వై.యస్.ఆర్ ఆసరా పథకం:

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి విజన్ :

స్వయం సహాయక సంఘ అక్క చెల్లమ్మలు పడుతున్న ఆర్థిక ఇబ్బందులను "**ప్రజా సంకల్పయాత్ర**" లో చూసిచలించి పోయిన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు వారి ఉజ్వల భవిష్యత్ కోసం "**వై.యస్.ఆర్ ఆసరా**" పథకాన్ని ఈ ప్రభుత్వం యొక్క ప్రధాన కార్యక్రమమైన "నవరత్నాల" లో చేర్చడం జరిగినది.

పథకం ముఖ్యమైన ఉద్దేశం:

ఈ పథకం వల్ల మహిళా సాధికారత మరింత మెరుగుయి, గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలోని స్వయం సహాయక సంఘాలలోని పేద మహిళల యొక్క ఆర్థిక పురోగతికి దోహదపడుతుంది. ఈ ప్రభుత్వం తీసుకొన్న ఈ నిర్ణయం ద్వారా అక్క చెల్లమ్మలు ఆర్థికంగా అభివృధి చెంది వారి కుటుంబాలు ఆనందంగా ఉంటాలానే ఉద్దేశం తో ఈ పథకంను తీసుకొనిరావడం జరిగినది.

ఈ పథకం క్రింద ఎవరు అర్హులు :

- ✓వాణిజ్య మరియు సహకార బ్యాంకులలో ఋణం తీసుకొని తేది 11.04.2019 నాటికిఅప్పు నిల్వ ఉన్న అన్ని మహిళా స్వయం సహాయక సంఘాలు ఈ పథకం లో అర్హులు.

- ✓తేది 11.04.2019 నాటికి అక్క చెల్లమ్మలకు ఉన్న పొదుపు సంఘాల బ్యాంకు రుణాల అప్పు నిల్వ మొత్తం సొమ్మును 4 దఫాలుగా నేరుగా వారి సంఘం పొదపు ఖాతా లకు జమ చేయడానికి ఈ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది.

- ✓వై.యస్.ఆర్ ఆసరాక్రింద 4 విడతలుగా ఇవ్వబోవు మొతాన్ని వివిధ కార్పొరేషన్ల ద్వారా (యస్.సి,యస్.టి,బిసి,ఈబిసి,కాపు,మైనారిటీ,క్రిస్టియన్) ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

ఈ పథకం క్రింద అందించు మొత్తం :

✓ఈ పథకం కింద రాష్ట్రంలోని 7,91,257 పొదుపు సంఘాల్లో ఉన్న 78,27,693 మంది అక్కచెల్లెమ్మలకు తేది 11.04.2019 నాటికి వారి సంఘాలలో ఉన్న అప్పు నిల్వ మొత్తం రూ.25,383.49 కోట్ల నేరుగా నాలుగేళ్లలో అక్కచెల్లమ్మల సంఘం పొదుపు ఖాతాల్లో జమచేయడం జరుగుతుంది.

✓మొదటి విడతగా రూ.6,345.87 కోట్ల రూపాయలను నేరుగా సెప్టెంబర్ 11 వ తేది న మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ. జగన్ మోహన్ రెడ్డి గారు అక్కచెల్లమ్మల సంఘాల పొదుపు ఖాతాలకు జమ చేసే రోజు చరిత్రలో నిలిచిపోయే రోజు ఈ రోజు.....

వై.యస్.ఆర్ "సున్నా" వడ్డీ పథకం

- ✓గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలోని స్వయం సహాయక సంఘాలు తీసుకొన్న ఋణాలను సక్రమముగా తిరిగి చెల్లించుటకు, వారి పై పడిన వడ్డీ భారాన్ని తగ్గించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వారు వడ్డీ రాయితీ పథకాన్ని "వై.యస్.ఆర్ సున్నా వడ్డీ " గా అమలుచేస్తున్నారు.

- ✓ఈ పథకం అమలు వల్ల స్వయం సహాయక సంఘాలు బ్యాంకుల ద్వారా మరింత రుణం పొందడానికి మరియు వారు స్థాపించిన చిన్న తరహా వ్యాపారాలు మరింత లాభదాయకంగా, వడ్డీ భారం లేకుండా నడపడానికి, మెరుగైన జీవనం సాగించడానికి దోహద పడుతుంది.

ప్రయోజనం

- ✓అర్హత గల ప్రతి స్వయం సహాయక సంఘమునకు రూ.3,00,000 /- లక్షల ఉప్పు నిల్వ వరకు పూర్తి వడ్డీ ప్రయోజనం చేకూరుతుంది .

అర్హతలు

- ✓తేది.11.04.2019 నాటికి అప్పు నిల్వ ఉన్న స్వయం సహాయక సంఘాలు మరియు 11.04.2019 నుండి కొత్తగా ఋణం పొంది క్రమం తప్పకుండా ఋణ చెల్లింపులు చేస్తున్న స్వయం సహాయక సంఘాలు “సున్నా” వడ్డీకి అర్హులు.
- ✓క్యాష్ క్రెడిట్ లిమిట్ ద్వారా అప్పు పొందిన సంఘాలు నెలాఖరునాటికి ఉన్న అప్పు నిల్వలో కనీసం 3 శాతం మరుసటి నెలాఖరు లోపు చెల్లించాలి.
- ✓ఉదా: తేది 31.07. 2019 నాటికి ఉన్న బ్యాంకు అప్పు నిల్వ మొత్తం. రూ.3,00,000/- , పూర్తి వడ్డీ రాయితీ పొందడానికి కనీసం కట్టవలసిన 3 శాతం అంటే రూ.9,000/- 31.08.2019 నాటికీ పూర్తిగా చెల్లించాలి.

- ✓టర్మ్ లోన్ ద్వారా తీసుకొన్న ఋణము నెల వారి వాయిదా మొత్తంను కట్టవలసిన నెలాఖరునాటికి కట్టవలెను.

  ఉదా: తేది 05.07.2019 న అప్పు తీసుకొన్నట్లు అయితే నెలవారీ వాయిదా 05.08.2019 నాటికి కట్టవలసి ఉంటుంది. అయితే 31.08.2019 నాటికి కట్టినా పూర్తి వడ్డీ రాయితీ వర్తిస్తుంది.
- ✓వడ్డీ లేని ఋణ అర్హతను ప్రతినెల లెక్కించ బడుతుంది.

- ✓వాయిదా బకాయి ఉన్న సంఘాలు బకాయిలు పూర్తిగా చెల్లించిన పిదప మాత్రమే వడ్డీ లేని ఋణాల కు అర్హత పొందుతాయి. ఏ నెలలో అయితే బకాయిలు పూర్తిగా చేల్లిస్తారో ఆ నెలకు మాత్రమే వడ్డీ లేని ఋణం పొందుతారు.
- ✓ప్రస్తుత అప్పు నిల్వ, అప్పు మంజురుయిన మొత్తంనకు సమానంగా గాని లేక తక్కువగా గాని ఉన్న సంఘాలు అర్హత పొందుతాయి.

YSR చేయూత

ఉద్దేశ్యము :

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని 45 నుండి 60 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు కలిగిన ఎస్.సి., ఎస్.టి., బి.సి. మరియు మైనారిటీ మహిళల కుటుంబాల పేదరికం, ఆర్థిక వెనుకబాటు తనాన్ని రూపు మాపి వారి యొక్క కుటుంబ జీవన ప్రమాణాలను మెరుగు పరుచుకోనుటకు చేయుతనిస్తూ, వారికి సుస్థిరమైన జీవనోపాధులను ఏర్పాటుతో పాటు, మార్కెటింగ్ సదుపాయాలు సమకూర్చటమే ఈ పథకము యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశము.

లక్ష్యము:

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రములోని సుమారు 25 లక్షల వెనుకబడిన బడుగు బలహీన వర్గాల మరియు మైనారిటి మహిళల ఆర్థికాభివృద్ధితోపాటు, సుస్థిర జీవనోపాధి మరియు మహిళా సాధికారత సాధించడమే రాష్ట్ర ప్రభుత్వము యొక్క లక్ష్యం.

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పధకము అర్హతలు

క్ర.సంఖ్య	విషయము	ఉండవలసిన అర్హతలు
1	కుటుంబము	భార్య,భర్త, పిల్లలు, లబ్ధి దారుల మీద ఆధారపడిన కుటుంబ సభ్యులు
2	ఎవరికి వర్తిస్తుంది	BC,SC,ST మరియు మైనారిటీ మహిళలకు
3	వయస్సు	12.6.2020 నాటికి 45 సంవత్సరాలు నుండి 60 సంవత్సరాలు వయస్సు కలిగిన మహిళలకు
4	కుటుంబ ఆదాయము	గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని మహిళల కుటుంబానికి సంవత్సర ఆదాయము రూ.10000/-లోపల, పట్టణ ప్రాంతాలలోని మహిళలకు రూ.12000/-. లోపల ఉండవలెను
5	కుటుంబానికి ఉండవలసిన భూమి	తడి భూమి 3 ఎకరాలు. మెట్ట భూమి 10 ఎకరాలు లేదా తడి మరియు మెట్ట భూమి కలిపి 10 ఎకారాల లోపల ఉండవలెను.

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పధకము అర్హతలు

6	మునిసిపాలిటి	మునిసిపాలిటి ప్రాంతాలలో ఇంటి స్థలము కాని మరియు కమర్షియల్ స్థలము కాని 1000 Sq ఫీట్ స్థలము కంటే మించరాదు.
7	వాహనము	నాలుగు చక్రాల సొంత వాహనము ఉండరాదు (టాక్సీ, ట్రాక్టర్ మరియు ఆటో వారికి వర్తించదు).
8	విద్యుత్	నెల వారి కుటుంబ విద్యుత్ వినియోగము 300 యూనిట్ కంటే తక్కువ వినియోగము కలిగి ఉండవలెను.
9	ఉద్యోగము	కుటుంబములో ఎటువంటి ప్రభుత్వ ఉద్యోగమూ కాని లేక పదవి విరమణ పించను పొందుతున్న వారు అనర్హులు
10	ఆదాయపు పన్ను	కుటుంబము సభ్యులలో ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపు దారులు ఉండకూడదు.

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పధకము-లబ్దిదారుల ఎంపిక విధానము:

✓ గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్ ద్వారా అర్హత కలిగిన మహిళను యాప్ ద్వారా సమాచార సేకరణ చేయడము జరిగింది.

✓ గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్ ద్వారా సేకరించన సమాచారమును గ్రామ/వార్డ్ సంక్షేమ సెక్రటరీ మరొక సారి పరిశీలించడము జరుగుతుంది.

✓ గ్రామ/వార్డ్ సంక్షేమ సెక్రటరీ సేకరించిన సమాచారమును బట్టి సామాజిక తనిఖీ కొరకు ప్రతి గ్రామ/వార్డ్ సచివాలయములో ప్రదర్శించడము జరిగింది.

✓ గ్రామ/వార్డ్ సంక్షేమ సెక్రటరీ ద్వారా తాత్కాలిక అర్హత కలిగిన లబ్దిదారుల సమాచారమును మండల అభివృద్ధి అధికారికి మరియు మునిసిపల్ కమీషనర్ వారికి ఆన్లైన్ లో పంపడము జరిగింది .

✓ మండల అభివృద్ధి అధికారికి మరియు మునిసిపల్ కమీషనర్ సామాజిక తనిఖీ లో వచ్చిన పిర్యాదులను మరొకసారి పరిశీలించి తన లాగిన్ నందు అప్డేట్ చేసి తుది లబ్దిదారుల జాబితాను తయారు చేయడము జరిగింది.

✓ మండల అభివృద్ధి అధికారికి మరియు మునిసిపల్ కమీషనర్ తుది వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్దిదారుల జాబితాను సంబందిత E.D కార్పోరేషన్ (SC,ST,BC మరియు మైనారిటీ) వారికి సమర్పించడము జరిగింది.

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పథకము-లబ్ధిదారుల ఎంపిక విధానము:

✓E.D, SC,ST,BC మరియు మైనారిటీ కార్పోరేషన్ వారు తుది వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్ధిదారుల జాబితాను సంబంధిత జిల్లా కలెక్టర్ వారికి పంపించి వారి ఆమోదము పొందడము జరుగింది.

✓జిల్లా కలెక్టర్ వారి ద్వారా ఆమోదము పొందిన లబ్ధిదారుల జాబితాను CEO SERP కార్యాలయానికి ఆన్లైన్ ద్వారా పొందడము జరుగింది.

✓CEO-SERP వారు కార్పోరేషన్ వారిగా తుది లబ్ధిదారుల జాబితా ప్రకారము నిధులను ప్రభుత్వము నుండి సమకూర్చుకొని CFMS కు లబ్ధిదారుల జాబితాను పంపడము జరుగింది..

✓గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ Y.S జగన్ మోహన్ రెడ్డి గారి చేతుల మీదుగా తేది.12.08.2020 న అక్క,చెల్లెమ్మల బ్యాంక్ అకౌంట్ కు నిధులను జమ చేయడము జరుగింది.

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పథకము-లబ్దిదారుల ఎంపిక విధానము:

✓ఈ పథకం ద్వారా దేశంలో ఎక్కడా లేని విధంగా బడుగు, బలహీన వర్గాలు, మైనార్టీలకు చెందిన దాదాపు 23 లక్షల మంది మహిళలకు 4 ఏళ్లలో రూ.17250 కోట్ల లబ్ధి చేకూరనుంది. మహిళలు జీవనోపాధి పొందే మార్గాలపై ఈ సహాయాన్ని వినియోగించుకుంటే వారి సామర్థ్యాన్ని పెంచడంతో పాటు మార్కెటింగ్, సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించేలా ప్రభుత్వం చేయుతనిస్తుంది .

✓ప్రభుత్వం అందిస్తున్న సహాయం ద్వారా మహిళల్లో ఆర్థిక సుస్థిరత, తద్వారా మహిళల ఆర్థిక వ్యవస్థ ప్రగతికి తోడ్పాటునందిస్తుంది.

✓వ్యవసాయం, పశు పోషణ, చేనేత, హస్తకళలు, ఆహార ఉత్పత్తుల తయారీ, కిరాణా దుకాణాలు, చిరు వ్యాపారాలు, తదితర రంగాలల్లో ఉన్న మహిళలకు బలమైన తోడ్పాటు అందించడం తో పాటు వారి జీవనోపాధి అవకాశాలు మరింత మెరుగుపడనున్నాయి.

- ఈ దిశగా మహిళలకు అవసరమైన సాంకేతిక, మార్కెటింగ్ సహకారాలు అందించేలా ఇప్పటికే అమూల్, ఐటీసీ, హెచ్ యు ఎల్, పి&జీ మరియు రిలయన్స్ లాంటి ప్రఖ్యాత, దిగ్గజ కంపెనీలతో ప్రభుత్వం అవగాహనా ఒప్పందాలు కుదుర్చుకుంది. ఈ కంపనీలతోనే కాకుండా భవిష్యత్తులో మరికొన్ని ప్రపంచ ప్రఖ్యాత కలిగిన భహుళ కంపనీలతో మహిళల వ్యాపార సామర్ధ్యాన్ని పెంచుటకు ఒప్పందాలు చేసుకోవడము జరుగుతుంది.
- ఈ కంపెనీల ద్వారా మహిళలకు స్థిరమైన ఆదాయం కల్పించేలా జీవనోపాధి కలగడంతో పాటు గ్రామీణ మరియు పట్టణ స్థాయిలో కార్యకలాపాలు పుంజుకొని అదనంగా దాదాపు 2.25 లక్షల మందికి ఉపాధి అవకాశాలు ఏర్పడతాయి.
- ఇందులోభాగంగా రిటైల్ రంగంలో దుకాణాలు నడుపుకుంటున్న వై.యస్.ఆర్.చేయూత పథకం లబ్ధిదారులైన మహిళలను గుర్తించి .హెచ్యూల్, ఐటీసీ, పీ అండ్ జీ కంపెనీల సేవలు కలిగిన ప్రాంతాలలో ఉన్న వ్యాపారము చేసే మహిళలను గుర్తించి అనుసంధానము చేయడము జరుగుతుంది.

భహుళ జాతి కంపినీల సహకారము (హెచ్‌యూల్, ఐటీసీ, పీ అండ్ జీ)

- ✓ఇన్వెంటరీ మేనేజ్‌మెంట్, స్టాకింగ్ మేనేజ్‌మెంట్‌లో వారికి శిక్షణ ఇస్తారు.
- ✓భాగస్వాములైన కంపెనీలు ఏం చేస్తాయంటే...
- ✓మహిళకు చేయూతనిచ్చే కార్యక్రమాల్లో ఎంఓయూలు (MOU) కుదుర్చుకున్న కంపెనీలు కీలకంగా వ్యవహరిస్తాయి.
- ✓లబ్ధిదారులైన మహిళలు ఉన్న ప్రాంతాల్లో తమ సేవల కలిగిన ప్రాంతాలను గుర్తిస్తాయి.
- ✓ఉత్పత్తుల కొనుగోలులో వారికి తోడ్పాటు అందిస్తాయి.
- ✓కిరణా వ్యాపారం చేసే వారికి శిక్షణ ఇస్తాయి. వారిలో వ్యాపార సామర్థ్యాన్ని పెంచుతాయి.
- ✓గుర్తించిన క్లస్టర్లలో కార్పొరేట్ కార్యక్రమాలతో సుస్థిర ఆదాయాలకు ప్రణాళికను అమలు చేస్తాయి

మహిళా లబ్ధిదారులను గుర్తించుట లో తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు :

- ✓"వై.యెస్.ఆర్. చేయూత" లబ్ధిని ఉపయోగించుకుని యూనిట్ పెట్టటానికి ఆసక్తి కలిగి ఉండాలి.
- ✓పైన తెలిపిన కంపెనీలతో అనుసంధానం చేసుకుని వారి ఆధ్వర్యములో ఉత్పత్తులను తయారు చేయటం లేదా మార్కెటింగ్ చేసుకోవటానికి ఒప్పందము చేసుకోవలసి ఉంటుంది.
- ✓పాడి పరిశ్రమ – పాల ఉత్పత్తి యూనిట్లు పెట్టటానికి ఆసక్తి ఉన్నవారు.
- ✓గృహ మరియు ఆరోగ్యమునకు (జనరల్ స్టోర్, కిరాణా మరియు ఆహార) సంబంధమైన ఉత్పత్తులు తయారీ యూనిట్లు పెట్టటానికి ఆసక్తి ఉన్నవారు.
- ✓కూరగాయలు, పూలు మరియు పండ్ల తోటలు పెంపకము నకు అవకాశము మరియు ఆసక్తి వున్నవారు.
- ✓వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ కార్యక్రమాలు.
- ✓వస్త్ర, చేనేత మరియు చేతి వృత్తులకు సంబంధించిన ఉత్పత్తులు
- ✓అగరుబత్తీలు తయారీ
- ✓కోళ్ళ పెంపకము మొదలైనవి.

✓లబ్ధిదారులు ఎంపిక చేసుకున్న యూనిట్ ప్రస్తుతము ఉన్నది అయితే దానిని అభివృద్ధి చేసుకోవటానికి లేదా నూతనముగా ఏర్పాటు చేసుకోవటానికి కాని రూ.75,000/- లు మంజూరు చేయబడతాయి. దానిలో ఒక వంతు రూ.18,750/- లు లబ్ధిదారుని వాటా కాగా (వై.యెస్.ఆర్. చేయూత పథకము ద్వారా వచ్చిన మొదటి విడత మొత్తము) మిగిలిన 3 వంతులు రూ. 56,250/- లను బ్యాంకు నుండి ఋణము మంజూరు చేయబడుతుంది. ఆ ఋణమును సభ్యులు వారి ఆదాయమును బట్టి నెలవారీ వాయిదాలు నిర్ణయించుకుని అసలు మరియు వడ్డీతో సహా బ్యాంకునకు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

ఆప్షన్ ఫార్మ్ నింపడానికి సూచనలు (SOP)

క్రమ సంఖ్య	విషయము	వివరణ	భాద్యత
1	వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక పత్రం	YSR చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక కొరకు ఆప్షన్ తయారు చేయుట	SERP
2	వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక పత్రం ప్రింటింగ్	ప్రతి జిల్లలో ఉన్న మండలాల వారిగా, YSR చేయూత లబ్ది దారులను బట్టి	DPM(LH)
3	శిక్షణ	వై.యస్.ఆర్ చేయూత పైన అవగాహన మరియు లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల పత్రమును ఎలా నింపాలి,	DPM(LH)
4	పంపిణి	HCM లేఖ మరియు వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక పత్రం	VOA,గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్
5	అవగాహన	గ్రామ స్థాయిలో వై.యస్.ఆర్ చేయూత పైన	VOA,గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్
6	యాప్	యాప్ తయారీ	APCFSS
7	లబ్దిదారుల యొక్క జీవనోపాధుల పత్రాల సేకరణ	లబ్దిదారుల యొక్క జీవనోపాధుల పైన అవగాహన్ కల్పించి వారి యొక్క సమ్మతి పత్రాల సేకరణ	VOA,గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్
8	లబ్దిదారుల సమ్మతి పత్రాలు భద్రపరుచుట	లబ్దిదారులు ఏ కార్యక్రమాలను చేపడుతున్నారు క్రోడీకరించుట	గ్రామ/వార్డ్ సెక్రటరీ WEA
9	సమాచారము నమోదు	లబ్ది దారుల సమాచారాన్ని డేటా ఎంట్రీ చేయుట	గ్రామ/వార్డ్ సెక్రటరీ డిజిటల్ అసిస్టెంట్
10	పర్యవేక్షణ	మండల స్థాయిలో కార్యక్రమాల పర్యవేక్షణ	APM మరియు CC

Thank you

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

వై.యస్.ఆర్ "సున్నా" వడ్డీ పథకం

గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలోని స్వయం సహాయక సంఘాలు తీసుకొన్న ఋణాలను సక్రమముగా తిరిగి చెల్లించుటకు, వారి పై పడిన వడ్డీ భారాన్ని తగ్గించడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వారు వడ్డీ రాయితీ పథకాన్ని "వై.యస్.ఆర్ సున్నా వడ్డీ " గా అమలుచేస్తున్నారు.

ఈ పథకం అమలు వల్ల స్వయం సహాయక సంఘాలు బ్యాంకుల ద్వారా మరింత రుణం పొందడానికి మరియు వారు స్థాపించిన చిన్న తరహా వ్యాపారాలు మరింత లాభదాయకంగా, వడ్డీ భారం లేకుండా నడపడానికి, మెరుగైన జీవనం సాగించడానికి దోహద పడుతుంది.

ప్రయోజనం

* అర్హత గల ప్రతి స్వయం సహాయక సంఘమునకు రూ.3,00,000 /- లక్షల ఉప్పు నిల్వ వరకు పూర్తి వడ్డీ ప్రయోజనం చేకూరుతుంది .

అర్హతలు

* తేది.11.04.2019 నాటికి అప్పు నిల్వ ఉన్న స్వయం సహాయక సంఘాలు మరియు 11.04.2019 నుండి కొత్తగా ఋణం పొంది క్రమం తప్పకుండా ఋణ చెల్లింపులు చేస్తున్న స్వయం సహాయక సంఘాలు "సున్నా" వడ్డీకి అర్హులు.
* క్యాష్ క్రెడిట్ లిమిట్ ద్వారా అప్పు పొందిన సంఘాలు నెలాఖరునాటికి ఉన్న అప్పు నిల్వలో కనీసం 3 శాతం మరుసటి నెలాఖరు లోపు చెల్లించాలి.

  ఉదా: తేది 31.07. 2019 నాటికి ఉన్న బ్యాంకు అప్పు నిల్వ మొత్తం. రూ.3,00,000/- ,
  పూర్తి వడ్డీ రాయితీ పొందడానికి కనీసం కట్టవలసిన 3 శాతం అంటే రూ.9,000/-
  31.08.2019 నాటికీ పూర్తిగా చెల్లించాలి.

* టర్మ్ లోన్ ద్వారా తీసుకొన్న ఋణము నెల వారి వాయిదా మొత్తంను కట్టవలసిన నెలాఖరునాటికి కట్టవలెను.

  ఉదా: తేది 05.07.2019 న అప్పు తీసుకొన్నట్లు అయితే నెలవారీ వాయిదా 05.08.2019 నాటికి కట్టవలసి ఉంటుంది. అయితే 31.08.2019 నాటికి కట్టినా పూర్తి వడ్డీ రాయితీ వర్తిస్తుంది.

* వడ్డీ లేని ఋణ అర్హతను ప్రతినెల లెక్కించ బడుతుంది.
* వాయిదా బకాయి ఉన్న సంఘాలు బకాయిలు పూర్తిగా చెల్లించిన పిదప మాత్రమే వడ్డీ లేని ఋణాల కు అర్హత పొందుతాయి. ఏ నెలలో అయితే బకాయిలు పూర్తిగా చేల్లిస్తారో ఆ నెలకు మాత్రమే వడ్డీ లేని ఋణం పొందుతారు.
* ప్రస్తుత అప్పు నిల్వ, అప్పు మంజురయిన మొత్తంనకు సమానంగా గాని లేక తక్కువగా గాని ఉన్న సంఘాలు అర్హత పొందుతాయి.

వై.యస్ ఆర్. పెన్షన్ కానుక

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన "నవరత్నాల"లో "వై.యస్.ఆర్ పెన్షన్ కానుక" ఒకటి. ఈ పథకం పారదర్శకంగా అర్హులైన అందరికి పించను అందించాలనే ధ్యేయంతో ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకుంతోంది. దీని కొరకు అర్హతలను సడలించి అన్ని వర్గాల ప్రజలకు పించను కానుక అందిచేవిధంగా చర్యలు గైకొనడం జరిగింది.

1. **కేటగిరీ వారిగా నూతన విధానంలో పెన్షన్ దరఖాస్తు దారులకు ఉండవలసిన అర్హతలు :**

a. మొత్తం కుటుంబ ఆదాయం గ్రామీణ ప్రాంతంలో నెలకు రూ.10,000 మరియు పట్టణ ప్రాంతంలో నెలకు   రూ.12,000 మించరాదు.
b. వయస్సు ఆధార్ కార్డు ప్రకారం తీసుకొనబడును.
c. భూమికి సంబంధించి మొత్తం కుటుంబానికి మాగాణి అయితే 3 ఎకరాలు లేదా మెట్ట అయితే 10 ఎకరాలు లేదా మాగాణి, మెట్ట భూమి రెండు కలిపి 10 ఎకరాలు మించరాదు.
d. కుటుంబానికి నాలుగు చక్రాల వాహనం ఉండకూడదు (టాక్సీ, ట్రాక్టర్ మరియు ఆటోలు మినహాయింపు).
e. కుటుంబం సభ్యులు ప్రభుత్వ ఉద్యోగి లేదా పింఛను దారులై ఉండరాదు.

f. కుటుంబ నివాసం (సొంత / అద్దె) యొక్క నెలవారీ విద్యుత్ వినియోగం నెలకు 300 యూనిట్ల కంటే తక్కువగా ఉండాలి.

g. పట్టణ ప్రాంతంలో కుటుంబ నివాసం1000చదరపు అడుగుల లోపు నిర్మించినదై ఉండాలి.

h. కుటుంబ సభ్యులు ఆదాయపు పన్ను పరిధిలోకి రాకూడదు.

i. కింది షరతులతో కుటుంబంలో ఒకటి కన్నా ఎక్కువ పెన్షన్లు అనుమతించబడుతుంది.

1. 40% మరియు అంతకంటే ఎక్కువ వైకల్యం ఉన్న వికలాంగుల కుటుంబం.
2. డయాలసిస్ రోగులు (సికెడియు) / తీవ్రమైన మెంటల్ రిటార్డేషన్ / పిఎల్‌హెచ్‌వి (ఎఆర్‌టి)
3. జి.ఓ.ఆర్.ఆర్టి.నెం.551 లో ప్రతిపాదించిన పెన్షన్లు మంజూరు చేయడం జరుగుతుంది

2.వివిధ కేటగిరీ వారీగా ఫింఛనుదారులకు కావలసిన అర్హతలు:

- **వృయోవృద్ధులు**: 60 సంవత్సరాలు మరియు ఆ పై వయస్సు కలవారు (జిఓతేది30.05.19.) మరియు గిరిజనులకు 50 సంవత్సరాలు మరియు ఆ పై వయస్సు కలవారు (జి.ఓ.నెం49., తేదీ 10.02.2019 ప్రకారం)
- **వితంతులు**: వివాహ చట్టం ప్రకారం 18 సంవత్సరాల పై బడి వయసు కలవారు. భర్త మరణ ధ్రువీకరణ పత్రం కలిగి ఉండాలి.
- **వికలాంగులు**: వీరికి వయో పరిమితి లేదు. 40% మరియు ఆపైన వికలత్వం కలిగి ఉన్నవారు మరియు SADAREM సర్టిఫికెట్ కలిగి ఉండాలి.
- **చేనేత కార్మికులు**: వయస్సు 50 సంవత్సరాలు మరియు ఆపైన కలవారు. చేనేత మరియు జౌళి శాఖ వారిచే గుర్తింపు పత్రం కలిగి ఉండాలి.
- **కల్లుగీత కార్మికులు**: వయస్సు 50 సంవత్సరాలు మరియు ఆపైన కలవారు. టాడీ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీస్ (టిసిఎస్) సభ్యులు లేదా ట్రీ ఫర్ టాపర్స్ (టిఎఫ్టి) పథకం కింద ఒక వ్యక్తిగత ట్యాప్పర్‌కు. ఎక్సైజ్ శాఖ వారు జారీ చేసిన గుర్తింపు పత్రం కలిగి ఉండాలి.
- **ఆర్ట్ పెన్షన్స్(PL HIV)**: 6 నెలలు వరుసగా ART treatment (Anti Retroviral Therapy) తీసుకుంటున్న వారు.
- **డయాలిసిస్ పెన్షన్ (CKDU)**: వయస్సుతో సంబంధం లేకుండా ప్రతి నెలా ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేటు ఆసుపత్రులలో డయాలసిస్ తీసుకుంటూ ఉన్నవారు.

- **ట్రాన్స్ జెండర్: 18** సంవత్సరాలు ఆపైన వయస్సు కలిగి ఉండాలి. ప్రభుత్వ వైద్య ఆరోగ్య శాఖ వారి సర్టిఫికేట్ కలిగినవారు.
- **మత్స్యకారులు**: వయస్సు 50 సంవత్సరాలు మరియు ఆపైన కలవారు. మత్స్య శాఖ వారిచే జారీ చేసిన గుర్తింపు పత్రం కలిగి ఉండాలి.
- **ఒంటరి మహిళ**: 35 ఏళ్లు పైబడి, భర్త నుండి విడిపోయిన మహిళలు మరియు భర్త నుండి విడిపోయి 1 సంవత్సర కాలం మించి ఉండాలి. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో 30 సంవత్సరాలు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న పెళ్లికాని మహిళలు మరియు పట్టణ ప్రాంతాల్లో 35 సంవత్సరాలు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న పెళ్లి కాని మహిళలు.
- **డప్పు కళాకారులు**: 50 సంవత్సరాల వయసు నిండిన వారు మరియు సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ వారు జారీ చేసిన లబ్దిదారుల జాబితా ప్రకారం {as per G.O.R.T. No 199 dated 30.06.18 (SWD)}.
- **చర్మకారులు**: 40 సంవత్సరాల వయసు నిండిన వారు మరియు సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ వారు జారీ చేసిన లబ్దిదారుల జాబితా ప్రకారం {as per G.O.R.T. No 191 dated 12.11.18 (SWD)}.

- **దీర్ఘ తలసేమియా**: వయోపరిమితి లేదు. జిల్లా వైద్య మరియు ఆరోగ్య అధికారి / జిల్లా కుష్టు అధికారి / జిల్లా మలేరియా అధికారి వద్ద అందుబాటులో ఉన్న జాబితాకు మాత్రమే పింఛను ఇవ్వబడుతుంది.
- **సికిల్ సెల్ వ్యాధి**: వయోపరిమితి లేదు. జిల్లా వైద్య మరియు ఆరోగ్య అధికారి / జిల్లా కుష్టు అధికారి / జిల్లా మలేరియా అధికారి వద్ద అందుబాటులో ఉన్న జాబితాకు మాత్రమే పింఛను ఇవ్వబడుతుంది.
- **తీవ్ర హీమోఫీలియా** (<2% of factor 8 or 9): వయోపరిమితి లేదు. జిల్లా వైద్య మరియు ఆరోగ్య అధికారి / జిల్లా కుష్టు అధికారి / జిల్లా మలేరియా అధికారి వద్ద అందుబాటులో ఉన్న జాబితాకు మాత్రమే పింఛను ఇవ్వబడుతుంది.
- **ద్వైపాక్షిక బోద వ్యాధి** – గ్రేడ్ 4 –: వయోపరిమితి లేదు. జిల్లా వైద్య మరియు ఆరోగ్య అధికారి / జిల్లా కుష్టు అధికారి / జిల్లా మలేరియా అధికారి వద్ద అందుబాటులో ఉన్న జాబితాకు మాత్రమే పింఛను ఇవ్వబడుతుంది.
- **పక్షవాతంతో** చక్రాల కుర్చీ లేదా మంచానికే పరిమితమైన వారు: వయో పరిమితి లేదు. డేటాను SADAREM డేటా బేస్ నుండి పొందవచ్చు మరియు వైద్య అధికారిచే క్షేత్రస్థాయిలో ధృవీకరించబడుతుంది.

- **తీవ్రమైన కండరాల బలహీనత** మరియు ప్రమాద బాధితులు, చక్రాల కుర్చీకి లేదా మంచానికి పరిమితమైనవారు: వయో పరిమితి లేదు. డేటాను SADAREM డేటా బేస్ నుండి పొందవచ్చు మరియు వైద్య అధికారిచే క్షేత్రస్థాయిలో ధృవీకరించబడుతుంది.

- **దీర్ఘకాలిక మూత్ర పిండాల వ్యాధిగ్రస్తులకు** (3, 4 & 5 స్టేజీలలో) డయాలసిస్ చేయించుకోని మరియు క్రింది పరిస్థితులు కలిగి ఉన్నవారు:

  a. సీరం క్రియాటినిన్ 5 mg కంటే ఎక్కువ మరియు రెండు వేర్వేరు
     కనీసం 3 నెలల వ్యవధితో (ప్రభుత్వ ల్యాబ్ లో) పరీక్షించబడి నిర్ధారించిన వారు.
  b. సోనోగ్రాఫిక్ మూల్యాంకనం పై కుచించుకుపోయిన మూత్ర పిండాలు
     (8సెం.మీ కంటే తక్కువ)
  15ml అంచనా (G.O.Rt. No.551 HMFW dt. 26.10.2019)

3. జీవిత భాగస్వామి పెన్షన్:

వృద్ధాప్యం, చేనేత, మత్స్యకారులు, కల్లుగీత కార్మికులు, వికలాంగ కేటగిరీ పెన్షనర్లు మరణించిన సందర్భంలో, కుటుంబాన్ని పోషించడానికి వారి జీవిత భాగస్వామి (భార్య) కు వితంతు పెన్షన్ గా మంజూరు చేయబడుతుంది.

4. **అర్హత ధృవీకరణ:**

సంబధిత శాఖలు అభివృద్ధి చేసిన డేటాబేస్లలోని సామాజిక-ఆర్థిక డేటా మరియు వెబ్ సేవ ద్వారా డేటా రిపోజిటరీతో అర్హత ప్రమాణాలు ధృవీకరించబడతాయి.

5. **గ్రామ /వార్డు వాలంటీర్ల పాత్ర:**

గ్రామ / వార్డు వాలంటీర్లు సామాజిక భద్రత పెన్షన్‌కు అర్హులైన లబ్దిదారులను వైఎస్ఆర్ పెన్షన్ కానుక కింద గుర్తించి, ప్రతి కేటగిరీ పెన్షన్‌కు సూచించిన అర్హత ప్రమాణాల ప్రకారం భౌతిక ధృవీకరణ (సామాజిక తనిఖీ) చేయడం జరుగుతుంది. వాలంటీర్లు పెన్షన్ ప్రయోజనాల పంపిణీని పెన్షన్ దారు ఇంటికి చేరేలా నిర్ధారించుకోవాలి.

6. మండల అభివృద్ధి అధికారి మరియు మునిసిపల్ కమీషనర్ పాత్ర:

గ్రామీణ ప్రాంతాలలో మండల అభివృద్ధి అధికారి మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలో మునిసిపల్ కమీషనర్ వారు ఈ పథకం అమలులో పూర్తి బాధ్యతను పోషిస్తారు. డేటా నిర్ధారించుటలో మరియు క్షేత్ర స్థాయి పరిశీలనలో ఏవిధమైన తేడాలు ఉన్నచో, టీం అనగా మండల అభివృద్ధి అధికారి,తహాసీల్దారు మరియు ఈ.ఓ పి.ఆర్.డి గ్రామీణ ప్రాంతాలలో మరియు మున్సిపల్ కమిషనరు మరియు తహాసీల్దారు పట్టణ ప్రాంతాలలో పునఃపరిశీలన చేసిన నివేదికను జిల్లా పథక సంచాలకులకు సమర్పించవలెను.

7. జిల్లాలో ఈ పథకాన్ని విజయవంతంగా అమలు చేయడానికి ప్రాజెక్ట్ డైరెక్టర్, డి.ఆర్.డి.ఏ వారు పర్యవేక్షిస్తారు.

8. ముఖ్యకార్యనిర్వహణాధికారి, గ్రామీణ పేదరిక నిర్మూలనా సంస్థ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్, విజయవాడ వారు ఈ విషయంలో తదుపరి చర్యలు తీసుకోవాలి.

9. లబ్ధిదారుని వయస్సును నిర్ణయించడానికి మొత్తం కుటుంబాన్ని పరిగణలోనికి తీసుకోవడానికి ఈ క్రింది విధానాన్ని అనుసరించాలి,

i. ఆధార్ కార్డు ద్వారా వయస్సును ధృవీకరించడం.
ii. ఆధార్ కార్డు వివరాలను రేషన్ కార్డు డేటాతో పోల్చడం.
iii. సంబదిత శాఖల డేటా ప్రకారం కుటుంబం వివరాలతో నిర్ధారించడం.
iv. క్షేత్ర స్థాయి తనిఖీలు
  a.వ్యక్తిగత సర్టిఫికెట్స్ ఆధారంగా పరిశీలించాలి.
  b. వారి పిల్లల సర్టిఫికెట్స్ ఆధారంగా పరిశీలించాలి.
  c.పెళ్లి నిర్ధారణ సర్టిఫికెట్స్ ఆధారంగా పరిశీలించాలి.
  d.పెళ్లి జరిగిన సంవత్సరం ఆధారంగా.
  e.స్థానికంగా విచారించడం.
v. మెడికల్ బోర్డు సర్టిఫికేట్ ఆధారంగా ధృవీకరించడం.

పది రోజుల్లో పింఛన్ల మంజూరు

దరఖాస్తు స్వీకరించిన తేదీ నుండి 10 పని దినాలలోపు మొత్తం ప్రక్రియను పూర్తి చేయాలి.

1 వ రోజు	వాలంటీర్లచే తప్పనిసరి పత్రాలతో పాటు దరఖాస్తును స్వీకరించండి .
2 & 3 వ రోజు	WEA / WWDS దరఖాస్తుదారు వివరాల నిర్ధారణ కోసం భౌతిక ధృవీకరణను చేపట్టాలి మరియు ధృవీకరించబడిన డేటాను అప్డేట్ చేసి GSWS పోర్టల్‌లో తప్పనిసరి పత్రాలను అప్‌లోడ్ చేయాలి.
4 & 5 వ రోజు	ఎంపిడిఓ / మున్సిపల్ కమిషనర్ లు దరఖాస్తులను పరిశీలిస్తారు. మరలా ధృవీకరణ అవసరమైతే WEA / WWDS కు పంపబడుతుంది.
6 & 7 వ రోజు	అంగీకరించిన మరియు తిరస్కరించబడిన ముసాయిద దరఖాస్తులను సామాజిక తనిఖీ కోసం GSWS నోటీసు బోర్డులో ఉంచబడుతుంది. మరియు దరఖాస్తుదారుల నుండి అభ్యంతరాలను కూడా స్వీకరిస్తుంది.
8 & 9 వ రోజు	ఎంపిడిఓ / మున్సిపల్ కమిషనర్ జాగ్రత్తగా పరిశీలించి ధృవీకరించిన తరువాత అభ్యంతరాలు పరిష్కరించబడును.
10 వ రోజు	అంగీకరించిన దరఖాస్తులకు మంజూరు ఉత్తర్వులను పెన్షన్ పాస్ బుక్, కార్డు మరియు HCM లేఖతో పాటు లబ్ధిదారునకు వాలంటీర్ ద్వారా అందజేస్తారు. తిరస్కరించబడిన దరఖాస్తుల కోసం తుది చర్యలతో పాటు ఉత్తర్వులు అందజేయబడతాయి.

THANK YOU

ఉద్దేశ్యము :

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని 45 నుండి 60 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు కలిగిన ఎస్.సి., ఎస్.టి., బి.సి. మరియు మైనారిటీ మహిళల కుటుంబాల పేదరికం, ఆర్థిక వెనుకబాటు తనాన్ని రూపు మాపి వారి యొక్క కుటుంబ జీవన ప్రమాణాలను మెరుగు పరుచుకోనుటకు చేయుతనిస్తూ , వారికి సుస్థిరమైన జీవనోపాధులను ఏర్పాటుతో పాటు, మార్కెటింగ్ సదుపాయాలు సమకూర్చటమే ఈ పథకము యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశము.

లక్ష్యము:

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రములోని సుమారు 25 లక్షల వెనుకబడిన బడుగు బలహీన వర్గాల మరియు మైనారిటి మహిళల ఆర్థికాభివృద్ధితోపాటు, సుస్థిర జీవనోపాధి మరియు మహిళా సాధికారత సాధించడమే రాష్ట్ర ప్రభుత్వము యొక్క లక్ష్యం.

పథకము అమలు విధానము .

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పథకము అమలుకు ప్రభుత్వము G.O. MS NO 636, తేది 12.6.2020 న విడుదల చేయడము జరిగింది.

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పథకము అర్హతలు

క్ర.సంఖ్య	విషయము	ఉండవలసిన అర్హతలు
1	**కుటుంబము**	భార్య,భర్త, పిల్లలు, లబ్ది దారుల మీద ఆధారపడిన కుటుంబ సభ్యులు

2	ఎవరికి వర్తిస్తుంది	BC,SC,ST మరియు మైనారిటీ మహిళలకు
3	వయస్సు	12.6.2020 నాటికి 45 సంవత్సరాలు నుండి 60 సంవత్సరాలు వయస్సు కలిగిన మహిళలకు
4	కుటుంబ ఆదాయము	గ్రామీణ ప్రాంతాలలోని మహిళల కుటుంబానికి సంవత్సర ఆదాయము రూ.10000/-లోపల, పట్టణ ప్రాంతాలలోని మహిళలకు రూ.12000/-. లోపల ఉండవలెను
5	కుటుంబానికి ఉండవలసిన భూమి	తడి భూమి 3 ఎకరాలు. మెట్ట భూమి 10 ఎకరాలు లేదా తడి మరియు మెట్ట భూమి కలిపి 10 ఎకారాల లోపల ఉండవలెను.
6	మునిసిపాలిటి	మునిసిపాలిటి ప్రాంతాలలో ఇంటి స్థలము కాని మరియు కమర్షియల్ స్థలము కాని 1000 Sq ఫీట్ స్థలము కంటే మించరాదు.
7	వాహనము	నాలుగు చక్రాల సొంత వాహనము ఉండరాదు (టాక్సీ, ట్రాక్టర్ మరియు ఆటో వారికి వర్తించదు).
8	విద్యుత్	నెల వారి కుటుంబ విద్యుత్ వినియోగము 300 యూనిట్ కంటే తక్కువ వినియోగము కలిగి ఉండవలెను.
9	ఉద్యోగము	కుటుంబములో ఎటువంటి ప్రభుత్వ ఉద్యోగమూ కాని లేక పదవి విరమణ పించను పొందుతున్నవారు అనర్హులు
10	ఆదాయపు పన్ను	కుటుంబము సభ్యులలో ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపు దారులు ఉండకూడదు.

వై.యస్.ఆర్ చేయూత పధకము-లబ్దిదారుల ఎంపిక విధానము:

- గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్ ద్వారా అర్హత కలిగిన మహిళను యాప్ ద్వారా సమాచార సేకరణ చేయడము జరిగింది.
- గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్ ద్వారా సేకరించన సమాచారమును గ్రామ/వార్డ్ సంక్షేమ సెక్రటరీ మరొక సారి పరిశీలించడము జరుగుతుంది.

- ❖ గ్రామ/వార్డ్ సంక్షేమ సెక్రటరీ సేకరించిన సమాచారమును బట్టి సామాజిక తనిఖీ కొరకు ప్రతి గ్రామ/వార్డ్ సచివాలయములో ప్రదర్శించడము జరిగింది.

- ❖ గ్రామ/వార్డ్ సంక్షేమ సెక్రటరీ ద్వారా తాత్కాలిక అర్హత కలిగిన లబ్ధిదారుల సమాచారమును మండల అభివృద్ధి అధికారికి మరియు మునిసిపల్ కమీషనర్ వారికి ఆన్లైన్ లో పంపడము జరిగింది .

- ❖ మండల అభివృద్ధి అధికారికి మరియు మునిసిపల్ కమీషనర్ సామాజిక తనిఖీ లో వచ్చిన పిర్యాదులను మరొకసారి పరిశీలించి తన లాగిన్ నందు అప్డేట్ చేసి తుది లబ్ధిదారుల జాబితాను తయారు చేయడము జరిగింది.

- ❖ మండల అభివృద్ధి అధికారికి మరియు మునిసిపల్ కమీషనర్ తుది వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్ధిదారుల జాబితాను సంబందిత E.D కార్పోరేషన్ (SC,ST,BC మరియు మైనారిటీ) వారికి సమర్పించడము జరిగింది.

- ❖ E.D, SC,ST,BC మరియు మైనారిటీ కార్పోరేషన్ వారు తుది వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్ధిదారుల జాబితాను సంబందిత జిల్లా కలెక్టర్ వారికి పంపించి వారి ఆమోదము పొందడము జరుగింది.

- ❖ జిల్లా కలెక్టర్ వారి ద్వారా ఆమోదము పొందిన లబ్ధిదారుల జాబితాను CEO SERP కార్యాలయానికి ఆన్లైన్ ద్వారా పొందడము జరుగింది.

- ❖ CEO-SERP వారు కార్పోరేషన్ వారిగా తుది లబ్ధిదారుల జాబితా ప్రకారము నిధులను ప్రభుత్వము నుండి సమకూర్చుకొని CFMS కు లబ్ధిదారుల జాబితాను పంపడము జరుగింది..

❖ గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ Y.S జగన్ మోహన్ రెడ్డి గారి చేతుల మీదుగా తేది.12.08.2020 న అక్క,చెల్లెమ్మల బ్యాంక్ అకౌంట్ కు నిధులను జమ చేయడము జరిగింది.

- ఈ పథకం ద్వారా దేశంలో ఎక్కడా లేని విధంగా బడుగు, బలహీన వర్గాలు, మైనార్టీలకు చెందిన దాదాపు 23 లక్షల మంది మహిళలకు 4 ఏళ్లలో రూ.17250 కోట్ల లబ్ది చేకూరనుంది. మహిళలు జీవనోపాధి పొందే మార్గాలపై ఈ సహాయాన్ని వినియోగించుకుంటే వారి సామర్థ్యాన్ని పెంచడంతో పాటు మార్కెటింగ్ , సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించేలా ప్రభుత్వం చేయుతనిస్తుంది .
- ప్రభుత్వం అందిస్తున్న సహాయం ద్వారా మహిళల్లో ఆర్థిక సుస్థిరత, తద్వారా మహిళల ఆర్థిక వ్యవస్థ ప్రగతికి తోడ్పాటునందిస్తుంది.
- వ్యవసాయం, పశు పోషణ, చేనేత, హస్తకళలు, ఆహార ఉత్పత్తుల తయారీ , కిరాణా దుకాణాలు, చిరు వ్యాపారాలు , తదితర రంగాలల్లో ఉన్న మహిళలకు బలమైన తోడ్పాటు అందించడం తో పాటు వారి జీవనోపాధి అవకాశాలు మరింత మెరుగుపడనున్నాయి.
- **ఈ దిశగా మహిళలకు అవసరమైన సాంకేతిక , మార్కెటింగ్ సహకారాలు అందించేలా ఇప్పటికే అమూల్, ఐటీసీ, హెచ్ యు ఎల్, పి&జీ మరియు రిలయన్స్ లాంటి ప్రఖ్యాత, దిగ్గజ కంపెనీలతో ప్రభుత్వం అవగాహనా ఒప్పందాలు కుదుర్చుకుంది. ఈ కంపనీలతోనే కాకుండా భవిష్యత్తులో మరికొన్ని ప్రపంచ ప్రఖ్యాత కలిగిన భహుళ కంపనీలతో మహిళల వ్యాపార సామర్థ్యాన్ని పెంచుటకు ఒప్పందాలు చేసుకోవడము జరుగుతుంది.**
- ఈ కంపెనీల ద్వారా మహిళలకు స్థిరమైన ఆదాయం కల్పించేలా జీవనోపాధి కలగడంతో పాటు గ్రామీణ మరియు పట్టణ స్థాయిలో కార్యకలాపాలు పుంజుకొని అదనంగా దాదాపు 2.25 లక్షల మందికి ఉపాధి అవకాశాలు ఏర్పడతాయి.
- ఇందులోభాగంగా రిటైల్ రంగంలో దుకాణాలు నడుపుకుంటున్న వై.యస్.ఆర్.చేయూత పథకం లబ్ధిదారులైన మహిళలను గుర్తించి **.హెచ్‌యూల్, ఐటీసీ, పీ అండ్ జీ కంపెనీల** సేవలు కలిగిన

ప్రాంతాలలో ఉన్న వ్యాపారము చేసే మహిళలను గుర్తించి అనుసంధానము చేయడము జరుగుతుంది.

భహుళ జాతి కంపినీల సహకారము (హిందూస్తాన్ యూనిలీవర్, ఐటీసీ, పీ అండ్ జీ)

- ఇన్వెంటరీ మేనేజ్‌మెంట్, స్టాకింగ్ మేనేజ్‌మెంట్‌లో వారికి శిక్షణ ఇస్తారు.
- భాగస్వాములైన కంపెనీలు ఏం చేస్తాయంటే...
- మహిళకు చేయూతనిచ్చే కార్యక్రమాల్లో ఎంఓయూలు (MOU) కుదుర్చుకున్న కంపెనీలు కీలకంగా వ్యవహరిస్తాయి.
- లబ్ధిదారులైన మహిళలు ఉన్న ప్రాంతాల్లో తమ సేవల కలిగిన ప్రాంతాలను గుర్తిస్తాయి.
- ఉత్పత్తుల కొనుగోలులో వారికి తోడ్పాటు అందిస్తాయి.
- కిరణా వ్యాపారం చేసే వారికి శిక్షణ ఇస్తాయి. వారిలో వ్యాపార సామర్థ్యాన్ని పెంచుతాయి.
- గుర్తించిన క్లస్టర్లలో కార్పొరేట్ కార్యక్రమాలతో సుస్థిర ఆదాయాలకు ప్రణాళికను అమలు చేస్తాయి.

మహిళా లబ్దిదారులను గుర్తించుట లో తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు :

- "వై.యెస్.ఆర్. చేయూత" లబ్దిని ఉపయోగించుకుని యూనిట్ పెట్టటానికి ఆసక్తి కలిగి ఉండాలి.
- పైన తెలిపిన కంపెనీలతో అనుసంధానం చేసుకుని వారి ఆధ్వర్యములో ఉత్పత్తులను తయారు చేయటం లేదా మార్కెటింగ్ చేసుకోవటానికి ఒప్పందము చేసుకోవలసి ఉంటుంది.
- పాడి పరిశ్రమ – పాల ఉత్పత్తి యూనిట్లు పెట్టటానికి ఆసక్తి ఉన్నవారు.
- గృహ మరియు ఆరోగ్యమునకు (జనరల్ స్టోర్ , కిరాణా మరియు ఆహార) సంబంధమైన ఉత్పత్తులు తయారీ యూనిట్లు పెట్టటానికి ఆసక్తి ఉన్నవారు.
- కూరగాయలు, పూలు మరియు పండ్ల తోటలు పెంపకము నకు అవకాశము మరియు ఆసక్తి వున్నవారు.
- వ్యవసాయం మరియు అనుబంధ కార్యక్రమాలు.
- వస్త్ర, చేనేత మరియు చేతి వృత్తులకు సంబంధించిన ఉత్పత్తులు
- అగరుబత్తీలు తయారీ

➢ కోళ్ళ పెంపకము మొదలైనవి.

లబ్దిదారులు ఎంపిక చేసుకున్న యూనిట్ ప్రస్తుతము ఉన్నది అయితే దానిని అభివృద్ధి చేసుకోవటానికి లేదా నూతనముగా ఏర్పాటు చేసుకోవటానికి కాని రూ.75,000/- లు మంజూరు చేయబడతాయి. దానిలో ఒక వంతు రూ.18,750/-లు లబ్దిదారుని వాటా కాగా (వై.యెస్.ఆర్. చేయూత పథకము ద్వారా వచ్చిన మొదటి విడత మొత్తము) మిగిలిన 3 వంతులు రూ. 56,250/-లను బ్యాంకు నుండి ఋణము మంజూరు చేయబడుతుంది. ఆ ఋణమును సభ్యులు వారి ఆదాయమును బట్టి నెలవారీ వాయిదాలు నిర్ణయించుకుని అసలు మరియు వడ్డీతో సహా బ్యాంకునకు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

ఆప్షన్ ఫార్మ్ నింపడానికి సూచనలు (SOP)

క్రమ సంఖ్య	విషయము	వివరణ	భాద్యత
1	వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక పత్రం	YSR చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక కొరకు ఆప్షన్ తయారు చేయుట	SERP
2	వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక పత్రం ప్రింటింగ్	ప్రతి జిల్లలో ఉన్న మండలాల వారిగా, YSR చేయూత లబ్ది దారులను బట్టి సంఖ్యను బట్టి ప్రింటింగ్ జిల్లా స్థాయిలో చేసుకోవాలి.ప్రింటింగ్ కొరకు సున్నా వడ్డీ కి ఇచ్చిన మార్గ దర్శకాలను అమలు చేసుకోవాలి	DPM(LH)
3	శిక్షణ	వై.యస్.ఆర్ చేయూత పైన అవగాహన మరియు లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల పత్రమును ఎలా నింపాలి,	DPM(LH)
4	పంపిణి	HCM లేఖ మరియు వై.యస్.ఆర్ చేయూత లబ్దిదారుల జీవనోపాధుల ఎంపిక పత్రం	VOA,గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్
5	అవగాహన	గ్రామ స్థాయిలో వై.యస్.ఆర్ చేయూత పైన	VOA,గ్రామ/వార్డ్

			వాలంటీర్
6	యాప్	యాప్ తయారీ	APCFSS
7	లబ్దిదారుల యొక్క జీవనోపాధుల పత్రాల సేకరణ	లబ్దిదారుల యొక్క జీవనోపాధుల పైన అవగాహన్ కల్పించి వారి యొక్క సమ్మతి పత్రాల సేకరణ	VOA,గ్రామ/వార్డ్ వాలంటీర్
8	లబ్దిదారుల సమ్మతి పత్రాలు భద్రపరుచుట	లబ్దిదారులు ఏ కార్యక్రమాలను చేపడుతున్నారు క్రోడీకరించుట	గ్రామ/వార్డ్ సెక్రటరీ WEA
9	సమాచారము నమోదు	లబ్ది దారుల సమాచారాన్ని డేటా ఎంట్రి చేయుట	గ్రామ/వార్డ్ సెక్రటరీ డిజిటల్ అసిస్టెంట్
10	పర్యవేక్షణ	మండల స్థాయిలో కార్యక్రమాల పర్యవేక్షణ	APM మరియు CC

YSR చేయూత జీవనోపాదులు నమోదు కొరకు— కార్యాచరణ ప్రణాళిక :

- గౌ. ముఖ్యమంత్రి వారి లెటర్ మరియు జీవనోపాదుల ఎంపిక పత్రము తీసుకుని గ్రామసంఘం అసిస్టెంట్(VOA)/పట్టణ ప్రాంత రిసోర్స్ పర్సన్ (RP) మరియు గ్రామ/వార్డు వాలంటీరు "YSR చేయూత" లబ్దిదారుల దగ్గరికి వెళ్ళాలి.
- గౌ. ముఖ్యమంత్రి వారి లెటర్ పూర్తిగా లబ్దిదారులకు చదివి వినిపించిన తరువాత లబ్దిదారుల నుండి వారు ఏ రకమైన జీవనోపాదులు చేపట్టి, ఏ కంపెనీల తో అనుసంధానం చేసుకుంటారు అనే విషయాన్ని వారి దగ్గర అడిగి తెలుసుకుని "ఎంపిక పత్రము" నింపాలి.
- "YSR చేయూత" పథకము ద్వారా వచ్చిన మొత్తము వారు ఎంపిక చేసుకున్న జీవనోపాదికి సరిపోదు అనుకుంటే అదనముగా రూ. 56,250/- లు బ్యాంకు నుండి ఋణముగా మంజూరు చేయించటం జరుగుతుంది.
- ఎంపిక పత్రము తో పాటు గౌ. ముఖ్యమంత్రి వారి లెటర్ లబ్దిదారునికి అందినట్లుగా రసీదు తీసుకుని, ఆయా రసీదులను మండల సమాఖ్య కార్యాలయము నందు భద్రపరచాలి.
- ఎంపిక పత్రమును గ్రామ/వార్డు సచివాలయము నందు ఉన్న వెల్ఫేర్ మరియు విద్య కార్యదర్శి వారికి అందచేసి వాటిని గ్రామ/వార్డు సచివాలయలమునందు ఉన్న "డిజిటల్ అసిస్టెంట్" వారికి ఇచ్చి ఆన్లైన్ నందు నమోదు చేయించాలి.
- ఏ రోజు, ఎన్ని ఎంపిక పత్రములు పూర్తి చేశారు అనే విషయమును గ్రామసంఘం అసిస్టెంట్(VOA)/పట్టణ ప్రాంత రిసోర్స్ పర్సన్ (RP) ద్వారా క్లస్టర్-కో-ఆర్డినేటర్(CC)/కమ్యూనిటీ ఆర్గనైజర్(CO) వారి ద్వారా సమాచారమును సేకరించి క్రోడీకరించి మండల/మునిసిపల్ వారిగా, జిల్లా వారీగా SPMU నకు ప్రతి రోజు పంపించ వలయును.

గ్రామసంఘం అసిస్టెంట్(VOA)/పట్టణ ప్రాంత రిసోర్స్ పర్సన్ (RP) మరియు గ్రామ/వార్డు వాలంటీరు శిక్షణలో చెప్పవలసిన వివరములు :

"YSR చేయూత" మంజూరు అయిన మొత్తము రూ. 18,750/- పెట్టుబడిగా పెట్టుకుని ప్రస్తుతము వారి వద్దనున్న జీవనోపాదులను అభివృద్ధి చేసుకుంటూ మరియు నూతనముగా యూనిట్లు ఏర్పాటు చేసుకోవటానికి కావలసిన ఆర్ధిక సహాయమును బ్యాంకుల నుండి మంజూరు చేయించుటకు అవకాశము ఉన్నది. లబ్దిదారులు ఎంచుకున్న జీవనోపాదులను అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రభుత్వము వివిధ బహుళ జాతి సంస్థలతో ఒప్పందాలు చేసుకునే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఇప్పటి వరకూ ఈ క్రింది సంస్థలతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వము ఒప్పందం చేసుకోవటం జరిగింది.

1. అమూల్, 2. ప్రోక్టర్ &గ్యాంబల్, 3. హిందుస్థాన్ యూని లీవర్ మరియు 4. ఐ.టి.సి కంపెనీలు
   - ❖ కావున "వై.యెస్.ఆర్. చేయూత" లబ్దిదారులు ఎవరైతే ఈ క్రింద తెలిపిన కంపెనీల వారితో అనుసంధానము చేసుకుని యూనిట్లు ఏర్పాటు చేసుకోవటానికి ఆసక్తి కలిగి ఉన్నారో వారిని గుర్తించి, వారి దగ్గర నుండి ఎంపిక పత్రము లబ్దిదారుల నుండి సేకరించి ఆయా సమాచారమును గ్రామ/వార్డు సచివాలయము నందు ఉన్న వెల్ఫేర్ మరియు విద్య కార్యదర్శి వారికి అందచేసి వాటిని గ్రామ/వార్డు సచివాలయలమునందు ఉన్న "డిజిటల్ అసిస్టెంట్" వారికి ఇచ్చి ఆన్లైన్ నందు నమోదు చేయించాలి.

సచివాలయము వారికి వారికి ఇచ్చిన మొబైల్ అప్లికేషను నందు నమోదు చేస్తూ ఆయా దరఖాస్తులను మండల సమాఖ్య కార్యాలయమునందు భద్రపరచవలసి ఉంటుంది.

"వై.యెస్.ఆర్. చేయూత" లబ్దిని ఉపయోగించుకుని యూనిట్ పెట్టటానికి ఆసక్తి కలిగి ఉండాలి

- ❖ పాడి పశువులు – అమూల్ సంస్థ
- ❖ జనరల్ స్టోర్, కిరాణా మరియు సంబంధమైన ఉత్పత్తులు – ప్రోక్టర్ అండ్ గ్యాంబల్ మరియు హెచ్.యు.ఎల్.
- ❖ కూరగాయలు, పూలు మరియు పండ్ల తోటలు పెంపకము – రిలయన్సు
- ❖ అగరుబత్తీలు తయారీ – ఐ.టి.సి.
- ❖ గోర్రేలు, మేకలు
- ❖ ఇతరములు

గమనిక : **ఏ రకమైన జీవనోపాదిని ఎంచుకోవాలి మరియు ఈ లబ్దిని ఏ విధంగా ఉపయోగించుకోవాలి అనేది లబ్దిదారునికి పూర్తి స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. ఎంపిక పత్రమును లబ్దిదారుని ఇష్ట పూర్వకముగానే నింపే విధముగా చూడాలి.**

వై.యస్.ఆర్ ఆసరా పథకం:

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి విజన్ :

స్వయం సహాయక సంఘ అక్క చెల్లమ్మలు పడుతున్న ఆర్థిక ఇబ్బందులను **"ప్రజా సంకల్పయాత్ర"** లో చూసి చలించి పోయిన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు వారి ఉజ్వల భవిష్యత్ కోసం **"వై.యస్.ఆర్ ఆసరా"** పథకాన్ని ఈ ప్రభుత్వం యొక్క ప్రధాన కార్యక్రమమైన "నవరత్నాల" లో చేర్చడం జరిగినది.

పథకం ముఖ్యమైన ఉద్దేశం:

ఈ పథకం వల్ల మహిళా సాధికారత మరింత మెరుగుయి, గ్రామీణ మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలోని స్వయం సహాయక సంఘాలలోని పేద మహిళల యొక్క ఆర్థిక పురోగతికి దోహదపడుతుంది. ఈ ప్రభుత్వం తీసుకొన్న ఈ నిర్ణయం ద్వారా అక్క చెల్లమ్మలు ఆర్థికంగా అభివృధి చెంది వారి కుటుంబాలు ఆనందంగా ఉంటాలానే ఉద్దేశం తో ఈ పథకంను తీసుకొనిరావడం జరిగినది.

ఈ పథకం క్రింద ఎవరు అర్హులు :

- వాణిజ్య మరియు సహకార బ్యాంకులలో ఋణం తీసుకొని తేది 11.04.2019 నాటికి అప్పు నిల్వ ఉన్న అన్ని మహిళా స్వయం సహాయక సంఘాలు ఈ పథకం లో అర్హులు.
- తేది 11.04.2019 నాటికి అక్క చెల్లమ్మలకు ఉన్న పొదుపు సంఘాల బ్యాంకు రుణాల అప్పు నిల్వ మొత్తం సొమ్మును 4 దఫాలుగా నేరుగా వారి సంఘం పొదపు ఖాతా లకు జమ చేయడానికి ఈ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది.

- వై.యస్.ఆర్ ఆసరా క్రింద 4 విడతలుగా ఇవ్వబోవు మొతాన్ని వివిధ కార్పొరేషన్ల ద్వారా (యస్.సి,యస్.టి,బిసి,ఈబిసి,కాపు,మైనారిటీ,క్రిస్టియన్) ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

ఈ పథకం క్రింద అందించు మొత్తం :

- ఈ పథకం కింద రాష్ట్రంలోని 7,91,257 పొదుపు సంఘాల్లో ఉన్న 78,27,693 మంది అక్కచెల్లెమ్మలకు తేది 11.04.2019 నాటికి వారి సంఘాలలో ఉన్న అప్పు నిల్వ మొత్తం రూ.25,383.49 కోట్ల నేరుగా నాలుగేళ్లలో అక్కచెల్లమ్మల సంఘం పొదుపు ఖాతాల్లో జమచేయడం జరుగుతుంది.
- మొదటి విడతగా రూ.6,345.87 కోట్ల రూపాయలను నేరుగా సెప్టెంబర్ 11 వ తేది న మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ. జగన్ మోహన్ రెడ్డి గారు అక్కచెల్లమ్మల సంఘాల పొదుపు ఖాతాలకు జమ చేసే రోజు చరిత్రలో నిలిచిపోయే రోజు ఈ రోజు.....

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము

వెల్ఫేర్ & ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంట్ల కొరకు

బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల రాజకీయ మరియు ఆర్థిక ఎదుగుదల కొరకు ప్రభుత్వం చేసిన నూతన చట్టాల సంక్షిప్త వివరములు

వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ శాఖ

చేయబడిన చట్టాలు

ఇటీవలి కాలంలో నూతన ప్రభుత్వం బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల రాజకీయ మరియు ఆర్థిక ఎదుగుదల కొరకు 5 నూతన చట్టాలను తీసుకురావడం జరిగినది. ఈ చట్టాలు సంబంధిత వర్గాల ఎదుగుదలలో విప్లవాత్మకమైన మార్పులను తీసుకువస్తాయనడంలో సందేహం లేదు. వాటి వివరములు దిగువ తెలియ పరచడమైనది.

1) బి.సి. కమీషన్‌ను శాశ్వత ప్రాతిపదికన ఏర్పాటు చేయు నిమిత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే
యాక్టు నెం. 19 ఆఫ్ 2019.

2) నామినేటెడ్ పదవులలో బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల రాజకీయ ఎదుగుదల కొరకు 50 శాతం రిజర్వేషన్‌ను కల్పించడం.
(యాక్ట్ నెం. 24)

3) నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులలో మరియు నామినేటెడ్ సర్వీసు కాంట్రాక్టులలో బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల ఆర్థిక ఎదుగుదల కొరకు 50 శాతం రిజర్వేషన్‌ను కల్పించడం.
(యాక్ట్ నెం. 25)

4) నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులలో మరియు నామినేటెడ్ సర్వీసు కాంట్రాక్టులలో మహిళల ఆర్థిక ఎదుగుదల కొరకు 50 శాతం రిజర్వేషన్‌ను కల్పించడం.
(యాక్ట్ నెం. 26)

5) నామినేటెడ్ పదవులలో మహిళల రాజకీయ ఎదుగుదల కొరకు 50 శాతం రిజర్వేషన్‌ను కల్పించడం.
(యాక్ట్ నెం. 27)

<u>శాశ్వత ప్రాతిపదికన బి.సి. కమీషన్ ఏర్పాటు</u>
<u>(యాక్టు నెం. 19 ఆఫ్ 2019)</u>

- బి.సి. కమీషన్‌ను శాశ్వత ప్రాతిపదికన ఏర్పాటు చేయు నిమిత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే **యాక్టు నెం. 19 ఆఫ్ 2019**.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 61, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 వ తేదీన అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 66, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 30-08-2019 వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగినది.
- గౌరవనీయులు రిటైర్డ్ జస్టిస్ శ్రీ ఎ. శంకర నారాయణ గారిని బి.సి. కమీషన్ ఛైర్మన్‌గా నియమిస్తూ జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 73, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 12-09-2019 వ తేదీన ఉత్తర్వులను ప్రభుత్వం జారీ చేయడం జరిగినది.

<u>బి.సి. కమీషన్ కార్యకలాపాలు :</u>

- వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో చేర్చమని వివిధ కులాల వారు చేయు అభ్యర్థనలను పరిశీలించడం.
- వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో ఇదివరకే ఉన్న కులాల నుండి వచ్చు గ్రూపు మార్పిడి అభ్యర్థనలను పరిశీలించడం.
- వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో క్రొత్తగా కులాలను చేర్చుట పైన (అండర్ ఇంక్లూజన్) మరియు జాబితాలో ఇదివరకే ఉన్న కులాల తొలగింపు పైన (ఓవర్ ఇంక్లూజన్) వచ్చు ఫిర్యాదులను పరిశీలించడం.
- విద్యా సంస్థల ప్రవేశాలలో మరియు ఉద్యోగ నియామకాలలో రూల్ ఆఫ్ రిజర్వేషన్‌ను అమలు పరచడంలో వచ్చు ఫిర్యాదులను పరిశీలించడం.
- నిర్దేశించబడిన కాల వ్యవధి ప్రకారం వెనుకబడిన తరగతుల విద్య, సామాజిక మరియు ఆర్థిక ప్రగతిని తగు సర్వే ద్వారా పరిశీలించడం.
- వెనుకబడిన తరగతులు సాధించు పురోగతి మరియు అభివృద్ధి స్థాయిలను అంచనా వేయడం.
- వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన వివిధ కులాలు సాధించు పురోగతి మరియు అభివృద్ధి స్థాయిలను పోల్చడం, ఏవైనా కులాలు తగినంతగా పురోగతి మరియ అభివృద్ధి సాదించలేక వెనుకబడి పోవడాన్ని గమనించిన ఎడల, అట్టి కులాలను వెనుకబడిన తరగతులలోనే ప్రత్యేకంగా గుర్తించి వారిని అత్యంత వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో చేర్చడానికి సిఫారసు చేయడం.
- వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన కులాలలో కొన్నింటిని అత్యంత వెనుకబడిన తరగతులుగా గుర్తించడం జరిగినది. మొత్తం 139 కులాలు వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో ఉండగా, 32 కులాలు అత్యంత వెనుకబడిన జాబితాలో చేర్చబడి ఉన్నవి. పేరుకు తగ్గట్టుగా ఈ 32 కులాలు అన్ని రంగాలలోనూ వెనుకబడిన తరగతులలోని ఇతర కులాల కంటే కూడా ఇంకా వెనుకబడి ఉన్నవన్నమాట. కనుక, వాటి అభివృద్ధికి అవసరమైన రక్షణాత్మక చర్యలను చేపట్టుటకు తగిన సూచనలు, సలహాలు ఇవ్వడం.
- వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన వారిపైన చోటు చేసుకునే అట్రాసిటీస్ మీద మరియు సామాజిక బహిష్కరణల పైన తగు విచారణ జరపడం.

పైన తెలియజేసిన అంశములపై బి.సి. కమీషన్ తగు పరిశీలన / అధ్యయనం అనంతరం తన సూచనలు, సలహాలు మరియు సిఫారసులతో కూడిన నివేదికను ప్రభుత్వమునకు అందజేస్తుంది. ఆ నివేదికను పరిశీలించి, ప్రభుత్వం తగు చర్యలను చేపట్టడం జరుగుతుంది.

1) బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ పదవులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించుట (యాక్టు నెం. 24 ఆఫ్ 2019) :

- బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ పదవులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించు నిమిత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే **యాక్టు నెం. 24 ఆఫ్ 2019**.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 62 , వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 వ తేదీన అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 77, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 27-09-2019 వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగినది.
- కల్పించబడిన 50% రిజర్వేషన్‌ను ఈ క్రింది విధంగా వివిద కేటగిరీల మధ్య విభజించడం జరుగుతుంది.

బి.సి మరియు మైనారిటీలు	-	29%,
ఎస్.సి.	-	15%
ఎస్.టి.	-	6%

- సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను ఈ చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు నోడల్ శాఖగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.
- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది.

2) బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు మరియు సర్వీసు కాంట్రాక్టులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించుట (యాక్టు నెం. 25 ఆఫ్ 2019) :

- బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు మరియు సర్వీసు కాంట్రాక్టులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించు నిమిత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే **యాక్టు నెం. 25 ఆఫ్ 2019**.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 63 , వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 వ తేదీన అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 74, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 16-09-2019 వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగినది.
- కల్పించబడిన 50% రిజర్వేషన్‌ను ఈ క్రింది విధంగా వివిద కేటగిరీల మధ్య విభజించడం జరుగుతుంది.

బి.సి మరియు మైనారిటీలు	-	29%,
ఎస్.సి.	-	15%
ఎస్.టి.	-	6%

- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులకు సంబందించి పంచాయితీ రాజ్ శాఖను (పంచాయితీ రాజ్ డిపార్టుమెంట్), నామినేటెడ్ సర్వీసు కాంట్రాక్టులకు సంబంధించి సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను నోడల్ శాఖలుగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు అమలు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.
- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు పొందడానికి మరియు నామినేటెడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్ట్ పొందడానికి ఆయా వర్గాలకు చెందిన వారు సంబంధిత అధికారుల వద్ద రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవాలి.
- రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనుట కొరకు, ఒక ప్రత్యేక డ్రైవ్‌ను (స్పెషల్ డ్రైవ్) చేపట్టడం జరుగుతుంది. ఈ వర్గాలకు చెందిన వారు రిజిస్ట్రేషన్ చేసుకొనుట కొరకు అవసరమైన సాల్వెన్సీ సర్టిఫికేటు మరియు ఎక్స్‌పీరియన్స్ సర్టిఫికేట్ విషయంలో మినహాయింపు ఇవ్వడమైనది.
- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది. ఇందు కొరకు ఒక ప్రత్యేక 100 పాయింట్ల రోస్టర్‌ను కూడా అభివృద్ధి చేయడం జరిగినది.

3) మహిళలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులలో మరియు సేవా ఒప్పందాలలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించుట (యాక్టు నెం. 26 ఆఫ్ 2019) :

- మహిళలకు నామినేటెడ్ పలలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించు నిమిత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే **యాక్టు నెం. 26 ఆఫ్ 2019**.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 64 , వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 వ తేదీన అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 75, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 17-09-2019 వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగినది.
- సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను ఈ చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు నోడల్ శాఖగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.
- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది.
- మహిళలకు కేటాయించబడిన ఈ 50 శాతం రిజర్వేషన్‌ను సమాంతర రిజర్వేషన్ అంటారు. అనగా, వివిధ వర్గాలకు కేటాయించబడిన రిజర్వేషన్‌తో పాటు, ఓపెన్ కేటగిరీకి ఉన్న కోటాలోనూ 50 శాతం మహిళలకు కేటాయించడం జరుగుతుంది.
- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులకు సంబందించి పంచాయితీ రాజ్ శాఖను (పంచాయితీ రాజ్ డిపార్టుమెంట్), నామినేటెడ్ సర్వీసు కాంట్రాక్టులకు సంబంధించి సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను నోడల్ శాఖలుగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు అమలు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.
- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు పొందడానికి మరియు నామినేటెడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్ట్ పొందడానికి మహిళలు సంబంధిత అధికారుల వద్ద రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవాలి.
- రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనుట కొరకు, ఒక ప్రత్యేక డ్రైవ్‌ను (స్పెషల్ డ్రైవ్) చేపట్టడం జరుగుతుంది. మహిళలు రిజిస్ట్రేషన్ చేసుకొనుట కొరకు అవసరమైన సాల్వెన్సీ సర్టిఫికేటు మరియు ఎక్స్‌పీరియన్స్ సర్టిఫికేట్ విషయంలో మినహాయింపు ఇవ్వడమైనది.
- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది. ఇందు కొరకు ఒక ప్రత్యేక 100 పాయింట్ల రోస్టర్‌ను కూడా అభివృద్ధి చేయడం జరిగినది.

4) మహిళలకు నామినేటెడ్ పదవులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించుట (యాక్టు నెం. 27 ఆఫ్ 2019) :

- మహిళలకు నామినేటెడ్ పదవులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించు నిమిత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే **యాక్టు నెం. 27 ఆఫ్ 2019**.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 65, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 వ తేదీన అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 76, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 27-09-2019 వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగినది.
- మహిళలకు కేటాయించబడిన ఈ 50 శాతం రిజర్వేషన్‌ను సమాంతర రిజర్వేషన్ అంటారు. అనగా, వివిధ వర్గాలకు కేటాయించబడిన రిజర్వేషన్‌తో పాటు, ఓపెన్ కేటగిరీకి ఉన్న కోటాలోనూ 50 శాతం మహిళలకు కేటాయించడం జరుగుతుంది.
- సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను ఈ చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు నోడల్ శాఖగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.
- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది.

గమనిక : వివిధ సామాజిక వర్గాలకు మరియు మహిళలకు కేటాయించబడిన రిజర్వేషన్ అమలుకు సంబంధించిన నివేదికలను ఆయా నోడల్ శాఖలు సంబంధిత సంక్షేమ శాఖలకు మరియు మహిళా, శిశు సంక్షేమ శాఖకు అందించవలెను.

Presentation on Minorities Welfare Department Schemes

పేష్ ఇమమ్ మరియు మౌజాన్లకు గౌరవ వేతనము

అర్హతలు :

1. రాష్ట్ర వక్ఫ్ బోర్డులో నమోదు/నోటిఫైడ్ చేయబడిన మసీదులలో సేవలను అందిస్తున్న పేష్ ఇమాములు మరియు మౌజాన్లు మాత్రమే అర్హులు.
2. సంబదిత నిర్వాహకులు అనగా, ముతవల్లి /మేనేజ్మెంట్ కమిటి పేష్ ఇమాములు మరియు మౌజాన్ ల అబ్యార్థిత్వాన్ని దృవికరించి ప్రతిపాదించాలి.
3. ఇమాం మరియు మౌజాన్ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి చెందినవారు అయి ఉండాలి.
4. ఇతర రాష్ట్రాలకు చెందిన పేష్ ఇమము మరియు మౌజానులు అయితే సరైన గుర్తింపు రుజువు (3) సంవత్సరలకు తక్కువ కాకుండా మరియు ఒకే మసీదులో సేవలను అందించే వ్యక్తులు అయి ఉండాలి.
5. వారు మసీదు ఉన్న స్థానిక ప్రాంత నివాసితులు అయి ఉండాలి.
6. వారు ఈ క్రింది వాటిని కలిగి ఉండాలి.

i. ఆదార్ కార్డు

ii. చిరునామా రుజువు (క్రింది వాటిలో ఏదైనా)

(ఎ) గృహ సరఫరా కార్డు'

(బి)ఇండియన్ పాస్ పోర్ట్

(సి) డ్రైవింగ్ లైసెన్స్

పేష్ ఇమమ్ మరియు మౌజాన్లకు గౌరవ వేతనము

అర్హతలు :

7. నికర ఆదాయం ఉన్న మసీదులో పనిచేస్తున్నపేష్ ఇమాం మరియు మౌజాన్లు ఈ పథకానికి అర్హులు కారు.

8. వారు మసిదులలో పూర్తి సమయం సర్వీసు రెండేర్లు గా ఉండాలి పార్ట్ టైం లేదా రోజుకు ఒకటి లేదా రెండు ప్రార్థనలు కోసం సేవలను చేయడం లేదా పండగలు ఈద్గాహ్ మొదలైన వాటిలో ప్రత్యేక ప్రార్థనలు చేస్తున్న వారు ఈ పథకం క్రింద అర్హులు కారు.

9. ప్రతి మసీదు నుండి ఒక ఇమాం/ ఒక మౌజాన్ మాత్రమే అర్హులు. ఒక మసీదులో ఇద్దరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అర్హత ఉన్న పేష్ ఇమాం లేదా మౌజాన్ ఉంటె సినియరిటి ప్రకారం పేష్ ఇమాం తేడ మౌజా ఈ గౌరవ వేతనానికి అర్హులు

10. పేష్ ఇమాం మరియు మౌజాన్ పదవులకు అవసరమైన అన్ని అర్హతలు వారు కలిగి ఉండాలి.

జాబితా లో లేని వారు దరఖాస్తు చేయు విధానం:

సంబందిత నిర్వాహకులు అనగా, ముతవల్లి , మేనేజ్మెంట్ కమిటీ వారు మసీదు యొక్క బ్యాంకు ఖాతా వివరములు మరియు పేష్ ఇమాములు మరియు మౌజాన్ల అబ్యార్దిత్వాన్ని ధ్రువికరించు పత్రములను తీసుకొని తమ గ్రామ/వార్డు సచివాలయలల్లో దరఖాస్తు చెసుకొనగలరు .

విడాకులు పొందిన ముస్లిం మహిళలకు ఆర్థిక సహాయం

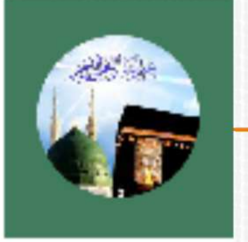
అర్హతలు :

1. భర్త చేత విడాకులు పొంది తిరిగి వివాహము చేసుకోకుండా ఉన్నవారు.
2. సివిల్ / ఫామిలీ కోర్ట్ నందు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర వక్ఫ్ బోర్డ్ విజయవాడ వారి మీద దావా డిక్రీ పొంది యుండవలెను.
3. వయస్సు 18 సంవత్సరాలు పై బడి ఉండవలెను
4. వారు ఈ క్రింది వాటిని కలిగి ఉండాలి
   a) ఆధార్ కార్డు
   b) చిరునామ రుజువు
   c) గృహ సరఫరా కార్డు
   d) ప్యాన్ కార్డు
   e) బ్యాంకు ఖాతా పుస్తకం

దరఖాస్తు చేసుకోను విధానము

పైన ఉదహరించిన అర్హతలు కలిగిన మహిళలు తమ సంబంధిత గ్రామ/ వార్డ్ సచివాలయా లలో నమోదు చేసు కొన గలరు

హజ్ యాత్రకు వెళ్లే హాజీ లకు "ప్రయాణ ఖర్చు కాకుండా హజ్ తీర్థ యాత్ర ఇతర ఖర్చులకు" ప్రభుత్వం తరపు నుండి ఆర్థిక సహాయం" జెరూసలేం వెళ్లే క్రైస్తవులతో సమానంగా ఆర్థిక సహాయం కొత్త పథకం G.O.M.S No. 75, dt:19-11-2019 of M.W. Dept.

- హజ్ యాత్రకు వెళ్లే వారి సంవత్సర ఆదాయం రూ.3.00 లక్షల వరకు ఉంటే వారికి రూ. 60,000/-
- సంవత్సర ఆదాయం రూ.3.00 లక్షల కంటే ఎక్కువ ఉన్న వారికి రూ.30,000/- ఇవ్వడం జరుగుతుంది.
- తహాశీల్దారు ధ్రువీకరించిన రాబడి ధ్రువ పత్రం తప్పక జతపరచాలి.
- ఆధార్ కార్డ్ / పాన్ కార్డ్ / ఓటరు ఐడీ వీటితో పాటు బ్యాంక్ పాస్ బుక్ మరియు పాస్ పోర్ట్ జిరాక్స్ , అభ్యర్థి యొక్క ఫోటో జతపరచవలెను.
- హజ్ యాత్రికులు సమర్పించిన పత్రాల ధృవీకరణ తరువాత వారి ఫ్లైట్ బయల్దేరే రిపోర్టింగ్ కు లోబడి యాత్రికుల బ్యాంక్ ఖాతాకు RTGS ద్వారా ఆర్థిక సహాయం విడుదల చేయబడుతుంది.
- ఈ ఆర్థిక సహాయం కేవలం జీవితంలో ఒక సారి మాత్రమే వర్తిస్తుంది.

పవిత్ర జెరూసలెం కు యాత్ర

ఈ పథకం కింద, క్రైస్తవుల పవిత్ర స్థలమైన జెరూసలెం మరియు ఇతర పవిత్ర ప్రదేశములను సందర్శించుటకు ప్రభుత్వము 2019-20 సం|| నుండి రూ.3 లక్షలు లోపు ఆదాయం కలిగిన వారికి రూ.40,000/- నుండి రూ.60,000/- వరకు మరియు రూ.3 లక్షలు ఆదాయం దాటిన వారికి రూ.20,000/- నుండి రూ.30,000/- వరకు ఆర్థిక సహాయము పెంచినది. అదనపు మొత్తాన్ని లబ్ధిదారుడు భరించవలయును.

యాత్రకు అయ్యే ఖర్చు మొత్తము : Rs.1,05,500/-
ఆర్థిక సహాయం : రూ.3 లక్షలు లోపు ఆదాయం కలిగిన వారికి రూ.60,000/- ఆర్థిక సహాయము.
రూ.3 లక్షలు ఆదాయం దాటిన వారికి రూ.30,000/- ఆర్థిక సహాయము.

యాత్ర సందర్శన రోజులు: 10 పగళ్లు 9 రాత్రులకు.
కనిష్ట బ్యాచ్ పరిమాణం : 45 యాత్రికులు.
సందర్శించు దేశములు : జోర్డాన్, ఇజ్రాయెల్, పాలస్తీనియా మరియు ఈజిప్ట్.
సందర్శించు పవిత్ర ప్రదేశములు : బెత్లెహేమ్, సిలువ వేయబడిన ప్రదేశం జెరూసలేం, నజరేత్, జోర్డాన్ నది, మృత సముద్రము, గెలిలియా సముద్రము మరియు క్రైస్తవ విశ్వాసంతో అనుసంధానించబడిన ఇతర ప్రదేశాలు.

ప్రక్రియ:

- అభ్యర్థి ఆన్‌లైన్‌లో ఈ వెబ్సైట్ నందు దరఖాస్తు చేసుకొనవలయును www.christianminorities.ap.nic.in .
- అభ్యర్థుల ఎంపిక ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన స్క్రీనింగ్ కమిటీ చేత చేయబడుతుంది.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర మైనారిటీల విద్యాభివృద్ధి కేంద్రము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వ అల్ప సంఖ్యాక వర్గాల సంక్షేమ శాఖ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించ బడుతున్న ఈ మైనారిటీల విద్యాభివృద్ధి కేంద్రము ద్వారా రాష్ట్రం లోని మైనారిటీలను ప్రాధిమికంగా సామజిక, ఆర్థిక, విద్య, వెనుకబాటుతనం తదితర సమస్యల నుండి ఎదురుకొనుటకు అన్ని విధములైన పోటీ పరీక్షలకు శిక్షణ ఇవ్వటం జరుగుతుంది.

ముఖ్యముగా ఈ సంస్థ ద్వారా SSC పిల్లలకు తరగతి గదులలో విద్య నైపుణ్యాలను మెరుగు పరిచే శిక్షణ, ప్రవేశ అర్హత పరీక్షలకు సిద్ధమవుతున్న వారికీ POLYTECHNIC , EAMCET , NEET , JEE & DIETCET లలో ఉచిత శిక్షణ మరియు ఉద్యోగ ప్రాధాన్యత కలిగిన పోటీ పరీక్షలకు హాజరయ్యే మైనారిటీ అభ్యర్థులకు UPSC - CIVIL SERVICES , APPSC - GROUPS , IBPS , VRO / VRA , PANCHAYATI SECRETARIES , DSC , RRB , మరియు POLICE RECRUITMENT మొదలగు పరీక్షలకి కార్పొరేట్ స్థాయిలో ఉచిత శిక్షణ ఇవ్వబడును.

పూర్తి వివరములు కొరకు మా వెబ్సైటు : www .cedmmwdap.org.in నందు కానీ లేక
మా ఫోన్ నెంబర్ : 0866 - 2970567 నందు సంప్రదించ గలరు.

Thank You!

THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT, 2016

ARRANGEMENT OF SECTIONS

CHAPTER I
PRELIMINARY

SECTIONS

CHAPTER II
RIGHTS AND ENTITLEMENTS

CHAPTER III
EDUCATION

CHAPTER IV
SKILL DEVELOPMENT AND EMPLOYMENT

CHAPTER V
SOCIAL SECURITY, HEALTH, REHABILITATION AND RECREATION

SECTIONS

CHAPTER XI

CENTRAL AND STATE ADVISORY BOARDS ON DISABILITY AND DISTRICT LEVEL COMMITTEE

CHAPTER XII

CHIEF COMMISSIONER AND STATE COMMISSIONER FOR PERSONS WITH DISABILITIES

CHAPTER XIII

SPECIAL COURT

CHAPTER XIV

NATIONAL FUND FOR PERSONS WITH DISABILITIES

CHAPTER XV

STATE FUND FOR PERSONS WITH DISABILITIES

CHAPTER XVI

OFFENCES AND PENALTIES

CHAPTER XVII

MISCELLANEOUS

THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT, 2016

ACT NO. 49 OF 2016

[27*th December*, 2016]

An Act to give effect to the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities and for matters connected therewith or incidental thereto.

WHEREAS the United Nations General Assembly adopted its Convention on the Rights of Persons with Disabilities on the 13th day of December, 2006.

AND WHEREAS the aforesaid Convention lays down the following principles for empowerment of persons with disabilities,—

(*a*) respect for inherent dignity, individual autonomy including the freedom to make one's own choices, and independence of persons;

(*b*) non-discrimination;

(*c*) full and effective participation and inclusion in society;

(*d*) respect for difference and acceptance of persons with disabilities as part of human diversity and humanity;

(*e*) equality of opportunity;

(*f*) accessibility;

(*g*) equality between men and women;

(*h*) respect for the evolving capacities of children with disabilities and respect for the right of children with disabilities to preserve their identities;

AND WHEREAS India is a signatory to the said Convention;

AND WHEREAS India ratified the said Convention on the 1st day of October, 2007;

AND WHEREAS it is considered necessary to implement the Convention aforesaid.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-seventh Year of the Republic of India as follows:—

CHAPTER I

PRELIMINARY

1. Short title and commencement.—(*1*) This Act may be called the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.

(*2*) It shall come into force on such [1]date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.

2. Definitions.—In this Act, unless the context otherwise requires,—

(*a*) "appellate authority" means an authority notified under sub-section (*3*) of section 14 or sub-section (*1*) of section 53 or designated under sub-section (*1*) of section 59, as the case may be;

(*b*) "appropriate Government" means,—

(*i*) in relation to the Central Government or any establishment wholly or substantially financed by that Government, or a Cantonment Board constituted under the Cantonments Act, 2006 (41 of 2006), the Central Government;

(*ii*) in relation to a State Government or any establishment, wholly or substantially financed by that Government, or any local authority, other than a Cantonment Board, the State Government.

(*c*) "barrier" means any factor including communicational, cultural, economic, environmental, institutional, political, social, attitudinal or structural factors which hampers the full and effective participation of persons with disabilities in society;

---

1. 19th April, 2017 *vide* notification no. S.O. 1215 (E) dated 19th April, 2017 see Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3 (ii).

(*d*) "care-giver" means any person including parents and other family Members who with or without payment provides care, support or assistance to a person with disability;

(*e*) "certifying authority" means an authority designated under sub-section (*1*) of section 57;

(*f*) "communication" includes means and formats of communication, languages, display of text, Braille, tactile communication, signs, large print, accessible multimedia, written, audio, video, visual displays, sign language, plain-language, human-reader, augmentative and alternative modes and accessible information and communication technology;

(*g*) "competent authority" means an authority appointed under section 49;

(*h*) "discrimination" in relation to disability, means any distinction, exclusion, restriction on the basis of disability which is the purpose or effect of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise on an equal basis with others of all human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field and includes all forms of discrimination and denial of reasonable accommodation;

(*i*) "establishment" includes a Government establishment and private establishment;

(*j*) "Fund" means the National Fund constituted under section 86;

(*k*) "Government establishment" means a corporation established by or under a Central Act or State Act or an authority or a body owned or controlled or aided by the Government or a local authority or a Government company as defined in section 2 of the Companies Act, 2013 (18 of 2013) and includes a Department of the Government;

(*l*) "high support" means an intensive support, physical, psychological and otherwise, which may be required by a person with benchmark disability for daily activities, to take independent and informed decision to access facilities and participating in all areas of life including education, employment, family and community life and treatment and therapy;

(*m*) "inclusive education" means a system of education wherein students with and without disability learn together and the system of teaching and learning is suitably adapted to meet the learning needs of different types of students with disabilities;

(*n*) "information and communication technology" includes all services and innovations relating to information and communication, including telecom services, web based services, electronic and print services, digital and virtual services;

(*o*) "institution" means an institution for the reception, care, protection, education, training, rehabilitation and any other activities for persons with disabilities;

(*p*) "local authority" means a Municipality or a Panchayat, as defined in clause (*e*) and clause (*f*) of article 243P of the Constitution; a Cantonment Board constituted under the Cantonments Act, 2006 (41 of 2006); and any other authority established under an Act of Parliament or a State Legislature to administer the civic affairs;

(*q*) "notification" means a notification published in the Official Gazette and the expression "notify" or "notified" shall be construed accordingly;

(*r*) "person with benchmark disability" means a person with not less than forty per cent. of a specified disability where specified disability has not been defined in measurable terms and includes a person with disability where specified disability has been defined in measurable terms, as certified by the certifying authority;

(*s*) "person with disability" means a person with long term physical, mental, intellectual or sensory impairment which, in interaction with barriers, hinders his full and effective participation in society equally with others;

(*t*) "person with disability having high support needs" means a person with benchmark disability certified under clause (*a*) of sub-section (*2*) of section 58 who needs high support;

(*u*) "prescribed" means prescribed by rules made under this Act;

(*v*) "private establishment" means a company, firm, cooperative or other society, associations, trust, agency, institution, organisation, union, factory or such other establishment as the appropriate Government may, by notification, specify;

(*w*) "public building" means a Government or private building, used or accessed by the public at large, including a building used for educational or vocational purposes, workplace, commercial activities, public utilities, religious, cultural, leisure or recreational activities, medical or health services, law enforcement agencies, reformatories or judicial foras, railway stations or platforms, roadways bus stands or terminus, airports or waterways;

(*x*) "public facilities and services" includes all forms of delivery of services to the public at large, including housing, educational and vocational trainings, employment and career advancement, shopping or marketing, religious, cultural, leisure or recreational, medical, health and rehabilitation, banking, finance and insurance, communication, postal and information, access to justice, public utilities, transportation;

(*y*) "reasonable accommodation" means necessary and appropriate modification and adjustments, without imposing a disproportionate or undue burden in a particular case, to ensure to persons with disabilities the enjoyment or exercise of rights equally with others;

(*z*) "registered organisation" means an association of persons with disabilities or a disabled person organisation, association of parents of persons with disabilities, association of persons with disabilities and family members, or a voluntary or non-governmental or charitable organisation or trust, society, or non-profit company working for the welfare of the persons with disabilities, duly registered under an Act of Parliament or a State Legislature;

(*za*) "rehabilitation" refers to a process aimed at enabling persons with disabilities to attain and maintain optimal, physical, sensory, intellectual, psychological environmental or social function levels;

(*zb*) "Special Employment Exchange" means any office or place established and maintained by the Government for the collection and furnishing of information, either by keeping of registers or otherwise, regarding—

(*i*) persons who seek to engage employees from amongst the persons with disabilities;

(*ii*) persons with benchmark disability who seek employment;

(*iii*) vacancies to which persons with benchmark disabilities seeking employment may be appointed;

(*zc*) "specified disability" means the disabilities as specified in the Schedule;

(*zd*) "transportation systems" includes road transport, rail transport, air transport, water transport, para transit systems for the last mile connectivity, road and street infrastructure, etc;

(*ze*) "universal design" means the design of products, environments, programmes and services to be usable by all people to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialised design and shall apply to assistive devices including advanced technologies for particular group of persons with disabilities.

CHAPTER II

RIGHTS AND ENTITLEMENTS

3. Equality and non-discrimination.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that the persons with disabilities enjoy the right to equality, life with dignity and respect for his or her integrity equally with others.

(*2*) The appropriate Government shall take steps to utilise the capacity of persons with disabilities by providing appropriate environment.

(*3*) No person with disability shall be discriminated on the ground of disability, unless it is shown that the impugned act or omission is a proportionate means of achieving a legitimate aim.

(*4*) No person shall be deprived of his or her personal liberty only on the ground of disability.

(*5*) The appropriate Government shall take necessary steps to ensure reasonable accommodation for persons with disabilities.

4. Women and children with disabilities.—(*1*) The appropriate Government and the local authorities shall take measures to ensure that the women and children with disabilities enjoy their rights equally with others.

(*2*) The appropriate Government and local authorities shall ensure that all children with disabilities shall have right on an equal basis to freely express their views on all matters affecting them and provide them appropriate support keeping in view their age and disability.".

5. Community life.—(*1*) The persons with disabilities shall have the right to live in the community.

(*2*) The appropriate Government shall endeavour that the persons with disabilities are,—

(*a*) not obliged to live in any particular living arrangement; and

(*b*) given access to a range of in-house, residential and other community support services, including personal assistance necessary to support living with due regard to age and gender.

6. Protection from cruelty and inhuman treatment.—(*1*) The appropriate Government shall take measures to protect persons with disabilities from being subjected to torture, cruel, inhuman or degrading treatment.

(*2*) No person with disability shall be a subject of any research without,—

(*i*) his or her free and informed consent obtained through accessible modes, means and formats of communication; and

(*ii*) prior permission of a Committee for Research on Disability constituted in the prescribed manner for the purpose by the appropriate Government in which not less than half of the Members shall themselves be either persons with disabilities or Members of the registered organisation as defined under clause (*z*) of section 2.

7. Protection from abuse, violence and exploitation.—(*1*) The appropriate Government shall take measures to protect persons with disabilities from all forms of abuse, violence and exploitation and to prevent the same, shall—

(*a*) take cognizance of incidents of abuse, violence and exploitation and provide legal remedies available against such incidents;

(*b*) take steps for avoiding such incidents and prescribe the procedure for its reporting;

(*c*) take steps to rescue, protect and rehabilitate victims of such incidents; and

(*d*) create awareness and make available information among the public.

(*2*) Any person or registered organisation who or which has reason to believe that an act of abuse, violence or exploitation has been, or is being, or is likely to be committed against any person with disability, may give information about it to the Executive Magistrate within the local limits of whose jurisdiction such incidents occur.

(*3*) The Executive Magistrate on receipt of such information, shall take immediate steps to stop or prevent its occurrence, as the case may be, or pass such order as he deems fit for the protection of such person with disability including an order—

(*a*) to rescue the victim of such act, authorising the police or any organisation working for persons with disabilities to provide for the safe custody or rehabilitation of such person, or both, as the case may be;

(*b*) for providing protective custody to the person with disability, if such person so desires;

(*c*) to provide maintenance to such person with disability.

(*4*) Any police officer who receives a complaint or otherwise comes to know of abuse, violence or exploitation towards any person with disability shall inform the aggrieved person of—

(*a*) his or her right to apply for protection under sub-section (*2*) and the particulars of the Executive Magistrate having jurisdiction to provide assistance;

(*b*) the particulars of the nearest organisation or institution working for the rehabilitation of persons with disabilities;

(*c*) the right to free legal aid; and

(*d*) the right to file a complaint under the provisions of this Act or any other law dealing with such offence:

Provided that nothing in this section shall be construed in any manner as to relieve the police officer from his duty to proceed in accordance with law upon receipt of information as to the commission of a cognizable offence.

(*5*) If the Executive Magistrate finds that the alleged act or behaviour constitutes an offence under the Indian Penal Code (45 of 1860), or under any other law for the time being in force, he may forward the complaint to that effect to the Judicial or Metropolitan Magistrate, as the case may be, having jurisdiction in the matter.

8. Protection and safety.—(*1*) The persons with disabilities shall have equal protection and safety in situations of risk, armed conflict, humanitarian emergencies and natural disasters.

(*2*) The National Disaster Management Authority and the State Disaster Management Authority shall take appropriate measures to ensure inclusion of persons with disabilities in its disaster management activities as defined under clause (*e*) of section 2 of the Disaster Management Act, 2005 (53 of 2005) for the safety and protection of persons with disabilities.

(*3*) The District Disaster Management Authority constituted under section 25 of the Disaster Management Act, 2005 (53 of 2005) shall maintain record of details of persons with disabilities in the district and take suitable measures to inform such persons of any situations of risk so as to enhance disaster preparedness.

(*4*) The authorities engaged in reconstruction activities subsequent to any situation of risk, armed conflict or natural disasters shall undertake such activities, in consultation with the concerned State Commissioner, in accordance with the accessibility requirements of persons with disabilities.

9. Home and family.—(*1*) No child with disability shall be separated from his or her parents on the ground of disability except on an order of competent court, if required, in the best interest of the child.

(*2*) Where the parents are unable to take care of a child with disability, the competent court shall place such child with his or her near relations, and failing that within the community in a family setting or in exceptional cases in shelter home run by the appropriate Government or non-governmental organisation, as may be required.

10. Reproductive rights.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that persons with disabilities have access to appropriate information regarding reproductive and family planning.

(*2*) No person with disability shall be subject to any medical procedure which leads to infertility without his or her free and informed consent.

11. Accessibility in voting.—The Election Commission of India and the State Election Commissions shall ensure that all polling stations are accessible to persons with disabilities and all materials related to the electoral process are easily understandable by and accessible to them.

12. Access to justice.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that persons with disabilities are able to exercise the right to access any court, tribunal, authority, commission or any other body having judicial or quasi-judicial or investigative powers without discrimination on the basis of disability.

(*2*) The appropriate Government shall take steps to put in place suitable support measures for persons with disabilities specially those living outside family and those disabled requiring high support for exercising legal rights.

(*3*) The National Legal Services Authority and the State Legal Services Authorities constituted under the Legal Services Authorities Act, 1987 (39 of 1987) shall make provisions including reasonable accommodation to ensure that persons with disabilities have access to any scheme, programme, facility or service offered by them equally with others.

(*4*) The appropriate Government shall take steps to—

(*a*) ensure that all their public documents are in accessible formats;

(*b*) ensure that the filing departments, registry or any other office of records are supplied with necessary equipment to enable filing, storing and referring to the documents and evidence in accessible formats; and

(*c*) make available all necessary facilities and equipment to facilitate recording of testimonies, arguments or opinion given by persons with disabilities in their preferred language and means of communication.

13. Legal capacity.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that the persons with disabilities have right, equally with others, to own or inherit property, movable or immovable, control their financial affairs and have access to bank loans, mortgages and other forms of financial credit.

(*2*) The appropriate Government shall ensure that the persons with disabilities enjoy legal capacity on an equal basis with others in all aspects of life and have the right to equal recognition everywhere as any other person before the law.

(*3*) When a conflict of interest arises between a person providing support and a person with disability in a particular financial, property or other economic transaction, then such supporting person shall abstain from providing support to the person with disability in that transaction:

Provided that there shall not be a presumption of conflict of interest just on the basis that the supporting person is related to the person with disability by blood, affinity or adoption.

(*4*) A person with disability may alter, modify or dismantle any support arrangement and seek the support of another:

Provided that such alteration, modification or dismantling shall be prospective in nature and shall not nullify any third party transaction entered into by the person with disability with the aforesaid support arrangement.

(*5*) Any person providing support to the person with disability shall not exercise undue influence and shall respect his or her autonomy, dignity and privacy.

14. Provision for guardianship.—(*1*) Notwithstanding anything contained in any other law for the time being in force, on and from the date of commencement of this Act, where a district court or any designated authority, as notified by the State Government, finds that a person with disability, who had been provided adequate and appropriate support but is unable to take legally binding decisions, may be provided further support of a limited guardian to take legally binding decisions on his behalf in consultation with such person, in such manner, as may be prescribed by the State Government:

Provided that the District Court or the designated authority, as the case may be, may grant total support to the person with disability requiring such support or where the limited guardianship is to be granted repeatedly, in which case, the decision regarding the support to be provided shall be reviewed by the Court or the designated authority, as the case may be, to determine the nature and manner of support to be provided.

Explanation.—For the purposes of this sub-section, "limited guardianship" means a system of joint decision which operates on mutual understanding and trust between the guardian and the person with disability, which shall be limited to a specific period and for specific decision and situation and shall operate in accordance to the will of the person with disability.

(*2*) On and from the date of commencement of this Act, every guardian appointed under any provision of any other law for the time being in force, for a person with disability shall be deemed to function as a limited guardian.

(*3*) Any person with disability aggrieved by the decision of the designated authority appointing a legal guardian may prefer an appeal to such appellate authority, as may be notified by the State Government for the purpose.

15. Designation of authorities to support.—(*1*) The appropriate Government shall designate one or more authorities to mobilise the community and create social awareness to support persons with disabilities in exercise of their legal capacity.

(*2*) The authority designated under sub-section (*1*) shall take measures for setting up suitable support arrangements to exercise legal capacity by persons with disabilities living in institutions and those with high support needs and any other measures as may be required.

CHAPTER III
EDUCATION

16. Duty of educational institutions.—The appropriate Government and the local authorities shall endeavour that all educational institutions funded or recognised by them provide inclusive education to the children with disabilities and towards that end shall—

(*i*) admit them without discrimination and provide education and opportunities for sports and recreation activities equally with others;

(*ii*) make building, campus and various facilities accessible;

(*iii*) provide reasonable accommodation according to the individual's requirements;

(*iv*) provide necessary support individualised or otherwise in environments that maximise academic and social development consistent with the goal of full inclusion;

(*v*) ensure that the education to persons who are blind or deaf or both is imparted in the most appropriate languages and modes and means of communication;

(*vi*) detect specific learning disabilities in children at the earliest and take suitable pedagogical and other measures to overcome them;

(*vii*) monitor participation, progress in terms of attainment levels and completion of education in respect of every student with disability;

(*viii*) provide transportation facilities to the children with disabilities and also the attendant of the children with disabilities having high support needs.

17. Specific measures to promote and facilitate inclusive education.—The appropriate Government and the local authorities shall take the following measures for the purpose of section 16, namely:—

(*a*) to conduct survey of school going children in every five years for identifying children with disabilities, ascertaining their special needs and the extent to which these are being met:

Provided that the first survey shall be conducted within a period of two years from the date of commencement of this Act;

(*b*) to establish adequate number of teacher training institutions;

(*c*) to train and employ teachers, including teachers with disability who are qualified in sign language and Braille and also teachers who are trained in teaching children with intellectual disability;

(*d*) to train professionals and staff to support inclusive education at all levels of school education;

(*e*) to establish adequate number of resource centres to support educational institutions at all levels of school education;

(*f*) to promote the use of appropriate augmentative and alternative modes including means and formats of communication, Braille and sign language to supplement the use of one's own speech to

fulfil the daily communication needs of persons with speech, communication or language disabilities and enables them to participate and contribute to their community and society;

(*g*) to provide books, other learning materials and appropriate assistive devices to students with benchmark disabilities free of cost up to the age of eighteen years;

(*h*) to provide scholarships in appropriate cases to students with benchmark disability;

(*i*) to make suitable modifications in the curriculum and examination system to meet the needs of students with disabilities such as extra time for completion of examination paper, facility of scribe or amanuensis, exemption from second and third language courses;

(*j*) to promote research to improve learning; and

(*k*) any other measures, as may be required.

18. Adult education.—The appropriate Government and the local authorities shall take measures to promote, protect and ensure participation of persons with disabilities in adult education and continuing education programmes equally with others.

CHAPTER IV

SKILL DEVELOPMENT AND EMPLOYMENT

19. Vocational training and self-employment.—(*1*) The appropriate Government shall formulate schemes and programmes including provision of loans at concessional rates to facilitate and support employment of persons with disabilities especially for their vocational training and self-employment.

(*2*) The schemes and programmes referred to in sub-section (*1*) shall provide for—

(*a*) inclusion of person with disability in all mainstream formal and non-formal vocational and skill training schemes and programmes;

(*b*) to ensure that a person with disability has adequate support and facilities to avail specific training;

(*c*) exclusive skill training programmes for persons with disabilities with active links with the market, for those with developmental, intellectual, multiple disabilities and autism;

(*d*) loans at concessional rates including that of microcredit;

(*e*) marketing the products made by persons with disabilities; and

(*f*) maintenance of disaggregated data on the progress made in the skill training and self-employment, including persons with disabilities.

20. Non-discrimination in employment.—(*1*) No Government establishment shall discriminate against any person with disability in any matter relating to employment:

Provided that the appropriate Government may, having regard to the type of work carried on in any establishment, by notification and subject to such conditions, if any, exempt any establishment from the provisions of this section.

(*2*) Every Government establishment shall provide reasonable accommodation and appropriate barrier free and conducive environment to employees with disability.

(*3*) No promotion shall be denied to a person merely on the ground of disability.

(*4*) No Government establishment shall dispense with or reduce in rank, an employee who acquires a disability during his or her service:

Provided that, if an employee after acquiring disability is not suitable for the post he was holding, shall be shifted to some other post with the same pay scale and service benefits:

Provided further that if it is not possible to adjust the employee against any post, he may be kept on a supernumerary post until a suitable post is available or he attains the age of superannuation, whichever is earlier.

(*5*) The appropriate Government may frame policies for posting and transfer of employees with disabilities.

21. Equal opportunity policy.—(*1*) Every establishment shall notify equal opportunity policy detailing measures proposed to be taken by it in pursuance of the provisions of this Chapter in the manner as may be prescribed by the Central Government.

(*2*) Every establishment shall register a copy of the said policy with the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be.

22. Maintenance of records.—(*1*) Every establishment shall maintain records of the persons with disabilities in relation to the matter of employment, facilities provided and other necessary information in compliance with the provisions of this Chapter in such form and manner as may be prescribed by the Central Government.

(*2*) Every employment exchange shall maintain records of persons with disabilities seeking employment.

(*3*) The records maintained under sub-section (*1*) shall be open to inspection at all reasonable hours by such persons as may be authorised in their behalf by the appropriate Government.

23. Appointment of Grievance Redressal Officer.—(*1*) Every Government establishment shall appoint a Grievance Redressal Officer for the purpose of section 19 and shall inform the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be, about the appointment of such officer.

(*2*) Any person aggrieved with the non-compliance of the provisions of section 20, may file a complaint with the Grievance Redressal Officer, who shall investigate it and shall take up the matter with the establishment for corrective action.

(*3*) The Grievance Redressal Officer shall maintain a register of complaints in the manner as may be prescribed by the Central Government, and every complaint shall be inquired within two weeks of its registration.

(*4*) If the aggrieved person is not satisfied with the action taken on his or her complaint, he or she may approach the District-Level Committee on disability.

CHAPTER V

SOCIAL SECURITY, HEALTH, REHABILITATION AND RECREATION

24. Social security.—(*1*) The appropriate Government shall within the limit of its economic capacity and development formulate necessary schemes and programmes to safeguard and promote the right of persons with disabilities for adequate standard of living to enable them to live independently or in the community:

Provided that the quantum of assistance to the persons with disabilities under such schemes and programmes shall be at least twenty-five per cent. higher than the similar schemes applicable to others.

(*2*) The appropriate Government while devising these schemes and programmes shall give due consideration to the diversity of disability, gender, age, and socio-economic status.

(*3*) The schemes under sub-section (*1*) shall provide for,—

(*a*) community centres with good living conditions in terms of safety, sanitation, health care and counselling;

(*b*) facilities for persons including children with disabilities who have no family or have been abandoned, or are without shelter or livelihood;

(*c*) support during natural or man-made disasters and in areas of conflict;

(*d*) support to women with disability for livelihood and for upbringing of their children;

(*e*) access to safe drinking water and appropriate and accessible sanitation facilities especially in urban slums and rural areas;

(*f*) provisions of aids and appliances, medicine and diagnostic services and corrective surgery free of cost to persons with disabilities with such income ceiling as may be notified;

(*g*) disability pension to persons with disabilities subject to such income ceiling as may be notified;

(*h*) unemployment allowance to persons with disabilities registered with Special Employment Exchange for more than two years and who could not be placed in any gainful occupation;

(*i*) care-giver allowance to persons with disabilities with high support needs;

(*j*) comprehensive insurance scheme for persons with disability, not covered under the Employees State Insurance Schemes, or any other statutory or Government-sponsored insurance schemes;

(*k*) any other matter which the appropriate Government may think fit.

25. Healthcare.—(*1*) The appropriate Government and the local authorities shall take necessary measures for the persons with disabilities to provide**,—**

(*a*) free healthcare in the vicinity specially in rural area subject to such family income as may be notified;

(*b*) barrier-free access in all parts of Government and private hospitals and other healthcare institutions and centres;

(*c*) priority in attendance and treatment.

(*2*) The appropriate Government and the local authorities shall take measures and make schemes or programmes to promote healthcare and prevent the occurrence of disabilities and for the said purpose shall—

(*a*) undertake or cause to be undertaken surveys, investigations and research concerning the cause of occurrence of disabilities;

(*b*) promote various methods for preventing disabilities;

(*c*) screen all the children at least once in a year for the purpose of identifying "at-risk" cases;

(*d*) provide facilities for training to the staff at the primary health centres;

(*e*) sponsor or cause to be sponsored awareness campaigns and disseminate or cause to be disseminated information for general hygiene, health and sanitation;

(*f*) take measures for pre-natal, perinatal and post-natal care of mother and child;

(*g*) educate the public through the pre-schools, schools, primary health centres, village level workers and *anganwadi* workers;

(*h*) create awareness amongst the masses through television, radio and other mass media on the causes of disabilities and the preventive measures to be adopted;

(*i*) healthcare during the time of natural disasters and other situations of risk;

(*j*) essential medical facilities for life saving emergency treatment and procedures; and

(*k*) sexual and reproductive healthcare especially for women with disability.

26. Insurance schemes.—The appropriate Government shall, by notification, make insurance schemes for their employees with disabilities.

27. Rehabilitation.—(*1*) The appropriate Government and the local authorities shall within their economic capacity and development, undertake or cause to be undertaken services and programmes of rehabilitation, particularly in the areas of health, education and employment for all persons with disabilities.

(*2*) For the purposes of sub-section (*1*), the appropriate Government and the local authorities may grant financial assistance to non-Governmental Organisations.

(*3*) The appropriate Government and the local authorities, while formulating rehabilitation policies shall consult the non-Governmental Organisations working for the cause of persons with disabilities.

28. Research and development.—The appropriate Government shall initiate or cause to be initiated research and development through individuals and institutions on issues which shall enhance habilitation and rehabilitation and on such other issues which are necessary for the empowerment of persons with disabilities.

29. Culture and recreation.—The appropriate Government and the local authorities shall take measures to promote and protect the rights of all persons with disabilities to have a cultural life and to participate in recreational activities equally with others which include,—

(*a*) facilities, support and sponsorships to artists and writers with disability to pursue their interests and talents;

(*b*) establishment of a disability history museum which chronicles and interprets the historical experiences of persons with disabilities;

(*c*) making art accessible to persons with disabilities;

(*d*) promoting recreation centres, and other associational activities;

(*e*) facilitating participation in scouting, dancing, art classes, outdoor camps and adventure activities;

(*f*) redesigning courses in cultural and arts subjects to enable participation and access for persons with disabilities;

(*g*) developing technology, assistive devices and equipments to facilitate access and inclusion for persons with disabilities in recreational activities; and

(*h*) ensuring that persons with hearing impairment can have access to television programmes with sign language interpretation or sub-titles.

30. Sporting activities.—(*1*) The appropriate Government shall take measures to ensure effective participation in sporting activities of the persons with disabilities.

(*2*) The sports authorities shall accord due recognition to the right of persons with disabilities to participate in sports and shall make due provisions for the inclusion of persons with disabilities in their schemes and programmes for the promotion and development of sporting talents.

(*3*) Without prejudice to the provisions contained in sub-sections (*1*) and (*2*), the appropriate Government and the sports authorities shall take measures to,—

(*a*) restructure courses and programmes to ensure access, inclusion and participation of persons with disabilities in all sporting activities;

(*b*) redesign and support infrastructure facilities of all sporting activities for persons with disabilities;

(*c*) develop technology to enhance potential, talent, capacity and ability in sporting activities of all persons with disabilities;

(*d*) provide multi-sensory essentials and features in all sporting activities to ensure effective participation of all persons with disabilities;

(*e*) allocate funds for development of state of art sport facilities for training of persons with disabilities;

(*f*) promote and organise disability specific sporting events for persons with disabilities and also facilitate awards to the winners and other participants of such sporting events.

CHAPTER VI

SPECIAL PROVISIONS FOR PERSONS WITH BENCHMARK DISABILITES

31. Free education for children with benchmark disabilities.—(*1*) Notwithstanding anything contained in the Rights of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009 (35 of 2009), every child with benchmark disability between the age of six to eighteen years shall have the right to free education in a neighbourhood school, or in a special school, of his choice.

(*2*) The appropriate Government and local authorities shall ensure that every child with benchmark disability has access to free education in an appropriate environment till he attains the age of eighteen years.

32. Reservation in higher educational institutions.—(*1*) All Government institutions of higher education and other higher education institutions receiving aid from the Government shall reserve not less than five per cent. seats for persons with benchmark disabilities.

(*2*) The persons with benchmark disabilities shall be given an upper age relaxation of five years for admission in institutions of higher education.

33. Identification of posts for reservation.—The appropriate Government shall—

(*i*) identify posts in the establishments which can be held by respective category of persons with benchmark disabilities in respect of the vacancies reserved in accordance with the provisions of section 34;

(*ii*) constitute an expert committee with representation of persons with benchmark disabilities for identification of such posts; and

(*iii*) undertake periodic review of the identified posts at an interval not exceeding three years.

34. Reservation.—(*1*) Every appropriate Government shall appoint in every Government establishment, not less than four per cent. of the total number of vacancies in the cadre strength in each group of posts meant to be filled with persons with benchmark disabilities of which, one per cent. each shall be reserved for persons with benchmark disabilities under clauses (*a*), (*b*) and (*c*) and one per cent. for persons with benchmark disabilities under clauses (*d*) and (*e*), namely:—

(*a*) blindness and low vision;

(*b*) deaf and hard of hearing;

(*c*) locomotor disability including cerebral palsy, leprosy cured, dwarfism, acid attack victims and muscular dystrophy;

(*d*) autism, intellectual disability, specific learning disability and mental illness;

(*e*) multiple disabilities from amongst persons under clauses (*a*) to (*d*) including deaf-blindness in the posts identified for each disabilities:

Provided that the reservation in promotion shall be in accordance with such instructions as are issued by the appropriate Government from time to time:

Provided further that the appropriate Government, in consultation with the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be, may, having regard to the type of work carried out in any Government establishment, by notification and subject to such conditions, if any, as may be specified in such notifications exempt any Government establishment from the provisions of this section.

(*2*) Where in any recruitment year any vacancy cannot be filled up due to non-availability of a suitable person with benchmark disability or for any other sufficient reasons, such vacancy shall be carried forward in the succeeding recruitment year and if in the succeeding recruitment year also suitable person with benchmark disability is not available, it may first be filled by interchange among the five categories and only when there is no person with disability available for the post in that year, the employer shall fill up the vacancy by appointment of a person, other than a person with disability:

Provided that if the nature of vacancies in an establishment is such that a given category of person cannot be employed, the vacancies may be interchanged among the five categories with the prior approval of the appropriate Government.

(*3*) The appropriate Government may, by notification, provide for such relaxation of upper age limit for employment of persons with benchmark disability, as it thinks fit.

35. Incentives to employers in private sector.—The appropriate Government and the local authorities shall, within the limit of their economic capacity and development, provide incentives to employer in private sector to ensure that at least five per cent. of their work force is composed of persons with benchmark disability.

36. Special employment exchange.—The appropriate Government may, by notification, require that from such date, the employer in every establishment shall furnish such information or return as may be prescribed by the Central Government in relation to vacancies appointed for persons with benchmark disability that have occurred or are about to occur in that establishment to such special employment exchange as may be notified by the Central Government and the establishment shall thereupon comply with such requisition.

37. Special schemes and development programmes.—The appropriate Government and the local authorities shall, by notification, make schemes in favour of persons with benchmark disabilities, to provide,—

(*a*) five per cent. reservation in allotment of agricultural land and housing in all relevant schemes and development programmes, with appropriate priority to women with benchmark disabilities;

(*b*) five per cent. reservation in all poverty alleviation and various developmental schemes with priority to women with benchmark disabilities;

(*c*) five per cent. reservation in allotment of land on concessional rate, where such land is to be used for the purpose of promoting housing, shelter, setting up of occupation, business, enterprise, recreation centres and production centres.

CHAPTER VII

SPECIAL PROVISIONS FOR PERSONS WITH DISABILITIES WITH HIGH SUPPORT NEEDS

38. Special provisions for persons with disabilities with high support.—(*1*) Any person with benchmark disability, who considers himself to be in need of high support, or any person or organisation on his or her behalf, may apply to an authority, to be notified by the appropriate Government, requesting to provide high support.

(*2*) On receipt of an application under sub-section (*1*), the authority shall refer it to an Assessment Board consisting of such Members as may be prescribed by the Central Government.

(*3*) The Assessment Board shall assess the case referred to it under sub-section (*1*) in such manner as may be prescribed by the Central Government, and shall send a report to the authority certifying the need of high support and its nature.

(*4*) On receipt of a report under sub-section (*3*), the authority shall take steps to provide support in accordance with the report and subject to relevant schemes and orders of the appropriate Government in this behalf.

CHAPTER VIII

DUTIES AND RESPONSIBILITIES OF APPROPRIATE GOVERNMENTS

39. Awareness campaigns.—(*1*) The appropriate Government, in consultation with the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be, shall conduct, encourage, support or promote awareness campaigns and sensitisation programmes to ensure that the rights of the persons with disabilities provided under this Act are protected.

(*2*) The programmes and campaigns specified under sub-section (*1*) shall also,—

(*a*) promote values of inclusion, tolerance, empathy and respect for diversity;

(*b*) advance recognition of the skills, merits and abilities of persons with disabilities and of their contributions to the workforce, labour market and professional fee;

(*c*) foster respect for the decisions made by persons with disabilities on all matters related to family life, relationships, bearing and raising children;

(*d*) provide orientation and sensitisation at the school, college, University and professional training level on the human condition of disability and the rights of persons with disabilities;

(*e*) provide orientation and sensitisation on disabling conditions and rights of persons with disabilities to employers, administrators and co-workers;

(*f*) ensure that the rights of persons with disabilities are included in the curriculum in Universities, colleges and schools.

40. Accessibility.—The Central Government shall, in consultation with the Chief Commissioner, formulate rules for persons with disabilities laying down the standards of accessibility for the physical environment, transportation, information and communications, including appropriate technologies and systems, and other facilities and services provided to the public in urban and rural areas.

41. Access to transport.—(*1*) The appropriate Government shall take suitable measures to provide,—

(*a*) facilities for persons with disabilities at bus stops, railway stations and airports conforming to the accessibility standards relating to parking spaces, toilets, ticketing counters and ticketing machines;

(*b*) access to all modes of transport that conform the design standards, including retrofitting old modes of transport, wherever technically feasible and safe for persons with disabilities, economically viable and without entailing major structural changes in design;

(*c*) accessible roads to address mobility necessary for persons with disabilities.

(*2*) The appropriate Government shall develop schemes programmes to promote the personal mobility of persons with disabilities at affordable cost to provide for,—

(*a*) incentives and concessions;

(*b*) retrofitting of vehicles; and

(*c*) personal mobility assistance.

42. Access to information and communication technology.—The appropriate Government shall take measures to ensure that,—

(*i*) all contents available in audio, print and electronic media are in accessible format;

(*ii*) persons with disabilities have access to electronic media by providing audio description, sign language interpretation and close captioning;

(*iii*) electronic goods and equipment which are meant for every day use are available in universal design.

43. Consumer goods.—The appropriate Government shall take measures to promote development, production and distribution of universally designed consumer products and accessories for general use for persons with disabilities.

44. Mandatory observance of accessibility norms.—(*1*) No establishment shall be granted permission to build any structure if the building plan does not adhere to the rules formulated by the Central Government under section 40.

(*2*) No establishment shall be issued a certificate of completion or allowed to take occupation of a building unless it has adhered to the rules formulated by the Central Government.

45. Time limit for making existing infrastructure and premises accessible and action for that purpose.—(*1*) All existing public buildings shall be made accessible in accordance with the rules formulated by the Central Government within a period not exceeding five years from the date of notification of such rules:

Provided that the Central Government may grant extension of time to the States on a case to case basis for adherence to this provision depending on their state of preparedness and other related parameters.

(*2*) The appropriate Government and the local authorities shall formulate and publish an action plan based on prioritisation, for providing accessibility in all their buildings and spaces providing essential services such as all primary health centres, civil hospitals, schools, railway stations and bus stops.

46. Time limit for accessibility by service providers.—The service providers whether Government or private shall provide services in accordance with the rules on accessibility formulated by the Central Government under section 40 within a period of two years from the date of notification of such rules:

Provided that the Central Government in consultation with the Chief Commissioner may grant extension of time for providing certain category of services in accordance with the said rules.

47. Human resource development.—(*1*) Without prejudice to any function and power of Rehabilitation Council of India constituted under the Rehabilitation Council of India Act, 1992 (34 of 1992), the appropriate Government shall endeavour to develop human resource for the purposes of this Act and to that end shall,—

(*a*) mandate training on disability rights in all courses for the training of Panchayati Raj Members, legislators, administrators, police officials, judges and lawyers;

(*b*) induct disability as a component for all education courses for schools, colleges and University teachers, doctors, nurses, para-medical personnel, social welfare officers, rural development officers, asha workers, *anganwadi* workers, engineers, architects, other professionals and community workers;

(*c*) initiate capacity building programmes including training in independent living and community relationships for families, members of community and other stakeholders and care providers on care giving and support;

(*d*) ensure independence training for persons with disabilities to build community relationships on mutual contribution and respect;

(*e*) conduct training programmes for sports teachers with focus on sports, games, adventure activities;

(*f*) any other capacity development measures as may be required.

(*2*) All Universities shall promote teaching and research in disability studies including establishment of study centres for such studies.

(*3*) In order to fulfil the obligation stated in sub-section (*1*), the appropriate Government shall in every five years undertake a need based analysis and formulate plans for the recruitment, induction, sensitisation, orientation and training of suitable personnel to undertake the various responsibilities under this Act.

48. Social audit.—The appropriate Government shall undertake social audit of all general schemes and programmes involving the persons with disabilities to ensure that the scheme and programmes do not have an adverse impact upon the persons with disabilities and need the requirements and concerns of persons with disabilities.

CHAPTER IX

REGISTRATION OF INSTITUTIONS FOR PERSONS WITH DISABILITIES AND GRANTS TO SUCH INSTITUTIONS

49. Competent authority.—The State Government shall appoint an authority as it deems fit to be a competent authority for the purposes of this Chapter.

50. Registration.—Save as otherwise provided under this Act, no person shall establish or maintain any institution for persons with disabilities except in accordance with a certificate of registration issued in this behalf by the competent authority:

Provided that an institution for care of mentally ill persons, which holds a valid licence under section 8 of the Mental Health Act, 1987 (14 of 1987) or any other Act for the time being in force, shall not be required to be registered under this Act.

51. Application and grant of certificate of registration.—(*1*) Every application for a certificate of registration shall be made to the competent authority in such form and in such manner as may be prescribed by the State Government.

(*2*) On receipt of an application under sub-section (*1*), the competent authority shall make such enquiries as it may deem fit and on being satisfied that the applicant has complied with the requirements of this Act and the rules made thereunder, it shall grant a certificate of registration to the applicant within a period of ninety days of receipt of application and if not satisfied, the competent authority shall, by order, refuse to grant the certificate applied for:

Provided that before making any order refusing to grant a certificate, the competent authority shall give the applicant a reasonable opportunity of being heard and every order of refusal to grant a certificate shall be communicated to the applicant in writing.

(*3*) No certificate of registration shall be granted under sub-section (*2*) unless the institution with respect to which an application has been made is in a position to provide such facilities and meet such standards as may be prescribed by the State Government.

(*4*) The certificate of registration granted under sub-section (*2*),—

(*a*) shall, unless revoked under section 52 remain in force for such period as may be prescribed by the State Government;

(*b*) may be renewed from time to time for a like period; and

(*c*) shall be in such form and shall be subject to such conditions as may be prescribed by the State Government.

(*5*) An application for renewal of a certificate of registration shall be made not less than sixty days before the expiry of the period of validity.

(*6*) A copy of the certificate of registration shall be displayed by the institution in a conspicuous place.

(*7*) Every application made under sub-section (*1*) or sub-section (*5*) shall be disposed of by the competent authority within such period as may be prescribed by the State Government.

52. Revocation of registration.—(*1*) The competent authority may, if it has reason to believe that the holder of a certificate of registration granted under sub-section (*2*) of section 51 has,—

(*a*) made a statement in relation to any application for the issue or renewal of the certificate which is incorrect or false in material particulars; or

(*b*) committed or has caused to be committed any breach of rules or any conditions subject to which the certificate was granted,

it may, after making such inquiry, as it deems fit, by order, revoke the certificate:

Provided that no such order shall be made until an opportunity is given to the holder of the certificate to show cause as to why the certificate of registration shall not be revoked.

(*2*) Where a certificate of registration in respect of an institution has been revoked under sub-section (*1*), such institution shall cease to function from the date of such revocation:

Provided that where an appeal lies under section 53 against the order of revocation, such institution shall cease to function,—

(*a*) where no appeal has been preferred immediately on the expiry of the period prescribed for the filing of such appeal; or

(*b*) where such appeal has been preferred, but the order of revocation has been upheld, from the date of the order of appeal.

(*3*) On the revocation of a certificate of registration in respect of an institution, the competent authority may direct that any person with disability who is an inmate of such institution on the date of such revocation, shall be—

(*a*) restored to the custody of his or her parent, spouse or lawful guardian, as the case may be; or

(*b*) transferred to any other institution specified by the competent authority.

(*4*) Every institution which holds a certificate of registration which is revoked under this section shall, immediately after such revocation, surrender such certificate to the competent authority.

53. Appeal.—(*1*) Any person aggrieved by the order of the competent authority refusing to grant a certificate of registration or revoking a certificate of registration may, within such period as may be prescribed by the State Government, prefer an appeal to such appellate authority, as may be notified by the State Government against such refusal or revocation.

(*2*) The order of the appellate authority on such appeal shall be final.

54. Act not to apply to institutions established or maintained by Central or State Government.—Nothing contained in this Chapter shall apply to an institution for persons with disabilities established or maintained by the Central Government or a State Government.

55. Assistance to registered institutions.—The appropriate Government may within the limits of their economic capacity and development, grant financial assistance to registered institutions to provide services and to implement the schemes and programmes in pursuance of the provisions of this Act.

CHAPTER X

CERTIFICATION OF SPECIFIED DISABILITIES

56. Guidelines for assessment of specified disabilities.—The Central Government shall notify guidelines for the purpose of assessing the extent of specified disability in a person.

57. Designation of certifying authorities.—(*1*) The appropriate Government shall designate persons, having requisite qualifications and experience, as certifying authorities, who shall be competent to issue the certificate of disability.

(*2*) The appropriate Government shall also notify the jurisdiction within which and the terms and conditions subject to which, the certifying authority shall perform its certification functions.

58. Procedure for certification.—(*1*) Any person with specified disability, may apply, in such manner as may be prescribed by the Central Government, to a certifying authority having jurisdiction, for issuing of a certificate of disability.

(*2*) On receipt of an application under sub-section (*1*), the certifying authority shall assess the disability of the concerned person in accordance with relevant guidelines notified under section 56, and shall, after such assessment, as the case may be,—

(*a*) issue a certificate of disability to such person, in such form as may be prescribed by the Central Government;

(*b*) inform him in writing that he has no specified disability.

(*3*) The certificate of disability issued under this section shall be valid across the country.

59. Appeal against a decision of certifying authority.—(*1*) Any person aggrieved with decision of the certifying authority, may appeal against such decision, within such time and in such manner as may be prescribed by the State Government, to such appellate authority as the State Government may designate for the purpose.

(*2*) On receipt of an appeal, the appellate authority shall decide the appeal in such manner as may be prescribed by the State Government.

CHAPTER XI

CENTRAL AND STATE ADVISORY BOARDS ON DISABILITY AND DISTRICT LEVEL COMMITTEE

60. Constitution of Central Advisory Board on Disability.—(*1*) The Central Government shall, by notification, constitute a body to be known as the Central Advisory Board on Disability to exercise the powers conferred on, and to perform the functions assigned to it, under this Act.

(*2*) The Central Advisory Board shall consist of,—

(*a*) the Minister in charge of Department of Disability Affairs in the Central Government, Chairperson, *ex officio*;

(*b*) the Minister of State in charge dealing with Department of Disability Affairs in the Ministry in the Central Government, Vice Chairperson, *ex officio*;

(*c*) three Members of Parliament, of whom two shall be elected by Lok Sabha and one by the Rajya Sabha, Members, *ex officio*;

(*d*) the Ministers in charge of Disability Affairs of all States and Administrators or Lieutenant Governors of the Union territories, Members, *ex officio*;

(*e*) Secretaries to the Government of India in charge of the Ministries or Departments of Disability Affairs, Social Justice and Empowerment, School Education and Literacy, and Higher Education, Women and Child Development, Expenditure, Personnel and Training, Administrative Reforms and Public Grievances, Health and Family Welfare, Rural Development, Panchayati Raj, Industrial Policy and Promotion, Urban Development, Housing and Urban Poverty Alleviation, Science and Technology, Communications and Information Technology, Legal Affairs, Public Enterprises, Youth Affairs and Sports, Road Transport and Highways and Civil Aviation, Members, *ex officio*;

(*f*) Secretary, National Institute of Transforming India (NITI) Aayog, Member, *ex officio*;

(*g*) Chairperson, Rehabilitation Council of India, Member, *ex officio*;

(*h*) Chairperson, National Trust for the Welfare of Persons with Autism, Cerebral Palsy, Mental Retardation and Multiple Disabilities, Member, *ex officio*;

(*i*) Chairman-cum-Managing Director, National Handicapped Finance Development Corporation, Member, *ex officio*;

(*j*) Chairman-cum-Managing Director, Artificial Limbs Manufacturing Corporation, Member, *ex officio*;

(*k*) Chairman, Railway Board, Member, *ex officio*;

(*l*) Director-General, Employment and Training, Ministry of Labour and Employment, Member, *ex officio*;

(*m*) Director, National Council for Educational Research and Training, Member, *ex officio*;

(*n*) Chairperson, National Council of Teacher Education, Member, *ex officio*;

(*o*) Chairperson, University Grants Commission, Member, *ex officio*;

(*p*) Chairperson, Medical Council of India, Member, *ex officio*;

(*q*) Directors of the following Institutes:—

(*i*) National Institute for the Visually Handicapped, Dehradun;

(*ii*) National Institute for the Mentally Handicapped, Secunderabad;

(*iii*) Pandit Deen Dayal Upadhyay Institute for the Physically Handicapped, New Delhi;

(*iv*) Ali Yavar Jung National Institute for the Hearing Handicapped, Mumbai;

(*v*) National Institute for the Orthopaedically Handicapped, Kolkata;

(*vi*) National Institute of Rehabilitation Training and Research, Cuttack;

(*vii*) National Institute for Empowerment of Persons with Multiple Disabilities, Chennai;

(*viii*) National Institute for Mental Health and Sciences, Bangalore;

(*ix*) Indian Sign Language Research and Training Centre, New Delhi, Members, *ex officio*;

(*r*) Members to be nominated by the Central Government,—

(*i*) five Members who are experts in the field of disability and rehabilitation;

(*ii*) ten Members, as far as practicable, being persons with disabilities, to represent non-Governmental Organisations concerned with disabilities or disabled persons organisations:

Provided that out of the ten Members nominated, at least, five Members shall be women and at least one person each shall be from the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes;

(*iii*) up to three representatives of national level chambers of commerce and industry;

(*s*) Joint Secretary to the Government of India dealing with the subject of disability policy, Member-Secretary, *ex officio*.

61. Terms and conditions of Service of members.—(*1*) Save as otherwise provided under this Act, a Member of the Central Advisory Board nominated under clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 shall hold office for a term of three years from the date of his nomination:

Provided that such a Member shall, notwithstanding the expiration of his term, continue to hold office until his successor enters upon his office.

(*2*) The Central Government may, if it thinks fit, remove any Member nominated under clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60, before the expiry of his term of office after giving him a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) A Member nominated under clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 may at any time resign his office by writing under his hand addressed to the Central Government and the seat of the said Member shall thereupon becomes vacant.

(*4*) A casual vacancy in the Central Advisory Board shall be filled by a fresh nomination and the person nominated to fill the vacancy shall hold office only for the remainder of the term for which the Member in whose place he was so nominated.

(*5*) A Member nominated under sub-clause (*i*) or sub-clause (*iii*) of clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 shall be eligible for renomination.

(*6*) The Members nominated under sub-clause (*i*) and sub-clause (*ii*) of clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 shall receive such allowances as may be prescribed by the Central Government.

62. Disqualifications.—(*1*) No person shall be a Member of the Central Advisory Board, who—

(*a*) is, or at any time has been, adjudged insolvent or has suspended payment of his debts or has compounded with his creditors, or

(*b*) is of unsound mind and stands so declared by a competent court, or

(*c*) is, or has been, convicted of an offence which, in the opinion of the Central Government, involves moral turpitude, or

(*d*) is, or at any time has been, convicted of an offence under this Act, or

(*e*) has so abused his position in the opinion of the Central Government as a Member so as to render his continuance in the office is prejudicial interests of the general public.

(*2*) No order of removal shall be made by the Central Government under this section unless the Member concerned has been given a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*) or sub-section (*5*) of section 61, a Member who has been removed under this section shall not be eligible for renomination as a Member.

63. Vacation of seats by Members.—If a Member of the Central Advisory Board becomes subject to any of the disqualifications specified in section 62, his seat shall become vacant.

64. Meetings of the Central Advisory Board on disability.—The Central Advisory Board shall meet at least once in every six months and shall observe such rules of procedure in regard to the transaction of business at its meetings as may be prescribed.

65. Functions of Central Advisory Board on disability.—(*1*) Subject to the provisions of this Act, the Central Advisory Board on disability shall be the national-level consultative and advisory body on disability matters, and shall facilitate the continuous evolution of a comprehensive policy for the empowerment of persons with disabilities and the full enjoyment of rights.

(*2*) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing provisions, the Central Advisory Board on disability shall perform the following functions, namely:—

(*a*) advise the Central Government and the State Governments on policies, programmes, legislation and projects with respect to disability;

(*b*) develop a national policy to address issues concerning persons with disabilities;

(*c*) review and coordinate the activities of all Departments of the Government and other Governmental and non-Governmental Organisations which are dealing with matters relating to persons with disabilities;

(*d*) take up the cause of persons with disabilities with the concerned authorities and the international organisations with a view to provide for schemes and projects for the persons with disabilities in the national plans;

(*e*) recommend steps to ensure accessibility, reasonable accommodation, non-discrimination for persons with disabilities *vis-a-vis* information, services and the built environment and their participation in social life;

(*f*) monitor and evaluate the impact of laws, policies and programmes to achieve full participation of persons with disabilities; and

(*g*) such other functions as may be assigned from time to time by the Central Government.

66. State Advisory Board on disability.—(*1*) Every State Government shall, by notification, constitute a body to be known as the State Advisory Board on disability to exercise the powers conferred on, and to perform the function assigned to it, under this Act.

(*2*) The State Advisory Board shall consist of—

(*a*) the Minister in charge of the Department in the State Government dealing with disability matters, Chairperson, *ex officio*;

(*b*) the Minister of State or the Deputy Minister in charge of the Department in the State Government dealing with disability matters, if any, Vice-Chairperson, *ex officio*;

(*c*) secretaries to the State Government in charge of the Departments of Disability Affairs, School Education, Literacy and Higher Education, Women and Child Development, Finance, Personnel and Training, Health and Family Welfare, Rural Development, Panchayati Raj, Industrial Policy and Promotion, Labour and Employment, Urban Development, Housing and Urban Poverty Alleviation, Science and Technology, Information Technology, Public Enterprises, Youth Affairs and Sports, Road Transport and any other Department, which the State Government considers necessary, Members, *ex officio*;

(*d*) three Members of the State Legislature of whom two shall be elected by the Legislative Assembly and one by the Legislative Council, if any, and where there is no Legislative Council, three Members shall be elected by the Legislative Assembly, Members, *ex officio*;

(*e*) Members to be nominated by the State Government:—

(*i*) five Members who are experts in the field of disability and rehabilitation;

(*ii*) five Members to be nominated by the State Government by rotation to represent the districts in such manner as may be prescribed:

Provided that no nomination under this sub-clause shall be made except on the recommendation of the district administration concerned;

(*iii*) ten persons as far as practicable, being persons with disabilities, to represent non-Governmental Organisations or associations which are concerned with disabilities:

Provided that out of the ten persons nominated under this clause, at least, five shall be women and at least one person each shall be from the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes;

(*iv*) not more than three representatives of the State Chamber of Commerce and Industry;

(*f*) officer not below the rank of Joint Secretary in the Department dealing with disability matters in the State Government, Member-Secretary, *ex officio*.

67. Terms and conditions of service of Members.—(*1*) Save as otherwise provided under this Act, a Member of the State Advisory Board nominated under clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66, shall hold office for a term of three years from the date of his nomination:

Provided that such a Member shall, notwithstanding the expiration of his term, continue to hold office until his successor enters upon his office.

(*2*) The State Government may, if it thinks fit, remove any Member nominated under clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66, before the expiry of his term of office after giving him a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) A Member nominated under clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66 may at any time resign his office by writing under his hand addressed to the State Government and the seat of the said Member shall thereupon become vacant.

(*4*) A casual vacancy in the State Advisory Board shall be filled by a fresh nomination and the person nominated to fill the vacancy shall hold office only for the remainder of the term for which the Member in whose place he was so nominated.

(*5*) A Member nominated under sub-clause (*i*) or sub-clause (*iii*) of clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66 shall be eligible for renomination.

(*6*) The Members nominated under sub-clause (*i*) and sub-clause (*ii*) of clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66 shall receive such allowances as may be prescribed by the State Government.

68. Disqualification.—(*1*) No person shall be a Member of the State Advisory Board, who—

(*a*) is, or at any time has been, adjudged insolvent or has suspended payment of his debts or has compounded with his creditors, or

(*b*) is of unsound mind and stands so declared by a competent court, or

(*c*) is, or has been, convicted of an offence which, in the opinion of the State Government, involves moral turpitude, or

(*d*) is, or at any time has been, convicted of an offence under this Act, or

(*e*) has so abused in the opinion of the State Government his position as a Member as to render his continuance in the State Advisory Board detrimental to the interests of the general public.

(*2*) No order of removal shall be made by the State Government under this section unless the Member concerned has been given a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*) or sub-section (*5*) of section 67, a Member who has been removed under this section shall not be eligible for renomination as a Member.

69. Vacation of seats.—If a Member of the State Advisory Board becomes subject to any of the disqualifications specified in section 68 his seat shall become vacant.

70. Meetings of State Advisory Board on disability.—The State Advisory Board shall meet at least once in every six months and shall observe such rules or procedure in regard to the transaction of business at its meetings as may be prescribed by the State Government.

71. Functions of State Advisory Board on disability.—(*1*) Subject to the provisions of this Act, the State Advisory Board shall be the State-level consultative and advisory body on disability matters, and shall facilitate the continuous evolution of a comprehensive policy for the empowerment of persons with disabilities and the full enjoyment of rights.

(*2*) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing provisions, the State Advisory Board on disability shall perform the following functions, namely:—

(*a*) advise the State Government on policies, programmes, legislation and projects with respect to disability;

(*b*) develop a State policy to address issues concerning persons with disabilities;

(*c*) review and coordinate the activities of all Departments of the State Government and other Governmental and non-Governmental Organisations in the State which are dealing with matters relating to persons with disabilities;

(*d*) take up the cause of persons with disabilities with the concerned authorities and the international organisations with a view to provide for schemes and projects for the persons with disabilities in the State plans;

(*e*) recommend steps to ensure accessibility, reasonable accommodation, non-discrimination for persons with disabilities, services and the built environment and their participation in social life on an equal basis with others;

(*f*) monitor and evaluate the impact of laws, policies and programmes designed to achieve full participation of persons with disabilities; and

(*g*) such other functions as may be assigned from time to time by the State Government.

72. District-level Committee on disability.—The State Government shall constitute District-level Committee on disability to perform such functions as may be prescribed by it.

73. Vacancies not to invalidate proceedings.—No act or proceeding of the Central Advisory Board on disability, a State Advisory Board on disability, or a District-level Committee on disability shall be called in question on the ground merely of the existence of any vacancy in or any defect in the constitution of such Board or Committee, as the case may be.

CHAPTER XII

CHIEF COMMISSIONER AND STATE COMMISSIONER FOR PERSONS WITH DISABILITIES

74. Appointment of Chief Commissioner and Commissioners.—(*1*) The Central Government may, by notification, appoint a Chief Commissioner for Persons with Disabilities (hereinafter referred to as the "Chief Commissioner") for the purposes of this Act.

(*2*) The Central Government may, by notification appoint two Commissioners to assist the Chief Commissioner, of which one Commissioner shall be a persons with disability.

(*3*) A person shall not be qualified for appointment as the Chief Commissioner or Commissioner unless he has special knowledge or practical experience in respect of matters relating to rehabilitation.

(*4*) The salary and allowances payable to and other terms and conditions of service (including pension, gratuity and other retirement benefits) of the Chief Commissioner and Commissioners shall be such as may be prescribed by the Central Government.

(*5*) The Central Government shall determine the nature and categories of officers and other employees required to assist the Chief Commissioner in the discharge of his functions and provide the Chief Commissioner with such officers and other employees as it thinks fit.

(*6*) The officers and employees provided to the Chief Commissioner shall discharge their functions under the general superintendence and control of the Chief Commissioner.

(*7*) The salaries and allowances and other conditions of service of officers and employees shall be such as may be prescribed by the Central Government.

(*8*) The Chief Commissioner shall be assisted by an advisory committee comprising of not more than eleven members drawn from the experts from different disabilities in such manner as may be prescribed by the Central Government.

75. Functions of Chief Commissioner.—(*1*) The Chief Commissioner shall—

(*a*) identify, *suo motu* or otherwise, the provisions of any law or policy, programme and procedures, which are inconsistent with this Act and recommend necessary corrective steps;

(*b*) inquire, *suo motu* or otherwise, deprivation of rights of persons with disabilities and safeguards available to them in respect of matters for which the Central Government is the appropriate Government and take up the matter with appropriate authorities for corrective action;

(*c*) review the safeguards provided by or under this Act or any other law for the time being in force for the protection of rights of persons with disabilities and recommend measures for their effective implementation;

(*d*) review the factors that inhibit the enjoyment of rights of persons with disabilities and recommend appropriate remedial measures;

(*e*) study treaties and other international instruments on the rights of persons with disabilities and make recommendations for their effective implementation;

(*f*) undertake and promote research in the field of the rights of persons with disabilities;

(*g*) promote awareness of the rights of persons with disabilities and the safeguards available for their protection;

(*h*) monitor implementation of the provisions of this Act and schemes, programmes meant for persons with disabilities;

(*i*) monitor utilisation of funds disbursed by the Central Government for the benefit of persons with disabilities; and

(*j*) perform such other functions as the Central Government may assign.

(*2*) The Chief Commissioner shall consult the Commissioners on any matter while discharging its functions under this Act.

76. Action of appropriate authorities on recommendation of Chief Commissioner.—Whenever the Chief Commissioner makes a recommendation to an authority in pursuance of clause (*b*) of section 75, that authority shall take necessary action on it, and inform the Chief Commissioner of the action taken within three months from the date of receipt of the recommendation:

Provided that where an authority does not accept a recommendation, it shall convey reasons for non-acceptance to the Chief Commissioner within a period of three months, and shall also inform the aggrieved person.

77. Powers of Chief Commissioner.—(*1*) The Chief Commissioner shall, for the purpose of discharging his functions under this Act, have the same powers of a civil court as are vested in a court under the Code of Civil Procedure, 1908 (5 of 1908) while trying a suit, in respect of the following matters, namely:—

(*a*) summoning and enforcing the attendance of witnesses;

(*b*) requiring the discovery and production of any documents;

(*c*) requisitioning any public record or copy thereof from any court or office;

(*d*) receiving evidence on affidavits; and

(*e*) issuing commissions for the examination of witnesses or documents.

(*2*) Every proceeding before the Chief Commissioner shall be a judicial proceeding within the meaning of sections 193 and 228 of the Indian Penal Code (45 of 1860) and the Chief Commissioner shall be deemed to be a civil court for the purposes of section 195 and Chapter XXVI of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974).

78. Annual and special reports by Chief Commissioner.—(*1*) The Chief Commissioner shall submit an annual report to the Central Government and may at any time submit special reports on any matter, which, in his opinion, is of such urgency or importance that it shall not be deferred till submission of the annual report.

(*2*) The Central Government shall cause the annual and the special reports of the Chief Commissioner to be laid before each House of Parliament, along with a memorandum of action taken or proposed to be taken on his recommendations and the reasons for non-acceptance the recommendations, if any.

(*3*) The annual and special reports shall be prepared in such form, manner and contain such details as may be prescribed by the Central Government.

79. Appointment of State Commissioner in States.—(*1*) The State Government may, by notification, appoint a State Commissioner for Persons with Disabilities (hereinafter referred to as the "State Commissioner") for the purposes of this Act.

(*2*) A person shall not be qualified for appointment as the State Commissioner unless he has special knowledge or practical experience in respect of matters relating to rehabilitation.

(*3*) The salary and allowances payable to and other terms and conditions of service (including pension, gratuity and other retirement benefits) of the State Commissioner shall be such as may be prescribed by the State Government.

(*4*) The State Government shall determine the nature and categories of officers and other employees required to assist the State Commissioner in the discharge of his functions and provide the State Commissioner with such officers and other employees as it thinks fit.

(*5*) The officers and employees provided to the State Commissioner shall discharge his functions under the general superintendence and control of the State Commissioner.

(*6*) The salaries and allowances and other conditions of service of officers and employees shall be such as may be prescribed by the State Government.

(*7*) The State Commissioner shall be assisted by an advisory committee comprising of not more than five members drawn from the experts in the disability sector in such manner as may be prescribed by the State Government.

80. Functions of State Commissioner.—The State Commissioner shall—

(*a*) identify, *suo motu* or otherwise, provision of any law or policy, programme and procedures, which are in consistent with this Act, and recommend necessary corrective steps;

(*b*) inquire, *suo motu* or otherwise deprivation of rights of persons with disabilities and safeguards available to them in respect of matters for which the State Government is the appropriate Government and take up the matter with appropriate authorities for corrective action;

(*c*) review the safeguards provided by or under this Act or any other law for the time being in force for the protection of rights of persons with disabilities and recommend measures for their effective implementation;

(*d*) review the factors that inhibit the enjoyment of rights of persons with disabilities and recommend appropriate remedial measures;

(*e*) undertake and promote research in the field of the rights of persons with disabilities;

(*f*) promote awareness of the rights of persons with disabilities and the safeguards available for their protection;

(*g*) monitor implementation of the provisions of this Act and schemes, programmes meant for persons with disabilities;

(*h*) monitor utilisation of funds disbursed by the State Government for the benefits of persons with disabilities; and

(*i*) perform such other functions as the State Government may assign.

81. Action by appropriate authorities on recommendation of State Commissioner.—Whenever the State Commissioner makes a recommendation to an authority in pursuance of clause (*b*) of section 80, that authority shall take necessary action on it, and inform the State Commissioner of the action taken within three months from the date of receipt of the recommendation:

Provided that where an authority does not accept a recommendation, it shall convey reasons for non-acceptance to the State Commissioner for Persons with Disabilities within the period of three months, and shall also inform the aggrieved person.

82. Powers of State Commissioner.—(*1*) The State Commissioner shall, for the purpose of discharging their functions under this Act, have the same powers of a civil court as are vested in a court under the Code of Civil Procedure, 1908 (5 of 1908) while trying a suit, in respect of the following matters, namely:—

(*a*) summoning and enforcing the attendance of witnesses;

(*b*) requiring the discovery and production of any documents;

(*c*) requisitioning any public record or copy thereof from any court or office;

(*d*) receiving evidence on affidavits; and

(*e*) issuing commissions for the examination of witnesses or documents.

(*2*) Every proceeding before the State Commissioner shall be a judicial proceeding within the meaning of sections 193 and 228 of the Indian Penal Code (45 of 1860) and the State Commissioners shall be deemed to be a civil court for the purposes of section 195 and Chapter XXVI of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974).

83. Annual and special reports by State Commissioner.—(*1*) The State Commissioner shall submit an annual report to the State Government and may at any time submit special reports on any matter, which, in its opinion, is of such urgency or importance that it shall not be deferred till submission of the annual report.

(*2*) The State Government shall cause the annual and the special reports of the State Commissioner for persons with disabilities to be laid before each House of State Legislature where it consists of two Houses or where such Legislature consist of one House, before that House along with a memorandum of action taken or proposed to be taken on the recommendation of the State Commissioner and the reasons for non-acceptance the recommendations, if any.

(*3*) The annual and special reports shall be prepared in such form, manner and contain such details as may be prescribed by the State Government.

CHAPTER XIII
SPECIAL COURT

84. Special Court.—For the purpose of providing speedy trial, the State Government shall, with the concurrence of the Chief Justice of the High Court, by notification, specify for each district, a Court of Session to be a Special Court to try the offences under this Act.

85. Special Public Prosecutor.—(*1*) For every Special Court, the State Government may, by notification, specify a Public Prosecutor or appoint an advocate, who has been in practice as an advocate for not less than seven years, as a Special Public Prosecutor for the purpose of conducting cases in that Court.

(*2*) The Special Public Prosecutor appointed under sub-section (*1*) shall be entitled to receive such fees or remuneration as may be prescribed by the State Government.

CHAPTER XIV

NATIONAL FUND FOR PERSONS WITH DISABILITIES

86. National Fund for persons with disabilities.—(*1*) There shall be constituted a Fund to be called the National Fund for persons with disabilities and there shall be credited thereto—

(*a*) all sums available under the Fund for people with disabilities, constituted *vide* notification No. S.O. 573 (*E*), dated the 11th August, 1983 and the Trust Fund for Empowerment of Persons with Disabilities, constituted *vide* notification No. 30-03/2004-DDII, dated the 21st November, 2006, under the Charitable Endowment Act, 1890 (6 of 1890).

(*b*) all sums payable by banks, corporations, financial institutions in pursuance of judgment dated the 16th April, 2004 of the Hon'ble Supreme Court in Civil Appeal Nos. 4655 and 5218 of 2000;

(*c*) all sums received by way of grant, gifts, donations, benefactions, bequests or transfers;

(*d*) all sums received from the Central Government including grants-in-aid;

(*e*) all sums from such other sources as may be decided by the Central Government.

(*2*) The Fund for persons with disabilities shall be utilised and managed in such manner as may be prescribed.

87. Accounts and audit.—(*1*) The Central Government shall maintain proper accounts and other relevant records and prepare an annual statement of accounts of the Fund including the income and expenditure accounts in such form as may be prescribed in consultation with the Comptroller and Auditor-General of India.

(*2*) The accounts of the Fund shall be audited by the Comptroller and Auditor-General of India at such intervals as may be specified by him and any expenditure incurred by him in connection with such audit shall be payable from the Fund to the Comptroller and Auditor-General of India.

(*3*) The Comptroller and Auditor-General of India and any other person appointed by him in connection with the audit of the accounts of the Fund shall have the same rights, privileges and authority in connection with such audit as the Comptroller and Auditor-General of India generally has in connection with the audit of the Government accounts, and in particular, shall have the right to demand production of books of account, connected vouchers and other documents and papers and to inspect any of the offices of the Fund.

(*4*) The accounts of the Fund as certified by the Comptroller and Auditor-General of India or any other person appointed by him in this behalf, together with the audit report thereon, shall be laid before each House of Parliament by the Central Government.

CHAPTER XV

STATE FUND FOR PERSONS WITH DISABILITIES

88. State Fund for persons with disabilities.—(*1*) There shall be constituted a Fund to be called the State Fund for persons with disabilities by a State Government in such manner as may be prescribed by the State Government.

(*2*) The State Fund for persons with disabilities shall be utilised and managed in such manner as may be prescribed by the State Government.

(*3*) Every State Government shall maintain proper accounts and other relevant records of the State Fund for persons with disabilities including the income and expenditure accounts in such form as may be prescribed by the State Government in consultation with the Comptroller and Auditor-General of India.

(*4*) The accounts of the State Fund for persons with disabilities shall be audited by the Comptroller and Auditor-General of India at such intervals as may be specified by him and any expenditure incurred by him in connection with such audit shall be payable from the State Fund to the Comptroller and Auditor-General of India.

(*5*) The Comptroller and Auditor-General of India and any person appointed by him in connection with the audit of the accounts of the State Fund for persons with disabilities shall have the same rights, privileges and authority in connection with such audit as the Comptroller and Auditor-General of India generally has in connection with the audit of the Government accounts, and in particular, shall have right to demand production of books of accounts, connected vouchers and other documents and papers and to inspect any of the offices of the State Fund.

(*6*) The accounts of the State Fund for persons with disabilities as certified by the Comptroller and Auditor-General of India or any other person appointed by him in this behalf together with the audit report thereon shall be laid before each House of the State Legislature where it consists of two Houses or where such Legislature consists of one House before that House.

CHAPTER XVI

OFFENCES AND PENALTIES

89. Punishment for contravention of provisions of Act or rules or regulations made thereunder.—Any person who contravenes any of the provisions of this Act, or of any rule made thereunder shall for first contravention be punishable with fine which may extend to ten thousand rupees and for any subsequent contravention with fine which shall not be less than fifty thousand rupees but which may extend to five lakh rupees.

90. Offences by companies.—(*1*) Where an offence under this Act has been committed by a company, every person who at the time the offence was committed, was in charge of, and was responsible to, the company for the conduct of the business of the company, as well as the company, shall be deemed to be guilty of the offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly:

Provided that nothing contained in this sub-section shall render any such person liable to any punishment provided in this Act, if he proves that the offence was committed without his knowledge or that he had exercised all due diligence to prevent the commission of such offence.

(*2*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*), where an offence under this Act has been committed by a company and it is proved that the offence has been committed with the consent or connivance of, or is attributable to any neglect on the part of any director, manager, secretary or other officer of the company, such director, manager, secretary or other officer shall also be deemed to be guilty of that offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly.

Explanation.—For the purposes of this section,—

(*a*) "company" means any body corporate and includes a firm or other association of individuals; and

(*b*) "director", in relation to a firm, means a partner in the firm.

91. Punishment for fraudulently availing any benefit meant for persons with benchmark disabilities.—Whoever, fraudulently avails or attempts to avail any benefit meant for persons with benchmark disabilities, shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to two years or with fine which may extend to one lakh rupees or with both.

92. Punishment for offences of atrocities.—Whoever,—

(*a*) intentionally insults or intimidates with intent to humiliate a person with disability in any place within public view;

(*b*) assaults or uses force to any person with disability with intent to dishonour him or outrage the modesty of a woman with disability;

(*c*) having the actual charge or control over a person with disability voluntarily or knowingly denies food or fluids to him or her;

(*d*) being in a position to dominate the will of a child or woman with disability and uses that position to exploit her sexually;

(*e*) voluntarily injures, damages or interferes with the use of any limb or sense or any supporting device of a person with disability;

(*f*) performs, conducts or directs any medical procedure to be performed on a woman with disability which leads to or is likely to lead to termination of pregnancy without her express consent except in cases where medical procedure for termination of pregnancy is done in severe cases of disability and with the opinion of a registered medical practitioner and also with the consent of the guardian of the woman with disability,

shall be punishable with imprisonment for a term which shall not be less than six months but which may extend to five years and with fine.

93. Punishment for failure to furnish information.—Whoever, fails to produce any book, account or other documents or to furnish any statement, information or particulars which, under this Act or any order, or direction made or given there under, is duty bound to produce or furnish or to answer any question put in pursuance of the provisions of this Act or of any order, or direction made or given thereunder, shall be punishable with fine which may extend to twenty-five thousand rupees in respect of each offence, and in case of continued failure or refusal, with further fine which may extend to one thousand rupees for each day, of continued failure or refusal after the date of original order imposing punishment of fine.

94. Previous sanction of appropriate Government.—No Court shall take cognizance of an offence alleged to have been committed by an employee of the appropriate Government under this Chapter, except with the previous sanction of the appropriate Government or a complaint is filed by an officer authorised by it in this behalf.

95. Alternative punishments.—Where an act or omission constitutes an offence punishable under this Act and also under any other Central or State Act, then, notwithstanding anything contained in any other law for the time being in force, the offender found guilty of such offence shall be liable to punishment only under such Act as provides for punishment which is greater in degree.

CHAPTER XVII
MISCELLANEOUS

96. Application of other laws not barred.—The provisions of this Act shall be in addition to, and not in derogation of, the provisions of any other law for the time being in force.

97. Protection of action taken in good faith.—No suit, prosecution or other legal proceeding shall lie against the appropriate Government or any officer of the appropriate Government or any officer or employee of the Chief Commissioner or the State Commissioner for anything which is in good faith done or intended to be done under this Act or the rules made thereunder.

98. Power to remove difficulties.—(*1*) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the Central Government may, by order, published in the Official Gazette, make such provisions or give such directions, not inconsistent with the provisions of this Act, as may appear to it to be necessary or expedient for removing the difficulty:

Provided that no such order shall be made under this section after the expiry of the period of two years from the date of commencement of this Act.

(*2*) Every order made under this section shall be laid as soon as may be, after it is made, before each House of Parliament.

99. Power to amend Schedule.—(*1*) On the recommendations made by the appropriate Government or otherwise, if the Central Government is satisfied that it is necessary or expedient so to do, it may, by notification, amend the Schedule and any such notification being issued, the Schedule shall be deemed to have been amended accordingly.

(*2*) Every such notification shall, as soon as possible after it is issued, shall be laid before each House of Parliament.

100. Power of Central Government to make rules.—(*1*) The Central Government may, subject to the condition of previous publication, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act.

(*2*) In particular, and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

(*a*) the manner of constituting the Committee for Research on Disability under sub-section (*2*) of section 6;

(*b*) the manner of notifying the equal opportunity policy under sub-section (*1*) of section 21;

(*c*) the form and manner of maintaining records by every establishment under sub-section (*1*) of section 22;

(*d*) the manner of maintenance of register of complaints by grievance redressal officer under sub-section (*3*) of section 23;

(*e*) the manner of furnishing information and return by establishment to the Special Employment Exchange under section 36;

(*f*) the composition of the Assessment Board under sub-section (*2*) and manner of assessment to be made by the Assessment Board under sub-section (*3*) of section 38;

(*g*) rules for person with disabilities laying down the standards of accessibility under section 40;

(*h*) the manner of application for issuance of certificate of disability under sub-section (*1*) and form of certificate of disability under sub-section (*2*) of section 58;

(*i*) the allowances to be paid to nominated Members of the Central Advisory Board under sub-section (*6*) of section 61;

(*j*) the rules of procedure for transaction of business in the meetings of the Central Advisory Board under section 64;

(*k*) the salaries and allowances and other conditions of services of Chief Commissioner and Commissioners under sub-section (*4*) of section 74;

(*l*) the salaries and allowances and conditions of services of officers and staff of the Chief Commissioner under sub-section (*7*) of section 74;

(*m*) the composition and manner of appointment of experts in the advisory committee under sub-section (*8*) of section 74;

(*n*) the form, manner and content of annual report to be prepared and submitted by the Chief Commissioner under sub-section (*3*) of section 78;

(*o*) the procedure, manner of utilisation and management of the Fund under sub-section (*2*) of section 86; and

(*p*) the form for preparation of accounts of Fund under sub-section (*1*) of section 87.

(*3*) Every rule made under this Act shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of Parliament while it is in session, for a total period of thirty days which may be comprised in one session or in two or more successive sessions, and if, before the expiry of the session immediately following the session or the successive sessions aforesaid, both Houses agree in making any modification in the rule or both Houses agree that the rule should not be made, the rule shall thereafter have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be; so, however, that any such modification or annulment shall be without prejudice to the validity of anything previously done under that rule.

101. Power of State Government to make rules.—(*1*) The State Government may, subject to the condition of previous publication, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act, not later than six months from the date of commencement of this Act.

(*2*) In particular, and without prejudice to the generality of foregoing powers, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

(*a*) the manner of constituting the Committee for Research on Disability under sub-section (*2*) of section 5;

(*b*) the manner of providing support of a limited guardian under sub-section (*1*) of section 14;

(*c*) the form and manner of making an application for certificate of registration under sub-section (*1*) of section 51;

(*d*) the facilities to be provided and standards to be met by institutions for grant of certificate of registration under sub-section (*3*) of section 51;

(*e*) the validity of certificate of registration, the form of, and conditions attached to, certificate of registration under sub-section (*4*) of section 51;

(*f*) the period of disposal of application for certificate of registration under sub-section (*7*) of section 51;

(*g*) the period within which an appeal to be made under sub-section (*1*) of section 53;

(*h*) the time and manner of appealing against the order of certifying authority under sub-section (*1*) and manner of disposal of such appeal under sub-section (*2*) of section 59;

(*i*) the allowances to be paid to nominated Members of the State Advisory Board under sub-section (*6*) of section 67;

(*j*) the rules of procedure for transaction of business in the meetings of the State Advisory Board under section 70;

(*k*) the composition and functions of District Level Committee under section 72;

(*l*) salaries, allowances and other conditions of services of the State Commissioner under sub-section (*3*) of section 79;

(*m*) the salaries, allowances and conditions of services of officers and staff of the State Commissioner under sub-section (*3*) of section 79;

(*n*) the composition and manner of appointment of experts in the advisory committee under sub-section (*7*) of section 79;

(*o*) the form, manner and content of annual and special reports to be prepared and submitted by the State Commissioner under sub-section (*3*) of section 83;

(*p*) the fee or remuneration to be paid to the Special Public Prosecutor under sub-section (*2*) of section 85;

(*q*) the manner of constitution of State Fund for persons with disabilities under sub-section (*1*), and the manner of utilisation and management of State Fund under sub-section (*2*) of section 88;

(*r*) the form for preparation of accounts of the State Fund for persons with disabilities under sub-section (*3*) of section 88.

(*3*) Every rule made by the State Government under this Act shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of the State Legislature where it consists of two Houses, or where such State Legislature consists of one House, before that House.

102. Repeal and savings.—(*1*) The Persons with Disabilities (Equal Opportunity Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995 (1 of 1996) is hereby repealed.

(*2*) Notwithstanding the repeal of the said Act, anything done or any action taken under the said Act, shall be deemed to have been done or taken under the corresponding provisions of this Act.

THE SCHEDULE

[*See* clause (*zc*) of section 2]

SPECIFIED DISABILITY

1. Physical disability.—

A. Locomotor disability (a person's inability to execute distinctive activities associated with movement of self and objects resulting from affliction of musculoskeletal or nervous system or both), including—

(*a*) "leprosy cured person" means a person who has been cured of leprosy but is suffering from—

(*i*) loss of sensation in hands or feet as well as loss of sensation and paresis in the eye and eye-lid but with no manifest deformity;

(*ii*) manifest deformity and paresis but having sufficient mobility in their hands and feet to enable them to engage in normal economic activity;

(*iii*) extreme physical deformity as well as advanced age which prevents him/her from undertaking any gainful occupation, and the expression "leprosy cured" shall construed accordingly;

(*b*) "cerebral palsy" means a Group of non-progressive neurological condition affecting body movements and muscle coordination, caused by damage to one or more specific areas of the brain, usually occurring before, during or shortly after birth;

(*c*) "dwarfism" means a medical or genetic condition resulting in an adult height of 4 feet 10 inches (147 centimeters) or less;

(*d*) "muscular dystrophy" means a group of hereditary genetic muscle disease that weakens the muscles that move the human body and persons with multiple dystrophy have incorrect and missing information in their genes, which prevents them from making the proteins they need for healthy muscles. It is characterised by progressive skeletal muscle weakness, defects in muscle proteins, and the death of muscle cells and tissue;

(*e*) "acid attack victims" means a person disfigured due to violent assaults by throwing of acid or similar corrosive substance.

B. Visual impairment—

(*a*) "blindness" means a condition where a person has any of the following conditions, after best correction—

(*i*) total absence of sight; or

(*ii*) visual acuity less than 3/60 or less than 10/200 (Snellen) in the better eye with best possible correction; or

(*iii*) limitation of the field of vision subtending an angle of less than 10 degree.

(*b*) "low-vision" means a condition where a person has any of the following conditons, namely:—

(*i*) visual acuity not exceeding 6/18 or less than 20/60 upto 3/60 or upto 10/200 (Snellen) in the better eye with best possible corrections; or

(*ii*) limitation of the field of vision subtending an angle of less than 40 degree up to 10 degree.

C. Hearing impairment—

(*a*) "deaf" means persons having 70 DB hearing loss in speech frequencies in both ears;

(*b*) “hard of hearing” means person having 60 DB to 70 DB hearing loss in speech frequencies in both ears;

D. “speech and language disability” means a permanent disability arising out of conditions such as laryngectomy or aphasia affecting one or more components of speech and language due to organic or neurological causes.

2. Intellectual disability, a condition characterised by significant limitation both in intellectual functioning (rasoning, learning, problem solving) and in adaptive behaviour which covers a range of every day, social and practical skills, including—

(*a*) “specific learning disabilities” means a heterogeneous group of conditions wherein there is a deficit in processing language, spoken or written, that may manifest itself as a difficulty to comprehend, speak, read, write, spell, or to do mathematical calculations and includes such conditions as perceptual disabilities, dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, dyspraxia and developmental aphasia;

(*b*) “autism spectrum disorder” means a neuro-developmental condition typically appearing in the first three years of life that significantly affects a person's ability to communicate, understand relationships and relate to others, and is frequently associated with unusal or stereotypical rituals or behaviours.

3. Mental behaviour,—

“mental illness” means a substantial disorder of thinking, mood, perception, orientation or memory that grossly impairs judgment, behaviour, capacity to recognise reality or ability to meet the ordinary demands of life, but does not include retardation which is a conditon of arrested or incomplete development of mind of a person, specially characterised by subnormality of intelligence.

4. Disability caused due to—

(*a*) chronic neurological conditions, such as—

(*i*) “multiple sclerosis” means an inflammatory, nervous system disease in which the myelin sheaths around the axons of nerve cells of the brain and spinal cord are damaged, leading to demyelination and affecting the ability of nerve cells in the brain and spinal cord to communicate with each other;

(*ii*) “parkinson's disease” means a progressive disease of the nervous system marked by tremor, muscular rigidity, and slow, imprecise movement, chiefly affecting middle-aged and elderly people associated with degeneration of the basal ganglia of the brain and a deficiency of the neurotransmitter dopamine.

(*b*) Blood disorder—

(*i*) “haemophilia” means an inheritable disease, usually affecting only male but transmitted by women to their male children, characterised by loss or impairment of the normal clotting ability of blood so that a minor would may result in fatal bleeding;

(*ii*) “thalassemia” means a group of inherited disorders characterised by reduced or absent amounts of haemoglobin.

(*iii*) “sickle cell disease” means a hemolytic disorder characterised by chronic anemia, painful events, and various complications due to associated tissue and organ damage; “hemolytic” refers to the destruction of the cell membrane of red blood cells resulting in the release of hemoglobin.

5. Multiple Disabilities (more than one of the above specified disabilities) including deaf blindness which means a condition in which a person may have combination of hearing and visual impairments causing severe communication, developmental, and educational problems.

6. Any other category as may be notified by the Central Government.

YSR బీమా

రైస్ కార్డ్ కుటుంబాలలో Primary Bread Earner (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) దురదృష్టవశాత్తు అనారోగ్యము లేదా ప్రమాదవశాత్తు అకాల మరణానికి గురి అయినప్పుడు ఆ కుటుంబము తీవ్ర మనోవేదనకు గురి అవటమే కాకుండా కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి కష్టంపై ఆధారబడి జీవిస్తున్న కుటుంబ సభ్యులు ఆర్ధికముగా తీవ్ర ఇబ్బందులకు గురి అవటము జరుగు చున్నది.

అకాల మరణము లేదా అంగ వైకల్యము జరిగిన మరియు అనారోగ్యముతో కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి మరణిస్తే ఆ కుటుంబాలకు ఆర్ధికముగా సహాయము అందించి కుటుంబ సభ్యులకు ఆర్ధిక చేయూతను అందించి మనో ధైర్యము కల్పించాలనేది “YSR బీమా పథకం” ముఖ్య ఉద్దేశ్యము.

Nodal Agency

Commissioner of Labour & Employment Department - కార్మిక సంక్షేమం & ఉపాధి కల్పన శాఖ.

Implementing Agency. (క్షేత్ర స్థాయి లో అమలు పరిచే సంస్థ)

ముఖ్య కార్యనిర్వహణాధికారి. ఆంధ్రప్రదేశ్ గ్రామీణ పేదరిక నిర్మూలన సంస్థ. (YSR క్రాంతి పథం) Department of Rural Development

YSR బీమా పథకములోని విశిష్టతలు:

1. ఇప్పటి వరకు దేశములో ఏ రాష్ట్ర ప్రభుత్వము చేయని విధముగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వము పేద నిరుపేదలు అయిన వారికి సామాజిక భద్రతే ధ్యేయంగా 1.50 కోట్ల మందికి బీమా వర్తింప చేయ బడుతుంది .
2. 18 నుండి 70 సంవత్సరాల వయస్సులో ఉన్న ప్రతి ఒక్క Rice Card Holder YSR బీమా పథకములో నమోదు కై అవకాశము కల్పించడం జరిగినది.
3. RICE CARD ఉన్న సభ్యుల స్వయం ధృవీకరణతో YSR బీమా పథకములో నమోదుకై అవకాశము కల్పించినారు.
4. కేంద్ర రాష్ట ప్రభుత్వాలు ప్రీమియం చెరి సగం చెల్లించేవి, కానీ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ పథకం నుండి వైదోలగి తన వాటా గా చెల్లించాల్సిన ప్రీమియం నిలపివేయడం వలన రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే భాద్యత తీసుకొని మొత్తం ప్రీమియం ను చెల్లిస్తుంది.

YSR బీమా పథకములో నమోదుకై అర్హతలు:

✓ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం లో రైస్ కార్డ్ కలిగి ఉన్నవారు .
✓వయస్సు 18 నుండి 70 సంవత్సరాల మధ్యలో ఉన్నవారు
✓మాగాణి భూమి 2.5 ఎకరాలు లేదా మెట్టభూమి 5 ఎకరాల కన్నా తక్కువ ఉన్నవారు .

YSR బీమాకు అర్హత లేని వారు:

✓ఆదాయ పన్ను చెల్లించే వారు.
✓PF & EPF చెల్లించే వారు.
✓గృహిణులు
✓నిరుద్యోగులు
✓విద్యార్థులు
✓BEGGARS (బిక్షాటన చేసేవారు)
✓మతి స్థిమితం లేని వారు .

YSR బీమా పథక ప్రయోజనాలు:

సభ్యుల వయస్సు	సహజ మరణం	ప్రమాదము వలన మరణం/ పూర్తి అంగ వైకల్యం
18 – 50	2,00,000	5,00,000
51 –70	0	3,00,000

WEA చేయవలసిన కార్యక్రమములు.

✓YSR బీమా నందు శిక్షణ పొందవలెను .
✓WEA పరిధి లోని వాలంటీర్స్ కు శిక్షణ ఇవ్వవలయును .
✓Enrollment ప్రక్రియ సక్రమముగా జరిగేల చూసుకొనవలెను.
✓బ్యాంకర్స్ తో మాట్లాడి Primary Bread Earner (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) కు జన్ ధన్ అకౌంట్స్ తెరిపించుటకు కృషి చేయవలెను .
✓అనంతరం బీమా క్లెయిమ్స్ రిజిస్టర్ కోసం డేటా ఎంటర్ చేయవలయును .
✓క్లెయిమ్ పరిహారం సత్వరముగా అందేలా కృషి చేయవలెను.

<u>WEA చేయవలసిన కార్యక్రమములు.</u>

✓YSR బీమా నందు శిక్షణ పొందవలెను .
✓WEA పరిధి లోని వాలంటీర్స్ కు శిక్షణ ఇవ్వవలయును .
✓Enrollment ప్రక్రియ సక్రమముగా జరిగేల చూసుకొనవలెను.
✓బ్యాంకర్స్ తో మాట్లాడి Primary Bread Earner (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) కు జన్ ధన్ అకౌంట్స్ తెరిపించుటకు కృషి చేయవలెను .
✓అనంతరం బీమా క్లెయిమ్స్ రిజిస్టర్ కోసం డేటా ఎంటర్ చేయవలయును .
✓క్లెయిమ్ పరిహారం సత్వరముగా అందేలా కృషి చేయవలెను.

<u>గ్రామ/వార్డు వాలంటీర్ చేయవలసిన పనులు :</u>

✓YSR బీమా కార్యక్రమము పై శిక్షణ తీసుకోవలెను.
✓వాలంటీర్ తన స్మార్ట్ ఫోన్ లో YSR బీమా mobile అప్లికేషన్ install చేయవలెను.
✓వాలంటీర్ YSR బీమా మొబైలు అప్లికేషన్ తో రైస్ కార్డ్ హోల్డర్ ఇంటి వద్ద కె వెళ్ళి వారి
యొక్క రైస్ కార్డ్/ఆధర్ కార్డు/బ్యాంక్ ఖాతాలను verify చేయవలెను.
✓కుటుంబ సభ్యులు తో మాట్లాడి “Primary Bread Earner” (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) ను ఎంపిక చేయవలెను.

బీమా 2020-21 క్రొత్త గా నమోదు కార్యక్రమము లో Primary Bread Earner (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) గుర్తించడం ఎలా ?

✓చాలా కుటుంబాలలో రైస్ కార్డు లో Head of the House hold గా మహిళలు ఉన్నారు. కాని ఇంటిలో సంపాదించే వ్యక్తిగా భర్త ఉంటున్నారు. ఆ కుటుంబం లో భర్త ను సంపాదన పరుడుగా (బ్రెడ్ ఏర్నేర్ గా) ఉంటాడు . భార్య గాని పిల్లలు గాని లేదా వృద్ధులు అయిన తల్లి తండ్రి గాని నామిని గా ఉంటారు.

✓కొన్ని కుటుంబాలలో భర్త చనిపోయి కొడుకు పై కుటుంబం ఆధారపడి ఉంటుంది. కొడుకు బ్రెడ్ ఏర్నేర్ గా ఉంటాడు. ఇక్కడ అతని భార్య కాని ,పిల్లలు గాని లేదా ఆమె కాని నామిని గా ఉంటారు .

✓కొన్ని చోట్ల భర్త చనిపోయి మహిళే కుటుంబాన్ని పోషిస్తూ ఉంటుంది, ఇక్కడ ఆమె (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) గా ఉంటుంది పిల్లలు గాని లేదా వృద్ధులు అయిన కుటుంబ సభ్యులు కాని నామిని గా ఉంటారు

✓అక్కడక్కడ భర్త వికలాంగుడు అయితే భార్యే సంపాదిస్తూ ఉంటుంది. ఆ కుటుంబం లో భార్యే (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) గా ఉంటుంది. పిల్లలు గాని లేదా భర్త గాని నామిని గా ఉంటారు.

- ✓కొన్ని ఉమ్మడి కుటుంబాలలో ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు కూడా సంపాదన పరులు ఉంటారు, వారిలో ఎవరిని కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి గా ఆ కుటుంబం నిర్ణయించుకుంటే మంచిది. నామిని గా కూడా ఎవరు ఉండాలని వారే నిర్ణయించుకుంటారు .

- ✓అరుదు గా కుటుంబంలో ఒక్క మహిళ గాని లేదా ఒక్కడే పురుషుడు గాని ఉంటాడు వారే కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి గా ఉంటారు కాని వీరికి నామిని గా legal heir ఉంటారు.

- ✓ఒక కుటుంబం లో భర్త మరియు భార్య ఇద్దరు కూలి చేసుకుంటూ ఉన్నారు అందులో ఎవరు కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి గా పెట్టాలి అనేది వారి కుటుంబం నిర్ణయించుకుంటుంది . సహజంగా భర్త ఉంటాడు నామిని గా లైఫ్ పార్టనర్ గాని పిల్లలు గాని ఉంటారు.

- ✓సదరు (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) తనకి ఇష్టమైన కుటుంబ సభ్యులను nominee గా నియమించుకోవలెను.

- ✓Primary Bread Earner” (కుటుంబాన్ని పోషించే వ్యక్తి) వివరములు నమోదు చేయవలెను.

ఈ క్రింద ఇవ్వబడిన వివరములు తప్పనిసరి గా నమోదు చేయవలయెను:

✓Name of the Bread Earner
✓Gender
✓Age
✓Rice Card Number/Aadhar
✓Address
✓Bank Account Number
✓IFSC Code
✓Bank Name
✓Branch Name
✓
✓**Nominee యొక వివరములు ఈ క్రింద విధముగా నమోదు చేయవలెను**:
✓Nominee name
✓Relationship
✓Nominee Aadhar
✓Nominee SB A/c details (సాధారణ ఖాతా)
✓Primary bread earner మరియు nominee యొక వివరములు డాటా ఎంట్రీ చేసిన తరవాత, బయోమెట్రిక్ authentication వారి ఇరువురి నుండి తప్పనిసరి గా తీసుకొనువలెను.

✓ YSR బీమా మొబైలు అప్లికేషన్ నందు Primary Bread Earner తో Aadhar eKYC తప్పనిసరి గా చేయించవలెను.
✓YSR మొబైలు అప్లికేషన్ లో నమోదు చేసిన వివరములు తప్పనిసరిగా SAVE చేయవలెను.
✓వాలంటీర్ SAVE చేసిన అనంతరం ఆ డాటా బీమా website కు చేరుతుంది (www.bima.ap.gov.in)

నమోదు కార్యకరము పూర్తి అయిన తరవాత వాలంటీర్ చేయవలసిన పనులు:

✓Primary Bread Earner మరియు nominee యొక్క వివరములు వాలంటీర్ కు అందించబడును.

✓వాలంటీర్ సంబందిత Primary Bread Earner కు బ్యాంక్ నందు Jhandhan ఖాతా ను తపనిసరిగా తెరిపించవలెను.

✓Primary Bread Earner యొక్క బీమా ప్రీమియం మొత్తం ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చే (నోడల్/ Implementing ఏజెన్సీ) డైరెక్ట్ గా Primary Bread Earner కు సంబందించిన Jhandhan ఖాతాకు బదిలీ చేయబడును.

✓బ్యాంక్ ద్వారా bread earner యొక్క ప్రీమియం మొత్తం సంబందిత insurance ఏజెన్సీ లకు బదిలీ చేయబడును.

✓Jhandhan ఖాతా నుండి పొందిన ప్రీమియం అనంతరం Insurance కంపెనీలు పాలసీ (number & bond) చేస్తారు.

✓ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వం "YSR బీమా" Identity Cards ను పాలసీదారునకు పంపిణీ చేస్తుంది.

✓YSR బీమా అమలు తేదీ ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటిస్తుంది, నాటి నుండి పథకం అమలు లోనికి వస్తుంది.

YSR బీమా క్లెయిమ్ ప్రక్రియ : పాలసీదారు మరణించిన తరవాత చేయవలసిన పనులు

మరణించిన తరవాత కుటుంబ సభ్యులు కానీ వాలంటీర్ కానీ పాలసీదారు యొక్క వివరాలు WEA/YSR Bima Facilitation Centers కు నమోదు కొరకు టోల్ ఫ్రీ నెంబర్ ద్వారా తెలియపరచాలి.

మరణ నమోదు ప్రక్రియ రెండు రకాలు:

a) Village Secretariat b) YSR Bima Facilitation Centres (జిల్లా సమాఖ్య కాల్ సెంటర్)

a) Village Secretariat: మరణించిన వ్యక్తి యొక్క వివరములు గ్రామ/Ward వాలంటీర్/కుటుంబ సభ్యులు/ఇతరులు ఎవరైనా Village/Ward Secretariat లో ఉన్న WEA కు ఫోన్ ద్వారా తెలియచేయవలెను, WEA డాటా ఎంట్రీ చేసి YSR Bima Facilitation Centres (జిల్లా సమాఖ్య కాల్ సెంటర్) కు క్లెయిమ్ రిజిస్ట్రేషన్ కొరకు పంపిస్తారు.

b) YSR Bima Facilitation Centres (జిల్లా సమాఖ్య కాల్ సెంటర్) : మరణించిన వ్యక్తి యొక్క వివరములు బీమా మిత్ర/వాలంటీర్/ కుటుంబ సభ్యులు/ఇతరులు ఎవరైనా కాల్ సెంటర్ కు టోల్ ఫ్రీ నెంబర్ కు ఫోన్ చేసి మరణించిన వ్యక్తి యొక్క సమాచారం అందిస్తారు. టెలిఫోన్ ఆపరేటర్ వివరములు రాసుకొని మరలా కన్ఫర్మేషన్ కొరకు WEA/వాలంటీర్/బీమా మిత్రల ద్వారా కన్ఫర్మ్ చేసుకున్న తరవాత క్లెయిమ్ రిజిస్ట్రేషన్ చేయడం జరుగుతుంది.

Insurance కంపెనీ కు క్లెయిమ్ వివరములు సమర్పించుటకు కావలసిన పత్రములు:

Claim Registration అయిన తర్వాత Claim ID వస్తుంది.

బీమా మిత్ర login నుండి క్లెయిమ్ ID ద్వార క్లెయిమ్ ఫారం డౌన్లోడ్ చేసి ప్రింట్ తీసుకోవాలి వాటి పై నామిన మరియు సాక్షి సంతకం తీసుకోవాలి .

సహజ మరణము పొందిన వారు సమర్పించ వలసిన పత్రములు

✓క్లెయిమ్ ఫారం.
✓Enrollment పత్రం బ్యాంక్ నుండి పొందవలేను.
✓ప్రీమియం insurance కంపెనీ కు బదిలీ అయినటు బ్యాంక్ స్టేట్మెంట్ పొందవలెను.
✓బీమా మిత్ర నివేదిక (రిపోర్ట్).
✓చనిపోయిన వ్యక్తి ఆధార్.
✓నామినీ ఆధార్.
✓డెత్ సర్టిఫికేట్.
✓నామినీ సేవింగ్ బ్యాంకు అకౌంట్.(జన్ ధన్ ఎకౌంటు పనికి రాదు).
✓మరియు నామినీ డిశ్చార్జ్ రసీదు.

ప్రమాద మరణం క్లెయిమ్ కొరకు అవసరం అయిన పత్రాలు:

✓ సహజ మరణమునకు తెలియ చేసిన పత్రాలకు అదనంగా
✓ ఎఫ్.ఐ.ఆర్.
✓ శవ పంచానామా
✓ శవ పరీక్ష నివేదిక/పోస్టు మార్టం
✓ పోలిస్ ఫైనల్ రిపోర్ట్ (అనుమానాస్పద ప్రమాదాలలో).
✓పోలీస్ శాఖ వారు, వైద్య మరియు ఆరోగ్య శాఖ వారు ఈ పత్రాలన్నీ ఆన్ లైన్ లో పంపిస్తారు.
✓

<u>ప్రమాదం వలన కలిగిన అంగవైకల్యం క్లెయిములకు అవసరం అయిన పత్రాలు:</u>

✓ క్లెయిమ్ దరఖాస్తు పత్రము (బీమా మిత్ర దగ్గర లభించును)

✓పాలసీదారుని యొక్క ఆధార్ కార్డు

✓FIR – కంప్లైంట్ లెటర్

✓హాస్పటల్ డిశ్చార్జ్ సమ్మరి

✓Hospital wounded certificate

✓సదరం సర్టిఫికెట్

✓CNS క్వస్చనీర్ (బీమా మిత్ర/కాల్ సెంటర్ వారు ఇస్తారు)

✓పాలసీదారుని ఫోటో (అవయవాలు తొలగించడం జరిగిన తరువాత)

✓పాలసీదారుని సంతకంతో డిశ్చార్జ్ ఫారం

✓పాలసీదారుని బ్యాంక్ అకౌంట్ పాస్ పుస్తకం జిరాక్స్ కాపీ.

<u>Documents అన్ని పొందిన తర్వాత చేయ వలసిన పని:</u>

✓క్లెయిమ్ కు సంబంధించిన పత్రములు అన్ని కరెక్ట్ గా ఉన్నాయా లేదా సరి చూసుకోవాలి .

✓Documents అన్ని స్కాన్ చేసి వాటిని login ద్వార YSR BIMA website నందు upload చేయాలి

✓Upload తర్వాత క్లెయిమ్స్ అన్ని కాల్ సెంటర్ లోని కంప్యూటర్ ఆపరేటర్ చెక్ చేసి కరెక్ట్ గా ఉంటె క్లెయిమ్స్ ని ఫార్వర్డ్ చేస్తారు.

✓APM & కాల్ సెంటర్ అకౌంటెంట్ upload చేసిన డాక్యుమెంట్ కరెక్ట్ గా ఉందా అని చెక్ చేసి website నందు upload చేస్తారు.

✓Upload అయిన documents ను website service provider వాటిని తీసి సంబంధిత ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీ వారికి అందిస్తారు.

కరెక్ట్ గా ఉన్న క్లెయిమ్ లు ఇన్సూరెన్స్ వారు సెటిల్ చేస్తారు. డాక్యుమెంట్స్ కరెక్ట్ గా లేక పోయిన ఇంకా ఇతర ఇన్ఫర్మేషన్ కావాల్సిన requirements కోసం వెనక్కి పంపిస్తారు . Not eligible అయితే పెర్మినేంట్ గా రిజెక్ట్ చేస్తారు.

బీమా కార్యక్రమాలపై DRDA / YKP & జిల్లా సమాఖ్యలో జరగవలసిన కార్యక్రమములు :

1 . జిల్లా సమాఖ్య కాల్ సెంటర్ ను DPM (SS) మరియు APM (SS) claims త్వరగా settle అయ్యేలా చూసుకోనవలసి వుంటుంది .
2. ప్రాజెక్టు డైరెక్టర్ గారు మరియు జిల్లా సమాఖ్య అధ్యక్షురాలు కాల్ సెంటర్ ను పర్యవేక్షణ చేయాలి. పూర్తి బాధ్యత వహించాలి.
3. జిల్లా కలెక్టర్ గారు అధ్యక్షతన జరిగే STAKEHOLDERS కోఆర్డినేషన్ మీటింగ్ కు ప్రతినెల PD - YKP గారు ఏర్పాట్లు చేస్తారు.

క్లెయిమ్ మంజూరు అయిన తర్వాత చేయ వలసిన పనులు.

✓క్లెయిమ్ మంజూరు అనంతరం గౌరవ ముఖ్య మంత్రివర్యుల సందేశం ను సంబంధిత గౌరవ శాసన సభ్యులు ద్వార నామినీ కు అందచేయ వలెను.

✓పరిహారం పొందిన తరవాత వచ్చిన మొత్తంను Income generating Program (IGP) కి తోడుపడేలా సూచనలు అందించాలి.

✓YSR బీమా లబ్ధిదారుల విజయ గాధ (కేసు స్టడీ) ను తయారు చేయ వలెను.

సొసైటీ ఫర్ ఎలిమినేషన్ ఆఫ్ రూరల్ పావర్టీ (SERP) స్వయం ప్రతిపత్తి గల సంస్థగా 2000 సంవత్సరంలో స్థాపించబడింది, ఇది స్వీయ నిర్వహణ మరియు ఆర్థికంగా స్థిరమైన కమ్యూనిటీ ఆధారిత సంస్థలను (CBO) లను ప్రోత్సహించడం మరియు బలోపేతం చేయడం కొరకు ఏర్పాటు చేయటం జరిగింది.

లక్ష్యాలు:

గ్రామీణ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ప్రతి పేద కుటుంబం పేదరికం నుండి బయటపడటానికి మరియు పేదరికం నుండి బయటపడటానికి వీలు కల్పించడం. స్థిరమైన జీవనోపాధిని పొందటానికి మరియు జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి సభ్యులకు సమయానుసారంగా విస్తృత శ్రేణి మైక్రో ఫైనాన్స్ ఉత్పత్తులు మరియు సామాజిక అభివృద్ధి సేవలను అందించడం.

సంస్థాగత నిర్మాణము

13 జిల్లా సమాఖ్యలు మరియు

6 గిరిజన సమాఖ్యలు

662 మండల సమాఖ్యలు

28, 075 గ్రామసంఘాలు

8.33 లక్షల స్వయం సహాయక సంఘాలు

86.65 లక్షల సభ్యులు

- పొదుపులు – 6,910 కోట్లు
- సంఘనిది - 9,554 కోట్లు

స్వయం సహాయ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- ఒక గ్రామము పరిధిలో ఒకే ప్రాంతములో ఉన్న 10 నుండి 15 మంది సభ్యులతో కూడి వారి అవసరాలను తీర్చుకునే ఒప్పందముతో పొదుపు తో ప్రారంభించటం జరుగుతుంది.

- సభ్యులనుండి ఆర్థిక లావాదేవీలు జరపటానికి మరియు ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థలతో అనుసంధానం చేసుకోవటానికి నియమిత కాలపరిమితి ని నిర్ణయించుకుని ఇద్దరు సభ్యులను లీడర్లు గా ఎన్నుకుంటారు.
- తమకు దగ్గర లో ఉన్న బ్యాంకు నందు సంఘం పేరుతో ఖాతాను ప్రారంభిస్తారు.
- పొదుపు చేసుకున్న మొత్తాన్ని అవసరాలకు అనుగుణంగా ఋణాలు తీసుకుంటూ, నియమిత వాయిదాలను నిర్ణయించుకుని చెల్లింపులు చేస్తారు.
- పొదుపుల మొత్తము, రొటేషన్ చేసుకునే విధానం ద్వారా అవసరాలకు ఇంకా ఎక్కువ మొత్తాలు కావలసినపుడు, బ్యాంకు లింకేజి, స్త్రీనిది, ఉన్నతి, గ్రామసంఘం మొదలైన పథకాల ద్వారా రుణాలు తీసుకుంటారు.
- పైన తెలిపిన పథకాల గురించి మరియు శిక్షణలు మొదలైన విషయాల గురించి గ్రామసంఘం లో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.
- సంఘం లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక బుక్ కీపర్ ను నియమించుకుంటారు.

మంచి సంఘం లక్షణాలు

- అందరి కోసం ఒకరు, ఒకరి కోసం అందరు (ఒకరి అవసరాలను అందరూ తీర్చుట, అందరి అవసరాలను ఒకరు తీర్చుట) అనే భావనను కలిగి ఉండుట.
- క్రమం తప్పని సంఘ సమావేశాలు (కనీసం నెలకు రెండు సార్లు జరుపుకొనుట)
- క్రమం తప్పని పొదుపులు (కనీసం నెలకు రెండు సార్లు చేసుకొనుట)
- సభ్యులందరికీ పేదరిక స్థాయి (పావర్టీ ర్యాంకింగ్) గుర్తించి, నిరుపేదలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చి మొదటగా వారికి, అంతర్గత అప్పులు ఇచ్చుట.
- 100% చిన్న, పెద్ద అప్పులు, సామాజిక పెట్టుబడి నిధి, స్త్రీనిధి, ఉన్నతి మరియు బ్యాంకు లింకేజి అప్పులను చెల్లించుట.

- క్రమం తప్పకుండా పుస్తకాలను నిర్వహించుకొనుట, కమ్యూనిటీ ఆడిటర్లు ద్వారా పుస్తకాలను ఆడిట్ చేయించుకొనుట.
- కుటుంబ. స్వయం సహాయక సంఘ ఆర్థిక నిర్వహణ, బ్యాంకు లింకేజిల పై సభ్యులందరికీ అవగాహన కల్పించుట.
- సభ్యులందరికీ ఆహార, సామాజిక భద్రత కల్పించుట.
- సంఘ సభ్యులందరూ అక్షరాస్యులగుట, సంఘ సభ్యులందరి పిల్లలు విద్య నభ్యసించుట.
- గర్భిణీ లైన సంఘ సభ్యులందరూ 100% ఆసుపత్రులలో కాన్పులను చేసుకుని తమకు, తమ శిశువులకు టీకాలు వేయించు కొనుట.

గ్రామ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- ఒక పంచాయతి పరిధిలోని సంఘాలన్నీ కలసి గ్రామసంఘం గా ఏర్పడతారు.
- ఒక పంచాయతి పరిధిలో 60 సంఘాలు దాటినపుడు రెండు గ్రామసంఘాలు ఏర్పాటు చేసుకుంటారు.
- పెద్ద పంచాయతీలు అయినపుడు ఒక గ్రామసంఘం పరిధిలో 30 సంఘాలు తగ్గకుండా 2 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ గ్రామసంఘాలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు.
- ఈ విధంగా ఏర్పాటు అయిన గ్రామసంఘాలు అన్నీ 1995 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరస్పర సహాయక సహకార సంఘముల చట్టము ప్రకారము నిబంధనావళి తయారుచేసుకుకుని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవలసి ఉంటుంది.
- గ్రామసంఘం ద్వారా ఆర్థిక, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందాలంటే సంఘాలు గ్రామసంఘం నిభందనలకు లోబడి సభ్యత్వము తీసుకోవలసి ఉంటుంది.
- సంఘం గ్రామసంఘం లో సభ్యత్వము తీసుకోవాలంటే ఆ గ్రామసంఘం నిర్ణయించుకున్న నిభంధనల ప్రక్రారము ప్రవేశ రుసుము, సభ్యత్వ రుసుము మరియు వాటాధనములు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

- సభ్యత్వము తీసుకున్న సంఘాలకు కావలసిన సహాయ సహకారాలు అందించటానికి ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల తో మరియు బ్యాంకులతో అనుసంధానము చేసుకుని నడపటానికి గాను ముగ్గురు – అధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి మరియు కోశాధికారి పేర్లతో లీడర్లను ఎన్నుకుంటారు.

- వీరితో తమ దగ్గరలో ఉన్న బ్యాంకు నందు "రిజిస్ట్రేషన్ అయిన గ్రామసంఘం పేరుతో" ఖాతా ప్రారంభిస్తారు.

- సభ్యత్వం తీసుకున్న సభ్యసంఘాల అవసరాలు తీర్చటానికి గ్రామసంఘం లో పొదుపులు ప్రారంభించి, ఋణాలు మంజూరు చేస్తూ నియమిత వాయిదాలలో చెల్లింపులు జరిగేలా చూసుకుంటారు.

- సభ్యసంఘాల అవసరాలకు తగిన విధంగా నిధులు లేనపుడు మండల సమాఖ్య నుండి ఋణాలు తీసుకుని సంఘాలకు ఋణాలు మంజూరు చేస్తారు.

- సభ్యసంఘాలకు కావలసిన శిక్షణలు ఇవ్వటానికి, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందటానికి మండల సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.

- గ్రామసంఘాల లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్ధిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక బుక్ కీపర్ ను నియమించుకుంటారు.

- రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థ కావున ప్రతి సంవత్సరం శాసనాత్మక బాధ్యతల అమలులో భాగంగా 1. లావాదేవీలు ఆడిట్, 2. మహాసభలు నిర్వహించుకోవటం, 3. నాయకత్వ మార్పిడి(ఎన్నికలు), 4. రిటర్నులు తయారుచేసుకోవటం మరియు 5. DCO వారికి రిటర్నులు ఫైల్ చెయ్యటం లాంటి పనులు నిర్వహించుకుంటారు.

మండల సమాఖ్యలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- ఒక మండలం పరిధిలోని గ్రామసంఘాలన్నీ కలసి మండల సమాఖ్య గా ఏర్పడతారు.

- ఈ విధంగా ఏర్పాటు అయిన మండల సమాఖ్యలు అన్నీ 1995 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరస్పర సహాయక సహకార సంఘముల చట్టము ప్రకారము నిబంధనావళి తయారుచేసుకుకుని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవలసి ఉంటుంది.

- మండల సమాఖ్య ద్వారా ఆర్ధిక, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందాలంటే గ్రామసంఘాలు మండల సమాఖ్య నిభందనలకు లోబడి సభ్యత్వము తీసుకోవలసి ఉంటుంది.

- గ్రామసంఘం మండల సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకోవాలంటే ఆ మండల సమాఖ్య నిర్ణయించుకున్న నిభంధనల ప్రక్రారము ప్రవేశ రుసుము, సభ్యత్వ రుసుము మరియు వాటాధనములు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

- సభ్యత్వము తీసుకున్న గ్రామసంఘాలకు కావలసిన సహాయ సహకారాలు అందించటానికి ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల తో మరియు బ్యాంకులతో అనుసంధానము చేసుకుని నడపటానికి గాను ఐదుగురు – అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి మరియు కోశాధికారి పేర్లతో లీడర్లను ఎన్నుకుంటారు.

- వీరితో తమ దగ్గరలో ఉన్న బ్యాంకు నందు "రిజిస్ట్రేషన్ అయిన గ్రామసంఘం పేరుతో" ఖాతా ప్రారంభిస్తారు.

- సభ్యత్వం తీసుకున్న సభ్యసంఘాల అవసరాలు తీర్చటానికి మండల సమాఖ్యలో లో పొదుపులు ప్రారంభించి, ఋణాలు మంజూరు చేస్తూ నియమిత వాయిదాలలో చెల్లింపులు జరిగేలా చూసుకుంటారు.

- మండల సమాఖ్యలకు ప్రభుత్వము నుండి సామాజిక పెట్టుబడి నిధి, SGSY, HDIF మొదలైన పేర్లతో గ్రాంట్లు మంజూరు చేయబడతాయి.

- సభ్యసంఘాలకు కావలసిన శిక్షణలు ఇవ్వటానికి, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందటానికి జిల్లా సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.

- మండల సమాఖ్య లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక అకౌంటెంట్ ను నియమించుకుంటారు.

- మండల సమాఖ్య సమావేశాలు, శిక్షణలు మొదలైన వాటి నిర్వహణకు కార్యాలయము అవసరమవుతుంది. కావున మండల పరిధిలో కార్యాలయం ప్రారంభించి సిబ్బందిని నియమించుకుంటారు.

- సామాజిక పెట్టుబడి నిధి రొటేషన్ ఆదాయాల నుండి మాత్రమే కార్యాలయ నిర్వహణ మరియు సిబ్బంది ఖర్చులు భరించవలసి ఉంటుంది.

- రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థ కావున ప్రతి సంవత్సరం శాసనాత్మక బాధ్యతల అమలులో భాగంగా 1. లావాదేవీలు ఆడిట్, 2. మహాసభలు నిర్వహించుకోవటం, 3. నాయకత్వ మార్పిడి(ఎన్నికలు), 4. రిటర్నులు తయారుచేసుకోవటం మరియు 5. DCO వారికి రిటర్నులు ఫైల్ చెయ్యటం లాంటి పనులు నిర్వహించుకుంటారు.

- ఒక మండలం పరిధిలోని గ్రామసంఘాలన్నీ కలసి మండల సమాఖ్య గా ఏర్పడతారు.
- ఈ విధంగా ఏర్పాటు అయిన మండల సమాఖ్యలు అన్నీ 1995 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరస్పర సహాయక సహకార సంఘముల చట్టము ప్రకారము నిబంధనావళి తయారుచేసుకుకుని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవలసి ఉంటుంది.
- మండల సమాఖ్య ద్వారా ఆర్ధిక, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందాలంటే గ్రామసంఘాలు మండల సమాఖ్య నిభందనలకు లోబడి సభ్యత్వము తీసుకోవలసి ఉంటుంది.
- గ్రామసంఘం మండల సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకోవాలంటే ఆ మండల సమాఖ్య నిర్ణయించుకున్న నిభంధనల ప్రక్రారము ప్రవేశ రుసుము, సభ్యత్వ రుసుము మరియు వాటాధనములు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.
- సభ్యత్వము తీసుకున్న గ్రామసంఘాలకు కావలసిన సహాయ సహకారాలు అందించటానికి ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల తో మరియు బ్యాంకులతో అనుసంధానము చేసుకుని నడపటానికి గాను ఐదుగురు – అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి మరియు కోశాధికారి పేర్లతో లీడర్లను ఎన్ను కుంటారు.
- వీరితో తమ దగ్గరలో ఉన్న బ్యాంకు నందు “రిజిస్ట్రేషన్ అయిన గ్రామసంఘం పేరుతో” ఖాతా ప్రారంభిస్తారు.
- సభ్యత్వం తీసుకున్న సభ్యసంఘాల అవసరాలు తీర్చటానికి మండల సమాఖ్యలో లో పొదుపులు ప్రారంభించి, ఋణాలు మంజూరు చేస్తూ నియమిత వాయిదాలలో చెల్లింపులు జరిగేలా చూసుకుంటారు.
- మండల సమాఖ్యలకు ప్రభుత్వము నుండి సామాజిక పెట్టుబడి నిధి, SGSY, HDIF మొదలైన పేర్లతో గ్రాంట్లు మంజూరు చేయబడతాయి.
- సభ్యసంఘాలకు కావలసిన శిక్షణలు ఇవ్వటానికి, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందటానికి జిల్లా సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.
- మండల సమాఖ్య లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్ధిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక అకౌంటెంట్ ను నియమించుకుంటారు.

- మండల సమాఖ్య సమావేశాలు, శిక్షణలు మొదలైన వాటి నిర్వహణకు కార్యాలయము అవసరమవుతుంది. కావున మండల పరిధిలో కార్యాలయం ప్రారంభించి సిబ్బందిని నియమించుకుంటారు.
- సామాజిక పెట్టుబడి నిధి రొటేషన్ ఆదాయాల నుండి మాత్రమే కార్యాలయ నిర్వహణ మరియు సిబ్బంది ఖర్చులు భరించవలసి ఉంటుంది.
- రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థ కావున ప్రతి సంవత్సరం శాసనాత్మక బాధ్యతల అమలులో భాగంగా 1. లావాదేవీలు ఆడిట్, 2. మహాసభలు నిర్వహించుకోవటం, 3. నాయకత్వ మార్పిడి(ఎన్నికలు), 4. రిటర్నులు తయారుచేసుకోవటం మరియు 5. DCO వారికి రిటర్నులు ఫైల్ చెయ్యటం లాంటి పనులు నిర్వహించుకుంటారు.

జిల్లా సమాఖ్య – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- ఒక జిల్లా పరిధిలోని మండల సమాఖ్య లన్నీ కలసి జిల్లా సమాఖ్య గా ఏర్పడతారు.
- ఈ విధంగా ఏర్పాటు అయిన జిల్లా సమాఖ్యలను 1995 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరస్పర సహాయక సహకార సంఘముల చట్టము ప్రకారము నిబంధనావళి తయారుచేసుకుకుని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవలసి ఉంటుంది.
- జిల్లా సమాఖ్య ద్వారా ఆర్థిక, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందాలంటే మండల సమాఖ్యలు జిల్లా సమాఖ్య నిభందనలకు లోబడి సభ్యత్వము తీసుకోవలసి ఉంటుంది.
- మండల సమాఖ్యలు జిల్లా సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకోవాలంటే ఆ జిల్లా సమాఖ్య నిర్ణయించుకున్న నిభంధనల ప్రక్రారము ప్రవేశ రుసుము, సభ్యత్వ రుసుము మరియు వాటాధనములు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.
- సభ్యత్వము తీసుకున్న మండల సమాఖ్య లకు కావలసిన సహాయ సహకారాలు అందించటానికి జిల్లా పరిధిలోని ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల తో మరియు బ్యాంకులతో అనుసంధానము చేసుకుని నడపటానికి గాను ఐదుగురు – అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి మరియు కోశాధికారి పేర్లతో లీడర్లను ఎన్నుకుంటారు.
- వీరితో తమ దగ్గరలో ఉన్న బ్యాంకు నందు “రిజిస్ట్రేషన్ అయిన గ్రామసంఘం పేరుతో” ఖాతా ప్రారంభిస్తారు.

- సభ్యసంఘాలకు కావలసిన శిక్షణలు ఇవ్వటానికి, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందటానికి జిల్లా సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.
- జిల్లా సమాఖ్య లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక అకౌంటెంట్ ను నియమించుకుంటారు.
- జిల్లా సమాఖ్య సమావేశాలు, శిక్షణలు మొదలైన వాటి నిర్వహణకు కార్యాలయము అవసరమవుతుంది. కావున జిల్లా పరిధిలో కార్యాలయం ప్రారంభించి సిబ్బందిని నియమించుకుంటారు.
- జిల్లా సమాఖ్య ద్వారా ఆదాయాభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టి ఆ కార్యక్రమాల నుండి వచ్చిన ఆదాయం నుండి మాత్రమే కార్యాలయ నిర్వహణ మరియు సిబ్బంది ఖర్చులు భరించవలసి ఉంటుంది.
- రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థ కావున ప్రతి సంవత్సరం శాసనాత్మక బాధ్యతల అమలులో భాగంగా 1. లావాదేవీలు ఆడిట్, 2. మహాసభలు నిర్వహించుకోవటం, 3. నాయకత్వ మార్పిడి(ఎన్నికలు), 4. రిటర్నులు తయారుచేసుకోవటం మరియు 5. DCO వారికి రిటర్నులు ఫైల్ చెయ్యటం లాంటి పనులు నిర్వహించుకుంటారు.

సమావేశాలు – రకాలు – కాలపరిమితి

- **గ్రామసంఘం, మండల సమాఖ్య మరియు జిల్లా సమాఖ్యలు రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థలు కావున తప్పనిసరిగా నిబంధనావళి ప్రకారము సమావేశాలు నిర్వహించవలసి ఉంటుంది. వాటి వివరాలు :**

వ. సంఖ్య	వివరములు	గ్రామసంఘం	మండల సమాఖ్య	జిల్లా సమాఖ్య
1.	నెలవారీ సమావేశాలు	నెలకు రెండు సార్లు (కార్యనిర్వాహక కమిటి)	నెలకు రెండు సార్లు (కార్యనిర్వాహక కమిటి)	నెలకు ఒకసారి రెండు రోజులు (కార్యనిర్వాహక కమిటి)

2.	మహాసభ	సంవత్సరానికి ఒకసారి (సభ్య సంఘ సభ్యులందరితో)	సంవత్సరానికి ఒకసారి (సభ్య సంఘ ప్రతినిధులతో)	సంవత్సరానికి ఒకసారి (సభ్య సంఘ ప్రతినిధులతో)
3,	అత్యవసర సమావేశము	అత్యవసర పరిస్థితులలో (పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులతో)	అత్యవసర పరిస్థితులలో (పాలక వర్గ కమిటి సభ్యుతో)	అత్యవసర పరిస్థితులలో (పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులతో)
4.	కమిటీ సమావేశాలు	నెలలో రెండవ సమావేశము	నెలలో రెండవ మావేశము	నెలలో ఒకసారి

కమిటీలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- గ్రామసంఘం, మండల సమాఖ్య మరియు జిల్లా సమాఖ్యలు రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థలు కావున తప్పనిసరిగా నిబంధనావళి ప్రకారము కమిటీలు ఏర్పాటు చేసుకుని కార్యక్రమాలు నిర్వహించవలసి ఉంటుంది. వాటి వివరాలు :

వ. సంఖ్య	వివరములు	గ్రామసంఘం	మండల సమాఖ్య	జిల్లా సమాఖ్య
1.	పాలక వర్గ కమిటి	3 మంది సభ్యులు ఉంటారు . (అధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి & కోశాధికారి)	5 మంది సభ్యులు ఉంటారు. (అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి & కోశాధికారి)	5 మంది సభ్యులు ఉంటారు. (అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి & కోశాధికారి)

2.	కార్యనిర్వాహక కమిటి	స్వయం సహాయక సంఘం మొదటి లీడర్లు అందరూ	గ్రామసంఘం అధ్యక్షురాలు వారందరూ	మండల సమాఖ్య అధ్యక్షురాలు వారందరూ
3.	జనరల్ బాడి	స్వయం సహాయక సంఘు సభ్యులందరూ	గ్రామసంఘం పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులందరూ	మండల సమాఖ్య పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులందరూ
4.	ఉప కమిటీలు	1. పర్యవేక్షణ కమిటి. 2. ఆర్థిక లావాదేవీలు 3. సామాజిక కమిటి 4. జీవనోపాదుల కమిటి	5. పర్యవేక్షణ కమిటి. 6. ఆర్థిక లావాదేవీలు 7. సామాజిక కమిటి 8. జీవనోపాదుల కమిటి	9. పర్యవేక్షణ కమిటి. 10. ఆర్థిక లావాదేవీలు 11. సామాజిక కమిటి 12. జీవనోపాదుల కమిటి

ఉన్నతి

- ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం "ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల ఉప ప్రణాళిక మరియు గిరిజన ఉప ప్రణాళిక (ఆర్థిక వనరుల ప్రణాళిక, కేటాయింపు మరియు వినియోగం) చట్టాన్ని రూపొందించింది. ఈ చట్టాన్ని అనుసరించి సెర్ప్ కి కేటాయించిన నిధులను ఆంధ్రప్రదేశ్ మహిళా సాధికార సంస్థ పథకం ద్వారా విడుదల చేసి "**ఉన్నతి**" ద్వారా అమలు చేయడం జరుగుతుంది.

అమలు విధానము

- జిల్లా, మండల మరియు CC క్లస్టర్ లకు నిధుల కేటాయింపు
- లబ్ధిదారుల ఎంపిక
- లోన్ రిక్వెస్ట్ పెట్టుట
- నిధుల విడుదల
- గ్రౌన్డింగ్
- వినియోగ ధృవపత్రం (UC)
- జియో ట్యాగింగ్ చేయుట

నిధుల కేటాయింపు

- ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రప్రభుత్వం SERP కి మంజూరు చేసిన ఎస్.సి కాంపోనెంట్ మరియు ఎస్.టి కాంపోనెంట్ (సబ్ ప్లాన్) నిధులును జనాభా దామాషా ప్రకారం జిల్లా, మండల మరియు CC క్లస్టర్ లకు కేటాయించటం జరుగుతుంది

- స్థానిక అవసరాల దృష్ట్యా ప్రత్యేక జీవనోపాదుల కోసం నిధులు కేటాయించడం జరిగింది.

లబ్ధిదారుల ఎంపిక

- అర్హత ఉన్న సంఘసభ్యుల జాబితాను ఎప్పటికప్పుడు పరిశీలన చేసుకోడానికి వీలుగా జాబితా వెబ్ సైట్ లో అందుబాటులో ఉంటుంది. ఈ జాబితా నుండి గ్రామసంఘం తమకు కేటాయించిన నిధుల మేరకు అర్హత కలిగిన సభ్యురాళ్ళను ఎంపిక చేస్తుంది.

ఉన్నతి లబ్ధిదారుల ఎంపిక – అర్హతలు

- ఎస్.సి నిధులు – ఎస్.సి కుటుంబాల వారికి మాత్రమే.
- ఎస్.టి నిధులు- ఎస్.టి కుటుంబాల వారికి మాత్రమే.
- ఐ.డబ్ల్యు.ఎం.పి నిధులు - వాటర్ షెడ్ ఏరియా లోని సంబంధిత గ్రామసంఘంలోని పేద నిరుపేద సభ్యులకు (ఆదయాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేపట్టడానికి)
- సంఘంలో సభ్యురాలు అయి వుండాలి.
- ఎస్.సి,ఎస్.టి, ఐ.డబ్ల్యు.ఎం.పి లో ప్రస్తుతం అప్పు లేనివారు.
- స్త్రీనిధి లో జీవనోపాధి అప్పు లేనివారు
- బ్యాంక్ లింకేజి అప్పు సక్రమముగా చెల్లిస్తున్నవారు

యూనిట్ విలువ

- పశువులు, గొర్రెలు, మేకలు, ఇతర జీవనోపాధులు ఏర్పాటుకు రూ.10,000 నుండి రూ.50,000 ల వరకు.

- కొత్తఆటో, ట్రాక్టర్, ట్రాలీ, భూమి కొనుగో   కొరకు రూ.1,00,000/- వరకు.

అప్పు దరఖాస్తు పెట్టుట

- గ్రామ సంఘం ఎంపిక చేసుకొన్న సభ్యులకు CC/APM లు HLP లు తయారు చేస్తారు

- గ్రామసంఘం ఎంపిక చేసిన లబ్దిదారు కోరుకున్న జీవనోపాధికి – కోరుకున్న మొత్తానికి స్త్రీనిధి వెబ్ సైట్ లో అప్పుకొరకు CC/APM ల లాగిన్ లో లోన్ రిక్వెస్ట్ చేయడం జరుగుతుంది.

నిధుల విడుదల

- లోన్ రిక్వెస్ట్ లకు మండల ఎ.పి.ఎమ్ /పధక సంచాలకుల అనుమతి ఇచ్చాక స్త్రీనిధి లో పరిశీలన చేసి, 48 గంటలలో గ్రామసంఘం బ్యాంకు ఖాతాకు నిధులు విడుదల అవుతాయి.

- గ్రామసంఘం, లబ్ధిదారుకు చెందిన స్వయం సహాయక సంఘానికి నిధులు చెక్ ద్వారా కానీ అన్ లైన్ ద్వారా కానీ విడుదల చేస్తుంది.

- లబ్ధిదారుకు చెందిన స్వయం సహాయక సంఘం లబ్ధిదారు ఎవరి వద్ద అసెట్ కోనుగోలు చేస్తారో వారికి ఆ మొత్తాన్ని అందచేస్తుంది

గ్రౌన్డింగ్

- స్వయం సహాయక సంఘంకి నిధులు విడుదల అయ్యాక సంఘం లీడర్లు, గ్రామసంఘం సభ్యులు (కొనుగోలు కమిటీ) లబ్ధిదారు సమక్షంలో వారు ఎంపిక చేసుకున్న జీవనోపాధిని కొనుగోలుచేసి యిస్తారు.

- ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ నగదు లబ్ధిదారునికి ఇవ్వరాదు

వినియోగ ధృవపత్రం (UC)

- ఆస్తి కొనుగోలు ప్రక్రియ (Asset Grounding) పూర్తి అయిన తరువాత లబ్ధిదారు నుండి నిధుల వినియోగ ధృవీకరణ పత్రం, వారు పొందిన ఆస్తితో, ఆమె ఫోటో వివరాలను వెలుగు కమ్యూనిటీ కో ఆర్డినేటర్ వెబ్ సైట్ లో అప్ లోడ్ చేస్తా .

జియో ట్యాగింగ్ చేయుట

- ఉన్నతి ద్వారా ఇచ్చినటు వంటి ఆస్తులను VDA ద్వారా లబ్దిదారులకు అందినాయ లేదా అని వెరిఫై చేయించుట మరియు వాటి యొక్క జియో కోఆర్డినేట్స్ ని ట్యాగ్ చేసి లబ్దిదారులతో కలిపి ఫోటో తీసి వెబ్ లో అప్లోడ్ చేయుట.

అప్పు తిరిగి చెల్లింపు విధానం

- సభ్యురాలికి వడ్డీ లేని ఋణంగా ఇవ్వబడుతుంది.
- తీసుకున్న ఋణం మొత్తంను బట్టి అప్పువాయిదాలు ఉంటాయి.
- రూ.10000/- నుండి రూ.25000/- వరకూ - 24 వాయిదాలు
- రూ.25001/- నుండి రూ.50000/- వరకూ – 36 వాయిదాలు
- రూ.50001/- నుండి రూ.1,00,000/- వరకూ – 60 వాయిదాలు
- ఋణం మంజూరు జరిగిన 90 రోజులు నుండి ఋణం తిరిగి చెల్లింపు మొదలు పెట్టాలి.

ధన్యవాదములు

స్త్రీనిధి-ఆంధ్ర ప్రదేశ్
మహిళలతో ముందు

స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాలు

సభ్యురాలుకు 1 లక్ష రూపాయలు వరకూ రుణం మంజూరు

గరిష్టంగా 48 సమాన వాయిదాలలో తిరిగి కట్టే సదుపాయం

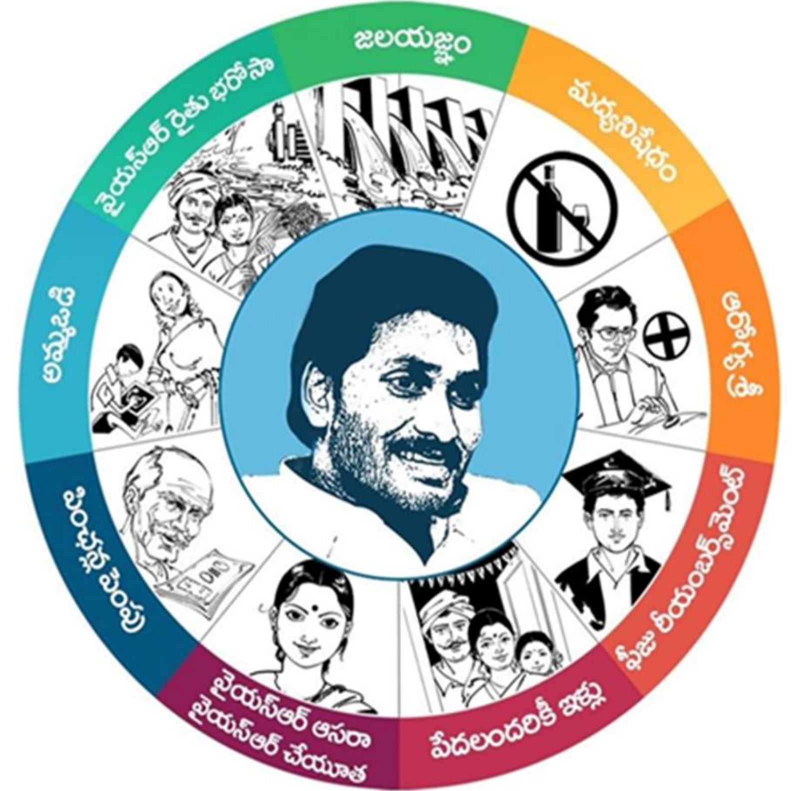
వడ్డీ లేని రుణాలు గా పరిగణిస్తా (0 % వడ్డీ)

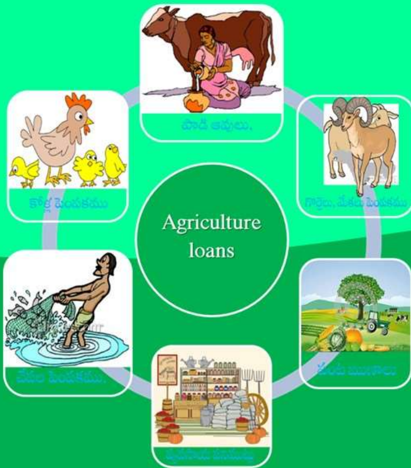

ఎటువంటి ప్రాసెసింగ్ ఫీజు లేదు

రుణ మొత్తం భీమా సదుపాయం ఉంటుంది.

STREENIDHI
LIVELIHOOD LOANS
FOR AGRICULTURE

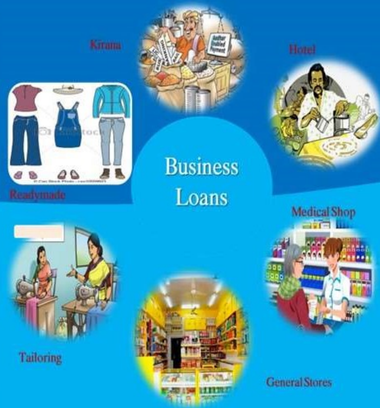

STREENIDHI
LIVELIHOOD LOANS
FOR SMALL BUSINESS

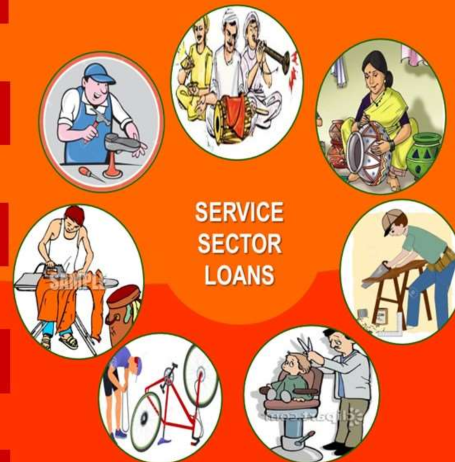

STREENIDHI
LIVELIHOOD LOANS
FOR BUSINESS

STREENIDHI
LIVELIHOOD LOANS
FOR SERVICE SECTOR

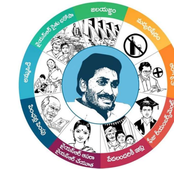

స్త్రీనిధి-ఆంధ్ర ప్రదేశ్
మహిళలే ముందు

స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాలు-అర్హతలు

1) గ్రామీణ, పట్టణ, గిరిజన ప్రాంతాల లో ఉన్న SHG సభ్యురాలు అదాయాభివృద్ధి కొరకు రుణం పొంద వచ్చును.
2) VO రుణ పరిమితి వాటి గ్రేడింగ్ ఆధారంగా "A" గ్రేడ్ VO రూ.50 లక్షలు , "B" గ్రేడ్ VO రూ.40 లక్షలు, C" గ్రేడ్ VO రూ.30 లక్షలు, D" గ్రేడ్ VO రూ.20 లక్షలు ఉంటుంది.
3) ఒక SHG సభ్యురాలు మైక్రో రుణాలు రూ.50,000/- టైనీ రుణాలు రూ.1,00,000/- వరకూ రుణం పొంద వచ్చును,
4) మైక్రో రుణాలు ఎ, బి,సి,డి గ్రేడు ఉన్న మండల సమాఖ్యలు, టైనీ రుణాలు ఎ, బి,సి గ్రేడు ఉన్న మండల సమాఖ్యల లో SHG సభ్యురాలు కి మాత్రమే ఇవ్వబడును..
5) రుణం పొందాలనుకున్న సభ్యురాలు అధార్ నెంబర్ , మొబైల్ నెంబరు కలిగి ఉండాలి.
6) సభ్యురాలి వయస్సు 65 సంవత్సరాలు మించి ఉండకూడదు.
7) SHG రికవరీ – 98% , VO రికవరీ – 90% , MS రికవరీ – 75% ఉండాలి.
8) SHG లో 10 మంది వరకూ సభ్యులు ఉన్న ట్లు అయితే రూ. 2,00,000 వరకూ క్రెడిట్ లిమిట్ ఉంటుంది. నలుగురు సభ్యుల వరకూ అనుమతించడం జరుగుతుంది.
9) SHG లో 10 మంది కంటే ఎక్కువ సభ్యులు ఉన్న SHG లో రూ. 3,00,000 వరకూ ఆరుగురు సభ్యులకు అనుమతించడం జరుగుతుంది.
10) గ్రామ [illegible] ఉన్నతి రుణాలు [illegible] ఉండకూడదు

11) బ్యాంకు ఋణం ఓవర్ డ్యూ ఉండకూడదు.
12) జీవనోపాది కార్యక్రమాలు వారీగా (వ్యవసాయ అవసరాలు, వ్యాపార అవసరాలు, పరిశ్రమ ల ఏర్పాటు, సేవారంగం కొరకు) రుణ మొత్తాలు నిర్ణయించుట జరిగినది.
13) జీవనోపాధి రుణాలు తీసుకున్న మొత్తాల మేరకు భీమా చేయాల్సి ఉంటుంది.
14) తిరిగి చెల్లించు కాల వ్యవధి.
    - > Rs. 25000 to Rs. 35000 – 24 సమాన నెల వాయిదాలు
    - > Rs. 35000 to Rs. 50000 – 36 సమాన నెల వాయిదాలు
    - > Rs. 50000 to Rs. 100000 – 48 సమాన నెల వాయిదాలు
15) SHG సమృద్ధి పొదుపులు కట్టి ఉండాలి
16) స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణం పొందుటకు డ్వాక్రా సంఘ సభ్యురాలు తమ గ్రామంలో ఉన్న గ్రామసంఘం ద్వారా మండల స్థాయిలో వెలు సిబ్బందిని, జిల్లా లో స్త్రీనిధి సిబ్బందిని సంప్రదించాలి.

స్త్రీనిధి-ఆంధ్ర ప్రదేశ్

మహిళలే ముందు

స్త్రీనిధి రుణాలు - వెబ్ ద్వారా రుణఅభ్యర్ధన చేసే పద్ధతి

స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణ ధరఖాస్తు నమూనా స్త్రీనిధి వెబ్సైటు లో స్క్రోల్ అవుతుంది వాటి పైన క్లిక్ చేయడం ద్వారా దరఖాస్తు డౌన్ లోడ్ చేసుకోవచ్చును.

→ సభ్యురాలు పూర్తి చేసిన రుణ దరఖాస్తు సంబందిత SHG, గ్రామ సంఘం పరిశీలించి రుణం కొరకు స్త్రీనిధిని అభ్యర్ధన చేస్తూ తీర్మానంచేయాల్సి ఉంటుంది.

→ స్త్రీనిధి రుణ ధరఖాస్తు కమ్యూనిటీ కోఅర్డినేటర్ (CC)- లాగిన్ నుండి వెబ్ అప్లికేషను అప్ లోడ్ చేస్తే సరిపోతుంది.

→ ఇవి సంబందిత స్త్రీనిధి మేనేజర్, AGM లాగిన్ నుండి సిఫార్సు చేయబడి స్త్రీనిధి కేంద్ర కార్యాలయం మంజూరీ కోసం పంపుట జరుగుతుంది.

→ కమ్యూనిటీ కోఅర్డినేటర్ (CC)- సంబందిత సభ్యురాలి డిమాండ్ ప్రామిసరీ నోట్, మైక్రో క్రెడిట్ ప్లాన్, ఇంటర్ సీ ఎగ్రిమెంట్, రుణ అగ్రిమెంట్, SHGనుండి డిమాండ్ ప్రామిసరీ నోట్ మొత్తం సెట్ తీసుకోవాల్సి ఉంటుంది. వాటిని మండల సమాఖ్య APM/AC ద్వారా జిల్లాలో స్త్రీనిధి కార్యాలయానికి చేర్చ వలసి ఉంటుంది.

→ డాక్యుమెంటేషన్ AGM పరిశీలించి జిల్లాలో AGM అధీనంలో ఉంచుట జరుగుతుంది.

→ రోజువారీగా రుణ దరఖాస్తులు వాటి వివరాల లిస్టు AGM కేంద్ర కార్యాలయానికి పంపాల్సి ఉంటుంది. రుణ సంబందిత దరఖాస్తు, పూర్తి స్థాయిలో తీసుకోవడం వాటిని బద్రపరచటం AGM బాధ్యత.

→ అప్ లోడ్ చేసిన స్త్రీనిధి రుణ ధరఖాస్తు లో పరిశీలించి రుణం కేంద్ర కార్యాలయం లో మంజూరు చేయ బడుతుంది.

→ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ మంజూరీ అనంతరం రుణ మొత్తం SHG ఖాతాలో జమచేయడానికి బ్యాంకు వారికి ఆదేశాలు ఇవ్వబడతాయి

→ రుణ మొత్తం సభ్యురాలి SHG ఖాతా లో జమ చేయడం జరుగుతుంది.

స్త్రీనిధి-ఆంధ్ర ప్రదేశ్
మహిళలే ముందు

స్త్రీనిధి రుణాలు - వెబ్ ద్వారా రుణఅభ్యర్ధన చేసే పద్ధతి

స్త్రీనిధి పరపతి సహకార సమాఖ్య లిమిటెడ్

ప్రధాన కార్యాలయం, 2వ అంతస్తు, NTR అడ్మినిస్ట్రేషన్ బ్లాక్, RTC కాంప్లెక్స్, విజయవాడ

ఆదాయాభివృద్ధి/జీవనోపాదుల కొరకు రుణ ధరఖాస్తు

శ్రీయుత మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ గారికి,
స్త్రీనిధి పరపతి సహకార సమాఖ్య లిమిటెడ్,
విజయవాడ, ఆంధ్రప్రదేశ్.

జిల్లా పేరు:
మండలం పేరు:
గ్రామం పేరు:

నేను.................................భర్త/తండ్రి..............................ఈ క్రింది తెలిపిన ఆదాయాభివృద్ధి/ జీవనోనాదుల కొరకు రూ........../ – (అక్షరాల.. రూపాయలు) రుణ దరఖాస్తు చేసుకొనుచున్నాను. రుణం మంజూరు చేసినచో ఆ రుణ మొత్తాన్ని, సురక్ష (ప్రొటెక్షన్ పదకంతో మరియు వడ్డీతో సహా స్త్రీనిధి నిబంధనలు మరియు షరతుల మేరకు నెల వాయిదాలలో చెల్లించుటకు అంగీకారం తెలుపుతూ, రుణము మంజూరు చేయవలసిందిగా కోరుచున్నాను. మంజూరు కాబడిన రుణ మొత్తమును నా యొక్క SHG బ్యాంకు ఖాతాలో జమచేయగలరు. దీనికి సంబంధించి ఈ క్రింది సమాచారము జతపరచటమైనది.

1. సభ్యురాలి పేరు		2. భర్త/తండ్రి పేరు	
3. చిరునామా		4. పుట్టిన తేది, వయస్సు	
		5. సామాజిక వర్గము	
6. ఆధార్ సంఖ్య		7. మొబైల్ నెంబరు	
8. సభ్యురాలి ID		9. సభ్యురాలి షార్ట్‌కోడ్	
10. SHG పేరు		11. SHG ID	
12. V.O పేరు		13. VO ID	
14. SHG లో మొత్తం సభ్యులు		15. జీవనోపాధి కోడ్	
16. ప్రతిపాదించిన జీవనోపాధి		17.ప్రస్తుతము వున్నదా/ క్రొత్తదా	
18. జీవనోపాధి నిర్వహించు ప్రదేశము		19. జీవనోపాధి నిర్వహణలో వున్న అనుభవం	
20. జీవనోపాధిని నిర్వహించే వారు ఎవరు		21. కావలసిన రుణ మొత్తము (రూ)	
22. చెల్లించు నెల వాయిదాలు		23. నెల వాయిదా (EMI) (రూ)	
24. SHG బ్యాంకు ఖాతా సంఖ్య		25. బ్యాంకు పేరు, బ్రాంచి పేరు	
26. SHG తీర్మానం తేది		27. VO తీర్మానం తేది	

పైన తెలిపిన వివరములన్నియు సరైనవని ధృవీకరిస్తూ రుణం మంజూరు చేయవలసినదిగా కోరుచున్నాను. రుణ నిమిత్తం ఈ క్రింది పత్రములు జతపరచటమైనది.

(1) జీవనోపాధి ప్రణాళిక (2) ఆధార్ నకలు (3) ఫోటో (4) SHG మరియు VO తీర్మానం (5) డిమాండ్ ప్రామిసరీ నోట్ (DPN) (6) SHG రుణ పత్రము.

తేది: (వేలిముద్రను ధృవీకరించిన వారి సంతకం) దరఖాస్తుదారుని సంతకము

....(SHG పేరు) స్వయం సహాయక సంఘంలో సభ్యురాలైన..............................కి స్త్రీనిధి నిబంధనల మేరకు ఆదాయాభివృద్ధి/ జీవనోపాదుల కొరకు రుణము మంజూరు చేయవలసినదిగా కోరుచూ, SHG తీర్మానము మరియు VO తీర్మానము జతపరచు చున్నాము. ఈ రుణమును వసూలుచేయటానికి మా సంఘం పూర్తిగా బాధ్యత తీసుకుంటుందని తెలియచేయుచున్నాము.

SHG మొదటి లీడరు పేరు		సంతకం		SHG సీలు
SHG రెండవ లీడరు పేరు		సంతకం		

VO అధ్యక్షురాలి పేరు		సంతకం		VO సీలు
VO కార్యదర్శి పేరు		సంతకం		
VO కోశాధికారి పేరు		సంతకం		

స్థలం: తేది:

స్త్రీనిధి ద్వారా అప్పు పొందుటకు జీవనోపాధి ప్రణాళిక

1. పైన పేర్కొన జీవనోపాధికి స్త్రీనిధి ద్వారా అప్పు ఇవ్వవచ్చునా, లేదా అని మదింపు:

PART -A	(రూ.)	PART - B	(రూ.)
1. యంత్రాలు, పనిముట్లకు, పశుసంపద, మొ.		1. వ్యాపారం ద్వారా వార్షిక ఆదాయం	
2. వ్యాపార నిర్వహణ కొరకు		2. వ్యాపారం నిర్వహణ వార్షిక ఖర్చు	
మొత్తము పెట్టుబడి (1+2)		నికర వ్యాపార వార్షిక ఆదాయం (1-2)	
II. పైన తెలిపిన పెట్టుబడి ఈ క్రింది విధంగా సమకూరుతుంది		III. సంవత్సరానికి కుటుంబ ఆదాయం	
1. స్త్రీ నిధి రుణం		1. పైన తెలిపిన జీవనోపాధి నుండి	
2. బ్యాంకు లింకేజీ రుణం		2. ఇతర ఆదాయం	
3. సొంత పెట్టుబడి		మొత్తము సంవత్సర ఆదాయం (1+2)	
మొత్తము (1+2+3) (IPART -A మరియు II సమానంగా ఉండాలి)		V. సంవత్సరానికి ఖర్చు	
IV. ప్రస్తుతము వున్న అప్పులు		1. ఇంటి ఖర్చు (సంవత్సరానికి)	
1. సభ్యురాలి బ్యాంకు లింకేజీ నిల్వ		2. ప్రస్తుతం వున్న అప్పుల వాయిదాలు (సంవత్సరానికి) రూపాయలలో	
2. స్త్రీ నిధి (అప్పుఉన్నట్లయితే – నిల్వ)		i. బ్యాంకు లింకేజీ	
3. ఉన్నతి (అప్పుఉన్నట్లయితే – నిల్వ)		ii. స్త్రీ నిధి	
4. ఇతర అప్పులు		iii. ఉన్నతి	
మొత్తము అప్పులు (1+2+3+4)		iv. ఇతర అప్పులు	
VI. సంవత్సరానికి నికర ఆదాయం (IV - V)		మొత్తము (i+ii+iii+iv)	
VII. నెలకు నికర ఆదాయం (VII/12)		మొత్తము సంవత్సర ఖర్చు (1+2)	
VII. ప్రతిపాదిత జీవనోపాధికి ఉన్నటువంటి అమ్మకాల నదుపాయము/సౌలభ్యత			

పైన తెలిపిన వివరములన్నియూ సరైన వని ధృవీకరిస్తునాను. నా యొక్క నెల నికర ఆదాయం, నెల వాయిదా (EMI) కంటే ఎక్కువగా వున్నది. కావున నాకు ఈ క్రింద తెలిపిన రుణ మొత్తం మంజూరు చేయవలసిందిగా స్త్రీనిధి, మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ గారిని కోరుచున్నాము.

1. దరఖాస్తుదారుని పేరు		2. ప్రతిపాదించిన జీవనోపాధి	
3. స్త్రీ నిధి రుణము (రూ)		4.చెల్లించు నెల వాయిదాలు (No. of EMIs)	
5. నెల వాయిదా (EMI) (రూ.)		6. వడ్డీ శాతం	

తేది: (వేలిముద్రను ధృవీకరించిన వారి సంతకం) దరఖాస్తుదారుని సంతకం

SERP ఉద్యోగుల సిఫార్సులు

పైన తెలిపిన వివరములు తనిఖీ చేసిన పిమ్మట, సరైన వని ధృవీకరిస్తూ, రుణము మంజూరు చేయవలసిందిగా స్త్రీనిధి, మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ గారిని కోరుచున్నాము, రుణ వివరములు స్త్రీనిధి వెబ్ సైట్ నందు నమోదు చేయబడినవి.

సిఫార్సులు:		
క్షేత్ర సందర్శన తేది:	C C పేరు:	C C సంతకం:
సిఫార్సులు:		
క్షేత్ర సందర్శన తేది:	A.P.M పేరు:	A.P.M సంతకం:

స్త్రీనిధి ఉద్యోగుల సిఫార్సులు

రుణ దరఖాస్తు మరియు రుణ పత్రములు తీసుకొనబడినవి. రుణము మంజూరు చేయవలసినదిగా స్త్రీనిధి, మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ గారికి పిఫార్సు చేయడమైనది

సిఫార్సులు:		
క్షేత్ర సందర్శన తేది:	Manager/ Asst. Mgr పేరు:	Manager/ Asst. Mgr సంతకం:
సిఫార్సులు:		
క్షేత్ర సందర్శన తేది:	A.G.M పేరు:	A.G.M సంతకం:

CC లాగిన్ లో అప్ లోడ్ చేయాల్సిన డాక్యు మెంట్ రెండు పేజీలు

స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాలకి సంబంధించి సంక్షిప్త సమాచారం

1. రుణ అభ్యర్ధన చేసిన అనంతరం
2. ఏ స్థాయి లో అయినా రుణ అభ్యర్ధన తిరస్కరించినా
3. రుణ మొత్తం SHG బ్యాంకు ఖాతాలో జమ అయిన అనంతరం

గంగ గారు,
(01105227018090100609),
స్త్రీనిధి జీవనోపాధి ఋణం రూ.50000/- తేదీ. 22.11.2019 నాడు మంజూరీ చేయడం జరిగినది.
ధన్యవాదాలు
స్త్రీనిధి - ఆంధ్ర ప్రదే .

స్త్రీనిధి జీవనోపాధి ఋణాల రికవరీ-నమోదు

1 సభ్యురాలు తన SHG లో అప్పు మొత్తం కట్టాలి.
లావాదేవి: (నగదు)

SHG

SHG ప్రతినిధులు

2 •SHG వసూలు చేసిన మొత్తాలను VO/SLF లో కట్టాలి
•లావాదేవి: (నగదు)

VO meeting

VO OB లు

3 గ్రామ సంఘం VOA వసూలు అయిన రికవరీ మొత్తాలు, పొదుపులు కి సంబంధించి రశీదు రాసుంది , అధ్యక్షురాలు సంతకం చేస్తుంది.

VOA

4 VOA వసూలు అయిన మొత్తాల వివరాలు SHG మరియు సభ్యురాలి వారీగా ఎంట్రీ షీట్ లో నమోదు చేస్తుంది. తీర్మానం రాస్తుంది.

5 VOA వసూలైన మొత్తాలకి సంబంధించి రుణాల రికవరీకి , పొదుపులకి వేరువేరుగా రెండు చెక్కులు తయారు చేస్తుంది

VO OB లు

6 VO, OB వసూలైన మొత్తాలను గ్రామ సంఘం స్త్రీనిధి లావాదేవీలకోసం ఏర్పాటు చేసిన బ్యాంకు ఖాతా లో జమచేస్తారు.

7 VO/SLF బ్యాంకు ఖాతా ద్వారా స్త్రీనిధి కి మొత్తాలు ట్రాన్స్ ఫర్ చేయా .

BANK

8 నోడల్ బ్యాంకు VO/SLF బ్యాంకు ఖాతా, జమ వివరాలు స్త్రీనిధికి పంపుతుంది.

9 జమ చేసిన మొత్తాలు SHG , సభ్యురాలి వారీగా నమోదుకు బ్యాంకు ఖాతా నెంబర్ ఆధారంగా VO/SLF కి టాగ్ అవుతుంది
(TCS- ప్రోసస్ చేస్తుంది.)

10 CC లాగిన్ /MS లాగిన్ లో SHG , సభ్యురాలి వారీగా వివరాలు నమోదు చేయాలి.
(TCS చూస్తుంది)

11 SHG , సభ్యురాలి వారీగా నమోదు చేసిన వివరాలు DCB/లేడ్జర్ లో చూపడం జరుగుతుంది.

*** Repayment & deposits refer to Stree Nidhi only. Other transactions also happen during the VO meeting but the Stree Nidhi payments are only considered here**

స్త్రీనిధి-ఆంధ్ర ప్రదేశ్
మహిళలే ముందు

స్త్రీనిధి- తరుచుగా అడిగే ప్రశ్నలు (FAQ)

1 స్త్రీనిధి రుణం ఎవరికి ఇస్తారు?

జ. డ్వాక్రా సంఘం లో ఉన్న మహిళ మాత్రమే స్త్రీనిధి రుణం పొందే అవకాశం ఉన్నది.

2 డ్వాక్రా సంఘం లో ఉన్న మహిళలు అందరికీ స్త్రీనిధి రుణం ఇస్తారా?

జ. ప్రస్తుత నిబంధన ప్రకారం A,B,C,D గ్రేడ్ ఉన్న గ్రామ సంఘం లో ఉన్న డ్వాక్రా సంఘం మహిళలకి స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణం ఇవ్వడం జరుగుతుంది. జీవనోపాధి రుణ పరిమితికి లోబడి 10 మంది సభ్యులుగా ఉన్న డ్వాక్రా సంఘం లో నలుగురు (4) , 10 కంటే ఎక్కువ సభ్యులు ఉన్న డ్వాక్రా సంఘం లో ఆరుగురు (6) వరకూ స్త్రీనిధి రుణం పొందే అవకాశం ఉన్నది.

3 ఒక సభ్యురాలికి స్త్రీనిధి రుణం ఎంత ఇస్తారు?

జ. ఒక డ్వాక్రా మహిళ గరిష్టం గా రూ.1,00,000/- వరకూ స్త్రీనిధి నుండి జీవనోపాధి రుణం పొంద వచ్చును. రుణ మొత్తం మరియు తిరిగి చెల్లించు కాల వ్యవధి.

a. > Rs. 25000 to Rs. 35000 – 24 సమాన నెల వాయిదాలు

b. > Rs. 35000 to Rs. 50000 – 36 సమాన నెల వాయిదాలు

4 నెలకి ఎంత కట్టాలి ? ఎన్ని నెలలు కట్టాలి?

జ. రూ.లక్ష అప్పుతీసుకుంటే నెలకి రూ.2654/-వాయిదాగా కట్టాలి, 48 వాయిదాలు కట్టాలి.

రూ.25వేలు అప్పుతీసుకుంటే నెలకి రూ.1181/-వాయిదాగా కట్టాలి, 24 వాయిదాలు కట్టాలి.

రూ.50వేలు అప్పుతీసుకుంటే నెలకి రూ.1670/-వాయిదాగా కట్టాలి, 36 వాయిదాలు కట్టాలి

5 వడ్డీలేని రుణం అయినా వడ్డీ కట్టాలా? వడ్డీ ఎంత ?

i. ప్రస్తుతం స్త్రీనిధి రుణాలు నెలకి నూటికి తొంబై ఎనిమిది పైసలు (11.75%) వడ్డీ తో ఇవ్వడం జరుగుతుంది. సభ్యురాలు ముందుగా తీసుకున్న రుణాలు వడ్డీ తో తిరిగి కట్టాలి.

ii. స్త్రీనిధి రుణాలు సక్రమంగా చెల్లించిన డ్వాక్రా సంఘానికి వడ్డీ లేని రుణం వర్తింప చేసి వసూలైన వడ్డీని క్రింది విధంగా తిరిగి జమ చేస్తారు.

a) రుణం ఉన్నట్లు అయితే రుణ ఖాతాకు జమ చేస్తారు

b) రుణం లేని పక్షంలో డ్వాక్రా సంఘం SB బ్యాంకు ఖాతాలో జమ చేయడం జరుగుతుంది.

6 స్త్రీనిధి రుణం కావాలంటే ఎవరిని అడగాలి?

జ.గ్రామ స్థాయిలో, గ్రామ సంఘం అధ్యక్షులు లేదా VOA ద్వారా సంబంధిత కమ్యూనిటీ కోఆర్డినేటర్ వారి , మండల స్థాయిలో జిల్లా స్థాయిలో స్త్రీనిధి బృందిని సంప్రదించండి

గ్రామ సచివాలయం
నవరత్నాలు, వై.ఎస్.ఆర్.ఆసరా –స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాలు సంక్షేమము, విద్య – సహాయకులు విధులు.

1. గ్రామ సంఘం సమావేశంలో స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాలకి సంబంధించి అవగాహన కలుగ చేయాలి.
2. స్వయం సహాయక సంఘ సభ్యులు స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాలు పొందుటకు అర్హతకి సంబంధించిన సమాచారం అందుబాటులో ఉంచుట జరుగును.
3. గ్రామ సంఘంకి ఉన్న క్రెడిట్ లిమి నూరు శాతం ఉపయోగించే లా చూడాలి.
4. స్త్రీనిధి వద్ద ఉంచిన డిపాజిట్లు పైన ఒక శాతం అధనపు వడ్డీ ఇవ్వబడుతున్న విషయం మరియు SHG మరియు గ్రామ సంఘం మిగులు నిధులు స్త్రీనిధి లో ఉంచుటకు సంకల్ప, భవిత మరియు సమృద్ధి పొదుపు పధకాల గురించి కమ్యూనిటీ సభ్యులకు తెలియ చేయాలి.
5. స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాల పంపిణీకి సంబంధించి మరియు VLR చెక్కులు పంపిణీకి సంబంధించి పంచాయితీ పరిధిలో కార్యక్రమాలకి సమన్వయ కర్తగా వ్యవహరించాలి.
6. ప్రభుత్వం అందించే వై.ఎస్.ఆర్- VLR పధంకం లో వడ్డీ లేని రుణ అర్హత సాధించే లా సంబంధిత SHG లు గడువు తేదీ లోగా రీపేమెంట్ మొత్తాలు స్త్రీనిధి కి చెల్లించే లా వారికి తర్ఫీదు ఇవ్వాలి.
7. స్త్రీనిధి జీవనోపాధి రుణాల పంపిణీ అనంతరం, క్రింది అంశాలు నిర్ధారించుకోవాలి.
   - ❖ రుణాల కి సంబంధించిన డాక్యుమెంట్లు, అప్పు లేడ్జర్ నిర్వహణ.
   - ❖ రుణాల ద్వారా ఆస్తుల ఏర్పాటు వాటి నుండి వచ్చే ఆదాయం
   - ❖ నెలవారీ రుణ వాయిదాలు క్రమం తప్పకుండా తిరిగి చెల్లింపు.
   - ❖ రికవరీ అయిన మొత్తాలు గ్రామ సంఘం బ్యాంకు ఖాతాలో జమ చేయబడాలి.
   - ❖ వాటిని గ్రామ సంఘం బ్యాంకు ఖాతా నుండి స్త్రీనిధి బ్యాంకు ఖాతాకు సంబంధిత బ్యాంకు ద్వారా బదిలీ చేయడం.
   - ❖ స్త్రీనిధి జీవనోపాధి ఋణం పొందిన SHG సభ్యురాలు చనిపోయిన సందర్భంలో రుణ మొత్తం స్త్రీనిధి సురక్షా పధకంలో బీమా చేయబడిన విషయం అందరికీ తెలిసే

వై యస్ ఆర్ పింఛను కానుక – 10 రోజుల్లో పింఛన్ల మంజూరుపై ప్రామాణిక క్రియా విధానం

క్ర. సం	కార్యాచరణ	తీసుకోవలసిన చర్య	సంబంధిత అధికారి / సిబ్బంది / వ్యక్తులు
1	దరఖాస్తు	క్రింది పత్రాలతో కొత్త పింఛను కొరకు దరఖాస్తును స్వీకరించాలి. 1. ఆధార్ కార్డు 2. కుటుంబ ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రం 3. భూమి పట్టా (ఏదైనా ఉంటే) 4. ఈ కింది తెలిపిన పింఛన్లకు సంబంధిత ధృవీకరణ పత్రం a. వితంతు : భర్త మరణ ధృవీకరణ పత్రం b. చేనేత : చేనేత & జౌళి శాఖ వారు జారీచేసిన ధృవీకరణ పత్రం c. ఒంటరి మహిళ: చట్టబద్ధంగా విడిపోయినట్లు ధృవీకరించిన పత్రాలు లేదా రెవెన్యూ శాఖ వారి ధృవీకరణ పత్రం d. కల్లు గీత కార్మికులు : ఎక్సైజ్ డిపార్ట్మెంట్ ధృవీకరణ పత్రం e. మత్స్యకారులు: మత్స్య శాఖ ధృవీకరణ పత్రం f. వికలాంగులు : సదరం ధృవీకరణ పత్రం g. చర్మకారులు : సాంఘిక సంక్షేమ ధృవీకరణ పత్రం h. డప్పు కళాకారులు: సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ ధృవీకరణ పత్రం i. ట్రాన్స్ జెండర్ : జిల్లా మెడికల్ బోర్డ్ ధృవీకరణ పత్రం	గ్రామ / వార్డు వాలంటీరు
2	దరఖాస్తును అప్‌లోడ్ చేయుట	దరఖాస్తు వివరాలను గ్రామ/వార్డు సచివాలయం పోర్టల్‌లో నమోదు చేసి సంబంధిత ధృవీకరణ పత్రాలను అప్‌లోడ్ చేయాలి. రశీదుని జనరేట్ చేసి వాలంటీర్ల ద్వారా దరఖాస్తు దారునికి అందచేయాలి. పింఛను కోసం ఈ క్రింది కేటగిరీల ప్రకారం దరఖాస్తుదారుడు తక్కువ వయస్సు కలిగి ఉంటే ఎండార్స్‌మెంట్ జారీ చేయబడుతుంది. a. వృద్ధాప్య పింఛను : 60 సంవత్సరాలు b. చేనేత : 50 సంవత్సరాలు c. మత్స్యకారులు : 50 సంవత్సరాలు d. డప్పు కళాకారులు : 50 సంవత్సరాలు e. చర్మకారులు : 40 సంవత్సరాలు f. వితంతు : 18 సంవత్సరాలు	డిజిటల్ అసిస్టెంట్

<table>
<tr><td></td><td></td><td>g. ఒంటరి మహిళ : (అవివాహిత) గ్రామీణ ప్రాంతంలో 30/ పట్టణ ప్రాంతంలో 35 సంవత్సరాలు
h. ఒంటరి మహిళ : (భర్త నుండి విడిపోయినవారు) 35 సంవత్సరాలు</td><td></td></tr>
<tr><td>3</td><td>పరిశీలన (వెబ్ డేటాతో)</td><td>సిస్టమ్ ద్వారా వివిధ శాఖల డేటా ఈ కింది అంశములతో పరిశీలించబడును.
<table><tr><td>క్ర.సం</td><td>ధృవీకరణ చేయు అంశములు</td><td>సంబంధిత శాఖ</td></tr><tr><td>1</td><td>లబ్ధిదారుని వయసు</td><td>గ్రామ/వార్డు సచివాలయం</td></tr><tr><td>2</td><td>కుటుంబ సభ్యుల వివరాలు</td><td>గ్రామ/వార్డు సచివాలయం</td></tr><tr><td>3</td><td>కుటుంబం యొక్క భూమి వివరములు</td><td>వెబ్ ల్యాండ్</td></tr><tr><td>4</td><td>నాలుగు చక్రాల వాహనం</td><td>ఆర్.టి.ఏ</td></tr><tr><td>5</td><td>ప్రభుత్వ ఉద్యోగి</td><td>సి.యఫ్.ఏం.ఎస్</td></tr><tr><td>6</td><td>విద్యుత్ వినియోగం</td><td>ట్రాన్స్కో విద్యుత్ శాఖ</td></tr><tr><td>7</td><td>మున్సిపల్ ప్రాంతంలోని ఆస్తి</td><td>పురపాలక ఆస్తి పన్ను విభాగం.</td></tr><tr><td>8</td><td>ఆదాయ పన్ను</td><td>ఆర్.టి.జి.యస్</td></tr><tr><td>9</td><td>సదరం</td><td>సెర్ప్</td></tr></table></td><td>వివిధ శాఖల సమాచార అనుసంధానం ద్వారా</td></tr>
<tr><td>4</td><td>క్షేత్ర స్థాయి పరిశీలనా ఫారం ముద్రణ</td><td>దరఖాస్తు వివరాలు, పైన ధృవీకరణతో పాటు అప్‌లోడ్ చేసిన పత్రాలు, క్షేత్ర స్థాయి ధృవీకరణ కోసం ప్రింట్ అవుట్ తీసుకోవడానికి సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకులు / వార్డు సంక్షేమ అభి వృద్ధి కార్యదర్శికి అందుబాటులో ఉంచబడతాయి.</td><td>వెల్ఫేర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంట్/వార్డు వెల్ఫేర్ డెవలెప్మెంట్ సెక్రటరీ</td></tr>
<tr><td>5</td><td>క్షేత్ర స్థాయి తనిఖీ</td><td>సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకులు / వార్డు సంక్షేమ అభివృద్ధి కార్యదర్శి దరఖాస్తుదారుడి ఇంటిని సందర్శించి, దరఖాస్తులో పేర్కొన్న అన్ని అంశములు, అనుబంధంలో పేర్కొన్న విధంగా పథకానికి సంబంధించి వివిధ శాఖల అర్హత ప్రమాణాలతో కూడిన రిమార్కులను</td><td>వెల్ఫేర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంట్/వార్డు వెల్ఫేర్ డెవలెప్మెంట్</td></tr>
</table>

		పరిశీలించాలి మరియు క్షేత్ర స్థాయి పరిశీలనలో గుర్తించిన రిమార్కులను రికార్డు చేయాలి.	సెక్రటరీ
6	క్షేత్ర స్థాయి తనిఖీ నివేదికను అప్డేట్ చేయుట	సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకులు / వార్డు సంక్షేమ అభివృద్ధి కార్యదర్శి లాగిన్‌లో ప్రతి అంశమునకు క్షేత్ర పరిశీలనలను నమోదు చేసి,అట్టి వివరములను తప్పనసరి పత్రాలతో అప్లోడ్ చేసి ఎం.పి.డీ.ఓ.లు / మునిసిపల్ కమిషనర్లకు సమర్పించాలి.	వెల్ఫేర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంట్/వార్డు వెల్ఫేర్ డెవలెప్మెంట్ సెక్రటరీ
7	దరఖాస్తుల పరిశీలన	పథకం మార్గదర్శకాలు మరియు అనుబంధంలో చూపిన అర్హత ప్రమాణాలకు సంబంధించి దరఖాస్తు వివరాలు, జతచేయబడిన పత్రాలు, సంబంధిత శాఖల ధృవీకరణ మరియు WEA / WWDS యొక్క క్షేత్ర పరిశీలనలను ధృవీకరించి సదరు దరఖాస్తును అంగీకరించడం లేదా తిరస్కరించడం జరుగుతుంది.పున పరిశీలన అవసరమైన దరఖాస్తులను WEA / WWDS కు తిప్పి పంపబడుతుంది.	ఎం.పి.డీ.ఓ / మునిసిపల్ కమిషనరు
8	సామాజిక తనిఖి	అంగీకరించిన మరియు తిరస్కరించబడిన ముసాయిదా దరఖాస్తులను సామాజిక తనిఖి కోసం పంచాయతి కార్యాలయము నోటీసు బోర్డులో ఉంచబడతాయి. ఏవైనా విజ్ఞప్తులు ఉంటే స్వీకరించాలి.	WEA / WWDS
9	విజ్ఞప్తుల పరిష్కారం	విజ్ఞప్తుల ను ఎంపిడిఓలు / మునిసిపల్ కమిషనర్లు తిరిగి పరిశీలించి పథకం మార్గదర్శకాల ప్రకారం పరిష్కరిస్తారు.	ఎం.పి.డీ.ఓ / మునిసిపల్ కమిషనరు
10	మంజూరు ఉత్తర్వులు	సామాజిక తనిఖి అభ్యంతరాల ఆధారంగా, అభ్యంతరాలను పరిష్కరించి మంజూరు ఉత్తర్వులు మరియు తిరస్కరించబడిన దరఖాస్తుదారులకు తుది ఉత్తర్వులు MPDO / MC లాగిన్లో జారీ చేయబడతాయి.	ఎం.పి.డీ.ఓ / మునిసిపల్ కమిషనరు
11	మంజూరు ఉత్తర్వులు, పింఛను కార్డు& గౌ.ముఖ్య మంత్రి వర్యుల లేఖ	అంగీకరించిన దరఖాస్తులకు మంజూరు ఉత్తర్వులను ప్రింట్ తీసుకొని పెన్షన్ పాస్ బుక్, కార్డు మరియు HCM లేఖతో పాటు లబ్ధిధారునకు వాలంటీర్ ద్వారా అందజేస్తారు. తిరస్కరించబడిన దరఖాస్తుల కోసం తుది చర్యలతో పాటు ఉత్తర్వులు అందజేయబడతాయి.	WEA / WWDS మరియు గ్రామ / వార్డు వాలంటీర్లు

12	పింఛన్ల పంపిణీ	ప్రతి నెల 20వ తారీఖు వరకు దరఖాస్తులు మంజూరు చేయబడును మరియు పింఛన్ల పంపిణీ కోసం ఆ మరుసటి నెలలో పింఛను మొత్తం విడుదల చేయబడును.	సెర్ప్

కాలవ్యవధి :

1 వ రోజు	**వాలంటీర్లచే తప్పనిసరి పత్రాలతో పాటు దరఖాస్తును స్వీకరించండి .**
2 & 3 వ రోజు	**WEA / WWDS దరఖాస్తుదారు వివరాల నిర్ధారణ కోసం భౌతిక ధృవీకరణను చేపట్టాలి మరియు ధృవీకరించబడిన డేటాను అప్డేట్ చేసి GSWS పోర్టల్‌లో తప్పనిసరి పత్రాలను అప్‌లోడ్ చేయాలి.**
4 & 5 వ రోజు	**ఎంపిడిఓ / మున్సిపల్ కమిషనర్ లు దరఖాస్తులను పరిశీలిస్తారు. మరలా ధృవీకరణ అవసరమైతే WEA / WWDS కు పంపబడుతుంది.**
6 & 7 వ రోజు	**అంగీకరించిన మరియు తిరస్కరించబడిన ముసాయిద దరఖాస్తులను సామాజిక తనిఖీ కోసం GSWS నోటీసు బోర్డులో ఉంచబడుతుంది. మరియు దరఖాస్తుదారుల నుండి అభ్యంతరాలను కూడా స్వీకరిస్తుంది.**
8 & 9 వ రోజు	**ఎంపిడిఓ / మున్సిపల్ కమిషనర్ జాగ్రత్తగా పరిశీలించి ధృవీకరించిన తరువాత అభ్యంతరాలు పరిష్కరించబడును.**
10 వ రోజు	**అంగీకరించిన దరఖాస్తులకు మంజూరు ఉత్తర్వులను పెన్షన్ పాస్ బుక్, కార్డు మరియు HCM లేఖతో పాటు లబ్దిధారునకు వాలంటీర్ ద్వారా అందజేస్తారు. తిరస్కరించబడిన దరఖాస్తుల కోసం తుది చర్యలతో పాటు ఉత్తర్వులు అందజేయబడతాయి.**

గమనిక: **సేవా స్థాయి ఒప్పందం ప్రకారం దరఖాస్తు స్వీకరించిన తేదీ నుండి 10 పని దినాలలోపు మొత్తం ప్రక్రియను పూర్తి చేయాలి.**

అనుబంధం

ధృవీకరించడానికి అర్హత ప్రమాణాలు

క్ర.సం	అర్హత ప్రమాణాలు	ధృవీకరించవలసిన పత్రాలు
1	మొత్తం కుటుంబ ఆదాయం గ్రామీణ ప్రాంతాలలో నెలకు రూ.10,000 మరియు పట్టణ ప్రాంతాలలో అయితే రూ.12,000 కంటే తక్కువ ఉండాలి.	1. రెవెన్యూ శాఖ జారీ చేసిన ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రం
2	వయస్సు	పింఛనుదారుల వయస్సు మరియు ఒక కుటుంబాన్ని ధృవీకరించడానికి ఈ క్రింది పద్ధతులను పాటించవలెను. 1) ఆధార్ గుర్తింపు 2) ఆధార్ వివరములు , బియ్యం కార్డు వివరములతో సరిపోవలెను. 3) కుటుంబ యూనిట్ గుర్తించడానికి ప్రజా సాధికార సర్వేను ఉపయోగించుకోవలెను. 4) క్షేత్ర స్థాయి పరిశీలనః – ఎ) వ్యక్తిగత ధృవీకరణ పత్రాలను పరిశీలన చేయడం (జనన ధృవ పత్రము , వితంతువు పింఛను కొరకు భర్త యొక్క మరణ ధృవీకరణ పత్రము, చేనేత మరియు కల్లుగీత కార్మికులు ధృవీకరణ పత్రములు) బి) పిల్లల ధృవీకరణ పత్రాలను పరిశీలన చేయడం (స్టడీ సర్టిఫికెట్లు) సి) వివాహం జరిగే నాటికి వయస్సును లెక్కించడం ద్వారా (మగవారికి 21, ఆడవారికి 18 సంవత్సరాలు (రెండు సంవత్సరములు అటు ఇటుగా)) డి) వివాహ తేది ద్వారా (మ్యారేజ్ సర్టిఫికెట్) ఇ) స్థానికంగా విచారణ చేయడం

		5) మెడికల్ బోర్డుచే జారీ చేయబడిన **ధృవీకరణ**
3	మొత్తం కుటుంబానికి – 3 ఎకరాల మాగాణి భూమి లేదా 10.00 ఎకారాల మెట్ట లేదా మాగాణి మరియు మెట్ట భూములు రెండు కలిపి 10.00 ఎకరాలు మించరాదు.	1. రెవెన్యూ శాఖ నుండి సర్టిఫికేట్ 2. పట్టాదారు పాసుపుస్తకం 3. అభ్యర్ధి స్వాధీనంలో ఉన్న భూమి యొక్క నిర్ధారణ 4. భూ బదిలీ
4	కుటుంబం మొత్తానికి నాలుగు చక్రాల వాహనము వుండరాదు. (అయితే, ట్యాక్సీ, ట్రాక్టర్స్, ఆటోలు వున్న వారు మినహాయింపు)	1. రిజిస్టర్ చేయబడిన వాహనం ఎవరి పేరు ఉంది. 2. ప్రస్తుతం వాహనం వారి వద్దనే ఉందా 3. వాహనం వాడుకలో లేదు.
5	కుటుంబంలో ఏ ఒక్కరు ప్రభుత్వ ఉద్యోగి లేదా పింఛనుదారుడై ఉండరాదు.	1. ఉద్యోగి /పింఛనుదారు వివరాలు 2. ప్రభుత్వ / ప్రైవేటులో పనిచేస్తున్నారా 3. దరఖాస్తుదారునికి, వారికి ఉన్న సంబంధం 4. కొడుకు / కుమార్తె వృత్తి కలిగి ఉన్నారు 5. ప్రభుత్వ / ప్రైవేటు 6. నెలకు సుమారుగా జీతం 7. పదవీ విరమణ/ రాజీనామా చేసియున్నారా?
6	నెలకు ఒక కుటుంబానికి చెందిన విద్యుత్ వినియోగం (సొంతం లేదా అద్దె ఇల్లు) 300 యూనిట్లు లోపు ఉండాలి.	గత 6 నెలల విద్యుత్ బిల్లులు పరిశీలించాలి మరియు బిల్లు సగటున నెలకు 300 యూనిట్ల కంటే తక్కువగా ఉండాలి. 1. కామన్ మీటర్? అవును అయితే, ఎన్ని కుటుంబాలు? నెలకు ఎన్ని యూనిట్లు 2. ఇల్లు మరియు చిన్న వ్యాపారం కలిసి ఉన్నవి 3. వ్యాపారం కోసం మాత్రమే
7	పట్టణ ప్రాంతంలో నిర్మాణపు స్థలము 1000 చదరపు అడుగులు కంటే తక్కువ ఉండాలి.	1. నిర్మించిన ప్రాంతం 2. రిజిస్టర్ చేసిన ఆస్తి ఎవరి పేరు మీద ఉంది. 3. కుటుంబ సభ్యుల పేర్లు? 4. చెల్లించిన ఆస్తిపన్ను మొత్తం.

8	కుటుంబంలో ఏ ఒక్కరు ఆదాయపు పన్ను చెల్లించే పరిధిలో వుండరాదు.	ఆదాయపు పన్ను శాఖ నుండి తీసుకొనబడిన RTGS డేటాతో ధృవీకరించాలి. 1. దరఖాస్తుదారు ఆదాయపు పన్ను చెల్లిస్తున్నాడు. 2. కుమారుడు / కుమార్తె ఆదాయపు చెల్లిస్తున్నారు.
9	వితంతు పింఛను	1. పంచాయతీ / మునిసిపల్ కార్యాలయం నుండి జారీ చేసిన భర్త మరణ ధృవీకరణ పత్రం. 2. పునర్వివాహం చేసుకున్నారా? 3. అలా అయితే, భర్త వివరాలు.
10	చేనేత కార్మికులు	చేనేత మరియు జౌళి శాఖ జారీ చేసిన ధృవీకరణ
11	కల్లు గీత కార్మికులు	ఎక్సైజ్ శాఖ జారీ చేసిన ధృవీకరణ
12	ట్రాన్స్ జెండర్	జిల్లా మెడికల్ బోర్డ్ జారీ చేసిన ధృవీకరణ
13	మత్స్యకారులు	మత్స్య శాఖ జారీ చేసిన ధృవీకరణ
14	ఒంటరి మహిళ	1. రెవెన్యూ శాఖ జారీ చేసిన ధృవీకరణ / చట్టపరమైన విభజన పత్రాలు 2. వయస్సు ధృవీకరణ 3. వివాహితులు & విడిపోయిన మహిళలు ఏ. ఎప్పుడు వివాహం జరిగింది బి. ఎప్పుడు విడిపోయినారు 4. తిరిగి వివాహం చేసుకున్నారా?

గ్రామ సచివాలయ
సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుల
శిక్షణ కరదీపిక

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల సహకార ఆర్థిక సంస్థ

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల ςసహకార ఆర్థిక సంస్థ

పరిచయము

రాష్ట్రం లో షెడ్యూల్డ్ కులాల కుటుంబాల ఆర్థికాభివృద్ధి కోసం కార్యక్రమాలను చేపట్టే ఉద్దేశ్యం తో 1974 సంవత్సరంలో, ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల ςసహకార ఆర్థిక సంస్థ 23 జిల్లాలతో ఏర్పాటు చేయడమైనది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రీఆర్గనైజేషన్ యాక్ట్ 2014 ప్రకారం, ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల ςసహకార ఆర్థిక సంస్థను రెండుగా విభజించబడి, 13 జిల్లాలతో కూడిన ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల ςసహకార ఆర్థిక సంస్థ గా ది. 02.06.2014 ఆవిర్భవించింది.

2. సంస్థ యొక్క ఉద్దేశ్యాలు

అ) ఆదాయం కూర్చే ఆస్తులను కల్పించేందుకు ఆర్థిక సహాయం సమకూర్చడం
ఆ) స్వయం వేతన ఉపాధికి దోహదపడే నైపుణ్యం పెంపుదల కోసం శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం
ఇ) ఆర్థిక మద్దతు పథకాలతో కీలకమైన ఆర్థిక వ్యత్యాసాలను తొలగించడం

3. షెడ్యూల్డ్ కులాల జనాభా

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం లో 2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం మొత్తం జనాభా 4,95,77,103 లో 84,69,278 మంది షెడ్యూల్డ్ కులాల జనాభా ఉన్నారు. ఇది మొత్తం జనాభాలో 17.08 శాతంగా ఉంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల ςసహకార ఆర్థిక సంస్థ

ప్రధాన కార్యక్రమాలు / అమలైన పధకాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల ςసహకార ఆర్థిక సంస్థ ప్రాంభం అయినప్పటి నుంచి షెడ్యూల్డ్ కులాల కుటుంబాల కొరకు ఎన్నో ఆర్థిక అబివృద్ధి పధకాలు అమలుచేయదమైనది.

1. స్వయం ఉపాధి పధకములు (బ్యాంక్ ద్వారా)
2. పశుసంవర్ధక పధకాలు (బ్యాంక్ ద్వారా)
3. స్వయం సహాయక గ్రూపులకి ఆర్థిక సహాయం (బ్యాంక్ ద్వారా)
4. జోగినీలు, వెట్టిచాకారి నుంచి విముక్తి పొందిన వారికి , చర్మకారులకు ఆర్థిక సహాయం
5. బోరు బావులు
6. సబ్ మెర్సిబుల్ పంపుసెట్లు
7. విద్యుద్ధీకరణ
8. భూమి కొనుగోలు పధకం
9. భూమిఅభివృద్ధి పధకం
10. ఎన్ఎస్ఎఫ్‌డిసి /ఎన్ఎస్కేఎఫ్‌డిసి స్వయం ఉపాధి పధకములు
11. నైపుణ్య శిక్షణ / నైపుణ్య అభివృద్ధి శిక్షణ

ఋణాలు / సబ్సిడీ పొందుటకు అర్హతలు

- ✓ తెల్ల రేషన్ కార్డ్
- ✓ ఆధార్ కార్డ్
- ✓ 21 సం. నుండి 50 సం. వరకు
- ✓ మీ – సేవా కుల ధృవీకరణ పత్రం
- ✓ బ్యాడ్జ్ డ్రైవింగ్ లైసెన్స్ (రవాణా వాహనములకు)
- ✓ పట్టా పాస్ బుక్ చిన్న (నీటి పారుదల పధకాలకు)
- ✓ ఎలెక్ట్రికల్ ఫిసిబిలిటీ (నీటి పారుదల పధకాలకు)
- ✓ ఏపిఓబిఎంఎంఎస్ పోర్టల్ లో నమోదు

రిజిస్ట్రేషన్ మరియు అమలైయ్యే విధానం

1. రిజిస్ట్రేషన్ – రెండు ధపాలు – బ్యాంక్ / నాన్ బ్యాంక్
2. ధరకాస్తుధారుడు ఏపిఓబిఎంఎంఎస్ పోర్టల్ లో రిజిస్టర్ కావలెను
3. మండల స్థాయి స్క్రినింగ్ కం సెలెక్షన్ కమిటీ – ఎంపిడిఓ / బ్యాంక్ మేనేజర్ / ఎస్‌సి కార్పొరేషన్ ప్రతినిధి
4. లబ్ధిదారుడు ఎంపిక చేయబడిన తేదీలో గ్రామ సభకు హాజరు కావలెను
5. ఎంపిక చేయబడిన లబ్ధిదారుల జాబితా బ్యాంక్ మేనేజర్ login లో upload చేయడం
6. బ్యాంక్ మేనేజర్ లబ్ధిదారుల జాబితా పరిశీలన
7. బ్యాంక్ మంజూరు పత్రం
8. నాన్ ఆపరేటివ్ SB అక్కౌంట్ / loan అక్కౌంట్ తెరవడం
9. మంజూరైన లబ్ధిదారుల జాబితా ED కార్యాలయానికి పంపడం
10. Rs 3.00 లక్షల వరకు ED స్థాయిలో మంజూరు
11. Rs 3.00 లక్షలు దాటిన వాటికి collector స్థాయిలో మంజూరు
12. Collector అనుమతి పొందిన ప్రొసీడింగ్ ఎస్‌సి కార్పొరేషన్ head office కి పంపడం
13. Head Offie లబ్ధిదారుని ఖాతాలోకి డబ్బు జమచేయడం
14. బ్యాంక్ మేనేజర్ యూనిట్ అమలుచేయడం
15. అమలైన యూనిట్ ని తనిఖీ చేయడం
16. Mobile App ద్వారా UC మరియు యూనిట్ ఫోటో పోర్టల్ లో upload చేయడం
17. అమలైన యూనిట్ల రికవరీ ప్రారంభం

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ తన ప్రణాళికను రెండు విధముగా అమలు చేయుచున్నది.

1. బ్యాంకు ఋణ సహకారముతో

2. బ్యాంకు ఋణ సహకారం లేకుండా

బ్యాంకు ఋణ సహకారముతో అముచేయు పథకాలు

- **స్వయం ఉపాధి పథకాలు:** రూ. 1,00,000/- నుండి రూ. 10,00,000/- లక్షల వరకు చిన్న, మద్య తరహా మరియు పెద్ద పథకములకు అమలు చేయబడుతుంది. (కిరాణా, టెంట్ హౌస్, సెంట్రింగ్, టిఫిన్ సెంటర్, సెల్ షాప్, చికెన్ షాప్, రెడీమేడ్ గార్మెంట్స్, పేపర్ ప్లేట్ల తయారీ, కర్రీ పాయింట్, కేటరింగ్)
- ఈ పథకం క్రింద 60% సబ్సిడీ తో (రూ. లక్షకి మించకుండా) మిగిలినవి బ్యాంక్ ఋణము ద్వారా అందించబడుతుంది.
- **పాడి పరిశ్రమ పథకాలు:** 75% సబ్సిడీతో (రూ.లక్షకు మించకుండా) మిగిలినది బ్యాంక్ ఋణ సహాయముతో అందించగలగు పథకము.

  1) పాడి పశువు 2) క్రాస్ బ్రిడ్ ఆవులు 3) డైరీ యూనిట్లు

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్డ్ కులాల సహకార ఆర్థిక సంస్థ

బ్యాంక్ ఋణముతో సంబంధం లేని పథకాలు

- ❑ వల్నరబుల్ గ్రూప్స్ లకు ఆర్థిక సహాయం
- ❑ చిన్న నీటి పారుదల పథకములు
- ❑ భూమి కొనుగోలు పథకము
- ❑ భూమి అభివృద్ధి పథకము
- ❑ NSFDC మరియు NSKFDC స్వయం ఉపాధి పథకాలు
- ❑ నిరుద్యోగ యువతకు నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

వల్నరబుల్ గ్రూప్స్

(సమాజంలోని దుర్బరసమూహాల వారికి) అనగా జోగినీలు / వెట్టిచాకిరి నుంచి విముక్తి పొందిన వారికి / చర్మకారవృత్తిలో ఉన్న వారికి ఆర్థిక సహాయం.

ఋణ విధానం:

యూనిట్ విలువ	-	రూ. 1,00,000/-
సబ్సిడీ	-	రూ. 100%

చిన్ననీటి పారుదల పథకాలు

గ్రామాలలోని సన్న, చిన్నకారు ఎస్సీ రైతుల, పట్టా భూములలో, అసైన్డ్ భూములలో, భూమి కొనుగోలు పథకము కింద మంజూరు చేసిన భూములకు బోరు బావుల ద్వారా, సబ్ మెర్సిబుల్ పంపుసెట్ల ద్వారా 90% సబ్సిడీతో మరియు 10% లబ్ధిదారుని వాటాతో నీటిపారుదల సౌకర్యం కలిగించి గణనీయమైన పంట దిగుబడి పొందేటట్లు చేయడం ఈ పథకం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశం.

- **బోరుబావి మరియు సబ్ మెర్సిబుల్ పంపుసెట్**

యూనిట్ విలువ	=	రూ. 1.20 లక్ష
సబ్సిడీ	=	90%
లబ్ధిదారుని వాటా	=	10%

- **సబ్ మెర్సిబుల్ సెట్ (5 HP)**

యూనిట్ విలువ	=	రూ. 50,000/-
సబ్సిడీ	=	90%
లబ్ధిదారుని వాటా	=	10%

- **సబ్ మెర్సిబుల్ సెట్ (7.5 HP)**

యూనిట్ విలువ	=	రూ. 75,000/-
సబ్సిడీ	=	90%
లబ్ధిదారుని వాటా	=	10%

- **సబ్ మెర్సిబుల్ పంప్ సెట్ (8.5 HP)**

యూనిట్ విలువ	=	రూ. 83000/-
సబ్సిడీ	=	90%
లబ్ధిదారుని వాటా	=	10%

భూమి కొనుగోలు పథకం

షెడ్యుల్డ్ కులాల లబ్ధిదారుకు కేవలం ఆర్థిక స్తోమత కోసమే కాకుండా సమాజంలో సాంఘిక పరమైన హోదా కల్పించి విలువ కలిగిన స్థిరాస్థిని అందించే ఉద్దేశ్యం తో ఈ పథకం రూపొందించడమైనది. గ్రామీణ ప్రాంతంలో భూమి లేని మహిళా వ్యవసాయ కూలీలకు ఈ పథకం అమలు చేయబడుతుంది.

ఈ పథకం మూడు విధాలుగా అమలు చేయబడుతుంది.

- 3.00 ఎకరాలు - పొడి భూమి(Dry Land) - R. 9.00 లక్షలు
- 2.00 ఎకరాలు - ఒక పంట పండు తడి భూమి (Wet Land) - R. 12.00 లక్షలు
- 1.00 ఎకర - తడి భూమి (Wet Land) సం.నకు రెండు పంటలు R. 15.00 లక్షలు

ఋణ విధానం

- సబ్సిడీ -75%
- ఎన్.ఎస్.ఎఫ్.డి.సి ఋణం / సంస్థాగత ఋణం - 25%

అర్హత

- భూమి లేని వ్యవసాయ స్త్రీలు మాత్రమే అర్హులు.
- బిపిఎల్ మహిళా లబ్ధిదారులులలో నిరుపేద (పిఒపి) వర్గానికి చెందిన కుటుంబాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది.
- లబ్ధిదారుడు 18 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ మరియు 50 ఏళ్లు పైబడి ఉండకూడదు.
- వివాహితలు మాత్రమే లబ్ధిదారులుగా గుర్తించబడతారు మరియు కొనుగోలు చేసిన భూమి వారి పేర్లతో నమోదు చేయబడుతుంది.

ఎస్.ఎస్.ఎఫ్.డి.సి (NSFDC) పథకాలు

చదువుకొని నిరుద్యోగులుగా ఉన్న ఎస్సీ యువతకు సుభంగా మరియు తక్కువ వడ్డీకి ఋణ సదుపాయం కల్గించి వారి పారిశ్రామిక సామర్ధ్యతను గుర్తించి వాటికి అనువగు స్వయం ఉపాధి పథకాలను అమలు చేయడం ఈ పథకం యొక్క ముఖ్యఉద్దేశం.

ఋణ విధానం :

- సబ్సిడీ - 35%
- లబ్దిదారుని వాటా - 2%
- ఎన్ . ఎస్ .ఎఫ్ .డి .సి ఋణం - మిగిలినది

ప్రధానమైన పథకములు:

- ఇన్నోవాలు / ప్యాసింజర్ కార్లు.
- ఆటోలు / ఆటోలు ట్రాలీలు / ట్రాక్టర్ మరియు ట్రైలర్.
- ఎలక్ట్రానిక్ ఆటోలు (చెత్త తొలగించుటకు)
- మురుగు కాలువలు శుభ్రపరిచే యంత్రాలు MDCMs.
- ప్రాజెక్టు ఆధారిత పథకము క్రింద సూపర్ బజార్, టీ టిఫన్ సెంటర్స్, హోటల్స్, టెంట్‌హౌస్, రైస్ మిల్లులు చలువరాయి సానబట్టే యంత్రాలు, ఫోటోగ్రఫీ, వీడియోగ్రఫీ, ప్రింటింగ్ ప్రెస్, డిటిపి , పేపర్ ప్లేట్ తయారి, రెడీమేడ్ దుస్తుల తయారి, వెల్డింగ్ షాపులు, చికెన్ షాపులు, స్టేషనరీ మరియు బుక్ షాపులు, ఫర్నిచర్ షాపులు, సెల్ షాపులు, కర్రీ పాయింట్ మొదలైనవి.

ఎస్.ఎస్.కె.ఎఫ్.డి.సి (NSKFDC) పథకాలు

సులభంగా మరియు తక్కువ వడ్డీకి నిరుద్యోగులైన పారిశుధ్య కార్మికులకు వారి పారిశ్రామిక సామర్థ్యతను గుర్తించివాటి అనువగు స్వయం ఉపాధి పథకాలను అమలు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్యఉద్దేశం.

ఋణ విధానం

- ✓ సబ్సిడీ - 35%
- ✓ లబ్దిదారుని వాటా - 2%
- ✓ ఎన్.ఎస్.కె.ఎఫ్.డి.సి ఋణం - మిగిలినది.

ప్రధానమైన పథకములు

- ❑ ఇన్నోవాలు / ప్యాసింజర్ కార్లు
- ❑ రవాణా వాహనాలు
- ❑ ఎలక్ట్రానిక్ ఆటోలు (చెత్త తొగించడానికి)
- ❑ మురుగు కాల్వలు శుభ్రపరిచే యంత్రాలు (MDCMs)
- ❑ సానిటరీ షాపులు
- ❑ ప్యాసింజర్ ఆటోలు
- ❑ ట్రాలీ ఆటోలు
- ❑ ట్రాక్టర్ మరియు ట్రైలర్లు
- ❑ ప్రాజెక్టు ఆధారిత స్వయం ఉపాధి పథకాలు

శిక్షణా కార్యక్రమాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్ కులాల సహకార ఆర్థిక సంస్థ ద్వారా వృత్తి విద్యా /వేతన ఉపాధి లేదా స్వయం ఉపాధి కోసం యువత నైపుణ్యా అభివృద్ధి నిమిత్తం చదువుకున్న ఎస్సీ నిరుద్యోగ యువతకు వివిధ కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వబడును. నిరుద్యోగ యువత యూత్-వే పోర్టల్ (www.youthwayap.org) ద్వారా నమోదు చేసుకొనవలెను. యూత్ వే పోర్టల్ లో నమోదు ద్వారా తమ పేర్లను చదువుకున్న SC యువతకు ఉపాధి చూపబడును.

శిక్షణా సంస్థ ద్వారా ఈ క్రింది కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది.

- అత్యధిక విలువ తో కూడిన ఉద్యోగ ఆధారిత శిక్షణా కార్యక్రమం ← (IoT Robotics, Azure & Oracle, Machine learning analysist, Cyber Securities, Automation Analysist, Data Centre Operation Analysist etc.,)
- లో ఎండ్ - ప్లేస్‌మెంట్ ఆధారిత శిక్షణా కార్యక్రమం ← (Retail sales Associates, Web Desinging, Customer Care Executives, Assistant Beautician, Lab Technician etc.,)
- స్వయం ఉపాధి శిక్షణా కార్యక్రమం ← (Sewing Machine Operator, Plumbing, Electrician, Carpenry, Mobile Repair, Car Driving etc.,)
- సాఫ్ట్ స్కిల్స్ (మృదువైన నైపుణ్యాలు) మరియు ఆంగ్ల భాషలో ప్రావీణ్యత పెంపొందించుట ← (Vocabulary, Spoken english, Facing Interviews etc.,)
- సెంట్రల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ప్లాస్టిక్ ఇంజనీరింగ్ & టెక్నాలజీ, హైదరాబాద్, విజయవాడ (CIPET) ← (CAD – Computer Aided Design, CNC - Computer Numerical Control etc.,)

నవరత్నాలు

Sl No	పథకము	Sl No	పథకము
1	వృద్ధాప్య మరియు వితంతు పెంన్షన్లు	11	వైఎస్ఆర్ ఆస్రా – డ్వాక్రా మహిళలకు సున్నా వడ్డీ
2	ఓటరి మహిళా పెంన్షన్	12	వైఎస్ఆర్ చేయూత
3	ఏయిడ్స్ రోగులకు పెంన్షన్	13	వైఎస్ఆర్ వాహన మిత్రా
4	దయాలసిస్ రోగులకు పెంన్షన్	14	జగనన్న చేదోడు
5	వికలాంగులకు పెంన్షన్	15	వైఎస్ఆర్ నేతన్న నేస్తం
6	జాలర్లకు పెంన్షన్	16	వైఎస్ఆర్ మత్సకార భరోసా
7	కల్లుగీతా కార్మికులకు / రంగస్థల నటులకు పెంన్షన్	17	ఫిషర్ బొట్లకు డీసీల్ సబ్సిడీ
8	సాంప్రదాయ చర్మకారులకు పెంన్షన్	18	చిరు వ్యాపారులు, తోపుడు బండి వ్యాపారులకు
9	డప్పు కళాకారులకు / రంగస్థల నటులకు పెంన్షన్	19	జగనన్న విద్యా దీవెన / వసతి దీవెన
10	జగనన్న అమ్మ ఒడి	20	లా నేస్తం

సంక్షేమ సహకార సంస్థలకు సంబంధించి సంక్షేమ & విద్యా సహాయకుల ఉద్యోగ బాధ్యతలు

- లబ్ధిదారుకు "ఆన్ లైన్" లో దరఖాస్తు నమోదు చేసుకోవడం మొదలు, పథకము పూర్తిగా అమలు అయ్యేవరకు చేయూతనివ్వడం.
- కార్పొరేషన్ ద్వారా మరియు ఇతర అనుబంధ సంస్థల ద్వారా అమలు కాబడుతున్న వివిధ పథకాల పై అవగాహన కల్పించడం.
- కార్పొరేషన్ ద్వారా అమలు చేస్తున్న అన్ని పథకములకు అర్హులైన లబ్ధిదారులను గుర్తించడం.
- ఎంపికైన లబ్ధిదారుల డాక్యుమెంట్లు పూర్తి చేయుటలో మండల అభివృద్ధి అధికారులకు సహకరించడం.
- బ్యాంకులకు, మండల అభివృద్ధి అధికారులకు మరియు వివిధ కార్పొరేషన్లకు మధ్య అనుసంధానంగా ఉండటం.
- బ్యాంకు ఖాతాలు తెరవడంలో లబ్ధిదారులకు, బ్యాంకుతో సమన్వయం చేయడం.
- వినియోగ ధృవపత్రము మరియు పథకము ఫోటోలను OBMMS PORTAL (uploading) లో చేర్చడం.
- పథకము అమలుకు ముందు ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తల శిక్షణ (EDP) ఇచ్చుటకు ఏర్పాట్లు చేయడం, అమలు అయిన పథకములను భౌతిక ధృవీకరణ (Physical Verification) చేయడం.
- అమలైన పథకాల రికవరీ చేయడంలో సహకరించడం

Thank you!

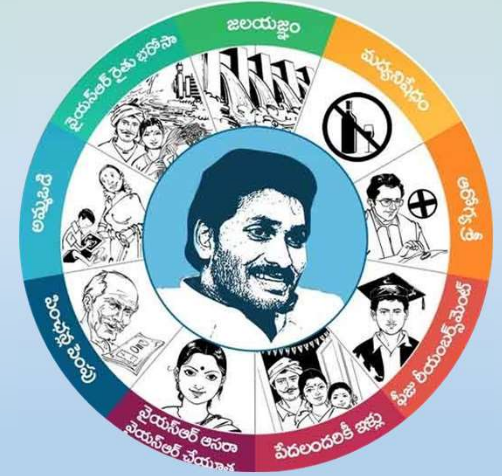

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

A PRESENTATION ON YSR KAPU NESTHAM SCHEME FINANCIAL ASSISTANCE PROVIDED BY AP STATE KAPU WELFARE AND DEVELOPMENT CORPORATION

వైయస్ఆర్ కాపు నేస్తం

AP STATE KAPU WELFARE AND DEVELOPMENT CORPORATION

VIJAYAWADA

➢**పథకం యొక్క లక్ష్యం:**

45 ఏళ్లు పైబడిన కాపు మహిళల జీవనోపాధి అవకాశాలు, జీవన ప్రమాణాలను పెంచడం ద్వారా ఆర్థికంగా సాధికారత సాధించడం ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం.

➢**పథకం కింద ఆర్థిక సహాయం:**

కాపు సంఘం చెందిన మరియు 45 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న మరియు 60 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న మహిళలకు ప్రభుత్వం (5) ఐదేళ్ల కాలంలో సంవత్సరానికి రూ .75,000 / - చొప్పున రూ .15,000 / - చొప్పున ఆర్థిక సహాయం ఇవ్వబడుతుంది.

➢**లబ్ధిదారులకు అర్హత ప్రమాణాలు:**

పథకం యొక్క లబ్ధిదారులను గుర్తించడానికి క్రింది అర్హత ప్రమాణాలు పాటించబడతాయి

- లబ్ధిదారుడు కాపు వర్గానికి చెందినవారు (కాపు, బలిజా, తెలగా మరియు ఒంటారి కమ్యూనిటీలు)
- ఈ పథకం కింద ఆర్థిక సహాయానికి అర్హత పొందాలంటే లబ్ధిదారుడు ఈ క్రింది ప్రమాణాలను పాటించాలి.

కుటుంబం	పథకం ప్రకారం కుటుంబం యొక్క నిర్వచనం తండ్రి, తల్లి మరియు ఆధారపడిన పిల్లలు మాత్రమే.
మొత్తం కుటుంబ ఆదాయం	మొత్తం కుటుంబ ఆదాయం నెలకు రూ .10,000 / - మరియు పట్టణ ప్రాంతాల్లో నెలకు రూ .12,000 / - కంటే తక్కువగా ఉండాలి.
మొత్తం కుటుంబం భూమి హోల్డింగ్	కుటుంబం యొక్క మొత్తం భూమి హోల్డింగ్ 3.00 ఎసి కంటే తక్కువగా ఉండాలి. యొక్క తడి (లేదా) 10 ఎసి. ఎండిన భూమి (లేదా) 10 ఎకరాల భూమి ఈ ప్రయోజనం కోసం కలిపి.
ప్రభుత్వ ఉద్యోగి / పెన్షనర్	కుటుంబ సభ్యులెవరూ ప్రభుత్వ ఉద్యోగి లేదా ప్రభుత్వ పెన్షనర్ కాకూడదు. శానిటరీ ఉద్యోగుల కుటుంబాలకు మినహాయింపు ఉంది.
నాలుగు చక్రాల వాహనం	కుటుంబానికి ఫోర్ వీలర్ ఉండకూడదు (టాక్సీలు, ట్రాక్టర్లు, ఆటోలు మినహాయింపు).

ఆదాయ పన్ను	కుటుంబ సభ్యులెవరూ ఆదాయపు పన్ను చెల్లించకూడదు
పురపాలక ఆస్తి	పురపాలక ప్రాంతాలు, 750 చదరపు అడుగుల కన్నా తక్కువ ఆస్తి లేని / నిర్మించిన ప్రాంతం (నివాస లేదా వాణిజ్య) లేని కుటుంబానికి అర్హత ఉంది.
వయస్సు	45 - 60 సంవత్సరాలు, ఈ పథకానికి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులు జారీ చేసిన తేదీ నాటికి 45 సంవత్సరాలు మరియు 60 ఏళ్లలోపు పూర్తి చేసి ఉండాలి. పుట్టిన తేదీ రుజువు: ఇంటిగ్రేటెడ్ కుల ధృవీకరణ పత్రం (ఇందులో కులం, డోబ్ & నేటివిటీ ఉన్నాయి). జనన ధృవీకరణ పత్రం / Xth మార్క్స్ షీట్. ఓటరు ఐడి కార్డు. GoAP జారీ చేసిన పెన్షన్ కార్డు.

- లబ్ధిదారుడు ఆమె పేరు మీద చెల్లుబాటు అయ్యే ఆధార్ కార్డును కలిగి ఉండాలి. ఆర్థిక సహాయాన్ని జమ చేసినందుకు లబ్ధిదారుడు ఏదైనా షెడ్యూల్డ్ కమర్షియల్ బ్యాంకులలో ఆమె పేరు మీద తెరిచిన లెక్కించని బ్యాంకు ఖాతా వివరాలను ఇవ్వాలి.

లబ్ధిదారుల గుర్తింపు, ఆమోదం మరియు మంజూరు ప్రక్రియ:

ఈ పథకం కింద అర్హత కలిగిన లబ్ధిదారులందరినీ ఈ క్రింది ప్రక్రియ ద్వారా గుర్తించాలి:

అర్హతగల లబ్ధిదారుల గుర్తింపు భూగర్భ స్థాయిలో, గ్రామాల్లోని గ్రామ వాలంటీర్లు మరియు యుఎల్‌బిలలోని వార్డ్ వాలంటీర్లు నిర్వహించిన ఇంటింటికీ సర్వే ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది.

ఈ పథకం కింద లబ్ధిదారుల గుర్తింపు ఫూల్‌ప్రూఫ్ పద్ధతిలో చేయబడుతుంది, తద్వారా అర్హత కలిగిన లబ్ధిదారులను మాత్రమే ఎంపిక చేసుకోవచ్చు.

కింది డేటా గణన భాగంగా సంగ్రహించబడుతుంది:

1.పేరు.

2.ఆధార్ లబ్ధిదారుడి సంఖ్య.

3. కుటుంబ అధిపతి పేరు.

4.ఆధార్ కుటుంబ అధిపతి సంఖ్య.

5. కుల రుజువు.

6. పుట్టిన తేదీ రుజువు.

7. మొత్తం కుటుంబ ఆదాయం.

8. లెక్కించని బ్యాంక్ ఖాతా సంఖ్య / IFSC కోడ్ / బ్యాంక్ పేరు.

9. బ్యాంక్ పాస్ బుక్ కాపీ.

10. వాహన సంఖ్య - ఫోర్ వీలర్స్ (కిరాయి- వాహనాలు కాకుండా) కలిగి ఉంటే.

11. లబ్ధిదారుల జాబితా, కుటుంబం యొక్క భూమి హోల్డింగ్ వివరాలు (ప్రకృతి - తడి / పొడి, ఎకరాలలో విస్తరించి).

12.మున్సిపల్ ఏరియాలో ఆస్తి పరిమాణం (<= 750 చదరపు అడుగులు).

13. ప్రభుత్వంలో ఉపాధి వివరాలు. (జీతం / పెన్షనర్).

- గ్రామ / వార్డ్ వాలంటీర్లు లబ్ధిదారులను గుర్తించేటప్పుడు అర్హత ప్రమాణాలకు కట్టుబడి ఉండాలి.
- గ్రామ వాలంటీర్లు తయారుచేసిన లబ్ధిదారుల జాబితాలను వెల్ఫేర్ అసిస్టెంట్ ధృవీకరించాలి మరియు పరిశీలన కోసం సంబంధిత ఎంపిడిఓ / మునిసిపల్ కమిషనర్‌కు పంపాలి.సంబంధిత ఎంపిడిఓలు / మునిసిపల్ కమిషనర్లు లబ్ధిదారుల జాబితాలు మరియు రుజువులను పరిశీలించి, ఆపై బిసి కార్పొరేషన్ యొక్క ఇడిలకు పంపాలి, వారు సంబంధిత జిల్లా కలెక్టర్ ఆమోదం కోసం పంపుతారు.
- జిల్లా కలెక్టర్లు లబ్ధిదారుల జాబితాను ధృవీకరించాలి, మొత్తాన్ని మంజూరు చేయడానికి మేనేజింగ్ డైరెక్టర్, A.P స్టేట్ కాపు వెల్ఫేర్ & డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్‌కు పంపాలి.
- సామాజిక ఆడిట్ కోసం ఆమోదించబడిన జాబితా విలేజ్ / వార్డ్ సెక్రటేరియట్‌లో ప్రదర్శించబడుతుంది.
- మేనేజింగ్ డైరెక్టర్, A.P స్టేట్ కాపు వెల్ఫేర్ & డెవలప్మెంట్ కార్పొరేషన్ లబ్ధిదారుల జిల్లా వారీ జాబితాలను ధృవీకరిస్తుంది మరియు అందుబాటులో ఉన్న బడ్జెట్ ఆధారంగా మొత్తాలను మంజూరు చేస్తుంది.

చెల్లింపు ప్రక్రియ:

1. ఎపి స్టేట్ కాపు వెల్ఫేర్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ మంజూరు చేసిన తరువాత, పేర్కొన్న విధానం ప్రకారం నిర్ణయించిన మొత్తాన్ని లబ్ధిదారుల బ్యాంక్ ఖాతాల్లోకి పంపించాలి.
2. మొత్తాన్ని విజయవంతంగా పంపిన తరువాత, లబ్ధిదారుల మొబైల్ ఫోన్‌లకు SMS పంపబడుతుంది, ఆ మొత్తాన్ని పంపించమని వారికి తెలియజేస్తుంది.
3. చెల్లింపు చెల్లింపుల రసీదులు గ్రామం / వార్డ్ సెక్రటేరియట్స్‌లో ఉత్పత్తి చేయబడతాయి మరియు సంబంధిత లబ్ధిదారులకు, సంబంధిత గ్రామ / వార్డ్ వాలంటీర్లు, గౌరవ ముఖ్యమంత్రి సందేశంతో పాటు లేఖ రూపంలో అందజేస్తారు.

పర్యవేక్షణ యంత్రాంగం

పథకం క్రమపద్ధతిలో అమలు చేయడానికి ప్రత్యేక వెబ్ అప్లికేషన్‌ను APKWDC వెబ్‌సైట్‌లో అభివృద్ధి చేసి హోస్ట్ చేయాలి.

1. ప్రారంభ డేటా సంగ్రహణ ఈ వెబ్ అప్లికేషన్‌లో, సూచించిన స్క్రీన్‌లు మరియు నిర్దిష్ట ఫార్మాట్లలో నిర్వహించబడుతుంది.
2. ఎంపిడిఓ / మునిసిపల్ కమిషనర్ / ఇడి., బిసి కార్పొరేషన్ పరిశీలన ద్వారా తదుపరి ధ్రువీకరణ, జిల్లా కలెక్టర్ల ఆమోదాలు మరియు ఎండి, కాపు కార్పొరేషన్ అనుమతి, డిజిటల్ సంతకాల ద్వారా ఎలక్ట్రానిక్ పద్ధతిలో కూడా నిర్వహించబడతాయి.
3. చెల్లింపులు ఎలక్ట్రానిక్‌గా లబ్ధిదారుల పొదుపు బ్యాంకు ఖాతాల్లోకి, కేంద్రంగా APKWDC చేత చేయబడతాయి.
4. సంబంధిత జిల్లా కలెక్టర్లు, ఎండి, ఎపికెడబ్ల్యుడిసి, ఈ పథకాన్ని దాని వివిధ దశలలో పర్యవేక్షించి, సమీక్షించాలి.
5. సామాజిక ఆడిట్ ప్రయోజనం కోసం సంబంధిత గ్రామ / వార్డ్ సెక్రటేరియట్స్‌లో లబ్ధిదారుల జాబితాలు ప్రదర్శించబడతాయి.
6. A.P సెంటర్ ఫర్ ఫైనాన్షియల్ సిస్టమ్స్ అండ్ సర్వీసెస్ (APCFSS) ఈ పథకం అమలుకు అవసరమైన సాఫ్ట్‌వేర్ అప్లికేషన్ యొక్క రూపకల్పన, అభివృద్ధి, విస్తరణ మరియు నిర్వహణలో అవసరమైన సాంకేతిక సహాయాన్ని అందిస్తుంది.

Thank you

BRIEF NOTES ON MINORITIES WELFARE DEPARTMENT SCHEMES:

1. INCENTIVE TO IMAMS AND MOUZANS:

The Government of Andhra Pradesh introduced Scheme of Incentive of Rs. 5,000/- per month to Imams and Rs. 3,000/- per month to Mouzans of income less Masjids.

In the Manifesto the Hon'ble Chief Minister Sri. Y.S. Jagan Mohan Reddy Garu has proposed to enhance the Honorarium to the Imam from Rs.5,000/- per Month to Rs.10,000/- and the Mouzan from Rs.3,000/- per Month to Rs.5,000/- making a total of Rs.15,000/- per Month to each Masjid in the State.

As per the Manifesto of the Government Honorarium to Imams and Mouzzains has to be increased from Rs.8,000/- to Rs.15,000/- per month (Rs.5,000/- to Rs.10,000/- to Imam and Rs.3,000/- to Rs.5,000/- to Mouzzain) for which budgetary support to A.P.State Waqf Board to a tune of Rs.126.00 Crores is required per annum for 7000 Masjids.

2. ASSISTANCE TO MUSLIM DIVORCED WOMEN:

As per the orders of Courts dealing the cases of Muslim Women Protection Act, 1986 amounts are paid to the Divorced Women.

S.NO	YEAR	AMOUNT RECEIVED FROM GOVERNMENT (RS. IN LAKHS)	AMOUNT RELEASED BY WAQF BOARD (RS. IN LAKHS)	NO. OF BENEFICIARIES
1	2014-15	-	-	No Sanction
2	2015-16	5.00	5.00	(10) Divorcees
3	2016-17	100.00	100.00	(66) Divorcees
4	2017-18	-	-	Diverted to Construction & Repairs of the Waqf institutions
5	2018-19	-	-	Diverted to Construction & Repairs of the Waqf institutions
6	2019-20	25.90	-	Files under process
Total		**130.90**	**105.00**	

The Govt., vide Memo No: 1517987/IDM/A1/2018, Dated: 28-08-2018 of Minorities Welfare (IDM) Department, Government of Andhra Pradesh, accorded for utilization of available amount of Rs.2.00 Crores for the year 2017-18 & 2018-19 ear-marked against the Sub Scheme of Muslim Divorced Women for Construction and Repairs to Waqf Intuitions. Accordingly released amount to the Waqf Institutions.

2. AP STATE HAJ COMMITTEE:

- ✓ The State Haj Committee is the intermediate body constituted by the State Govt. under the Sec-35 of Haj Committee Act' 2002 to assist Central Haj Committee under the Guidelines of HCOI and Ministry of Minorities Welfare, Govt of A.P from the time to time of filing of application till safe return of the pilgrims after 45 days pilgrimage.
- ✓ The Haj Committee of India fixes the quota in accordance with the annual bilateral agreement with the Kingdom of Saudi Arabia. After deducting the reserved Quota, remaining Haj seats are distributed amongst all Sates / UTs in proportion to their Muslim population as per 2011 census.
- ✓ Intimation will be given to the intending pilgrims regarding the cost of the pilgrimage decided by the Haj Committee of India, Mumbai, to be paid by the pilgrim directly to the Haj Committee of India in three instalments.
- ✓ All required arrangements for departure of Haj pilgrims viz: reporting of pilgrims, luggage cloak room, Boarding, lodging, Medical needs, custom clearance, immigration, foreign exchange, Transportation of pilgrims from various Districts to Vijayawada embarkation point, etc. are to be made at Vijayawada.
- ✓ Arrangement of accommodation and food to Haj Pilgrims free of cost during Haj Camp from the time of reporting (i.e. before 48 hours of their departure from embarkation point)to departure.
- ✓ 3 orientation training programmes, 1 vaccination inoculation camps for pilgrims will be conducted every year.
- ✓ On the representation of Hon'ble Chief Minister and constant persuasion of Dy.C.M of A.P State, Gannavaram Airport, Vijayawada has been allotted as Embarkation point.
- ✓ After conducting awareness programs, the intending pilgrims for Haj -2020 registered online are 3147 against the allotted quota of 2930 pilgrims
- ✓ Qurrah / draw of lots were conducted on 10.01.2020 at YSR Kadapa city and provisionally selected 2930 pilgrims.
- ✓ The applications after verification along with original passports of the pilgrims were submitted to the Haj Committee of India, Mumbai for VISA endorsements from the Saudi Embassy in the month of Feb-2020.
- ✓ The Govt. of AP is kind enough to provide the financial assistance to Muslims during haj Pilgrimage on par with Christians who proceed on pilgrimage to holy land of Jerusalem in acceptance with the assurances made under "NAVRATNALU" which is first of its kind in the entire country. Accordingly The Scheme has been sanctioned and guidelines as framed under G.O.M.S No 75, dated 19-11.2019 of MW(IDM)Dept. wherein Rs. 60,000/- will be released to the pilgrims with income less than Rs. 3.00 lakhs per annum and Rs. 30,000/- to the pilgrims with income more than Rs. 3.00 lakhs per annum.
- ✓ For every 200 pilgrims one Government servant will be sent as Khadim-ul-Hujjaj to assist the Haj Pilgrims at Makkah & Madinah. The applications of Haj Volunteers were called from Government Employees of State & Central

Government. Accordingly 15 KUH were selected as per the norms of Haj Committee of India, and Ministry of Minority Affairs, Govt. of India.

- ✓ For the year 2020-21, No. of Haj Pilgrims selected by the HCOI are 2930+7 infants. The same numbers of pilgrims are expected to perform Haj 2020, the further process of acceptance of applications from the intending Haj pilgrims and subsequent sanction & release of financial assistance has been put on hold due to suspension on Haj Process by Haj Committee of India on the directions of Govt. of kingdom of Saudi Arabia due of pandemic COVID19.
- ✓ As on date 22.06.2020, 1373 Haj Pilgrims have cancelled Haj pilgrimage for Haj 2020.

3. Financial Assistance of Subsidy to Pilgrimage to Holy Land of Jerusalem:

Under this scheme, subsidy of Rs.60000/- per beneficiary is provided whose annual income is below Rs.3.00 Lakhs whereas subsidy of Rs.30000/- is provided if annual income is above Rs.3.00 Lakhs. Additional amount shall be borne by the beneficiary.

The Selection Committee constituted by the Government shall select the beneficiaries.

The scheme is being implemented as per the Government Orders issued vide **G.O.Ms.No.78, Minorities Welfare (SDM) Dept., Dt.02.06.2015 and G.O.Ms.No.74, Minorities Welfare (SDM) Dept., Dt.19.11.2019.**

During the **FY 2020-21, an amount of Rs.1.25 Crores was allotted** in the Vote on Account budget.

Sl. No.	Year	Budget Allocation	Budget Released	Beneficiaries	
				Phy	Fin
1	2015-16	0.50 Cr	0.50 Cr	0	0.00
2	2016-17	5.00 Cr	5.00 Cr	46	0.09 Cr
3	2017-18	5.00 Cr	5.00 Cr	583	2.19 Cr
4	2018-19	5.00 Cr	5.00 Cr	1585	5.36 Cr
5	2019-20	5.00 Cr	2.75 Cr	576	3.10 Cr
TOTAL				**2790**	**10.74 Cr**

4. CENTRE FOR EDUCATIONAL DEVELOPMENT OF MINORITIES(CEDM):

The Minorities *Viz.* Muslims, Christians, Sikhs, Buddhists, and Parsees constitute 8.8% of the total population of Andhra Pradesh. The basic problem of Minorities is socio-economic and educational backwardness. In order to overcome this problem the government of Andhra Pradesh has established the **Centre for Educational Development of Minorities (CEDM)**. CEDM has three Regional Centers located at Kurnool, Guntur and Visakhapatnam.

Provides free coaching and study material to admission seeking competitive examinations *Viz*. POLYCET, DEECET, EAMCET, NEET & JEE, etc. in all districts in AP. This facility can be provided in all districts for the benefit of more minority candidates (Urdu and Telugu medium) for enhancing the coaching centres.

*****

PRESENTATION ON SERP ACTIVITIES

సొసైటీ ఫర్ ఎలిమినేషన్ ఆఫ్ రూరల్ పావర్టీ (SERP)

సొసైటీ ఫర్ ఎలిమినేషన్ ఆఫ్ రూరల్ పావర్టీ (SERP) స్వయం ప్రతిపత్తి గల సంస్థగా 2000 సంవత్సరంలో స్థాపించబడింది, ఇది స్వీయ నిర్వహణ మరియు ఆర్థికంగా స్థిరమైన కమ్యూనిటీ ఆధారిత సంస్థలను (CBO) లను ప్రోత్సహించడం మరియు బలోపేతం చేయడం కొరకు ఏర్పాటు చేయటం జరిగింది.

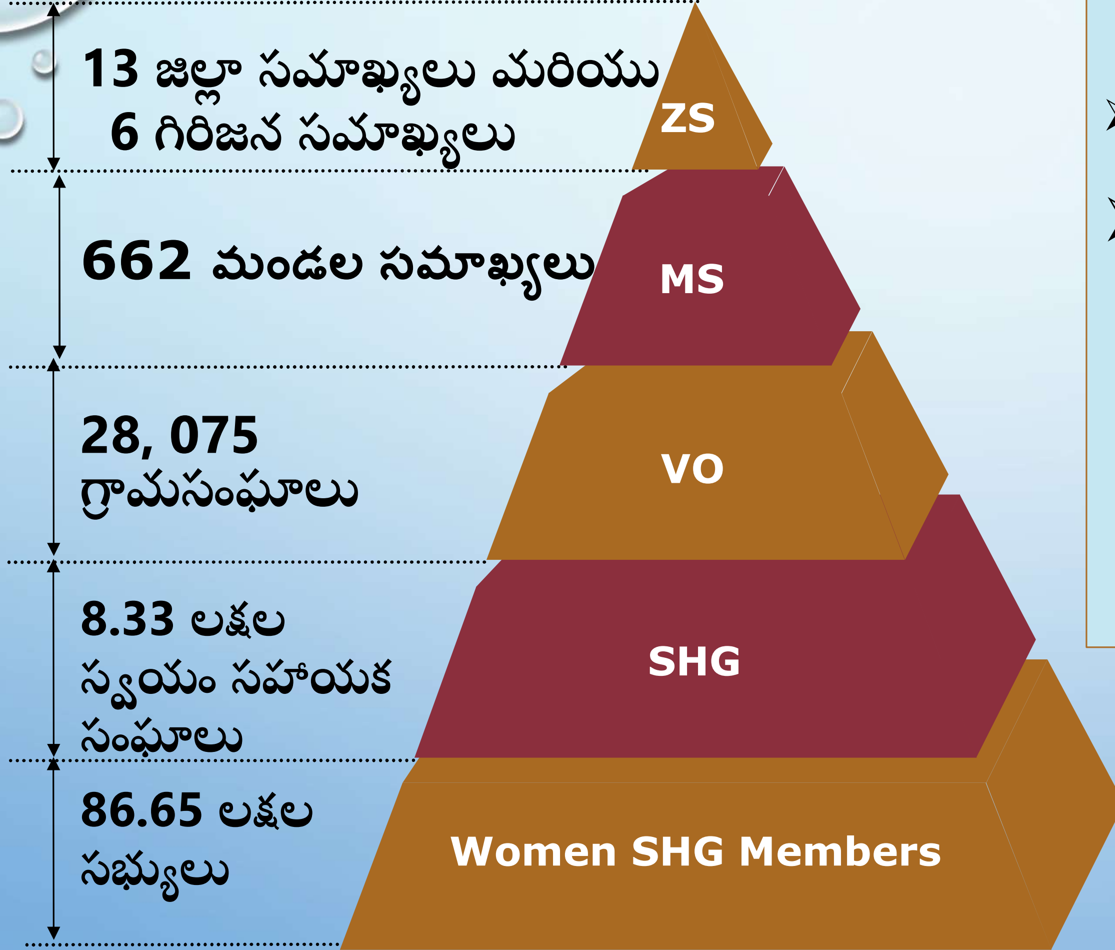
సొసైటీ ఫర్ ఎలిమినేషన్ ఆఫ్ రూరల్ పావర్టీ (SERP)

.

లక్ష్యాలు:

గ్రామీణ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ప్రతి పేద కుటుంబం పేదరికం నుండి బయటపడటానికి మరియు పేదరికం నుండి బయటపడటానికి వీలు కల్పించడం. స్థిరమైన జీవనోపాధిని పొందటానికి మరియు జీవన నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి సభ్యులకు సమయానుసారంగా విస్తృత శ్రేణి మైక్రో ఫైనాన్స్ ఉత్పత్తులు మరియు సామాజిక అభివృద్ధి సేవలను అందించడం.

సంస్థాగత నిర్మాణము

- పొదుపులు – 6,910 కోట్లు
- సంఘనిధి - 9,554 కోట్లు

స్వయం సహాయ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

➢ ఒక గ్రామము పరిధిలో ఒకే ప్రాంతములో ఉన్న 10 నుండి 15 మంది సభ్యులతో కూడి వారి అవసరాలను తీర్చుకునే ఒప్పందముతో పొదుపు తో ప్రారంభించటం జరుగుతుంది.

➢ సభ్యులనుండి ఆర్థిక లావాదేవీలు జరపటానికి మరియు ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థలతో అనుసంధానం చేసుకోవటానికి నియమిత కాలపరిమితి ని నిర్ణయించుకుని ఇద్దరు సభ్యులను లీడర్లు గా ఎన్నుకుంటారు.

➢తమకు దగ్గర లో ఉన్న బ్యాంకు నందు సంఘం పేరుతో ఖాతాను ప్రారంభిస్తారు.

స్వయం సహాయ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

➢పొదుపు చేసుకున్న మొత్తాన్ని అవసరాలకు అనుగుణంగా ఋణాలు తీసుకుంటూ, నియమిత వాయిదాలను నిర్ణయించుకుని చెల్లింపులు చేస్తారు.

➢ పొదుపుల మొత్తము, రొటేషన్ చేసుకునే విధానం ద్వారా అవసరాలకు ఇంకా ఎక్కువ మొత్తాలు కావలసినపుడు, బ్యాంకు లింకేజి, స్త్రీనిధి, ఉన్నతి, గ్రామసంఘం మొదలైన పథకాల ద్వారా రుణాలు తీసుకుంటారు.

➢పైన తెలిపిన పథకాల గురించి మరియు శిక్షణలు మొదలైన విషయాల గురించి గ్రామసంఘం లో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.

➢సంఘం లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక బుక్ కీపర్ ను నియమించుకుంటారు.

పంచ సూత్రాలు

- నిర్ణీత తేదిలలో మరియు సమయంలో సమావేశములు నిర్వహించుట
- సక్రమ మైన పొదుపులు
- సకాలములో అప్పు వసూలు
- సమావేశములోనే కొత్త అప్పులు మంజూరు
- సక్రమ మైన పుస్తక నిర్వహణ

మంచి సంఘం లక్షణాలు

- అందరి కోసం ఒకరు, ఒకరి కోసం అందరు (ఒకరి అవసరాలను అందరూ తీర్చుట, అందరి అవసరాలను ఒకరు తీర్చుట) అనే భావనను కలిగి ఉండుట.
- క్రమం తప్పని సంఘ సమావేశాలు (కనీసం నెలకు రెండు సార్లు జరుపుకొనుట)
- క్రమం తప్పని పొదుపులు (కనీసం నెలకు రెండు సార్లు చేసుకొనుట)
- సభ్యులందరికీ పేదరిక స్థాయి (పావర్టీ ర్యాంకింగ్) గుర్తించి, నిరుపేదలకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చి మొదటగా వారికి, అంతర్గత అప్పులు ఇచ్చుట.
- 100% చిన్న, పెద్ద అప్పులు, సామాజిక పెట్టుబడి నిధి, స్త్రీనిధి, ఉన్నతి మరియు బ్యాంకు లింకేజి అప్పులను చెల్లించుట.

మంచి సంఘం లక్షణాలు

- క్రమం తప్పకుండా పుస్తకాలను నిర్వహించుకొనుట, కమ్యూనిటీ ఆడిటర్లు ద్వారా పుస్తకాలను ఆడిట్ చేయించుకొనుట.
- కుటుంబ. స్వయం సహాయక సంఘ ఆర్ధిక నిర్వహణ, బ్యాంకు లింకేజిల పై సభ్యులందరికీ అవగాహన కల్పించుట.
- సభ్యులందరికీ ఆహార, సామాజిక భద్రత కల్పించుట.
- సంఘ సభ్యులందరూ అక్షరాస్యులగుట, సంఘ సభ్యులందరి పిల్లలు విద్య నభ్యసించుట.
- గర్భిణీ లైన సంఘ సభ్యులందరూ 100% ఆసుపత్రులలో కాన్పులను చేసుకుని తమకు, తమ శిశువులకు టీకాలు వేయించు కొనుట.

గ్రామ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

ఒక పంచాయతి పరిధిలోని సంఘాలన్నీ కలసి గ్రామసంఘం గా ఏర్పడతారు.

- ఒక పంచాయతి పరిధిలో 60 సంఘాలు దాటినపుడు రెండు గ్రామసంఘాలు ఏర్పాటు చేసుకుంటారు.
- పెద్ద పంచాయతీలు అయినపుడు ఒక గ్రామసంఘం పరిధిలో 30 సంఘాలు తగ్గకుండా 2 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ గ్రామసంఘాలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు.
- ఈ విధంగా ఏర్పాటు అయిన గ్రామసంఘాలు అన్నీ 1995 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరస్పర సహాయక సహకార సంఘముల చట్టము ప్రకారము నిబంధనావళి తయారుచేసుకుకుని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవలసి ఉంటుంది.

గ్రామ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- గ్రామసంఘం ద్వారా ఆర్థిక, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందాలంటే సంఘాలు గ్రామసంఘం నిభందనలకు లోబడి సభ్యత్వము తీసుకోవలసి ఉంటుంది.
- సంఘం గ్రామసంఘం లో సభ్యత్వము తీసుకోవాలంటే ఆ గ్రామసంఘం నిర్ణయించుకున్న నిభంధనల ప్రక్రారము ప్రవేశ రుసుము, సభ్యత్వ రుసుము మరియు వాటాధనములు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.
- సభ్యత్వము తీసుకున్న సంఘాలకు కావలసిన సహాయ సహకారాలు అందించటానికి ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల తో మరియు బ్యాంకులతో అనుసంధానము చేసుకుని నడపటానికి గాను ముగ్గురు – అధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి మరియు కోశాధికారి పేర్లతో లీడర్లను ఎన్నుకుంటారు.

గ్రామ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- వీరితో తమ దగ్గరలో ఉన్న బ్యాంకు నందు “రిజిస్ట్రేషన్ అయిన గ్రామసంఘం పేరుతో” ఖాతా ప్రారంభిస్తారు.
- సభ్యత్వం తీసుకున్న సభ్యసంఘాల అవసరాలు తీర్చటానికి గ్రామసంఘం లో పొదుపులు ప్రారంభించి, ఋణాలు మంజూరు చేస్తూ నియమిత వాయిదాలలో చెల్లింపులు జరిగేలా చూసుకుంటారు.
- సభ్యసంఘాల అవసరాలకు తగిన విధంగా నిధులు లేనపుడు మండల సమాఖ్య నుండి ఋణాలు తీసుకుని సంఘాలకు ఋణాలు మంజూరు చేస్తారు.

గ్రామ సంఘాలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- సభ్యసంఘాలకు కావలసిన శిక్షణలు ఇవ్వటానికి, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందటానికి మండల సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.
- గ్రామసంఘాల లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక బుక్ కీపర్ ను నియమించుకుంటారు.
- రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థ కావున ప్రతి సంవత్సరం శాసనాత్మక బాధ్యతల అమలులో భాగంగా 1. లావాదేవీలు ఆడిట్, 2. మహాసభలు నిర్వహించుకోవటం, 3. నాయకత్వ మార్పిడి(ఎన్నికలు), 4. రిటర్నులు తయారుచేసుకోవటం మరియు 5. DCO వారికి రిటర్నులు ఫైల్ చెయ్యటం లాంటి పనులు నిర్వహించుకుంటారు.

మండల సమాఖ్యలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- ఒక మండలం పరిధిలోని గ్రామసంఘాలన్నీ కలసి మండల సమాఖ్య గా ఏర్పడతారు.
- ఈ విధంగా ఏర్పాటు అయిన మండల సమాఖ్యలు అన్నీ 1995 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరస్పర సహాయక సహకార సంఘముల చట్టము ప్రకారము నిబంధనావళి తయారుచేసుకుకుని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవలసి ఉంటుంది.
- మండల సమాఖ్య ద్వారా ఆర్ధిక, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందాలంటే గ్రామసంఘాలు మండల సమాఖ్య నిభందనలకు లోబడి సభ్యత్వము తీసుకోవలసి ఉంటుంది.

మండల సమాఖ్యలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- గ్రామసంఘం మండల సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకోవాలంటే ఆ మండల సమాఖ్య నిర్ణయించుకున్న నిభంధనల ప్రక్రారము ప్రవేశ రుసుము, సభ్యత్వ రుసుము మరియు వాటాధనములు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.
- సభ్యత్వము తీసుకున్న గ్రామసంఘాలకు కావలసిన సహాయ సహకారాలు అందించటానికి ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల తో మరియు బ్యాంకులతో అనుసంధానము చేసుకుని నడపటానికి గాను ఐదుగురు – అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి మరియు కోశాధికారి పేర్లతో లీడర్లను ఎన్నుకుంటారు.
- వీరితో తమ దగ్గరలో ఉన్న బ్యాంకు నందు “రిజిస్ట్రేషన్ అయిన గ్రామసంఘం పేరుతో” ఖాతా ప్రారంభిస్తారు.

మండల సమాఖ్యలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- సభ్యత్వం తీసుకున్న సభ్యసంఘాల అవసరాలు తీర్చటానికి మండల సమాఖ్యలో లో పొదుపులు ప్రారంభించి, ఋణాలు మంజూరు చేస్తూ నియమిత వాయిదాలలో చెల్లింపులు జరిగేలా చూసుకుంటారు.
- మండల సమాఖ్యలకు ప్రభుత్వము నుండి సామాజిక పెట్టుబడి నిధి, SGSY, HDIF మొదలైన పేర్లతో గ్రాంట్లు మంజూరు చేయబడతాయి.
- సభ్యసంఘాలకు కావలసిన శిక్షణలు ఇవ్వటానికి, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందటానికి జిల్లా సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.
- మండల సమాఖ్య లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక అకౌంటెంట్ ను నియమించుకుంటారు.

మండల సమాఖ్యలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- మండల సమాఖ్య సమావేశాలు, శిక్షణలు మొదలైన వాటి నిర్వహణకు కార్యాలయము అవసరమవుతుంది. కావున మండల పరిధిలో కార్యాలయం ప్రారంభించి సిబ్బందిని నియమించుకుంటారు.
- సామాజిక పెట్టుబడి నిధి రొటేషన్ ఆదాయాల నుండి మాత్రమే కార్యాలయ నిర్వహణ మరియు సిబ్బంది ఖర్చులు భరించవలసి ఉంటుంది.
- రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థ కావున ప్రతి సంవత్సరం శాసనాత్మక బాధ్యతల అమలులో భాగంగా 1. లావాదేవీలు ఆడిట్, 2. మహాసభలు నిర్వహించుకోవటం, 3. నాయకత్వ మార్పిడి(ఎన్నికలు), 4. రిటర్నులు తయారుచేసుకోవటం మరియు 5. DCO వారికి రిటర్నులు ఫైల్ చెయ్యటం లాంటి పనులు నిర్వహించుకుంటారు.

జిల్లా సమాఖ్య – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- ఒక జిల్లా పరిధిలోని మండల సమాఖ్య లన్నీ కలసి జిల్లా సమాఖ్య గా ఏర్పడతారు.
- ఈ విధంగా ఏర్పాటు అయిన జిల్లా సమాఖ్యలను 1995 ఆంధ్రప్రదేశ్ పరస్పర సహాయక సహకార సంఘముల చట్టము ప్రకారము నిబంధనావళి తయారుచేసుకుకుని రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకోవలసి ఉంటుంది.
- జిల్లా సమాఖ్య ద్వారా ఆర్థిక, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందాలంటే మండల సమాఖ్యలు జిల్లా సమాఖ్య నిభందనలకు లోబడి సభ్యత్వము తీసుకోవలసి ఉంటుంది.
- మండల సమాఖ్యలు జిల్లా సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకోవాలంటే ఆ జిల్లా సమాఖ్య నిర్ణయించుకున్న నిభంధనల ప్రక్రారము ప్రవేశ రుసుము, సభ్యత్వ రుసుము మరియు వాటాధనములు చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

జిల్లా సమాఖ్య – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- సభ్యత్వము తీసుకున్న మండల సమాఖ్య లకు కావలసిన సహాయ సహకారాలు అందించటానికి జిల్లా పరిధిలోని ప్రభుత్వ, ప్రభుత్వేతర సంస్థల తో మరియు బ్యాంకులతో అనుసంధానము చేసుకుని నడపటానికి గాను ఐదుగురు – అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి మరియు కోశాధికారి పేర్లతో లీడర్లను ఎన్నుకుంటారు.
- వీరితో తమ దగ్గరలో ఉన్న బ్యాంకు నందు "రిజిస్ట్రేషన్ అయిన గ్రామసంఘం పేరుతో" ఖాతా ప్రారంభిస్తారు.

జిల్లా సమాఖ్య – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- సభ్యసంఘాలకు కావలసిన శిక్షణలు ఇవ్వటానికి, సామాజిక మరియు సాంకేతిక సేవలు పొందటానికి జిల్లా సమాఖ్యలో సభ్యత్వము తీసుకుంటారు.
- జిల్లా సమాఖ్య లావాదేవీలు నిర్వహించు క్రమములో ఆర్థిక క్రమశిక్షణకు పుస్తక నిర్వహణ చేసుకుంటారు. దీని గురించి ఒక అకౌంటెంట్ ను నియమించుకుంటారు.
- జిల్లా సమాఖ్య సమావేశాలు, శిక్షణలు మొదలైన వాటి నిర్వహణకు కార్యాలయము అవసరమవుతుంది. కావున జిల్లా పరిధిలో కార్యాలయం ప్రారంభించి సిబ్బందిని నియమించుకుంటారు.

జిల్లా సమాఖ్య – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- .
- జిల్లా సమాఖ్య ద్వారా ఆదాయాభివృద్ధి కార్యక్రమాలను చేపట్టి ఆ కార్యక్రమాల నుండి వచ్చిన ఆదాయం నుండి మాత్రమే కార్యాలయ నిర్వహణ మరియు సిబ్బంది ఖర్చులు భరించవలసి ఉంటుంది.
- రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థ కావున ప్రతి సంవత్సరం శాసనాత్మక బాధ్యతల అమలులో భాగంగా 1. లావాదేవీలు ఆడిట్, 2. మహాసభలు నిర్వహించుకోవటం, 3. నాయకత్వ మార్పిడి(ఎన్నికలు), 4. రిటర్నులు తయారుచేసుకోవటం మరియు 5. DCO వారికి రిటర్నులు ఫైల్ చెయ్యటం లాంటి పనులు నిర్వహించుకుంటారు.

సమావేశాలు – రకాలు – కాలపరిమితి

- గ్రామసంఘం, మండల సమాఖ్య మరియు జిల్లా సమాఖ్యలు రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థలు కావున తప్పనిసరిగా నిబంధనావళి ప్రకారము సమావేశాలు నిర్వహించవలసి ఉంటుంది. వాటి వివరాలు :

వ. సం ఖ్య	వివరములు	గ్రామసంఘం	మండల సమాఖ్య	జిల్లా సమాఖ్య
1.	నెలవారీ సమావేశాలు	నెలకు రెండు సార్లు (కార్యనిర్వాహక కమిటి)	నెలకు రెండు సార్లు (కార్యనిర్వాహక కమిటి)	నెలకు ఒకసారి రెండు రోజులు (కార్యనిర్వాహక కమిటి)
2.	మహాసభ	సంవత్సరానికి ఒకసారి (సభ్య సంఘ సభ్యులందరితో)	సంవత్సరానికి ఒకసారి (సభ్య సంఘ ప్రతినిధులతో)	సంవత్సరానికి ఒకసారి (సభ్య సంఘ ప్రతినిధులతో)
3,	అత్యవసర సమావేశము	అత్యవసర పరిస్థితులలో (పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులతో)	అత్యవసర పరిస్థితులలో (పాలక వర్గ కమిటి సభ్యుతో)	అత్యవసర పరిస్థితులలో (పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులతో)
4.	కమిటీ సమావేశాలు	నెలలో రెండవ సమావేశము	నెలలో రెండవ మావేశము	నెలలో ఒకసారి

కమిటీలు – నిర్మాణము – నిర్వహణ

- **గ్రామసంఘం, మండల సమాఖ్య మరియు జిల్లా సమాఖ్యలు రిజిస్ట్రేషన్ సంస్థలు కావున తప్పనిసరిగా నిబంధనావళి ప్రకారము కమిటీలు ఏర్పాటు చేసుకుని కార్యక్రమాలు నిర్వహించవలసి ఉంటుంది. వాటి వివరాలు :**

వ. సంఖ్య	వివరములు	గ్రామసంఘం	మండల సమాఖ్య	జిల్లా సమాఖ్య
1.	పాలక వర్గ కమిటి	3 మంది సభ్యులు ఉంటారు . (అధ్యక్షురాలు, కార్యదర్శి & కోశాధికారి)	5 మంది సభ్యులు ఉంటారు. (అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి & కోశాధికారి)	5 మంది సభ్యులు ఉంటారు. (అధ్యక్షురాలు, ఉపాధ్యక్షురాలు కార్యదర్శి, సహాయ కార్యదర్శి & కోశాధికారి)
2.	కార్యనిర్వాహక కమిటి	స్వయం సహాయక సంఘం మొదటి లీడర్లు అందరూ	గ్రామసంఘం అధ్యక్షురాలు వారందరూ	మండల సమాఖ్య అధ్యక్షురాలు వారందరూ
3.	జనరల్ బాడి	స్వయం సహాయక సంఘ సభ్యులందరూ	గ్రామసంఘం పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులందరూ	మండల సమాఖ్య పాలక వర్గ కమిటి సభ్యులందరూ
4.	ఉప కమిటీలు	1. పర్యవేక్షణ కమిటి. 2. ఆర్థిక లావాదేవీలు 3. సామాజిక కమిటి 4. జీవనోపాదుల కమిటి	1. పర్యవేక్షణ కమిటి. 2. ఆర్థిక లావాదేవీలు 3. సామాజిక కమిటి 4. జీవనోపాదుల కమిటి	1. పర్యవేక్షణ కమిటి. 2. ఆర్థిక లావాదేవీలు 3. సామాజిక కమిటి 4. జీవనోపాదుల కమిటి

ధన్యవాదములు

సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ- జగనన్న వసతి దీవెన మరియు జగనన్న విద్యా దీవెన పథకాలకు సంబంధించి వచ్చు సందేహాలు మరియు వాటికి సమాధానాలు(FAQs)

@@@@

1)జగనన్న వసతి దీవెన మరియు జగనన్న విద్యా దీవెన పథకాలకు దరఖాస్తు చేయడానికి ఎవరు అర్హులు?

ఈ పథకాలకు దరఖాస్తు చేయడానికి ఐటీఐ , పాలిటెక్నిక్, గ్రాడ్యుయేషన్ మరియు పై కోర్సులకు గుర్తింపు పొందిన కళాశాలల్లో చదువుతున్న విద్యార్థులు అర్హులు.

2)జగనన్న వసతి దీవెన మరియు జగనన్న విద్యా దీవెన పథకాలకు ఎవరు అనర్హులు?

ఈ క్రింది వర్గాల పరిధిలోని విద్యార్థులు అనర్హులు

- ప్రైవేట్ విశ్వవిద్యాలయాలు / డీమ్డ్ విశ్వవిద్యాలయాలలో చదువుతున్నవారు.

- కరస్పాండెన్స్ / దూర విద్య కోర్సులను చదువుతున్నవారు

- మేనేజ్ మెంట్ / స్పాట్ కోటా కింద ప్రవేశం పొందినవారు .

3)జగనన్న వసతి దీవెన మరియు జగనన్న విద్యా దీవెన ,ఈ రెండు పథకాలకు ఒకే దరఖాస్తు సరిపోతుందా?

జగనన్న వసతి దీవెన మరియు జగనన్న విద్యా దీవెన పథకాలకు దరఖాస్తు ఒక్కటే .

అర్హత ఒకటే. ఒక విద్యార్థి వసతి దీవెనకు అర్హత సాధించిన తర్వాత , అతను లేదా ఆమె విద్యా దీవెనకు కూడా అర్హులు .

4)జగనన్న వసతి దీవెన మరియు జగనన్న విద్యా దీవెన పథకాలకు ఆదాయ అర్హత యెంత వుండాలి?

కుటుంబ సంవత్సర ఆదాయం రూ. 2.50 లక్షలకు సమానమైన లేదా తక్కువ వుండాలి.

5)జగనన్న వసతి దీవెన మరియు జగనన్న విద్యా దీవెన పథకాలకు దరఖాస్తు చేయటానికి కుటుంబ యొక్క మొత్తం వ్యవసాయ భూమి యెంత వుండాలి?

10.00 ఎకరాలకన్నా తక్కువ మాగాణి (లేదా) 25.00 ఎకరాల కన్నా తక్కువ గల మెట్ట భూమి (లేదా) మాగాణి మరియు మెట్ట కలిపి 25.00 ఎకరాలలోపు వుండాలి.

6)ప్రభుత్వ ఉద్యోగి / పింఛనుదారుని కుటుంబ సభ్యులు అర్హులా?

కుటుంబ సభ్యులలో ఏ ఒక్కరు కూడా ప్రభుత్వ ఉద్యోగం కాని లేక పింఛనుదారుడు కాని అయి ఉండకూడదు. (జీతము మరియు ఉద్యోగ భర్తీకి సంబంధం లేకుండా శానిటరి వర్కర్లు అందరు అర్హులే)

7)నాలుగు చక్రాల వాహనం గల కుటుంబ సభ్యులు అర్హులా?

కుటుంబ సభ్యులలో ఏ ఒక్కరు కూడా నాలుగు చక్రాల వాహనం కలిగి ఉండరాదు.

(టాక్సీ/ట్రాక్టర్/ఆటోలకు మినహాయింపు గలదు.)

8)ఆదాయ పన్ను చెల్లించే కుటుంబ సభ్యులు అర్హులా?

కుటుంబంలో ఏ వ్యక్తి కూడా ఆదాయ పన్ను చెల్లింపుదారు అయి ఉండరాదు.

9)పట్టణ ప్రాంతం లోని ఆస్థి యెంత వుంటే ఈ పథకాలకి అర్హత వస్తుంది ?

పట్టణ ప్రాంతం లో ఆస్థి లేకుండా లేదా 1500 sft కన్నా తక్కువ బిల్డప్ ఏరియా (Builtup Area) (నివాస లేదా వాణిజ్య భవనము) కలిగి వున్న కుటుంబాలు అర్హులు.

10)ఈ పథకాల ద్వారా అందించే మొత్తాలు యెంత?

ప్రభుత్వం / కాంపిటెంట్ అథారిటీ నిర్ణయించిన ఫీజు మొత్తం జగనన్న విద్యా దీవెన పథకం ద్వార అందించబడుతుంది.

జగనన్న వసతి దీవెన ద్వార నిధులు సంవత్సరానికి ఈ క్రింది విధంగా చెల్లించబడతాయి .

ఐటిఐ చదివే విద్యార్థలకు- రూ .10 వేలు

పాలిటెక్నిక్ చదివే విద్యార్థలకు - రూ .15 వేలు

గ్రాడ్యుయేట్ మరియు అంతకంటే పై తరగతులు చదివే విద్యార్థలకు - రూ .20,000

11)ఈ పథకాల ద్వారా అందించే మొత్తాలు ఎవరికి జమ చేయబడుతుంది?

జగనన్న వసతి దీవెన నిధులు విద్యార్థి తల్లి బ్యాంక్ ఖాతాకు జమ చేయబడుతుంది.

జగనన్న విద్యా దీవెన నిధులు 2020-21 విద్యా సంవత్సరం నుండి విద్యార్థి తల్లి బ్యాంక్ ఖాతాకు జమ చేయబడుతుంది.

మునుపటి విద్యా సంవత్సరాల బకాయిలు కళాశాల ఖాతాకు జమ చేయబడతాయి.

12)దరఖాస్తు చెయ్యడానికి ముందు సిద్ధంగా ఉంచుకోవలసిన పత్రాలు ఏమిటి?

ఈ పథకం కోసం దరఖాస్తు చెయ్యడానికి ముందు తప్పనిసరిగా ఈ క్రింది ధృవ పత్రాలు కలిగి ఉండాలి .

a. SSC సర్టిఫికెట్
b. ఇంటిగ్రేటెడ్ కుల ధృవీకరణ పత్రం (మీ సేవా / గ్రామ సచివాలయం/వార్డ్ సచివాలయం)
c. ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రం(మీ సేవా / గ్రామ సచివాలయం/వార్డ్ సచివాలయం)
d. విద్యార్థి యొక్క తల్లి బ్యాంక్ పాస్ బుక్ (మొదటి పేజీ)

e. ప్రవేశ నియామక పత్రం ఆర్డర్ (సాధారణ ప్రవేశ పరీక్ష ద్వారా ప్రవేశాల విషయంలో)

f. సదరం సర్టిఫికేట్ (దివ్యంగుల విషయంలో)

g. ఆధార్ నంబర్ (ఆధార్ నంబర్ అందుబాటులో లేనట్లయితే , నమోదు సంఖ్యను అందించాలి)

13)ఈ పథకం కోసం ఎక్కడ దరఖాస్తు చేయాలి:

ఎ) విద్యార్థి కళాశాలలో ప్రవేశించిన తేదీన అతను లేదా ఆమె చదువుతున్న కళాశాలలో జగనన్న విద్యా దీవెన / జగనన్న వసతి దీవెన పథకానికి దరఖాస్తు చేసుకోవాలి.

బి) అయితే, విద్యార్థి గ్రామం లేదా వార్డ్ సెక్రటేరియట్ లో ఈ పథకం కోసం దరకాస్తు చెయ్యడానికి అవకాశం కల్పించబడింది. గ్రామ సచివాలయంలోని డబ్ల్యుఇఎ లేదా వార్డ్ సెక్రటేరియట్‌లోని వార్డ్ ఎడ్యుకేషన్ సెక్రటరీ '2020-21కి తాజా దరఖాస్తు ఫారం' పై క్లిక్ చేసి, ఆ ఫారం పై విద్యార్థి మరియు అతను / ఆమె చదువుతున్న కళాశాల వివరాలను నమోదు చేయవచ్చు. అతను / ఆమె ఈ పథకానికి అర్హత సాధించినట్లయితే అర్హత మరియు నమోదు యొక్క ధృవీకరణ కోసం దరఖాస్తును సంబంధిత కళాశాలకు పంపబడుతుంది. అప్పటికే కళాశాలలో దరఖాస్తు చేసుకున్న విద్యార్థుల కోసం, విఎస్‌డబ్ల్యుఎస్ పోర్టల్‌లోని సేవలలో అతను అప్పటికే దరఖాస్తు చేసుకున్నట్లు తెలియజేస్తుంది.

14)విద్యార్థి యొక్క బయో మెట్రిక్ వన్ టైమ్ అథెంటికేషన్ (OTA) ను ఎలా చేయాలి ?: ఎవరు చేయాలి ?

ఎ) స్కాలర్‌షిప్ పథకం కోసం జ్ఞానభూమి పోర్టల్‌లో మొదటిసారి దరఖాస్తు చేసుకుంటున్న నూతన విద్యార్థులు, వారు తమ బయో మెట్రిక్ అథెంటికేషన్ ను తమ గ్రామ / వార్డ్ సెక్రటేరియట్‌లో పూర్తి చెయ్యాలి. WEA / WES వారి లాగిన్‌లో JVD క్రింద బయో మెట్రిక్ అథెంటికేషన్ సేవను క్లిక్ చేసి పూర్తి చేయవచ్చు. ఆ తరువాత, ప్రిన్సిపాల్ విద్యార్థి వివరాలను మరింత ధృవీకరించడానికి ఈ దరఖాస్తు కళాశాల లాగిన్లో ప్రదర్శించబడుతుంది .

బి) గతంలో జ్ఞానభూమి పోర్టల్‌లో ఉన్న రెన్యువల్ విద్యార్థుల విషయంలో , వారు తమ గ్రామ / వార్డ్ సెక్రటేరియట్‌లో వారి బయో మెట్రిక్ అథెంటికేషన్ ను ఇవ్వవలసిన అవసరం లేదు .

సి) రెన్యువల్ విద్యార్థుల బయో-మెట్రిక్ అథెంటికేషన్ ను సంబందిత కళాశాల తీసుకుంటుంది మరియు వారి దరఖాస్తును ప్రాసెస్ చేస్తుంది

15) బ్యాంక్ ఖాతా నవీకరణ మరియు తల్లి బ్యాంకు ఖాతా వివరముల మ్యాపింగ్ (Mapping) ఎక్కడ చేయాలి ?

- తల్లి - విద్యార్థి మ్యాపింగ్
- తల్లి బ్యాంకు ఖాతా వివరములు నమోదు మరియు డాక్యుమెంట్ అప్లోడు (Upload)
- ఖాతా వివరాల యొక్క యదార్థతను ధృవీకరించుట

వంటి సేవలు గ్రామ/వార్డు సచివాలయంలో చేయవచ్చు.

16)కళాశాలలో హాజరు యెంత వుంటే విద్యార్థికి జగనన్న వసతి దీవెన పథకం ద్వారా నిధులు విడుదల చేయబడుతాయి ?

మొత్తం హాజరు ఆధారంగా 75% పైన హాజరు గల విద్యార్థికి జగనన్న వసతి దీవెన పథకం ద్వారా నిధులు విడుదల చేయబడుతాయి .

17)ఈ పథకానికి అర్హులా ? కాదా ? అనే అర్హత తనిఖీ ఎక్కడ తెలుసుకోవచ్చు?

ఎ) గ్రామం / వార్డ్ సెక్రటేరియట్‌లో జెవిడి పథకానికి విద్యార్థి తన / ఆమె అర్హతను తెలుసుకోవచ్చు. WEA / W E S విద్యార్థి యొక్క అర్హత ప్రదర్శించబడే 'చెక్ జెవిడి స్టేటస్' పై క్లిక్ చేయడం ద్వారా విద్యార్థి యొక్క అధార్ నంబర్‌ను నమోదు చేయవచ్చు . అనర్హత విషయంలో, అనర్హతకు కారణాలు ప్రదర్శించబడతాయి. ఒకవేళ విద్యార్థికి అతని / ఆమె పేరుకు వ్యతిరేకంగా అనర్హమైన కారణాలపై అభ్యంతరం ఉంటే, అతను / ఆమె అదే సేవ ద్వారా గ్రామ / వార్డ్ సెక్రటేరియట్ ద్వారా చెల్లుబాటు అయ్యే రుజువులతో అభ్యంతరాలను దాఖలు చేయవచ్చు.

బి) అదే సేవను ఉపయోగించి, అర్హత పొందిన విద్యార్థులకు జెవిడి మొత్తాలను విడుదల చేసిన స్థితిని కూడా మంజూరు చేసిన తర్వాత చూడవచ్చు.

సి) జ్ఞానభూమి పోర్టల్‌లో ప్రిన్సిపాల్స్ సిఫారసు చేసిన అర్హత గల దరఖాస్తులు సంబంధిత సంక్షేమ అధికారుల లాగిన్‌లకు పంపబడతాయి. వారు డిజిటల్ సంతకాన్ని ఉపయోగించి వాటిని ఆమోదిస్తారు. అప్పుడు ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన కాలానుగుణంగా నిధులు లబ్దిదారులకు చెల్లింపుబడతాయి.

In Training Material Heading

- **Create one new tab "Education and Welfare Assistant" and upload the data I am sending in mail under below headings:**

    - BC Welfare Department
    - Disabled Welfare Department
    - Housing Department
    - Kapu Corporation
    - Minority Welfare Department
    - SC Corporation
    - SERP
    - Social Welfare Department
- **Under already existing "Ward Welfare and Development Secretary" heading, add data in the mail under below headings (Don't Remove existing data)**
    - BC Welfare Department
    - Disabled Welfare Department
    - Housing Department
    - Kapu Corporation
    - Minority Welfare Department
    - SC Corporation
    - Social Welfare Department

విభిన్న ప్రతిభావంతులు, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

ఎ) ఉపకార వేతనములు

పోస్ట్ మెట్రిక్ స్కాలర్ షిప్ లు :-

డిగ్రీ, పి.జి. మరియు వృత్తి విద్యా కోర్సులు (ఐ.టి.ఐ. & పాలిటెక్నిక్) చదువుచున్న విభిన్న ప్రతిభావంతులైన మరియు హిజ్రా, విద్యార్ధిని విద్యార్థులకు, జగనన్న విద్యా దీవెన ద్వార కాలేజీ ఫీజు తిరిగి చెల్లించుట మరియు జగనన్న వసతి దీవెన ద్వార ఐ.టి.ఐ. చదువుచున్న వారికి రూ. 10000/-, పాలిటెక్నిక్ చదువుచున్న వారికి రూ. 15000/-, డిగ్రీ, పి.జి. మరియు ఆ పై తరగతులు చదువుచున్న వారికి రూ.20,000/- భోజన మరియు మెస్ ఫీజులు చెల్లించుట.

అర్హతలు :

1. కుటుంబ సభ్యుల యొక్క సం. ఆదాయం రూ. 2.50 లక్షలు మించి ఉండరాదు.

2. కుటుంబ సభ్యులందరికి కలిపి సాగు భూమి మాగాణి ఉన్నట్లు అయితే 10 ఎకరాలు, మెత్త భూమి అయితే 25 ఎకరాలు మరియు రెండు కలిపినా 25 ఎకరాలు మించకుండా ఉండాలి.

3. కుటుంబ సభ్యులు ఎవరు ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్తులు మరియు రిటైర్డ్ పెన్షన్ తీసుకొనే వారు ఉండకూడదు. (పారిశుధ్య కార్మికులకు మినహాయింపు కలదు)

4. కుటుంబ సభ్యులలో ఎవరికి 4 చక్రాల వాహనం ఉండరాదు. (టాక్సీ, ట్రాక్టర్, ఆటోలకు మినహాయింపు ఉంది)

5. కుటుంబ సభ్యులలో ఎవరు కూడా ఆదాయపు పన్ను కట్టే వారు ఉండకూడదు.

6. పట్టణ ప్రాంతంలోని కుటుంబములో ఎవరి పేరున అయిన స్థలం ఉంటే 1500 చ" అడుగుల లోపల ఉండాలి.

<u>దరఖాస్తు విధానం</u> :

విభిన్న ప్రతిభావంతులు, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ వారి ద్వారా ఆన్లైన్ ప్రక్రియ.

<u>నిధుల లభ్యత</u> : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపుల ద్వారా

బి) విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థులను ఆశ్రమ పాఠశాల మరియు వసతి గృహంలో చేర్పుట

నేపధ్యం : పేద విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థుల యొక్క జీవన ప్రామాణాలు మరియు విద్య పెంపొందించేందుకు.

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితులు, భోజన సదుపాయాలు మరియు విద్య కల్పించుట.

అర్హతలు : వారి కుటుంబ వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు కలిగి ఉండాలి.

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను.

నిధుల లభ్యత : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపుల ద్వారా

ఈ శాఖ ఆధీనంలో 6 ప్రభుత్వ ఆశ్రమ పాటశాలలు, ఒక ప్రభుత్వ బదిరుల జూ .కళాశాల పనిచేస్తునాయి.

క్రసంఖ్య	పాటాశాలల వివరములు	విభిన్న ప్రతిభావంతుల వివరములు	మంజురైన విద్యార్థులు	ప్రస్తుత విద్యార్థులు
I	**ప్ర .బదిరులు పాటశాలలు**			
1	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ పాటశాల విజయనగరం	బదిరులు	65	**65**
2	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ పాటశాల ఒంగోలు ప్రకాశం జిల్లా	బదిరులు	230	117
3	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ పాటశాల బాపట్ల గుంటూరు జిల్లా	బదిరులు	200	137
	మొత్తం		**495**	**319**

ii	ప్ర . అంధుల పాటశాలలు			
1	ప్ర .అంధుల ఆశ్రమ పాటశాల (బాలికల) విశాఖపట్నం	అంధుల	100	70
2	ప్ర .అంధుల ఆశ్రమ పాటశాల విజయనగరం	అంధుల	65	21
3	ప్ర .అంధుల ఆశ్రమ పాటశాల హిందూపురం అనంతపురం జిల్లా	అంధుల	150	44
	మొత్తం		**315**	**135**

iii	**ప్ర .బదిరుల జూ .కళాశాల**			
1	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ జూ.కళాశాల బాపట్ల గుంటూరు జిల్లా	బదిరులు	50	50
	మొత్తం		**50**	**50**
	నికర మొత్తం (i+ii+iii)		**860**	**504**

ఈ శాఖ పరిధి లో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 20 ప్రభుత్వహాస్టల్స్ సంభదిత జిల్లా సహాయసంచాలకుల ఆదినం లో నడపబడుచునవి

క్రసంఖ్య	జిల్లా		హాస్టల్ యొక్కపేరు	మంజురైన విద్యార్థులు	ప్రస్తుత విద్యార్థులు
1	శ్రీకాకుళం	1	ప్ర . విభిన్నప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, శ్రీకాకుళం.	50	30
2	విజయనగరం	2	ప్ర . విభిన్నప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు , విజయనగరం.	100	48
3	విశాఖపట్నం	3	ప్ర . విభిన్నప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు	100	55
		4	ప్ర . విభిన్నప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, పెందుర్తి	75	11
4.	తూర్పుగోదావరి	5	ప్ర . బదురుల బాలుర హాస్టలు, కాకినాడ	150	48
		6	ప్ర . బదురుల బాలికాల హాస్టలు, కాకినాడ	50	20

క్రసంఖ్య	జిల్లా		హాస్టల్ యొక్కపేరు	మంజూరైన విద్యార్థులు	ప్రస్తుత విద్యార్థులు
5	పచ్చిమగోదావరి	7	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, ఏలూరు.	100	70
		8	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, ఏలూరు	50	30
6	కృష్ణ	9	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, విజయవాడ	100	18
7	గుంటూరు	10	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, గుంటూరు	100	52
		11	ప్ర . అంధులు హాస్టలు, నరసరావు పేట	100	82
		12	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర మరియు బాలికల హాస్టలు, చల్లగుండ్ల	100	53

క్రసం ఖ్య	జిల్లా		హాస్టల్ యొక్కపేరు	మంజూరైన విద్యార్థులు	ప్రస్తుత విద్యార్థులు
8	ప్రకాశం	13	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, ఒంగోలు	100	19
9	నెల్లూరు	14	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, నెల్లూరు.	50	21
10	చిత్తూరు	15	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, చిత్తూరు.	50	30
11	వై యస్ ర్ కడప	16	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, కడప.	100	107
		17	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, కడప.	50	48
12	అనంతపురము	18	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, అనంతపురము.	100	62
		19	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, అనంతపురము	50	23
13	కర్నూలు	20	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, కర్నూలు	100	50
మొత్తం				1645	872

సి) హిజ్రాల సంక్షేమం

నేపధ్యం : రాష్ట్రం లో నివసిస్తున్న హిజ్రాల కొరకు ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ లు అమలుచేయడమైనది.

ప్రయోజనం : ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ ల నిమిత్తము ఒక్కొక్కరికి రూ.25,000/- మంజూరు చేయబడును

అర్హతలు : హిజ్రా సర్టిఫికేట్ నిర్దేశించిన ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి వారిచే వైద్య దృవీకరణ పత్రము మరియు

వారి వార్షిక ఆదాయం రూ. 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను.

నిధుల లభ్యత : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపుల ద్వారా

డి) వృద్ధులకు ఆశ్రయం కల్పించుట

నేపధ్యం : 60 సంవత్సరాలు వయస్సు పైబడిన వృద్ధులకు ఆశ్రయం కల్పించుట

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితులు, భోజన మరియు వైద్య సదుపాయములు కల్పించుట

అర్హతలు : 60 సంవత్సరాల వయస్సు మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయము నందు దరఖస్తు చేసుకోవలెను.

నిధుల లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థలకు కేంద్ర ప్రభుత్వ గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

ఇ) మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలుగా మారిన వ్యక్తులను వ్యసన విముక్తి కేంద్రంలో (Drug de-addictio. Ce. ter) చేర్చుట

నేపథ్యం : మాదకద్రవ్యాలకు/ మధ్యపానానికి బానిసలుగా మారిన వ్యక్తులను మళ్ళీ మమూల వ్యక్తులుగా మార్చుట.

ప్రయోజనం : కౌన్సిలింగ్ మరియు మందులు ఇవ్వడం వలన వారు మాదకద్రవ్యాలను విడిచిపెడతారు

అర్హతలు : మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలు అయినవారు అందరు అర్హులే

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయమును సంప్రదించవలను

నిధుల లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థలకు కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా.

స్వచ్ఛంద సంస్థలు ద్వార ఏర్పాటు చేసిన Drug De Addiction Centers కు అదనంగా, రాష్ట్రము లో సామజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ, కేంద్ర ప్రభుత్వము ద్వార (1) నేషనల్ డ్రగ్ డిమాండ్ రిడక్షన్ ప్రోగ్రాం క్రింద 13 Drug De Addiction Centers, (2) అల్ ఇండియా ఇన్స్టిట్యూట్ అఫ్ మెడికల్ సైన్సు వారి ప్రాయోజిత కార్యక్రముము ద్వారా కృష్ణాజిల్లాలో ని ప్రభుత్వ వైద్య శాల, మచిలీపట్నం మరియు ప్రభుత్వ వైద్య శాల, విజయవాడ నందు 2 Drug De Addiction Centers నడుపబడుచున్నవి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం – 2016 ముఖ్యాంశాలు

దివ్యాంగులు – వైకల్యాల వారీగా

1. అంధత్వం
2. పాక్షిక అంధత్వం
3. నయమయిన కుష్టువ్యాధి
4. బధిరత్వం
5. కదలిక వైకల్యం
6. బుద్ధి మాంద్యత / మంద బుద్ధి
7. మానసిక రుగ్మతలు

8. మెదడుకి పక్ష వాతం

9. ఆటిజం

10. కండరాల వ్యాధి

11. బధిరత్వం మరియు అంధత్వం

12. నేర్వటంలో వైకల్యం

13. హేమీ ఫిలియ (రక్తం అవసరానికి మేర గడ్డ కట్టగల సామర్ధ్యం లోపించుట) – తల్లి నుంచి మగ సంతానానికి మాత్రమే వచ్చు అనువంశిక వ్యాధి

14. తలస్సెమియా (అనువంశిక వ్యాధి)

15. సికిల్ సెల్ వ్యాధి (దీర్ఘకాలిక రక్త హీనత వ్యాధి)

16. మరుగుజ్జులు

17. యాసిడ్ దాడి

18. బహుళ వైకల్యం

19. పార్కిన్ సన్ వ్యాధి

20. మల్టిపుల్ స్కెరోసిస్ (మెదడు మరియు నాడిమండల వాపు వ్యాధి)

21. మాట మరియు భాష వైకల్యం

విద్యా :

- ప్రభుత్వము లేదా స్థానిక సంస్థలు నుండి నిధులు మరియు అనుమతి పొందిన అన్ని విద్యా సంస్థలలో వైకల్యం కల పిల్లలకు మిళిత విద్య వివక్షత లేకుండా అందించాలి.
- ఆటలు మరియు వినోద మరియు సంస్కృతిక పోటీలలో సమాన అవకాశాలు కల్పించాలి
- ప్రత్యేక శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులచే భోదన చేయాలి
- విద్య ఉపకరణాలు, బ్రెయిలీ, సైగల బాష, లేఖకుడు సహాయం అవసరానికి తగ్గటుగా అందించాలి.
- ప్రతి విద్యా సంస్థలోనూ 5% సీట్లను కేటాయించాలి.

నైపుణ్యం అభివృద్ధి మరియు ఉపాధి

- ఏ రకమైనటువంటి వివక్షత లేకుండా అన్ని శిక్షణ సంస్థలలోను నిర్దిష్ట శిక్షణను అందించాలి.
- ఋుణ సదుపాయాలు వడ్డీ రాయితీలు కల్పించాలి
- తయారు చేసిన ఉత్పత్తులకి మార్కెటింగ్ సదుపాయం కల్పించాలి
- వైకల్యం కారణంగా వారికి రావలసిన ఎట్టి పదోన్నతిని కూడా తిరస్కరించరాదు
- ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో 4% ప్రతి కేడర్ లోను కేటాయించాలి
- ప్రైవేటు సంస్థలలో 5% ఉద్యోగాలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన సంస్థలు ప్రోత్సాహకాలు కల్పించాలి
- పేదరిక నిర్మూలన పథకాలు, భూ పంపిణి, ఇంటి స్థలం, గృహనిర్మాణం లో 5% రిజర్వేషన్ కల్పించాలి.

సామాజిక భద్రతా, ఆరోగ్యం, పునరావాసం, వినోదం :

- సాధారణ వ్యక్తులకి అందించే పథకాలలో ఇచ్చే సహాయంలో 25% అదనంగా వీరికి అందజేయాలి
- ప్రత్యేక ఉపాధి కార్యాలయం ఏర్పాటు చేసి నమోదు చేసుకొని 2 సం. మించిన ఉద్యోగము రాని వ్యక్తులకు నిరుద్యోగ భృతి
- తీవ్ర వైకల్యం కల వారికి ప్రత్యేక అలవెన్సు ఇవ్వాలి
- ప్రభుత్వ ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు మరియు ఇతర ఆరోగ్య సంస్థలు కట్టడ అవరోధ రహితముగా ఉండాలి
- వైకల్యం కల మహిళలకు లైంగిక పరమైన, పునరుత్పత్తిపరమైన ఆరోగ్య సేవలు ప్రత్యేకంగా అందించాలి.
- వైకల్యం కలిగిన రచయితలు, నృత్యం, సాహస కృత్యాలు, క్రీడలు కల వారికి ప్రత్యేక ప్రోత్సాహం
- కనీసం ఏడాదికి ఒక సారి పిల్లలు అందరిని వైద్యపరంగా పరిశీలించి వైకల్యం పొందే వారిని గుర్తించాలి.

రవాణా :

- బస్ స్టాపులు, రైల్వే స్టేషన్, విమానాశ్రయాలలో ప్రత్యేక పార్కింగ్, టాయిలెట్స్, టికెట్ కౌంటర్లు, టిక్కెటింగ్ మిషన్ యాత్రాలు అందుబాటులో ఉండాలి.
- రాయితీలు, ప్రోత్సాహకాలు
- వాహన నిర్మాణంలో మార్పులు

కోర్టులు / జరిమానాలు / శిక్షలు :

- సెక్షన్ 84 ప్రకారం ప్రతి జిల్లా లోను ఈ చట్టం క్రింద వచ్చే నేరాల సత్వర విచారణ కొరకు ఒక సెషన్ కోర్ట్ ను ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు
- ఒక ప్రత్యేక పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ లేదా ఏడు సం. న్యాయ వృత్తిలో కొనసాగిన ఒక న్యాయ వాదిని కానీ నియమించుట

➢సెక్షన్ 89 ఈ చట్టం నిర్దేశించిన ఆదేశాలను ఆ చట్టం క్రింద రూపొందించబడిన నిబంధనల ఏ వ్యక్తి అయిన ఉల్లఘించిన పక్షంలో మొదటి సారిగా రూ. 10000/- మరల ఉల్లఘించిన పక్షంలో కనీసం రూ.50000/- గరిష్టం రూ. 500000/- జరిమానా

➢సెక్షన్ 91 ప్రకారం వైకల్యం గల వ్యక్తులకు చెందవలసిన / రావలసిన ఏ లబ్ధినైన మోసపూరితంగా పొందటము లేదా పొడటానికి ప్రయత్నం చేస్తే రెండు సం. జైలు శిక్ష లేదా రూ.100000/- జరిమానా లేదా రెండు విధించ వచ్చును.

➢సెక్షన్ 92 ప్రకారం వైకల్యం గల ఏ వ్యక్తినైన అగౌరవ పరిచే ఉద్దేశ్యంతో దాడి లేదా బల ప్రయోగం లేదా వైకల్యం గల మహిళ మాన మర్యాదలను భంగ పరచిన, లైంగిక దాడి చేసిన, గర్భం తొలగించే వైద్య కార్యక్రమాలు చేసిన, చేయమని అడిగిన వారికి కనీసం 6 నెలల నుంచి 5 సం. వరకు జైలు శిక్ష విధించబడును

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011 .

ఈ చట్టము యొక్క ఆశయాలు

1. నిర్లక్ష్యానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధులకు పోషణ నివ్వటం
2. పోషణ మరియు అప్పీలు ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట
3. వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు మరియు నియంత్రణ
4. వయో వృద్ధులకి వైద్య సదుపాయం.
5. వయో వృద్ధుల ఆస్తులు మరియు ప్రాణ రక్షణ.

జిల్లాలో పోషణ మరియు అప్పీలు ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట:

- ❖ చాప్టర్ 2 (7) ప్రకారం ప్రతి రెవిన్యూ డివిజన్ నందు రెవిన్యూ డివిజనల్ అధికారి / సబ్ కలెక్టర్ చైర్మన్ గా పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట
- ❖చాప్టర్ 2 (15) ప్రకారం పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ తీర్పులపై తల్లిదండ్రులు మాత్రమే అప్పీలు చేసుకునేందుకు వీలుగా అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ జిల్లాకలెక్టర్ చైర్మన్ గా ఏర్పాటు చేయుట

❖చాప్టర్ 2 (17) ఈ చట్టము అమలులో పిర్యాదు దారు కాని భాద్యులు కేసు విషయమై ట్రిబ్యునల్ లో కాని అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ లో గానీ లాయర్లును నియమించరాదు

❖చాప్టర్ 2 (18) సహాయ సంచాలకులు, విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్దుల సంక్షేమ శాఖ వారు పోషణ మరియు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ నందు కన్వీనర్ గాను మరియు పోషణాదికారిగా వ్యవహరించెదరు.

పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ యొక్క పని విధానం:

- ❖ నిర్లక్షానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధుల, వారిచే అధీకరించిన వ్యక్తి / సంస్థ నుండి పిర్యాదు స్వీకరించుట
- ❖సమన్వయ అధికారుల ద్వార విచారణ చేపట్టటం
- ❖చాప్టర్ 2 (9) (2) ప్రకారం రూ. 10000/- మించకుండా పోషణ ఉత్తర్వులను ఇచ్చుట
- ❖ఈ యొక్క పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఉత్తర్వులపై సంతృప్తి చెందని వయో వృద్ధులు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ కి అప్పీలు చేసుకోవచ్చు.

❖కేసు తీవ్రతను బట్టి విచారణ పూర్తి అయ్యేలోపు తాత్కాలిక బృతిని నిర్ణయించు అధికారము ట్రిబ్యునల్ కు కలవు.

❖ట్రిబ్యునల్ లో నమోదు అయి నోటీసు జారీచేసిన 90 రోజుల లోపు ఉత్తర్వులు అందజేయాలి.

❖ట్రిబ్యునల్ ఉత్తర్వులపై సమంజసమైన కారణం లేకుండా నిర్లక్ష్యం చేసిన యెడల జరిమానా విధిస్తూ లేదా జరిమానా మరియు ఒకనెల వరకు జైలు శిక్ష విధించుటకు వార్రెంట్ జారిచేయు అధికారము ట్రిబ్యునల్ కు కలదు

వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు, నిర్వహణ మరియు నియంత్రణ

- చాప్టర్ 3 (1) ప్రకారం ప్రతి జిల్లాలోను 150 మందికి తక్కువ కాకుండా వయో వృద్ధులకి ఆశ్రయం కల్పిస్తూ వృద్ధాశ్రమాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలి.
- ప్రతి జిల్లాలోని వృద్ధాశ్రమాలు నడుపుతున్న సంస్థలు / వ్యక్తులు విధిగా సహాయ సంచాలకులు విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ వారి కార్యాలయము నందు నమోదు చేసుకుని లైసెన్సు పొందాలి.
- అట్లు నమోదు చేయని సంస్థలు / వ్యక్తులకి జిల్లా కమిటీ ఆమోదంతో 25000/- వరకు జరిమానా విధిస్తారు.

వయో వృద్ధులకి వైద్య సదుపాయం:

❖ చాప్టర్ 4 (1) ప్రకారం ప్రభుత్వం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు ప్రత్యేక పడకలు ఏర్పాటు చేయాలి

❖చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం ప్రత్యేక క్యు లైన్లను ప్రతి ఆసుపత్రి నందు వృద్ధుల కొరకు ఏర్పాటు చేయాలి.

❖చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం దీర్ఘకాలిక వ్యాధులతో భాధపడుచున్న వయో వృద్ధులకు ఆధునిక వైద్యం అందచేయడం.

❖చాప్టర్ 4 (4) ప్రకారం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు వృద్ధులు వైద్యం (గేరియాట్రిక్) చేయు నిపుణులను మరియు వార్డులను ఏర్పాటు చేయడం.

వయో వృద్ధుల ఆస్తులు మరియు ప్రాణ రక్షణ:

జిల్లా కలెక్టర్ మరియు మేజిస్ట్రేట్ చట్టములోని అన్ని అంశాలను సరిగా అమలు చేయుటకు మరియు వయో వృద్ధుల ఆస్థి మరియు ప్రాణ రక్షణకు కావలసిన చర్యలు చేపడుతు వయో వృద్ధులు గౌరవంగా సురక్షితంగా జీవించటానికి దోహదం కల్పిస్తారు.

- **ప్రమాదాలు మరియు విపత్తులు సంభవించినపుదు వారికి సరైన సమయంలో సహాయము మరియు సహకారం అందించుట.**
- **చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం వివిధ డిపార్టుమెంటు అధికారులకు వయో వృద్ధుల అవసరాలు మరియు చట్టంలోని అంశాలపై అవగాహనా కల్పించుట.**

- చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం విచారణ లో ఉన్న కేసుల ప్రగతి పై సమీక్ష చేయుట.
- స్థానిక సంస్థలు / విద్య సంస్థలు నిపుణులు, స్వచ్ఛంద సేవ సంస్థలు, వృద్ధుల సంక్షేమము కై పనిచేయుటకుగాను ప్రోత్సాహించుట.
- హెల్ప్ లైస్ ఏర్పాటు చేయుట.
- చాప్టర్ 5 (1) ప్రకారం వృద్ధుల సంక్షేమ కార్యక్రమాలపై న చట్టంలోని అంశాలపైన ప్రచార కార్యక్రమాలు నిర్వహించుట.

జిల్లా పోలీస్ శాఖ నిర్వహించాల్సిన అంశాలు:

- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో నివసిస్తున్న ఒంటరి వయో వృద్ధుల కొరకు విధిగా ఒక రిజిస్టర్ ఏర్పాటుచేసి వారిని వాలంటరీ కమిటీ సహాయంతో పర్యవేక్షిస్తు ఉండాలి.
- కమ్యూనిటీ పోలీసింగ్ వ్యవస్థని ఏర్పాటు చేయుట
- వయో వృద్ధుల పిర్యాదులను / సమస్యలపై వెంటనే స్పందించుట
- ఒంటరి వయో వృద్ధుల ఇండ్లలో పనిచేయు పనివాండ్ల వివరాలను విచారించుట
- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలోని, వృద్ధుల పై గతములో జరిగిన దాడులు / నేరాలు / హింస కి పాల్పడిన నేరస్తులు వివరాలు నమోదు చేస్తూ రిజిస్టర్ ఏర్పాటు చేయాలి.

జాతీయ ట్రస్ట్ యాక్ట్ – 1999 (ఆటిజం, సెరిబ్రల్ పాల్సి భుద్ధి మాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం)

- ఈ చట్టం ద్వార ఆటిజం, సెరిబ్రల్ పాల్సి భుద్ధి మాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం కల వారు స్వతంత్రముగా జీవించుటకు.
- వీరికి ప్రత్యేక సహాయము మరియు సౌకర్యములు మెరుగుపరచి కుటుంబముతో కలిసి జీవించుటకు.
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) కుటుంబము కష్ట సమయములో ఉన్నప్పుడు వీరికి అండగా ఈ చట్టం క్రింద నమోదు చేసుకున్న సంస్థల ద్వార సహాయం

- కుటుంబము యొక్క సహాయము లేని వారికి ప్రత్యేక ఏర్పాటు.
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) తల్లిదండ్రులు లేదా సంరక్షకులు మరణించిన సమయములో వారికి రక్షణ ఏర్పాటు.
- స్థానిక జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన నమోదు చేసుకున్న ఒక స్వచ్ఛంద సంస్థ మరియు ఒక వైకల్యం గల సామాజిక స్పృహ / సేవతత్వం కలిగిన వ్యక్తి మరియు అవసరం మేరకు న్యాయవాది, డాక్టర్ సభ్యులుగా ఉంటారు.

- ఈ కమిటీ ద్వార అర్హులైన కుటుంబ సభ్యులను కానీ, బంధువులు కానీ (లేదా) వారు కోరిన వ్యక్తిని కానీ సంరక్షకులుగ నియమించబడును
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) రక్షణ మరియు ఆస్తుల రక్షణ నియమించిన గార్డియన్ ద్వార జరుగును.
- ఈ గార్డియన్ కి తన పేరుమీద గాని, తనకు నచ్చిన వారి పేరున గాని వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) ఆస్థి బదలాయింపు జరుగుటకు వీలు కాదు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ

శాఖ / అనుబంధ శాఖ పేరు	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ
ముఖ్య ప్రక్రియ	విభిన్న ప్రతిభావంతులకు మరియు వయో వృద్ధుల కావలసిన ఉపకరణాలు ఉచితముగా పంపిణి
	1. శారీరక విభిన్న ప్రతిభావంతుల కొరకు : మూడు చక్రముల బండ్లు, కాల్లిపెర్స్, చంక కర్రలు, కృతిమ అవయవాలు, రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్) మరియు లాప్ టాప్. ***2. అంధ విభిన్న ప్రతిభావంతుల కొరకు*** : డైసీ ప్లేయర్స్, బ్రెయిలీ పుస్తకాలు, బ్రెయిలీ పలకలు, అంధుల చేతి కర్రలు మరియు లాప్ టాప్.

	3. మూగ మరియు చెవిటి వారి కొరకు : చెవిటి మిషన్లు, టచ్ ఫోన్లు మరియు లాప్ టాప్. ***4. మానసిక వికలాంగుల కొరకు*** : రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్) మరియు విద్యా ఉపకరణాలు. ***5. వయో వృద్ధుల కొరకు :*** వయో వృద్ధుల చేతి కర్రలు, ఏం.సి.ఆర్. చెప్పులు, చెవిటి మిషన్లు, రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్)

ఉప అనుబంధ ప్రక్రియ	
మంజూరు చేయు అధికారి	జిల్లా స్థాయిలో సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్, రాష్ట్ర స్థాయిలో మేనేజింగ్ డైరెక్టర్
పునర్విచారణ అధికారి	జిల్లా స్థాయిలో సంయుక్త కలెక్టర్ / కార్యనిర్వాహక సంచాలకులు
సంబంధిత చట్టాలు	1. వికలాంగుల హక్కుల చట్టం 2016 2. తల్లి దండ్రుల మరియు వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంరక్షణ చట్టం 2007.
అర్హత ప్రమాణాలు	**ఉపకరణాలు** మూడు చక్రముల బండ్లు, కాల్లిపెర్స్, చంక కర్రలు, కృతిమ అవయవాలు, రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్), డైసీ ప్లేయర్స్, బ్రెయిలీ పుస్తకాలు, బ్రెయిలీ పలకలు, అంధుల చేతి కర్రలు, చెవిటి మిషన్లు, టచ్ ఫోన్లు, విద్యా పరికరాలు, వృద్ధుల చేతి కర్రలు, ఏం.సి.ఆర్. చెప్పులు.

అర్హత ప్రమాణాలు	***<u>అర్హత ప్రమాణాలు</u>*** తెల్ల రేషన్ కార్డు కలిగిన విభిన్న ప్రతిభావంతులు మరియు వయోవృద్ధులు ఉపకరణాల ఉచిత మంజూరు కొరకు తప్పని సరిగా వారి యొక్క సదరం సర్టిఫికేట్, ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము, ఆదార్ కార్డు సమర్పించ వలెను మరియు విద్యార్థులు అయినచో విద్యా ఉపకరణాల కొరకు ప్రస్తుతం చదువుచున్న ధృవీకరణ పత్రం సమర్పించ వలెను. ***<u>లాప్ టాప్స్ కొరకు అర్హత ప్రమాణాలు</u>*** ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో పి.జి. / వృత్తి విద్య కోర్సులు, ఐ.టి.ఐ., పాలిటెక్నిక్, గ్రాడ్యుయేషన్, ఉన్నత విద్య ప్రస్తుతము చదువుచున్న వారు అర్హులు.

జతపరచ వలసిన ధృవీకరణ పత్రాలు	1. సదరం సర్టిఫికేట్ 2. ఆదార్ కార్డు 3. నివాస ధృవీకరణ పత్రము 4. ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము 5. వికలాంగత్వము కనబడునట్లు పాస్ పోర్ట్ సైజు ఫోటో 6. విద్యా ఉపకరణాల కొరకు ప్రస్తుతం చదువుచున్న ధృవీకరణ పత్రం 7. సంతకం చేసిన దరఖాస్తు పత్రము

దరఖాస్తు పత్రము	www.apdascac.ap.gov.in అను వెబ్ సైట్ నందు ఆన్లైన్ ద్వార లేక ఆఫ్ లైన్ ద్వార
దరఖాస్తు రుసుము	ఉచితముగా మంజూరు చేయబడతాయి.

పరిష్కరించు గడువు	60 రోజులు
ప్రధాన ప్రక్రియ (ప్రస్తుతం)	1. సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్ వారు నిర్వహించు బహుళార్ధసాధక ఎంపిక శిబిరాలు నందు విభిన్న ప్రతిభావంతులు దరఖాస్తు చేసుకొనవచ్చును. 2. విభిన్న ప్రతిభావంతులు నేరుగా ఆన్లైన్ ద్వార గాని లేదా వారి మండల పరిషత్ అభివృద్ధి అధికారి వారి కార్యాలయము ద్వార గాని దరఖాస్తు చేసుకొనవచ్చును.

ప్రధాన ప్రక్రియ (ప్రస్తుతం)	3. జూనియర్ సహాయకులు, విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ వారు వచ్చిన దరఖాస్తులను పరిశీలించి సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్ వారికి మంజూరు నిమిత్తం పంపుతారు. 4. సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్, విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ వారు దరఖాస్తులు పరిశీలించి మంజూరు చేయుదురు.

ప్రధాన ప్రక్రియ (ఉండాలి)	1. విభిన్న ప్రతిభావంతులు మరియు వయోవృద్ధుల తరుపున గ్రామా వాలంటీర్లు ఉపకరణాల నిమిత్తం గ్రామ / వార్డు సచివాలయాలకు దరఖాస్తులు సమర్పించెదరు. 2. గ్రామ / వార్డు సచివాలయం వారు దరఖాస్తులను పరిశీలించి సంబందించిన శాఖలకు అలాగే ఈ ప్రక్రియలో ఉన్న మిగతా శాఖలకు దరఖాస్తులను తదుపరి చర్యల నిమిత్తం పంపుతారు.

ప్రధాన ప్రక్రియ (ఉండాలి)	3. మంజూరు చేయు అధికారి ఉపకరణాల మంజూరుకు వారి యొక్క ఆమోదం తెలపాలి అ) గ్రామ సచివాలయ సిబ్బంది సహాయ సంచాలకులు వారి అధీనంలో ఉన్న ఉపకరణాలను సేకరించి వాటిని గ్రామ / వార్డు వాలంటీర్లు ద్వార లబ్ధిదారుని ఇంటివద్దకు చేరేల ఏర్పాటు చేయాలి. 4. గ్రామ / వార్డు వాలంటీర్లు, సచివాలయం నుండి ఉపకరణాలను సేకరించి లబ్ధిదారుని ఇంటివద్దకు తీసుకువెళ్ళి అందజేయాలి.

THANK YOU

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

SOCIAL WELFARE DEPARTMENT – Implementation of New Standardized Nutritious Menu & Enhancement of Diet Charges for all boarders residing in the Pre-Matric & Post-Matric Hostels, Residential Schools/Colleges and other Welfare Educational Institutions managed by the SW/TW/BCW/DAW/W&CW/MW Departments – Orders – Issued.

SOCIAL WELFARE (EDN.2) DEPARTMENT

G.O.Ms.No.82 Dated: 05-06-2018.
Read the following: -

1. G.O.Ms.No.59, SW(Edn.2) Department, dated 01.04.2008.
2. G.O.Ms.No.76, SW(End.2) Department, dated 24.04.2008.
3. G.O.Ms.No.15, WD, CW & DW(JJ) Department, dated 7.6.2008.
4. G.O.Ms.No.17, WD, CW & DW (JJ) Department, dated 13.6.2008.
5. G.O.Ms.No.117, Minorities Welfare (MFC) Department, dated 18.06.2011.
6. G.O.Ms.No.922, Education (SETRG.A2) Department, dated 26.12.2008.
7. G.O.Ms.No.39, Social Welfare (EDN.2) Department, dated 07.12.2012.
8. G.O.Ms.No.60 Social Welfare (EDN.2) Department, dated 27.09.2011.
9. G.O.Ms.No.40, Social Welfare (SW.EDN.2)Department, dated 08.12.2012.
10. G.O.Ms.No.40, Social Welfare (Edn.2) Department, dated 29.06.2015.
11. Rc.No.C1/5225/2016-1, dated 30.4.2016 of Director, Social Welfare, A.P.
12. Welfare Review meeting held on 2/8/2016 by the Hon'ble Chief Minister.
13. G.O.Rt.No.1934,Finance(FMU. Welfare. I) Department, dated 08.09.2016
14. Govt.Memo.No.14021/1/SW. Edn.1/2016, dated 31.01.2017.
15. Meeting held by Principal Secretary to Govt., SWD with all Secretaries & HoDs of Welfare Department on 18.04.2017, 19.04.2017 & 28.04.2017.
16. Rc.No. A3/101/2018, dated.04.04.2018 of DD(SW), West Godavari.
17. Rc.No.C1/5225/2016-1, dated 04.04.2018 from the Director of Social Welfare, A.P.

****

O R D E R:

The Government of Andhra Pradesh, envisions the emergence of the State as a happy, inclusive, responsible, & globally competitive society by the year 2029 and has enunciated its vision in the Vision 2029 document, which inter-alia aims to: (i) Create capacities among all sections of society to equitably gain from it so as to make them willing partners and stakeholders. (ii) Transform into an economy that creates, disseminates, and uses knowledge to drive growth and development.

2. Andhra Pradesh is a pioneer in ensuring that no child, belonging to the marginalized communities, is left behind in his/her quest for seeking knowledge, only on grounds related to their social & economic background. Taking cognizance of the gaps in the standards of academic attainment, the State has over the years, established an extensive network of Hostels (Pre-Matric & Post-Matric) and Residential Schools managed by the Social Welfare (SW), Tribal Welfare (TW), Backward Classes (BC) Welfare, Minorities Welfare (MW) & Differently Abled (DA) and Women and Child Welfare Departments.

3. The monthly Maintenance charges (MTF) for the SC & ST students, studying in the Post-Matric courses, including Attached Hostels were enhanced vide G.O.Ms.No.60, Social Welfare (Edn.2) Department, dated 29-9-2011. Subsequently, the Diet Charges for the Boarders in the Hostels (Pre-Matric) & Residential Schools, studying in Classes III to Xth of the SW/TW/ BCW/ MW/ DA/ Education(APREIS) Departments was last enhanced vide the G.O. MS. No. 39, Social Welfare (Edn.2) Department, dated 7-12-2012. Finally, the monthly Maintenance charges were enhanced and made uniform for the SC/ST/BC/MW/DA community/category students in the Department Attached Hostels pursuing Post-Matric courses vide the G.O.Ms.No.40, Social Welfare (Edn.2) Department, dated 08-12-2012.

4. The Social Welfare Department considered it necessary to undertake a scientific study of the existing Diet Menu being implemented in the Hostels & Residential Schools to understand the gaps in nutrition delivery and based on the results to make an assessment of the requirement for the enhancement of the Diet Charges. Accordingly, the National Institute of Nutrition (NIN), Hyderabad has furnished a detailed report wherein an overall analysis of the existing Diet Menu, the nutrition gaps and the changes necessary were documented.

5. During the review meeting held in the reference 12th read above, the Hon'ble Chief Minister has directed that the enhancement of the Diet Charges proposed in respect of the Social Welfare Department be holistically examined in respect of the institutions of all the Welfare Departments in order to ensure uniformity and that the Director of Social Welfare act as the Nodal Officer for this purpose and furnish a Standardized and Nutritious Menu for all Welfare institutions viz. Hostels (Pre Matric & Post-Matric) and Residential Schools/Jr. Colleges across the State, and to move a common proposal for approval. Accordingly, in the reference 14th read above, instructions were issued by the Government to the Director of Social Welfare, AP.

6. The above matter was also discussed in the meetings, held by the Principal Secretary to the Government, Social Welfare Department in the reference 15th read above, with the Principal Secretaries/Secretaries and HODs of the Welfare Departments. Based on the broad requirements suggested by the NIN, Hyderabad, the Secretary, APSWREIS has taken up the task of defining the detailed age-specific Meal Plan for the Hostels and Residential Schools, based on the following parameters:

a) The Menu should be Nutritious and Standardized for all the Welfare Hostels (Pre-Matric & Post-Matric) and Residential Schools/Colleges, across the State.

b) The boarders residing in the Pre-Matric hostels are not provided lunch in the Hostels and have Mid-day meals in the schools concerned, therefore, enhanced Nutrition should be provided through appropriate customization of the Menu.

c) The Menu should meet all the necessary age & gender specific nutritional requirements, as per the Recommended Dietary Allowances(RDAs).

d) The Menu should be based on ingredients, which are locally and seasonally available.

7. The Secretary, APSWREIS, in consultation with all Welfare Departments/ Societies has prepared a standardized & comprehensive nutritious Menu as

mentioned in Annexure I & II to this order, for implementation by all the Welfare institutions, based upon (a) Recommended Dietary Allowances (Required Nutrients/Calories per day), as prescribed by the National Institute of Nutrition /World Health Organization, (b) Distribution of recommended calories across various sources (fats, proteins, carbohydrates, fibers, etc.) (c) Appropriate intervals between successive meals, as per the established nutritional standards (d) Scientific customization of calorie requirements, as per the age (group) and gender of the students, as per the NIN/WHO requirements.

8. As a balanced and nutritious diet is critical for physical and mental growth and development of the boarders from the disadvantaged communities, hence the proposed menu has also been discussed with experts from the World Bank and UNICEF and their suggestions incorporated. Field studies were initially held in the APSWREIS institutions and suitable modifications were made based on feedback received from all the stakeholders. The Diet & Health modules were developed and deployed for Hostels and Residential Schools in the Jnanabhumi portal and a larger pilot was undertaken in West Godavari district from 10-2-2018 in (80) Pre-Matric Hostels and (22) Post-Matric Hostels of the SW & BCW Department, implementing the revamped Diet Menu with enhanced Diet charges. Positive feedback has been received from all stakeholders, viz., Boarders, Parents, HWOs, ASWOs/ABCWOs/ ATWOs and Special Officers of the Hostels in West Godavari district regarding the new standardised Menu vide reference 16th read above.

9. The Director of Social Welfare, vide the reference 17th read above, has submitted a detailed proposal for the implementation of New Standardized Nutritious Menu & for the Enhancement of Diet Charges for all boarders residing in the Pre-Matric & Post-Matric Hostels, Residential Schools/Colleges and other Welfare Educational Institutions managed by the SW/TW/BCW/DAW/W&CW/MW Departments.

10. Government, after careful examination of the above proposal of the Director of Social Welfare, the age & gender specific dietary calorific & nutrition requirements, the recommendations in the report of the National Institution of Nutrition, Hyderabad, the inputs from the nutrition experts from the UNICEF and World Bank, the change in the cost of living index, and the results of the field trials and large-scale pilot undertaken, hereby issue the following orders:

(a) Implementation of the New Standardized and Nutritious Menu, annexed at Annexure I for Pre-Matric Hostels of all Welfare Departments (including Ashram Schools/Ananda Nilayams/Children Homes) & Annexure II (Post-Matric Hostels and Residential Schools/Colleges of all Welfare Departments) w.e.f. 1st July 2018.

(b) Enhancement of the Diet Charges, as per the following rates (per boarder per month), w.e.f. 1st July 2018.

ENHANCED DIET CHARGES (PER BOARDER PER MONTH)

Classes	Type of Institutions	Existing Diet Charges	Enhanced Diet Charges

<table>
<tr><td>III & IV</td><td>All Hostels(Pre-Matric)/ Residential Schools</td><td>₹ 750</td><td>₹ 1000</td></tr>
<tr><td>V, VI & VII</td><td>All Hostels(Pre-Matric)/ Residential Schools</td><td>₹ 750</td><td>₹ 1250</td></tr>
<tr><td>VIII, IX & X</td><td>All Hostels(Pre-Matric)/ Residential Schools</td><td>₹ 850</td><td>₹ 1250</td></tr>
<tr><td rowspan="2">INTER-LEVEL

&

ABOVE</td><td>All Hostels (Post-Matric - for SC/ST Group-I course students only)</td><td>₹ 1200</td><td rowspan="2">₹ 1400</td></tr>
<tr><td>All Hostels (Post-Matric-excluding SC/ST Group –I course students) and Residential Schools/Colleges</td><td>₹ 1050</td></tr>
</table>

(c) Constitution of a Standing Committee, to ensure enhancement in Diet Charges in regular periodicity, based on the need, determined on basis of objective & defined criteria in order to ensure proper nutrition is provided to children at all times, in the Welfare Hostels & Residential Schools ecosystem, consisting of - a) Principal Secretary/ Secretaries of SC/ST/BC/MW/DA/WCD Departments b) Principal Secretary, Health Department c) Principal Secretary, Finance Department in charge of the subject of Welfare d) Director, Economics & Statistics Department e) Director of Social Welfare - Member Convener.

The Committee shall examine need to make any changes in Diet Menu/ Diet Charges in the month of April, every year, on the basis of objective criteria and furnish its recommendations for consideration of the Finance Department before the 15th of April, every year.

The Committee is also entrusted with the task of recommending any Special Dietary provisions for nutritionally-disadvantaged children, Sick children and Children engaging in rigorous sports activities, across the welfare institutions.

(d) The implementation of the New Standardized and Nutritious Menu and the enhancement in the Diet Charges will be operationalized through the Diet module of Jnanabhumi portal, wherever deployed.

10. The Director of Social Welfare, Director of Tribal Welfare, Director of Backward Classes Welfare, Commissioner of Minority Welfare, Secretary, APSWREIS/APTWREIS/APMJPBCWREIS/APREIS(MW), Commissioner, Differently Abled Welfare, Commissioner, Women Development & Child Welfare, VC & MD, APSMFC Limited, are requested to take necessary action for implementation of the New Standardized and Nutritious Menu as shown in the Annexure I & II to this order as per the enhanced rates and to meet the expenditure from the respective Head of Account.

11. The Chief Executive Officer, A.P.C.F.S.S., Amaravati is requested to take necessary steps to modify the Jnanbhumi software accordingly.

12. This order issues with the concurrence of the Finance (FMU-Welfare. I) Department, vide their U.O. No.39027/33/2018-(FMU-WF.1), dated 09-05-2018.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

S.S. RAWAT,
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

To
The Principal Secretary to Government, Tribal Welfare Department,
The Principal Secretary to Government, B.C. Welfare, Department,
The Secretary to Government, W.C. DA & SC Welfare Department
The Secretary to Government, Minority Welfare Department.
The Commissioner, Minority Welfare, AP, Amaravathi
The Director of Social Welfare, A.P., Amaravati.
The Director of Tribal Welfare, A.P., Amaravati.
The Director of Backward Classes Welfare, A.P., Amaravati.
The Spy. Commissioner of Women & Child Welfare, Amaravati.
The Spy. Commissioner of Differently abled, Amaravati.
The Secretary, A.P.S.W.R.E.I.S., Amaravati.
The Secretary, A.P.R.E.I.S., Education Department, Amaravati.
The Secretary, APTWREIS/Gurukulam, Amaravati.
The Secretary, MJP AP BCW REIS, Amaravati.
The VC & MD, APSMFC, Ltd., Amaravati.
The Principal Accountant General (Audit-I), A.P., Vijayawada.
The Director of Treasuries & Accounts, A.P., Ibrahimpatnam Vijayawada.
The Pay and Accounts Officer, AP, Vijayawada
The Commissioner, Information & Public Relations Department, Vijayawada.
The Commissioner of Civil Supplies, A.P., Amaravati.
The CEO, APCFMS, Ibrahimpatnam.
The CEO, APCFSS, Ibrahimpatnam.
Copy to:
The Chairman, State Planning Board, Vijayawada.
All the District Collector in the State.
All the Joint Director/ Deputy Directors, Asst. Directors, (SW) / (TW) / (BCW)/DW & Minority Welfare through HODs.
All the Principals, A.P.S.W. Residential Schools (through Secretary APSWREIS)/APSW Gurukulams/ Mahatma Jyothi Rao Phule Residential Schools/AP Residential Schools of Education Department.
All District Treasury Officers.
The Finance (Expr. SW) Department.
OSD to Chief Secretary to Govt., A.P. Secretariat.
P.S. to Secretary to C.M.
P.S. to M (SWE &TWE) /M(BCW) /M(MW)/ M (WCD & DW)/ M (HRD)/M (PR)/M(Ag.)/ M(AH)/M(LE&T)/M(Health)/M (Civil Supplies)
SF/Spare

// FORWARDED:BY ORDER//

SECTION OFFICER

ANNEXURE-I TO THE G.O. MS.NO.82, SW(EDN.2) DEPARTMENT, DATED:05-06-2018

ANNEXURE - I

NEW STANDARDIZED NUTRITIOUS MENU FOR PRE-MATRIC HOSTELS OF ALL WELFARE DEPARTMENTS

DAYS	Milk Break	Breakfast	Mid-Morning Snack	Lunch*	Evening Snacks	Dinner	Post Dinner Snack
Sunday		Wheat Puri AlooBataniKurma	Ground Nut Chikki	Chicken Curry Thalimpu Annam Curd Gongura Chutney	Ragimalt With Jaggery	Rice Vankaya Kura PalakuraPappu Buttermilk	Banana
Monday	Milk	Boiled Egg Moong Dal Khichdi With Vegetables Peanut Chutney	Ground Nut Chikki	**Mid-Day Meal**	Ragimalt With Jaggery	Rice DosakayaKoora ThotakuraPappu Buttermilk	Banana
Tuesday	Milk	Boiled Egg Tamarind Pulihora	Ground Nut Chikki		Ragimalt With Jaggery	Thalimpu Annam Chicken Curry Gongura Chutney Buttermilk	Banana
Wednesday	Milk	Boiled Egg Idli Peanut Chutney	Ground Nut Chikki		Ragimalt With Jaggery	Rice Aloo Kura GonguraPappu Buttermilk	Banana
Thursday	Milk	Boiled Egg Wheat RavaUpma Peanut Chutney	Ground Nut Chikki		Ragimalt With Jaggery	Rice SorakayaKoora ThotakuraPappu Buttermilk	Banana
Friday	Milk	Boiled Egg Moong Dal Pongal Peanut Chutney	Ground Nut Chikki		Ragimalt With Jaggery	Thalimpu Annam Chicken Curry Gongura Chutney Buttermilk	Banana
Saturday	Milk	Boiled Egg Idli (40g Each) Peanut Chutney	Ground Nut Chikki		Ragimalt With Jaggery	Rice Seasonal Vegetables Kura GonguraPappu Buttermilk	Banana

ANNEXURE-II TO THE G.O. MS.NO.82, SW(EDN.2) DEPARTMENT, DATED:05-06-2018

ANNEXURE - II

NEW STANDARDIZED NUTRITIOUS MENU FOR POST-MATRIC HOSTELS & RESIDENTIAL SCHOOLS/ COLLEGES OF ALL WELFARE DEPARTMENTS

Days	Milk Break	Breakfast	Mid-Morning Snack	Lunch	Evening Snacks	Dinner	Post Dinner Snack
Sunday			Groundnut Chikki	Chicken Curry	Ragimalt With Jaggery	Rice	Banana
		Wheat Puri		Thalimpu Annam		Vankaya Kura	
				Curd		Palakura-Pappu	
		AlooBatani-Kurma		Gongura Chutney		Buttermilk	
Monday	Milk	Boiled Egg	Groundnut Chikki	AlooIguru	Ragimalt With Jaggery	Rice	Banana
		Moong Dal Khichdi		Rice		Dosakaya-Koora	
		With Vegetables		Curd		Thotakura-Pappu	
		Peanut Chutney		Sambhar		Buttermilk	
Tuesday	Milk	Boiled Egg	Groundnut Chikki	Dondakaya-Iguru	Ragimalt With Jaggery	Thalimpu Annam	Banana
		Tamarind Pulihora		Rice		Chicken Curry	
				Curd		Gongura Chutney	
				Sambhar		Buttermilk	
Wednesday	Milk	Boiled Egg	Groundnut Chikki	Bendakaya-Iguru	Ragimalt With Jaggery	Rice	Banana
		Idli		Rice		Aloo Kura	
				Curd		Gongura-Pappu	
		Peanut Chutney		Sambhar		Buttermilk	
Thursday	Milk	Boiled Egg	Groundnut Chikki	Vankaya Iguru	Ragimalt With Jaggery	Rice	Banana
		Wheat Rava Upma		Rice		Sorakaya-Koora	
				Curd		Thotakura-Pappu	
		Peanut Chutney		Sambhar		Buttermilk	
Friday	Milk	Boiled Egg	Groundnut Chikki	Aratikaya-Iguru	Ragimalt With Jaggery	Thalimpu Annam	Banana
		Moong Dal Pongal		Rice		AlooBatani-Kurma	
				Curd		Gongura Chutney	

Days	Milk Break	Breakfast	Mid-Morning Snack	Lunch	Evening Snacks	Dinner	Post Dinner Snack
Saturday	Milk	Boiled Egg	Groundnut Chikki	Cabbage Iguru	Ragimalt With Jaggery	Rice	Banana
		Idli(40G Each)		Rice		Seasonal Vegetables Kura	
				Curd		Gongura-Pappu	
		Peanut Chutney		Sambhar		Buttermilk	

S.S.RAWAT
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
ABSTRACT

Social Welfare Department – The Andhra Pradesh Devadasis (Prohibition of Dedication) Rules, 2015 – Notification Orders – Issued.

SOCIAL WELFARE (CV. PCR) DEPARTMENT

G.O.MS.No. 100 **Dated: 09.12.2015**
Read the following:

Ref: 1. G.O.Ms.No. 80, (PCR), Dept, Dated, 03.12.2010.
2. G.O.Ms.No. 7, (PCR), Dept, Dated, 14.3.2012
3. From the Commissioner of Social Welfare, A.P., Hyd Lr.Rc.No.H1/3166/ 2012, dt.30.11.2013.
4. Govt. Memo No.425/SW.PCR/2012, dt.03.04.2014, 09.04.2014 and 02.02.2015.
5. From the CSW, A.P., Hyd., Lr.Rc.No. G1/3166/2012, dt.11.05.2013.

*****

ORDER:

The following Notification will be published in the A.P Gazette:-

NOTIFICATION

In exercise of the powers conferred under sub-sections (1) and (2) of section 11 of the Andhra Pradesh Devadasis (Prohibition of Dedication) Act, 1988 (Act No 10 of 1988) and of all other powers here into enabling , the Government of Andhra Pradesh hereby makes the following Rules, namely:-

1. SHORT TITLE AND COMMENCEMENT:

(1) These rules may be called the Andhra Pradesh Devadasis (Prohibition of Dedication) Rules, 2015.
(2) They shall come into force on the date of their publication in the Official Gazette.

2. DEFINITIONS:

(I) In these rules, unless the context otherwise requires:-

(a) "Act" means the Andhra Pradesh Devadasis (Prohibition of Dedication) Act, 1988;

(b) “Dedication” means the performance of any act or ceremony by whatever name called, by which a woman is dedicated to the service of a Hindu deity, Idol, object of worship, temple or other religious institution or place of worship and includes tying “Tali with Jakini” to a woman or tying a woman by a garland to a Garuda Khambham, Dhaarana and Deeksha;

(c) “Devadasi” means any woman so dedicated by whatever name called and includes Basavi, Jogini, Parvathi, Mathamma and Thayamma;

(d) “Government” means the State Government of Andhra Pradesh;

(e) “Notification” means a notification published in the Andhra Pradesh Gazette and the word “notified” shall be construed accordingly;

[Contd...2]

(f) “Temple” means a place by whatever designation known, dedicated to, or used as a place of worship; and includes a place deemed to be used as a place of worship.

(g) “Woman” means a female human being of any age;

(h) "Commissioner" means the Commissioner of Social Welfare, Andhra Pradesh State; and it includes Director of Social Welfare wherever the situation exists so.

(i) “Occurrence” means a happening or event.

(j) “Protection Cell” means a cell constituted for the purpose of facilitating awareness on the Andhra Pradesh Devadasis (Prohibition of Dedication) Act, 1988 through Non Government Organisations and to gain information on the incidences and likely potential areas.

(k) “Protection officer” means an officer of Women, Child, Disabled and Senior Citizens Department not below the cadre of Child Development Project Officer.

(l) “Perform” means the act of doing.

(m) “Persistence” means continuance.

(II) Words and expressions used in there rules but not defined herein shall carry the same meanings as are assigned to them in the Act.

3. MARRIAGE OF DEVADASI:

“Devadasi” can enter into a valid marriage. A child born of Devadasi out of reasonable period of cohabitation with a person is a legitimate person in Law and has all rights under the Law including that of inheritance.

4. ACTIVITIES CONSIDERED AS OFFENCE AND ELIGIBLE TO IMPOSE PUNISHMENT:

(1) “**Performer**” is the person, who actually performs the act of dedication.

(2) ”**Promoter**” is the person, who through exhortations, inducements or coercion contributes to the persistence of the practice of dedication.

(3) “**Abettor**” is the person who through culpable negligence or covertly or openly permit the dedication, prevent the contracting of lawful marriage, and fail to act under the law to prevent and/or to initiate legal action on wrong doers, and any person who coerces or induces a woman or her parents, guardians or her relatives to dedicate.

(4) “**Propagator”** is the person, who propagates the practice of dedication of women as Devadasi.

5. **AUTHORITIES RESPONSIBLE FOR THE IMPLEMENTATION OF THE ACT:**

(1) The Government may confer the powers of Judicial First Class Magistrate on the Executive Magistrate/ Tahsildar/ MRO for conducting the trial of the offences under the Act. The District Collector/ Revenue Divisional Officer and Tahsildar will perform their duties within their respective Revenue Division.

[Contd...3]

(2) The Sub-Divisional Magistrate and a Police Officer not below the rank of Deputy Superintendent of Police shall immediately visit the place of dedication within 24 hours of occurrence of such an incident and cause an enquiry and submit report to the court.

(3) The Government may confer the powers of Judicial First Class Magistrate on the Executive Magistrate not below the rank of sub-divisional Magistrate and such Executive Magistrate shall be competent to try the cases under the Act.

(4) **Investigating Officer:** The officer-in-charge of a Police Station shall investigate the offences under the Act. He / She shall investigate within a period of 30 days from the day of registration of the FIR. He / She is also empowered to investigate against any person who prevents lawful marriage of Devadasi or their Children. If the Devadasi belongs to Scheduled Castes and Scheduled Tribes The Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 and The Protection of Civil Rights Act, 1955 shall be made applicable while registering the case.

(5) **Setting up of Protection Cell and Protection Officer:** The State Government shall designate a Protection Cell and a Women Protection Officer in every district for such women.

(6) **Functions of the Cell:**

(I) The Cell shall take the assistance of Non-Governmental Organizations for gaining information on the incidences / likely potential areas and individuals including both victims and perpetrators of such cases.

(II) A record of such information shall be maintained by the Cell.

(III) The Cell shall facilitate the conduct of awareness camps by Non-Governmental Organizations.

(IV) The Cell shall guide the victims in filing the complaint in the Police Station.

6. <u>PREVENTIVE MEASURES</u>:

(1) **Setting up of Vigilance & Monitoring Committees to Review implementation of Act:**

(A) There shall be a District Level Vigilance & Monitoring Committee consisting of the following members:

(1) Additional District Magistrate looking after the Law & Order	:	Chairman
(2) Additional Superintendent of Police looking after the Law & Order	:	Member
(3) Sub-Divisional Magistrate (all Divisions)	:	Members
(4) Retired Dist. Judge /Addl. Dist. Magistrate/ Judicial Magistrate (as nominated by the District Magistrate)	:	Member

[Contd…4]

(5) Non- Govt. Organization (who are engaged in the welfare activities of Devadasi) : Two Members

(6) Executive Director, District SCSC Society : Member

(7) Joint Director/ Deputy Director Social Welfare Department : Member Convener

The Committee shall meet once in every quarter.

(B) District Level Vigilance & Monitoring Committee shall be performing the following duties:

(1) The Committee shall identify temples and religious institutions with a history of dedications and issue instructions to the Trusty or people concerned with management of such institutions to render a sworn affidavit to the effect that no dedications are being performed or permitted further.

(2) Conduct surveys periodically to identify Devadasi Women.

(3) The Police and Revenue Officials in their jurisdiction shall supervise and take all necessary steps to prevent such dedication and such supervision shall not be restricted for creating awareness by organizing camps particularly in Devadasi prone villages.

(4) Take cognizance of offence and initiate criminal proceedings against the offenders under the Act.

(5) The Committee shall ensure that if the girl is a minor, she must be kept either in the custody of her mother or her family or placed in a rescue home and she must be provided with medical aid.

(6) Ensure the rehabilitation of Devadasi women as per rehabilitation. Quarterly reports shall be sent to the State Level Vigilance & Monitoring Committee.

(7) The Committee shall ensure the follow up of the rehabilitation of Devadasi women till the time the Committee certifies that rehabilitation is complete.

(c) Sensitization and Training:

(1) A module on The Andhra Pradesh Devadasis (Prohibition of Dedicaiton) Act, 1988 may be included in the curriculum of the Police Training colleges and Police Academy to sensitize and train Police Officers.

(2) Orientation Training on the Andhra Pradesh Devadasis (Prohibition of Dedicaton) Act, 1988 shall be given to the Sub-Divisional Magistrates, Mandal Executive Magistrates, Joint Directors/ Deputy Directors (Social Welfare), Assistant Social Welfare Officers, Executive Directors, District SCSC Society, Law Officers, the Members of the District Vigilance and Monitoring Committee, public representatives and Panchayat Raj Institutions.

(3) Regular sensitization programmers for general public and teachers through use of mass-media shall be taken up.

[Contd….5]

(D) There shall be a State Level Vigilance & Monitoring Committee Consisting of the following Members:

(1) Minister for Social Welfare Empowerment and Tribal Welfare Empowerment.	:	Chairman
(2) Minister for Home Department.	:	Member
(3) Minister for Women, Child, Disabled And Senior Citizens Dept.	:	Member
(4) Principal Secretary to Govt., Home Dept.	:	Member
(5) Principal Secretary to Govt., Tribal Welfare Dept.	:	Member
(6) Principal Secretary to Govt., Women, Child, Disabled and Senior Citizens Dept.	:	Member
(7) Director General of Police.	:	Member
(8) Secretary to Govt., Law Dept.	:	Member
(9) Commissioner/ Director, Social Welfare.	:	Member
(10) Managing Director, APSCCFC Ltd.	:	Member
(11) Two Non-Govt. Organizations (who are engaged in the welfare activities of Devadasi)	:	Member
(12) Principal Secretary to Govt., Social Welfare Dept.	:	Member Convener.

The Committee shall review the status of Implementation of the Act on half yearly basis and shall send the reports to the Govt.

7. RELIEF & REHABILITATION:

(1) The Government shall from time to time fix appropriate and suitable relief, rehabilitation to the victims under the A.P. Devadasis (Prohibition of Dedication) Act, 1988 and lay down the procedure for providing such relief and rehabilitation.

(2) The relief and rehabilitation shall include but not limited to,

(I) Providing a house of not less than 250 sq.ft. plith area (as per the norms of the Housing Department).

(ii) Economic assistance for gainful employment.

(iii) Free education of children in Govt. Social Welfare & Tribal Welfare Residential Schools upto XII Standard.

(iv) Declare the debt (bonded) if any or part of any debt (bonded) shall be deemed to have been extinguished as per the Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976.

(V) Incentives as applicable for inter-caste marriage.

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

Dr. VIJAY KUMAR
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

TO
The Commissioner of Printing, Stationary and Stores Purchase,
Chanchalguda, Hyderabad. (With a request to publish in the extra-ordinary A.P Gazette and furnish 500 Gazette copies)

[Contd….6]

The Commissioner of Information & Public Relations Department
All the District Collectors in the State.
All the Revenue Divisional Officers and Mandal Revenue Officers through the District Collectors concerned)
The Director of Social Welfare, A.P, Hyderabad.
The Director of Tribal Welfare, A.P, Hyderabad.
The Commissioner of Back Ward Classes Welfare, A.P, Hyderabad.
All the Departments of Secretariat (with a request to communicate these orders to the HOD's under their control)
All the Superintendents of Police in the State.
The Director, TCR & TI, Hyderabad.
The Registrar, AP, High Court, Hyderabad.
The Registrar, AP, Hyderabad,

Copy to:

The Law (C) Department,
The PS to Secretary to C.M.
The PS to Minister (SWE & TWE)
The PS to Minster (Home)
The PS to Minister (WCD&SC Dept.)
The PS to Minister (Revenue)
The Ps to Principal Secretary (SW)
The Ps to Principal Secretary (TW)
The Ps to Principal Secretary (BCW)
SC/SF

// FORWARDED:: BY ORDER //

SECTION OFFICER

గ్రామ సచివాలయ సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుల శిక్షణ

దేవదాసి వ్యవస్థ

సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

ఆ.ప్ర.దేవదాసి/జోగిని వ్యవస్థ నిరోధక చట్టం 1988

దేవదాసి / జోగిని వ్యవస్థ ఏర్పాటు ఎలా ?

పేద ప్రజల అవిద్య,అమాయకత్వము, అభద్రతల కారణంగా ఏర్పడిన ఒక సాంఘిక దురాచారము ఈ దేవదాసి/జోగిని/మాతమ్మ/ బసివిని వ్యవస్థ.

తమ కుటుంబానికి లేదా గ్రామానికి మేలు జరగాలనీ తమ సంతానములో ఒక ఆడపిల్లను గ్రామ దేవతకు అర్పించడము/గ్రామదేవతతో వివాహము జరిపించడము చేస్తారు.

అప్పటినుండి ఆ అమ్మాయి గ్రామ సమిష్టి సంపద గ పరిగణించ బడుతుంది.

జీవన విధానం

గ్రామ దేవత ఉత్సవాలలో మరియు గ్రామస్తుల ఇతర ఉత్సవాలలో నాట్యము చేయడము, గుడిని శుభ్రము చేయడము వీరి పని.

గ్రామములో బిక్షాటన ద్వారా జీవిస్తారు.

సాధారణంగా వీరు ప్రాయములో ఉన్నపుడు గ్రామములోని మోతుబరి / ఇతరుల లైంగిక కోరికలను తీర్చే సాధనముగా ఉపయోగ పడతారు.

వయసు మళ్ళిన తరువాత వీరు చాలా దుర్భరమైన జీవితాన్ని గడుపుతారు.

ఆ.ప్ర.దేవదాసి/జోగిని వ్యవస్థ నిరోధక చట్టం 1988

చట్టం - ముఖ్యాంశాలు

ఈ సాంఘిక దురాచారాన్ని రూపుమాపుటకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1988 వ సంవత్సరములో ఈ చట్టాన్ని చేసింది,

ఈ చట్టం ప్రకారం ఎవరైనా బాలికను / మహిళను ఆమె ఇష్టంతో గాని లేక ఇష్టం లేకుండా కాని దేవదాసి/జోగినిగా మార్చడం ఈ చట్టం క్రింద నేరం.

అట్లు చేసిన వారు, ప్రోత్సాహించిన వారు, సహకరించిన వారు ఈ చట్టం క్రింద శిక్షార్హులు.

ఎవరైనా అమ్మాయిని ఆమె ఇష్టంతో గాని లేక ఇష్టం లేకుండా కాని దేవదాసి/జోగినిగా చేస్తున్నట్లు లేదా చేయబోతున్నట్లు తెలిస్తే ఎవరైనా దగ్గరలోని పోలీసు స్టేషను నందుగానీ, మహిళా శిశు సంక్షేమ అధికారులకు గానీ సాంఘిక సంక్షేమ అధికారులకు తెలియపరిస్తే వారు తదుపరి చర్యలు తీసుకొంటారు.

దేవదాసీలకు సంబంధించి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడ్యుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ విధులు

పునరావాసము : ఎస్సీ కార్పొరేషన్ ద్వారా ఏదైనా జీవనోపాధి కొరకు అవసరమగు ఆర్ధిక సహాయం అందించబడుతుంది

పిల్లల చదువులకు ఏర్పాట్లు

పిల్లలను సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ గురుకుల విద్యాలయం / వసతి గృహం లో చేర్పించి చదివించడము జరుగుతుంది. వీరికి ప్రత్యేకంగా కొన్ని సీట్లు కేటాయించబడతాయి

ఆనంద నిలయం లలో కూడా కొన్ని సీట్లు వీరికి కేటాయించబడతాయి.

వీడియో లింక్ : . https://youtu.be/iF2yj5NMRu8

గ్రామ సచివాలయ
సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుల
శిక్షణ కార్యక్రమము

Constitutional Provisions for Weaker Sections

సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

14. చట్టం ముందు సమానత్వం మరియు చట్టం వల్ల సమాన రక్షణ

చట్టం ముందు సమానత్వాన్ని చట్టం వలన సమాన రక్షణలను భారత భూభాగంలో రాజ్యం ఏ వ్యక్తికీ నిరాకరించరాదు

అయితే సమానులను, ఆసమానులను విడివిడిగా పరిగణించినప్పుడు ఈ ప్రకరణ వర్తించదు.

15. మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానం కారణంగా చూపే వివక్షత నిషేధం

1) మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానం కారణంగా **రాజ్యం పౌరులపట్ల వివక్షతను చూపరాదు.**

2) మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానం కారణంగా ఏ పౌరుడూ ఏ విధమైన అనర్హతలకు, బాధ్యతలకు, ప్రతిబంధకములకు గురి చేయబడరాదు.

ఎ) ప్రత్యేముగా ప్రజలందరూ ఉపయోగించే షాపులు, హోటళ్ళు, విశ్రాంతి, వినోద గృపములు స్థలములు అనుభవించుటయందు

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

15.2 బి) సర్వజనుల ఉపయోగార్థం అంకితమైన పాక్షికంగా కానీ, పూర్తిగా కానీ రాజ్య నిధులతో నిర్వహింపబడుతున్న బావులు, చెఱువులు, స్నానఘట్టాలు, రహదారులు, విహారస్థలాలు వీటి అనుభవములో ఏ వ్యక్తిని అభ్యంతరపరచరాదు.

15.3) అయినప్పటికీ ఈ ఆర్టికల్‌లోని అంశములు ఏవీ **స్త్రీలకు మరియు పసివారి సంక్షేమం** కొరకు ప్రత్యేక రక్షణలను ఏర్పరుచుటయందు రాజ్యమునకు ఉన్న అధికారమునకు అడ్డురావు.

15.4) ఈ ఆర్టికల్‌లోని అంశములు ఏవీ మరియు ఆర్టికల్ 29 క్లాజ్ (2) లోని అంశములు; షెడ్యూల్డ్ కులాల వారికి, షెడ్యూల్డ్ తెగలవారికి మరియు సాంఘికముగాను విద్యలోను వెనుకబడిన ఇతర తరగతుల వారికి ప్రత్యేక రక్షణలను ఏర్పరచుటయందు రాజ్యమునకు ఉన్న అధికారమునకు అడ్డురావు.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

పైన ఉదహరించిన అంశములు ఏవీ షెడ్యూల్ కులముల వారికీ, షెడ్యూల్ తెగలవారికీ, మరియు వెనకబడిన తరగతుల వారికీ మరియు ఆర్థికంగ వెనకబడిన వర్గాలకు విద్యావకాశాలలో కల్పించు రక్షణలను ప్రైవేట్ విదా సంస్థలలో, అవి ప్రభుత్వంచేత సహాయమునకు పొందుచున్న లేక పొందినవైనా, ఏర్పరుచుటయందు రాజ్యమునకు ఉన్న అధికారమునకు అడ్డురాదు. అయితే, ఈ అధికారము అల్ప సంఖ్యాక వర్గాలు ఏర్పరచుకొను సంస్థలకు వర్తించదు.

16. ప్రభుత్వోద్యోగ వసతులతో సమానావకాశాలు

1) రాజ్యములోని అన్ని ప్రభుత్వోద్యోగములలోనూ, ప్రభుత్వోద్యోగవసతుల్లోనూ పౌరులందరికీ సమానావకాశములు ఉండవలెను.

2) మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానములలో అన్నింటిని గాని లేక ఏ ఒక్కటిని గాని కారణంగా, ఉద్దేశించి ప్రభుత్వోద్యోగార్హతలలోనూ, ప్రభుత్వోద్యోగములలోనూ చేర్చుకొనుటలోనూ పౌరులమధ్య వివక్షత చూపరాదు.

16.3) అయినప్పటికిని జన్మస్థానమును బట్టి రాష్ట్ర మరియు కేంద్రపాలిత, ప్రాంతముల ప్రభుత్వోద్యోగములలోని స్థానిక సంస్థలలోని మరియు స్వాధికార సంస్థలలోని ఉద్యోగములను స్థానికులకు కేటాయించు విధములో చట్టమును చేయు అధికారము పార్లమెంటుకు ఉన్నది. ఈ కేటాయింపు ఏదైనా ఒక తరగతికి లేక కొన్ని తరగతుల ఉద్యోగములకు పరిమితమయి వుండవలెను. ఈ కేటాయింపు ఉద్యోగుల నియామకం కంటే ముందు నిర్ణయించబడినవై ఉండవలెను.

16.4) అయినప్పటికీ, వెనుకబడిన తరగతులవారికి ప్రభుత్వోద్యోగములలోనూ, అవకాశములలోనూ ప్రత్యేక కేటాయింపులను ఏర్పరచు అధికారము రాజ్యమునకు ఉన్నది. వెనుకబడిన తరగతులవారు ప్రభుత్వోద్యోగములలో తగినంతమంది లేనట్లు రాజ్యము అభిప్రాయపడినపుడు మాత్రమే తదుచితమైన కేటాయింపులను చేయవచ్చును.

16.4ఎ) అయినప్పటీ, షెడ్యూల్డ్ తెగలు, షెడ్యూల్డ్ కులములకు చెందినవారికి ప్రభుత్వోద్యోగములలో పదోన్నతులయందు కూడా ప్రత్యేక కేటాయింపులను ఏర్పరచు అధికారము రాజ్యమునకు ఉన్నది. ఉన్నత పదవులలో వారికి సీనియారిటి ప్రసాదించు అధికారము కూడా రాజ్యమునకు ఉన్నది. షెడ్యూల్ తెగలు, షెడ్యూల్ కులములవారు తగినంతమంది ప్రభుత్వోద్యోగములలో లేనట్లు రాజ్యము అభిప్రాయపడినచో తదుచితమైన పదోన్నతులకు అనువైన కేటాయింపులను చేయవచ్చు

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

16(6) ఆర్థికంగా బలహీనమైన వర్గాలకు ఉద్యోగాల్లో 10 శాతం రిజర్వేషన్లు

ఆర్థికంగా బలహీనమైన వర్గాలకు రిజర్వేషన్లు కల్పించడం కోసం రాజ్యం ఎటువంటి నిబంధనలు చేయకుండా ఈ నియమంలో ఏదీ నిరోధించదు

నిబంధన (4) లో పేర్కొన్న తరగతులు కాకుండా పౌరులలో ఆర్థికంగా బలహీనమైన వర్గాలకు చెందిన వారికి అనుకూలంగా నియామకాలు లేదా పోస్టులలో ప్రస్తుతం ఉన్న రిజర్వేషన్లకు అదనంగా మరియు గరిష్టంగా పది శాతానికి లోబడి ఈ నిబంధన ఉంటుంది.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

అర్హతలు:వృత్తిపరంగా, వ్యవసాయ పరంగా వార్షిక ఆదాయం రూ. 8 లక్షల కంటే తక్కువ ఉన్నవారికి ఈ రిజర్వేషన్లు వర్తిస్తాయి.

5 ఎకరాల కంటే తక్కువ వ్యవసాయ భూమి, 1000 చదరపు అడుగుల కంటే తక్కువ విస్తీర్ణం ఉన్న ఇల్లు కలిగిన వారికి ఈబీసీ రిజర్వేషన్లు వర్తిస్తాయి.

నోటిఫైడ్ మున్సిపల్ ప్రాంతాల్లో 100 గజాల కంటే తక్కువ స్థలంలో ఇల్లు ఉన్నవారికి..

నాన్-నోటిఫైడ్ మున్సిపల్ ప్రాంతాల్లో 200 గజాల కంటే తక్కువ స్థలంలో

17. అస్పృశ్యత నిషేధించడమైనది

ఇందు మూలముగా అస్పృశ్యత నిషేధింపబడినది. అస్పృశ్యత అనేది ఏ రూపములో ఉన్నా అన్ని స్వరూపములు నిషేధింపబడినవి. అస్పృశ్యత అను ఆచారము కింద అనుభవిస్తున్న అనర్హతలను ఎవరైనా అస్పృశ్యుల పట్ల అమలు చేసినచో అట్టి చర్య నేరముగా నిర్ధారింపబడి శిక్షార్హమగును.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

19.స్వేచ్ఛ హక్కు

అందరు పౌరులకు ఈ హక్కు ఉంటుంది-

(ఎ) వాక్ మరియు భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛకు;

(బి) శాంతియుతంగా మరియు ఆయుధాలు లేకుండా సమావేశమవడానికి;

(సి) సంఘాలు [లేదా సహకార సంఘాలు] ఏర్పాటు చేయడానికి;

(డి) భారత భూభాగం అంతటా స్వేచ్ఛగా సంచరించడానికి;

(ఇ) భారతదేశ భూభాగంలో ఏ ప్రాంతంలోనైనా నివసించడానికి మరియు స్థిరపడటానికి;

(జి) ఏదైనా వృత్తిని చేపట్టడానికి లేదా ఏదైనా వృత్తి, వాణిజ్యం లేదా వ్యాపారాన్ని కొనసాగించడానికి.

23. మానవుల క్రయ విక్రయాల నిషేధం -వెట్టిచాకిరి నిషేధం

1) సజీవులైన వ్యక్తులను వ్యాపార వస్తువులుగా మారి ఎవరూ వ్యాపారం చేయరాదు. బానిస వ్యాపారం బేగార్ మరియు తత్సంబంధిత వ్యాపారం నిషేధించబడినది. వీటి వ్యాపారం చేయువారు శిక్షార్హులు. నిర్బంధ సేవ కూడా నిషేధింపబడినది. వ్యక్తులను నిర్బంధసేవకు గురిచేయువారు శిక్షార్హులు.

24. కర్మాగారాలలో పనివారి నియామకం, నిషేధం

1) 14 సంవత్సరముల వయస్సు నిండని బాలబాలికలను కర్మాగారములలోనూ, గనుల యందు, ప్రమాదకరమైన పనులలోనూ నియమించరాదు.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

29. అల్పసంఖ్యాకుల సంక్షేమ రక్షణ

1) ప్రత్యేకమైన భాషా, లిపి, సంస్కృతి కల ప్రజాసమూహములకు భారతదేశములో వారు ఎక్కడ నివసిస్తున్నా వారి భాషనూ, లిపినీ, సంస్కృతిని పరిరక్షించుకునే హక్కు కలదు.

30. విద్యాసంస్థలను స్థాపించుట, నిర్వహించుట కొరకు అల్ప సంఖ్యాకులకు కల్పించిన రక్షణలు

1) అల్పసంఖ్యాకులందరికీ మతపరమైనవి అయినా లేక భాషాపరమైనవైనా, వారి సంక్షేమం కొరకు ప్రత్యేకమైన విద్యాసంస్థలను ఏర్పాటు చేసుకొని నిర్వహించుకొనే హక్కు ఉన్నది.

2) విద్యాసంస్థలకు రాజ్యం మంజూరు చేసే గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్‌ను అల్పసంఖ్యాకులు నిర్వహించే సంస్థలకు నిరాకరించరాదు.

38. ప్రజా సంక్షేమం, శ్రేయస్సుల నిమిత్తం సాంఘిక సంస్థలను స్థాపించుట

1) ప్రజా సంక్షేమం కొరకు రాజ్యం పాటుపడవలెను. ఈ ప్రక్రియలో రాజ్యం స్థాపంచే వ్యవస్థ, సంస్థలూ ప్రజలకు సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, న్యాయాన్ని సమకూర్చే సాధనములుగా ఉండవలెను.

2) వ్యక్తుల మధ్య ఆదాయ, అసమానతను తగ్గించుట కొరకు హోదాలలోని అసమానతలను నిర్మూలించుటకు రాజ్యము ప్రత్యేక కృషి చేయవలెను. అదే విధముగా వేరు వేరు వృత్తులలో ఉన్న వారి మధ్య వేర్వేరు ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్న ప్రజల మధ్య ఆర్థిక పరిస్థితులలోనూ పని, ఉద్యోగావకాశాలలోనూ ఉన్న అసమానతలను నివారించే కృషిని చేయవలెను.

41. పనిని కలిగి ఉండే హక్కు, చదువుకునే హక్కు, నిస్సహాయులకు ఆర్థిక సహాయం

1) శక్తి ఉన్నంతమేరకు రాజ్యము ప్రజలందరికీ పనిని కల్పించవలెను. విద్యావకాశములను కల్పించవలెను. ఉద్యోగం లేనివారికి, వయసు మీరినవారికి, అనారోగ్య బాధితులకు ఇతరత్రా శక్తిలేని నిస్సహాయులకూ ఆర్థిక సంహాయం అందించవలెను.

45. పసివారి రక్షణ, ఉచిత మరియు నిర్బంధ చదువు

6 సంవత్సరముల లోపలి పసివారందరికీ సంరక్షణనూ, చదువును అభ్యసించు అవకాశమును కల్పించుట కొరకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు కృషి చేయవలెను.

46. షెడ్యూల్డ్ తెగలకు, షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికి ఇతర వెనకబడిన తరగతుల వారికి విద్యా ఆర్థికాభివృద్ధి కృషి

షెడ్యూల్డ్ తెగలకు, షెడ్యూల్డ్ కులాల మరియు వెనకబడిన తరగతుల వారికి విద్యావకాశములు, ఆర్థిక మెరుగుబాటుకు ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపవలయును. వారిని సాంఘిక అన్యాయములు, దోపిడీల నుంచి రక్షించవలయును.

244. షెడ్యూల్డ్ మరియు ట్రైబల్ ప్రాంతముల పరిపాలన

1) అస్సాం, మేఘాలయ, త్రిపుర మరియు మిజోరామ్ రాష్ట్రాలు మినహా ఇతర రాష్ట్రాలలోని షెడ్యూల్ట్ మరియు ట్రైబల్ ప్రాంతముల పరిపాలన మరియు నియంత్రణకు 5వ షెడ్యూల్‌లోని అంశములన్నియూ వర్తించును.

330. లోక్‌సభలో షెడ్యూల్డ్ కులాల వారికి, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికి స్థానాల కేటాయింపు

1) లోక్‌సభలో సభ్యత్వములో ఈ క్రింద తరగతుల వారికి స్థానములను రిజర్వు చేయవలెను.

   ఎ) షెడ్యూల్డ్ కులాలకు, షెడ్యూల్డ్ తెగలకు

2) షెడ్యూల్ట్ కులాలకు షెడ్యూల్డ్ తెగలకు రిజర్వు చేయు స్థానాములు ఆ రాష్ట్రము లేక యునియన్ టెరిటరీల శాసనసభ సభ్యులలో, ఆ రాష్ట్ర ప్రజల జన సంఖ్యయందు షెడ్యూల్డ్ కులాలకు, షెడ్యూల్డ్ తెగల జనసంఖ్యకు ఉండు నిష్పత్తిలో ఉండవలెను.

332. శాసనసభలలో షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికీ, షెడ్యూల్డ్ తెగలవారికీ స్థానాల కేటాయింపు

1) అన్ని రాష్ట్ర శాసనసభల సభ్యత్వములలో షెడ్యూల్డ్ కులాల వారికి, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికి రిజర్వేషన్ ఉండవలెను.

334. పై కేటాయింపులు 80 సంవత్సరముల అనంతరం కొనసాగరాదు

ఈ పార్ట్‌లో ఇంతకుముందు ఏ విధముగా ఉన్నా ....

ఎ) షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికీ, షెడ్యూల్డ్ తెగలకూ పార్లమెంట్‌లోనూ, రాష్ట్ర శాసనసభలలోనూ కల్పించిన రిజర్వేషన్లు.

బి) ఆంగ్లో ఇండియన్‌లకు లోక్‌సభలోనూ, రాష్ట్ర శాసనసభలలోనూ నామ నిర్దేశము ద్వారా కల్పించిన ప్రాతినిధ్యమునకు ఈ సంవిధానం అమలుకు వచ్చినప్పటి తేదీ నుంచి డెబ్బది సంవత్సరముల అనంతరం అంతమగును.

335. షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికీ, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికీ ప్రభుత్వోద్యోగాలలో హక్కుల గుర్తింపు

యూనియన్ మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సేవలలో సిబ్బందిని నియమించునపుడు షెడ్యూల్డ్ కులముల, షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు గుర్తింపబడిన హక్కులను విధిగా పరిగణలోకి తీసుకొనవలెను. ఈ సూత్రముల అమలు పరిపాలనా దక్షతకు అనుగుణంగా ఉండవలెను. అయినప్పటికీ, ఏ తరగతికి చెందిన ఉద్యోగాలలోనైనా పదోన్నతి కొరకు జరుగు పరీక్షలలో మరియు ఇతర అర్హతలను నిర్ధారించుటయందు షెడ్యూల్డ్ తరగతుల వారికి, షెడ్యూల్డ్ కులములవారికి కనీస మార్కులు, నిర్దిష్ట ప్రమాణములయందు సడలింపుల నిచ్చుటకు ఈ ఆర్టికల్ అడ్డురాదు.

338. నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్

1) నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్ అను పేరుతో ఒక సంస్థ ఉండవలెను.

338.ఎ. నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్

1) నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ అను పేరుతో ఒక సంస్థ ఉండవలెను.

2) ఈ క్రింది ఉదహరించిన అంశములుపై కమిషన్‌లు నిర్వహించు విధులు:

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

ఎ) షెడ్యూల్డ్ కులములకు/షెడ్యూల్డ్ తెగలకు సంవిధానం క్రింద మరియు ఏదైనా ఇతర చట్టములు లేక నిర్దేశాలను అనుసరించి కల్పించిన రక్షణలపై దర్యాప్తును జరుపుట. ఆ రక్షణల అమలు జరుపుటను పర్యవేక్షించుట మరియు వాటి పరిణామాలను ఎంచుట.

బి) షెడ్యూల్డ్ కులముల/షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు ఏర్పరచిన రక్షణల నిమిత్తమై అందు నిర్దష్టమైన ఫిర్యాదులపై విచారణ జరుపుట.

సి) యూనియన్ మరియు రాష్ట్రములలో షెడ్యూల్డ్ కులముల/షెడ్యూల్డ్ తెగల ఆర్థిక, సాంఘిక సంక్షేమాల కొరకు జరుగు ప్రణాళికా విధానాల చర్చలలో పాల్గొనుట మరియు సలహాలను అందించుట మరియు యూనియన్, రాష్ట్రములలో అమలు అవుతున్న ప్రణాళికల పరిణామాలను ఎంచుట.

డి) పైన ఉదహరించిన రక్షణలపై ప్రతి సంవత్సరం మరియు కమిషన్ ఎపుడు అవసరమని తలిస్తే అపుడు రాష్ట్రపతికి నివేదికలను సమర్పించుట.

ఇ) ఆ నివేదికలలో యూనియన్ మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు పైన ఉదహరించిన రక్షణ అమలు కొరకు చేపట్టవలసిన ప్రభాన్విత చర్యల గురించిన సిఫార్సులు ఉండవచ్చును.

ఎఫ్) షెడ్యూల్డ్ కులములకు/ షెడ్యూల్డ్ తెగలకు కల్పించిన ప్రత్యేక హక్కుల రక్షణ, వారి సంక్షేమం, సాంఘికాభివృద్ధి పురోగతికి సంబంధించి రాష్ట్రపతి అందించు అన్ని ఇతర ఆదేశాలను నిర్వహించుట.

3. యూనియన్ ప్రభుత్వం మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు షెడ్యూల్డ్ కులముల/ షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు రూపొందించు విధానాలన్నింటిపైనా కమిషన్‌ను సంప్రదించవలెను.

338 బి. వెనుకబడిన తరగతుల జాతీయ కమిషన్. సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతులకు జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమిషన్ అని పిలువబడే ఒక కమిషన్ ఉండాలి. కమిషన్ యొక్క విధులు.

ఎ) ఈ రాజ్యాంగం ప్రకారం లేదా సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతులకు అందించబడిన భద్రతలకు సంబంధించిన అన్ని విషయాలను దర్యాప్తు చేయడం మరియు పర్యవేక్షించడం లేదా ప్రస్తుతా ఏ ఇతర చట్టం ప్రకారం అమలులో లేదా ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ప్రకారం మరియు అటువంటి భద్రతల పనితీరును అంచనా వేయడం.

బి) సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతుల హక్కులు మరియు భద్రతలను కోల్పోవటానికి సంబంధించి నిర్దిష్ట ఫిర్యాదులను విచారించడం

సి) సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతుల సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధిపై పాల్గొనడానికి మరియు సలహా ఇవ్వడానికి మరియు యూనియన్ మరియు ఏదైనా రాష్ట్రం క్రింద వారి అభివృద్ధి పురోగతిని అంచనా వేయడానికి;

డి) ఏటా మరియు కమిషన్ సరిపోతుందని భావించే ఇతర సమయాల్లో రాష్ట్రపతికి సమర్పించడానికి, ఆ భద్రతల పనిపై నివేదికలు

338 బి. వెనుకబడిన తరగతుల జాతీయ కమిషన్.

ఇ) సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతుల రక్షణ, సంక్షేమం మరియు సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధి కోసం ఆ రక్షణలు మరియు ఇతర చర్యలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడానికి యూనియన్ లేదా ఏదైనా రాష్ట్రం తీసు వలసిన చర్యలకు సంబంధించిన సిఫారసులను అటువంటి నివేదికలలో చేయడానికి;

ఎఫ్) సామాజికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడిన తరగతుల రక్షణ, సంక్షేమం మరియు అభివృద్ధి మరియు పురోగతికి సంబంధించి అటువంటి ఇతర విధులను నిర్వర్తించడం, పార్లమెంటు తయారుచేసిన ఏ చట్టంలోని నిబంధనలకు లోబడి, నియమం ప్రకారం

340. వెనుకబడిన తరగతుల స్థితిగతులను విచారించే నిమిత్తం కమీషన్ నియామకం

ఈ దేశములో సాంఘికంగాను, విద్యలోను వెనుకబడిన తరగతులవారి స్థితిగుతులపైన వారు అనుభవించుచున్న ఇక్కట్లపైన విచారణ జరిపే నిమిత్తం, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం కొరకూ వారి ఇబ్బందులను తొలగించేందుకు యూనియన్ మరియు రాష్ట్రములు చేపట్టవలసిన చర్యలను సూచించే నిమిత్తం మరియు యూనియన్, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు వెనుకబడిన తరగుతుల వారి పురోగతిని, అందించవలసిన గ్రాంట్లును, వాటి మంజూరుకు అవసరమయిన షరతులను సూచించే నిమిత్తం, రాష్ట్రపతి తనకు సమర్ధులను నమ్మకం ఉన్న వ్యక్తులను కమీషన్‌గా నియమించవలెను. ఆ నియామక ఉత్తర్వులో కమీషన్ అనుసరించవలసిన కార్యక్రమ నియమావళిని నిర్ణయించవచ్చు.

350. ఇబ్బందుల నివారణకై సమర్పించు అర్జీల భాషలు

ప్రతివ్యక్తి ఏదైనా ఇబ్బంది నివారణ నిమిత్తం యూనియన్ ప్రభుత్వమునకు లేక యూనియన్ ప్రభుత్వాధికారులకు మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు లేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాధికారులకు సమర్పించు అర్జీని ఏ దేశ భాషలోనైనా, సమర్పించుకొనే హక్కు ఉన్నది.

243 డి.) పంచాయితీ సంస్థలలో సీట్ల రిజర్వేషన్ .—

ప్రతీ స్థాయిల పంచాయతీలలో ఆ ప్రాంత జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం షెడ్యూల్ కులాలు , షెడ్యూల్ తెగల వారికి కొన్ని స్థానాలను రిజర్వ్ చేయాల్సి వుంటుంది. సంబంధిత రాష్ట్ర శాసనసభ షెడ్యూల్ కులాలు , షెడ్యూల్ తెగల వారికి మూడు స్థాయిలలోని పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ విభాగాల అధ్యక్షుల స్థానాలలో రిజేర్వేషన్లు కల్పించాల్సి వుంటుంది .

మొత్తం స్థానాలలో 1/3 వంతు మహిళలకు రిజర్వ్ చేయాల్సి వుంటుంది. మూడు స్థాయిలలోని పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ విభాగాల అధ్యక్షుల స్థానాలలో 1/3 వంతు మహిళలకు రిజర్వ్ చేయాల్సి వుంటుంది.

రాష్ట్ర శాసన సభకు వెనకబడిన తరగతుల వారికి పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ లో రిజేర్వేషన్లు కల్పించే అధికారం కలదు

243 టి). మున్సిపాలిటీ వ్యవస్థలో సీట్ల రిజర్వేషన్ -పట్టణ జనాభాలో షెడ్యూల్ కులాలు , షెడ్యూల్ తెగల వారికి జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం స్థానాలను రిజర్వ్ చేయాల్సి వుంటుంది. సంబందిత రాష్ట్ర శాసనసభ షెడ్యూల్ కులాలు , షెడ్యూల్ తెగల వారికి మున్సిపాలిటీ అధ్యక్షుల స్థానాలలో రిజేర్వేషన్లు కల్పించాల్సి వుంటుంది .మొత్తం స్థానాలలో 1/3 వంతు మహిళలకు రిజర్వ్ చేయాల్సి వుంటుంది. అధ్యక్షుల స్థానాలలో 1/3 వంతు మహిళలకు రిజర్వ్ చేయాల్సి వుంటుంది.

రాష్ట్ర శాసన సభకు వెనకబడిన తరగతుల వారికి మున్సిపాలిటీ వ్యవస్థ లో రిజేర్వేషన్లు కల్పించే అధికారం కలదు

ధన్యవాదములు

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
SOCIAL WELFARE (CV.POA) DEPARTMENT

Circular Memo No.627352/CV.POA/2020 Dated:10.10.2020

Sub:- SWD - Implementation of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989& Amended Act, 2015 and Rules made there under - Payment of Relief and Rehabilitation measures to the victims of atrocity - Certain instructions/Clarification - Issued - Reg.

Ref:- 1. SCs & STs (POA) Act, 1989 and amended Act, 2015 (Act No.1 of 2016)
2. SCs & STs (POA) Rules, 1995 and Amended Rules, 2016.
3. G.O.Ms.No.3, Social Welfare (CV.POA) Dept., dt:29.08.2016.
4. G.O.Ms.No.76, Social Welfare (CV. POA) Dept., dt:28.11.2014
5. G.O.Ms.No.95, Social Welfare (CV. POA) Dept., dt:29.08.2016.
6. Circular Memo No.1248417/CV.POA/2020, Dt:09.10.2020.

ooOoo

The attention of all the District Collectors in the State is invited to the references cited and to inform that in the references 3rd to 5th cited, Government have issued orders from time to time following the guidelines issued by the Government of India based on SCs & STs (POA) Rules, 1995 and amended Rules thereon for enhancement of relief and rehabilitation measures to the Scheduled Castes/Scheduled Tribes victims of atrocities and their dependents. Accordingly, they are being paid compensation of cash relief and other rehabilitation measures for various offences committed by the members belonging to the Castes other than SCs/STs under the relevant sections of the SCs and STs (POA) Act, 1989 and amended Act, 2015 (Act No.1 of 2016), as indicated in the Annexure-I of the said orders.

2. According to Rule 12 (4) of the POA Rules, 2016, the District Magistrate or the Sub-Divisional Magistrate or any other Executive Magistrate shall make necessary administrative and other arrangements and provide relief in cash or kind or both within **seven days** to the victims of atrocity, their family members and dependents according to the scales as provided in the rules and as per Section 7(2) of the POA Rules, 2016, charge sheet has to be filed in the Special Court or the Executive Special Court within a period of **sixty days** (the period is inclusive of investigation and filing of charge-sheet).

3. According to section (10) of the Act, in the identified area a Special Officer not below the rank of an Addl. District Magistrate shall be appointed to co-ordinate with the District Magistrate, Superintendent of Police or other officers responsible for implementing the provisions of the Act, various committees and the Scheduled Castes and Scheduled Tribes Protection Cell.

4. During the review meetings with District Officers of Revenue, Police and Social Welfare Departments, it has been observed that in many cases charge sheet is not filed within the stipulated time and relief measures also not sanctioned/delayed due to neglect/ambiguity/want of clarification with regard to provisions under references 2nd to 5th cited.

5. After careful examination of the matter, Government hereby issues the following Instructions/clarifications on implementation of Scheduled castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 & Amended Act, 2015 and Rules made there under:

Sl. No.	Issue	Clarification
1.	The delay in issue of Caste Certificates by Revenue Officers which is essentially required sometimes at FIR stage, for investigation and sanction of relief.	The Police Officers(SHO/DSP) are informed that, fresh caste certificate of the victim is not necessary whenever an atrocity is committed. **Caste Certificates are permanent in nature** and existing caste certificate is valid until it is cancelled by a competent authority. They shall proceed based on the existing caste certificate. In case the victim, does not have a caste certificate, then the district collector shall ensure that the caste certificate is issued within 48 hours.

[Contd...]

2.	Delay in issue of Medical Evaluation Report.	The District Collector shall ensure that the Medical evaluation report is issued within 7 days.
3.	Whether, all or either of the additional relief are/is to be provided to the victims and to their dependents in cases of murder, death, massacre, rape, gang rape, permanent incapacitation and dacoity.	To provide all the additional relief and rehabilitations prescribed at S.No.46 in Annexure-I of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Rules 1995 as per the eligibility of victims and their dependents.
4.	Whether the victims and their dependents are eligible for additional relief prescribed at S.No.46 in Annexure-I of SCs& STs (PoA) Rules, 1995, If there is no death in cases of Rape, Gang rape, Massacre, permanent incapacitation, Dacoity.	**Yes**. They are eligible for all the components of the Additional relief and rehabilitation as prescribed at Sl.No.46 in Annexure-I of SCs& STs (PoA) Rules, 1995.
5.	At what stage of the case, the employment is to be provided to the dependents of the victims. And what to do if the case ends by acquittal.	The employment shall be provided within **90 days** (3 months), irrespective whether the case ends with conviction or acquittal.
6.	Whether the employment, is to be provided on permanent/contract/ outsource basis.	To provide permanent/regular job as Junior Assistant/equivalent or below in any of the Government departments as per their eligibility based on educational qualification. The rules of compassionate appointment like a certificate confirming that there is "No Earning Member" is not required in case of atrocity victims. The victim or their legal heir is eligible, even if there is an earning member in the family.
7.	Upper age limit to provide the employment.	To follow the norms prescribed for direct recruitment for that post as issued by Government from time to time along with the special relaxations given.
8.	Procedure for payment& remittance of pension to the dependents of victims prescribed at S.No.46 in Annexure-I of SCs& STs (PoA) Rules, 1995.	The pension amount shall be credited every month into the bank account of the dependent like in the case of retired Government employees. This provision is given for the lifetime of the person. The expenditure shall be met from the budget H/A/C: 2225-01-MH(800)-GH(12) SH(05)-310-/312.
9.	Extent & Cost of agriculture land to be provided to the victims or to their dependents prescribed at S.No.46 in Annexure-I of SCs& STs (PoA) Rules,1995.	An extent of 2.50 acres of wet land or 5.00 acres dry land suitable for Agriculture or Horticulture is to be given. This can be done by either by assigning suitable Government land or by purchase as per local market rate. The expenditure shall be met from the budget H/A/C: 2225-01-MH(800)-GH(12) SH(05)-310-/312.
10.	Size & Cost of the house to be provided to the victims or to their dependents	Provide house as per existing Rural/Urban Housing Scheme of Government with full subsidy. The total amount i.e., Subsidy, loan component and the beneficiary contribution if any shall be met from the budget H/A/C:2225-01-MH(800)-GH(12) SH(05)-310-/312.
11.	Cost of the utensils to be provided to the victims or to their dependents	As per the scale provided to the flood affected issued from time to time.

[Contd...]

12.	Quantity & Cost of the provisions to be provided to the victims or to their dependents.	Rice as per scale given to AAY cards and other items as per the scale issued to the flood victims. This must be given for a period of three months.
13.	Budget for providing utensils, provisions House and Agriculture land Etc.,	The expenditure for all items of relief & rehabilitation required to provide under PoA Rules 1995 has to be met from the budget H/A/C: 2225-01-MH(800)-GH(12) SH(05)-310-/312.
14.	If the atrocity case is filed under more than one section of the POA Act, in such cases whether the relief to be paid is the sum of the scales fixed against all sections or the higher of all	To sanction the higher of all the sections applied.
15.	Whether there is any time bar for sanction of relief to the victims, where the sanctions were delayed for years due to valid or invalid reasons.	No time bar. This was already clarified in Govt. Memo No.13029/POA1/2001-1, Dated:22-09-2001 of Social Welfare Department.
16.	Incident occurred prior to the amendment of the Act 2016, charge sheet is filed after amendment, in such case whether the sections of amended Act can be booked and relief under amended Rules can be paid or to follow the Rules at the time of atrocity.	Charge-sheet is to be filed with the sections of law in force as on date of filing the Charge-sheet, hence the relief is to be sanctioned in accordance with the sections booked and the prevailing scale.
17.	Atrocity occurred and the charge-sheet was filed prior to issue of New Rules, but relief was not paid due to administrative delay and by the time decided to sanction the relief the New Rules came into force, in such case whether the relief is to be provided as per the scales fixed in New Rules or Old Rules.	As per the orders of the Hon'ble High Court in W.P.No.33107 of 2018 & WP(PIL) No.79 of 2019, dt:24.09.2019, the charge-sheet is filed under the amended provisions of the Act, compensation should be paid in terms of G.O.Ms.No.95, dt:29.08.2019, though the incident took place prior to the issuance of the Government Order.
18.	Whether Statutory benefits and additional relief and rehabilitation measures to be implemented to victims of Rape, if the case ends in acquittal.	**Yes.** The outcome of the case has no bearing on providing relief and rehabilitation. The final installment of monetary relief is to be given to the victim on **conclusion** of the trial, irrespective of the outcome.

6. The Expenditure for providing TA & DA and diet charges to the victims, their dependents and witness, utensils, rice, wheat, dal, pulses have to be met from the Monetary relief Head, which is a Budget free Head and there are no quarterly restrictions.

7. The Director of Social Welfare/All the District Collectors are therefore requested to take necessary action accordingly and adhere to the strict implementation of Provisions of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act and Rules within the stipulated time.

MUDDADA RAVI CHANDRA
SECRETARY TO GOVERNMENT

To
The Director of Social Welfare, A.P., Tadepalli, Guntur District.
(With a request to communicate a copy of the above instructions to all concerned)

All the District Collectors in the State.
<u>Copy to:</u>
The OSD to Deputy CM(TW).
The OSD to M(SW).
The PS to Secretary to Government(SW).
The PS to Secretary to Government(TW).

// FORWARDED :: BY ORDER //

KKNagappa
SECTION OFFICER

BRIEF NOTES ON MINORITIES WELFARE DEPARTMENT SCHEMES:

1. INCENTIVE TO IMAMS AND MOUZANS:

The Government of Andhra Pradesh introduced Scheme of Incentive of Rs. 5,000/- per month to Imams and Rs. 3,000/- per month to Mouzans of income less Masjids.

In the Manifesto the Hon'ble Chief Minister Sri. Y.S. Jagan Mohan Reddy Garu has proposed to enhance the Honorarium to the Imam from Rs.5,000/- per Month to Rs.10,000/- and the Mouzan from Rs.3,000/- per Month to Rs.5,000/- making a total of Rs.15,000/- per Month to each Masjid in the State.

As per the Manifesto of the Government Honorarium to Imams and Mouzzains has to be increased from Rs.8,000/- to Rs.15,000/- per month (Rs.5,000/- to Rs.10,000/- to Imam and Rs.3,000/- to Rs.5,000/- to Mouzzain) for which budgetary support to A.P.State Waqf Board to a tune of Rs.126.00 Crores is required per annum for 7000 Masjids.

2. ASSISTANCE TO MUSLIM DIVORCED WOMEN:

As per the orders of Courts dealing the cases of Muslim Women Protection Act, 1986 amounts are paid to the Divorced Women.

S.NO	YEAR	AMOUNT RECEIVED FROM GOVERNMENT (RS. IN LAKHS)	AMOUNT RELEASED BY WAQF BOARD (RS. IN LAKHS)	NO. OF BENEFICIARIES
1	2014-15	-	-	No Sanction
2	2015-16	5.00	5.00	(10) Divorcees
3	2016-17	100.00	100.00	(66) Divorcees
4	2017-18	-	-	Diverted to Construction & Repairs of the Waqf institutions
5	2018-19	-	-	Diverted to Construction & Repairs of the Waqf institutions
6	2019-20	25.90	-	Files under process
Total		**130.90**	**105.00**	

The Govt., vide Memo No: 1517987/IDM/A1/2018, Dated: 28-08-2018 of Minorities Welfare (IDM) Department, Government of Andhra Pradesh, accorded for utilization of available amount of Rs.2.00 Crores for the year 2017-18 & 2018-19 ear-marked against the Sub Scheme of Muslim Divorced Women for Construction and Repairs to Waqf Intuitions. Accordingly released amount to the Waqf Institutions.

2. AP STATE HAJ COMMITTEE:

- ✓ The State Haj Committee is the intermediate body constituted by the State Govt. under the Sec-35 of Haj Committee Act' 2002 to assist Central Haj Committee under the Guidelines of HCOI and Ministry of Minorities Welfare, Govt of A.P from the time to time of filing of application till safe return of the pilgrims after 45 days pilgrimage.
- ✓ The Haj Committee of India fixes the quota in accordance with the annual bilateral agreement with the Kingdom of Saudi Arabia. After deducting the reserved Quota, remaining Haj seats are distributed amongst all Sates / UTs in proportion to their Muslim population as per 2011 census.
- ✓ Intimation will be given to the intending pilgrims regarding the cost of the pilgrimage decided by the Haj Committee of India, Mumbai, to be paid by the pilgrim directly to the Haj Committee of India in three instalments.
- ✓ All required arrangements for departure of Haj pilgrims viz: reporting of pilgrims, luggage cloak room, Boarding, lodging, Medical needs, custom clearance, immigration, foreign exchange, Transportation of pilgrims from various Districts to Vijayawada embarkation point, etc. are to be made at Vijayawada.
- ✓ Arrangement of accommodation and food to Haj Pilgrims free of cost during Haj Camp from the time of reporting (i.e. before 48 hours of their departure from embarkation point)to departure.
- ✓ 3 orientation training programmes, 1 vaccination inoculation camps for pilgrims will be conducted every year.
- ✓ On the representation of Hon'ble Chief Minister and constant persuasion of Dy.C.M of A.P State, Gannavaram Airport, Vijayawada has been allotted as Embarkation point.
- ✓ After conducting awareness programs, the intending pilgrims for Haj -2020 registered online are 3147 against the allotted quota of 2930 pilgrims
- ✓ Qurrah / draw of lots were conducted on 10.01.2020 at YSR Kadapa city and provisionally selected 2930 pilgrims.
- ✓ The applications after verification along with original passports of the pilgrims were submitted to the Haj Committee of India, Mumbai for VISA endorsements from the Saudi Embassy in the month of Feb-2020.
- ✓ The Govt. of AP is kind enough to provide the financial assistance to Muslims during haj Pilgrimage on par with Christians who proceed on pilgrimage to holy land of Jerusalem in acceptance with the assurances made under "NAVRATNALU" which is first of its kind in the entire country. Accordingly The Scheme has been sanctioned and guidelines as framed under G.O.M.S No 75, dated 19-11.2019 of MW(IDM)Dept. wherein Rs. 60,000/- will be released to the pilgrims with income less than Rs. 3.00 lakhs per annum and Rs. 30,000/- to the pilgrims with income more than Rs. 3.00 lakhs per annum.
- ✓ For every 200 pilgrims one Government servant will be sent as Khadim-ul-Hujjaj to assist the Haj Pilgrims at Makkah & Madinah. The applications of Haj Volunteers were called from Government Employees of State & Central

Government. Accordingly 15 KUH were selected as per the norms of Haj Committee of India, and Ministry of Minority Affairs, Govt. of India.

- ✓ For the year 2020-21, No. of Haj Pilgrims selected by the HCOI are 2930+7 infants. The same numbers of pilgrims are expected to perform Haj 2020, the further process of acceptance of applications from the intending Haj pilgrims and subsequent sanction & release of financial assistance has been put on hold due to suspension on Haj Process by Haj Committee of India on the directions of Govt. of kingdom of Saudi Arabia due of pandemic COVID19.
- ✓ As on date 22.06.2020, 1373 Haj Pilgrims have cancelled Haj pilgrimage for Haj 2020.

3. Financial Assistance of Subsidy to Pilgrimage to Holy Land of Jerusalem:

Under this scheme, subsidy of Rs.60000/- per beneficiary is provided whose annual income is below Rs.3.00 Lakhs whereas subsidy of Rs.30000/- is provided if annual income is above Rs.3.00 Lakhs. Additional amount shall be borne by the beneficiary.

The Selection Committee constituted by the Government shall select the beneficiaries.

The scheme is being implemented as per the Government Orders issued vide **G.O.Ms.No.78, Minorities Welfare (SDM) Dept., Dt.02.06.2015 and G.O.Ms.No.74, Minorities Welfare (SDM) Dept., Dt.19.11.2019.**

During the **FY 2020-21, an amount of Rs.1.25 Crores was allotted** in the Vote on Account budget.

Sl. No.	Year	Budget Allocation	Budget Released	Beneficiaries	
				Phy	Fin
1	2015-16	0.50 Cr	0.50 Cr	0	0.00
2	2016-17	5.00 Cr	5.00 Cr	46	0.09 Cr
3	2017-18	5.00 Cr	5.00 Cr	583	2.19 Cr
4	2018-19	5.00 Cr	5.00 Cr	1585	5.36 Cr
5	2019-20	5.00 Cr	2.75 Cr	576	3.10 Cr
TOTAL				**2790**	**10.74 Cr**

4. CENTRE FOR EDUCATIONAL DEVELOPMENT OF MINORITIES(CEDM):

The Minorities *Viz.* Muslims, Christians, Sikhs, Buddhists, and Parsees constitute 8.8% of the total population of Andhra Pradesh. The basic problem of Minorities is socio-economic and educational backwardness. In order to overcome this problem the government of Andhra Pradesh has established the **Centre for Educational Development of Minorities (CEDM)**. CEDM has three Regional Centers located at Kurnool, Guntur and Visakhapatnam.

Provides free coaching and study material to admission seeking competitive examinations *Viz*. POLYCET, DEECET, EAMCET, NEET & JEE, etc. in all districts in AP. This facility can be provided in all districts for the benefit of more minority candidates (Urdu and Telugu medium) for enhancing the coaching centres.

*****

A.P. STATE KAPU WELFARE AND DEVELOPMENT CORPORATION, VIJAYAWADA

BRIEF NOTES YSR KAPU NESTHAM SCHEME

The Government have issued orders vide G.O.Ms.No.4 Backward Classes Welfare (C) Department, Dated: 28.01.2020; to provide economic up-liftment to the Kapu communities who are living below poverty line and decided to sanction Financial Assistance to women belonging to Kapu Community (Kapu, Telaga, Balija and Ontari sub-castes) by granting Rs.75,000/- @ Rs.15,000/- per annum over a period of 5 years to financially empower kapu women aged in between 45 years and 60 years for enhancing their livelihood opportunities and living standards as per the following criteria.

- This scheme has been named as “YSR Kapu Nestham” scheme.
- Prescribed software has been developed and the website address is www.navasakam.ap.gov.in, which is operated and maintained by the C.E.O, APCFSS, Vijayawada.
- Identification of the beneficiaries by the Village / Ward Volunteers and the eligibility criteria is as follows:

Eligibility Criteria:

- The beneficiary should belong to the Kapu community (Kapu, Balija, Telaga and Ontari Communities) and family income should be less than Rs.10,000/- per month in rural areas and Rs.12,000/- per month in urban areas.
- Total land holding of the family should be less than 3 acres of wet land or 10 acres of dry land or 10 acres of both wet and dry land together and In urban areas, the family either should not hold any property or should not have more than 750 sft built up area.
- No family member should be in Government Service or Government pensioner.
- Family should not own 4 wheelers (Taxi, Auto, Tractors are exempted).
- No family member should be income tax payee.
- Registration as beneficiary in the prescribed format along with the following documents by the Village/Ward Volunteers.

  (a) Aadhar Number (Mandatory) Beneficiary and Head of the Family (b)Integrated Caste Certificate (Mandatory) (c) Copy of the existing Bank pass book (Mandatory) (d) Proof of Date of Birth (e) Total Family income
- Data entry by Village/Ward Welfare Education Assistant concerned duly verifying the details entered in the Navasakam web portal i.e., www.navasakam.ap.gov.in.
- Generation and Printing the list of eligible beneficiaries and publish the same in Village/Ward Secretariats for calling claims and objections if any.
- As per the Government order, the Social Audit has taken up as per the schedule. After completion of the Social Audit necessary changes should be carried out at Village/ Ward secretariats.

- After approvals of the list of eligible beneficiaries in the Grama Sabha/Ward Sabha, the MPDOs/Municipal Commissioners shall cross check and forward the list of eligible beneficiaries to the login of the Executive Director concerned through online.
- The Executive Directors concerned will recheck and submit the list of eligible beneficiaries to the District Collector to accord administrative sanction.
- The District Collector will send the sanctioned list of eligible beneficiaries to the Managing Director, A.P. State Kapu Welfare and Development Corporation requesting to transfer the financial assistance through Direct Benefit Transfer (DBT), to each and every eligible beneficiary.
- The Managing Director will submit proceedings along with list of beneficiaries to the CFMS online with a request to transfer the financial assistance @ Rs15,000/- per beneficiary per year, starts from 2019-20 onwards, to the bank accounts of individual beneficiaries through direct benefit transfer (DBT).
- The Scheme has been extended to all the eligible beneficiaries in a saturation mode.
- 2,35,873 eligible beneficiaries have been identified with an amount of Rs.353.81 crores released through D.B.T @ Rs.15,000/- per the year 2019-20.
- The YSR Kapu Nestham Scheme launched by Hon'ble Chief Minister on 24.06.2020 at 10.30 AM.

ON GOING SCHEMES:

- YSR Vahana Mitra: Rs.56.75 crores sanctioned to 56,752 beneficiaries.
- Jagananna Amma Vodi: Rs.571.77 crores sanctioned to 3,81,185 students.
- Jagananna Vasathi Deevena (MTF): Rs.91.83 crores sanctioned to 95,538 Students.
- Jagananna Vidya Deevena (RTF): Rs.367.62 crores sanctioned to 4,629 Institutions.
- YSR Pension Kanuka: Rs.184.68 crores sanctioned to 3,90,694 beneficiaries for April, 2020 and May, 2020.
- Jagananna Chedodu: Rs.13.92 crores sanctioned to 31,919 beneficiaries (Tailors).
- YSR Nethana Nestham: Rs.6.65 crores sanctioned to 2,772 beneficiaries.
- Totally an amount of Rs.1293.22 crores sanctioned and released covering 9,63,489 beneficiaries for the year 2020-21.

NEW SCHEMES:

It is proposed to implement Jagananna Todu, YSR Aasara, Law Nestham and financial assistance for Small Venders and Hawkers in the year 2020-21 onwards.

DISTRICT-WISE KAPU NESTHAM REPORT			
Sl. No.	**Name of the District**	**No.of Applications Registered**	**No. of Eligible beneficiaries**
1	EAST GODAVARI	82,157	76,361
2	WEST GODAVARI	50,625	46,856
3	KRISHA	31,387	28,363
4	GUNTUR	25,150	22,538
5	VISAKHAPATNAM	15,839	14,917
6	CHITTOOR	9,351	8,400
7	PRAKASAM	8,846	7,885
8	KADAPA	8,118	7,395
9	ANANTHAPURAMU	7,862	7,085
10	SRIKAKULAM	4,600	4,239
11	SPSR NELLORE	4,640	4,183
12	KURNOOL	4,414	3,925
13	VIZIANAGARAM	4,007	3,726
TOTAL :		**2,56,996**	**2,35,873**

Rehabilitation of Bonded Labour

The Government of India has implemented a Central Sector Scheme for Rehabilitation of Bonded Labourer, 2016 for providing rehabilitation assistance to the released bonded labour. As per the scheme , financial assistance to the tune of Rs. 1,00,000, Rs. 2,00,000/-, Rs. 3,00,000/- are provided to released bonded labourers based on their category and level of exploitation. In addition to the financial assistance, the beneficiaries are also entitled for the following:

1. Allotment of House/site & agricultural land
2. Land development
3. Provision of low cost dwelling Units.
4. Animal husbandry, dairy, poultry, piggery etc.
5. Wage employment, enforcement of minimum wages etc.
6. Collection and processing of minor forest products.
7. Supply of essential commodities under targeted public distribution system.
8. Education for children.
9. Any other Welfare Scheme of State/Central Govt.

Government of India has enacted the Child Labour (Prohibition & Regulation) Amendment Act, 2016 which came into force w.e.f. 1.9.2016. The Amendment Act Inter alia provides for complete prohibition of work or employment of children below 14 years in any occupation and process and prohibition of adolescents in the age group of 14 to 18 years in hazardous occupations and processes. The Amendment Act also provides stricter punishment for employers for violation of the Act and has made the offence as cognizable. Under the NCLP Scheme, children in the age group of 9-14 years are rescued/withdrawn from work and enrolled in the NCLP Special Training Centers, where they are provided with bridge education, vocational training, mid-day meal, stipend, health care, etc. before being mainstreamed into formal education system. Children in the age group of 5-8 years are directly linked to the formal education system through a close coordination with the Sarva Shiksha Abhiyan (SSA).

Welfare and Rehabilitation of Bonded Labourers

In order to assist the State Governments in the task of rehabilitation of identified and released bonded labourers, a Centrally Sponsored Plan Scheme for Rehabilitation of Bonded Labour has been in operation since May, 1978. The Central Government has revamped the Centrally Sponsored Plan Scheme for Rehabilitation of Bonded Labourers with effect from 17th May, 2016. The salient features of the 'Central Sector Scheme for Rehabilitation of Bonded Labourer, 2016' are as under:

Financial assistance is provided for rehabilitation of a rescued bonded labourer at the rate of rupees one lakh for adult male beneficiary, Rs. 2 lakh for special category beneficiaries such as children including orphans or those rescued from organized & forced begging rings or other forms of forced child labour, and women and Rs. 3 lakh in cases of bonded or forced labour involving extreme cases of deprivation or marginalization such as trans-genders, or women or children rescued from ostensible sexual exploitation such as brothels, massage parlours, placement agencies etc., or trafficking, or in cases of differently abled persons, or in situations where the District Magistrate deems fit. The financial assistance for rehabilitation is 100% funded by the Central Government.

The Scheme also provides for financial assistance of Rs. 4.50 lakh per district to the States for conducting survey of bonded labourers, Rs. 1.00 Lakh for evaluatory studies and Rs. 10 Lakhs per State per annum for awareness generation. Central Government will give 50% of the amount required for conducting Survey, Awareness Generation and Evaluatory Studies in advance. A State may conduct survey once in every three years per sensitive district. A State may conduct five Evaluatory Studies per year.

The release of rehabilitation assistance has been linked with conviction of the accused. However, immediate assistance upto Rs. 20,000/- may be provided to the rescued bonded labour by the District Administration irrespective of the status of conviction proceedings.

The Scheme provides for creation of a Bonded Labour Rehabilitation Fund at District level by each State with a permanent corpus of at least Rs. 10 lakh at the disposal of the District Magistrate for extending immediate help to the released bonded labourers.

The benefits prescribed above shall be, in addition to, other cash or non-cash benefits which a beneficiary under this scheme is entitled to, by or under any other scheme or law applicable for the time being in force.

THE BONDED LABOUR SYSTEM (ABOLITION) ACT, 1976

ARRANGEMENT OF SECTIONS

CHAPTER I

PRELIMINARY

SECTIONS

CHAPTER II

ABOLITION OF BONDED LABOUR SYSTEM

CHAPTER III

EXTINGUISHMENT OF LIABILITY TO REPAY BONDED DEBT

CHAPTER IV

IMPLEMENTING AUTHORITIES

CHAPTER V

VIGILANCE COMMITTEES

CHAPTER VI

OFFENCES AND PROCEDURE FOR TRIAL

CHAPTER VII

MISCELLANEOUS

THE BONDED LABOUR SYSTEM (ABOLITION) ACT, 1976

ACT NO. 19 OF 1976

[9*th February*, 1976.]

An Act to provide for the abolition of bonded labour system with a view to preventing the economic and physical exploitation of the weaker sections of the people and for matters connected therewith or incidental thereto.

BE it enacted by Parliament in the Twenty-seventh Year of the Republic of India as follows:—

CHAPTER I

PRELIMINARY

1. Short title, extent and commencement.—(*1*) This Act may be called the Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976.

(*2*) It extends to the whole of India.

(*3*) It shall be deemed to have come into force on the 25th day of October, 1975.

2. Definitions.—In this Act, unless the context otherwise requires,—

(*a*) "advance" means an advance, whether in cash or in kind, or partly in cash or partly in kind, made by one person (hereinafter referred to as the creditor) to another person (hereinafter referred to as the debtor);

(*b*) "agreement" means an agreement (whether written or oral, or partly written and partly oral) between a debtor and creditor, and includes an agreement providing for forced labour, the existence of which is presumed under any social custom prevailing in the concerned locality.

Explanation.—The existence of an agreement between the debtor and creditor is ordinarily presumed, under the social custom, in relation to the following forms of forced labour, namely:—

Adiyamar, Baramasia, Basahya, Bethu, Bhagela, Cherumar, Garru-Galu, Hali, Hari, Harwai, Holya, Jana, Jeetha, Kamiya, Khundit-Mundit, Kuthia, Lakhari, Munjhi, Mat, Munish system, Nit-Majoor, Paleru, Padiyal, Pannayilal, Sagri, Sanji,Sanjawat, Sewak, Sewakia, Seri, Vetti;

(*c*) "ascendant" or "descendant", in relation to a person belonging to a matriarchal society, means the person who corresponds to such expression in accordance with the law of succession in force in such society;

(*d*) "bonded debt" means an advance obtained, or presumed to have been obtained, by a bonded labourer under, or in pursuance of, the bonded labour system;

(*e*) "bonded labour" means any labour or service rendered under the bonded labour system;

(*f*) "bonded labourer" means a labourer who incurs, or has, or is presumed to have, incurred, a bonded debt;

(*g*) "bonded labour system" means the system of forced, or partly forced, labour under which a debtor enters, or has, or is presumed to have, entered, into an agreement with the creditor to the effect that,—

(*i*) in consideration of an advance obtained by him or by any of his lineal ascendants or descendants (whether or not such advance is evidenced by any document) and in consideration of the interest, if any, due on such advance, or

(*ii*) in pursuance of any customary or social obligation, or

(*iii*) in pursuance of an obligation devolving on him by succession, or

(*iv*) for any economic consideration received by him or by any of his lineal ascendants or descendants, or

(*v*) by reason of his birth in any particular caste or community,

he would—

(*1*) render, by himself or through any member of his family, or any person dependent on him, labour or service to the creditor, or for the benefit of the creditor, for a specified period or for an unspecified period, either without wages or for nominal wages, or

(*2*) forfeit the freedom of employment or other means of livelihood for a specified period or for an unspecified period, or

(*3*) forfeit the right to move freely throughout the territory of India, or

(*4*) forfeit the right to appropriate or sell at market value any of his property or product of his labour or the labour of a member of his family or any person dependent on him,

and includes the system of forced, or partly forced, labour under which a surety for a debtor enters, or has, or is presumed to have, entered, into an agreement with the creditor to the effect that in the event of the failure of the debtor to repay the debt, he would render the bonded labour on behalf of the debtor.

[1][*Explanation*.—For the removal of doubts, it is hereby declared that any system of forced, or partly forced labour under which any workman being contract labour as defined in clause (*b*) of sub-section (*1*) of section 2 of the Contract Labour (Regulation and Abolition) Act, 1970 (37 of 1970), or an inter-State migrant workman as defined in clause (*e*) of sub-section (*1*) of section 2 of the Inter-State Migrant Workmen (Regulation of Employment and Conditions of Service) Act, 1979 (30 of 1979), is required to render labour or service in circumstances of the nature mentioned in sub-clause (*1*) of this clause or is subjected to all or any of the disabilities referred to in sub-clauses (*2*) to (*4*), is "bonded labour system" within the meaning of this clause;]

(*h*) "family", in relation to a person, includes the ascendant and descendant of such person;

(*i*) "nominal wages", in relation to any labour, means a wage which is less than,—

(*a*) the minimum wages fixed by the Government, in relation to the same or similar labour, under any law for the time being in force, and

(*b*) where no such minimum wage has been fixed in relation to any form of labour, the wages that are normally paid, for the same or similar labour, to the labourers working in the same locality;

3. Act to have overriding effect.—The provisions of this Act shall have effect notwithstanding anything inconsistent therewith contained in any enactment other than this Act, or in any instrument having effect by virtue of any enactment other than this Act.

CHAPTER II

ABOLITION OF BONDED LABOUR SYSTEM

4. Abolition of bonded labour system.—(*1*) On the commencement of this Act, the bonded labour system shall stand abolished and every bonded labourer shall, on such commencement, stand freed and discharged from any obligation to render any bonded labour.

(*2*) After the commencement of this Act, no person shall—

(*a*) make any advance under, or in pursuance of, the bonded labour system, or

(*b*) compel any person to render any bonded labour or other form of forced labour.

1. *Explanation* added by Act 73 of 1985, s. 2 (w.e.f. 24-12-1985).

5. Agreement, custom, etc., to be void.—On the commencement of this Act, any custom or tradition or any contract, agreement or other instrument (whether entered into or executed before or after the commencement of this Act), by virtue of which any person, or any member of the family or dependant of such person, is required to do any work or render any service as a bonded labourer, shall be void and inoperative.

CHAPTER III

EXTINGUISHMENT OF LIABILITY TO REPAY BONDED DEBT

6. Liability to repay bonded debt to stand extinguished.—(*1*) On the commencement of this Act, every obligation of a bonded labourer to repay any bonded debt, or such part of any bonded debt as remains unsatisfied immediately before such commencement, shall be deemed to have been extinguished.

(*2*) After the commencement of this Act, no suit or other proceeding shall lie in any civil court or before any other authority for the recovery of any bonded debt or any part thereof.

(*3*) Every decree or order for the recovery of bonded debt, passed before the commencement of this Act and not fully satisfied before such commencement, shall be deemed, on such commencement, to have been fully satisfied.

(*4*) Every attachment made before the commencement of this Act, for the recovery of any bonded debt, shall, on such commencement, stand vacated; and, where, in pursuance of such attachment, any movable property of the bonded labourer was seized and removed from his custody and kept in the custody of any court or other authority pending sale thereof, such movable property shall be restored, as soon as may be practicable after such commencement, to the possession of the bonded labourer.

(*5*) Where, before the commencement of this Act, possession of any property belonging to a bonded labourer or a member of his family or other dependant was forcibly taken over by any creditor for the recovery of any bonded debt, such property shall be restored, as soon as may be practicable after such commencement, to the possession of the person from whom it was seized.

(*6*) If restoration of the possession of any property referred to in sub-section (*4*) or sub-section (*5*) is not made within thirty days from the commencement of this Act, the aggrieved person may, within such time as may be prescribed, apply to the prescribed authority for the restoration of the possession of such property and the prescribed authority may, after giving the creditor a reasonable opportunity of being heard, direct the creditor to restore to the applicant the possession of the concerned property within such time as may be specified in the order.

(*7*) An order made by any prescribed authority, under sub-section (*6*), shall be deemed to be an order made by a civil court and may be executed by the court of the lowest pecuniary jurisdiction within the local limits of whose jurisdiction the creditor voluntarily resides or carries on business or personally works for gain.

(*8*) For the avoidance of doubts, it is hereby declared that, where any attached property was sold before the commencement of this Act, in execution of a decree or order for the recovery of a bonded debt, such sale shall not be affected by any provision of this Act:

Provided that the bonded labourer, or an agent authorised by him in this behalf, may, at any time within five years from such commencement, apply to have the sale set aside on his depositing in court, for payment to the decree-holder, the amount specified in the proclamation of sale, for the recovery of which the sale was ordered, less any amount, as well as mesne profits, which may, since the date of such proclamation of sale, have been received by the decree-holder.

(*9*) Where any suit or proceeding, for the enforcement of any obligation under the bonded labour system, including a suit or proceeding for the recovery of any advance made to a bonded labourer, is pending at the commencement of this Act, such suit or other proceeding shall, on such commencement, stand dismissed.

(*10*) On the commencement of this Act, every bonded labourer who has been detained in civil prison, whether before or after judgment, shall be released from detention forthwith.

7. Property of bonded labourer to be freed from mortgage, etc.—(*1*) All property vested in a bonded labourer which was, immediately before the commencement of this Act under any mortgage, charge, lien or other incumbrances in connection with any bonded debt shall, in so far as it is relatable to the bonded debt, stand freed and discharged from such mortgage, charge, lien or other incumbrances, and where any such property was, immediately before the commmencement of this Act, in the possession of the mortgagee or the holder of the charge, lien or incumbrance, such property shall (except where it was subject to any other charge), on such commencement, be restored to the possession of the bonded labourer.

(*2*) If any delay is made in restoring any property, referred to in sub-section (*1*), to the possession of the bonded labourer, such labourer shall be entitled, on and from the date of such commencement, to recover from the mortgagee or holder of the lien, charge or incumbrance, such mesne profits as may be determined by the civil court of the lowest pecuniary jurisdiction within the local limits of whose jurisdiction such property is situated.

8. Freed bonded labourer not to be evicted from homestead, etc.—(*1*) No person who has been freed and discharged under this Act from any obligation to render any bonded labour, shall be evicted from any homestead or other residential premises which he was occupying immediately before the commencement of this Act as part of the consideration for the bonded labour.

(*2*) If, after the commencement of this Act, any such person is evicted by the creditor from any homestead or other residential premises, referred to in sub-section (*1*), the Executive Magistrate in charge of the Sub-Division within which such homestead or residential premises is situated shall, as early as practicable, restore the bonded labourer to the possession of such homestead or other residential premises.

9. Creditor not to accept payment against extinguished debt.—(*1*) No creditor shall accept any payment against any bonded debt which has been extinguished or deemed to have been extinguished or fully satisfied by virtue of the provisions of this Act.

(*2*) Whoever contravenes the provisions of sub-section (*1*) shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to three years and also with fine.

(*3*) The court, convicting any person under sub-section (*2*) may, in addition to the penalties which may be imposed under that sub-section, direct the person to deposit, in court, the amount accepted in contravention of the provisions of sub-section (*1*), within such period as may be specified in the order for being refunded to the bonded labourer.

CHAPTER IV

IMPLEMENTING AUTHORITIES

10. Authorities who may be specified for implementing the provisions of this Act.—The State Government may confer such powers and impose such duties on a District Magistrate as may be necessary to ensure that the provisions of this Act are properly carried out and the District Magistrate may specify the officer, subordinate to him, who shall exercise all or any of the powers, and perform all or any of the duties, so conferred or imposed and the local limits within which such powers or duties shall be carried out by the officer so specified.

11. Duty of District Magistrate and other officers to ensure credit.—The District Magistrate authorised by the State Government under section 10 and the officer specified by the District Magistrate under that section shall, as far as practicable, try to promote the welfare of the freed bonded labourer by securing and protecting the economic interests of such bonded labourer so that he may not have any occasion or reason to contract any further bonded debt.

12. Duty of District Magistrate and officers authorised by him.—It shall be the duty of every District Magistrate and every officer specified by him under section 10 to inquire whether, after the commencement of this Act, any bonded labour system or any other form of forced labour is being enforced by, or on behalf of, any person resident within the local limits of his jurisdiction and if, as a result of such inquiry, any person is found to be enorcing the bonded labour system or any other system of forced labour, he shall forthwith take such action as may be necessary to eradicate the enforcement of such forced labour.

CHAPTER V

VIGILANCE COMMITTEES

13. Vigilance Committees.—(*1*) Every State Government shall, by notification in the Official Gazette, constitute such number of Vigilance Committees in each district and each Sub-Division as it may think fit.

(*2*) Each Vigilance Committee, constituted for a district, shall consist of the following members, namely:—

(*a*) the District Magistrate, or a person nominated by him, who shall be the Chairman;

(*b*) three persons belonging to the Scheduled Castes or Scheduled Tribes and residing in the district, to be nominated by the District Magistrate;

(*c*) two social workers, resident in the district, to be nominated by the District Magistrate;

(*d*) not more than three persons to represent the official or non-official agencies in the district connected with rural development, to be nominated by the State Government;

(*e*) one person to represent the financial and credit institutions in the district, to be nominated by the District Magistrate.

(*3*) Each Vigilance Committee, constituted for a Sub-Division, shall consist of the following members, namely:—

(*a*) the Sub-Divisional Magistrate, or a person nominated by him, who shall be the Chairman;

(*b*) three persons belonging to the Scheduled Castes or Scheduled Tribes and residing in the Sub-Division, to be nominated by the Sub-Divisional Magistrate;

(*c*) two social workers, resident in the Sub-Division, to be nominated by the Sub-Divisional Magistrate;

(*d*) not more than three persons to represent the official or non-official agencies in the Sub-Division connected with rural development to be nominated by the District Magistrate;

(*e*) one person to represent the financial and credit institutions in the Sub-Division, to be nominated by the Sub-Divisional Magistrate;

(*f*) one officer specified under section 10 and functioning in the Sub-Division.

(*4*) Each Vigilance Committee shall regulate its own procedure and secretarial assistance, as may be necessary, shall be provided by—

(*a*) the District Magistrate, in the case of a Vigilance Committee constituted for the district;

(*b*) the Sub-Divisional Magistrate, in the case of a Vigilance Committee constituted for the Sub-Division.

(*5*) No proceeding of a Vigilance Committee shall be invalid merely by reason of any defect in the constitution, or in the proceedings, of the Vigilance Committee.

14. Functions of Vigilance Committees.—(*1*) The functions of each Vigilance Committee shall be,—

(*a*) to advise the District Magistrate or any officer authorised by him as to the efforts made, and action taken, to ensure that the provisions of this Act or of any rule made thereunder are properly implemented;

(*b*) to provide for the economic and social rehabilitation of the freed bonded labourers;

(*c*) to co-ordinate the functions of rural banks and co-operative societies with a view to canalising adequate credit to the freed bonded labourer;

(*d*) to keep an eye on the number of offences of which cognizance has been taken under this Act;

(*e*) to make a survey as to whether there is any offence of which cognizance ought to be taken under this Act;

(*f*) to defend any suit instituted against a freed bonded labourer or a member of his family or any other person dependant on him for the recovery of the whole or part of any bonded debt or any other debt which is claimed by such person to be bonded debt.

(*2*) A Vigilance Committee may authorise one of its members to defend a suit against a freed bonded labourer and the member so authorised shall be deemed, for the purpose of such suit, to be the authorised agent of the freed bonded labourer.

15. Burden of proof.—Whenever any debt is claimed by a bonded labourer, or a Vigilance Committee, to be a bonded debt, the burden of proof that such debt is not a bonded debt shall lie on the creditor.

CHAPTER VI

OFFENCES AND PROCEDURE FOR TRIAL

16. Punishment for enforcement of bonded labour.—Whoever, after the commencement of this Act, compels any person to render any bonded labour shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to three years and also with fine which may extend to two thousand rupees.

17. Punishment for advancement of bonded debt.—Whoever advances, after the commencement of this Act, any bonded debt shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to three years and also with fine which may extend to two thousand rupees.

18. Punishment for extracting bonded labour under the bonded labour system.—Whoever enforces, after the commencement of this Act, any custom, tradition, contract, agreement or other instrument, by virtue of which any person or any member of the family of such person or any dependant of such person is required to render any service under the bonded labour system, shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to three years and also with fine which may extend to two thousand rupees; and, out of the fine, if recovered, payment shall be made to the bonded labourer at the rate of rupees five for each day for which the bonded labour was extracted from him.

19. Punishment for omission or failure to restore possession of property to bonded labourers.—Whoever, being required by this Act to restore any property to the possession of any bonded labourer, omits or fails to do so, within a period of thirty days from the commencement of this Act, shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to one year, or with fine which may extend to one thousand rupees, or with both; and, out of the fine, if recovered, payment shall be made to the bonded labourer at the rate of rupees five for each day during which possession of the property was not restored to him.

20. Abetment to be an offence.—Whoever abets any offence punishable under this Act shall, whether or not the offence abetted is committed, be punishable with the same punishment as is provided for the offence which has been abetted.

*Explanation,***—**For the purpose of this Act, “abetment” has the meaning assigned to it in the Indian Penal Code (45 of 1860).

21. Offences to be tried by Executive Magistrates.—(*1*) The State Government may confer, on an Executive Magistrate, the powers of a Judicial Magistrate of the first class or of the second class for the trial of offences under this Act; and, on such conferment of powers, the Executive Magistate, on whom the powers are so conferred, shall be deemed, for the purposes of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974), to be a Judicial Magistrate of the first class, or of the second class, as the case may be.

(*2*) An offence under this Act may be tried summarily by a Magistrate.

22. Cognizance of offences.—Every offence under this Act shall be cognizable and bailable.

23. Offences by companies.—(*1*) Where an offence under this Act has been committed by a company, every person who, at the time the offence was committed, was in charge of, and was responsible to, the company for the conduct of the business of the company, as well as the company, shall be deemed to be guilty of the offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly.

(*2*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*), where any offence under this Act has been committed by a company and it is proved that the offence has been committed with the consent or connivance of, or is attributable to, any neglect on the part of, any director, manager, secretary or other officer of the company, such director, manager, secretary or other officer shall be deemed to be guilty of that offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly.

Explanation.—For the purposes of this section,—

(*a*) "company" means any body corporate and includes a firm or other association of individuals; and

(*b*) "director" , in relation to a firm, means a partner in the firm.

CHAPTER VII

MISCELLANEOUS

24. Protection of action taken in good faith.—No suit, prosecution or other legal proceeding shall lie against any State Government or any officer of the State Government or any member of the Vigilance Committee for anything which is in good faith done or intended to be done under this Act.

25. Jurisdiction of civil courts barred.—No civil court shall have jurisdiction in respect of any matter to which any provision of this Act applies and no injunction shall be granted by any civil court in respect of anything which is done or intended to be done by or under this Act.

26. Power to make rules.—(*1*) The Central Government may, by notification in the Official Gazette, make rules for carrying out the provisions of this Act.

(*2*) In particular, and without prejudice to the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

(*a*) the authority to which application for the restoration of possession of property referred to in sub-section (*4*), or sub-section (*5*), of section 6 is to be submitted in pursuance of sub-section (*6*) of that section;

(*b*) the time within which application for restoration of possession of property is to be made, under sub-section (*6*) of section 6, to the prescribed authority;

(*c*) steps to be taken by Vigilance Committees under clause (*a*) of sub-section (*1*) of section 14, to ensure the implementation of the provisions of this Act or of any rule made thereunder;

(*d*) any other matter which is required to be, or may be, prescribed.

(*3*) Every rule made by the Central Government under this Act shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of Parliament while it is in session, for a total period of thirty days which may be comprised in one session or in two or more successive sessions, and if, before the expiry of the session immediately following the session or successive sessions aforesaid, both Houses agree in making any modification in the rule or both Houses agree that the rule should not be made, the rule shall thereafter have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be; so, however, that any such modification or annulment shall be without prejudice to the validity of anything previously done under that rule.

27. Repeal and saving.—(*1*) The Bonded Labour System (Abolition) Ordinance, 1975 (17 of 1975) is hereby repealed.

(*2*) Notwithstanding such repeal, anything done or any action taken under the Ordinance (including any notification published, direction or nomination made, power conferred, duty imposed or officer specified) shall be deemed to have been done or taken under the corresponding provisions of this Act.

BCWD

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వెనుకబడిన వర్గముల సంక్షేమ శాఖ

మహిళలు, బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల రాజకీయ, ఆర్థిక

ఇటీవల కాలంలో నూతన ప్రభుత్వం బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల రాజకీయ మరియు ఆర్థిక ఎదుగుదల కొరకు 5 నూతన చట్టాలను తీసుకురావడం జరిగింది. ఈ చట్టాలు సంబంధిత వర్గాలలో విప్లవాత్మకమైన మార్పులను తీసుకొస్తాయనడంలో సందేహం లేదు. వాటి వివరములు:

- యాక్ట్ నెం 19 : శాశ్వత ప్రాతిపదికన బి.సి. కమిషన్ ఏర్పాటు
- యాక్ట్ నెం. 24 : నామినేటెడ్ పదవులలో బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల రాజకీయ ఎదుగుదల కొరకు 50 శాతం రిజర్వేషన్
- యాక్ట్ నెం. 25 : నామినేటెడ్ కాంట్రాక్టు పనులలో మరియు నామినేటెడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్టులలో బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల ఆర్థిక ఎదుగుదల కొరకు 50 శాతం రిజర్వేషన్ ను కల్పించడం.
- యాక్ట్ నెం. 26 : నామినేటెడ్ కాంట్రాక్టు పనులలో మరియు నామినేటెడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్టులలో మహిళలకు 50 శాతం రిజర్వేషన్ ను కల్పించడం.
- యాక్ట్ నెం. 27 : నామినేటెడ్ పదవులలో మహిళల రాజకీయ

BCWD

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ శాఖ

శాశ్వత ప్రాతిపదికన బి.సి. కమిషన్ ఏర్పాటు

(యాక్ట్ నెం . 19 ఆఫ్ 2019)

- బి.సి. కమిషన్ ను శాశ్వత ప్రాతిపదికన ఏర్పాటు చేయు ప్రభుత్వం ఆంధ్రప్రదేశ్ చట్టాన్ని తీసుకొనిరావడం జరిగింది.
- ఈ చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 61, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ.19-08-2019 న అమలులోకి తీసుకొనిరావడం జరిగింది.
- ఈ చట్ట అమలుకు అవసరమైన రూల్స్ ను జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 66, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ . 30-08-2019వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగింది.
- గౌ.. రిటైర్డ్ జస్టిస్ శ్రీ ఎ. శంకర నారాయణ గారిని చైర్మన్ గా నియమిస్తు జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం.73, B.C.సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ.12-09-2019 న ఉత్తర్వులను జారీ చేసారు

: బి.సి. కమిషన్ కార్యకలాపాలు :

- B.C. జాబితాలో చేర్చమని వివిధ కులాల సంఘాల వారి అభ్యర్ధనలను పరిశీలించడం.
- B.C. జాబితాలో ఉన్న కులాల నుండి వచ్చు గ్రూప్ మార్పిడి

BCWD

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వెనుకబడిన

బి.సి. కమిషన్ కార్యకలాపాలు

- విద్యా సంస్థల ప్రవేశాలలో మరియు ఉద్యోగ నియామకాలలో రూల్ ఆఫ్ రిజర్వేషన్ అమలులో వచ్చు ఫిర్యాదులను పరిశీలించడం.
- B.C.కులాల వారు సాధించిన అభివృద్ధి మరియు తిరోగమన స్థాయిలను అంచనా వేయడం. ఏవైనా కులాలు తగినంతగా అభివృద్ధి సాధించలేక పోవడాన్ని గుర్తించి వారిని అత్యంత వెనుకబడిన వారిగా గుర్తించడం.
- B.C. లలో 139 కులాలు జాబితాలో ఉండగా 32 కులాలు అత్యంత వెనుకబడిన కులాల జాబితాలో ఉన్నాయి. ఆ కులాల వారి అభివృద్ధికి తగిన సూచనలు, సలహా
- వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన వారి పైన చోటు చేసుకొనే అట్రాసిటీస్ మీద మరియు సామాజిక బహిష్కరణ పై తగు విచారణ చేయడం.
- ఈ పై అంశాలతో పాటు బి. సి కమిషన్ వివిధ కులాలకు సంబందించిన సమస్యలను పరిశీలన/అధ్యయనం అనంతరం ప్రభుత్వం నకు నివేదికలను అందచేయడం.
- B.C. జాబితాలో కొత్తగా కులాలను చేర్చడం మరియు తొలగించడం పై వచ్చు ఫిర్యాదులను పరిశీలించడం.

BCWD

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వెనుకబడిన

బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల రాజకీయ ఎదుగుదల కొరకు రిజర్వేషన్

(యాక్ట్ నెం . 24 ఆఫ్ 2019)

- బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల కు నామినేటెడ్ పదవులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించడం కోసం ఈ నూతన చట్టం రావడం జరిగింది.
- ఈ చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 62, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ.19-08-2019 న అమలులోకి తీసుకొనిరావడం జరిగింది.
- ఈ చట్ట అమలుకు అవసరమైన రూల్స్ ను జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 77, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ . 27- 09- 2019వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగింది.
- సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్ట్మెంట్) ను ఈ చట్టాన్ని అమలు పరుచుటకు నోడల్ శాఖగా ప్రభుత్వం గుర్తించి తగు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగింది.

BCWD

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ శాఖ

బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీల నామినేటెడ్ కాంట్రాక్టు పనులలో మరియు సర్వీసు కాంట్రాక్టు లలో 50 % రిజర్వేషన్

(యాక్ట్ నెం . 25 ఆఫ్ 2019)

- బి.సి, ఎస్.సి, ఎస్.టి & మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్టు పనులు & సర్వీసు కాంట్రాక్టు లలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించడం కోసం ఈ చట్టం రావడం జరిగింది.
- ఈ చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 63, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ.19 - 08- 2019 న అమలు లోకి తీసుకొని రావడం జరిగింది.
- ఈ చట్ట అమలుకు అవసరమైన రూల్స్ ను జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 74, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ . 16- 09- 2019వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగింది.
- ఈ చట్టానికి లోబడి నామినేటేడ్ కాంట్రాక్టు పనులకు పంచాయితీ రాజ్ శాఖను & నామినేటేడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్టు లకు సంబందించి సాధారణ పరిపాలన శాఖను నోడల్ శాఖలుగా గుర్తించి తగు అమలు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగింది.
- ఈ చట్టానికి లోబడి నామినేటెడ్ కాంట్రాక్టు & నామినేటెడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్టు పనులు పొందడానికి ఆయా వర్గాలవారు సంబంధిత అధికారులవద్ద రెజిస్ట్రేషన్ చేసు కోవాలి. దీనికి అవసరమైన సాల్వెన్సీ & ఎక్స్పీరియన్స్ సర్టిఫికెట్స్ విషయంలో

BCWD

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వెనుకబడిన

మహిళలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్టు పనులలో & సర్వీసు కాంట్రాక్టు లలో 50% రిజర్వేషన్

(యాక్ట్ నెం. 26 ఆఫ్ 2019)

- మహిళలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్టు పనులు & సర్వీసు కాంట్రాక్టు లలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించడం కోసం ఈ చట్టం రావడం జరిగింది.
- ఈ చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 64, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ.19-08-2019 న అమలు లోకి తీసుకొనిరావడం జరిగింది.
- ఈ చట్ట అమలుకు అవసరమైన రూల్స్ ను జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 75, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ.17- 09- 2019వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగింది.
- సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్ట్మెంట్) ను ఈ చట్టాన్ని అమలు పరుచుటకు నోడల్ శాఖగా ప్రభుత్వం గుర్తించి తగు బాధ్యతలను అప్పజేప్పారు.
- మహిళలకు కేటాయించబడిన ఈ 50 శాతం రిజర్వేషన్ ను సమాంతర రిజర్వేషన్ అంటారు. అనగా, వివిధ వర్గాలకు కేటాయించబడిన రిజర్వేషన్ తో పాటు ఓపెన్ కేటగిరీ కి ఉన్న కోటాలో కూడా 50 శాతం కేటాయించడం జరుగుతుంది.

BCWD

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ వెనుకబడిన

మహిళల రాజకీయ మరియు ఆర్థిక ఎదుగుదల కొరకు 50 % రిజర్వేషన్

(యాక్ట్ నెం. 27 ఆఫ్ 2019)

- మహిళల కు నామినేటెడ్ పదవులలో 50 % రిజర్వేషన్ కల్పించడం కోసం ఈ నూతన చట్టం రావడం జరిగింది.
- ఈ చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 65, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ.19 - 08- 2019 న అమలులోకి తీసుకొనిరావడం జరిగింది.
- ఈ చట్ట అమలుకు అవసరమైన రూల్స్ ను జి.ఓ.ఎం.ఎస్. నెం. 76, B.C సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేదీ . 27- 09- 2019వ తేదీన జారీ చేయడం జరిగింది.
- సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్ట్మెంట్) ను ఈ చట్టాన్ని అమలు పరుచుటకు నోడల్ శాఖగా ప్రభుత్వం గుర్తించి తగు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగింది.
- మహిళలకు కేటాయించబడిన ఈ 50 శాతం రిజర్వేషన్ ను సమాంతర రిజర్వేషన్ అంటారు. అనగా, వివిధ వర్గాలకు కేటాయించబడిన రిజర్వేషన్ తో పాటు ఓపెన్ కేటగిరీ కి ఉన్న కోటాలో కూడా 50 శాతం కేటాయించడం జరుగుతుంది.

THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT, 2016

ARRANGEMENT OF SECTIONS

CHAPTER I
PRELIMINARY

SECTIONS

CHAPTER II
RIGHTS AND ENTITLEMENTS

CHAPTER III
EDUCATION

CHAPTER IV
SKILL DEVELOPMENT AND EMPLOYMENT

CHAPTER V
SOCIAL SECURITY, HEALTH, REHABILITATION AND RECREATION

CHAPTER VI

SPECIAL PROVISIONS FOR PERSONS WITH BENCHMARK DISABILITIES

CHAPTER VII

SPECIAL PROVISIONS FOR PERSONS WITH DISABILITIES WITH HIGH SUPPORT NEEDS

CHAPTER VIII

DUTIES AND RESPONSIBILITIES OF APPROPRIATE GOVERNMENTS

CHAPTER IX

REGISTRATION OF INSTITUTIONS FOR PERSONS WITH DISABILITIES AND GRANTS TO SUCH INSTITUTIONS

CHAPTER X

CERTIFICATION OF SPECIFIED DISABILITIES

CHAPTER XVI

OFFENCES AND PENALTIES

SECTIONS

CHAPTER XVII

MISCELLANEOUS

THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES ACT, 2016

ACT NO. 49 OF 2016

[27*th December*, 2016]

An Act to give effect to the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities and for matters connected therewith or incidental thereto.

WHEREAS the United Nations General Assembly adopted its Convention on the Rights of Persons with Disabilities on the 13th day of December, 2006.

AND WHEREAS the aforesaid Convention lays down the following principles for empowerment of persons with disabilities,—

(*a*) respect for inherent dignity, individual autonomy including the freedom to make one's own choices, and independence of persons;

(*b*) non-discrimination;

(*c*) full and effective participation and inclusion in society;

(*d*) respect for difference and acceptance of persons with disabilities as part of human diversity and humanity;

(*e*) equality of opportunity;

(*f*) accessibility;

(*g*) equality between men and women;

(*h*) respect for the evolving capacities of children with disabilities and respect for the right of children with disabilities to preserve their identities;

AND WHEREAS India is a signatory to the said Convention;

AND WHEREAS India ratified the said Convention on the 1st day of October, 2007;

AND WHEREAS it is considered necessary to implement the Convention aforesaid.

BE it enacted by Parliament in the Sixty-seventh Year of the Republic of India as follows:—

CHAPTER I

PRELIMINARY

1. Short title and commencement.—(*1*) This Act may be called the Rights of Persons with Disabilities Act, 2016.

(*2*) It shall come into force on such [1]date as the Central Government may, by notification in the Official Gazette, appoint.

2. Definitions.—In this Act, unless the context otherwise requires,—

(*a*) "appellate authority" means an authority notified under sub-section (*3*) of section 14 or sub-section (*1*) of section 53 or designated under sub-section (*1*) of section 59, as the case may be;

(*b*) "appropriate Government" means,—

(*i*) in relation to the Central Government or any establishment wholly or substantially financed by that Government, or a Cantonment Board constituted under the Cantonments Act, 2006 (41 of 2006), the Central Government;

(*ii*) in relation to a State Government or any establishment, wholly or substantially financed by that Government, or any local authority, other than a Cantonment Board, the State Government.

(*c*) "barrier" means any factor including communicational, cultural, economic, environmental, institutional, political, social, attitudinal or structural factors which hampers the full and effective participation of persons with disabilities in society;

1. 19th April, 2017 *vide* notification no. S.O. 1215 (E) dated 19th April, 2017 see Gazette of India, Extraordinary, Part II, Section 3 (ii).

(*d*) "care-giver" means any person including parents and other family Members who with or without payment provides care, support or assistance to a person with disability;

(*e*) "certifying authority" means an authority designated under sub-section (*1*) of section 57;

(*f*) "communication" includes means and formats of communication, languages, display of text, Braille, tactile communication, signs, large print, accessible multimedia, written, audio, video, visual displays, sign language, plain-language, human-reader, augmentative and alternative modes and accessible information and communication technology;

(*g*) "competent authority" means an authority appointed under section 49;

(*h*) "discrimination" in relation to disability, means any distinction, exclusion, restriction on the basis of disability which is the purpose or effect of impairing or nullifying the recognition, enjoyment or exercise on an equal basis with others of all human rights and fundamental freedoms in the political, economic, social, cultural, civil or any other field and includes all forms of discrimination and denial of reasonable accommodation;

(*i*) "establishment" includes a Government establishment and private establishment;

(*j*) "Fund" means the National Fund constituted under section 86;

(*k*) "Government establishment" means a corporation established by or under a Central Act or State Act or an authority or a body owned or controlled or aided by the Government or a local authority or a Government company as defined in section 2 of the Companies Act, 2013 (18 of 2013) and includes a Department of the Government;

(*l*) "high support" means an intensive support, physical, psychological and otherwise, which may be required by a person with benchmark disability for daily activities, to take independent and informed decision to access facilities and participating in all areas of life including education, employment, family and community life and treatment and therapy;

(*m*) "inclusive education" means a system of education wherein students with and without disability learn together and the system of teaching and learning is suitably adapted to meet the learning needs of different types of students with disabilities;

(*n*) "information and communication technology" includes all services and innovations relating to information and communication, including telecom services, web based services, electronic and print services, digital and virtual services;

(*o*) "institution" means an institution for the reception, care, protection, education, training, rehabilitation and any other activities for persons with disabilities;

(*p*) "local authority" means a Municipality or a Panchayat, as defined in clause (*e*) and clause (*f*) of article 243P of the Constitution; a Cantonment Board constituted under the Cantonments Act, 2006 (41 of 2006); and any other authority established under an Act of Parliament or a State Legislature to administer the civic affairs;

(*q*) "notification" means a notification published in the Official Gazette and the expression "notify" or "notified" shall be construed accordingly;

(*r*) "person with benchmark disability" means a person with not less than forty per cent. of a specified disability where specified disability has not been defined in measurable terms and includes a person with disability where specified disability has been defined in measurable terms, as certified by the certifying authority;

(*s*) "person with disability" means a person with long term physical, mental, intellectual or sensory impairment which, in interaction with barriers, hinders his full and effective participation in society equally with others;

(*t*) "person with disability having high support needs" means a person with benchmark disability certified under clause (*a*) of sub-section (*2*) of section 58 who needs high support;

(*u*) "prescribed" means prescribed by rules made under this Act;

(*v*) "private establishment" means a company, firm, cooperative or other society, associations, trust, agency, institution, organisation, union, factory or such other establishment as the appropriate Government may, by notification, specify;

(*w*) "public building" means a Government or private building, used or accessed by the public at large, including a building used for educational or vocational purposes, workplace, commercial activities, public utilities, religious, cultural, leisure or recreational activities, medical or health services, law enforcement agencies, reformatories or judicial foras, railway stations or platforms, roadways bus stands or terminus, airports or waterways;

(*x*) "public facilities and services" includes all forms of delivery of services to the public at large, including housing, educational and vocational trainings, employment and career advancement, shopping or marketing, religious, cultural, leisure or recreational, medical, health and rehabilitation, banking, finance and insurance, communication, postal and information, access to justice, public utilities, transportation;

(*y*) "reasonable accommodation" means necessary and appropriate modification and adjustments, without imposing a disproportionate or undue burden in a particular case, to ensure to persons with disabilities the enjoyment or exercise of rights equally with others;

(*z*) "registered organisation" means an association of persons with disabilities or a disabled person organisation, association of parents of persons with disabilities, association of persons with disabilities and family members, or a voluntary or non-governmental or charitable organisation or trust, society, or non-profit company working for the welfare of the persons with disabilities, duly registered under an Act of Parliament or a State Legislature;

(*za*) "rehabilitation" refers to a process aimed at enabling persons with disabilities to attain and maintain optimal, physical, sensory, intellectual, psychological environmental or social function levels;

(*zb*) "Special Employment Exchange" means any office or place established and maintained by the Government for the collection and furnishing of information, either by keeping of registers or otherwise, regarding—

(*i*) persons who seek to engage employees from amongst the persons with disabilities;

(*ii*) persons with benchmark disability who seek employment;

(*iii*) vacancies to which persons with benchmark disabilities seeking employment may be appointed;

(*zc*) "specified disability" means the disabilities as specified in the Schedule;

(*zd*) "transportation systems" includes road transport, rail transport, air transport, water transport, para transit systems for the last mile connectivity, road and street infrastructure, etc;

(*ze*) "universal design" means the design of products, environments, programmes and services to be usable by all people to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialised design and shall apply to assistive devices including advanced technologies for particular group of persons with disabilities.

CHAPTER II
RIGHTS AND ENTITLEMENTS

3. Equality and non-discrimination.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that the persons with disabilities enjoy the right to equality, life with dignity and respect for his or her integrity equally with others.

(*2*) The appropriate Government shall take steps to utilise the capacity of persons with disabilities by providing appropriate environment.

(*3*) No person with disability shall be discriminated on the ground of disability, unless it is shown that the impugned act or omission is a proportionate means of achieving a legitimate aim.

(*4*) No person shall be deprived of his or her personal liberty only on the ground of disability.

(*5*) The appropriate Government shall take necessary steps to ensure reasonable accommodation for persons with disabilities.

4. Women and children with disabilities.—(*1*) The appropriate Government and the local authorities shall take measures to ensure that the women and children with disabilities enjoy their rights equally with others.

(*2*) The appropriate Government and local authorities shall ensure that all children with disabilities shall have right on an equal basis to freely express their views on all matters affecting them and provide them appropriate support keeping in view their age and disability.".

5. Community life.—(*1*) The persons with disabilities shall have the right to live in the community.

(*2*) The appropriate Government shall endeavour that the persons with disabilities are,—

(*a*) not obliged to live in any particular living arrangement; and

(*b*) given access to a range of in-house, residential and other community support services, including personal assistance necessary to support living with due regard to age and gender.

6. Protection from cruelty and inhuman treatment.—(*1*) The appropriate Government shall take measures to protect persons with disabilities from being subjected to torture, cruel, inhuman or degrading treatment.

(*2*) No person with disability shall be a subject of any research without,—

(*i*) his or her free and informed consent obtained through accessible modes, means and formats of communication; and

(*ii*) prior permission of a Committee for Research on Disability constituted in the prescribed manner for the purpose by the appropriate Government in which not less than half of the Members shall themselves be either persons with disabilities or Members of the registered organisation as defined under clause (*z*) of section 2.

7. Protection from abuse, violence and exploitation.—(*1*) The appropriate Government shall take measures to protect persons with disabilities from all forms of abuse, violence and exploitation and to prevent the same, shall—

(*a*) take cognizance of incidents of abuse, violence and exploitation and provide legal remedies available against such incidents;

(*b*) take steps for avoiding such incidents and prescribe the procedure for its reporting;

(*c*) take steps to rescue, protect and rehabilitate victims of such incidents; and

(*d*) create awareness and make available information among the public.

(*2*) Any person or registered organisation who or which has reason to believe that an act of abuse, violence or exploitation has been, or is being, or is likely to be committed against any person with disability, may give information about it to the Executive Magistrate within the local limits of whose jurisdiction such incidents occur.

(*3*) The Executive Magistrate on receipt of such information, shall take immediate steps to stop or prevent its occurrence, as the case may be, or pass such order as he deems fit for the protection of such person with disability including an order—

(*a*) to rescue the victim of such act, authorising the police or any organisation working for persons with disabilities to provide for the safe custody or rehabilitation of such person, or both, as the case may be;

(*b*) for providing protective custody to the person with disability, if such person so desires;

(*c*) to provide maintenance to such person with disability.

(*4*) Any police officer who receives a complaint or otherwise comes to know of abuse, violence or exploitation towards any person with disability shall inform the aggrieved person of—

(*a*) his or her right to apply for protection under sub-section (*2*) and the particulars of the Executive Magistrate having jurisdiction to provide assistance;

(*b*) the particulars of the nearest organisation or institution working for the rehabilitation of persons with disabilities;

(*c*) the right to free legal aid; and

(*d*) the right to file a complaint under the provisions of this Act or any other law dealing with such offence:

Provided that nothing in this section shall be construed in any manner as to relieve the police officer from his duty to proceed in accordance with law upon receipt of information as to the commission of a cognizable offence.

(*5*) If the Executive Magistrate finds that the alleged act or behaviour constitutes an offence under the Indian Penal Code (45 of 1860), or under any other law for the time being in force, he may forward the complaint to that effect to the Judicial or Metropolitan Magistrate, as the case may be, having jurisdiction in the matter.

8. Protection and safety.—(*1*) The persons with disabilities shall have equal protection and safety in situations of risk, armed conflict, humanitarian emergencies and natural disasters.

(*2*) The National Disaster Management Authority and the State Disaster Management Authority shall take appropriate measures to ensure inclusion of persons with disabilities in its disaster management activities as defined under clause (*e*) of section 2 of the Disaster Management Act, 2005 (53 of 2005) for the safety and protection of persons with disabilities.

(*3*) The District Disaster Management Authority constituted under section 25 of the Disaster Management Act, 2005 (53 of 2005) shall maintain record of details of persons with disabilities in the district and take suitable measures to inform such persons of any situations of risk so as to enhance disaster preparedness.

(*4*) The authorities engaged in reconstruction activities subsequent to any situation of risk, armed conflict or natural disasters shall undertake such activities, in consultation with the concerned State Commissioner, in accordance with the accessibility requirements of persons with disabilities.

9. Home and family.—(*1*) No child with disability shall be separated from his or her parents on the ground of disability except on an order of competent court, if required, in the best interest of the child.

(*2*) Where the parents are unable to take care of a child with disability, the competent court shall place such child with his or her near relations, and failing that within the community in a family setting or in exceptional cases in shelter home run by the appropriate Government or non-governmental organisation, as may be required.

10. Reproductive rights.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that persons with disabilities have access to appropriate information regarding reproductive and family planning.

(*2*) No person with disability shall be subject to any medical procedure which leads to infertility without his or her free and informed consent.

11. Accessibility in voting.—The Election Commission of India and the State Election Commissions shall ensure that all polling stations are accessible to persons with disabilities and all materials related to the electoral process are easily understandable by and accessible to them.

12. Access to justice.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that persons with disabilities are able to exercise the right to access any court, tribunal, authority, commission or any other body having judicial or quasi-judicial or investigative powers without discrimination on the basis of disability.

(*2*) The appropriate Government shall take steps to put in place suitable support measures for persons with disabilities specially those living outside family and those disabled requiring high support for exercising legal rights.

(*3*) The National Legal Services Authority and the State Legal Services Authorities constituted under the Legal Services Authorities Act, 1987 (39 of 1987) shall make provisions including reasonable accommodation to ensure that persons with disabilities have access to any scheme, programme, facility or service offered by them equally with others.

(*4*) The appropriate Government shall take steps to—

(*a*) ensure that all their public documents are in accessible formats;

(*b*) ensure that the filing departments, registry or any other office of records are supplied with necessary equipment to enable filing, storing and referring to the documents and evidence in accessible formats; and

(*c*) make available all necessary facilities and equipment to facilitate recording of testimonies, arguments or opinion given by persons with disabilities in their preferred language and means of communication.

13. Legal capacity.—(*1*) The appropriate Government shall ensure that the persons with disabilities have right, equally with others, to own or inherit property, movable or immovable, control their financial affairs and have access to bank loans, mortgages and other forms of financial credit.

(*2*) The appropriate Government shall ensure that the persons with disabilities enjoy legal capacity on an equal basis with others in all aspects of life and have the right to equal recognition everywhere as any other person before the law.

(*3*) When a conflict of interest arises between a person providing support and a person with disability in a particular financial, property or other economic transaction, then such supporting person shall abstain from providing support to the person with disability in that transaction:

Provided that there shall not be a presumption of conflict of interest just on the basis that the supporting person is related to the person with disability by blood, affinity or adoption.

(*4*) A person with disability may alter, modify or dismantle any support arrangement and seek the support of another:

Provided that such alteration, modification or dismantling shall be prospective in nature and shall not nullify any third party transaction entered into by the person with disability with the aforesaid support arrangement.

(*5*) Any person providing support to the person with disability shall not exercise undue influence and shall respect his or her autonomy, dignity and privacy.

14. Provision for guardianship.—(*1*) Notwithstanding anything contained in any other law for the time being in force, on and from the date of commencement of this Act, where a district court or any designated authority, as notified by the State Government, finds that a person with disability, who had been provided adequate and appropriate support but is unable to take legally binding decisions, may be provided further support of a limited guardian to take legally binding decisions on his behalf in consultation with such person, in such manner, as may be prescribed by the State Government:

Provided that the District Court or the designated authority, as the case may be, may grant total support to the person with disability requiring such support or where the limited guardianship is to be granted repeatedly, in which case, the decision regarding the support to be provided shall be reviewed by the Court or the designated authority, as the case may be, to determine the nature and manner of support to be provided.

Explanation.—For the purposes of this sub-section, "limited guardianship" means a system of joint decision which operates on mutual understanding and trust between the guardian and the person with disability, which shall be limited to a specific period and for specific decision and situation and shall operate in accordance to the will of the person with disability.

(*2*) On and from the date of commencement of this Act, every guardian appointed under any provision of any other law for the time being in force, for a person with disability shall be deemed to function as a limited guardian.

(*3*) Any person with disability aggrieved by the decision of the designated authority appointing a legal guardian may prefer an appeal to such appellate authority, as may be notified by the State Government for the purpose.

15. Designation of authorities to support.—(*1*) The appropriate Government shall designate one or more authorities to mobilise the community and create social awareness to support persons with disabilities in exercise of their legal capacity.

(*2*) The authority designated under sub-section (*1*) shall take measures for setting up suitable support arrangements to exercise legal capacity by persons with disabilities living in institutions and those with high support needs and any other measures as may be required.

CHAPTER III
EDUCATION

16. Duty of educational institutions.—The appropriate Government and the local authorities shall endeavour that all educational institutions funded or recognised by them provide inclusive education to the children with disabilities and towards that end shall—

(*i*) admit them without discrimination and provide education and opportunities for sports and recreation activities equally with others;

(*ii*) make building, campus and various facilities accessible;

(*iii*) provide reasonable accommodation according to the individual's requirements;

(*iv*) provide necessary support individualised or otherwise in environments that maximise academic and social development consistent with the goal of full inclusion;

(*v*) ensure that the education to persons who are blind or deaf or both is imparted in the most appropriate languages and modes and means of communication;

(*vi*) detect specific learning disabilities in children at the earliest and take suitable pedagogical and other measures to overcome them;

(*vii*) monitor participation, progress in terms of attainment levels and completion of education in respect of every student with disability;

(*viii*) provide transportation facilities to the children with disabilities and also the attendant of the children with disabilities having high support needs.

17. Specific measures to promote and facilitate inclusive education.—The appropriate Government and the local authorities shall take the following measures for the purpose of section 16, namely:—

(*a*) to conduct survey of school going children in every five years for identifying children with disabilities, ascertaining their special needs and the extent to which these are being met:

Provided that the first survey shall be conducted within a period of two years from the date of commencement of this Act;

(*b*) to establish adequate number of teacher training institutions;

(*c*) to train and employ teachers, including teachers with disability who are qualified in sign language and Braille and also teachers who are trained in teaching children with intellectual disability;

(*d*) to train professionals and staff to support inclusive education at all levels of school education;

(*e*) to establish adequate number of resource centres to support educational institutions at all levels of school education;

(*f*) to promote the use of appropriate augmentative and alternative modes including means and formats of communication, Braille and sign language to supplement the use of one's own speech to

fulfil the daily communication needs of persons with speech, communication or language disabilities and enables them to participate and contribute to their community and society;

(*g*) to provide books, other learning materials and appropriate assistive devices to students with benchmark disabilities free of cost up to the age of eighteen years;

(*h*) to provide scholarships in appropriate cases to students with benchmark disability;

(*i*) to make suitable modifications in the curriculum and examination system to meet the needs of students with disabilities such as extra time for completion of examination paper, facility of scribe or amanuensis, exemption from second and third language courses;

(*j*) to promote research to improve learning; and

(*k*) any other measures, as may be required.

18. Adult education.—The appropriate Government and the local authorities shall take measures to promote, protect and ensure participation of persons with disabilities in adult education and continuing education programmes equally with others.

CHAPTER IV

SKILL DEVELOPMENT AND EMPLOYMENT

19. Vocational training and self-employment.—(*1*) The appropriate Government shall formulate schemes and programmes including provision of loans at concessional rates to facilitate and support employment of persons with disabilities especially for their vocational training and self-employment.

(*2*) The schemes and programmes referred to in sub-section (*1*) shall provide for—

(*a*) inclusion of person with disability in all mainstream formal and non-formal vocational and skill training schemes and programmes;

(*b*) to ensure that a person with disability has adequate support and facilities to avail specific training;

(*c*) exclusive skill training programmes for persons with disabilities with active links with the market, for those with developmental, intellectual, multiple disabilities and autism;

(*d*) loans at concessional rates including that of microcredit;

(*e*) marketing the products made by persons with disabilities; and

(*f*) maintenance of disaggregated data on the progress made in the skill training and self-employment, including persons with disabilities.

20. Non-discrimination in employment.—(*1*) No Government establishment shall discriminate against any person with disability in any matter relating to employment:

Provided that the appropriate Government may, having regard to the type of work carried on in any establishment, by notification and subject to such conditions, if any, exempt any establishment from the provisions of this section.

(*2*) Every Government establishment shall provide reasonable accommodation and appropriate barrier free and conducive environment to employees with disability.

(*3*) No promotion shall be denied to a person merely on the ground of disability.

(*4*) No Government establishment shall dispense with or reduce in rank, an employee who acquires a disability during his or her service:

Provided that, if an employee after acquiring disability is not suitable for the post he was holding, shall be shifted to some other post with the same pay scale and service benefits:

Provided further that if it is not possible to adjust the employee against any post, he may be kept on a supernumerary post until a suitable post is available or he attains the age of superannuation, whichever is earlier.

(*5*) The appropriate Government may frame policies for posting and transfer of employees with disabilities.

21. Equal opportunity policy.—(*1*) Every establishment shall notify equal opportunity policy detailing measures proposed to be taken by it in pursuance of the provisions of this Chapter in the manner as may be prescribed by the Central Government.

(*2*) Every establishment shall register a copy of the said policy with the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be.

22. Maintenance of records.—(*1*) Every establishment shall maintain records of the persons with disabilities in relation to the matter of employment, facilities provided and other necessary information in compliance with the provisions of this Chapter in such form and manner as may be prescribed by the Central Government.

(*2*) Every employment exchange shall maintain records of persons with disabilities seeking employment.

(*3*) The records maintained under sub-section (*1*) shall be open to inspection at all reasonable hours by such persons as may be authorised in their behalf by the appropriate Government.

23. Appointment of Grievance Redressal Officer.—(*1*) Every Government establishment shall appoint a Grievance Redressal Officer for the purpose of section 19 and shall inform the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be, about the appointment of such officer.

(*2*) Any person aggrieved with the non-compliance of the provisions of section 20, may file a complaint with the Grievance Redressal Officer, who shall investigate it and shall take up the matter with the establishment for corrective action.

(*3*) The Grievance Redressal Officer shall maintain a register of complaints in the manner as may be prescribed by the Central Government, and every complaint shall be inquired within two weeks of its registration.

(*4*) If the aggrieved person is not satisfied with the action taken on his or her complaint, he or she may approach the District-Level Committee on disability.

CHAPTER V

SOCIAL SECURITY, HEALTH, REHABILITATION AND RECREATION

24. Social security.—(*1*) The appropriate Government shall within the limit of its economic capacity and development formulate necessary schemes and programmes to safeguard and promote the right of persons with disabilities for adequate standard of living to enable them to live independently or in the community:

Provided that the quantum of assistance to the persons with disabilities under such schemes and programmes shall be at least twenty-five per cent. higher than the similar schemes applicable to others.

(*2*) The appropriate Government while devising these schemes and programmes shall give due consideration to the diversity of disability, gender, age, and socio-economic status.

(*3*) The schemes under sub-section (*1*) shall provide for,—

(*a*) community centres with good living conditions in terms of safety, sanitation, health care and counselling;

(*b*) facilities for persons including children with disabilities who have no family or have been abandoned, or are without shelter or livelihood;

(*c*) support during natural or man-made disasters and in areas of conflict;

(*d*) support to women with disability for livelihood and for upbringing of their children;

(*e*) access to safe drinking water and appropriate and accessible sanitation facilities especially in urban slums and rural areas;

(*f*) provisions of aids and appliances, medicine and diagnostic services and corrective surgery free of cost to persons with disabilities with such income ceiling as may be notified;

(*g*) disability pension to persons with disabilities subject to such income ceiling as may be notified;

(*h*) unemployment allowance to persons with disabilities registered with Special Employment Exchange for more than two years and who could not be placed in any gainful occupation;

(*i*) care-giver allowance to persons with disabilities with high support needs;

(*j*) comprehensive insurance scheme for persons with disability, not covered under the Employees State Insurance Schemes, or any other statutory or Government-sponsored insurance schemes;

(*k*) any other matter which the appropriate Government may think fit.

25. Healthcare.—(*1*) The appropriate Government and the local authorities shall take necessary measures for the persons with disabilities to provide**,**—

(*a*) free healthcare in the vicinity specially in rural area subject to such family income as may be notified;

(*b*) barrier-free access in all parts of Government and private hospitals and other healthcare institutions and centres;

(*c*) priority in attendance and treatment.

(*2*) The appropriate Government and the local authorities shall take measures and make schemes or programmes to promote healthcare and prevent the occurrence of disabilities and for the said purpose shall—

(*a*) undertake or cause to be undertaken surveys, investigations and research concerning the cause of occurrence of disabilities;

(*b*) promote various methods for preventing disabilities;

(*c*) screen all the children at least once in a year for the purpose of identifying "at-risk" cases;

(*d*) provide facilities for training to the staff at the primary health centres;

(*e*) sponsor or cause to be sponsored awareness campaigns and disseminate or cause to be disseminated information for general hygiene, health and sanitation;

(*f*) take measures for pre-natal, perinatal and post-natal care of mother and child;

(*g*) educate the public through the pre-schools, schools, primary health centres, village level workers and *anganwadi* workers;

(*h*) create awareness amongst the masses through television, radio and other mass media on the causes of disabilities and the preventive measures to be adopted;

(*i*) healthcare during the time of natural disasters and other situations of risk;

(*j*) essential medical facilities for life saving emergency treatment and procedures; and

(*k*) sexual and reproductive healthcare especially for women with disability.

26. Insurance schemes.—The appropriate Government shall, by notification, make insurance schemes for their employees with disabilities.

27. Rehabilitation.—(*1*) The appropriate Government and the local authorities shall within their economic capacity and development, undertake or cause to be undertaken services and programmes of rehabilitation, particularly in the areas of health, education and employment for all persons with disabilities.

(*2*) For the purposes of sub-section (*1*), the appropriate Government and the local authorities may grant financial assistance to non-Governmental Organisations.

(*3*) The appropriate Government and the local authorities, while formulating rehabilitation policies shall consult the non-Governmental Organisations working for the cause of persons with disabilities.

28. Research and development.—The appropriate Government shall initiate or cause to be initiated research and development through individuals and institutions on issues which shall enhance habilitation and rehabilitation and on such other issues which are necessary for the empowerment of persons with disabilities.

29. Culture and recreation.—The appropriate Government and the local authorities shall take measures to promote and protect the rights of all persons with disabilities to have a cultural life and to participate in recreational activities equally with others which include,—

(*a*) facilities, support and sponsorships to artists and writers with disability to pursue their interests and talents;

(*b*) establishment of a disability history museum which chronicles and interprets the historical experiences of persons with disabilities;

(*c*) making art accessible to persons with disabilities;

(*d*) promoting recreation centres, and other associational activities;

(*e*) facilitating participation in scouting, dancing, art classes, outdoor camps and adventure activities;

(*f*) redesigning courses in cultural and arts subjects to enable participation and access for persons with disabilities;

(*g*) developing technology, assistive devices and equipments to facilitate access and inclusion for persons with disabilities in recreational activities; and

(*h*) ensuring that persons with hearing impairment can have access to television programmes with sign language interpretation or sub-titles.

30. Sporting activities.—(*1*) The appropriate Government shall take measures to ensure effective participation in sporting activities of the persons with disabilities.

(*2*) The sports authorities shall accord due recognition to the right of persons with disabilities to participate in sports and shall make due provisions for the inclusion of persons with disabilities in their schemes and programmes for the promotion and development of sporting talents.

(*3*) Without prejudice to the provisions contained in sub-sections (*1*) and (*2*), the appropriate Government and the sports authorities shall take measures to,—

(*a*) restructure courses and programmes to ensure access, inclusion and participation of persons with disabilities in all sporting activities;

(*b*) redesign and support infrastructure facilities of all sporting activities for persons with disabilities;

(*c*) develop technology to enhance potential, talent, capacity and ability in sporting activities of all persons with disabilities;

(*d*) provide multi-sensory essentials and features in all sporting activities to ensure effective participation of all persons with disabilities;

(*e*) allocate funds for development of state of art sport facilities for training of persons with disabilities;

(*f*) promote and organise disability specific sporting events for persons with disabilities and also facilitate awards to the winners and other participants of such sporting events.

CHAPTER VI

SPECIAL PROVISIONS FOR PERSONS WITH BENCHMARK DISABILITES

31. Free education for children with benchmark disabilities.—(*1*) Notwithstanding anything contained in the Rights of Children to Free and Compulsory Education Act, 2009 (35 of 2009), every child with benchmark disability between the age of six to eighteen years shall have the right to free education in a neighbourhood school, or in a special school, of his choice.

(*2*) The appropriate Government and local authorities shall ensure that every child with benchmark disability has access to free education in an appropriate environment till he attains the age of eighteen years.

32. Reservation in higher educational institutions.—(*1*) All Government institutions of higher education and other higher education institutions receiving aid from the Government shall reserve not less than five per cent. seats for persons with benchmark disabilities.

(*2*) The persons with benchmark disabilities shall be given an upper age relaxation of five years for admission in institutions of higher education.

33. Identification of posts for reservation.—The appropriate Government shall—

(*i*) identify posts in the establishments which can be held by respective category of persons with benchmark disabilities in respect of the vacancies reserved in accordance with the provisions of section 34;

(*ii*) constitute an expert committee with representation of persons with benchmark disabilities for identification of such posts; and

(*iii*) undertake periodic review of the identified posts at an interval not exceeding three years.

34. Reservation.—(*1*) Every appropriate Government shall appoint in every Government establishment, not less than four per cent. of the total number of vacancies in the cadre strength in each group of posts meant to be filled with persons with benchmark disabilities of which, one per cent. each shall be reserved for persons with benchmark disabilities under clauses (*a*), (*b*) and (*c*) and one per cent. for persons with benchmark disabilities under clauses (*d*) and (*e*), namely:—

(*a*) blindness and low vision;

(*b*) deaf and hard of hearing;

(*c*) locomotor disability including cerebral palsy, leprosy cured, dwarfism, acid attack victims and muscular dystrophy;

(*d*) autism, intellectual disability, specific learning disability and mental illness;

(*e*) multiple disabilities from amongst persons under clauses (*a*) to (*d*) including deaf-blindness in the posts identified for each disabilities:

Provided that the reservation in promotion shall be in accordance with such instructions as are issued by the appropriate Government from time to time:

Provided further that the appropriate Government, in consultation with the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be, may, having regard to the type of work carried out in any Government establishment, by notification and subject to such conditions, if any, as may be specified in such notifications exempt any Government establishment from the provisions of this section.

(*2*) Where in any recruitment year any vacancy cannot be filled up due to non-availability of a suitable person with benchmark disability or for any other sufficient reasons, such vacancy shall be carried forward in the succeeding recruitment year and if in the succeeding recruitment year also suitable person with benchmark disability is not available, it may first be filled by interchange among the five categories and only when there is no person with disability available for the post in that year, the employer shall fill up the vacancy by appointment of a person, other than a person with disability:

Provided that if the nature of vacancies in an establishment is such that a given category of person cannot be employed, the vacancies may be interchanged among the five categories with the prior approval of the appropriate Government.

(*3*) The appropriate Government may, by notification, provide for such relaxation of upper age limit for employment of persons with benchmark disability, as it thinks fit.

35. Incentives to employers in private sector.—The appropriate Government and the local authorities shall, within the limit of their economic capacity and development, provide incentives to employer in private sector to ensure that at least five per cent. of their work force is composed of persons with benchmark disability.

36. Special employment exchange.—The appropriate Government may, by notification, require that from such date, the employer in every establishment shall furnish such information or return as may be prescribed by the Central Government in relation to vacancies appointed for persons with benchmark disability that have occurred or are about to occur in that establishment to such special employment exchange as may be notified by the Central Government and the establishment shall thereupon comply with such requisition.

37. Special schemes and development programmes.—The appropriate Government and the local authorities shall, by notification, make schemes in favour of persons with benchmark disabilities, to provide,—

(*a*) five per cent. reservation in allotment of agricultural land and housing in all relevant schemes and development programmes, with appropriate priority to women with benchmark disabilities;

(*b*) five per cent. reservation in all poverty alleviation and various developmental schemes with priority to women with benchmark disabilities;

(*c*) five per cent. reservation in allotment of land on concessional rate, where such land is to be used for the purpose of promoting housing, shelter, setting up of occupation, business, enterprise, recreation centres and production centres.

CHAPTER VII

SPECIAL PROVISIONS FOR PERSONS WITH DISABILITIES WITH HIGH SUPPORT NEEDS

38. Special provisions for persons with disabilities with high support.—(*1*) Any person with benchmark disability, who considers himself to be in need of high support, or any person or organisation on his or her behalf, may apply to an authority, to be notified by the appropriate Government, requesting to provide high support.

(*2*) On receipt of an application under sub-section (*1*), the authority shall refer it to an Assessment Board consisting of such Members as may be prescribed by the Central Government.

(*3*) The Assessment Board shall assess the case referred to it under sub-section (*1*) in such manner as may be prescribed by the Central Government, and shall send a report to the authority certifying the need of high support and its nature.

(*4*) On receipt of a report under sub-section (*3*), the authority shall take steps to provide support in accordance with the report and subject to relevant schemes and orders of the appropriate Government in this behalf.

CHAPTER VIII

DUTIES AND RESPONSIBILITIES OF APPROPRIATE GOVERNMENTS

39. Awareness campaigns.—(*1*) The appropriate Government, in consultation with the Chief Commissioner or the State Commissioner, as the case may be, shall conduct, encourage, support or promote awareness campaigns and sensitisation programmes to ensure that the rights of the persons with disabilities provided under this Act are protected.

(*2*) The programmes and campaigns specified under sub-section (*1*) shall also,—

(*a*) promote values of inclusion, tolerance, empathy and respect for diversity;

(*b*) advance recognition of the skills, merits and abilities of persons with disabilities and of their contributions to the workforce, labour market and professional fee;

(*c*) foster respect for the decisions made by persons with disabilities on all matters related to family life, relationships, bearing and raising children;

(*d*) provide orientation and sensitisation at the school, college, University and professional training level on the human condition of disability and the rights of persons with disabilities;

(*e*) provide orientation and sensitisation on disabling conditions and rights of persons with disabilities to employers, administrators and co-workers;

(*f*) ensure that the rights of persons with disabilities are included in the curriculum in Universities, colleges and schools.

40. Accessibility.—The Central Government shall, in consultation with the Chief Commissioner, formulate rules for persons with disabilities laying down the standards of accessibility for the physical environment, transportation, information and communications, including appropriate technologies and systems, and other facilities and services provided to the public in urban and rural areas.

41. Access to transport.—(*1*) The appropriate Government shall take suitable measures to provide,—

(*a*) facilities for persons with disabilities at bus stops, railway stations and airports conforming to the accessibility standards relating to parking spaces, toilets, ticketing counters and ticketing machines;

(*b*) access to all modes of transport that conform the design standards, including retrofitting old modes of transport, wherever technically feasible and safe for persons with disabilities, economically viable and without entailing major structural changes in design;

(*c*) accessible roads to address mobility necessary for persons with disabilities.

(*2*) The appropriate Government shall develop schemes programmes to promote the personal mobility of persons with disabilities at affordable cost to provide for,—

(*a*) incentives and concessions;

(*b*) retrofitting of vehicles; and

(*c*) personal mobility assistance.

42. Access to information and communication technology.—The appropriate Government shall take measures to ensure that,—

(*i*) all contents available in audio, print and electronic media are in accessible format;

(*ii*) persons with disabilities have access to electronic media by providing audio description, sign language interpretation and close captioning;

(*iii*) electronic goods and equipment which are meant for every day use are available in universal design.

43. Consumer goods.—The appropriate Government shall take measures to promote development, production and distribution of universally designed consumer products and accessories for general use for persons with disabilities.

44. Mandatory observance of accessibility norms.—(*1*) No establishment shall be granted permission to build any structure if the building plan does not adhere to the rules formulated by the Central Government under section 40.

(*2*) No establishment shall be issued a certificate of completion or allowed to take occupation of a building unless it has adhered to the rules formulated by the Central Government.

45. Time limit for making existing infrastructure and premises accessible and action for that purpose.—(*1*) All existing public buildings shall be made accessible in accordance with the rules formulated by the Central Government within a period not exceeding five years from the date of notification of such rules:

Provided that the Central Government may grant extension of time to the States on a case to case basis for adherence to this provision depending on their state of preparedness and other related parameters.

(*2*) The appropriate Government and the local authorities shall formulate and publish an action plan based on prioritisation, for providing accessibility in all their buildings and spaces providing essential services such as all primary health centres, civil hospitals, schools, railway stations and bus stops.

46. Time limit for accessibility by service providers.—The service providers whether Government or private shall provide services in accordance with the rules on accessibility formulated by the Central Government under section 40 within a period of two years from the date of notification of such rules:

Provided that the Central Government in consultation with the Chief Commissioner may grant extension of time for providing certain category of services in accordance with the said rules.

47. Human resource development.—(*1*) Without prejudice to any function and power of Rehabilitation Council of India constituted under the Rehabilitation Council of India Act, 1992 (34 of 1992), the appropriate Government shall endeavour to develop human resource for the purposes of this Act and to that end shall,—

(*a*) mandate training on disability rights in all courses for the training of Panchayati Raj Members, legislators, administrators, police officials, judges and lawyers;

(*b*) induct disability as a component for all education courses for schools, colleges and University teachers, doctors, nurses, para-medical personnel, social welfare officers, rural development officers, asha workers, *anganwadi* workers, engineers, architects, other professionals and community workers;

(*c*) initiate capacity building programmes including training in independent living and community relationships for families, members of community and other stakeholders and care providers on care giving and support;

(*d*) ensure independence training for persons with disabilities to build community relationships on mutual contribution and respect;

(*e*) conduct training programmes for sports teachers with focus on sports, games, adventure activities;

(*f*) any other capacity development measures as may be required.

(*2*) All Universities shall promote teaching and research in disability studies including establishment of study centres for such studies.

(*3*) In order to fulfil the obligation stated in sub-section (*1*), the appropriate Government shall in every five years undertake a need based analysis and formulate plans for the recruitment, induction, sensitisation, orientation and training of suitable personnel to undertake the various responsibilities under this Act.

48. Social audit.—The appropriate Government shall undertake social audit of all general schemes and programmes involving the persons with disabilities to ensure that the scheme and programmes do not have an adverse impact upon the persons with disabilities and need the requirements and concerns of persons with disabilities.

CHAPTER IX

REGISTRATION OF INSTITUTIONS FOR PERSONS WITH DISABILITIES AND GRANTS TO SUCH INSTITUTIONS

49. Competent authority.—The State Government shall appoint an authority as it deems fit to be a competent authority for the purposes of this Chapter.

50. Registration.—Save as otherwise provided under this Act, no person shall establish or maintain any institution for persons with disabilities except in accordance with a certificate of registration issued in this behalf by the competent authority:

Provided that an institution for care of mentally ill persons, which holds a valid licence under section 8 of the Mental Health Act, 1987 (14 of 1987) or any other Act for the time being in force, shall not be required to be registered under this Act.

51. Application and grant of certificate of registration.—(*1*) Every application for a certificate of registration shall be made to the competent authority in such form and in such manner as may be prescribed by the State Government.

(*2*) On receipt of an application under sub-section (*1*), the competent authority shall make such enquiries as it may deem fit and on being satisfied that the applicant has complied with the requirements of this Act and the rules made thereunder, it shall grant a certificate of registration to the applicant within a period of ninety days of receipt of application and if not satisfied, the competent authority shall, by order, refuse to grant the certificate applied for:

Provided that before making any order refusing to grant a certificate, the competent authority shall give the applicant a reasonable opportunity of being heard and every order of refusal to grant a certificate shall be communicated to the applicant in writing.

(*3*) No certificate of registration shall be granted under sub-section (*2*) unless the institution with respect to which an application has been made is in a position to provide such facilities and meet such standards as may be prescribed by the State Government.

(*4*) The certificate of registration granted under sub-section (*2*),—

(*a*) shall, unless revoked under section 52 remain in force for such period as may be prescribed by the State Government;

(*b*) may be renewed from time to time for a like period; and

(*c*) shall be in such form and shall be subject to such conditions as may be prescribed by the State Government.

(*5*) An application for renewal of a certificate of registration shall be made not less than sixty days before the expiry of the period of validity.

(*6*) A copy of the certificate of registration shall be displayed by the institution in a conspicuous place.

(*7*) Every application made under sub-section (*1*) or sub-section (*5*) shall be disposed of by the competent authority within such period as may be prescribed by the State Government.

52. Revocation of registration.—(*1*) The competent authority may, if it has reason to believe that the holder of a certificate of registration granted under sub-section (*2*) of section 51 has,—

(*a*) made a statement in relation to any application for the issue or renewal of the certificate which is incorrect or false in material particulars; or

(*b*) committed or has caused to be committed any breach of rules or any conditions subject to which the certificate was granted,

it may, after making such inquiry, as it deems fit, by order, revoke the certificate:

Provided that no such order shall be made until an opportunity is given to the holder of the certificate to show cause as to why the certificate of registration shall not be revoked.

(*2*) Where a certificate of registration in respect of an institution has been revoked under sub-section (*1*), such institution shall cease to function from the date of such revocation:

Provided that where an appeal lies under section 53 against the order of revocation, such institution shall cease to function,—

(*a*) where no appeal has been preferred immediately on the expiry of the period prescribed for the filing of such appeal; or

(*b*) where such appeal has been preferred, but the order of revocation has been upheld, from the date of the order of appeal.

(*3*) On the revocation of a certificate of registration in respect of an institution, the competent authority may direct that any person with disability who is an inmate of such institution on the date of such revocation, shall be—

(*a*) restored to the custody of his or her parent, spouse or lawful guardian, as the case may be; or

(*b*) transferred to any other institution specified by the competent authority.

(*4*) Every institution which holds a certificate of registration which is revoked under this section shall, immediately after such revocation, surrender such certificate to the competent authority.

53. Appeal.—(*1*) Any person aggrieved by the order of the competent authority refusing to grant a certificate of registration or revoking a certificate of registration may, within such period as may be prescribed by the State Government, prefer an appeal to such appellate authority, as may be notified by the State Government against such refusal or revocation.

(*2*) The order of the appellate authority on such appeal shall be final.

54. Act not to apply to institutions established or maintained by Central or State Government.—Nothing contained in this Chapter shall apply to an institution for persons with disabilities established or maintained by the Central Government or a State Government.

55. Assistance to registered institutions.—The appropriate Government may within the limits of their economic capacity and development, grant financial assistance to registered institutions to provide services and to implement the schemes and programmes in pursuance of the provisions of this Act.

CHAPTER X

CERTIFICATION OF SPECIFIED DISABILITIES

56. Guidelines for assessment of specified disabilities.—The Central Government shall notify guidelines for the purpose of assessing the extent of specified disability in a person.

57. Designation of certifying authorities.—(*1*) The appropriate Government shall designate persons, having requisite qualifications and experience, as certifying authorities, who shall be competent to issue the certificate of disability.

(*2*) The appropriate Government shall also notify the jurisdiction within which and the terms and conditions subject to which, the certifying authority shall perform its certification functions.

58. Procedure for certification.—(*1*) Any person with specified disability, may apply, in such manner as may be prescribed by the Central Government, to a certifying authority having jurisdiction, for issuing of a certificate of disability.

(*2*) On receipt of an application under sub-section (*1*), the certifying authority shall assess the disability of the concerned person in accordance with relevant guidelines notified under section 56, and shall, after such assessment, as the case may be,—

(*a*) issue a certificate of disability to such person, in such form as may be prescribed by the Central Government;

(*b*) inform him in writing that he has no specified disability.

(*3*) The certificate of disability issued under this section shall be valid across the country.

59. Appeal against a decision of certifying authority.—(*1*) Any person aggrieved with decision of the certifying authority, may appeal against such decision, within such time and in such manner as may be prescribed by the State Government, to such appellate authority as the State Government may designate for the purpose.

(*2*) On receipt of an appeal, the appellate authority shall decide the appeal in such manner as may be prescribed by the State Government.

CHAPTER XI

CENTRAL AND STATE ADVISORY BOARDS ON DISABILITY AND DISTRICT LEVEL COMMITTEE

60. Constitution of Central Advisory Board on Disability.—(*1*) The Central Government shall, by notification, constitute a body to be known as the Central Advisory Board on Disability to exercise the powers conferred on, and to perform the functions assigned to it, under this Act.

(*2*) The Central Advisory Board shall consist of,—

(*a*) the Minister in charge of Department of Disability Affairs in the Central Government, Chairperson, *ex officio*;

(*b*) the Minister of State in charge dealing with Department of Disability Affairs in the Ministry in the Central Government, Vice Chairperson, *ex officio*;

(*c*) three Members of Parliament, of whom two shall be elected by Lok Sabha and one by the Rajya Sabha, Members, *ex officio*;

(*d*) the Ministers in charge of Disability Affairs of all States and Administrators or Lieutenant Governors of the Union territories, Members, *ex officio*;

(*e*) Secretaries to the Government of India in charge of the Ministries or Departments of Disability Affairs, Social Justice and Empowerment, School Education and Literacy, and Higher Education, Women and Child Development, Expenditure, Personnel and Training, Administrative Reforms and Public Grievances, Health and Family Welfare, Rural Development, Panchayati Raj, Industrial Policy and Promotion, Urban Development, Housing and Urban Poverty Alleviation, Science and Technology, Communications and Information Technology, Legal Affairs, Public Enterprises, Youth Affairs and Sports, Road Transport and Highways and Civil Aviation, Members, *ex officio*;

(*f*) Secretary, National Institute of Transforming India (NITI) Aayog, Member, *ex officio*;

(*g*) Chairperson, Rehabilitation Council of India, Member, *ex officio*;

(*h*) Chairperson, National Trust for the Welfare of Persons with Autism, Cerebral Palsy, Mental Retardation and Multiple Disabilities, Member, *ex officio*;

(*i*) Chairman-cum-Managing Director, National Handicapped Finance Development Corporation, Member, *ex officio*;

(*j*) Chairman-cum-Managing Director, Artificial Limbs Manufacturing Corporation, Member, *ex officio*;

(*k*) Chairman, Railway Board, Member, *ex officio*;

(*l*) Director-General, Employment and Training, Ministry of Labour and Employment, Member, *ex officio*;

(*m*) Director, National Council for Educational Research and Training, Member, *ex officio*;

(*n*) Chairperson, National Council of Teacher Education, Member, *ex officio*;

(*o*) Chairperson, University Grants Commission, Member, *ex officio*;

(*p*) Chairperson, Medical Council of India, Member, *ex officio*;

(*q*) Directors of the following Institutes:—

(*i*) National Institute for the Visually Handicapped, Dehradun;

(*ii*) National Institute for the Mentally Handicapped, Secunderabad;

(*iii*) Pandit Deen Dayal Upadhyay Institute for the Physically Handicapped, New Delhi;

(*iv*) Ali Yavar Jung National Institute for the Hearing Handicapped, Mumbai;

(*v*) National Institute for the Orthopaedically Handicapped, Kolkata;

(*vi*) National Institute of Rehabilitation Training and Research, Cuttack;

(*vii*) National Institute for Empowerment of Persons with Multiple Disabilities, Chennai;

(*viii*) National Institute for Mental Health and Sciences, Bangalore;

(*ix*) Indian Sign Language Research and Training Centre, New Delhi, Members, *ex officio*;

(*r*) Members to be nominated by the Central Government,—

(*i*) five Members who are experts in the field of disability and rehabilitation;

(*ii*) ten Members, as far as practicable, being persons with disabilities, to represent non-Governmental Organisations concerned with disabilities or disabled persons organisations:

Provided that out of the ten Members nominated, at least, five Members shall be women and at least one person each shall be from the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes;

(*iii*) up to three representatives of national level chambers of commerce and industry;

(*s*) Joint Secretary to the Government of India dealing with the subject of disability policy, Member-Secretary, *ex officio*.

61. Terms and conditions of Service of members.—(*1*) Save as otherwise provided under this Act, a Member of the Central Advisory Board nominated under clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 shall hold office for a term of three years from the date of his nomination:

Provided that such a Member shall, notwithstanding the expiration of his term, continue to hold office until his successor enters upon his office.

(*2*) The Central Government may, if it thinks fit, remove any Member nominated under clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60, before the expiry of his term of office after giving him a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) A Member nominated under clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 may at any time resign his office by writing under his hand addressed to the Central Government and the seat of the said Member shall thereupon becomes vacant.

(*4*) A casual vacancy in the Central Advisory Board shall be filled by a fresh nomination and the person nominated to fill the vacancy shall hold office only for the remainder of the term for which the Member in whose place he was so nominated.

(*5*) A Member nominated under sub-clause (*i*) or sub-clause (*iii*) of clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 shall be eligible for renomination.

(*6*) The Members nominated under sub-clause (*i*) and sub-clause (*ii*) of clause (*r*) of sub-section (*2*) of section 60 shall receive such allowances as may be prescribed by the Central Government.

62. Disqualifications.—(*1*) No person shall be a Member of the Central Advisory Board, who—

(*a*) is, or at any time has been, adjudged insolvent or has suspended payment of his debts or has compounded with his creditors, or

(*b*) is of unsound mind and stands so declared by a competent court, or

(*c*) is, or has been, convicted of an offence which, in the opinion of the Central Government, involves moral turpitude, or

(*d*) is, or at any time has been, convicted of an offence under this Act, or

(*e*) has so abused his position in the opinion of the Central Government as a Member so as to render his continuance in the office is prejudicial interests of the general public.

(*2*) No order of removal shall be made by the Central Government under this section unless the Member concerned has been given a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*) or sub-section (*5*) of section 61, a Member who has been removed under this section shall not be eligible for renomination as a Member.

63. Vacation of seats by Members.—If a Member of the Central Advisory Board becomes subject to any of the disqualifications specified in section 62, his seat shall become vacant.

64. Meetings of the Central Advisory Board on disability.—The Central Advisory Board shall meet at least once in every six months and shall observe such rules of procedure in regard to the transaction of business at its meetings as may be prescribed.

65. Functions of Central Advisory Board on disability.—(*1*) Subject to the provisions of this Act, the Central Advisory Board on disability shall be the national-level consultative and advisory body on disability matters, and shall facilitate the continuous evolution of a comprehensive policy for the empowerment of persons with disabilities and the full enjoyment of rights.

(*2*) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing provisions, the Central Advisory Board on disability shall perform the following functions, namely:—

(*a*) advise the Central Government and the State Governments on policies, programmes, legislation and projects with respect to disability;

(*b*) develop a national policy to address issues concerning persons with disabilities;

(*c*) review and coordinate the activities of all Departments of the Government and other Governmental and non-Governmental Organisations which are dealing with matters relating to persons with disabilities;

(*d*) take up the cause of persons with disabilities with the concerned authorities and the international organisations with a view to provide for schemes and projects for the persons with disabilities in the national plans;

(*e*) recommend steps to ensure accessibility, reasonable accommodation, non-discrimination for persons with disabilities *vis-a-vis* information, services and the built environment and their participation in social life;

(*f*) monitor and evaluate the impact of laws, policies and programmes to achieve full participation of persons with disabilities; and

(*g*) such other functions as may be assigned from time to time by the Central Government.

66. State Advisory Board on disability.—(*1*) Every State Government shall, by notification, constitute a body to be known as the State Advisory Board on disability to exercise the powers conferred on, and to perform the function assigned to it, under this Act.

(*2*) The State Advisory Board shall consist of—

(*a*) the Minister in charge of the Department in the State Government dealing with disability matters, Chairperson, *ex officio*;

(*b*) the Minister of State or the Deputy Minister in charge of the Department in the State Government dealing with disability matters, if any, Vice-Chairperson, *ex officio*;

(*c*) secretaries to the State Government in charge of the Departments of Disability Affairs, School Education, Literacy and Higher Education, Women and Child Development, Finance, Personnel and Training, Health and Family Welfare, Rural Development, Panchayati Raj, Industrial Policy and Promotion, Labour and Employment, Urban Development, Housing and Urban Poverty Alleviation, Science and Technology, Information Technology, Public Enterprises, Youth Affairs and Sports, Road Transport and any other Department, which the State Government considers necessary, Members, *ex officio*;

(*d*) three Members of the State Legislature of whom two shall be elected by the Legislative Assembly and one by the Legislative Council, if any, and where there is no Legislative Council, three Members shall be elected by the Legislative Assembly, Members, *ex officio*;

(*e*) Members to be nominated by the State Government:—

(*i*) five Members who are experts in the field of disability and rehabilitation;

(*ii*) five Members to be nominated by the State Government by rotation to represent the districts in such manner as may be prescribed:

Provided that no nomination under this sub-clause shall be made except on the recommendation of the district administration concerned;

(*iii*) ten persons as far as practicable, being persons with disabilities, to represent non-Governmental Organisations or associations which are concerned with disabilities:

Provided that out of the ten persons nominated under this clause, at least, five shall be women and at least one person each shall be from the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes;

(*iv*) not more than three representatives of the State Chamber of Commerce and Industry;

(*f*) officer not below the rank of Joint Secretary in the Department dealing with disability matters in the State Government, Member-Secretary, *ex officio*.

67. Terms and conditions of service of Members.—(*1*) Save as otherwise provided under this Act, a Member of the State Advisory Board nominated under clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66, shall hold office for a term of three years from the date of his nomination:

Provided that such a Member shall, notwithstanding the expiration of his term, continue to hold office until his successor enters upon his office.

(*2*) The State Government may, if it thinks fit, remove any Member nominated under clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66, before the expiry of his term of office after giving him a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) A Member nominated under clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66 may at any time resign his office by writing under his hand addressed to the State Government and the seat of the said Member shall thereupon become vacant.

(*4*) A casual vacancy in the State Advisory Board shall be filled by a fresh nomination and the person nominated to fill the vacancy shall hold office only for the remainder of the term for which the Member in whose place he was so nominated.

(*5*) A Member nominated under sub-clause (*i*) or sub-clause (*iii*) of clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66 shall be eligible for renomination.

(*6*) The Members nominated under sub-clause (*i*) and sub-clause (*ii*) of clause (*e*) of sub-section (*2*) of section 66 shall receive such allowances as may be prescribed by the State Government.

68. Disqualification.—(*1*) No person shall be a Member of the State Advisory Board, who—

(*a*) is, or at any time has been, adjudged insolvent or has suspended payment of his debts or has compounded with his creditors, or

(*b*) is of unsound mind and stands so declared by a competent court, or

(*c*) is, or has been, convicted of an offence which, in the opinion of the State Government, involves moral turpitude, or

(*d*) is, or at any time has been, convicted of an offence under this Act, or

(*e*) has so abused in the opinion of the State Government his position as a Member as to render his continuance in the State Advisory Board detrimental to the interests of the general public.

(*2*) No order of removal shall be made by the State Government under this section unless the Member concerned has been given a reasonable opportunity of showing cause against the same.

(*3*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*) or sub-section (*5*) of section 67, a Member who has been removed under this section shall not be eligible for renomination as a Member.

69. Vacation of seats.—If a Member of the State Advisory Board becomes subject to any of the disqualifications specified in section 68 his seat shall become vacant.

70. Meetings of State Advisory Board on disability.—The State Advisory Board shall meet at least once in every six months and shall observe such rules or procedure in regard to the transaction of business at its meetings as may be prescribed by the State Government.

71. Functions of State Advisory Board on disability.—(*1*) Subject to the provisions of this Act, the State Advisory Board shall be the State-level consultative and advisory body on disability matters, and shall facilitate the continuous evolution of a comprehensive policy for the empowerment of persons with disabilities and the full enjoyment of rights.

(*2*) In particular and without prejudice to the generality of the foregoing provisions, the State Advisory Board on disability shall perform the following functions, namely:—

(*a*) advise the State Government on policies, programmes, legislation and projects with respect to disability;

(*b*) develop a State policy to address issues concerning persons with disabilities;

(*c*) review and coordinate the activities of all Departments of the State Government and other Governmental and non-Governmental Organisations in the State which are dealing with matters relating to persons with disabilities;

(*d*) take up the cause of persons with disabilities with the concerned authorities and the international organisations with a view to provide for schemes and projects for the persons with disabilities in the State plans;

(*e*) recommend steps to ensure accessibility, reasonable accommodation, non-discrimination for persons with disabilities, services and the built environment and their participation in social life on an equal basis with others;

(*f*) monitor and evaluate the impact of laws, policies and programmes designed to achieve full participation of persons with disabilities; and

(*g*) such other functions as may be assigned from time to time by the State Government.

72. District-level Committee on disability.—The State Government shall constitute District-level Committee on disability to perform such functions as may be prescribed by it.

73. Vacancies not to invalidate proceedings.—No act or proceeding of the Central Advisory Board on disability, a State Advisory Board on disability, or a District-level Committee on disability shall be called in question on the ground merely of the existence of any vacancy in or any defect in the constitution of such Board or Committee, as the case may be.

CHAPTER XII

CHIEF COMMISSIONER AND STATE COMMISSIONER FOR PERSONS WITH DISABILITIES

74. Appointment of Chief Commissioner and Commissioners.—(*1*) The Central Government may, by notification, appoint a Chief Commissioner for Persons with Disabilities (hereinafter referred to as the "Chief Commissioner") for the purposes of this Act.

(*2*) The Central Government may, by notification appoint two Commissioners to assist the Chief Commissioner, of which one Commissioner shall be a persons with disability.

(*3*) A person shall not be qualified for appointment as the Chief Commissioner or Commissioner unless he has special knowledge or practical experience in respect of matters relating to rehabilitation.

(*4*) The salary and allowances payable to and other terms and conditions of service (including pension, gratuity and other retirement benefits) of the Chief Commissioner and Commissioners shall be such as may be prescribed by the Central Government.

(*5*) The Central Government shall determine the nature and categories of officers and other employees required to assist the Chief Commissioner in the discharge of his functions and provide the Chief Commissioner with such officers and other employees as it thinks fit.

(*6*) The officers and employees provided to the Chief Commissioner shall discharge their functions under the general superintendence and control of the Chief Commissioner.

(*7*) The salaries and allowances and other conditions of service of officers and employees shall be such as may be prescribed by the Central Government.

(*8*) The Chief Commissioner shall be assisted by an advisory committee comprising of not more than eleven members drawn from the experts from different disabilities in such manner as may be prescribed by the Central Government.

75. Functions of Chief Commissioner.—(*1*) The Chief Commissioner shall—

(*a*) identify, *suo motu* or otherwise, the provisions of any law or policy, programme and procedures, which are inconsistent with this Act and recommend necessary corrective steps;

(*b*) inquire, *suo motu* or otherwise, deprivation of rights of persons with disabilities and safeguards available to them in respect of matters for which the Central Government is the appropriate Government and take up the matter with appropriate authorities for corrective action;

(*c*) review the safeguards provided by or under this Act or any other law for the time being in force for the protection of rights of persons with disabilities and recommend measures for their effective implementation;

(*d*) review the factors that inhibit the enjoyment of rights of persons with disabilities and recommend appropriate remedial measures;

(*e*) study treaties and other international instruments on the rights of persons with disabilities and make recommendations for their effective implementation;

(*f*) undertake and promote research in the field of the rights of persons with disabilities;

(*g*) promote awareness of the rights of persons with disabilities and the safeguards available for their protection;

(*h*) monitor implementation of the provisions of this Act and schemes, programmes meant for persons with disabilities;

(*i*) monitor utilisation of funds disbursed by the Central Government for the benefit of persons with disabilities; and

(*j*) perform such other functions as the Central Government may assign.

(*2*) The Chief Commissioner shall consult the Commissioners on any matter while discharging its functions under this Act.

76. Action of appropriate authorities on recommendation of Chief Commissioner.—Whenever the Chief Commissioner makes a recommendation to an authority in pursuance of clause (*b*) of section 75, that authority shall take necessary action on it, and inform the Chief Commissioner of the action taken within three months from the date of receipt of the recommendation:

Provided that where an authority does not accept a recommendation, it shall convey reasons for non-acceptance to the Chief Commissioner within a period of three months, and shall also inform the aggrieved person.

77. Powers of Chief Commissioner.—(*1*) The Chief Commissioner shall, for the purpose of discharging his functions under this Act, have the same powers of a civil court as are vested in a court under the Code of Civil Procedure, 1908 (5 of 1908) while trying a suit, in respect of the following matters, namely:—

(*a*) summoning and enforcing the attendance of witnesses;

(*b*) requiring the discovery and production of any documents;

(*c*) requisitioning any public record or copy thereof from any court or office;

(*d*) receiving evidence on affidavits; and

(*e*) issuing commissions for the examination of witnesses or documents.

(*2*) Every proceeding before the Chief Commissioner shall be a judicial proceeding within the meaning of sections 193 and 228 of the Indian Penal Code (45 of 1860) and the Chief Commissioner shall be deemed to be a civil court for the purposes of section 195 and Chapter XXVI of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974).

78. Annual and special reports by Chief Commissioner.—(*1*) The Chief Commissioner shall submit an annual report to the Central Government and may at any time submit special reports on any matter, which, in his opinion, is of such urgency or importance that it shall not be deferred till submission of the annual report.

(*2*) The Central Government shall cause the annual and the special reports of the Chief Commissioner to be laid before each House of Parliament, along with a memorandum of action taken or proposed to be taken on his recommendations and the reasons for non-acceptance the recommendations, if any.

(*3*) The annual and special reports shall be prepared in such form, manner and contain such details as may be prescribed by the Central Government.

79. Appointment of State Commissioner in States.—(*1*) The State Government may, by notification, appoint a State Commissioner for Persons with Disabilities (hereinafter referred to as the "State Commissioner") for the purposes of this Act.

(*2*) A person shall not be qualified for appointment as the State Commissioner unless he has special knowledge or practical experience in respect of matters relating to rehabilitation.

(*3*) The salary and allowances payable to and other terms and conditions of service (including pension, gratuity and other retirement benefits) of the State Commissioner shall be such as may be prescribed by the State Government.

(*4*) The State Government shall determine the nature and categories of officers and other employees required to assist the State Commissioner in the discharge of his functions and provide the State Commissioner with such officers and other employees as it thinks fit.

(*5*) The officers and employees provided to the State Commissioner shall discharge his functions under the general superintendence and control of the State Commissioner.

(*6*) The salaries and allowances and other conditions of service of officers and employees shall be such as may be prescribed by the State Government.

(*7*) The State Commissioner shall be assisted by an advisory committee comprising of not more than five members drawn from the experts in the disability sector in such manner as may be prescribed by the State Government.

80. Functions of State Commissioner.—The State Commissioner shall—

(*a*) identify, *suo motu* or otherwise, provision of any law or policy, programme and procedures, which are in consistent with this Act, and recommend necessary corrective steps;

(*b*) inquire, *suo motu* or otherwise deprivation of rights of persons with disabilities and safeguards available to them in respect of matters for which the State Government is the appropriate Government and take up the matter with appropriate authorities for corrective action;

(*c*) review the safeguards provided by or under this Act or any other law for the time being in force for the protection of rights of persons with disabilities and recommend measures for their effective implementation;

(*d*) review the factors that inhibit the enjoyment of rights of persons with disabilities and recommend appropriate remedial measures;

(*e*) undertake and promote research in the field of the rights of persons with disabilities;

(*f*) promote awareness of the rights of persons with disabilities and the safeguards available for their protection;

(*g*) monitor implementation of the provisions of this Act and schemes, programmes meant for persons with disabilities;

(*h*) monitor utilisation of funds disbursed by the State Government for the benefits of persons with disabilities; and

(*i*) perform such other functions as the State Government may assign.

81. Action by appropriate authorities on recommendation of State Commissioner.—Whenever the State Commissioner makes a recommendation to an authority in pursuance of clause (*b*) of section 80, that authority shall take necessary action on it, and inform the State Commissioner of the action taken within three months from the date of receipt of the recommendation:

Provided that where an authority does not accept a recommendation, it shall convey reasons for non-acceptance to the State Commissioner for Persons with Disabilities within the period of three months, and shall also inform the aggrieved person.

82. Powers of State Commissioner.—(*1*) The State Commissioner shall, for the purpose of discharging their functions under this Act, have the same powers of a civil court as are vested in a court under the Code of Civil Procedure, 1908 (5 of 1908) while trying a suit, in respect of the following matters, namely:—

(*a*) summoning and enforcing the attendance of witnesses;

(*b*) requiring the discovery and production of any documents;

(*c*) requisitioning any public record or copy thereof from any court or office;

(*d*) receiving evidence on affidavits; and

(*e*) issuing commissions for the examination of witnesses or documents.

(*2*) Every proceeding before the State Commissioner shall be a judicial proceeding within the meaning of sections 193 and 228 of the Indian Penal Code (45 of 1860) and the State Commissioners shall be deemed to be a civil court for the purposes of section 195 and Chapter XXVI of the Code of Criminal Procedure, 1973 (2 of 1974).

83. Annual and special reports by State Commissioner.—(*1*) The State Commissioner shall submit an annual report to the State Government and may at any time submit special reports on any matter, which, in its opinion, is of such urgency or importance that it shall not be deferred till submission of the annual report.

(*2*) The State Government shall cause the annual and the special reports of the State Commissioner for persons with disabilities to be laid before each House of State Legislature where it consists of two Houses or where such Legislature consist of one House, before that House along with a memorandum of action taken or proposed to be taken on the recommendation of the State Commissioner and the reasons for non-acceptance the recommendations, if any.

(*3*) The annual and special reports shall be prepared in such form, manner and contain such details as may be prescribed by the State Government.

CHAPTER XIII
SPECIAL COURT

84. Special Court.—For the purpose of providing speedy trial, the State Government shall, with the concurrence of the Chief Justice of the High Court, by notification, specify for each district, a Court of Session to be a Special Court to try the offences under this Act.

85. Special Public Prosecutor.—(*1*) For every Special Court, the State Government may, by notification, specify a Public Prosecutor or appoint an advocate, who has been in practice as an advocate for not less than seven years, as a Special Public Prosecutor for the purpose of conducting cases in that Court.

(*2*) The Special Public Prosecutor appointed under sub-section (*1*) shall be entitled to receive such fees or remuneration as may be prescribed by the State Government.

CHAPTER XIV

NATIONAL FUND FOR PERSONS WITH DISABILITIES

86. National Fund for persons with disabilities.—(*1*) There shall be constituted a Fund to be called the National Fund for persons with disabilities and there shall be credited thereto—

(*a*) all sums available under the Fund for people with disabilities, constituted *vide* notification No. S.O. 573 (*E*), dated the 11th August, 1983 and the Trust Fund for Empowerment of Persons with Disabilities, constituted *vide* notification No. 30-03/2004-DDII, dated the 21st November, 2006, under the Charitable Endowment Act, 1890 (6 of 1890).

(*b*) all sums payable by banks, corporations, financial institutions in pursuance of judgment dated the 16th April, 2004 of the Hon'ble Supreme Court in Civil Appeal Nos. 4655 and 5218 of 2000;

(*c*) all sums received by way of grant, gifts, donations, benefactions, bequests or transfers;

(*d*) all sums received from the Central Government including grants-in-aid;

(*e*) all sums from such other sources as may be decided by the Central Government.

(*2*) The Fund for persons with disabilities shall be utilised and managed in such manner as may be prescribed.

87. Accounts and audit.—(*1*) The Central Government shall maintain proper accounts and other relevant records and prepare an annual statement of accounts of the Fund including the income and expenditure accounts in such form as may be prescribed in consultation with the Comptroller and Auditor-General of India.

(*2*) The accounts of the Fund shall be audited by the Comptroller and Auditor-General of India at such intervals as may be specified by him and any expenditure incurred by him in connection with such audit shall be payable from the Fund to the Comptroller and Auditor-General of India.

(*3*) The Comptroller and Auditor-General of India and any other person appointed by him in connection with the audit of the accounts of the Fund shall have the same rights, privileges and authority in connection with such audit as the Comptroller and Auditor-General of India generally has in connection with the audit of the Government accounts, and in particular, shall have the right to demand production of books of account, connected vouchers and other documents and papers and to inspect any of the offices of the Fund.

(*4*) The accounts of the Fund as certified by the Comptroller and Auditor-General of India or any other person appointed by him in this behalf, together with the audit report thereon, shall be laid before each House of Parliament by the Central Government.

CHAPTER XV

STATE FUND FOR PERSONS WITH DISABILITIES

88. State Fund for persons with disabilities.—(*1*) There shall be constituted a Fund to be called the State Fund for persons with disabilities by a State Government in such manner as may be prescribed by the State Government.

(*2*) The State Fund for persons with disabilities shall be utilised and managed in such manner as may be prescribed by the State Government.

(*3*) Every State Government shall maintain proper accounts and other relevant records of the State Fund for persons with disabilities including the income and expenditure accounts in such form as may be prescribed by the State Government in consultation with the Comptroller and Auditor-General of India.

(*4*) The accounts of the State Fund for persons with disabilities shall be audited by the Comptroller and Auditor-General of India at such intervals as may be specified by him and any expenditure incurred by him in connection with such audit shall be payable from the State Fund to the Comptroller and Auditor-General of India.

(*5*) The Comptroller and Auditor-General of India and any person appointed by him in connection with the audit of the accounts of the State Fund for persons with disabilities shall have the same rights, privileges and authority in connection with such audit as the Comptroller and Auditor-General of India generally has in connection with the audit of the Government accounts, and in particular, shall have right to demand production of books of accounts, connected vouchers and other documents and papers and to inspect any of the offices of the State Fund.

(*6*) The accounts of the State Fund for persons with disabilities as certified by the Comptroller and Auditor-General of India or any other person appointed by him in this behalf together with the audit report thereon shall be laid before each House of the State Legislature where it consists of two Houses or where such Legislature consists of one House before that House.

CHAPTER XVI

OFFENCES AND PENALTIES

89. Punishment for contravention of provisions of Act or rules or regulations made thereunder.—Any person who contravenes any of the provisions of this Act, or of any rule made thereunder shall for first contravention be punishable with fine which may extend to ten thousand rupees and for any subsequent contravention with fine which shall not be less than fifty thousand rupees but which may extend to five lakh rupees.

90. Offences by companies.—(*1*) Where an offence under this Act has been committed by a company, every person who at the time the offence was committed, was in charge of, and was responsible to, the company for the conduct of the business of the company, as well as the company, shall be deemed to be guilty of the offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly:

Provided that nothing contained in this sub-section shall render any such person liable to any punishment provided in this Act, if he proves that the offence was committed without his knowledge or that he had exercised all due diligence to prevent the commission of such offence.

(*2*) Notwithstanding anything contained in sub-section (*1*), where an offence under this Act has been committed by a company and it is proved that the offence has been committed with the consent or connivance of, or is attributable to any neglect on the part of any director, manager, secretary or other officer of the company, such director, manager, secretary or other officer shall also be deemed to be guilty of that offence and shall be liable to be proceeded against and punished accordingly.

Explanation.—For the purposes of this section,—

(*a*) "company" means any body corporate and includes a firm or other association of individuals; and

(*b*) "director", in relation to a firm, means a partner in the firm.

91. Punishment for fraudulently availing any benefit meant for persons with benchmark disabilities.—Whoever, fraudulently avails or attempts to avail any benefit meant for persons with benchmark disabilities, shall be punishable with imprisonment for a term which may extend to two years or with fine which may extend to one lakh rupees or with both.

92. Punishment for offences of atrocities.—Whoever,—

(*a*) intentionally insults or intimidates with intent to humiliate a person with disability in any place within public view;

(*b*) assaults or uses force to any person with disability with intent to dishonour him or outrage the modesty of a woman with disability;

(*c*) having the actual charge or control over a person with disability voluntarily or knowingly denies food or fluids to him or her;

(*d*) being in a position to dominate the will of a child or woman with disability and uses that position to exploit her sexually;

(*e*) voluntarily injures, damages or interferes with the use of any limb or sense or any supporting device of a person with disability;

(*f*) performs, conducts or directs any medical procedure to be performed on a woman with disability which leads to or is likely to lead to termination of pregnancy without her express consent except in cases where medical procedure for termination of pregnancy is done in severe cases of disability and with the opinion of a registered medical practitioner and also with the consent of the guardian of the woman with disability,

shall be punishable with imprisonment for a term which shall not be less than six months but which may extend to five years and with fine.

93. Punishment for failure to furnish information.—Whoever, fails to produce any book, account or other documents or to furnish any statement, information or particulars which, under this Act or any order, or direction made or given there under, is duty bound to produce or furnish or to answer any question put in pursuance of the provisions of this Act or of any order, or direction made or given thereunder, shall be punishable with fine which may extend to twenty-five thousand rupees in respect of each offence, and in case of continued failure or refusal, with further fine which may extend to one thousand rupees for each day, of continued failure or refusal after the date of original order imposing punishment of fine.

94. Previous sanction of appropriate Government.—No Court shall take cognizance of an offence alleged to have been committed by an employee of the appropriate Government under this Chapter, except with the previous sanction of the appropriate Government or a complaint is filed by an officer authorised by it in this behalf.

95. Alternative punishments.—Where an act or omission constitutes an offence punishable under this Act and also under any other Central or State Act, then, notwithstanding anything contained in any other law for the time being in force, the offender found guilty of such offence shall be liable to punishment only under such Act as provides for punishment which is greater in degree.

CHAPTER XVII
MISCELLANEOUS

96. Application of other laws not barred.—The provisions of this Act shall be in addition to, and not in derogation of, the provisions of any other law for the time being in force.

97. Protection of action taken in good faith.—No suit, prosecution or other legal proceeding shall lie against the appropriate Government or any officer of the appropriate Government or any officer or employee of the Chief Commissioner or the State Commissioner for anything which is in good faith done or intended to be done under this Act or the rules made thereunder.

98. Power to remove difficulties.—(*1*) If any difficulty arises in giving effect to the provisions of this Act, the Central Government may, by order, published in the Official Gazette, make such provisions or give such directions, not inconsistent with the provisions of this Act, as may appear to it to be necessary or expedient for removing the difficulty:

Provided that no such order shall be made under this section after the expiry of the period of two years from the date of commencement of this Act.

(*2*) Every order made under this section shall be laid as soon as may be, after it is made, before each House of Parliament.

99. Power to amend Schedule.—(*1*) On the recommendations made by the appropriate Government or otherwise, if the Central Government is satisfied that it is necessary or expedient so to do, it may, by notification, amend the Schedule and any such notification being issued, the Schedule shall be deemed to have been amended accordingly.

(*2*) Every such notification shall, as soon as possible after it is issued, shall be laid before each House of Parliament.

100. Power of Central Government to make rules.—(*1*) The Central Government may, subject to the condition of previous publication, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act.

(*2*) In particular, and without prejudice to the generality of the foregoing power, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

(*a*) the manner of constituting the Committee for Research on Disability under sub-section (*2*) of section 6;

(*b*) the manner of notifying the equal opportunity policy under sub-section (*1*) of section 21;

(*c*) the form and manner of maintaining records by every establishment under sub-section (*1*) of section 22;

(*d*) the manner of maintenance of register of complaints by grievance redressal officer under sub-section (*3*) of section 23;

(*e*) the manner of furnishing information and return by establishment to the Special Employment Exchange under section 36;

(*f*) the composition of the Assessment Board under sub-section (*2*) and manner of assessment to be made by the Assessment Board under sub-section (*3*) of section 38;

(*g*) rules for person with disabilities laying down the standards of accessibility under section 40;

(*h*) the manner of application for issuance of certificate of disability under sub-section (*1*) and form of certificate of disability under sub-section (*2*) of section 58;

(*i*) the allowances to be paid to nominated Members of the Central Advisory Board under sub-section (*6*) of section 61;

(*j*) the rules of procedure for transaction of business in the meetings of the Central Advisory Board under section 64;

(*k*) the salaries and allowances and other conditions of services of Chief Commissioner and Commissioners under sub-section (*4*) of section 74;

(*l*) the salaries and allowances and conditions of services of officers and staff of the Chief Commissioner under sub-section (*7*) of section 74;

(*m*) the composition and manner of appointment of experts in the advisory committee under sub-section (*8*) of section 74;

(*n*) the form, manner and content of annual report to be prepared and submitted by the Chief Commissioner under sub-section (*3*) of section 78;

(*o*) the procedure, manner of utilisation and management of the Fund under sub-section (*2*) of section 86; and

(*p*) the form for preparation of accounts of Fund under sub-section (*1*) of section 87.

(*3*) Every rule made under this Act shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of Parliament while it is in session, for a total period of thirty days which may be comprised in one session or in two or more successive sessions, and if, before the expiry of the session immediately following the session or the successive sessions aforesaid, both Houses agree in making any modification in the rule or both Houses agree that the rule should not be made, the rule shall thereafter have effect only in such modified form or be of no effect, as the case may be; so, however, that any such modification or annulment shall be without prejudice to the validity of anything previously done under that rule.

101. Power of State Government to make rules.—(*1*) The State Government may, subject to the condition of previous publication, by notification, make rules for carrying out the provisions of this Act, not later than six months from the date of commencement of this Act.

(*2*) In particular, and without prejudice to the generality of foregoing powers, such rules may provide for all or any of the following matters, namely:—

(*a*) the manner of constituting the Committee for Research on Disability under sub-section (*2*) of section 5;

(*b*) the manner of providing support of a limited guardian under sub-section (*1*) of section 14;

(*c*) the form and manner of making an application for certificate of registration under sub-section (*1*) of section 51;

(*d*) the facilities to be provided and standards to be met by institutions for grant of certificate of registration under sub-section (*3*) of section 51;

(*e*) the validity of certificate of registration, the form of, and conditions attached to, certificate of registration under sub-section (*4*) of section 51;

(*f*) the period of disposal of application for certificate of registration under sub-section (*7*) of section 51;

(*g*) the period within which an appeal to be made under sub-section (*1*) of section 53;

(*h*) the time and manner of appealing against the order of certifying authority under sub-section (*1*) and manner of disposal of such appeal under sub-section (*2*) of section 59;

(*i*) the allowances to be paid to nominated Members of the State Advisory Board under sub-section (*6*) of section 67;

(*j*) the rules of procedure for transaction of business in the meetings of the State Advisory Board under section 70;

(*k*) the composition and functions of District Level Committee under section 72;

(*l*) salaries, allowances and other conditions of services of the State Commissioner under sub-section (*3*) of section 79;

(*m*) the salaries, allowances and conditions of services of officers and staff of the State Commissioner under sub-section (*3*) of section 79;

(*n*) the composition and manner of appointment of experts in the advisory committee under sub-section (*7*) of section 79;

(*o*) the form, manner and content of annual and special reports to be prepared and submitted by the State Commissioner under sub-section (*3*) of section 83;

(*p*) the fee or remuneration to be paid to the Special Public Prosecutor under sub-section (*2*) of section 85;

(*q*) the manner of constitution of State Fund for persons with disabilities under sub-section (*1*), and the manner of utilisation and management of State Fund under sub-section (*2*) of section 88;

(*r*) the form for preparation of accounts of the State Fund for persons with disabilities under sub-section (*3*) of section 88.

(*3*) Every rule made by the State Government under this Act shall be laid, as soon as may be after it is made, before each House of the State Legislature where it consists of two Houses, or where such State Legislature consists of one House, before that House.

102. Repeal and savings.—(*1*) The Persons with Disabilities (Equal Opportunity Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995 (1 of 1996) is hereby repealed.

(*2*) Notwithstanding the repeal of the said Act, anything done or any action taken under the said Act, shall be deemed to have been done or taken under the corresponding provisions of this Act.

THE SCHEDULE

[*See* clause (*zc*) of section 2]

SPECIFIED DISABILITY

1. Physical disability.—

A. Locomotor disability (a person's inability to execute distinctive activities associated with movement of self and objects resulting from affliction of musculoskeletal or nervous system or both), including—

(*a*) "leprosy cured person" means a person who has been cured of leprosy but is suffering from—

(*i*) loss of sensation in hands or feet as well as loss of sensation and paresis in the eye and eye-lid but with no manifest deformity;

(*ii*) manifest deformity and paresis but having sufficient mobility in their hands and feet to enable them to engage in normal economic activity;

(*iii*) extreme physical deformity as well as advanced age which prevents him/her from undertaking any gainful occupation, and the expression "leprosy cured" shall construed accordingly;

(*b*) "cerebral palsy" means a Group of non-progressive neurological condition affecting body movements and muscle coordination, caused by damage to one or more specific areas of the brain, usually occurring before, during or shortly after birth;

(*c*) "dwarfism" means a medical or genetic condition resulting in an adult height of 4 feet 10 inches (147 centimeters) or less;

(*d*) "muscular dystrophy" means a group of hereditary genetic muscle disease that weakens the muscles that move the human body and persons with multiple dystrophy have incorrect and missing information in their genes, which prevents them from making the proteins they need for healthy muscles. It is characterised by progressive skeletal muscle weakness, defects in muscle proteins, and the death of muscle cells and tissue;

(*e*) "acid attack victims" means a person disfigured due to violent assaults by throwing of acid or similar corrosive substance.

B. Visual impairment—

(*a*) "blindness" means a condition where a person has any of the following conditions, after best correction—

(*i*) total absence of sight; or

(*ii*) visual acuity less than 3/60 or less than 10/200 (Snellen) in the better eye with best possible correction; or

(*iii*) limitation of the field of vision subtending an angle of less than 10 degree.

(*b*) "low-vision" means a condition where a person has any of the following conditons, namely:—

(*i*) visual acuity not exceeding 6/18 or less than 20/60 upto 3/60 or upto 10/200 (Snellen) in the better eye with best possible corrections; or

(*ii*) limitation of the field of vision subtending an angle of less than 40 degree up to 10 degree.

C. Hearing impairment—

(*a*) "deaf" means persons having 70 DB hearing loss in speech frequencies in both ears;

(*b*) "hard of hearing" means person having 60 DB to 70 DB hearing loss in speech frequencies in both ears;

D. "speech and language disability" means a permanent disability arising out of conditions such as laryngectomy or aphasia affecting one or more components of speech and language due to organic or neurological causes.

2. Intellectual disability, a condition characterised by significant limitation both in intellectual functioning (rasoning, learning, problem solving) and in adaptive behaviour which covers a range of every day, social and practical skills, including—

(*a*) "specific learning disabilities" means a heterogeneous group of conditions wherein there is a deficit in processing language, spoken or written, that may manifest itself as a difficulty to comprehend, speak, read, write, spell, or to do mathematical calculations and includes such conditions as perceptual disabilities, dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, dyspraxia and developmental aphasia;

(*b*) "autism spectrum disorder" means a neuro-developmental condition typically appearing in the first three years of life that significantly affects a person's ability to communicate, understand relationships and relate to others, and is frequently associated with unusal or stereotypical rituals or behaviours.

3. Mental behaviour,—

"mental illness" means a substantial disorder of thinking, mood, perception, orientation or memory that grossly impairs judgment, behaviour, capacity to recognise reality or ability to meet the ordinary demands of life, but does not include retardation which is a conditon of arrested or incomplete development of mind of a person, specially characterised by subnormality of intelligence.

4. Disability caused due to—

(*a*) chronic neurological conditions, such as—

(*i*) "multiple sclerosis" means an inflammatory, nervous system disease in which the myelin sheaths around the axons of nerve cells of the brain and spinal cord are damaged, leading to demyelination and affecting the ability of nerve cells in the brain and spinal cord to communicate with each other;

(*ii*) "parkinson's disease" means a progressive disease of the nervous system marked by tremor, muscular rigidity, and slow, imprecise movement, chiefly affecting middle-aged and elderly people associated with degeneration of the basal ganglia of the brain and a deficiency of the neurotransmitter dopamine.

(*b*) Blood disorder—

(*i*) "haemophilia" means an inheritable disease, usually affecting only male but transmitted by women to their male children, characterised by loss or impairment of the normal clotting ability of blood so that a minor would may result in fatal bleeding;

(*ii*) "thalassemia" means a group of inherited disorders characterised by reduced or absent amounts of haemoglobin.

(*iii*) "sickle cell disease" means a hemolytic disorder characterised by chronic anemia, painful events, and various complications due to associated tissue and organ damage; "hemolytic" refers to the destruction of the cell membrane of red blood cells resulting in the release of hemoglobin.

5. Multiple Disabilities (more than one of the above specified disabilities) including deaf blindness which means a condition in which a person may have combination of hearing and visual impairments causing severe communication, developmental, and educational problems.

6. Any other category as may be notified by the Central Government.

STANDARD OPERATING PROCEDURE – (YSR BIMA 2020-21)
(State Scheme)

===

1. Preamble

Till 31.03.2020 the unorganized worker's social security scheme known as YSR-Bima i.e the converged insurance scheme pertaining to (PMJJBY – AABY and PMSBY) was in operation to provide financial relief to the bereaved families of the deceased workers in the event of Accidental or Natural death or Permanent disability due to accident and the premium payable towards the converged scheme was shared in 1:1 ratio by both the Central Government and the State Government .But now vide office memorandum F.No-U-11017/09/2019 –RW of Government of India ,Ministry of Labour and Employment dt:08/06/2020 informed that the said convergence scheme issued vide order no M-21015 /02/2017 –RW dated : 13th November 2017 issued by Labour & Employment stands withdrawn w.e.f. 1st April 2020. Since the Converged PMJJBY scheme is withdrawn, the modified YSR-Bima scheme is contemplated by the State Government to ensure insurance relief to the poor, below poverty line Rice card holders focusing on the primary Bread Earner of the Family.

2. Objective

The main **Objective** of the scheme is to provide relief to the bereaved families of primary Bread earners in case of their death or disability whose families were left in great distress.

All India statistics indicate that Andhra Pradesh is one of the States with large number of accidents. The death or disability due to accident of a Bread earner results in misery to his/her family with hardship and reduced earnings and excessive medical expenditure relating to the accident. Hence, there is every need to provide Accidental death and disability insurance to the Bread earner towards social security. Further, even Natural death of a Bread earner results in undue hardship to the surviving family members who need to be provided with some relief. Hence the State Government has introduced the modified YSR-Bima (2020-21).
State Scheme

3. Title of the Scheme

YSR Bima (2020-21)
State Scheme

4. Eligibility criteria

All Bread earners holding Rice Cards issued by Civil supplies Department in the State pertaining to the age group of 18 to 70 years are eligible to be enrolled as beneficiaries of the modified YSR-Bima Scheme.

All primary Bread earners holding Rice Cards will be registered through a special Survey to be undertaken by the State Government to enroll them as

beneficiaries under modified YSR- Bima (2020-21). About 1.5 Crore Rice Card Holders are estimated in the State.

5. Identification of eligible beneficiaries

The Gram Volunteers will approach each family holding the Rice Card Holders along with application and check list. As the Rice Card is in the name of the Women in the family the Village Volunteer will identify the Bread Earner in consultation with the family members.

6. Benefits under YSR Bima 2020-21

(i) Rs. 5,00,000/- (Rupees five lakhs) Accidental Death and total disability relief for the age group of 18 to 50 years.

Out of which Rs. 2,00,000/- (Rupees two lakhs)under PMJJBY Scheme, Rs.2,00,000(Rupees two lakhs) under PMSBY and Rs.1,00,000/- (Rupees One Lakh) under separate General Insurance Scheme.

(ii) Rs.3,00,000/-(Rupees Three Lakhs) Accidental Death and total disability Relief for the age group of 51 to 70 years under PMSBY and separate General Insurance Scheme.

(iii) Rs.2,00,000/- (Rupees Two lakh only) Natural Death relief under PMJJBY for the age group of 18 to 50 years.

7. CHECK-LIST

a. Name of the Bread Earner :
b. Gender :
c. Age :
d. Rice Card Number :
e. Address :
f. Bank Account Number :
g. IFSC Code :
h. Branch Name :
i. Nominee :
j. Relationship :
k. Any other information required for the scheme :
l. Remarks :

విభిన్న ప్రతిభావంతులు, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

ఎ) ఉపకార వేతనములు

పోస్ట్ మెట్రిక్ స్కాలర్ షిప్ లు :-

డిగ్రీ, పి.జి. మరియు వృత్తి విద్యా కోర్సులు (ఐ.టి.ఐ. & పాలిటెక్నిక్) చదువుచున్న విభిన్న ప్రతిభావంతులైన మరియు హిజ్రా, విద్యార్థిని విద్యార్థులకు, జగనన్న విద్యా దీవెన ద్వార కాలేజీ ఫీజు తిరిగి చెల్లించుట మరియు జగనన్న వసతి దీవెన ద్వార ఐ.టి.ఐ. చదువుచున్న వారికి రూ. 10000/-, పాలిటెక్నిక్ చదువుచున్న వారికి రూ. 15000/-, డిగ్రీ, పి.జి. మరియు ఆ పై తరగతులు చదువుచున్న వారికి రూ.20,000/- భోజన మరియు మెస్ ఫీజులు చెల్లించుట.

అర్హతలు :

1. కుటుంబ సభ్యుల యొక్క సం. ఆదాయం రూ. 2.50 లక్షలు మించి ఉండరాదు.

2. కుటుంబ సభ్యులందరికి కలిపి సాగు భూమి మాగాణి ఉన్నట్లు అయితే 10 ఎకరాలు, మెత్త భూమి అయితే 25 ఎకరాలు మరియు రెండు కలిపినా 25 ఎకరాలు మించకుండా ఉండాలి.

3. కుటుంబ సభ్యులు ఎవరు ప్రభుత్వ ఉద్యోగస్తులు మరియు రిటైర్డ్ పెన్షన్ తీసుకొనే వారు ఉండకూడదు. (పారిశుధ్య కార్మికులకు మినహాయింపు కలదు)

4. కుటుంబ సభ్యులలో ఎవరికి 4 చక్రాల వాహనం ఉండరాదు. (టాక్సీ, ట్రాక్టర్, ఆటోలకు మినహాయింపు ఉంది)

5. కుటుంబ సభ్యులలో ఎవరు కూడా ఆదాయపు పన్ను కట్టే వారు ఉండకూడదు.

6. పట్టణ ప్రాంతంలోని కుటుంబములో ఎవరి పేరున అయిన స్థలం ఉంటే 1500 చ" అడుగుల లోపల ఉండాలి.

దరఖాస్తు విధానం :

విభిన్న ప్రతిభావంతులు, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ వారి ద్వారా ఆన్లైన్ ప్రక్రియ.

నిధుల లభ్యత : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపుల ద్వారా

బి) విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థులను ఆశ్రమ పాఠశాల మరియు వసతి గృహంలో చేర్పుట

నేపధ్యం : పేద విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థుల యొక్క జీవన ప్రామాణాలు మరియు విద్య పెంపొందించేందుకు.

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితులు, భోజన సదుపాయాలు మరియు విద్య కల్పించుట.

అర్హతలు : వారి కుటుంబ వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు కలిగి ఉండాలి.

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను.

నిధుల లభ్యత : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపుల ద్వారా

ఈ శాఖ ఆధీనంలో 6 ప్రభుత్వ ఆశ్రమ పాటశాలలు, ఒక ప్రభుత్వ బదిరుల జూ .కళాశాల పనిచేస్తునాయి.

క్రసంఖ్య	పాటాశాలల వివరములు	విభిన్న ప్రతిభావంతుల వివరములు	మంజురైన విద్యార్ధులు	ప్రస్తుత విద్యార్ధులు
I	**ప్ర .బదిరులు పాటశాలలు**			
1	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ పాటశాల విజయనగరం	బదిరులు	65	**65**
2	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ పాటశాల ఒంగోలు ప్రకాశం జిల్లా	బదిరులు	230	117
3	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ పాటశాల బాపట్ల గుంటూరు జిల్లా	బదిరులు	200	137
	మొత్తం		**495**	**319**

ii	**ప్ర . అంధుల పాటశాలలు**			
1	ప్ర .అంధుల ఆశ్రమ పాటశాల (బాలికల) విశాఖపట్నం	అంధుల	100	70
2	ప్ర .అంధుల ఆశ్రమ పాటశాల విజయనగరం	అంధుల	65	21
3	ప్ర .అంధుల ఆశ్రమ పాటశాల హిందూపురం అనంతపురం జిల్లా	అంధుల	150	44
	మొత్తం		**315**	**135**

iii	**ప్ర .బదిరుల జూ .కళాశాల**			
1	ప్ర . బదిరులు ఆశ్రమ జూ.కళాశాల బాపట్ల గుంటూరు జిల్లా	బదిరులు	50	50
	మొత్తం		**50**	**50**
	నికర మొత్తం (i+ii+iii)		**860**	**504**

ఈ శాఖ పరిధి లో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 20 ప్రభుత్వహాస్టల్స్ సంభదిత జిల్లా సహాయసంచాలకుల ఆదినం లో నడపబడుచునవి

క్రసంఖ్య	జిల్లా		హాస్టల్ యొక్కపేరు	మంజురైన విద్యార్థులు	ప్రస్తుత విద్యార్థులు
1	శ్రీకాకుళం	1	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, శ్రీకాకుళం.	50	30
2	విజయనగరం	2	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు , విజయనగరం.	100	48
3	విశాఖపట్నం	3	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు	100	55
		4	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, పెందుర్తి	75	11
4.	తూర్పుగోదావరి	5	ప్ర . బదురుల బాలుర హాస్టలు, కాకినాడ	150	48
		6	ప్ర . బదురుల బాలికాల హాస్టలు, కాకినాడ	50	20

క్రసం ఖ్య	జిల్లా		హాస్టల్ యొక్కపేరు	మంజూరైన విద్యార్థులు	ప్రస్తుత విద్యార్థులు
5	పశ్చిమగోదావరి	7	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, ఏలూరు.	100	70
		8	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, ఏలూరు	50	30
6	కృష్ణ	9	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, విజయవాడ	100	18
7	గుంటూరు	10	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, గుంటూరు	100	52
		11	ప్ర . అంధులు హాస్టలు, నరసరావు పేట	100	82
		12	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర మరియు బాలికల హాస్టలు, చల్లగుండ్ల	100	53

క్రసం ఖ్య	జిల్లా		హాస్టల్ యొక్కపేరు	మంజురైన విద్యార్థులు	ప్రస్తుత విద్యార్థులు
8	ప్రకాశం	13	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, ఒంగోలు	100	19
9	నెల్లూరు	14	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, నెల్లూరు.	50	21
10	చిత్తూరు	15	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, చిత్తూరు.	50	30
11	వై యస్ ర్ కడప	16	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, కడప.	100	107
		17	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, కడప.	50	48
12	అనంతపురము	18	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, అనంతపురము.	100	62
		19	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలికల హాస్టలు, అనంతపురము	50	23
13	కర్నూలు	20	ప్ర . విభిన్న ప్రతిభావంతుల బాలుర హాస్టలు, కర్నూలు	100	50
మొత్తం				**1645**	**872**

సి) హిజ్రాల సంక్షేమం

నేపధ్యం : రాష్ట్రం లో నివసిస్తున్న హిజ్రాల కొరకు ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ లు అమలుచేయడమైనది.

ప్రయోజనం : ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ ల నిమిత్తము ఒక్కొక్కరికి రూ.25,000/- మంజూరు చేయబడును

అర్హతలు : హిజ్రా సర్టిఫికేట్ నిర్దేశించిన ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి వారిచే వైద్య ధృవీకరణ పత్రము మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం రూ. 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను.

నిధుల లభ్యత : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపుల ద్వారా

డి) వృద్ధులకు ఆశ్రయం కల్పించుట

నేపధ్యం : 60 సంవత్సరాలు వయస్సు పైబడిన వృద్ధులకు ఆశ్రయం కల్పించుట

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితులు, భోజన మరియు వైద్య సదుపాయములు కల్పించుట

అర్హతలు : 60 సంవత్సరాల వయస్సు మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయము నందు దరఖస్తు చేసుకోవలెను.

నిధుల లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థలకు కేంద్ర ప్రభుత్వ గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

ఇ) మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలుగా మారిన వ్యక్తులను వ్యసన విముక్తి కేంద్రంలో (Drug de-addictio. Ce. ter) చేర్చుట

నేపథ్యం : మాదకద్రవ్యాలకు/ మధ్యపానానికి బానిసలుగా మారిన వ్యక్తులను మళ్ళీ మమూల వ్యక్తులుగా మార్చుట.

ప్రయోజనం : కౌన్సిలింగ్ మరియు మందులు ఇవ్వడం వలన వారు మాదకద్రవ్యాలను విడిచిపెడతారు

అర్హతలు : మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలు అయినవారు అందరు అర్హులే

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాలకుల కార్యాలయమును సంప్రదించవలను

నిధుల లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థలకు కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా.

స్వచ్ఛంద సంస్థలు ద్వార ఏర్పాటు చేసిన Drug De Addiction Centers కు అదనంగా, రాష్ట్రము లో సామజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ, కేంద్ర ప్రభుత్వము ద్వార (1) నేషనల్ డ్రగ్ డిమాండ్ రిడక్షన్ ప్రోగ్రాం క్రింద 13 Drug De Addiction Centers, (2) అల్ ఇండియా ఇన్స్టిట్యూట్ అఫ్ మెడికల్ సైన్సు వారి ప్రాయోజిత కార్యక్రముము ద్వారా కృష్ణాజిల్లాలో ని ప్రభుత్వ వైద్య శాల, మచిలీపట్నం మరియు ప్రభుత్వ వైద్య శాల, విజయవాడ నందు 2 Drug De Addiction Centers నడుపబడుచున్నవి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం – 2016 ముఖ్యాంశాలు

దివ్యాంగులు – వైకల్యాల వారీగా

1. అంధత్వం
2. పాక్షిక అంధత్వం
3. నయమయిన కుష్టువ్యాధి
4. బధిరత్వం
5. కదలిక వైకల్యం
6. బుద్ధి మాంద్యత / మంద బుద్ధి
7. మానసిక రుగ్మతలు

8. మెదడుకి పక్ష వాతం

9. ఆటిజం

10. కండరాల వ్యాధి

11. బధిరత్వం మరియు అంధత్వం

12. నేర్వటంలో వైకల్యం

13. హీమీ ఫిలియ (రక్తం అవసరానికి మేర గడ్డ కట్టగల సామర్ధ్యం లోపించుట) – తల్లి నుంచి మగ సంతానానికి మాత్రమే వచ్చు అనువంశిక వ్యాధి

14. తలస్సెమియా (అనువంశిక వ్యాధి)

15. సికిల్ సెల్ వ్యాధి (దీర్ఘకాలిక రక్త హీనత వ్యాధి)

16. మరుగుజ్జులు

17. యాసిడ్ దాడి

18. బహుళ వైకల్యం

19. పార్కిన్ సన్ వ్యాధి

20. మల్టిపుల్ స్కె్లరోసిస్ (మెదడు మరియు నాడిమండల వాపు వ్యాధి)

21. మాట మరియు భాష వైకల్యం

విద్యా :

- ప్రభుత్వము లేదా స్థానిక సంస్థలు నుండి నిధులు మరియు అనుమతి పొందిన అన్ని విద్యా సంస్థలలో వైకల్యం కల పిల్లలకు మిళిత విద్య వివక్షత లేకుండా అందించాలి.
- ఆటలు మరియు వినోద మరియు సంస్కృతిక పోటీలలో సమాన అవకాశాలు కల్పించాలి
- ప్రత్యేక శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులచే భోదన చేయాలి
- విద్య ఉపకరణాలు, బ్రెయిలీ, సైగల బాష, లేఖకుడు సహాయం అవసరానికి తగ్గటుగా అందించాలి.
- ప్రతి విద్యా సంస్థలోనూ 5% సీట్లను కేటాయించాలి.

నైపుణ్యం అభివృద్ధి మరియు ఉపాధి

- ఏ రకమైనటువంటి వివక్షత లేకుండా అన్ని శిక్షణ సంస్థలలోను నిర్దిష్ట శిక్షణను అందించాలి.
- ఋణ సదుపాయాలు వడ్డీ రాయితీలు కల్పించాలి
- తయారు చేసిన ఉత్పత్తులకి మార్కెటింగ్ సదుపాయం కల్పించాలి
- వైకల్యం కారణంగా వారికి రావలసిన ఎట్టి పదోన్నతిని కూడా తిరస్కరించరాదు
- ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలలో 4% ప్రతి కేడర్ లోను కేటాయించాలి
- ప్రైవేటు సంస్థలలో 5% ఉద్యోగాలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన సంస్థలు ప్రోత్సాహకాలు కల్పించాలి
- పేదరిక నిర్మూలన పధకాలు, భూ పంపిణి, ఇంటి స్థలం, గృహనిర్మాణం లో 5% రిజర్వేషన్ కల్పించాలి.

సామాజిక భద్రతా, ఆరోగ్యం, పునరావాసం, వినోదం :

- సాధారణ వ్యక్తులకి అందించే పథకాలలో ఇచ్చే సహాయంలో 25% అదనంగా వీరికి అందజేయాలి
- ప్రత్యేక ఉపాధి కార్యాలయం ఏర్పాటు చేసి నమోదు చేసుకొని 2 సం. మించిన ఉద్యోగము రాని వ్యక్తులకు నిరుద్యోగ భృతి
- తీవ్ర వైకల్యం కల వారికి ప్రత్యేక అలవెన్సు ఇవ్వాలి
- ప్రభుత్వ ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు మరియు ఇతర ఆరోగ్య సంస్థలు కట్టడ అవరోధ రహితముగా ఉండాలి
- వైకల్యం కల మహిళలకు లైంగిక పరమైన, పునరుత్పత్తిపరమైన ఆరోగ్య సేవలు ప్రత్యేకంగా అందించాలి.
- వైకల్యం కలిగిన రచయితలు, నృత్యం, సాహస కృత్యాలు, క్రీడలు కల వారికి ప్రత్యేక ప్రోత్సాహం
- కనీసం ఏడాదికి ఒక సారి పిల్లలు అందరిని వైద్యపరంగా పరిశీలించి వైకల్యం పొందే వారిని గుర్తించాలి.

రవాణా :

- బస్ స్టాపులు, రైల్వే స్టేషన్, విమానాశ్రయాలలో ప్రత్యేక పార్కింగ్, టాయిలెట్స్, టికెట్ కౌంటర్లు, టిక్కెటింగ్ మిషన్ యాత్రాలు అందుబాటులో ఉండాలి.
- రాయితీలు, ప్రోత్సాహకాలు
- వాహన నిర్మాణంలో మార్పులు

కోర్టులు / జరిమానాలు / శిక్షలు :

- సెక్షన్ 84 ప్రకారం ప్రతి జిల్లా లోను ఈ చట్టం క్రింద వచ్చే నేరాల సత్వర విచారణ కొరకు ఒక సెషన్ కోర్ట్ ను ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు
- ఒక ప్రత్యేక పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ లేదా ఏడు సం. న్యాయ వృత్తిలో కొనసాగిన ఒక న్యాయ వాదిని కానీ నియమించుట

➢సెక్షన్ 89 ఈ చట్టం నిర్దేశించిన ఆదేశాలను ఆ చట్టం క్రింద రూపొందించబడిన నిబంధనల ఏ వ్యక్తి అయిన ఉల్లఘించిన పక్షంలో మొదటి సారిగా రూ. 10000/- మరల ఉల్లఘించిన పక్షంలో కనీసం రూ.50000/- గరిష్టం రూ. 500000/- జరిమానా

➢సెక్షన్ 91 ప్రకారం వైకల్యం గల వ్యక్తులకు చెందవలసిన / రావలసిన ఏ లబ్దినైన మోసపూరితంగా పొందటము లేదా పొడటానికి ప్రయత్నం చేస్తే రెండు సం. జైలు శిక్ష లేదా రూ.100000/- జరిమానా లేదా రెండు విధించ వచ్చును.

➢సెక్షన్ 92 ప్రకారం వైకల్యం గల ఏ వ్యక్తినైన అగౌరవ పరిచే ఉద్దేశ్యంతో దాడి లేదా బల ప్రయోగం లేదా వైకల్యం గల మహిళ మాన మర్యాదలను భంగ పరచిన, లైంగిక దాడి చేసిన, గర్భం తొలగించే వైద్య కార్యక్రమాలు చేసిన, చేయమని అడిగిన వారికి కనీసం 6 నెలల నుంచి 5 సం. వరకు జైలు శిక్ష విధించబడును

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011 .

ఈ చట్టము యొక్క ఆశయాలు

1. నిర్లక్షానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధులకు పోషణ నివ్వటం
2. పోషణ మరియు అప్పీలు ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట
3. వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు మరియు నియంత్రణ
4. వయో వృద్ధులకి వైద్య సదుపాయం.
5. వయో వృద్ధుల ఆస్తులు మరియు ప్రాణ రక్షణ.

జిల్లాలో పోషణ మరియు అప్పీలు ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట:

- ❖ చాప్టర్ 2 (7) ప్రకారం ప్రతి రెవిన్యూ డివిజన్ నందు రెవిన్యూ డివిజనల్ అధికారి / సబ్ కలెక్టర్ చైర్మన్ గా పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట
- ❖ చాప్టర్ 2 (15) ప్రకారం పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ తీర్పులపై తల్లిదండ్రులు మాత్రమే అప్పీలు చేసుకునేందుకు వీలుగా అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ జిల్లాకలెక్టర్ చైర్మన్ గా ఏర్పాటు చేయుట

❖చాప్టర్ 2 (17) ఈ చట్టము అమలులో పిర్యాదు దారు కాని భాద్యులు కేసు విషయమై ట్రిబ్యునల్ లో కాని అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ లో గానీ లాయర్లును నియమించరాదు

❖చాప్టర్ 2 (18) సహాయ సంచాలకులు, విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్దుల సంక్షేమ శాఖ వారు పోషణ మరియు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ నందు కన్వీనర్ గాను మరియు పోషణాదికారిగా వ్యవహరించెదరు.

పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ యొక్క పని విధానం:

❖ నిర్లక్షానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధుల, వారిచే అధీకరించిన వ్యక్తి / సంస్థ నుండి పిర్యాదు స్వీకరించుట

❖సమన్వయ అధికారుల ద్వార విచారణ చేపట్టటం

❖చాప్టర్ 2 (9) (2) ప్రకారం రూ. 10000/- మించకుండా పోషణ ఉత్తర్వులను ఇచ్చుట

❖ఈ యొక్క పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఉత్తర్వులపై సంతృప్తి చెందని వయో వృద్ధులు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ కి అప్పీలు చేసుకోవచ్చు.

❖కేసు తీవ్రతను బట్టి విచారణ పూర్తి అయ్యేలోపు తాత్కాలిక బృతిని నిర్ణయించు అధికారము ట్రిబ్యునల్ కు కలవు.

❖ట్రిబ్యునల్ లో నమోదు అయి నోటీసు జారీచేసిన 90 రోజుల లోపు ఉత్తర్వులు అందజేయాలి.

❖ట్రిబ్యునల్ ఉత్తర్వులపై సమంజసమైన కారణం లేకుండా నిర్లక్ష్యం చేసిన యెడల జరిమానా విధిస్తూ లేదా జరిమానా మరియు ఒకనెల వరకు జైలు శిక్ష విధించుటకు వార్రెంట్ జారిచేయు అధికారము ట్రిబ్యునల్ కు కలదు

వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు, నిర్వహణ మరియు నియంత్రణ

- చాప్టర్ 3 (1) ప్రకారం ప్రతి జిల్లాలోను 150 మందికి తక్కువ కాకుండా వయో వృద్ధులకి ఆశ్రయం కల్పిస్తూ వృద్ధాశ్రమాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలి.
- ప్రతి జిల్లాలోని వృద్ధాశ్రమాలు నడుపుతున్న సంస్థలు / వ్యక్తులు విధిగా సహాయ సంచాలకులు విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ వారి కార్యాలయము నందు నమోదు చేసుకుని లైసెన్సు పొందాలి.
- అట్లు నమోదు చేయని సంస్థలు / వ్యక్తులకి జిల్లా కమిటీ ఆమోదంతో 25000/- వరకు జరిమానా విధిస్తారు.

వయో వృద్ధులకి వైద్య సదుపాయం:

❖ చాప్టర్ 4 (1) ప్రకారం ప్రభుత్వం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు ప్రత్యేక పడకలు ఏర్పాటు చేయాలి

❖చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం ప్రత్యేక క్యు లైన్లను ప్రతి ఆసుపత్రి నందు వృద్ధుల కొరకు ఏర్పాటు చేయాలి.

❖చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం దీర్ఘకాలిక వ్యాధులతో బాధపడుచున్న వయో వృద్ధులకు ఆధునిక వైద్యం అందచేయడం.

❖చాప్టర్ 4 (4) ప్రకారం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు వృద్ధులు వైద్యం (గేరియాట్రిక్) చేయు నిపుణులను మరియు వార్డులను ఏర్పాటు చేయడం.

వయో వృద్ధుల ఆస్తులు మరియు ప్రాణ రక్షణ:

జిల్లా కలెక్టర్ మరియు మేజిస్ట్రేట్ చట్టములోని అన్ని అంశాలను సరిగా అమలు చేయుటకు మరియు వయో వృద్ధుల ఆస్థి మరియు ప్రాణ రక్షణకు కావలసిన చర్యలు చేపడుతు వయో వృద్ధులు గౌరవంగా సురక్షితంగా జీవించటానికి దోహదం కల్పిస్తారు.

➢ ప్రమాదాలు మరియు విపత్తులు సంభవించినపుడు వారికి సరైన సమయంలో సహాయము మరియు సహకారం అందించుట.

➢చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం వివిధ డిపార్టుమెంటు అధికారులకు వయో వృద్ధుల అవసరాలు మరియు చట్టంలోని అంశాలపై అవగాహనా కల్పించుట.

➢చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం విచారణ లో ఉన్న కేసుల ప్రగతి పై సమీక్ష చేయుట.

➢స్థానిక సంస్థలు / విద్య సంస్థలు నిపుణులు, స్వచ్ఛంద సేవ సంస్థలు, వృద్ధుల సంక్షేమము కై పనిచేయుటకుగాను ప్రోత్సాహించుట.

➢హెల్ప్ లైన్ ఏర్పాటు చేయుట.

➢చాప్టర్ 5 (1) ప్రకారం వృద్ధుల సంక్షేమ కార్యక్రమాలపై న చట్టంలోని అంశాలపైన ప్రచార కార్యక్రమాలు నిర్వహించుట.

జిల్లా పోలీస్ శాఖ నిర్వహించాల్సిన అంశాలు:

- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో నివసిస్తున్న ఒంటరి వయో వృద్ధుల కొరకు విధిగా ఒక రిజిస్టర్ ఏర్పాటుచేసి వారిని వాలంటరీ కమిటీ సహాయంతో పర్యవేక్షిస్తు ఉండాలి.
- కమ్యూనిటీ పోలీసింగ్ వ్యవస్థని ఏర్పాటు చేయుట
- వయో వృద్ధుల పిర్యాదులను / సమస్యలపై వెంటనే స్పందించుట
- ఒంటరి వయో వృద్ధుల ఇండ్లలో పనిచేయు పనివాండ్ల వివరాలను విచారించుట
- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలోని, వృద్ధుల పై గతములో జరిగిన దాడులు / నేరాలు / హింస కి పాల్పడిన నేరస్తులు వివరాలు నమోదు చేస్తూ రిజిస్టర్ ఏర్పాటు చేయాలి.

జాతీయ ట్రస్ట్ యాక్ట్ – 1999 (ఆటిజం, సెరిబ్రల్ పాల్సి భుద్ధి మాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం)

- ఈ చట్టం ద్వార ఆటిజం, సెరిబ్రల్ పాల్సి భుద్ధి మాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం కల వారు స్వతంత్రముగా జీవించుటకు.
- వీరికి ప్రత్యేక సహాయము మరియు సౌకర్యములు మెరుగుపరచి కుటుంబముతో కలిసి జీవించుటకు.
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) కుటుంబము కష్ట సమయములో ఉన్నప్పుడు వీరికి అండగా ఈ చట్టం క్రింద నమోదు చేసుకున్న సంస్థల ద్వార సహాయం

- కుటుంబము యొక్క సహాయము లేని వారికి ప్రత్యేక ఏర్పాటు.
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) తల్లిదండ్రులు లేదా సంరక్షకులు మరణించిన సమయములో వారికి రక్షణ ఏర్పాటు.
- స్థానిక జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన నమోదు చేసుకున్న ఒక స్వచ్ఛంద సంస్థ మరియు ఒక వైకల్యం గల సామాజిక స్పృహ / సేవతత్వం కలిగిన వ్యక్తి మరియు అవసరం మేరకు న్యాయవాది, డాక్టర్ సభ్యులుగా ఉంటారు.

- ఈ కమిటీ ద్వార అర్హులైన కుటుంబ సభ్యులను కానీ, బంధువులు కానీ (లేదా) వారు కోరిన వ్యక్తిని కానీ సంరక్షకులుగ నియమించబడును
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) రక్షణ మరియు ఆస్తుల రక్షణ నియమించిన గార్డియన్ ద్వార జరుగును.
- ఈ గార్డియన్ కి తన పేరుమీద గాని, తనకు నచ్చిన వారి పేరున గాని వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) ఆస్థి బదలాయింపు జరుగుటకు వీలు కాదు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ

శాఖ / అనుబంధ శాఖ పేరు	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ
ముఖ్య ప్రక్రియ	విభిన్న ప్రతిభావంతులకు మరియు వయో వృద్ధుల కావలసిన ఉపకరణాలు ఉచితముగా పంపిణి
	1. శారీరక విభిన్న ప్రతిభావంతుల కొరకు : మూడు చక్రముల బండ్లు, కాల్లిపెర్స్, చంక కర్రలు, కృతిమ అవయవాలు, రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్) మరియు లాప్ టాప్. ***2. అంధ విభిన్న ప్రతిభావంతుల కొరకు*** : డైసీ ప్లేయర్స్, బ్రెయిలీ పుస్తకాలు, బ్రెయిలీ పలకలు, అంధుల చేతి కర్రలు మరియు లాప్ టాప్.

	3. మూగ మరియు చెవిటి వారి కొరకు : చెవిటి మిషన్లు, టచ్ ఫోన్లు మరియు లాప్ టాప్. ***4. మానసిక వికలాంగుల కొరకు*** : రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్) మరియు విద్యా ఉపకరణాలు. ***5. వయో వృద్ధుల కొరకు :*** వయో వృద్ధుల చేతి కర్రలు, ఏం.సి.ఆర్. చెప్పులు, చెవిటి మిషన్లు, రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్)

ఉప అనుబంధ ప్రక్రియ	
మంజూరు చేయు అధికారి	జిల్లా స్థాయిలో సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్, రాష్ట్ర స్థాయిలో మేనేజింగ్ డైరెక్టర్
పునర్విచారణ అధికారి	జిల్లా స్థాయిలో సంయుక్త కలెక్టర్ / కార్యనిర్వాహక సంచాలకులు
సంబందిత చట్టాలు	1. వికలాంగుల హక్కుల చట్టం 2016 2. తల్లి దండ్రుల మరియు వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంరక్షణ చట్టం 2007.
అర్హత ప్రమాణాలు	**ఉపకరణాలు** మూడు చక్రముల బండ్లు, కాల్లిపెర్స్, చంక కర్రలు, కృతిమ అవయవాలు, రెండు చక్రాల తోపుడు కుర్చీలు (వీల్ చైర్స్), డైసీ ప్లేయర్స్, బ్రెయిలీ పుస్తకాలు, బ్రెయిలీ పలకలు, అంధుల చేతి కర్రలు, చెవిటి మిషన్లు, టచ్ ఫోన్లు, విద్యా పరికరాలు, వృద్ధుల చేతి కర్రలు, ఏం.సి.ఆర్. చెప్పులు.

అర్హత ప్రమాణాలు	***అర్హత ప్రమాణాలు*** తెల్ల రేషన్ కార్డు కలిగిన విభిన్న ప్రతిభావంతులు మరియు వయోవృద్ధులు ఉపకరణాల ఉచిత మంజూరు కొరకు తప్పని సరిగా వారి యొక్క సదరం సర్టిఫికేట్, ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము, ఆదార్ కార్డు సమర్పించ వలెను మరియు విద్యార్థులు అయినచో విద్యా ఉపకరణాల కొరకు ప్రస్తుతం చదువుచున్న ధృవీకరణ పత్రం సమర్పించ వలెను. ***లాప్ టాప్స్ కొరకు అర్హత ప్రమాణాలు*** ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో పి.జి. / వృత్తి విద్య కోర్సులు, ఐ.టి.ఐ., పాలిటెక్నిక్, గ్రాడ్యుయేషన్, ఉన్నత విద్య ప్రస్తుతము చదువుచున్న వారు అర్హులు.

జతపరచ వలసిన ధృవీకరణ పత్రాలు	1. సదరం సర్టిఫికేట్ 2. ఆదార్ కార్డు 3. నివాస ధృవీకరణ పత్రము 4. ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము 5. వికలాంగత్వము కనబడునట్లు పాస్ పోర్ట్ సైజు ఫోటో 6. విద్యా ఉపకరణాల కొరకు ప్రస్తుతం చదువుచున్న ధృవీకరణ పత్రం 7. సంతకం చేసిన దరఖాస్తు పత్రము

దరఖాస్తు పత్రము	www.apdascac.ap.gov.in అను వెబ్ సైట్ నందు ఆన్లైన్ ద్వారా లేక ఆఫ్ లైన్ ద్వారా
దరఖాస్తు రుసుము	ఉచితముగా మంజూరు చేయబడతాయి.

పరిష్కరించు గడువు	60 రోజులు
ప్రధాన ప్రక్రియ (ప్రస్తుతం)	1. సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్ వారు నిర్వహించు బహుళార్ధసాధక ఎంపిక శిబిరాలు నందు విభిన్న ప్రతిభావంతులు దరఖాస్తు చేసుకొనవచ్చును. 2. విభిన్న ప్రతిభావంతులు నేరుగా ఆన్లైన్ ద్వార గాని లేదా వారి మండల పరిషత్ అభివృద్ధి అధికారి వారి కార్యాలయము ద్వార గాని దరఖాస్తు చేసుకొనవచ్చును.

ప్రధాన ప్రక్రియ (ప్రస్తుతం)	3. జూనియర్ సహాయకులు, విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ వారు వచ్చిన దరఖాస్తులను పరిశీలించి సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్ వారికి మంజూరు నిమిత్తం పంపుతారు. 4. సహాయ సంచాలకులు / జిల్లా మేనేజర్, విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహాయ సంస్థ వారు దరఖాస్తులు పరిశీలించి మంజూరు చేయుదురు.

ప్రధాన ప్రక్రియ (ఉండాలి)	1. విభిన్న ప్రతిభావంతులు మరియు వయోవృద్ధుల తరుపున గ్రామా వాలంటీర్లు ఉపకరణాల నిమిత్తం గ్రామ / వార్డు సచివాలయాలకు దరఖాస్తులు సమర్పించెదరు. 2. గ్రామ / వార్డు సచివాలయం వారు దరఖాస్తులను పరిశీలించి సంబందించిన శాఖలకు అలాగే ఈ ప్రక్రియలో ఉన్న మిగతా శాఖలకు దరఖాస్తులను తదుపరి చర్యల నిమిత్తం పంపుతారు.

ప్రధాన ప్రక్రియ (ఉండాలి)	3. మంజూరు చేయు అధికారి ఉపకరణాల మంజూరుకు వారి యొక్క ఆమోదం తెలపాలి అ) గ్రామ సచివాలయ సిబ్బంది సహాయ సంచాలకులు వారి అధీనంలో ఉన్న ఉపకరణాలను సేకరించి వాటిని గ్రామ / వార్డు వాలంటీర్లు ద్వార లబ్దిదారుని ఇంటివద్దకు చేరేల ఏర్పాటు చేయాలి. 4. గ్రామ / వార్డు వాలంటీర్లు, సచివాలయం నుండి ఉపకరణాలను సేకరించి లబ్దిదారుని ఇంటివద్దకు తీసుకువెళ్ళి అందజేయాలి.

THANK YOU

PROHIBITION OF EMPLOYMENT AS MANUAL SCAVENGERS AND THEIR REHABILITATION ACT/RULES, 2013

ORIENTATION ON THE ACT/RULES

For WEAs Training program

COMPONENTS OF THE PRESENTATION

- Background for the Act.
- Definitions of basic terms.
- Identification of Insanitary latrines.
- Prohibition of insanitary latrines and employment and engagement of manual scavenger.
- Penalties for violations.
- Survey of Manual Scavengers.
- Rehabilitation of Manual Scavengers.
- Vigilance Committees.
- Safety Devices prescribed to be given to workers for cleaning Sewers or Septic Tanks & Precautions to be taken before, during and after cleaning of Sewers or Septic Tanks.
- Supreme Court Judgment on a PIL on manual scavangers and deaths in sewers

WHY THE ACT?

- Employment of Manual Scavengers and Construction of Dry latrines (Prohibition) Act, 1993.
- Above law has not proved adequate in eliminating the twin evils of insanitary latrines and manual scavenging;
- The House listing and Housing Census, 2011 reported that there are about 26 lakh insanitary latrines in the country, where as 18 States/UTs had reported existence of only 1,18,474 manual scavengers/dependents after the 1993 Act.
- Hence, the present Act is brought to correct the historical injustice and indignity suffered by the manual scavengers, and to rehabilitate them to a life of dignity.

CONSTITUTIONAL BACKGROUND FOR THE ACT

- Promoting among the citizens fraternity assuring the dignity of the individual is enshrined as one of the goals in the Preamble to the Constitution;
- And whereas the right to live with dignity is also implicit in the Fundamental Rights guaranteed in Part III of the Constitution;
- And whereas article 46 of the Constitution, *inter alia,* provides that the State shall protect the weaker sections, and, particularly, the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes from social injustice and all forms of exploitation;

OBJECTIVES OF THE ACT

- ❑ Prohibition of employment as manual scavengers,
- ❑ Rehabilitation of manual scavengers and their families, and
- ❑ For matters connected therewith or incidental thereto.

MAIN FEATURES OF 2013 ACT, COMPARED TO 1993 ACT

I. Definitions of manual scavenger is widened. Definition of insanitary latrine is widened to cover not only dry latrines but other insanitary latrines as well.

II. Offences under the Act are cognizable and non-bailable and attract stringent penalties.

III. Vigilance/Monitoring Committee at sub-Division, District, State and Central Govt. levels.

IV. National Commission for Safai Karamcharis (NCSK) would, inter alia, monitor implementation of the Act and enquire into complaints regarding contravention of the provisions of the Act.

V. Provision of construction of adequate number of sanitary community latrines in urban areas, within three years from the date of commencement of this Act to eliminate the practice of open defecation.

VI. Prohibition on engaging workers for hazardous cleaning of sewers, septic tanks.

DEFINITIONS OF FEW IMPORTANT TERMS:

“Insanitary latrine" means a latrine which requires human excreta to be cleaned or otherwise handled manually, either *in situ,* or in an open drain or pit into which the excreta is discharged or flushed out, before the excreta fully decomposes (without giving unpleasant smell and containing valuable plant nutrients).

“Local authority" means,—

(i) a Municipality or a Panchayat, which is responsible for sanitation in its area of jurisdiction;

(ii) a Cantonment Board constituted; and

(iii) a railway authority;

DEFINITIONS OF IMPORTANT TERMS…..

- "Manual Scavenger" means a person engaged or employed, by an individual or a local authority or an agency or a contractor, for manually cleaning, carrying, disposing of, or otherwise handling in any manner, human excreta in an insanitary latrine or in an open drain or pit into which the human excreta from the insanitary latrines is disposed of, or on a railway track, before the excreta fully decomposes, and the expression "manual scavenging" shall be construed accordingly.

- Applies to regular workers or contract workers.

- Safai Karamchari or Sanitation Worker means any person engaged for any sanitation work, other than domestic work.

- A person engaged or employed to clean excreta with the help of such devices and using such protective gear, as the Central Government may notify in this behalf, shall not be deemed to be a 'manual scavenger'.

- "Hazardous cleaning" by an employee, in relation to a sewer or septic tank, means its manual cleaning by such employee without the employer fulfilling his obligations to provide protective gear and other cleaning devices and ensuring observance of safety precautions, as may be prescribed or provided in any other law, for the time being in force or rules made thereunder

Identification of Insanitary Latrines

Every local authority shall,—

A. Carry out a survey of insanitary latrines existing within its jurisdiction, and publish a list of such insanitary latrines;

B. Give a notice to the occupier, within fifteen days from the date of publication of the list under above clause, to either demolish the insanitary latrine or convert it into a sanitary latrine;

C. Construct, within a period not exceeding nine months from the date of commencement of this Act, such number of sanitary community latrines as it considers necessary, in the areas where insanitary latrines have been found

RESPONSIBILITY FOR CONSTRUCTION OF SANITARY COMMUNITY LATRINES TO ELIMINATE OPEN DEFECATION

- Municipalities, Cantonment Boards and railway authorities shall also construct adequate number of sanitary community latrines, within such period not exceeding three years from the date of commencement of this Act, so as to eliminate the practice of open defecation in their jurisdiction.

- It shall be the responsibility of local authorities to construct community sanitary latrines and also to make arrangements for their hygienic upkeep at all times.

PROHIBITION OF INSANITARY LATRINES AND EMPLOYMENT AND ENGAGEMENT OF MANUAL SCAVENGER

No person, local authority or any agency shall, after the date of commencement of this Act,—

A. Construct an insanitary latrine; or

B. Engage or employ, either directly or indirectly, a manual scavenger, and every person so engaged or employed shall stand discharged immediately from any obligation to do manual scavenging.

EITHER CONVERSION OR DEMOLITION AT OWN COST

- Every insanitary latrine existing on the date of commencement of this Act, shall either be demolished or be converted into a sanitary latrine, by the occupier at his own cost. If not done by occupier, local authority shall convert/demolish and recover the cost.

- State Government may give assistance for conversion of insanitary latrines into sanitary latrines.

PROHIBITION OF PERSONS FROM ENGAGEMENT OR EMPLOYMENT FOR HAZARDOUS CLEANING OF SEWERS AND SEPTIC TANKS.

- No person, local authority or any agency shall engage or employ, either directly or indirectly, any person for hazardous cleaning of a sewer or a septic tank.
- What is hazardous cleaning?

  “Hazardous cleaning" by an employee, in relation to a sewer or septic tank, means its manual cleaning by such employee without the employer fulfilling his obligations to provide protective gear and other cleaning devices and ensuring observance of safety precautions, as provided in the Rules.

PENALTIES FOR CONSTRUCTION OF INSANITARY LATRINE OR ENGAGING MANUAL SCAVENGER

- **For first violation:**
  - ✓ Imprisonment for a term which may extend to one year
  - ✓ or with fine which may extend to fifty thousand rupees
  - ✓ or with both
- **For subsequent violation:**
  - ✓ Penalties get doubled

PENALTIES FOR ENGAGING WORKERS FOR HAZARDOUS CLEANING

- **For first violation:**
  - ✓ be punishable with imprisonment for a term which may extend to two years
  - ✓ or with fine which may extend to two lakh rupees
  - ✓ or with both.
- **For subsequent violation:**
  - ✓ Imprisonment which may extend to five years
  - ✓ or with fine which may extend to five lakh rupees,
  - ✓ or with both.

SURVEY OF MANUAL SCAVENGERS IN URBAN AREAS BY MUNICIPALITIES

- If any Municipality has reason to believe that some persons are engaged or employed in manual scavenging, the Municipal Commissioner shall cause a survey to be undertaken to identify such persons.
- Accurate and timely completion of survey is the responsibility of the M.C
- Provisional list to be displayed, objections called for and then finalised
- Any one can apply to include his name in the list. To be enquired.

DISTRICT LEVEL SURVEY COMMITTEE

- District Collector – Chairman
- Deputy Director, Social Welfare – Member Secretary
- Chief Planning Officer – Member
- Dt level officer of MAUD – Member
- Representative of Railways – Member
- Two NGOs working for welfare of manual scavengers/SKs- Members
- Two community representatives (one of them to be woman) – Members

  (Non officials to be nominated by Collector)

FUNCTIONS OF THE DT SURVEY COMMITTEE

- To monitor and oversee the survey process at District Level.
- To distribute the materials for awareness campaign to designated place.
- To arrange publicity through local newspapers etc. about the Survey.
- To distribute translated survey material to designated place under its Jurisdiction.
- To approve final list of manual scavengers for all towns, cities and Village in the District.
- Publication of final consolidated list of the Manual Scavengers in the District.

OTHER ISSUES RELATING TO SURVEY

- Local authority to train the surveyors adequately and appropriately.
- Self declaration centres to be notified.
- Sample checks of the work done by the enumerators to be done by overseers.
- No age limit for manual scavenger.
- No restriction of caste, religion or income or gender.
- Provisional list to be published in local newspapers by ULBs for inviting objections.

REHABILITATION OF MANUAL SCAVENGERS

(a) Shall be given, within one month,—

- ✓ A photo identity card, containing, *inter alia,* details of all members of his family dependent on him,
- ✓ Initial, one time, cash assistance of Rs.40,000 (one from each family. Beneficiary to withdraw the amount in monthly instalments of maximum of Rs.7000.

(b) Children shall be entitled to scholarship scheme;

(c) Shall be allotted a residential plot and financial assistance for house construction, or a ready-built house, with financial assistance, subject to eligibility and willingness of the manual scavenger, and the provisions of the relevant scheme;

REHABILITATION....

(d) he, or at least one adult member of his family, shall be given training in a livelihood skill, and shall be paid a monthly stipend of not less than three thousand rupees, during the period of such training;

(e) he, or at least one adult member of his family, shall be given subsidy and concessional loan for taking up an alternative occupation on a sustainable basis;

(f) Any other legal and programmatic assistance.

Self Employment Scheme for Rehabilitation of Manual Scavengers (SRMS)

- **Revised in 2013 in accordance with the Act.**
  - ✓ Provision of one time cash assistance of Rs. 40,000/
  - ✓ Enhancement of the maximum project cost from the existing Rs. 5 lakh to Rs. 10 lakh, and Rs. 15 lakh in case of sanitation related projects.
  - ✓ Enhancement of capital subsidy from the existing maximum Rs. 20,000 to maximum of Rs. 3.25 lakh, based on the project cost
  - ✓ Revision of the rate of monthly stipend during training from the existing Rs. 1,000 to Rs. 3,000 and the training period from 1 to 2 years.

RESPONSIBILITIES OF DT COLLECTORS OR OFFICERS ASSIGNED BY HIM ON HIS BEHALF

Dt Collectors or officers authorized by them shall ensure the following:

A. No person is engaged or employed as manual scavenger;

B. No one constructs, maintains, uses or makes available for use, an insanitary latrine;

C. No person is engaged or employed for hazardous cleaning of sewer or septic tank

D. Persons contravening the above provisions are investigated and prosecuted under the provisions of this Act; and

E. Rehabilitation of identified manual scavengers.

IMPLEMENTATION AUTHORITIES

Responsibility of every local authority to ensure, through awareness campaign that,—

I. No insanitary latrine is constructed, maintained or used within its jurisdiction; and

II. In case of contravention of above clause, legal action is taken against the occupier.

VIGILANCE COMMITTEES

- **Every State Government shall, by notification, constitute a Vigilance Committee for each district and each Sub-Division.**

COMPOSITION OF DISTRICT LEVEL VIGILANCE COMMITTEE (G.O Ms.No.30 dated 18-2-2014 of SW Dept):

- ✓ District Magistrate—Chairperson, *ex officio;*
- ✓ All members of the State Legislature belonging to the Scheduled Castes elected from the district—members:
- ✓ Superintendent of Police— member, *ex officio;*
- ✓ District Panchayat Officer —member, *ex officio;*
- ✓ Municipal Commissioner of the district headquarters—member, *ex officio;*
- ✓ Commissioner of any other Municipal Corporation in the district— member, *ex officio;*
- ✓ Not more than four social workers belonging to organisation working for rehabilitation of manual scavengers, or, representing the scavenger community, resident in the district, to be nominated by the District Magistrate, two of whom shall be women;
- ✓ Lead District Manager (LDM);
- ✓ Deputy Director, Social Welfare - Member-Secretary, *ex officio*
- ✓ *PD, DRDA; SE, RWS; SE, PR; DM Housing; President, ZSS – Members*.

SUB DISTRICT VIGILANCE COMMITTEE

A. Sub –Divisional Magistrate/PO/ITDA within the ITDA area —Chairperson, *ex officio;*
B. Chairpersons of Mandal Parishads and MPDOs – Members
C. Two Chairpersons of two Gram Panchayats to be nominated by the SDM — Member, *ex officio;*
D. Sub Divisional Police Officer—member, *ex officio;*
E. Municipal Commissioner of Municipality of the Divisional head quarters – Member
F. One representative to be nominated by the Railway authority located in the division — member, *ex officio;*
G. DLPO – Member, ex officio
H. Representatives of the Rural Water Supply/Panchayat Raj – Member, ex officio
I. Two social workers belonging to organisation working for manual scavengers, or, representing the scavenger community, resident in the Division, to be nominated by the SDM one of whom shall be women;
J. One person to represent the financial and credit institutions in the sub-division – Member, *ex officio;*
K. Assistant Social Welfare Officer —Member-Secretary, *ex officio;*
L. President, Mandal Mahila Samakhya at the head quarters – Member, ex officio

FUNCTIONS OF VIGILANCE COMMITTEES

- **The functions of Vigilance Committee shall be—**

A. to advise the District Magistrate or, as the case may be, the Sub-Divisional Magistrate, on the action which needs to be taken, to ensure that the provisions of this Act or of any rule made thereunder are properly implemented;

B. to oversee the economic and social rehabilitation of manual scavengers;

C. to co-ordinate the functions of all concerned agencies with a view to channelise adequate credit for the rehabilitation of manual scavengers;

D. to monitor the registration of offences under this Act and their investigation and prosecution.

Functions of National Commission for Safai Karamcharis vis-à-vis the Act of 2013

A. to monitor the implementation of this Act;

B. to enquire into complaints regarding contravention of the provisions of this Act, and to convey its findings to the concerned authorities with recommendations requiring further action; and

C. to advise the Central and the State Governments for effective implementation of the provisions of this Act.

D. to take *suo motu* notice of matter relating to non-implementation of this Act.

DUTY OF ULBs/GOVT TO USE MODERN TECHNOLOGY FOR CLEANING OF SEWERS, SEPTIC TANKS, ETC.

- It shall be the duty of every local authority and other agency to use appropriate technological appliances for cleaning of sewers, septic tanks and other spaces within their control with a view to eliminating the need for the manual handling of excreta in the process of their cleaning.
- It shall be the duty of the appropriate Government to promote, through financial assistance, incentives and otherwise, the use of modern technology, as mentioned above.

OBLIGATIONS OF EMPLOYER TOWARDS EMPLOYEES ENGAGED IN THE CLEANING OF SEWER OR SEPTIC TANK

No person shall be allowed to clean a sewer manually, with protective gear and safety devices under these rules except :-

A. For the removal of concrete or FRP (Fibre Reinforced Plastic) or damaged manhole door where mechanical equipments cannot be put into operation.

B. For inter-linking the newly laid sewer main with the existing sewer main, in case of sewer of size of more than 300 mm diameter.

C. For removal of submersible pump sets fixed at the bottom of the suction wells.

D. For the reconstruction of the manhole or rectification of the sewer main.

E. Any circumstance, when it is absolutely necessary to have manual sewage cleaning, after the CEO of the local authority has permitted to do so after recording in writing the specific valid reasons for allowing such cleaning.

PROTECTIVE GEAR AND SAFETY DEVICES (44) TO BE GIVEN BY EMPLOWER

Any person engaged to clean a sewer or a septic tank shall be provided by his employer, protective gear and safety devices including, but not limited to the following 44 items :-

(i) Air compressor for blower	**xi) Breathing Apparatus**	**(xxi) Hand gloves**
(ii) Air line breathing apparatus	(xii) Caution board	(xxii) Head Lamp
(iii) Air line respirator with manually operated air blower	(xiii) Chlorine mask	(xxiii) Helmet
(iv) Air Purifier Gas mask/chin cortege	(xiv) Emergency medical oxygen resuscitator Kit	(xxiv) Helmet demolishing
(v) Artificial respiration/Reticulate	(xv) First Aid Box	(xxv) Lead acetate paper
(vi) Barrier caution tape	(xvi) Face Mask	(xxvi) Life guard pad
(vii) Barrier cream	(xvii) Gas Monitor (4 gases)	(xxvii) Modular Airlines Supply Trolley System
(viii) Barrier cone	(xviii) Guide Pipe Set	(xxviii) Normal face mask
(ix) Blower	(xix) Full body wader suit	(xxix) Nylon rope ladder 5 metres
(x) Breath mask	(xx) Fishing wader suit attached with boots	(xxx) Nylon safety belt

PROTECTIVE GEAR AND SAFETY DEVICES…

(xxxi) Pocket book	**(xxxix) Safety Gumboots**
(xxxii) Port oxy	(xl) Safety helmet
(xxxiii) Raincoat	(xli) Safety showers
(xxxiv) Reflecting Jacket	(xlii) Safety torch
(xxxv) Safety belt	(xliii) Safety Tripod Set
(xxxvi) Safety body clothing	(xliv) Search light
(xxxvii) Safety body harness	
(xxxviii) Safety goggles	

CLEANING DEVICES SHALL BE GIVEN BY THE ULBs...

The local authority shall ensure that the following cleaning devices are used by persons engaged in cleaning sewer or septic tank including but not limited to the following :

(i) Sewer Line Cleaning Bucketing Machine	**(viii) Truck Mounted Motor & Winch Operated Grab Bucket Machine**
(ii) Jetting Machine	(ix) Fixed Structure Mounted Motor & Winch Operated Grab Bucket Machine
(iii) Suction Machine (Gulley Emptier)	(x) Rickshaw Mounted Winch & Motor Operated Desilting Machine for Wet well
(iv) Combined Machine (Jetting cum Suction)	(xi) Rickshaw Mounted Winch & Auxilliary Engine Operated Desilting Machine for Manhole
(v) Deep Suction Combined Machine (Jetting cum Suction Machine)	(xii) Escort Hydra Crane Mounted Hydraulic Winch Operated Grab Bucket Desilting Machine
(vi) Manual Hand Operated Grab Bucket	(xiii) Manual rods, shovels, spades, drainage cleaning machines and steel scrapers with handles
(vii) Hydraulic Operated Trolley Mounted Grab Bucket	(xiv) Hoses and washing instruments

SAFETY PRECAUTIONS TO BE TAKEN BY EMPLOYER BEFORE, DURING AND AFTER THE CLEANING

The employer shall also ensure the following safety precautions **BEFORE** a person is engaged in the cleaning of a sewer or a septic tank, namely :-

-There shall be a minimum of three employees present all the time, one of whom shall be a supervisor;

--The atmosphere within the confined space shall be tested for oxygen deficiency and toxic and combustible gases including but not limited to poisonous gases like Hydrogen Sulphide, Carbon Monoxide, Methane, and gasoline vapours, through detection tests as prescribed.

-Before starting the cleaning, the supervisor has inspected and determined if the sewer serves any industries nearby to anticipate any hazardous atmosphere that may be encountered.

- The condition of metal-rung ladders and the side walls of the manhole shall be checked to see if there is any danger of collapse.

- Traffic and pedestrian barricades are provided all the times.

- A flag man should be stationed at least 50 feet ahead of a site and should be visible to incoming traffic for at least 500 feet.

- Regular medical check-up of sewage workers which shall include the examination of respiratory organs, skin injuries, and other occupational diseases and injuries for their treatment to ensure that sewage workers afflicted with such diseases or injuries do not enter sewers for cleaning.

- Regular vaccination against respiratory and skin diseases and other occupational diseases to which these workers are prone due to exposure to harmful substances and gases in sewers.

-All employees who are present on-site during cleaning work are given training and adequately familiarised with the knowledge to operate all equipments involved in cleaning work, to avoid injuries or diseases associated with such work and to take necessary steps in case of emergency arising at the place of work and the training shall be conducted every two years and the employees shall be familiarised with any changes in method and technique with respect to the above.

-The supervisor possesses and keeps handy the names, addresses and telephone numbers of the nearest hospitals or clinics.

-Cleaning of a sewer or a septic tank shall be done :-

(i) only in day-light; and

(ii) for a duration not exceeding 90 minutes, at a stretch. There shall be a mandatory interval of 30 minutes between two stretches.

-Identify and close off or reroute any lines that might carry harmful substances to, or through, the work area.

-Ensure that written operating and rescue procedures are displayed at the entry site.

-If the entry is made through a top opening, use a housing device with a harness that suspends a person in an upright position and a mechanical device shall be available to retrieve personnel from vertical spaces more than five feet deep.

-At least one person trained in first aid and cardiopulmonary resuscitation should be immediately available during any confined space job.

-Oxygen content in the manhole must be at least 19.5% in the confined space of the manhole measures at all levels (bottom, middle and top) and no person enters the manhole if oxygen level is below 19.5% and more than 21%.

-Ventilate the sewer line by opening at least two or three manholes on both sides where work is to be carried out.

- Manhole shall be opened at least one hour before the start of operation.

-The opened manhole shall be properly fenced or barricaded to prevent any person, specially children, from accidentally falling into the sewer. Dummy cover with welded fabric or wire-net may be used.

-All workers use the safety gear and safety devices before entering the sewer line.

-The person entering the manhole or sewer line must be monitored using signal or camera or CCTV etc., throughout the operation period.

-Structural safety of manhole rungs or steps must be tested before entering the manhole.

-Portable aluminium ladder is available during the work period where necessary and the portable ladder is properly seated or fixed during use.

-No material or tools are located near the edge which can fall into the manhole and injure the workman.

-Equipments used during sewer cleaning are explosion and fire-proof.

-Smoking, open flames are prohibited inside the manhole as well as in the immediate vicinity of open manholes.

-In the event of a sudden or unpredictable atmospheric change, an emergency escape breathing apparatus with atleast a 10 minute air supply is worn.

SAFETY PRECAUTIONS DURING THE CLEANING...

The employer shall ensure the following safety precautions at the time **when the person is engaged in the cleaning** of a sewer or a septic tank :-

(i) Portable fans and air blowers with batteries, in good working condition with a back up capacity of more than the estimated duration of the entry of the person in the sewer, shall be carried into sewers for ventilation and a ventilation source shall be installed at the mouth of the man hole.

(ii) Flashlights and communication devices such as two-way radios shall be carried into sewers.

(iii) Presence of the following rescue equipment at the site :-

(a) A tripod and harness system, or some other method ensuring manoeuvring of an injured worker to the surface.

(b) A basket stretcher, or similar device, shall be available for moving the injured worker to emergency transportation.

(c) First aid equipment as given in Annexure-I, and trained personnel shall be immediately available.

(iv) the employer shall ensure availability of ambulance and follow-up in close proximity.

(v) The employer shall ensure that the assigned person has life insurance policy of at least ten lakh rupees and the premium for which shall be paid by the employer.

SAFETY PRECAUTIONS AFTER THE CLEANING…

The employer shall ensure the following post-cleaning safety precautions **AFTER** a person engaged in the cleaning of a sewer or a septic tank comes out of the sewer or septic tank after a session of cleaning :-

I. Provide facilities for removal of contaminated clothing and for wash-up as well as cleaning, dry clothing.

II. Wash-up material shall include but not be limited to water, soaps, hand sanitizers and adequate and medically authenticated skin cream for applying on the body for post cleaning safety.

III. Any cuts/bruises on the skin or problems with a respiratory organ suffered on account of cleaning of sewer shall be immediately cured.

SUPREME COURT JUDMENT ON A PIL IN 2014

- PIL filed by Safai Karamchari Andolan and Others in 2003

Judgment of the Supreme Court

- All Identified manual scavengers shall be rehabilitated as per provisions of 2013 Act.
- In case of Sewer deaths, identify the families of all persons who died in sewerage work (manholes, septic tanks) since 1993 and for each death, compensation of Rs.10 lakhs should be given to the family of the deceased.
- Railways shall take time bound strategy to end manual scavenging on tracks.
- Persons released from manual scavenging should not have to cross hurdles to receive what is their legitimate due under the law
- Provide support for dignified livelihood to safai karamchari women as per their choice of livelihood schemes.

THANK YOU ALL

SOCIAL WELFARE DEPARTMENT

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ - సామాజిక న్యాయం - చట్టాలు

1. SC/ST లపై అత్యాచార నిరోధక చట్టం 1989 అమలు:

SC/ST కులమునకు చెందిన వారిపై SC/ST లు కాని వారు ఏవరైనా భౌతికంగా సామాజికంగా, ఆర్ధిక పరమైన అత్యాచారాలకు పాల్పడితే వారు భారత పార్లమెంట్ ద్వారా ఆమోదించబడిన SC/ST అత్యాచార నిరోధక చట్టం 1989 క్రింద శిక్షార్హులవుతారు.సదరు అత్యాచార బాధితులైన SC/ST లకు కొంత నగదు పరిహారాన్ని (రూ.85000/-నుండి 8,25,000/-వరకు) చెల్లించడముతో పాటు ఇతర సదుపాయాలను కల్పించడం జరుగుతుంది.

ఈ కేసుల విచారణ శీఘ్రముగా జరుగుటకు గానూరాష్ట్ర ప్రభుత్వముఒక్కొక్క జిల్లాకు ఒక ప్రత్యేక సెషన్సు న్యాయస్థానమును మరియు ఈ న్యాయస్థానములోని కేసులను నడుపుట కొరకు ఒక ప్రత్యేక పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరును ఈ చట్టము క్రింద ఏర్పాటు చేయడమైనది

SC/ST లు కాని వారి చేత బాధించబడిన SC/ST వారు వారిపై దాడి జరిగిన ప్రదేశమునకు చెందిన పోలీసు స్టేషన్ నందు రిపోర్టు చేసి సదరు విషయమును సంభందిత మండల రెవెన్యు అధికారి లేదా రెవెన్యు డివిజనల్ అధికారి వారికి తెలియ పరచవలయును.

పోలీసు మరియు రెవెన్యు అధికారులు బాధించబడిన SC/ST తగిన రక్షణ కల్పించి సదరు విషయాని జిల్లా కలెక్టరు గారికి తెలియపరుస్తారు. జిల్లా కలెక్టరు గారు ప్రభుత్వ నిర్దేశముల ప్రకారము భాదితులకు ఆర్ధిక, న్యాయ మరియు ఇతర సహకారాలను మంజూరు చేస్తారు.

కేంద్ర ప్రభుత్వము 2015 సం.లో ఈ చట్టమునకు కొన్ని సవరణలను చేస్తూ బాదితులకు చెల్లించే పరిహారములను పెంచడము జరిగింది. తదనుగునముగా ఆం.ప్ర. ప్రభుత్వము, సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ, జి.ఓ. యం.ఎస్ సం.95. తేది.29-08-2016 ద్వారా బాదితులకు చెల్లించే పరిహారములను పెంచడము జరిగింది వాటి వివరములు క్రింద తెలపడమైనది

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
1	Putting any inedible or obnoxious substance [Section 3(1)(a) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. Payment to then victim be made as follows: (i) 10% at First Information Report (FIR) stage for serial numbers (2) and (3) and 25% at FIR stage for serial numbers (1), (4) and (5); (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 40% when the accused are convicted by the lower court for serial numbers (2) and (3) and likewise 25% for serial numbers (1), (4) and (5).
2	Dumping excreta, sewage, carcasses or any other obnoxious substance {Section 3(1)(b) of the Act]	
3	Dumping excreta, waste matter, carcasses with intent to cause injury, insult or annoyance [Section 3(1)(c) of the Act]	
4	Garlanding with footwear or parading naked or semi-naked [Section 3(1)(d) of the Act]	
5	Forcibly committing acts such as removing clothes, fordable tonsuring of head, removing moustaches, painting face or body [Section 3(1)(e) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
6	Wrongful occupation or cultivation of land [Section 3(1)(f) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. The land or premises or water supply or irrigation facility shall be restored where necessary at Government cost by the concerned State Government or Union territory Administration. Payment to the victim be made as follows: (i) 25%. at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
7	Wrongful dispossession of land or premises or interfering with the rights, including forest rights. [Section 3(1)(g) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
8	Begar or other forms of forced or bonded labour [Section 3(1)(h) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) Payment of 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
9	Compelling to dispose or carry human or animal carcasses, or to dig graves {Section 3(1)(i) of the Act}	
10	Making a member of the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes to do manual scavenging or employing him for such purpose [Section 3(1)(j) of the Act]	
11	Performing, or promoting dedication of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe woman as a devadasi [Section 3(1)(k) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
12	Prevention from voting, filing nomination [Section 3(1)(I) of the Act]	Eighty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
13	Forcing, intimidating or obstructing a holder of office of Panchayat or Municipality from performing duties [Section3(1)(m)of the Act]	
14	After poll violence and imposition of social and economic boycott [Section 3(1)(n) of the Act]	
15	Committing any offence under this Act for having voted or not having voted for a particular candidate [Section 3(1)(o) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
16	Instituting false, malicious or vexatious legal proceedings [Section3(1)(p) of the Act]	Eighty-five thousand Rupees to the victim or reimbursement of actual legal expenses and damages, whichever is less. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
17	Giving false and frivolous information to public servant [Section 3(1)(q) of the Act]	One lakh Rupees to the victim or reimbursement of actual legal expenses and damages, whichever is less. Payment to be made as follows: (I) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
18	Intentional insult or intimidation to humiliate in any place within public view [Section 3(1)(r) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
19	Abusing by caste name in any place within public view [Section 3(1)(s) of the	
20	Destroying, damaging or defiling any object held sacred or in high esteem [Section 3(1)(t} of the Act]	
21	Promoting feelings of enmity, hatred or ill-will [Section 3(1)(V) of the Act]	

S. No	Name of the offence	Minimum amount of relief
23	Intentionally touching a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe woman without consent, using acts or gestures, as an act of sexual nature, [Section 3(1)(w) of the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
24	Son 326B of the Indian Penal Code (45 of 1860)- Voluntarily throwing or attempting to throw acid. [Section 3(2)(va) read with schedule to the act)	(a) Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim with burns exceeding and 2% and above burns on face or in case of functional impairment of eye, ear, nose and mouth and or burn injury on body exceeding 30% (b) four lakh and fifteen thousand Rupees to the victim with burns between 10% to 30% on the body; (c) eighty-five thousand Rupees to the victim with burns less than 10% on the body other than on face. In addition, the State Government or Union territory Administration shall take full responsibility for the treatment of the victim of acid attack. The payment in terms of items (a) to (c) are to be made as follows: (I) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% after receipt of medical report.

S. No	Name of the offence	Minimum amount of relief
25	Section 354 of the Indian Penal Code (45 of 1860) -- Assault or criminal force to woman with intent to outrage her modesty. [Section 3(2) (va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (I) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
26	Section 354A of the Indian Penal Code (45 of 1860)--Sexual harassment and punishment for sexual harassment. [Section 32) (va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
27	Section 354 B of the Indian Penal Code (45 of 1860)— Assault or use of criminal force to woman with intent to disrobe [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
28	Section 354 C of the Indian Penal Code (45 of 1860)—'voyeurism. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (I) 10% at First Information Report (FIR) stage (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court. (iii) 40% when the accused are convicted by the lower court.
29	Section 354 D of the Indian Penal Code (45 of 1860) — Stalking. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 10% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 40% when the accused are convicted by the lower court.
30	Section 376B of the Indian Penal Code (45 of 1860)—Sexual intercourse by husband upon his wife during separation. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follow, (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
31	Section 376C of the Indian Penal Code (45 of 1860) -- Sexual intercourse by a person in authority. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Four lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
32	Section 509 of the Indian Penal Code (45 of 1860)- Word, gesture or act intended to insult the modesty of a woman. Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
33	Fouling or corrupting of water [Section 3(1)(x)of the Act]	Full cost of restoration of normal facility, including cleaning when the water is fouled, to be borne by the concerned State Government or Union territory Administration. In addition, an amount of eight lakh twenty-five thousand Rupees shall be deposited with the District Magistrate for creating community assets of the nature to be decided by the District Authority in consultation with the Local Body.
34	Denial of customary right of passage to a place of public resort or obstruction from using or accessing public resort [Section 3(1)(y) of the Act]	Four lakh twenty-five thousand Rupees to the victim and cost of restoration of right of passage by the concerned State Government or Union territory Administration. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

S. No	Name of the offence	Minimum amount of relief
35	Forcing of causing to leave house, village, residence desert place of residence [Section 3(1)(z) of the Act]	Restoration of the site or right to stay in house, village or other place of residence by the concerned State Government or Union territory Administration and relief of one lakh Rupees to the victim and reconstruction of the house at Government cost, if destroyed. Payment to be made as follows: (I) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

S.N	Name of the offence	Minimum amount of relief
36	Obstructing or preventing a member of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe in any manner with regard to— (A) using common property resources of an area, or burial or cremation ground equally with others or using any river, stream, spring, well, tank, cistern, water-tap or other watering place, or any bathing ghat, any public conveyance, any road, or passage [Section 3(1)(za)(A) of the Act] (B) mounting or riding bicycles or motor cycles or wearing footwear or new clothes in public places or taking out wedding procession, or mounting a horse or any other vehicle during wedding processions [Section 3(1)(za)(B) of the Act]	(A): Restoration of the right using common property resources of an area, or burial or cremation ground equally with others or using any river, stream, spring, well, tank, cistern, water-tap or other watering place, or any bathing ghat, any public conveyance, any road, or passage equally with others, by the concerned State Government or Union Territory Administration and relief of one lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

S.No	Name of the offence	Minimum amount of relief
36	(C) entering any place of worship which is open to the public or other persons professing the same religion or taking part in, or taking out, any religious, so or cultural processions including jatras [Section 3(1)(za)(C) of the Act] (D) entering any educational institution, hospital, dispensary, primary health center, shop or place of public entertainment or any other public place or using any utensils or articles meant for public use in any place open to the any public use in any place open to the any public[Section 3(1)(za)(D) of the Act} (E) practicing any profession or the carrying on of any occupation, trade or business or employment in any job which other members of the public, or any section thereof, have a right to use or have access to [Section 3(1)(za)(E) of the Act]	(B): Restoration of the right of mounting or riding bicycles or motor cycles or wearing footwear or new clothes in public places or taking out wedding procession, or mounting a horse or any other vehicle during wedding processions, equally with others by the concerned State Government or Union territory Administration and relief of one lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) Payment of 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court; (C): Restoration of the right of entering any ace of worship which is open to the public or other persons professing the same religion or

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
37	Causing physical harm or mental agony on the allegation of being a witch or practicing witchcraft or being a witch [Section 3(1)(zb) of the Act]	One lakh Rupees to the victim and also commensurate with the indignity, insult, injury and defamation suffered by the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
38	Imposing or threatening a social or economic boycott. [Section 3(1)(zc) of the Act]	Restoration of provision of all economic and social services equally with other persons, by the concerned State Government or Union territory Administration and r3lief of one lakh Rupees to the victim. To be paid in full when charge sheet is sent to the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
39	Giving or fabricating false evidence [Section 3(2)(i) and (ii) of the Act]	Four lakh fifteen thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
40	Committing offences under the Indian Penal Code (45 of 1860) punishable with imprisonment for a term of ten years or more [Section 3(2) of the Act]	Four lakh Rupees to the victim and or his dependents. The amount would vary, if specifically, otherwise provided in this Schedule. Payment to be made as follows: (I) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
41	Committing offences under the Indian Penal Code (45 of 1860) specified in the Schedule to the Act punishable with such punishment as specified under the Indian Penal Code for such offences [Section 3(2)(va) read with the Scheduled to the Act)	Two lakh Rupees to the victim and or his dependents. The amount would vary if specifically, otherwise provided in this Schedule. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court;
42	Victimisation at the hands or a public servant[Section 3(2) (vii) of the Act]	Two lakh Rupees to the victim and or his dependents. Payment to be made as follows:

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
43	Disability. Guidelines for evaluation of various disabilities and procedure for certification as contained in the Ministry of Social Justice and Empowerment Notification No. 16-18/97-NI, dated the 1 June, 2001. A copy of the notification is at Annexure-II. (a) 100 % incapacitation (b) where incapacitation is less than 100 % but more than 50 % (c) where incapacitation is less than 50 %	Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; Four lakh and fifty thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; Two lakh and fifty thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
44	Rape or Gang rape. (i) Rape[Section 375 of the Indian Penal Code(45 of 1860)] (ii) Gang rape [Section 376D of the Indian Penal Code(45 of 1860)]	Five lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court. Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
45	Murder or Death.	Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after post mortem report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court.

S.No	Name of the offence	Minimum amount of relief
46	Additional relief to victims of murder, death, massacre, rape, gang rape, permanent incapacitation and dacoity.	In addition to relief amounts paid under above items, relief may be arranged within three months of date of atrocity as follows:- (i) Basic Pension to the widow or other dependents of deceased persons belonging to a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe amounting to five thousand Rupees per month, as applicable to a Government servant of the concerned State Government or Union territory Administration, with admissible dearness allowance and employment to one member of the family of the deceased, and provision of agricultural land, an house, if necessary by outright purchase; (ii) Full cost of the education up to graduation level and maintenance of the children of the victims. Children may be admitted to Ashram schools or residential schools, fully funded by the Government; (iii) Provision of utensils, rice, wheat, daIs, pulses, etc., for a period of three months.

S.No	Name of the offence	Minimum amount of relief
47	Complete destruction or burnt houses.	Brick or stone masonry house to be constructed or provided at Government cost where it has been burnt or destroyed."

అంతరానితనం, అత్యాచారాలు, పౌరహక్కులపై ప్రభుత్వ G.O లు (ఆదేశాలు)

1.) ప్రతివారం మండల బృందం గ్రామ సందర్శన:-

- G.O. Ms.No.105,, తేది:31-10-2001.
- వారంలో ఒక నిర్ణీత రోజున మండల బృందం ఒక గ్రామము సందర్శించవలెను.
- బృందంలో తహసీల్దారు, MPDO, Sub - Inspector of Police ఉంటారు.

ఏమి చేయాలి?

- గ్రామ దేవాలయంలోనికి SC లకు ప్రవేశం, గ్రామ నీటి వనరుల దగ్గర అవకాశం కల్పించటం, గ్రామ హోటల్‌లో రెండు గ్లాసుల పద్ధతి నిర్మూలన, Manual Scavenging, బాండెడ్ లేబర్ తదితర సామాజిక రుగ్మతలపై దృష్టి.
- ప్రతి గ్రామంలో అంటరానితనం పూర్తిగా నిర్మూలన జరిగేంతవరకు ఈ గ్రామ సందర్శనలు జరపాలి.

2) పౌరహక్కుల దినోత్సవం

- G.O. Ms.No.128, తేది:21-11-2001
- ప్రతి నెల 30వ తారీఖున జరపాలి. (ఫిబ్రవరి నెలలో 28న)
- తహసీల్దారు, పోలీసు, సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ, ఐటిడిఏ/షెడ్యూల్డ్ శాఖ అధికారులు, ఇతర మండల అధికారులు పాల్గొనాలి.
- ఒక గ్రామంలో గ్రామ సభ జరపాలి.
- అంటరానితనం అమానుషాలపై ప్రజలను చైతన్యపరచి, అందరినీ సమానంగా చూడవలసిన ఆవశ్యకతను వివరించాలి.
- మొదటి మూడు వారాలలో జరిగిన గ్రామ సందర్శన వివరాలుపై సమీక్షించాలి.
- అ సామాజిక ఘర్షణలు ఏర్పడకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

3) అత్యాచారాలు జరిగే అవకాశం గల ప్రాంతాల గుర్తింపు

- G.O. Ms.No.107/108, తేది: 31-10-2001
- ఇది అత్యాచారాల నిరోధక ముందస్తు చర్య.
- అత్యాచారాలు జరిగే అవకాశం వున్న ప్రదేశాలను గుర్తించి, ఆ గ్రామాలలో అధికారులు తరుచుగా సందర్శించాలి.
- ఆ ప్రాంతాలలో శాంతి కమిటీలను ఏర్పరచాలి.
- RDO, తహసీల్దారు, MPDO లు శాంతి కమిటీ సమావేశాలు జరిపించి, శాంతి స్థాపనకు చర్యలు చేపట్టాలి.

ఆ.ప్ర.దేవదాసి/జోగిని వ్యవస్థ నిరోధక చట్టం 1988

పేద ప్రజల అవిద్య,అమాయకత్వము, అభద్రతల కారణంగా ఏర్పడిన ఒక సాంఘిక దురాచారము ఈ దేవదాసి/జోగిని/మాతమ్మ వ్యవస్థ. తమ కుటుంబానికి లేదా గ్రామానికి మేలు జరగాలనీ తమ సంతానములో ఒక ఆడపిల్లను గ్రామ దేవతకు అర్పించడము/గ్రామదేవతతో వివాహము జరిపించడము చేస్తారు. అప్పటినుండి ఆ అమ్మాయి గ్రామ సమిష్టి వ్యక్తిగా పరిగానిన్చబడుతుంది. ఆమె ఇతరుల మాదిరిగా వివాహము చేసుకొనడానికి వీలు లేదు. గ్రామ దేవత ఉత్సవాలలో మరియు గ్రామస్తుల ఇతర ఉత్సవాలలో నాట్యము చేయడము, గుడిని శుబ్రము చేయడము వీరి పని. గ్రామములో బిక్షాటన ద్వారా జీవిస్తారు. సాధారణంగా వీరు ప్రాయములో ఉన్నపుడు గ్రామములోని మోతుబరి / ఇతరుల సెక్సు కోరికలను తీర్చే సాదనముగా ఉపయోగా పదతారు. వయసు మళ్ళిన తరువాత వీరు చాలా దుర్భరమైన ఏ మాత్రం గౌరవం లేని జీవితాన్ని గడుపుతారు. ఈ సాంఘిక దురాచారాన్ని రూపుమాపుటకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1988 వ సంవత్సరములో ఈ చట్టాన్ని చేసింది,

ఆ.ప్ర.దేవదాసి/జోగిని వ్యవస్థ నిరోధక చట్టం 1988……

ఈ చట్టం ప్రకారం ఎవరైనా అమ్మాయిని ఆమె ఇష్టంతో గాని లేక ఇష్టం లేకుండా కాని దేవదాసి/జోగినిగా మార్చడం ఈ చట్టం క్రింద నేరం. అట్లు చేసిన వారు, ప్రోత్సాహించిన వారు, సహకరించిన వారు ఈ చట్టం క్రింద శిక్షార్హులు. దేవదాసి/జోగిని ఆవృత్తి నుండి బయటకు వచ్చిన వారికి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ ద్వారా ఆర్ధిక సహాయము పునరావాసము కల్పించడము జరుగుతుంది మరియు వారి పిల్లలను సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ గురుకుల పాటశాలలందు చేర్పించి చదివించడము జరుగుతుంది

ఎవరైనా అమ్మాయిని ఆమె ఇష్టంతో గాని లేక ఇష్టం లేకుండా కాని దేవదాసి/జోగినిగా చేస్తున్నట్లు లేదా చేయబోతున్నట్టు తెలిస్తే ఎవరైనా దగ్గరలోని పోలీసు స్టేషను నందుగానీ, మహిళా శిశు సంక్షేమ అధికారులకు గానీ సాంఘిక సంక్షేమ అధికారులకు తెలియపరిస్తే వారు తదుపరి చర్యలు తీసుకొంటారు.

దేవదాసి/జోగిని ఆవృత్తి నుండి బయటకు వచ్చిన వారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ ద్వారా ఆర్ధిక సహాయము పొందుటకు దరఖాస్తులను ఆన్ లైన్ లో OBMS ద్వారా సమర్పించవలయును. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ నిధుల లభ్యతను బట్టి వారికి ఆర్ధిక సహాయము మజురుచేస్తుంది.

మాన్యువల్ స్కావెంజర్ నిరోధక చట్టం 2013:

దేశంలోని పారిశుద్ధ్య కార్మికులకు గౌరవ ప్రదమైన జీవితాన్ని ఏర్పాటుచేసి వారితో చేయిస్తున్న అసహ్యకరమైన పనులనుండి వారిని రక్షించుటకు భారత ప్రభుత్వము అంతకుముందు ఇదేవిశయము పై ఉన్న చట్టాల స్థానములో 2013 వ సంవత్సరములో ఈ చట్టమును చేయడము జరిగింది.

ఈ చట్టము ప్రకారము వాటర్ సీల్ లేని లేదా ఆధునికంకాని పాయిఖానాలు (Insanitary Latrines) కట్టడము /నిర్వహించడం, వాటిని శుభ్రం చేయుటకు మనుష్యులను వినియోగించడం మరియు పూర్తిగా డికంపోజ్ చేయకుండా వదలిన మానవ మలాన్ని కలిగిన మురుగు కాలువలను అవసరమైన యంత్ర సామాగ్రి, రక్షక కవచములు మరియు ముందు జాగ్రత్తలు లేకుండా మనుష్యులతో శుభ్రము చేయించటం ఈ చట్టం క్రింద నేరము.

భూగర్భములోని మురుగు కాలువలు మరియు సెప్టిక్ ట్యాంకులను యంత్రములతో మాత్రమే శుభ్రము చేయించాలి. అత్యవసర పరిసితితులలో మనుష్యులను ఉపయోగించవలసివస్తే ఈ చట్టం క్రింద చేసిన నియమావళిలో తెలిపిన రక్షక కవచములు, అవసరమైన వైద్య సామాగ్రి, పనివారికి జీవిత భీమా, అవసరమైన గాలి-వెలుతురు మొదలుగునవి ఏర్పాటు చేసిన తరువాతనే వినియోగించాలి. మురుగు కాలువలు మరియు సెప్టిక్ ట్యాంకులను శుభ్రము చేస్తున్నపుడు ప్రమాద వశాత్తు ఎవరైనా పనివారు మరణించినట్లయితే వారి కుటుంబ సభ్యులకు రు.10.00 లక్షల పరిహారాన్ని చెల్లించడము జరుగుతుంది, మరియు వారిని సదరు పనికి మనుష్యులను ఉపయోగించిన సంస్థపై పోలీసు కేసు నమోదు చేయడము జరుగుతుంది.

గుర్తించబడిన మాన్యువల్ స్కావెంజర్లు మరియు పారిశుధ్య పనివారలకు జీవనోపాధికొరకు 40% నుండి 60% వరకు సబ్సిడీతో జాతీయ సఫాయి కర్మచారి అభివృద్ధి పథకము క్రింద వివిధ ఉపాధి పథకములను ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్థిక సహకార సంస్థ ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఈ పథకముల క్రింద లబ్ధి పొందదలచినవారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థకు దరఖాస్తులను ఆన్ లైన్ లో OBMS ద్వారా సమర్పించవలయును. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్థిక సహకార సంస్థ నిధుల లభ్యతను బట్టి వారికి ఆర్థిక సహాయము మజురుచేస్తుంది.

వెట్టి చాకిరీ నిర్మూలన చట్టం 1976

భూస్వాములు వ్యాపారులు అమాయకులైన కొంత మందికి వారి అవసరాలకు కొంత ధనాన్ని అప్పుగా యిచ్చి దానికి బదులుగా వారి కుటుంబములోని అందరు లేదా కొందరు లేదా ఒకరిని సదరు భూస్వామి తన వద్ద సదరు అప్పు తీరే వరకు తన యిష్టమొచ్చిన పనికి వినియోగించుకొంటాడు. ఈ విదముగా పనిలో కుదిరిన వారికి ఏవిదమైన హక్కులు - సౌకర్యాలు - వేతనములు వుండవు.

అమాయక ప్రజల అసహాయత పై ఏర్పడిన ఈ నిరంకుశ విదానాన్ని రూపు మాపి వెట్టి చాకిరీకి గురి అవుతున్న పేదలను రక్షించుటకు భారత ప్రభుత్వము 1976 లో ఈ చట్టమును చేసింది. ఈ చట్టము ఎఅమలులోనికి వచ్చిన తేది 09-02-1976 నాటి నుండి (i) బాండెడ్ లేబర్ / నిర్భంద కార్మిక విదానము / వెట్టి చాకిరీ రద్దు చేయబడింది మరియు బాండెడ్ లేబరర్స్ గా పనిచేస్తున్న వారందరూ సదరు బాండ్ల నుండి విడుదల అయినట్లే మరియు వారు వారి పాత యజమానికి ఎవిదముగాను బద్దులుగా వుండనవసరము లేదు. (ii) బాండెడ్ పనికోరకు ఎవరుకుడా ముందుగా సొమ్మును ఇవ్వరాదు నిర్భందముగా ఎవరిని పనిలో పెట్టుకో నరాదు. మరియు (iii) యజమానులు పనివారిలో వ్రాయించుకొన్న బాండ్లు / అంగీకారపత్రములు అన్నీ రద్దు చేయబడినాయి. గుర్తించబడిన పెట్టి కార్మికులకు జీవనోపాధికొరకు 40% నుండి 60% వరకు సబ్సిడీతో వివిధ ఉపాది పథకములను ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఈ పథకముల క్రింద లబ్ది పొందదలచినవారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థకు దరఖాస్తులను ఆన్ లైన్ లో OBMS ద్వారా సమర్పించవలయును. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ నిధుల లభ్యతను బట్టి వారికి ఆర్ధిక సహాయము మజురుచేస్తుంది.

ఆం.ప్ర. షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్ చట్టం 2003 క్రింద రాష్ట్రములో షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు ఒక శాశ్వత కమీషన్ ను ఏర్పాటు చేయడమైనది. ఈ కమీషన్ రాష్ట్రములోని షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికి రాజ్యాంగము మరియు వివిధ చట్టము కల్పించిన హక్కులు మరియు సౌకర్యములు అమలు చేయుటలో ప్రభుత్వ అధికారుల అలక్ష్యములు ఆరోపణలపైనా యస్సీ యస్టీలు వారికి కల్పించబడిన హక్కులను రాయితీలను పొందడములో ఇతరుల ద్వారా ఏర్పడే అవరోదముల విషయములపైన విచారణ జరిపి ప్రభుత్వ అధికారులకు తగు ఆదేశములను జారీ చేస్తుంది. మరియు సివిల్ రైట్స్ సంరక్షణ చట్టం 1955 మరియు యస్సీ ఎస్టీ ల పై అత్యాచారముల నిరోధక చట్టము 1989 లలో యస్సీలు యస్టీలకు కల్పించబడిన హక్కుల అమలుపైన సమీక్షలు నిర్వహించి ఈ చట్టములు సమర్థవంతముగా అమలు జరుపుటకు ప్రభుత్వమునకు తగు సిపార్సులు చేస్తుంది. యస్సీలు యస్టీలు వారికి రాజ్యాంగము ద్వారా మరియు వివిధ చట్టముల ద్వారా దకలు పరచబడిన హక్కులను రక్షణలను పొందడములో ఏర్పడే అవరోదములపై బాదితులు ఎవరైనా సమర్పించిన విజ్ఞాపనపైన గానీ లేదా కమీషన్ వారి దృష్టికి వచ్చిన అంశముపై గానీ విచారణ జరిపే అధికారము ఈ కమీషన్ కలిగి వుంది.

షెడ్యూల్డ్ కులముల కాంపోనెంట్ మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కాంపోనెంట్

- షెడ్యూల్డ్ కులములు, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారి త్వరితగతిన అభివృద్ధికి మరియు వారి అభ్యున్నతి సూచికలలోని అంతరములను పూరించుటకు ఎస్.సి. ఎస్.పి చట్టము మరియు టి.ఎస్.పి. చట్టము ఏర్పాటుచేయబడి ఆంధ్రప్రదేశ్ నందు అమలు పరచబడుచున్నది.
- వచ్చే పది సంవత్సరాలలో సమానత్వం సాధించాలనేది ప్రధాన లక్ష్యం. ఎస్.సి. ఎస్.పి మరియు టి.ఎస్.పి.క్రింద షెడ్యూల్డ్ కులముల, తెగల ఆర్థిక స్వావలంబనకు, సాంఘిక విద్యాభివృద్ధి సాధించుటకు వివిధ పథకములు వివిధ శాఖల ద్వారా అమలుచేయ బడుచున్నవి. రాష్ట్రంలో షెడ్యూల్డ్ కులముల మరియు తెగల జనాభా ప్రాతిపదికన నిధులు కేటాయింపు జరుగుచున్నది.

షెడ్యూల్డ్ కులాల కాంపోనెంట్ పర్యవేక్షణకు శాసనాత్మక విభాగాలు

ఎస్.సి, ఎస్.టిల అభివృద్ధికి రాష్ట్ర కౌన్సిల్:

జి.ఓ.యం.యస్.నెం.10, ప్లానింగ్ డిపార్టుమెంటు, తేది: 22-02-2013 ప్రకారము గౌరవ ముఖ్యమంత్రి అధ్యక్షులుగా (సెక్షన్16(1) యాక్ట్ -1/2013) ఎస్.సి, ఎస్.టిల అభివృద్ధికి రాష్ట్ర కౌన్సిల్ ఏర్పాటు చేయబడింది.

యస్సియస్పి నోడల్ ఏజన్సీ:

జి.ఓ.యం.యస్.నెం.8, ప్లానింగ్ డిపార్టుమెంటు, తేది: 23-02-2013 ప్రకారము సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ మంత్రి అధ్యక్షులుగా (సెక్షన్18(1) యాక్ట్ -1/2013) యస్సియస్పి నోడల్ ఏజన్సీ ఏర్పాటు చేయబడింది.

షెడ్యూల్డ్ కులముల కాంపోనెంట్ మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కాంపోనెంట్

యస్‌సియస్‌పి మరియు టి.యస్.పి.జిల్లా పర్యవేక్షణ కమిటీ:

జి.ఓ.యం.యస్.నెం.10, ప్లానింగ్ డిపార్టుమెంటు, తేది: 01-11-2013 ప్రకారము జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షులుగా సెక్షన్22(1) యాక్ట్ -1/2013) యస్‌సియస్‌పి మరియు టి.యస్.పి.జిల్లా పర్యవేక్షణ కమిటీ ఏర్పాటు చేయబడింది.

షెడ్యూల్డ్ కులాల ప్రజలకు మరియు వారి ఆవాస ప్రాంతాలకు ప్రత్యక్ష, పరిమాణాత్మకమైన ప్రయోజనాలను కల్పించి వివిధ పథకాల అమలు నిమిత్తం మరియు ఇతరులకు మరియు షెడ్యూల్డ్ కులముల మధ్య అంతరాలను తగ్గించుటకు ఎస్.సి ఉప ప్రణాళిక 2019-20 సంవత్సరానికి 46 డిపార్టుమెంట్లకు రూ.15000 కోట్లు బడ్జెట్ కేటాయించబడింది.

డప్పు కళాకారులకు పెన్షన్ల పథకం

లక్ష్యం : షెడ్యూల్ కులములలోని డప్పు కళాకారులకు ఆర్థిక చేయూత మరియు డప్పు వాయింపు కళను ప్రోత్సహించడము

అర్హతలు:

1) కులము : షెడ్యూల్డు కులము, 2) వృత్తి : డప్పు వాయించడము (డప్పు కళాకారులు)
3) వయస్సు : 50 సం. పై బడి ఉండవలెను, 4) ఆర్థిక స్థితి: తెల్ల రేషన్ కార్డు కలిగి ఉండవలెను.
5) ఇతరములు: ఏ ఇతర పెన్షనును కలిగి ఉండరాదు.

దరఖాస్తు చేయు విధానం: మీ సేవా కేంద్రంలో ఆన్ లైన్ పోర్టల్ ద్వారా ధరఖాస్తు చేయవలెను.

జతపరచవలసినపత్రములు:

1) కుల ధృవీకరణ పత్రం (మీ సేవ ద్వారా జారీ చేయబడిన ఇంటి గ్రేటెట్ సర్టిఫికేట్), 2). డప్పు కళాకారునిగా స్వయం ధృవీకరణ పత్రం.

3) వయస్సు ధృవీకరణ కొరకు SSC సర్టిఫికేట్ లేదా ఆధార్ లోని వయస్సు. 4) తెల్ల రేషన్ కార్డు 5) ఆధార్ కార్డు

ఎంపిక :

మీ సేవా కేంద్రంలో రిజిస్టరు కాబడిన దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబించిత గ్రామ పంచాయితీ కార్యదర్శి గారు పట్టణ ప్రాంతమైతే ఆ ప్రాంత బిల్ కలెక్టరు గారు సదరు దరఖాస్తు దారులు నివసిస్తున్న ప్రాంతములో విచారన జరిపి దరఖాస్తుదారులు సమర్పించిన వివరములు సరియైనవి అని ధృవీకరించుకొన్న తరువాత సదరు దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబించిత మండల పరిషత్ అభివృద్ధి అధికారిగారికి పట్టణ ప్రాంతమైతే సంబంధిత మునిసిపల్ కమీషనర్ గారికి ఆన్ లైన్ లో పంపిస్తారు. వారు సదరు దరఖాస్తులను పరిశీలించి ఆమోదిస్తారు. ప్రభుత్వము వారు కొత్త పెన్షన్లను మంజూరు చేసినప్పుడు పైవిదముగా అమోదించబడిన దరఖాస్తుదారులకు గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ వారు పెన్షన్ ను వారి బ్యాంకు ఖాతాలకు జమ చేస్తారు

చేయూత: (1) నెలకు రూ.3000/- ల చొప్పున పెన్షను, (2) సుమారు రు.3500/- ల విలువ కలిగిన డప్పు, గజ్జులు, దుస్తులు.

సాంప్రదాయ చర్మకారులకు పెన్షన్ల పథకం

లక్ష్యం: షెడ్యూల్ కులములలోని సాంప్రదాయ చర్మకారులకు ఆర్థిక చేయూత

అర్హతలు:

1) కులము: షెడ్యూల్డు కులము
2) వృత్తి: సాంప్రదాయ చర్మకారులు
3) వయస్సు: 40 సం. పై బడి ఉండవలెను
4) ఆర్థిక స్థితి: తెల్ల రేషన్ కార్డు కలిగి ఉండవలెను.
5) ఇతరములు: ఏ ఇతర పెన్షనును కలిగి ఉండరాదు.

దరఖాస్తు చేయు విధానం: మీ సేవా కేంద్రంలో ఆన్ లైన్ పోర్టల్ ద్వారా ధరఖాస్తు చేయవలెను.

జతపరచవలసిన పత్రములు:

1) కుల ధృవీకరణ పత్రం (మీ సేవ ద్వారా జారీ చేయబడిన ఇంటి గ్రేటెట్ సర్టిఫికేట్)
2) డప్పు కళాకారునిగా స్వయం ధృవీకరణ పత్రం.
3) వయస్సు ధృవీకరణ కొరకు SSC సర్టిఫికేట్ లేదా ఆధార్ లోని వయస్సు.
4) తెల్ల రేషన్ కార్డు 5) ఆధార్ కార్డు

సాంప్రదాయ చర్మకారులకు పెన్షన్ల పథకం

ఎంపిక : మీ సేవా కేంద్రంలో రిజిస్టరు కాబడిన దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబిందిత గ్రామ పంచాయితీ కార్యదర్శి గారు పట్టణ ప్రాంతమైతే ఆ ప్రాంత బిల్ కలెక్టరు గారు సదరు దరఖాస్తు దారులు నివసిస్తున్న ప్రాంతములో విచారణ జరిపి దరఖాస్తుదారులు సమర్పించిన వివరములు సరియైనవి అని ధృవీకరించుకొన్న తరువాత సదరు దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబిందిత మండల పరిషత్ అభివృద్ధి అధికారిగారికి పట్టణ ప్రాంతమైతే సంబంధిత మునిసిపల్ కమీషనర్ గారికి ఆన్ లైన్ లో పంపిస్తారు. వారు సదరు దరఖాస్తులను పరిశీలించి ఆమోదిస్తారు. ప్రభుత్వము వారు కొత్త పెన్షన్లను మంజూరు చేసినప్పుడు పైవిదముగా అమోదించబడిన దద్దరఖాస్తుదారులకు గ్రామీణాబివృద్ధి శాఖ వారు పెన్షన్ ను వారి బ్యాంకు ఖాతాలకు జమ చేస్తారు

చేయూత: నెలకు రూ. 2250/- ల చొప్పున పెన్షను

THANK YOU

గ్రామ సచివాలయ సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుల శిక్షణ కరదీపిక

Day – 5 Subjects

SOCIAL WELFARE DEPARTMENT

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

విభిన్న ప్రతిభావంతులకు సంక్షేమ పథకాలు

ఎ) ఉపకార వేతనము

నేపధ్యం : రాష్ట్రంలోని 1వ తరగతి నుండి పి.హెచ్.డి., ఆ పై తరగతు వరకు చదువుతున్న విభిన్న ప్రతిభావంతు, హిజ్రా విద్యార్థుందరికీ వారి విద్యాప్రామాణాలు, జీవన ప్రామాణాు మెరుగుపరుచుట కొరకు వివిధ దశలో ఉపకారవేతనము అందించుట.

ప్రయోజనం :

1. ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనము:-1వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు చదువుకొనుచున్న విభిన్న ప్రతిభావంతు, హిజ్రా విద్యార్థుకు సంవత్సరానికి

ఈ ఉపకారవేతనము మంజూరు చేయబడుచున్నది:

క్ర.సం.	తరగతి	ఉపకార వేతనము
1	I to V	1000/-
2	VI to VIII	1500/-
3	IX to X	2250/-

అర్హతలు : విభిన్న ప్రతిభావంతు, హిజ్రా కుటుంబ వార్షిక ఆదాయం రూ. 1,00 లోపు ఉండాలి.

దరఖాస్తు విధానం: విభిన్న ప్రతిభావంతు. హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధు సంక్షేమ శాఖ వారి OBMMS ఆన్‌లైన్ ప్రక్రియ ద్వారా

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

సి) విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్ధును ఆశ్రమ పాఠశా మరియు వసతి గృహంలో చేర్చుట

నేపథ్యం : పేద విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థు యొక్క జీవన ప్రమాణాలు మరియు విద్య పెంపొందించేందుకు

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితు, భోజన సదుపాయాలు మరియు విద్య కల్పించుట

అర్హతలు : వారి కుటుంబ వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు కలిగి ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకుల కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

డి) హిజ్రా సంక్షేమం నేపథ్యం : రాష్ట్రంలో నివసిస్తున్న హిజ్రా కొరకు ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ లు నిర్వహించబడును

ప్రయోజనం : ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ నిమిత్తము ఒక్కొక్కరికి రూ.25,000/- మంజూరు చేయబడును

అర్హతు : హిజ్రా సర్టిఫికేట్ మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం రూ. 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకు కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

ఇ) వృద్ధుకు ఆశ్రయం కల్పించుట

నేపధ్యం : 60 సంవత్సరాు వయస్సు పైబడిన వృద్ధుకు నివాసం కల్పించుట

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితు, భోజన మరియు వైద్య సదుపాయము కల్పించుట

అర్హతలు : 60 సంవత్సరాల వయస్సు మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరకాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకు కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

నిధు లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వ గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

ఎఫ్) మాదకద్రవ్యాకు బానిసుగా మారిన వ్యక్తును వ్యసన విముక్తి కేంద్రంలో (Drug de-addiction Center) చేర్చుట

నేపధ్యం : మాదకద్రవ్యాలకు, మద్యపానానికి బానిసలుగా మారిన వారిని మళ్ళీ మమూలు వ్యక్తుగా మార్చుట

ప్రయోజనం : కౌన్సిలింగ్ మరియు మందు ఇవ్వడం వన వారు మాదకద్రవ్యాలను విడిచిపెడతారు

అర్హతలు : మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలు అయినవారు అందరు అర్హులు

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయి సంచాకు కార్యాయమును సంప్రదించవలెను

నిధులభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

ఇ) వృద్ధుకు ఆశ్రయం కల్పించుట

నేపథ్యం : 60 సంవత్సరాు వయస్సు పైబడిన వృద్ధుకు నివాసం కల్పించుట

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితు, భోజన మరియు వైద్య సదుపాయము కల్పించుట

అర్హతలు : 60 సంవత్సరాల వయస్సు మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరకాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకు కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

నిధు లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వ గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

ఎఫ్) మాదకద్రవ్యాకు బానిసుగా మారిన వ్యక్తును వ్యసన విముక్తి కేంద్రంలో (Drug de-addiction Center) చేర్చుట

నేపథ్యం : మాదకద్రవ్యాలకు, మద్యపానానికి బానిసలుగా మారిన వారిని మళ్ళీ మమూలు వ్యక్తుగా మార్చుట

ప్రయోజనం : కౌన్సిలింగ్ మరియు మందు ఇవ్వడం వన వారు మాదకద్రవ్యాలను విడిచిపెడతారు

అర్హతలు : మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలు అయినవారు అందరు అర్హులు

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయి సంచాకు కార్యాయమును సంప్రదించవలెను

నిధులభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

ఈ చట్టము యొక్క ఆశయాలు

1. నిర్లక్ష్యానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధుకు పోషణ నివ్వటం.

2. పోషణ మరియు అప్పీలు ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట.

3. వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు మరియు నియంత్రణ.

4. వయో వృద్ధుకి వైద్య సదుపాయం.

5. వయో వృద్ధు ఆస్తు మరియు ప్రాణ రక్షణ.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

జిల్లాలో పోషణ మరియు అప్పీలు ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట:

- చాప్టర్ 2 (7) ప్రకారం ప్రతి రెవిన్యూ డివిజన్ నందు రెవిన్యూ డివిజనల్ అధికారి / సబ్ కలెక్టర్ చైర్మన్‌గా పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట.
- చాప్టర్ 2 (15) ప్రకారం పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ తీర్పుపై తల్లిదండ్రులు మాత్రమే అప్పీలు చేసుకునేందుకు మీగా అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ జిల్లా కలెక్టర్ చైర్మన్‌గా ఏర్పాటు చేయుట.
- చాప్టర్ 2 (17) ఈ చట్టము అములో పిర్యాదు దారు కాని భాద్యులు కేసు విషయమై ట్రిబ్యునల్‌లో కాని అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్‌లో గానీ లాయర్లును నియమించరాదు.
- చాప్టర్ 2 (18) సహాయ సంచాకు, విభిన్న ప్రతిభావంతు మరియు వయో వృద్ధు సంక్షేమ శాఖ వారు పోషణ మరియు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ నందు కన్వీనర్ గాను మరియు పోషణాదికారిగా వ్యవహరించెదరు.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ యొక్క పని విధానం :

- నిర్లక్ష్యానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధుల, వారిచే అధీకరించిన వ్యక్తి / సంస్థ నుండి పిర్యాదు స్వీకరించుట.
- సమన్వయ అధికారు ద్వార విచారణ చేపట్టటం.
- చాప్టర్ 2 (9) (2) ప్రకారం రూ. 10000/- మించకుండా పోషణ ఉత్తర్వులను ఇచ్చుట.
- ఈ యొక్క పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఉత్తర్వులపై సంతృప్తి చెందని వయో వృద్ధు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్‌కి అప్పీలు చేసుకోవచ్చు.
- కేసు తీవ్రతను బట్టి విచారణ పూర్తి అయ్యేలోపు తాత్కాలిక బృతిని నిర్ణయించు అధికారము ట్రిబ్యునల్‌కు కలవు.
- ట్రిబ్యునల్ లో నమోదు అయి నోటీసు జారీచేసిన 90 రోజుల లోపు ఉత్తర్వులు అందజేయాలి.
- ట్రిబ్యునల్ ఉత్తర్వులపై సమంజసమైన కారణం లేకుండా నిర్లక్ష్యం చేసిన యెడ జరిమానా విధిస్తూ లేదా జరిమానా మరియు ఒకనెల వరకు జైలు శిక్ష విధించుటకు వారెంట్ జారిచేయు అధికారము ట్రిబ్యునల్‌కు కలదు.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు, నిర్వహణ మరియు నియంత్రణ:

- చాప్టర్ 3 (1) ప్రకారం ప్రతి జిల్లాలోను 150 మందికి తక్కువ కాకుండా వయో వృద్ధుకి ఆశ్రయం కల్పిస్తూ వృద్ధాశ్రమాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలి.
- ప్రతి జిల్లాలోని వృద్ధాశ్రమాలు నడుపుతున్న సంస్థలు / వ్యక్తు విధిగా సహాయ సంచాకుల విభిన్న ప్రతిభావంతు మరియు వయో వృద్ధు సంక్షేమ శాఖ వారి కార్యాయము నందు నమోదు చేసుకుని లైసెన్సు పొందాలి.
- అట్లు నమోదు చేయని సంస్థలు / వ్యక్తుకి జిల్లా కమిటీ ఆమోదంతో 25000/- వరకు జరిమానా విధిస్తారు.

వయో వృద్ధుకి వైద్య సదుపాయం:

1. చాప్టర్ 4 (1) ప్రకారం ప్రభుత్వం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు ప్రత్యేక పడకలు ఏర్పాటు చేయాలి.
2. చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం ప్రత్యేక క్యూలైన్లను ప్రతి ఆసుపత్రి నందు వృద్ధుల కొరకు ఏర్పాటు చేయాలి.
3. చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం దీర్ఘకాలిక వ్యాధులతో బాధపడుచున్న వయో వృద్ధుకు ఆధునిక వైద్యం అందచేయడం.
4. చాప్టర్ 4 (4) ప్రకారం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు వృద్ధు వైద్యం (గేరియాట్రిక్) చేయు నిపుణును మరియు వార్డును ఏర్పా చేయడం.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

వయో వృద్ధు ఆస్తులు మరియు ప్రాణ రక్షణ:

- జిల్లా కలెక్టర్ మరియు మేజిస్ట్రేట్ చట్టములోని అన్ని అంశాలను సరిగా అమలు చేయుటకు మరియు వయో వృద్ధు ఆస్థి మరియు ప్రాణ రక్షణకు కావసిన చర్యలు చేపడుతూ వయో వృద్ధు గౌరవంగా సురక్షితంగా జీవించటానికి దోహదం కల్పిస్తారు.
- ప్రమాదాలు మరియు విపత్తు సంభవించినపుడు వారికి సరైన సమయంలో సహాయము మరియు సహకారం అందించుట.
- చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం వివిధ డిపార్టుమెంటు అధికారులకు వయో వృద్ధు అవసరాలు మరియు చట్టంలోని అంశాపై అవగాహనా కల్పించుట.
- చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం విచారణ లో ఉన్న కేసు ప్రగతి పై సమీక్ష చేయుట.
- స్థానిక సంస్థల / విద్య సంస్థల నిపుణలు, స్వచ్ఛంద సేవ సంస్థలు, వృద్ధు సంక్షేమము కై పనిచేయుటకుగాను ప్రోత్సాహించుట.
- హెల్ప్ లైన్ ఏర్పాటు చేయుట.
- చాప్టర్ 5 (1) ప్రకారం వృద్ధ సంక్షేమ కార్యక్రమాలపైన చట్టంలోని అంశాలపైన ప్రచార కార్యక్రమాలు నిర్వహించుట.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

జిల్లా పోలీస్ శాఖ నిర్వహించాల్సిన అంశాలు:

- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో నివసిస్తున్న ఒంటరి వయో వృద్ధు కొరకు విధిగా ఒక రిజిస్టర్ ఏర్పాటుచేసి వారిని వాలంటరీ కమిటీ సహాయంతో పర్యవేక్షిస్తూ ఉండాలి.
- కమ్యూనిటీ పోలీసింగ్ వ్యవస్థని ఏర్పాటు చేయుట.
- వయో వృద్ధు పిర్యాదును / సమస్యపై వెంటనే స్పందించుట.
- ఒంటరి వయో వృద్ధు ఇండ్లలో పనిచేయు పనివాండ్ల వివరాలను విచారించుట.
- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలోని, వృద్ధు పై గతములో జరిగిన దాడులు / నేరాలు / హింసకి పాల్పడిన నేరస్తు వివరాలు నమోదు చేస్తూ రిజిస్టర్ ఏర్పాటు చేయాలి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం - 2016 ముఖ్యాంశాలు

దివ్యాంగుల - వైకల్యాల వారీగా

1. అంధత్వం
2. పాక్షిక అంధత్వం
3. నయమయిన కుష్టువ్యాధి
4. బధిరత్వం
5. కదలిక వైకల్యం
6. బుద్ధి మాంద్యత / మంద బుద్ధి
7. మానసిక రుగ్మతలు
8. మెదడుకి పక్షవాతం
9. ఆటిజం
10. కండరాల వ్యాధి
11. బధిరత్వం మరియు అంధత్వం
12. నేర్వటంలో వైకల్యం

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం - 2016 ముఖ్యాంశాలు

దివ్యాంగుల - వైకల్యాల వారీగా

13. హీమోఫీలియా (రక్తం అవసరానికి మేర గడ్డ కట్టగల సామర్థ్యం లోపించుట) - తల్లి నుంచి మగ సంతానానికి మాత్రమే వచ్చు అనువంశిక వ్యాధి.
14. తలస్సెమియా (అనువంశిక వ్యాధి)
15. సికిల్ సెల్ వ్యాధి (దీర్ఘకాలిక రక్త హీనత వ్యాధి)
16. మరుగుజ్జు
17. యాసిడ్ దాడి
18. బహుళ వైకల్యం
19. పార్కిన్సన్ వ్యాధి
20. మల్టిపుల్ స్కెరేసిస్ (మెదడు మరియు నాడిమండల వాపు వ్యాధి)
21. మాట మరియు భాష వైకల్యం

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం - 2016 ముఖ్యాంశాలు

విద్యాపరమైన హక్కు:

- ప్రభుత్వము లేదా స్థానిక సంస్థల నుండి నిధులు మరియు అనుమతి పొందిన అన్ని విద్యా సంస్థలో వైకల్యం కల పిల్లలకు మిళిత విద్య వివక్షత లేకుండా అందించాలి.
- ఆటలు మరియు వినోద మరియు సంస్కకృతిక పోటీలో సమాన అవకాశాలు కల్పించాలి.
- ప్రత్యేక శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులచే భోదన చేయాలి.
- విద్య ఉపకరణాలు, బ్రెయిలీ, సైగ బాష, లేఖకుడు సహాయం అవసరానికి తగ్గటుగా అందించాలి.
- ప్రతి విద్యా సంస్థలోనూ 5% సీట్లను కేటాయించాలి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం - 2016 ముఖ్యాంశాలు

నైపుణ్యం అభివృద్ధి మరియు ఉపాధి :

- ఏ రకమైనటువంటి వివక్షత లేకుండా అన్ని శిక్షణ సంస్థలోను నిర్దిష్ట శిక్షణను అందించాలి.
- ఋణ సదుపాయాలు, వడ్డీ రాయితీలు కల్పించాలి.
- తయారు చేసిన ఉత్పత్తులకి మార్కెటింగ్ సదుపాయం కల్పించాలి.
- వైకల్యం కారణంగా వారికి రావసిన ఎట్టి పదోన్నతిని కూడా తిరస్కరించరాదు.
- ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలో 4% ప్రతి కేడర్‌లోను కేటాయించాలి.
- ప్రైవేటు సంస్థలో 5% ఉద్యోగాలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన సంస్థకు ప్రోత్సాహకాలు కల్పించాలి.
- పేదరిక నిర్మూలన పథకాలు, భూ పంపిణి, ఇంటి స్థలం, గృహనిర్మాణం లో 5% రిజర్వేషన్ కల్పించాలి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం - 2016 ముఖ్యాంశాలు

సామాజిక భద్రత, ఆరోగ్యం, పునరావాసం, వినోదం :

- సాధారణ వ్యక్తులకి అందించే పథకాలో ఇచ్చే సహాయంలో 25% అదనంగా వీరికి అందజేయాలి.
- ప్రత్యేక ఉపాధి కార్యాలయం ఏర్పాటు చేసి నమోదు చేసుకొని 2 సం. మించిన ఉద్యోగము రాని వ్యక్తులకు నిరుద్యోగ భృతి.
- తీవ్ర వైకల్యం కల వారికి ప్రత్యేక అలవెన్సు ఇవ్వాలి.
- ప్రభుత్వ ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు మరియు ఇతర ఆరోగ్య సంస్థలు కట్టడ అవరోధ రహితముగా ఉండాలి.
- వైకల్యం కల మహిళకు లైంగిక పరమైన, పునరుత్పత్తిపరమైన ఆరోగ్య సేవలు ప్రత్యేకంగా అందించాలి.
- వైకల్యం కలిగిన రచయితలు, నృత్యం, సాహస కృత్యాలు, క్రీడలు కలవారికి ప్రత్యేక ప్రోత్సాహం.
- కనీసం ఏడాదికి ఒకసారి పిల్లల అందరిని వైద్యపరంగా పరిశీలించి వైకల్యం పొందే వారిని గుర్తించాలి.

రవాణా:

- బస్ స్టాపు, రైల్వే స్టేషన్, విమానాశ్రయాలో ప్రత్యేక పార్కింగ్, టాయిలెట్స్, టికెట్ కౌంటర్లు, టిక్కెటింగ్ మిషన్ యాత్రాలు అందుబాటులో ఉండాలి.
- రాయితీలు, ప్రోత్సాహకాలు

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం - 2016 ముఖ్యాంశాలు

కోర్టు / జరిమానాలు/ శిక్షలు :

- సెక్షన్ 84 ప్రకారం ప్రతి జిల్లా లోను ఈ చట్టం క్రింద వచ్చే నేరా సత్వర విచారణ కొరకు ఒక సెషన్ కోర్ట్ ను ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు.
- ఒక ప్రత్యేక పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ లేదా ఏడు సం. న్యాయ వృత్తిలో కొనసాగిన ఒక న్యాయవాదిని కానీ నియమించుట.
- సెక్షన్ 89 ఈ చట్టం నిర్దేశించిన ఆదేశాను ఆ చట్టం క్రింద రూపొందించబడిన నిబంధన ఏ వ్యక్తి అయిన ఉల్లఘించిన పక్షంలో మొదటి సారి రూ. 10000/- మరల ఉల్లఘించిన పక్షంలో కనీసం రూ.50000/- గరిష్టం రూ. 500000/- జరిమానా.
- సెక్షన్ 91 ప్రకారం వైకల్యం గల వ్యక్తుకు చెందవసిన / రావసిన ఏ లబ్దినైన మోసపూరితంగా పొందటము లేదా పొందటానికి ప్రయత్నం చేసే రెండు సం. జైలు శిక్ష లేదా రూ.100000/- జరిమానా లేదా రెండు విధించవచ్చును.
- సెక్షన్ 92 ప్రకారం వైకల్యం గల ఏ వ్యక్తినైన అగౌరవ పరిచే ఉద్దేశ్యంతో దాడి లేదా బల ప్రయోగం లేదా వైకల్యం గల మహిళ మాన మర్యాదను భంగ పరచిన, లైంగిక దాడి చేసిన, గర్భం తొగించే వైద్య కార్యక్రమాలు చేసిన, చేయమని అడిగిన వారికి కనీసం 6 నెల నుంచి 5 సం. వరకు జైలు శిక్ష విధించబడును.

జాతీయ ట్రస్ట్ యాక్ట్ - 1999 (ఆటిజం, సెరిబ్రల్‌పాల్సి, బుద్ధి మాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం)

- ఈ చట్టం ద్వార ఆటిజం, సెరిబ్రల్ పాల్సి భుద్ధిమాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం కల వారు స్వతంత్రముగా జీవించుటకు.
- వీరికి ప్రత్యేక సహాయము మరియు సౌకర్యము మెరుగుపరచి కుటుంబముతో కలిసి జీవించుటకు.
- వీరి (పైవైకల్యం గల వారు) కుటుంబము కష్టసమయములో ఉన్నప్పుడు వీరికి అండగా ఈచట్టం క్రింద నమోదు చేసుకున్న సంస్థ ద్వార సహాయం.
- కుటుంబము యొక్క సహాయము లేని వారికి ప్రత్యేక ఏర్పాటు.
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) తల్లిదండ్రు లేదా సంరక్షకులు మరణించిన సమయములో వారి రక్షణ ఏర్పాటు.
- స్థానిక జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన నమోదు చేసుకున్న ఒక స్వచ్ఛంద సంస్థ మరియు ఒక వైకల్యం గల సామాజిక స్పృహ / సేవతత్వం కలిగిన వ్యక్తి మరియు అవసరం మేరకు న్యాయవాది, డాక్టర్ సభ్యులుగా ఉంటారు.
- ఈ కమిటీ ద్వార అర్హులైన కుటుంబ సభ్యులను కానీ, బంధువు కానీ (లేదా) వారు కోరిన వ్యక్తిని కానీ సంరక్షకులుగ నియమించబడును. వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) రక్షణ మరియు ఆస్తుల రక్షణ నియమించిన గార్డియన్ ద్వార జరుగును.

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

విభిన్న ప్రతిభావంతులకు మరియు వయోవృద్ధులకు ఉపకరణముల ఉచిత పంపిణి

1) శారీరక విభిన్న ప్రతిభావంతులకు: మూడు చక్రముల సైకిళ్ళు, వీల్ చైర్స్, కాలిపర్స్, చంక కర్రలు, కృత్రిమ అవయవములు, లాప్ టాప్.

2) అంధు : అంధుల ఊతకర్రలు, డైజిప్లేయర్, లాప్ టాప్

3) బధిరులు: శ్రవణ యంత్రము, స్మార్ట్ ఫోన్.

4) బుద్ధిమాంధ్యులు : వీల్ చైర్స్ మరియు విజ్ఞాన సంబంధిత పరికరము

5) వయోవృద్ధు : వృద్ధు చేతికర్ర, యం.సి.ఆర్ చెప్పు, శ్రవణ యంత్రము, వీల్ చైర్స్

అనుబంధ ఉప ప్రక్రియ (ఆసోసియేటడ్ సబ్ ప్రోసెస్)

మంజూరు అధికారి జిల్లా స్థాయిలో : సహాయ సంచాలకులు/ జిల్లా మేనేజరు

రాష్ట్ర స్థాయిలో : మేనేజింగ్ డైరెక్టర్

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

అర్హతలు - వివిధ ఉపకరణము కొరకు :

మూడుచక్రము సైకిళ్ళు, వీల్ చైర్స్, కాలిపర్స్, చంక కర్రు, కృతిమ అవయవములు, అంధుల ఊతకర్రలు, డైజిప్లేయర్, శ్రవణ యంత్రము, స్మార్ట్ ఫోన్, వృద్ధు చేతికర్ర, యం.సి.ఆర్ చెప్పులు.

కావసిన అర్హతలు :

సదరం మెడికల్ ధృవీకరణ పత్రము, ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము (లేదా) తెల్ల రేషన్ కార్డ్, ఆధార్ కార్డ్ మరియు విద్యాసంబంధిత ఉపకరణములకు సంబంధిత విద్యాసంస్థ నుండి బోనాఫైడ్ సర్టిఫికేట్.

లాప్ టాప్ మంజూరుకు అర్హతలు :

పి.జి/ ప్రొఫెషనల్ కోర్స్/ డిగ్రీ/ ఐ.టి.ఐ / పాలిటెక్నిక్ మరియు ఉన్నతవిద్యను అభ్యసించుచున్న విద్యార్థులు.

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

జతపరచవసినవి:

1) సదరం మెడికల్ ధృవీకరణ పత్రము

2) ఆధార్ కార్డ్

3) నివాస ధృవీకరణ పత్రము

4) ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము (లేదా) తెల్ల రేషన్ కార్డ్

5) పాస్ పోర్ట్ సైజ్ ఫోటోలు -3

6) బోనా పైడ్ సర్టిఫికేట్ (విద్యాసంబంధిత ఉపకరణము కొరకు)

7) నిర్దేశిత దరఖాస్తు

దరఖాస్తు : ఆన్ లైన్ దరఖాస్తు వెబ్ సైట్ (www.apdascac.ap.gov.in) /

ఆఫ్ లైన్ నిర్దేశిత మూల్యము : ఉచితము

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

దరఖాస్తు మంజూరీ విధానము

1) జిల్లా స్థాయిలో సహాయ సంచాకులు/ జిల్లా మేనేజరు వారిచే నిర్వహించబడు బహుళ ప్రయోజన శిబిరముకు హాజర్రై దరఖాస్తుచేసుకొనవలెను

2) సహాయ సంచాకులు, జిల్లా మేనేజరు వారు దరఖాస్తును పరిశీలించి అర్హత మేరకు మంజూరు చేయుదురు.

మేజర్ ప్రోసెస్ (భవిష్యత్ లో)

1) గ్రామ/ వార్డు వాంటిర్ దివ్యాంగుల నుండి దరఖాస్తు సేకరించి గ్రామ/ వార్డు సచివాయములో అందజేయుదురు.

2) సంక్షేమ సహాయకుడు దరఖాస్తును మరియు సంబందిత ధృవీకరణమును పరిశీలించి, మంజూరుచేయు అధికారి కార్యాయమునకు తదుపరి పరిశీన నిమిత్తము పంపెదరు.

3) దరఖాస్తును పరిశీలించి ఉపకరణమును సంబంధిత అధికారి మంజూరుచేయుదురు.

అ) గ్రామ సచివాయ సిబ్బంది సంబంధిత కార్యాలయము నుండి మంజూరైన ఉపకరణమును తీసుకుని వెళ్ళి గ్రామ/ వార్డు వాలింటిర్ ద్వారా లబ్దిదారులకు ఇంటివద్దనే అందజేయుదురు.

4) గ్రామ/ వార్డు వాలింటిర్ వారు గ్రామ సచివాలయ సిబ్బంది నుండి మంజూరైన ఉపకరణమును తీసుకుని వెళ్ళి లబ్దిదారుకు ఇంటివద్దనే అందజేయుదురు.

వివిధ సంక్షేమ ఆర్థిక సంస్థల ద్వారా బహీనవర్గాల ఆర్థిక అభివృద్ధి పథకాలు - వైఎస్ఆర్ చేయూత

45 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి పేద బి.సి, ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనారిటీ మహిళకు ఈ పథకం ద్వారా 2020 - 21 నుండి నాలుగేళ్ళలో రూ. 75000/- దశల వారిగా ఆయా కార్పోరేషన్ ద్వారా ఉచితంగా ఆర్థిక సహాయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా నేరుగా మహిళల బ్యాంక్ ఖాతాలకు అందచేయబడుతుంది. దీనిపై త్వరలోనే ఆదేశము, మార్గదర్శకాలు జారీ కానున్నాయి.

వివిధ సంక్షేమ ఆర్థిక సంస్థల ద్వారా బహీనవర్గాల ఆర్థిక అభివృద్ధి పథకాలు – రజకులకు, నాయీబ్రాహ్మణులు, టైర్లలకు ఆర్థిక సహాయం

లక్ష్యం:

పేద రజకులకు, నాయీబ్రాహ్మణలకు మరియు టైలర్లు (కులముతో నిమిత్తము లేకుండా) ఎవరైతే వారి వృత్తి మీద జీవనోపాధి కొనసాగిస్తున్నారో, వారి ఆర్థిక అభివృద్ధికై రాష్ట్ర ప్రభుత్వము సంవత్సరానికి పది వేల రూపాయి ఆర్థిక సహాయం చేస్తుంది. అయితే, ఆ వృత్తి చేయువారు షాపు కలిగి ఉండాలి. దీని కొరకు వెనుకబడిన తరగతుల శాఖ జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్.నెం.59, తేది: 25-07-2019 న విడుదల చేసింది.

అర్హతలు:

ఎ) వయస్సు 21 సంవత్సరము నుండి 60 సంవత్సరము మధ్య వయస్సు కలవారై ఉండవలెను.

బి) కుటుంబ ఆదాయము నెలకు గ్రామీణ ప్రాంతాలమువారైతే రూ. 10,000/- లకు లోబడి మరియు పట్టణ ప్రాంతమువారైతే రూ. 12,000/- లకు లోబడి ఉండవలెను.

సి) ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, ప్రభుత్వము నుండి పెన్షన్ పొందువారు మరియు ఆదాయపు పన్ను చెల్లించువారు అనర్హులు.

డి) వృత్తి చేయు వారు షాపు గల వారై ఉండవలెను.

ఇ) ఆ కుటుంబములోని వారికెవరికైనా వ్యవసాయ భూమి ఉంటే అవి మాగాణి భూమి అయితే 3 ఎకరము లోపు లేదా మెట్ట భూమి అయితే 9 ఎకరము లోపు లేదా మాగాణి మరియు మెట్ట భూమి మొత్తం కలిపి 9 ఎకరము లోపు ఉన్న వారు మాత్రమే అర్హులు.

వివిధ సంక్షేమ ఆర్థిక సంస్థల ద్వారా బహీనవర్గాల ఆర్థిక అభివృద్ధి పథకాలు – రజకులకు, నాయీబ్రాహ్మణులు, టైర్లలకు ఆర్థిక సహాయం

అర్హతలు:

ఎఫ్) ఆ కుటుంబమునకు నివాస పట్టణ ప్రాంతాములో సొంత నివాస గృహాము 750 చదరపు అడుగులకు లోబడి ఉండవలెను.

జి) షాపు రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేటు ఉండవలెను.

ఎచ్) టైలరింగ్ వృత్తి చేయుచున్న అన్ని కులము వారు ఈ పథకము క్రింద అర్హులు.

ఐ) కుటుంబములో నాలుగు చక్రాల వాహనం కలిగి ఉండరాదు.

(టాక్సీ, ఆటో, ట్రాక్టరు, మినహాయించడమైనది)

సంక్షేమ సహకార సంస్థలకు సంబంధించి సంక్షేమ & విద్యా సహాయకుల ఉద్యోగ బాధ్యతలు

- ❑ బ్ధిదారుకు ‘‘ఆన్ లైన్’’ లో దరఖాస్తు నమోదు చేసుకోవడం మొదలు, పథకము పూర్తిగా అమలు అయ్యేవరకు చేయూతనివ్వడం.
- ❑ కార్పొరేషన్ ద్వారా మరియు ఇతర అనుబంధ సంస్థల ద్వారా అమలు కాబడుతున్న వివిధ పథకాల పై అవగాహన కల్పించడం.
- ❑ కార్పొరేషన్ ద్వారా అమలు చేస్తున్న అన్ని పథకములకు అర్హులైన బ్ధిదారులను గుర్తించడం.
- ❑ ఎంపికైన బ్ధిదారుల డాక్యుమెంట్లు పూర్తి చేయుటలో మండల అభివృద్ధి అధికారులకు సహకరించడం.
- ❑ బ్యాంకులకు, మండల అభివృద్ధి అధికారులకు మరియు వివిధ కార్పొరేషన్లకు మధ్య అనుసంధానంగా ఉండటం.
- ❑ బ్యాంకు ఖాతాలు తెరవడంలో బ్ధిదారులకు, బ్యాంకుతో సమన్వయం చేయడం.
- ❑ వినియోగ ధృవపత్రము మరియు పథకము ఫోటోలను OBMMS PORTAL (uploading) లో చేర్చడం.
- ❑ పథకము అమలుకు ముందు ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తల శిక్షణ (EDP) ఇచ్చుటకు ఏర్పాట్లు చేయడం, అమలు అయిన పథకములను భౌతిక ధృవీకరణ (Physical Verification) చేయడం.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ తన ప్రణాళికను రెండు విధముగా అము చేయుచున్నది.

1. బ్యాంకు ఋుణ సహకారముతో
2. బ్యాంకు ఋుణ సహకారం లేకుండా

బ్యాంకు ఋుణ సహకారముతో అముచేయు పథకాలు

- ఈ పథకం 60% సబ్సిడీ తో (రూ. లక్షకి మించకుండా) మిగిలినవి బ్యాంక్ ఋుణము ద్వారా అందించబడుతుంది. ఈ క్రింద చూపబడినట్లు రెండు విధములుగా విభజించబడింది.
- **స్వయం ఉపాధి పథకాలు:** రూ. 1,00,000/- నుండి రూ. 10,00,000/- లక్షల వరకు చిన్న, మద్య తరహా మరియు పెద్ద పథకములకు అమలు చేయబడుతుంది.
- **పాడి పరిశ్రమ పథకాలు:** 60% సబ్సిడీతో (రూ.లక్షకు మించకుండా) మిగిలినది బ్యాంక్ ఋుణ సహాయముతో అందించగలగు పథకము.

  2 పాడి పశువు - సంకర జాతి ఆవు - గొర్రెలు (20+1) మరియు మినీ డైరీ 5 పాడి పశువులతో అము చేయబడుతుంది.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

బ్యాంక్ ఋణముతో సంబంధం లేని పథకాలు

- ❑ Vulnerable Groups
- ❑ చిన్న నీటి పారుదల పథకములు
- ❑ భూమి కొనుగోలు పథకము - భూమి అభివృద్ధి
- ❑ NSFDC మరియు NSKFDC ఆర్థిక సహాయ పథకాలు
- ❑ నిరుద్యోగ యువతకు నైపుణ్యభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

వ్నర్బుల్ గ్రూప్స్

❑ (ఇతరుల నుండి హాని పొందే అవకాశమున్న వారు) అనగా జోగినీలు/వెట్టిచాకిరి/చర్మకారవృత్తిలో ఉన్నవారు/పారిశుధ్య కార్మికులు మొదగువారికి ఆర్థిక సహాయం.

ఋణ విధానం:	యూనిట్ విలువ	=	రూ. 1,00,000/-
	సబ్సిడీ	=	రూ. 100%

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

చిన్ననీటి పారుద పథకాలు

గ్రామాలోని సన్న, చిన్నకారు ఎస్సీ రైతుల, పట్టా భూములలో, అసైన్డ్ భూములలో, భూమి కొనుగోలు పథకము కింద మంజూరు చేసిన భూములకు బోరు బావుల ద్వారా, సబ్ మెర్సిబుల్ పంపుసెట్ ద్వారా 90% సబ్సిడీతో మరియు 10% లబ్ధిదారుని వాటాతో నీటిపారుదల సౌకర్యం కలిగించి గణనీయమైన పంట దిగుబడి పొందేటట్లు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్య ఉద్దేశం.

బోరుబావి మరియు సబ్ మెర్సిబుల్ పంపుసెట్

యూనిట్ విలువ	=	రూ. 1.20 లక్ష
సబ్సిడీ	=	90%
బ్ధిదారుని వాటా	=	10%
సబ్ మెర్సిబుల్ సెట్	=	(5 H.P)
యూనిట్ మివ	=	రూ. 75,000/-
సబ్సిడీ	=	90%
బ్ధిదారుని వాటా	=	10%

సబ్ మెర్సిబుల్ పంప్ సెట్ (8.5 H.P.)

యూనిట్ మివ	=	రూ. 83000/-
సబ్సిడీ	=	90%
బ్ధిదారుని వాటా	=	10%

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

భూమి కొనుగోలు పథకం

లబ్ధిదారుకు కేవం ఆర్థిక స్తోమత కోసమే కాకుండా సాంఘిక పరమైన హోదా కల్పించే ఉద్దేశంతో మరియు విలువ కలిగిన స్థిరాస్థిని అందివ్వడం ఈ పథకం ముఖ్యఉద్దేశం. గ్రామీణ భూమి లేని మహిళా వ్యవసాయ కూలీలకు ఈ పధకం అమలు చేయబడుతుంది.

ఈ పధకం మూడు విధాలుగా అమలు చేయబడుతుంది.

1. 3 ఎకరా మెట్ట భూమి - రూ. 9.00 లక్ష వరకు
2. 2 ఎకరా మాగాణి (బంక మట్టి) - రూ. 12 లక్ష వరకు
3. 2 ఎకరా మాగాణి (బంక మట్టి)- రూ. 15 లక్ష వరకు

ఋణ విధానం :

- సబ్సిడీ -75%
- ఎన్.ఎస్.ఎఫ్.డి.సి ఋణం - 25%

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

భూమి కొనుగోలు పథకం

అర్హత:-

- భూమి లేని వ్యవసాయ స్త్రీలు మాత్రమే అర్హులు.
- బిపిఎల్ మహిళా లబ్ధిదారులులలో నిరుపేద (పిఓపి) వర్గానికి చెందిన కుటుంబాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది.
- లబ్ధిదారుడు 18 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ మరియు 50 ఏళ్లు పైబడి ఉండకూడదు.
- వివాహితలు మాత్రమే లబ్ధిదారులుగా గుర్తించబడతారు మరియు కొనుగోలు చేసిన భూమి వారి పేర్లతో నమోదు చేయబడుతుంది.

యూనిట్ విలువ:-

- 3.00 ఎకరాలు - పొడి భూమి(Dry Land) - R. 9.00 లక్షలు
- 2.00 ఎకరాలు - ఒక పంట పండు తడి భూమి (Wet Land) - R. 12.00 లక్షలు
- 1.00 ఎకర - తడి భూమి (Wet Land) సం.నకు రెండు పంటలు R. 15.00 లక్షలు

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

భూమి కొనుగోలు పథకం

జిల్లా స్థాయి కమిటీ :-

జిల్లా స్థాయి కమిటీ ప్రతిపాదన మరియు పత్రాలను పరిశీలిస్తుంది మరియు తరువాత అర్హతగల బ్ధిదారులందరి ఎంపిక మరియు ఆమోదం కోసం జిల్లా SC సొసైటీకి పంపబడుతుంది.

జిల్లాస్థాయి కమిటీ:- జిల్లా స్థాయి కమిటీ యొక్క ఈ క్రింది విధంగా ఉంటుంది.

జాయింట్ కలెక్టర్	-	ఛైర్మన్
ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్	-	సభ్యుడు/కన్వీనర్
జాయింట్ డైరెక్టర్, అగ్రికల్చర్	-	సభ్యుడు
డి.డి. (గ్రౌండ్ వాటర్)	-	సభ్యుడు
ఆర్.డి.ఓ.	-	సభ్యుడు

ఈ కమిటీ అన్ని అవసరమైన ధృవపత్రాలను వివిధ విభాగాల నుండి సేకరిస్తుంది.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

భూమి కొనుగోలు పథకం

భూముల ఉమ్మడి తనిఖీ:

ఈ పథకం కింద కొనుగోలు చేయడానికి ప్రతిపాదించిన భూమిని మండల స్థాయి కమిటీ మరియు గుర్తించిన లబ్ధిదారులు సంయుక్తంగా పరిశీలించాలి. భూమి గురించి లబ్ధిదారుడికి సంతృప్తి, నమ్మకం ఉంటే తప్ప, అటువంటి ప్రతిపాదనను కొనసాగించలేరు.

లబ్ధిదారుడి నుండి జిల్లా ఎస్సీ సొసైటీ లిమిటెడ్ ద్వారా ప్రతి లబ్ధిదారుడి నుండి సమ్మతి యొక్క అఫిడవిట్ పొందాలి.

మండల రెవెన్యూ కార్యాలయం నుండి ధృవీకరణ పత్రం పొందాలి:

యాజమాన్యం, స్వాధీనం మరియు Enjoyment యొక్క ధృవీకరణ మరియు అవసరమైన చోట మ్యుటేషన్ సర్టిఫికెట్‌తో పాటు కొనుగోలు కోసం ప్రతిపాదిత భూమిపై పట్టాదారూ యొక్క హక్కు ధృవీకరణ పొందాలి.

పొడి భూములు భూగర్భ జల సామర్థ్యాన్ని ధృవీకరించడానికి భూగర్భ జలశాఖ:

భూ కొనుగోలు కోసం ప్రతిపాదించిన అన్ని పొడి భూములు భూగర్భ జల శాఖ భూగర్భ జల సామర్థ్యాన్ని అన్వేషించాలి.

భూమి ధర నిర్ణయించడం:

ధరను జిల్లా జాయింట్ కలెక్టర్ నేతృత్వంలో జిల్లా స్థాయి కమిటీ నిర్ణయిస్తుంది.

జిల్లా కలెక్టర్ / జిల్లా ఎస్సీ సొసైటీ చైర్మన్ పరిపానా అనుమతి ఇవ్వాలి / ఆమోదించాలి.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

ఎన్.ఎస్.ఎఫ్.డి.సి (NSFDC) పథకాలు:

చదువుకొని నిరుద్యోగులుగా ఉన్న ఎస్సీ యువతకు సుభంగా మరియు తక్కువ వడ్డీకి ఋణ సదుపాయం కల్గించి వారి పారిశ్రామిక సామర్థ్యతను గుర్తించి వాటికి అనువగు స్వయం ఉపాధి పథకాలను అమలు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్యఉద్దేశం.

ఋణ విధానం :

- సబ్సిడీ - 35%
- లబ్దిదారుని వాటా - 2%
- ఎన్ . ఎస్ .ఎఫ్ .డి .సి ఋణం - మిగిలినది

ప్రధానమైన పథకములు:

- రవాణా వాహనములు / కార్లు.
- వ్యర్థ పదార్థాలు /చెత్త రవాణా వాహనము /ఆటోలు /ట్రాక్టర్ మరియు ట్రైలర్.
- మురుగు కాలువలు శుభ్రపరిచే యంత్రాలు.
- ప్రాజెక్టు మదింపుతో పథకము, అనగా సూపర్ బజార్, టీ టిఫన్ సెంటర్స్, హోటల్స్, టెంట్‌హౌస్, రైస్ మిల్లులు చులవరాయి

  సానబట్టే యంత్రాలు
- ఎలక్ట్రానిక్ ఆటో రిక్షాలు.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

ఎన్.ఎస్.కె.ఎఫ్.డి.సి (NSKFDC) పథకాలు:

సులభంగా మరియు తక్కువ వడ్డీకి నిరుద్యోగులైన పారిశుధ్య కార్మికులకు వారి పారిశ్రామిక సామర్ధ్యతను గుర్తించివాటి అనువగు స్వయం ఉపాధి పథకాలను అమలు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్యఉద్దేశం.

ఋణ విధానం :

సబ్సిడీ	-	35%
లబ్ధిదారుని వాటా	-	2%
ఎన్.ఎస్.కె.ఎఫ్.డి.సి ఋణం	-	మిగిలినది.

ప్రధానమైన పథకములు :

- ❑ ఇన్నోవా కార్లు
- ❑ రవాణా వాహనాలు / కార్లు
- ❑ ఎలక్ట్రానిక్ ఆటోలు (చెత్త తొలగించడానికి)
- ❑ మురుగు కాల్వలు శుభ్రపరిచే యంత్రాలు

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

శిక్షణా కార్యక్రమాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్ కులాల సహకార ఆర్థిక సంస్థ ద్వారా వృత్తి విద్యా /వేతన ఉపాధి లేదా స్వయం ఉపాధి కోసం యువత నైపుణ్యా అభివృద్ధి నిమిత్తం 2019-20 సం. లో 15000 చదువుకున్న ఎస్సీ నిరుద్యోగ యువతకు వివిధ కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వబడును. నిరుద్యోగ యువత యూత్-వే పోర్టల్ (www.youthwayportal.ap.gov.in) ద్వారా నమోదు చేసుకొనవలెను. యూత్ వే పోర్టల్ లో నమోదు ద్వారా చదువుకున్న SC యువతకు ఉపాది చూపబడును.

శిక్షణా సంస్థ ద్వారా ఈ క్రింది కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది.

1. అత్యధిక విలువ తో కూడిన ఉద్యోగ ఆధారిత శిక్షణా కార్యక్రమం
2. ప్లేస్మెంట్ ఆధారిత శిక్షణా కార్యక్రమం
3. స్వయం ఉపాధి శిక్షణా కార్యక్రమం
4. సాఫ్ట్ స్కిల్స్ (మృదువైన నైపుణ్యాలు) మరియు ఆంగ్ల భాషలో ప్రావీణ్యత పెంపొందించుట.
5. సెంట్రల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ప్లాస్టిక్ ఇంజనీరింగ్ & టెక్నాలజీ, హైదరాబాద్, విజయవాడ (CIPET).
6. ఆఫెన్ టెక్ సిస్టమ్స్ సంస్థ (ప్రై) ద్వారా డ్రోన్ శిక్షణా కార్యాక్రమము.

చర్మకారులకు ఉపకరణ సామాగ్రి (Tool Kits)

చర్మకారులకు చర్మముతో తయారు చేసే బ్యాగు, బెల్ట్, పర్సు మరియు చర్మ వస్తువులు తయారుచేయుటకు టూల్ కిట్స్ కొరకు రూ. 10,000/- మంజూరు చేయబడును. మరియు ముడి సరుకు కొనుగోలు వర్కింగ్ క్యాపిటల్ కొరకు రూ. 20,000/- మంజూరు చేయబడును.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

సంఘంలోని అట్టడుగు వర్గాల జీవనోపాధి మరియు ఉపాధి అవకాశాల కల్పనపైన అభివృద్ధి ప్రధానంగా ఆధారపడి ఉంటుంది. కనీస అవసరాలు తీర్చుకునేందుకు గాను సరిపోవునంత స్థిరమైన అదనపు ఆదాయం పొందే విధంగా గిరిజనులకు ఆసరా కల్పించడం జరిగింది. ఆర్థికాభివృద్ధిని సాధించే దృష్టితో ఆదాయభద్రత సాధనకు స్థిరమైన అభివృద్ధి గమ్యం, సమ్మిళిత మరియు స్థిరమైన ఆర్థిక పెరుగుదల, ఉపాధి మరియు అందరికి పని ఆధారంగా కింది పథకాలు చేపట్టడం జరిగింది.

1) ట్రైకార్ :- ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన ఆర్థిక సహకార సంస్థ (ట్రైకార్) 1976లో ఆవిర్భవించింది. ఈ సంస్థ కార్యక్రమాలు రాష్ట్రమంతా విస్తరించాయి. దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న గిరిజనుల ఆర్థిక అభివృద్ధికి వివిధ రాష్ట్ర స్థాయి ప్రణాళికను మరియు కేంద్ర ప్రయోజిత పథకాలను అమలు చేస్తుంది. మరింత బహీనంగా ఉన్న గిరిజన తెగ (పివిటీజి) కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం అందించే సిసిడిపి పథకాన్ని అమలు చేయడంతోపాటు, గ్రామీణాభివృద్ధి, వ్యవసాయం, ఉద్యానవనం, పశుసంవర్ధక శాఖ, పరిశ్రమలు తదితర శాఖ కార్యక్రమాలను కూడా సమన్వయం చేసుకుంటుంది. ప్రభుత్వం తీసుకున్న కొత్త విధానం మేరకు ట్రైకార్ ఒక రుణ ప్రధాన సంస్థగా కాక, గిరిజన లబ్ధిదారులకు వివిధ ఆదాయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఫెసిలిటేటర్ పాత్ర నిర్వహించుచున్నది. అంతే కాకుండా స్కిల్ డెవప్మెంట్ కార్యక్రమాలు కూడా ట్రైకార్ పర్యవేక్షిస్తుంది.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

ట్రైకార్ ద్వారా ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలు :-

ఆంధ్రప్రదేశ్ పుర్విభజన తరువాత (ఆ.పు.చట్టం 2014) ఈ సంస్థను కూడా రెండుగా విభజించడమైనది. తేది. 27-06-2016 నుండి ట్రైకార్ సంస్థ ప్రధాన కార్యాలయం విజయవాడలో స్థాపించి గిరిజనుల ఆర్థిక అభివృద్ధి కోసం వివిధ కార్యక్రమాలు చేపట్టడం జరుగుతుంది. (ట్రైకార్) సంస్థ కార్యక్రమాలు రాష్ట్రమంతటా 13 జిల్లాలో విస్తరించియున్నది.

గిరిజనులలో మరింత బహీనంగా ఉన్న గిరిజన తెగలు (పివిటిజి) కోసం పరిరక్షణ మరియు అభివృద్ధి ప్రణాళిక పథకం (CCDP), గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రత్యేక సహాయంతో అభివృద్ధి పథకాలను (SCA to TSS), ఆర్థిక సహాయ పథకాను (ESS), జాతీయ షెడ్యూల్ ట్రైబల్ ఫైనాన్స్ డెవలప్మెంట్ కార్పొరేషన్ (NSTFDC) వారి సహాయంతో తక్కువ వడ్డీ, ఎక్కువ రాయితీతో రుణాలు మరియు భారత రాజ్యాంగములో అధికరణ (ఆర్టికల్) 275 (1) క్రింద షెడ్యూల్డ్ తెగల లేదా షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల అభివృద్ధికి కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయంతో మేలైన సదుపాయాలు కల్పించడంలో, కీలకమైన అంతరాలను భర్తీ చేయడానికి కావలసిన నిధులను విడుదల చేయడంలో ముఖ్య పాత్ర పోషిస్తున్నది. గిరిజనులు సేకరించిన చిన్న తరహా ఆహార ఉత్పత్తులకు గిట్టుబాటు ధరను కల్పించి వారి జీవనోపాధులు మెరుగు పరచడానికి ఏర్పాటు చేసిన గిరిజన కార్పోరేషన్ కూడా ఆర్థిక సహాయం అందించి, గిరిజనుల ఉత్పత్తును సేకరించి అమ్మేవారికి పండించే వారికి సహాయ సహాకారాలను పరోక్షంగా అందిస్తుంది.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

ట్రైకార్ ద్వారా ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలు :-

ప్రభుత్వం విధానం మేరకు ట్రైకార్ ఒక రుణ ప్రధాన సంస్థగా కాక, గిరిజన లబ్ధిదారుకు వివిధ ఆదాయ అభివృద్ధి కార్యక్రమా పై అవగాహన సదస్సును నిర్వహిస్తున్నది. ఇంతే కాకుండా ఆంధ్రప్రదేశ్ నైపుణ్య శిక్షణాభివృద్ధి సంస్థ ద్వారా నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు (Placements) యువత శిక్షణ కేంద్రాల ద్వారా (YTC) ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తల శిక్షణా కార్యాక్రమాలను ఆంధ్రప్రదేశ్ నైపుణ్యాభివృద్ధి సంస్థ (APSSDC) తో యువ శిక్షణా కేంద్రాల ద్వారా మరియు డిక్కీ అనే సంస్థ ద్వారాను గిరిజన యువతకు వివిధ రకా శిక్షణలు ఇవ్వబడుతున్నవి.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

అ) ఆర్థిక సహాయ పథకం (Economic Support Schemes) :-

దారిద్ర్యరేఖకు దిగువున ఉన్న గిరిజన కుటుంబాలను ఆదుకునేందుకు ఈ పథకం కింద ఆర్థిక సహాయం మంజూరు చేయబడుతుంది. ఇందుకు సంబంధించిన కార్యాచరణ ప్రణాళికను మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ వారు చేపడతారు. జి.ఓ.ఎం.ఎస్.101, తేది: 31-12-2013 ఆదేశాల మేరకు సబ్సిడీని యూనిట్ కాస్ట్ లో 60 శాతం రూ. లక్ష మించకుండా పెంపుద చేయడం జరిగింది. అంతేకాక ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య 31, తేది: 01-06-2015 ప్రకారం పివిటిజి ఇతర బలహీన గిరిజన తెగలకు ఇచ్చే సబ్సిడీని 60 శాతం నుంచి 90 శాతం వరకు పెంచుతూ రూ. లక్ష రూపాయలు మించకుండా ఈ కార్యక్రమాలను మరింత సమర్థవంతంగా అమలు చేయటం కోసం సమగ్ర ఉత్తర్వులను జారీ చేయటం జరిగింది. ఈ పథకాలను ఏపిసిఎఫ్ఎస్ఎస్ సంస్థ అభివృద్ధి చేసి నిర్వహిస్తున్న ఆన్‌లైన్ బెనిఫిషరీ మానిటరింగ్ సిస్టం (ఓబిఎంఎంఎస్) ద్వారా అమలు చేయటం జరుగుతున్నది. దారిద్ర్యరేఖకు దిగువున ఉన్న గిరిజన కుటుంబాలకు (ప్రాథమిక అవసరాలైన ఆహారం, దుస్తులు మరియు ఇళ్లు కొనుగోలుకు తగిన ఆదాయం లేనివారు) వ్యవసాయం, పాడి పశువులు, ISB, ఫిషరీష్ మరియు రవాణా విభాగాలో స్వయం ఉపాధి కోసం ఆర్థిక సహాయం అందిస్తుంది.

ఆ) గిరిజన ఉపప్రణాళిక కింద కేంద్ర ప్రత్యేక సహాయం (SCA to TSS):-

గిరిజనుల యొక్క జీవన స్థితిగతులు, ఆరోగ్య, నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు మౌళిక సదుపాయాలలో గల క్లిష్టమైన తేడాలను మెరు పరుచుటకు గాను ఈ పథకం ద్వారా ప్రత్యేక నిధులు మంజూరు చేయబడుచున్నవి.

మైనారిటీల సంక్షేమం

ఎ) ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లకు గౌరవ వేతనం, హజ్ మరియు హోలీ లాండ్ యాత్రకు వెళ్ళేవారికి ఆర్థిక సహాయం:

నేపథ్యం : రాష్ట్రంలోని మైనారిటీ వర్గాలకు చెందిన వారి సంక్షేమం కొరకు మసీదు మరియు దర్గాలలో ఉండే ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లకు గౌరవ వేతనాలు మరియు పవిత్ర యాత్రలకు వెళ్ళే ముస్లిం సోదరులకు ఆర్థిక సహాయం అందించుట కొరకు.

ప్రయోజనం : మసీదు మరియు దర్గాలలో ఉండే ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లకు గౌరవ వేతనాలు ఇచ్చేందుకు వినూత్న పథకం తెచ్చారు. నెలకు ఇమామ్‌కు రూ. 5 వేలు, మౌజామ్‌లకు రూ. 3 వేల ఇస్తున్నారు.

అర్హతలు : మసీదు మరియు దర్గాలలో ఉండే ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లుగా గుర్తింపు పొందుయుండాలి.

దరఖాస్తు విధానం : ముస్లిం వక్ఫ్ బోర్డుకు దరఖాస్తు చేయడం ద్వారా

ఆర్థిక లబ్ధి : రాష్ట్ర మైనారిటీ శాఖ ద్వారా నిధుల కేటాయింపు

నిధుల లభ్యత : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపులు.

మైనారిటీల సంక్షేమం

బి) పాస్టర్ల గౌరవ వేతనాలు, జీతాలు వగైరా:

నేపథ్యం	:	రాష్ట్రంలోని చర్చి పాస్టర్లకు, వారి నిర్వహణ ఖర్చులకు గాను ఆర్థిక సహాయం అందించుట కొరకు
ప్రయోజనం	:	గుర్తించబడిన చర్చి పాస్టర్లకు గౌరవ వేతనం రూ. 5 వేలు చొప్పున ఆర్థిక సహాయం.
అర్హతలు	:	గుర్తించబడిన చర్చి పాస్టర్లు అయి ఉండాలి.
దరఖాస్తు విధానం	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర క్రిస్టియన్ మైనారిటీస్ ఫైనాన్స్ కార్పోరేషన్ (ాాాజవిఖీజ) కు దరఖాస్తు చేయడం ద్వారా
ఆర్థిక లబ్ధి	:	రాష్ట్ర మైనారిటీ శాఖ ద్వారా నిధుల కేటాయింపు
నిధుల లభ్యత	:	రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపులు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ బ్రాహ్మణ సంక్షేమ సంస్థ

అమలు చేస్తున్న పథకాల సంక్షిప్త సమాచారం 2019-20

1) వేదవ్యాస వేద విద్యా పథకం

ఆశయం : వేదాభ్యాసం చేసి విద్యార్థులకు ఆర్థిక సహాయం అందించడం.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. వేదవిద్య (స్మార్తం / యజుర్వేదం / ఋగ్వేదం / సామవేదం /అధర్వణ వేదం) తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం / ఆం.ప్ర. దేవదాయశాఖ గుర్తించిన లేదా ఆం.ప్ర. బ్రాహ్మణ సంక్షేమ సంస్థ జాబితాలో వున్న ఏదేని ప్రైవేటు వేదపాఠశాలలో పూర్తికాలపు కోర్సుగా అభ్యసిస్తూ వుండాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : స్మార్తం రూ.12,000/- మూలం, రూ. 12,000/- పదం రూ.24,000/-

క్రమం రూ. 30,000/- జట రూ. 36,000/- ఘనం రూ.36,000/-

2) గాయత్రి విద్యా పథకం

ఆశయం : ఎస్.ఎస్.సి. / ఇంటర్మీడియట్ లేదా తత్సమానం / గ్రాడ్యుయే షను / వృత్తి విద్యా కోర్సులు మొదలైన కోర్సులలో 2018- 2019 విద్యా సంవత్సరానికి విద్యా సంస్థలలో సర్వప్రథము లుగా వచ్చిన విద్యార్థులను గుర్తించుట.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. 2018-19 విద్యా సంవత్సరానికి విద్యాసంస్థలో తాను చదువు తున్న కోర్సుల సర్వప్రథముడు/ ప్రథమురాలు అయి వుండాలి.

3. ఎస్.ఎస్.సి. / ఇంటర్మీడియట్ లేదా తత్సమానం / గ్రాడ్యుయే షను కోర్సులు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పూర్తిచేసి వుండాలి. కాని వృత్తి విద్యా కోర్సులలో సర్వ ప్రథములు (10+2 తర్వాత ఏదేని 4 సంవత్సరాల వృత్తివిద్యా కోర్సు) భారతదేశంలో ఎక్కడినుంచైనా కోర్సు పూర్తి చేయవచ్చును.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : ఎస్ఎస్‌సి రూ. 7,500/- ఇంటర్మీడియట్ రూ. 10,000/-

గ్రాడ్యుయేషన్ రూ. 15,000/- వృత్తివిద్యా కోర్సులు రూ. 20,000/-

3) భారతి విద్యా పథకం : పేద బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు ఆర్థిక సహాయం అందించడం ద్వారా విద్యను కొనసాగించడానికి ప్రోత్సహించడం కోసం ఈ పథకం ప్రవేశ పెట్టబడింది

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ వుండాలి.

2. తల్లిదండ్రుల/సంరక్షకుల వార్షిక ఆదాయం రూ. 3 లక్షలకు మించరాదు.

3. విద్యార్థి, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో గుర్తింపు పొంది, ప్రఖ్యాతి వహించిన ఏదేని కాలేజీలో 2019-20 విద్యా సంవత్సరంలో చదువుతూ వుండాలి.

4. వెనుకటి సంవత్సరము (ల) అన్ని సబ్జెక్టులలో ఉత్తీర్ణత సాధించి వుండాలి.

తరగతి : 1వ తరగతి నుండి 5వ తరగతి వరకు

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 5,000/-

తరగతి : 6వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 7,000/-

ఆశయం : ఇంటర్మీడియట్ లేదా తత్సమానం

(ITI, D.Ed., Polytechnic, TTC, D. Pharmacy)

ఆంధ్రప్రదేశ్ బ్రాహ్మణ సంక్షేమ సంస్థ

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 10,000/-

ఆశయం : గ్రాడ్యుయేషను (10+12 తర్వాత 3 సంవత్సరాల కాల వ్యవధి గల కోర్సులను ఈ విభాగంలో పరిగణిస్తారు.) అనగా, B.A., **B.Com., B.Sc.,** మొదలైనవి. డీ.జుస.,ని కూడ కలుపుకుని.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 15,000/-

ఆశయం : వృత్తివిద్యా కోర్సులు.

(10+12 తర్వాత 4 సంవత్సరాల కాల వ్యవధి గల కోర్సులను ఈ విభాగంలో పరిగణిస్తారు.)

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : వృత్తివిద్యా కోర్సులు. చార్టర్డు ఎకౌంటెన్సీ ఇంటరు IPCC)

అర్హతలు : 2018 లో CPT /గ్రాడ్యుయేషను లో ఉత్తీర్ణత సాధించి వుండాలి. మే 2019 లేక నవంబరు 2019 లో జరిగే ఇంటర్ (IPCC) కోర్సు పరీక్షకు రిజిస్టరు చేయించుకొని, ఫీజు చెల్లించి వుండాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : వృత్తి విద్యా కోర్సు - ఛార్టర్డ్ అకౌంటెంట్ ఫైనల్

అర్హతలు : ఇంటర్ (IPCC) కోర్సుకు చెందిన రెండు గ్రూపులనూ 2014 తర్వాత ఉత్తీర్ణుడై మే 2019, లేక నవంబరు 2019 లో జరిగే C.A ఫైనల్ పరీక్షకై రిజిస్టర్ చేయించుకొని ఫీజు చెల్లించి వుండాలి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ బ్రాహ్మణ సంక్షేమ సంస్థ

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ శిగ్రాడ్యుయేషన్ (10ం2ం3) తర్వాత 2సం.లు లేక అంతకు మించిన వ్యవధి గల ఏ కోర్సు అయినా ఈ విభాగంలో వస్తుంది. అంటే (**M.Sc., M.A., M.Com., M.Tech., M.D., M.Pharm., M.B.A.)** మొ..

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : విదేశాలలో మాస్టర్సు డిగ్రీ. (12 కాల పరిమితికి తక్కువ కాని ఏదైనా విదేశీ మాస్టర్సు డిగ్రీ.)

అర్హతలు : తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకుడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో నివసిస్తూ వుండాలి.

తల్లిదండ్రుల / సంరక్షకుని వార్షికాదాయం రూ.6 లక్షల లోపు వుండాలి.

విదేశాలలో 2019-20 సంవత్సరానికి ఏదేని మాస్టర్సు డిగ్రీ ప్రోగ్రాం చదవడానికి ప్రవేశం పొంది వుండాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 10,00,000/- (18 నెలల కనీస కాల పరిమితి గల కోర్సులకు)

రూ. 5,00,000/- (12 నుంచి 18 నెలల కనీస కాల పరిమితి గల కోర్సులకు)

4) వశిష్ట పోటీ పరీక్షల శిక్షణ పథకం

ఆశయం : కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు (రైల్వే, బ్యాంకులు, సివిలు సర్వీసులు, పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్, స్టాఫ్ సెలక్షన్ కమీషన్ వంటి ఉద్యోగాల కొరకై) నిర్వహించే పోటీ పరీక్షల కు శిక్షణ ఇప్పించే పథకం.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. తల్లిదండ్రుల / సంరక్షకుని వార్షికాదాయం రూ.6 లక్షల లోపు వుండాలి.

3. సంబంధిత పోటీ పరీక్ష వ్రాయడానికి అర్హులై వుండాలి.

4. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందించే ఇటువంటి పథకం క్రింద ఇప్పటికే ప్రయోజనం పొంది ఉండరాదు.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : శిక్షణ రుసుము విద్యార్థి/శిక్షణ సంస్థకు నేరుగా అందించ బడుతుంది. బయట వేరే వూళ్ళ నుండి శిక్షణకు వచ్చే విద్యార్థులకు లాడ్జింగ్ మరియు బోర్డింగ్ చార్జీల కొరకు రోజుకు రూ. 200/- చెల్లించ బడుతుంది.

5) ద్రోణాచార్య నైపుణ్యాభివృద్ధి పథకం

ఆశయం : ఉపాధి లేదా ఉద్యోగాలకు అవసరమైన వృత్తి నైపుణ్యం సాధించడానికి ఈ పథకం క్రింద యువతీ యువకులకు గుర్తించిన శిక్షణ సంస్థలలో శిక్షణను ఇప్పిస్తారు.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. తల్లిదండ్రుల / సంరక్షకుని వార్షికాదాయం రూ.6 లక్షల లోపు వుండాలి.

3. సంబంధిత పోటీ పరీక్ష వ్రాయడానికి అర్హులై వుండాలి.

4. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందించే ఇటువంటి పథకం క్రింద ఇప్పటికే ప్రయోజనం పొంది ఉండరాదు.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : శిక్షణ రుసుము విద్యార్థి/శిక్షణ సంస్థకు నేరుగా అందించ బడుతుంది. బయట వేరే వూళ్ళ నుండి శిక్షణకు వచ్చే విద్యార్థులకు లాడ్జింగ్ మరియు బోర్డింగ్ చార్జీల కొరకు రోజుకు రూ. 200/- చెల్లించ బడుతుంది.

6) క్రశ్యప ఆహార మరియు ఆశ్రయ పథకం

ఆశయం : ఈ పథకం క్రింద పేద, అనాధ పిల్లలకు (14 సంవత్సరాల లోపు),దివ్యాంగులకు, వితంతువులకు మరియు 60 ఏళ్ళు పైబడిన వృద్ధులకు, 50 ఏళ్ళు దాగిన వివాహం కాని లేదా భర్త వదిలి వేసిన, పేద బ్రాహ్మణ మహిళలకు వారి ఆశ్రయం మరియు ఆహారం కోసం నెలనెలా ఆర్ధిక సహాయం అందించే పథకం.

అర్హతలు : 1. అర్జీదారు వార్షికాదాయం రూ. 75,000/- మించరాదు.

2. అర్జీదారు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ వుండాలి.

3. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుండి ఇప్పటికే ఇటువంటి పథకాల క్రింద (YSR పెన్షన్ కానుక మొ.) ప్రయోజనం పొందుతూ వుండకూడదు.

అందించే ఆర్ధిక సహాయం : రూ. 2000/- (అనాధలు, దివ్యాన్గులు, వితంతువులు, భర్త వదిలివేసిన మహిళలు, స్వతంత్రంగా నివసిస్తున్న వృద్ధులు.)

రూ. 4000/- (ఏదైనా వృద్ధాశ్రమంలో నివసిస్తున్న వృద్ధులు.)

7) గరుడ అంత్యక్రియల సహాయ పథకం

ఆశయం : బ్రాహ్మణ కుటుంబాలలో ఎవరైనా మరణించినప్పుడు అంత్యక్రియల ఖర్చు కోసం ధనం లేనప్పుడు ఆర్థిక సహాయం అందించే పథకం.

అర్హతలు : 1. అర్జీదారు వార్షికాదాయం రూ. 75,000/- మించరాదు.

2. మరణించిన వారి కుటుంబ సభ్యులు/దగ్గరి బంధువులు (భార్య లేదా

3. భర్త,కొడుకు,కుమారుడు,కుమార్తె,తల్లిదండ్రులు,మనుమడు) వ్యక్తి మరణించిన తేదీనుండి 45 రోజులలోగా సంబంధిత పత్రాలతో(మరణ ధ్రువ పత్రం) దరఖాస్తు చేయాలి.

4. దరఖాస్తుదారు తాన మరణించిన వ్యక్తికి న్యాయబద్ధమైన వారసుడిని/వారసురాలిని అని స్వీయ ధ్రువ పత్రాన్ని పొందుపరచాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 10,000/-

8) కళ్యాణమస్తు పథకం

ఆశయం : పూర్తి కాలపు పురోహితులు/అర్చకులు/వేదపండితులను వివాహం చేసుకునే పేద బ్రాహ్మణ యువతులకు ప్రోత్సాహకంగా ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించే పథకం.

అర్హతలు : 1. పెండ్లి కుమార్తె (దరఖాస్తుదారు)కు వివాహ సమయానికి 18 సంవత్సరములు మరియు పెండ్లి కుమారునికి 21 సంవత్సరాల వయసు నిండి వుండాలి.

2. పెండ్లి కుమార్తె మరియు ఆమె తల్లిదండ్రులు బ్రాహ్మణ కులములకు చెందిన వారై వుండాలి.

3. పెండ్లికుమారుడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ పౌరోహిత్యం/అర్చకత్వం/ వేదపారాయణం వృత్తుల ద్వారా జీవనోపాధి పొందుతూ వుండాలి.

4. పెండ్లి కుమారుడు వేరే ఇతర సంస్థలో పూర్తికాలపు ఉద్యోగి అయి వుండకూడదు. వేరే వృత్తుల ద్వారా ఉపాధి పొందకూడదు. పూర్తికాలపు వ్యాపారవేత్త పారిశ్రామికవేత్త అయి వుండకూడదు.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 75,000/-

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు - ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

చేసి, అన్ని సంక్షేమ కార్పొరేషన్ లను ఒకే వేదిక మీదకు తీసుకు వచ్చి ఆదే విధంగా అన్ని సంక్షేమ సంస్థలు ఉపయోగించే విధంగా OBMMS ను అభివృద్ధి చేయాలని, దీనిని ముఖ్యమంత్రి గారి డాష్ బోర్డుకు సమకాలీకరించాలని నిర్ణయించడమైనది. OBMMS Portal లో గణనీయంగా పునః రూపకల్పన చేసి ఈ క్రింద మార్పులు, చేర్పులు చేయడమైనది.

- బ్యాంకర్లకు క్రొత్త లాగిన్ ఇవ్వడం, దానిలో వారు నూతనంగా తెరిచే ఖాతాల వివరాలు పొందుపర్చటం, పథకాల అమలుకు సంబంధించిన వివరాను అప్లోడ్ చేయటం మొదలైనవి.
- జియోటాగింగ్ విధానం
- బయోమెట్రిక్ విధానం అమలు
- గుర్తించబడిన సంస్థలచే యూనిట్ల పర్యవేక్షణ మరియు మూల్యాంకములు
- బ్యాక్ ఎండ్ సబ్సిడీ విధానం అమలు
- రికవరీ మాడ్యూల్ తయారీ

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు - ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

1. దరఖాస్తు నమోదు :

అన్ని కార్పొరేషన్‌లు వారి బడ్జెట్ కేటాయింపు ప్రకారం కార్యాచరణ ప్రణాళికను తయారు చేసి అమోదిస్తాయి.

ఎ. మొత్తం లక్ష్యాన్ని సంబంధిత సంక్షేమ సంస్థలచే మండలాల వారీగా మరియు బ్రాంచ్ వారీగా విభజించబడతాయి.

బి. మండలాల వారీగా / బ్రాంచ్ వారీగా ఉన్న లక్ష్యాల ప్రకారం, అన్ని సంక్షేమ సంస్థలచే మండల స్థాయి లో ఒక సాధారణ గుర్తింపు కార్యక్రమం ఉంటుంది.

సి. ఎం.పి.డి.ఓ రిజిస్టర్డ్ అభ్యర్థులందరికీ స్క్రీనింగ్-కమ్-సెక్షన్ కమిటీ ముందు హాజరుకావాలని సమాచారం పంపిస్తారు.

డి. అభ్యర్థులకు తేదీని మరియు వేదిక (స్థలం), ఎం.పి.డి.ఓ తెలియ చేయునప్పుడు కమిటీ సభ్యులకు కూడా సమాచారము పంపబడును.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు - ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

2. మండ స్థాయి ఎంపిక కమిటీ :

మండల స్థాయి / మునిసిపాలిటీ/ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ కమిటీలు ప్రభుత్వ శెలవుదినాలను మినహాయించి ఎంపిక ప్రక్రియ ప్రారంభమైన 72 గంటలలోపు జాబితాను ఖరారు చేయాలి. ఎంపిక ప్రక్రియకు హాజరైన సభ్యుల వివరాలను సాఫ్ట్‌వేర్ లో పొందుపర్చబడును. ఎంపిడిఓ / కమిషనర్లు / మునిసిపల్ కమిషనర్ సభ్యుల సంతకాలను నమోదు చేయాలి. మరియు ఎంపిక జాబితాలో సంతకం చేయడానికి నిరాకరించిన అధికారికేతర సభ్యుల పేర్లను కూడా నమోదు చేయాలి.

3. బయోమెట్రిక్ ప్రామాణీకరణ :

ఎంపిక పూర్తయిన తరువాత, ఎంపికైన అభ్యర్థుల బయో మెట్రిక్ ప్రామాణీకరణ, సంబంధిత ఎంపిడిఓలు / మునిసిపల్ కమిషనర్ కార్యాయంలో, అందుబాటులో ఉన్న ట్యాబ్ ల ద్వారా తీసుకోబడును.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు -
ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

4. MPDO / మునిసిపల్ Commissioner లాగిన్ :

సంబంధిత MPDO / మునిసిపాలిటీ కమిషనర్లు / మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ల కమిషనర్లు ఎంచుకున్న జాబితాను ఫార్వార్డ్ చేస్తున్నప్పుడు అతను / ఆమె నాన్ ఆపరేటివ్ SB ఖాతాను మరియు సున్నా (Zero Balance) ఖాతా OBMMS పోర్టల్ ద్వారా తెరవడానికి బ్రాంచ్ మేనేజర్ (ఫైనాన్సింగ్ బ్యాంక్) కు ఒక లేఖను వ్రాయవలెను.

5. బ్యాంకర్లు లాగిన్/ సమ్మతి లేఖ జారీ :

ఎ. లబ్ధిదారుడు బ్యాంక్ కు డిఫాల్టర్ కాదు అని బ్రాంచ్ మేనేజర్ ధృవీకరిస్తారు.

బి. లబ్ధిదారుని ధృవీకరించిన తరువాత, బ్రాంచ్ మేనేజర్ నాన్-ఆపరేటివ్ ఎస్బి ఖాతా మరియు ‘0’ బ్యాలెన్స్ లోన్ అకౌంట్ నంబర్లను తెరిచి, బ్యాంకర్స్ లాగిన్‌లో OBMMS పోర్టల్‌లో రెండు ఖాతా నంబర్లను నమోదు చేస్తాడు.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు -
ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

సి. బ్ధిదారుడు బ్యాంకులకు డిఫాల్టర్ గా కనబడితే, అతను ఎగవేత వివరాలను పంపి లబ్ధిదారుని ఎంపికను తిరస్కరిస్తాడు.

డి. ఎం.పి.డి.ఓ. (MPDO) ద్వారా బ్యాంక్ వివరాలను వెంటనే సంక్షేమ సంస్థల సంబంధిత ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్లకు సమర్పించబడుతుంది.

ఇ. బ్రాంచ్ మేనేజర్ జాబితాతో పాటు రెండు ఖాతా నంబర్లను MPDO లాగిన్‌కు పంపబడును. MPDO క్రమంగా సీనియర్ అసిస్టెంట్ లాగిన్ కు పంపుతారు. సంబంధిత వెల్ఫేర్ కార్పొరేషన్ లోని సీనియర్ అసిస్టెంట్ చెక్-లిస్ట్ ప్రకారం వివరాలను ధ్రువీకరిస్తారు. మరియు అతని వ్యాఖ్యను నోట్ ఫైల్, ప్రొసీడింగ్స్ మరియు అనుసంధానంతో EO / AEO లాగిన్‌కు పంపబడతాయి.

6. ED లాగిన్:

ప్రతిపాధనను EO / AEO అదే చెక్-జాబితాను మరోసారి ధృవీకరిస్తారు. మరియు అతని వ్యాఖ్యలతో పాటు ED లాగిన్‌కు ఫార్వార్డ్ చేయబడును.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు - ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

7. జిల్లా కలెక్టర్ల లాగిన్ :

ఎ. వెల్ఫేర్ కార్పొరేషన్ యొక్క ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ నోట్ ఫైల్, బ్యాంక్ బ్రాంచ్ వారీగా ప్రొసీడింగ్స్ మరియు అనుబంధ జాబితాను జిల్లా కలెక్టర్ కు పోర్టల్ ద్వారా సమర్పించి అనుమతి పొందవచ్చును. డిజిటల్ సంతకం ద్వారా జిల్లా కలెక్టర్ ఫైల్‌ను ఆమోదిస్తారు.

బి. జిల్లా కలెక్టర్ యొక్క పరిపాలనా అనుమతి పొందిన తరువాత, వాటిని సంబంధిత బ్యాంకు శాఖలకు పంపబడుతుంది మరియు సబ్సిడీ విడుదల కోసం సంబంధిత సంస్థ యొక్క వైస్ ఛైర్మన్ & మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ (VC & Managing Director) ఆమోదం కొరకు సమర్పించబడును.

8. లబ్ధిదారునికి ఖాతా కి సబ్సిడీ బదిలీ :

ఎ. నిధు బదిలీ కోసం ఖాతా నెంబర్లను CFMS కు పంపబడును.

బి. CFMS ద్వారా ఈ మొత్తాన్ని సంబంధిత బ్ధిదారుడి నాన్-ఆపరేటివ్ సేవింగ్ ఖాతాకు బదిలీ చేయబడును.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు -
ఆన్‌లైన్ లబ్దిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

9. బ్యాక్ ఎండ్ సబ్సిడీ విధానం ప్రకారం యూనిట్ల గ్రౌండింగ్ :

ఎ. బ్యాక్ ఎండ్ సబ్సిడీ మార్గదర్శకాల ప్రకారం, బ్రాంచ్ మేనేజర్ సబ్సిడీ మొత్తాన్ని టర్మ్ డిపాజిట్ రసీదు (టిడిఆర్) లో రెండు సంవత్సరాల లాకింగ్ పీరియడ్ లో ఉంచుతారు.

బి. మంజూరు క్రమంలో సూచించిన మొత్తం యూనిట్ వ్యయాన్ని విడుదల చేయడం ద్వారా బ్రాంచ్ మేనేజర్ ఈ పథకాన్ని గ్రౌండ్ చేస్తారు.

సి. ఎంపిడిఓ, బ్రాంచ్ మేనేజర్, లబ్ధిదారుడు మరియు సంబంధిత కార్పొరేషన్ ప్రతినిధితో కూడిన గ్రౌండింగ్ కమిటీ ఈయూనిట్‌ను గ్రౌండ్ చేస్తుంది.

డి. బ్రాంచ్ మేనేజర్ యూనిట్ యొక్క ఫోటో ను యు.సి. తో పాటు పోర్టల్‌లో గ్రౌండింగ్ వివరాలను అప్‌లోడ్ చేయవలెను.

10. యూనిట్ల జియో-ట్యాగింగ్:

ప్రతి ఆరునెలల తరువాత, ఎంచుకున్న ఏజెన్సీ యూనిట్ యొక్క జియోట్యాగింగ్ ఫోటోను తీసుకుంటుంది మరియు పోర్టల్‌లో అప్‌లోడ్ చేయడానికి సంబంధిత ED కి సమర్పిస్తుంది.

11. మూడవ పార్టీ ధృవీకరణ / యూనిట్ల ఆడిట్ :

ఎంపిక చేయబడిన మూడవ పార్టీ ధృవీకరణ కూడా ఎంచుకున్న ఏజెన్సీ ద్వారా చేయబడుతుంది. దీనిని రెండు దశల్లో, అనగా ప్రతి 6 నెలలకు మరియు 15వ నెల తరువాత పర్యవేక్షించి OBMMS పోర్టల్‌లో అప్‌లోడ్ చేయడానికి నిర్దేశిత ప్రొఫార్మాలోని ధృవీకరణ వివరాలను సంబంధిత ED కి సమర్పిస్తారు.

12. బ్ధిదారు రుణ ఖాతాకు సబ్సిడీ సర్దుబాటు:

ఎ. రెండేళ్లు పూర్తయిన తరువాత, గ్రౌండింగ్ కమిటీ మరోసారి భౌతికంగా యూనిట్ పర్యవేక్షించి ధృవీకరిస్తారు మరియు రికవరీ వివరాలను గమనించి, సబ్సిడీ మొత్తాన్ని లబ్ధిదారుడి రుణ ఖాతాకు సర్దుబాటు చేసేందుకు సంబంధిత ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ వారికి సమర్పిస్తారు. సంబంధిత ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ సంబంధిత బ్రాంచ్ మేనేజర్‌కు టిడిఆర్ ఉపసంహరణకు అనుమతి ఇస్తారు మరియు లబ్ధిదారుడి రుణ ఖాతాకు సబ్సిడీ ని సర్దుబాటు చేస్తారు.

బి. బ్యాక్ - ఎండ్ సబ్సిడీ మార్గదర్శకాల ప్రకారం, బ్రాంచ్ మేనేజర్ TDR పై వడ్డీ చెల్లించరు మరియు సబ్సిడీ మొత్తం పరిమాణంపై వడ్డీని వసూలు చేయరు.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు - ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

13. యుసిలు మరియు యూనిట్ ఫోటో అప్‌లోడ్:

ED యూనిట్ల గ్రౌండిరగ్‌ను పర్యవేక్షిస్తారు మరియు సంబంధిత బ్యాంక్ మేనేజర్ పజ డ వీణ కి వినియోగ ధృవీకరణ పత్రాన్ని పంపుతారు.

14. మండల స్థాయిలో జెఎమ్ఎల్‌బిసి సమావేశాలలో, గ్రౌండ్ చేసిన యూనిట్ల స్థితి మరియు బ్యాంకులు తిరస్కరించిన యూనిట్లు మరియు కారణాలు సమీక్షించబడతాయి.

15. రవాణా పథకాలకు సంబంధించి, యూనిట్ల హైపోథెకేషన్ బ్యాంకులకు అనుకూలంగా జరుగుతుంది.

16. బ్యాంకు రుణ మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించిన తరువాత ఫైనాన్సింగ్ బ్యాంక్ యూనిట్ యొక్క హైపోథెకేషన్‌ను విడుదల చేస్తారు.

THANK YOU

గ్రామ సచివాలయ
సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుల
శిక్షణ కరదీపిక

SOCIAL WELFARE DEPARTMENT

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

భారత రాజ్యాంగం

పీఠిక

భారతదేశ ప్రజలమగు మేము, భారతదేశమును సార్వభౌమ్య, సామ్యవాద,

లౌకిక, ప్రజాస్వామ్య, గణరాజ్యముగ నెలకొల్పుటకు మరియు అందలి

పౌరులెల్లరకు సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, న్యాయమును,

భావము, భావప్రకటన, విశ్వాసము, ధర్మము, ఆరాధన -- వీటి స్వాతంత్ర్యమును,

అంతస్తులోను, అవకాశములోను సమానత్వమును, చేకూర్చుటకు;

మరియు వారందరిలో వ్యక్తి గౌరవమును, జాతీయ సమైక్యతను, అఖండతను

తప్పక ఒనగూర్చు సౌభ్రాతృత్వాన్ని, పెంపొందించుటకు,

సత్యనిష్ఠా పూర్వకముగ తీర్మానించుకొని,

ఈ 1949వ సంవత్సరము నవంబర్ 26వ దినమున

మా రాజ్యాంగ సభయందు ఇందుమూలముగ, ఈ రాజ్యాంగమును

అంగీకరించి, అధిశాసనము చేసి మాకు మేము ఇచ్చుకొన్నవారమైతిమి.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

15. మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానం కారణంగా చూపే వివక్షత నిషేధం

1) మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానం కారణంగా రాజ్యం పౌరులపట్ల వివక్షతను చూపరాదు.

2) మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానం కారణంగా ఏ పౌరుడూ ఏ విధమైన అనర్హతలకు, బాధ్యతలకు, ప్రతిబంధకములకు గురి చేయబడరాదు.

ఎ) ప్రత్యేముగా ప్రజలందరూ ఉపయోగించే షాపులు, హోటళ్లు, విశ్రాంతి, వినోద గృహములు స్థలములు అనుభవించుటయందు;

బి) సర్వజనుల ఉపయోగార్థం అంకితమైన పాక్షికంగా కానీ, పూర్తిగా కానీ రాజ్య నిధులతో నిర్వహింపబడుతున్న బావులు, చెఱువు , స్నానఘట్టాలు, రహదారులు, విహారస్థలాలు వీటి అనుభవములో ఏ వ్యక్తిని అభ్యంతరపరచరాదు.

3) అయినప్పటికీ ఈ ఆర్టికల్‌లోని అంశములు ఏవీ స్త్రీలకు మరియు పసివారి సంక్షేమం కొరకు ప్రత్యేక రక్షణలను ఏర్పరుచుటయందు రాజ్యమునకు ఉన్న అధికారమునకు అడ్డురావు.

4) ఈ ఆర్టికల్‌లోని అంశములు ఏవీ మరియు ఆర్టికల్ 29 క్లాజ్ (2) లోని అంశములు; షెడ్యూల్ట్‌కులాల వారికి, షెడ్యూల్ట్ తెగలవారికి మరియు సాంఘికముగాను విద్యలోను వెనుకబడిన ఇతర తరగతుల వారికి ప్రత్యేక రక్షణలను ఏర్పరచుటయందు రాజ్యమునకు ఉన్న అధికారమునకు అడ్డురావు.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

5) పైన ఉదహరించిన అంశములు ఏవీ షెడ్యూల్ కులముల వారికీ, షెడ్యూల్ తరగుతులవారికీ, మరియు వెనకబడిన తరగతుల వారికీ విద్యావకాశాలలో కల్పించు రక్షణలను ప్రైవేట్ విద్యా సంస్థలలో, అవి ప్రభుత్వంచేత సహాయమునకు పొందుచున్న లేక పొందినవైనా, ఏర్పరుచుటయందు రాజ్యమునకు ఉన్న అధికారమునకు అడ్డురాదు. అయితే, ఈ అధికారము అల్ప సంఖ్యాక వర్గాలు ఏర్పరచుకొను సంస్థలకు వర్తించదు.

16. ప్రభుత్వోద్యోగ వసతులతో సమానావకాశాలు

1) రాజ్యములోని అన్ని ప్రభుత్వోద్యోగములలోనూ, ప్రభుత్వోద్యోగవసతుల్లోనూ పౌరులందరికీ సమానావకాశములు ఉండవలెను.

2) మత, జాతి, కుల, లింగ, జన్మస్థానములలో అన్నింటిని గాని లేక ఏ ఒక్కటిని గాని కారణంగా, ఉద్దేశించి ప్రభుత్వోద్యేగార్హతలలోనూ, ప్రభుత్వోద్యోగములలోనూ చేర్చుకొనుటలోనూ పౌరులమధ్య వివక్షత చూపరాదు.

3) అయినప్పటికిని జన్మస్థానమును బట్టి రాష్ట్ర మరియు కేంద్రపాలిత, ప్రాంతముల ప్రభుత్వోద్యోగములలోని స్థానిక సంస్థలలోని మరియు స్వాధికార సంస్థలలోని ఉద్యోగములను స్థానికులకు కేటాయించు విధములో చట్టమును చేయు అధికారము పార్లమెంటుకు ఉన్నది. ఈ కేటాయింపు ఏదైనా ఒక తరగతికి లేక కొన్ని తరగతుల ఉద్యోగములకు పరిమితమయి వుండవలెను. ఈ కేటాయింపు ఉద్యోగుల నియామకం కంటే ముందు నిర్ణయించబడినవై ఉండవలెను.

4) అయినప్పటికీ, వెనుకబడిన తరగతులవారికి ప్రభుత్వోద్యోగములలోనూ, అవకాశములలోనూ ప్రత్యేక కేటాయింపులను ఏర్పరచు అధికారము రాజ్యమునకు ఉన్నది. వెనుకబడిన తరగతులవారు ప్రభుత్వోద్యోగములలో తగినంతమంది లేనట్లు రాజ్యము అభిప్రాయపడినపుడు మాత్రమే తదుచితమైన కేటాయింపులను చేయవచ్చును.

4ఎ) అయినప్పటీ, షెడ్యూల్డ్ తెగులు, షెడ్యూల్డ్ కులములకు చెందినవారికి ప్రభుత్వోద్యోగములలో పదోన్నతులయందు కూడా ప్రత్యేక కేటాయింపులను ఏర్పరచు అధికారము రాజ్యమునకు ఉన్నది. ఉన్నత పదవులలో వారికి సీనియారిట

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

ప్రసాదించు అధికారము కూడా రాజ్యమునకు ఉన్నది. షెడ్యూల్ తెగలు, షెడ్యూల్ కులములవారు తగినంతమంది ప్రభుత్వోద్యోగములలో లేనట్లు రాజ్యము అభిప్రాయపడినచో తదుచితమైన పదోన్నతులకు అనువైన కేటాయింపులను చేయవచ్చు.

17. అస్పృశ్యత నిషేధించడమైనది

ఇందు మూలముగా అస్పృశ్యత నిషేధింపబడినది. అస్పృశ్యత అనేది ఏ రూపములో ఉన్నా అన్ని స్వరూపములు నిషేధింపబడినవి. అస్పృశ్యత అను ఆచారము కింద అనుభవిస్తున్న అనర్హతలను ఎవరైనా అస్పృశ్యుల పట్ల అమలు చేసినచో అట్టి చర్య నేరముగా నిర్ధారింపబడి శిక్షార్హమగును.

23. మానవుల క్రయ విక్రయాల నిషేధం నిర్బంధకూలీ నిషేధం

1) సజీవులైన వ్యక్తులను వ్యాపార వస్తువులుగా మార్చి ఎవరూ వ్యాపారం చేయరాదు. బానిస వ్యాపారం బేగార్ మరియు తత్సంబంధిత వ్యాపారం నిషేధించబడినది. వీటితో వ్యాపారం చేయువారు శిక్షార్హులు. నిర్బంధ సేవ కూడా నిషేధింపబడినది. వ్యక్తులను నిర్బంధసేవకు గురిచేయువారు శిక్షార్హులు.

24. కర్మాగారాలలో పనివారి నియామకం, నిషేధం

1) 14 సంవత్సరముల వయస్సు నిండని పసివారిని కర్మాగారములలోనూ, భూగర్భముల యందు, ప్రమాదకరమైన పనులలోనూ నియమించరాదు.

29. అల్పసంఖ్యాకుల సంక్షేమ రక్షణ

1) ప్రత్యేకమైన భాషా, లిపి, సంస్కృతి కల ప్రజాసమూహములకు భారతదేశములో వారు ఎక్కడ నివసిస్తున్నా వారి భాషనూ, లిపినీ, సంస్కృతినీ పరిరక్షించుకునే హక్కు కలదు.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

30. విద్యాసంస్థలను స్థాపించుట, నిర్వహించుట కొరకు అల్ప సంఖ్యాకులకు కల్పించిన రక్షణలు

1) అల్పసంఖ్యాకులందరికీ మతపరమైనవి అయినా లేక భాషాపరమైనవైనా, వారి సంక్షేమం కొరకు ప్రత్యేకమైన విద్యాసంస్థలను ఏర్పాటు చేసుకొని నిర్వహించుకొనే హక్కు ఉన్నది.

2) విద్యాసంస్థలకు రాజ్యం మంజూరు చేసే గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్‌ను అల్పసంఖ్యాకులు నిర్వహించే సంస్థలకు నిరాకరించరాదు.

38. ప్రజా సంక్షేమం, శ్రేయస్సుల నిమిత్తం సాంఘిక సంస్థలను స్థాపించుట

1) ప్రజా సంక్షేమం కొరకు రాజ్యం పాటుపడవలెను. ఈ ప్రక్రియలో రాజ్యం స్థాపంచే వ్యవస్థ, సంస్థలూ ప్రజలకు సాంఘిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, న్యాయాన్ని, సమకూర్చే సాధనములుగా ఉండవలెను.

2) వ్యక్తుల మధ్య ఆదాయ, అసమానతను తగ్గించుట కొరకు హోదాలలోని అసమానతలను నిర్మూలించుటకు రాజ్యము ప్రత్యేక కృషి చేయవలెను. అదే విధముగా వేరు వేరు వృత్తులలో ఉన్న వారి మధ్య వేర్వేరు ప్రాంతాలలో నివసిస్తున్న ప్రజల మధ్య ఆర్థిక పరిస్థితులలోనూ పని, ఉద్యోగావకాశాలలోనూ ఉన్న అసమానతలను నివారించే కృషిని చేయవలెను.

41. పనిని కలిగి ఉండే హక్కు చదువుకునే హక్కు, నిస్సహాయులకు ఆర్థిక సహాయం

1) శక్తి ఉన్నంతమేరకు రాజ్యము ప్రజలందరికీ పనిని కల్పించవలెను. విద్యావకాశములను కల్పించవలెను. ఉద్యోగం లేనివారికి, వయసు మీరినవారికి, అనారోగ్య బాధితులకు ఇతరత్రా శక్తిలేని నిస్సహాయులకూ ఆర్థిక సంహాయం అందించవలెను.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

45. పసివారి రక్షణ, ఉచిత మరియు నిర్బంధ చదువు

6 సంవత్సరముల లోపలి పసివారందరికీ సంరక్షణనూ, చదువును అభ్యసించు అవకాశమును కల్పించుట కొరకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు కృషి చేయవలెను.

46. షెడ్యూల్డ్ తెగలకు, షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికి ఇతర వెనకబడిన తరగతుల వారికి విద్యా ఆర్థికాభివృద్ధి కృషి

షెడ్యూల్డ్ తెగలకు, షెడ్యూల్డ్ కులాల మరియు వెనకబడిన తరగతుల వారికి విద్యావకాశములు, ఆర్థిక మెరుగుబాటుకు ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపవలయును. వారిని సాంఘిక అన్యాయములు, దోపిడీల నుంచి రక్షించవలయును.

244. షెడ్యూల్డ్ మరియు ట్రైబల్ ప్రాంతముల పరిపాలన

1) అస్సాం, మేఘాలయ, త్రిపుర మరియు మిజోరామ్ రాష్ట్రాలు మినహా ఇతర రాష్ట్రాలలోని షెడ్యూల్ట్ మరియు ట్రైబల్ ప్రాంతముల పరిపాలన మరియు నియంత్రణకు 5వ షెడ్యూల్‌లోని అంశములన్నియూ వర్తించును.

330. లోక్‌సభలో షెడ్యూల్డ్ కులాల వారికి, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికి స్థానాల కేటాయింపు

1) లోక్‌సభలో సభ్యత్వములో ఈ క్రింద తరగతుల వారికి స్థానములను రిజర్వు చేయవలెను.

ఎ) షెడ్యూల్డ్ కులాలకు, షెడ్యూల్డ్ తెగలకు

2) షెడ్యూల్ట్ కులాలకు షెడ్యూల్డ్ తెగలకు రిజర్వు చేయు స్థానాములు ఆ రాష్ట్రము లేక యునియన్ టెరిటరీల శాసనసభ సభ్యులలో, ఆ రాష్ట్ర ప్రజల జన సంఖ్యయందు షెడ్యూల్డ్ కులాలకు, షెడ్యూల్డ్ తెగల జనసంఖ్యకు ఉండు నిష్పత్తిలో ఉండవలెను.

332. శాసనసభలలో షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికీ, షెడ్యూల్డ్ తెగలవారికీ స్థానాల కేటాయింపు

1) అన్ని రాష్ట్ర శాసనసభల సభ్యత్వములలో షెడ్యూల్డ్ కులాల వారికి, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికి రిజర్వేషన్ ఉండవలెను.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

334. పై కేటాయింపులు 70 సంవత్సరముల అనంతరం కొనసాగరాదు

ఈ పార్ట్‌లో ఇంతకుముందు ఏ విధముగా ఉన్నా ....

ఎ) షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికీ, షెడ్యూల్డ్ తెగలకూ పార్లమెంట్‌లోనూ, రాష్ట్ర శాసనసభలలోనూ కల్పించిన రిజర్వేషన్లు.

బి) ఆంగ్లో ఇండియన్‌లకు లోక్‌సభలోనూ, రాష్ట్ర శాసనసభలలోనూ నామ నిర్దేశము ద్వారా కల్పించిన ప్రాతినిధ్యమునకు ఈ సంవిధానం అమలుకు వచ్చినప్పటి తేదీ నుంచి డెబ్బది సంవత్సరముల అనంతరం అంతమగును.

335. షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికీ, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికీ ప్రభుత్వోద్యోగాలలో హక్కుల గుర్తింపు

యూనియన్ మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సేవలలో సిబ్బందిని నియమించునపుడు షెడ్యూల్డ్ కులముల, షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు గుర్తింపబడిన హక్కులను విధి పరిగణలోకి తీసుకొనవలెను. ఈ సూత్రముల అమలు పరిపాలనా దక్షతకు అనుగుణంగా ఉండవలెను. అయినప్పటికీ, ఏ తరగతికి చెందిన ఉద్యోగాలలోనైనా పదోన్నతి కొరకు జరుగు పరీక్షలలో మరియు ఇతర అర్హతలను నిర్ధారించుటయందు షెడ్యూల్డ్ తరగతుల వారికి, షెడ్యూల్డ్ కులములవారికి కనీస మార్కులు, నిర్దిష్ట ప్రమాణములయందు సడలింపుల నిచ్చుటకు ఈ ఆర్టికల్ అడ్డురాదు.

338. నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్స్

1) నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ కాస్ట్స్ అను పేరుతో ఒక సంస్థ ఉండవలెను.

338.ఎ. నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్

1) నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ అను పేరుతో ఒక సంస్థ ఉండవలెను.

2) ఈ క్రింది ఉదహరించిన అంశములుపై కమిషన్‌లు నిర్వహించు విధులు:

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

ఎ) షెడ్యూల్డ్ కులములకు/షెడ్యూల్డ్ తెగలకు సంవిధానం క్రింద మరియు ఏదైనా ఇతర చట్టములు లేక నిర్దేశాలను అనుసరించి కల్పించిన రక్షణలపై దర్యాప్తును జరుపుట. ఆ రక్షణల అమలు జరుపుటను పర్యవేక్షించుట మరియు వాటి పరిణామాలను ఎంచుట.

బి) షెడ్యూల్డ్ కులముల/షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు ఏర్పరచిన రక్షణల నిమిత్తమై అందు నిర్దష్టమైన ఫిర్యాదులపై విచారణ జరుపుట.

సి) యూనియన్ మరియు రాష్ట్రములలో షెడ్యూల్డ్ కులముల/షెడ్యూల్డ్ తెగల ఆర్థిక, సాంఘిక సంక్షేమాల కొరకు జరుగు ప్రణాళికా విధానాల చర్చలలో పాల్గొనుట మరియు సలహాలను అందించుట మరియు యూనియన్, రాష్ట్రములలో అమలు అవుతున్న ప్రణాళికల పరిణామాలను ఎంచుట.

డి) పైన ఉదహరించిన రక్షణలపై ప్రతి సంవత్సరం మరియు కమిషన్ ఎపుడు అవసరమని తలిస్తే అపుడు రాష్ట్రపతికి నివేదికలను సమర్పించుట.

ఇ) ఆ నివేదికలలో యూనియన్ మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు పైన ఉదహరించిన రక్షణ అమలు కొరకు చేపట్టవలసిన ప్రభాన్విత చర్యల గురించిన సిఫార్సులు ఉండవచ్చును.

ఎఫ్) షెడ్యూల్డ్ కులములకు/ షెడ్యూల్డ్ తెగలకు కల్పించిన ప్రత్యేక హక్కుల రక్షణ, వారి సంక్షేమం, సాంఘికాభివృద్ధి పురోగతికి సంబంధించి రాష్ట్రపతి అందించు అన్ని ఇతర ఆదేశాలను నిర్వహించుట.

3. యూనియన్ ప్రభుత్వం మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు షెడ్యూల్డ్ కులముల/ షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు రూపొందించు విధానాలన్నింటిపైనా కమిషన్‌ను సంప్రదించవలెను.

బలహీన వర్గాల వారి సంక్షేమానికి, హక్కుల పరిరక్షణకు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్

340. వెనుకబడిన తరగతుల స్థితిగతులను విచారించే నిమిత్తం కమీషన్ నియామకం

ఈ దేశములో సాంఘికంగాను, విద్యలోను వెనుకబడిన తరగతులవారి స్థితిగుతులపైన వారు అనుభవించుచున్న ఇక్కట్లపైన విచారణ జరిపే నిమిత్తం, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమం కొరకూ వారి ఇబ్బందులను తొలగించేందుకు యూనియన్ మరియు రాష్ట్రములు చేపట్టవలసిన చర్యలను సూచించే నిమిత్తం మరియు యూనియన్, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములు వెనుకబడిన తరగుతుల వారి పురోగతిని, అందించవలసిన గ్రాంట్లను, వాటి మంజూరుకు అవసరమయిన షరతులను సూచించే నిమిత్తం, రాష్ట్రపతి తనకు సమర్థులను నమ్మకం ఉన్న వ్యక్తులను కమీషన్‌గా నియమించవలెను. ఆ నియామక ఉత్తర్వులో కమీషన్ అనుసరించవలసిన కార్యక్రమ నియమావళిని నిర్ణయించవచ్చు.

350. ఇబ్బందుల నివారణకై సమర్పించు అర్జీల భాషలు

ప్రతివ్యక్తి ఏదైనా ఇబ్బంది నివారణ నిమిత్తం యూనియన్ ప్రభుత్వమునకు లేక యూనియన్ ప్రభుత్వాధికారులకు మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు లేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాధికారులకు సమర్పించు అర్జీని ఏ దేశ భాషలోనై , సమర్పించుకొనే హక్కు ఉన్నది.

సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుని జాబ్ చార్ట్

(G.O.Ms. No. 107 (SW) Dept., Dt. 25-9-2019)

ఎ). సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుని విధుల జాబితా (జాబ్ చార్ట్):

సాధారణ విధులు:

1. సాంఘిక సంక్షేమ, బి.సి.సంక్షేమ, గిరిజన సంక్షేమ, మైనారిటీ సంక్షేమ, విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు ఇతర సంక్షేమ శాఖలచే బలహీన వర్గాల వారికి అమలు చేయబడే కార్యక్రమాల గురించి వారి పరిధిలోని గ్రామాలలోని ప్రజలకు అవగాహన కల్పించుట.
2. సంక్షేమ శాఖల ద్వారా అమలు చేయబడే పథకాలకు అర్హులైన లబ్ధిదారుల గుర్తింపు.
3. సదరు సంక్షేమ పథకాల అర్హులైన అందరికి లభ్యమయ్యేటట్లు వారికి అన్ని విధాల సహాకరించడం, వీలు కల్పించడము.
4. సదరు సంక్షేమ పథకాల అమలు తీరుపై ఉన్నతాధికారులకు ఫీడ్‌బ్యాక్ కల్పించుట.
5. గ్రామ సచివాలయ పరిధిలో సంక్షేమ పథకాలకు సంబంధించి గ్రామ వాలెంటీర్ల పనితీరు తనిఖీ మరియు పర్యవేక్షణ చేయడం.

ప్రత్యేక విధులు:

1. గ్రామాలలోని స్కూల్, కాలేజ్‌లకు వెళ్ళే అర్హులైన పిల్లలు సంక్షేమ హాస్టళ్ళు, సంక్షేమ విద్యాలయాలు, ఇతర విద్యాసంస్థలలో చేరేందుకు, అట్టి వారి చదువు పూర్తి అగువరకు స్కూల్/కళాశాల లోనే కొనసాగునట్లు, కనీసం ఇంటర్మీడియట్ వరకు అయినా చదువు పూర్తి అగునట్లు కృషిచేయుట.
2. వారి గ్రామ పరిధిలోని బీద/బలహీన వర్గాల వారి అర్హులైన పిల్లలందరికి ఉపకార వేతనములు మరియు ఇతర విద్యాభివృద్ధి గ్రాంట్లు, ప్రభుత్వం వారు ఇచ్చు సబ్సిడీలు, వస్తువులు వంటివి అందునట్లు చూచుట.
3. గ్రామంలోని మానవ హక్కుల పరిరక్షణ, సాంఘిక సామరస్యత పెంపొందించుట, గ్రామంలో బలహీన వర్గాల ప్రజలపై ఎట్టి సాంఘిక వివక్షత లేకుండా చూడటం, మరియు సాంఘిక వివక్షత/దురాచారం గుర్తించినట్లు అయితే గ్రామ పంచాయితీ సెక్రెటరీకి మరియు ఉన్నతాధికారులకు తెలియచేయడం.

సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుని జాబ్ చార్ట్

(G.O.Ms. No. 107 (SW) Dept., Dt. 25-9-2019)

4. విద్యా సంస్థల ప్రధానాచార్యులతో సమన్వయంతో వ్యవహరించి తరచుగా విద్యాసంస్థలకు గైర్హాజరు అయ్యే మరియు తక్కువ అభ్యసన స్థాయి కల్గిన విద్యార్థుల అభ్యసన స్థాయి పెంచుటకు, సక్రమంగా పాఠశాలకు వెళ్లుటకు అట్టి విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులకు ప్రోత్సహించి ప్రేరణ కల్పించుట, ఒకవేళ సచివాలయ పరిధి బయట అటువంటి విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు నివసిస్తున్నట్లయితే, ఆ వివరాలను సంబంధిత గ్రామ పంచాయితీ సెక్రటరీలకు బదిలీ చేయడం.
5. నిరుద్యోగులైన బలహీన వర్గాల వారి పిల్లలు ప్రస్తుతము అమలులో ఉన్న ప్రభుత్వ పథకాల ద్వారా లబ్ధిపొందే విధంగా చూడటం.
6. స్వయం ఉపాధి పథకాలు స్థాపించగోరు అర్హులైన బలహీన వర్గాల వార్కి ఆర్థిక సహాయం అందించుటకు బ్యాంకు వారితో సమన్వయంగా వ్యవహరించడం.
7. సంక్షేమ శాఖలచే అమలు చేయబడు వివిధ సంక్షేమ పథకాలు. (జగనన్న విద్యానిధి, YSR కళ్యాణ కానుక, విదేశీ విద్యా పథకము, BAS (ఉన్నత ప్రమాణాల స్కూళ్లు), ఇంటర్ విద్యార్థులకు కార్పోరేట్ విద్య, విద్యోన్నతి, డప్పు కళాకారుల పెన్షన్, చెప్పులు కుట్టు వృత్తి వారి పించన్లు), మొదలగునవి అర్హులైన వారు పొందుటకు సహకరించడం.

సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుని జాబ్ చార్ట్

(G.O.Ms. No. 107 (SW) Dept., Dt. 25-9-2019)

బి. గ్రామీణ పేదరిక నిర్మూలన సంస్థ కార్యక్రమాలపై జాబ్ చార్టు:

1. పింఛన్లు:

1. గ్రామంలోని వారికి, ప్రతి నెల పించన్ల పంపిణీని పర్యవేక్షించుట.
2. ప్రతి నెల డబ్బు డ్రా చేసి గ్రామసహాయకులకు ఇచ్చుట.
3. వినియోగింపబడని పెన్షన్ మొత్తమును గ్రామ వాలంటీర్ల నుండి సేకరించి పెన్షన్ ఖాతాకు జమచేయుట.
4. పింఛనదారులలో మరణించిన వారి వివరాలు సేకరించి, సంబంధిత వెబ్‌సైట్‌లో "డిజిటల్ అసిస్టెంట్" ద్వారా నమోదు చేయుట.
5. గ్రామ వాలంటీర్ల ద్వారా నూతన పించను దరఖాస్తులను, పింఛనుదారులను పరిశీలించడం.
6. పెన్షన్‌కు క్రొత్తగా అర్హులైన వారిని గుర్తించడం, అట్టివారు దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి సహకరించడం.
7. మండల అభివృద్ధి అధికారికి నెలవారీ రిపోర్టు పంపుట.
8. గ్రామస్థాయిలో పింఛనుదారుల సమస్యలను పరిష్కరించడం.

II. సంస్థాగత ఏర్పాట్లు (**IB**):

1. స్వయం సహాయక సంఘాలలో లేకుండా మిగిలిపోయిన పేద మహిళలను గుర్తించడం, VOA (విలేజ్ ఆర్గనైజేషన్ అసిస్టెంట్)తో సమన్వయం చేసుకుంటూ ప్రస్తుతమున్న స్వయం సహాయక బృందం (SGH)లో చేర్చడం గానీ, లేదా క్రొత్త స్వయం సహాయక బృందంగా ఏర్పాటు చేయడం.
2. VOA (విలేజ్ ఆర్గనైజేషన్ అసిస్టెంట్)తో సహా స్వయం సహాయ గ్రూప్ (SHG)/VO సమావేశములకు హాజరవడం.
3. SHG)/VO సమావేశాలలో అన్ని ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలపై అవగాహన కల్పించడం.

సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుని జాబ్ చార్ట్

(G.O.Ms. No. 107 (SW) Dept., Dt. 25-9-2019)

4. గృహ మంజూరు, పింఛన్లు, బోర్లు వంటి ప్రభుత్వ పథకాల లబ్ధికి అర్హులైన వారిని గుర్తించడం, SHG)/VO సమావేశాలలో అట్టి వారిని గుర్తించి తీర్మానం చేయడం, వారికి తగు మంజూరుకు సంబంధిత సంక్షేమ శాఖలతో సమన్వయంగా వ్యవహరించడం.

III. స్వయం సంహాయక బృందాల జీవనోపాధుల అభివృద్ధి:

1. **వై.ఎస్.ఆర్ (YSR) ఆసరా పథకము:** వై.ఎస్.ఆర్ (YSR) ఆసరా పథకముపై అవగాహన కల్గించడం, మరియు అర్హత కల్గిన స్వయం సహాయక బృందానికి గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారి లేఖతో కూడిన ధృవపత్రంతో సహా లబ్దిదారులకు అందించడం.
2. **వై.ఎస్.ఆర్ VLR** పథకము:
    1. స్వయం సహాయక బృందంలోని మహిళలు వై.ఎస్.ఆర్ వడ్డీ లేని ఋణాలకు 100% ఆర్థిక సహాయం పొందుటకు అర్హత విధి విధానాలపై అవగాహన కల్పించడం.
    2. వై.ఎస్.ఆర్ వడ్డీ లేని ఋణాలకు అర్హత పొందేందుకు స్వయం సహాయక బృందాలు బ్యాంకులకు రుణ వాయిదాలను సకాలంలో చెల్లించవలెనని అవగాహన కల్పించడం. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి లేఖతో కూడిన ధృవ పత్రము పంపిణీ కార్యక్రమానికి సమన్వయంతో వ్యవహరించడం.

3. స్త్రీ నిధి పథకము:

1. స్త్రీ నిధి జీవనోపాధి ఋణ పథకంపై గ్రామ సభ సమావేశము నందు అవగాహన కల్పించడం.
2. గ్రామ సంఘంలో 100% క్రెడిట్ లిమిట్ సాధనకు కృషిచేయడం.
3. స్త్రీ నిధి డిపాజిట్లు పథకాల గురించి స్వయం సహాయక బృందాలకు అవగాహన కల్పించడం.
4. వై.ఎస్.ఆర్ వడ్డీ లేని ఋణాల పథకము ద్వారా స్త్రీ నిధి జీవనోపాధి ఋణ సహాయ పంపిణీ తదుపరి సద పథకం నియమ నిబంధనలు ఋణ గ్రహీతలు తప్పకుండా అనుసరించునట్లు చూడటం.

4. వై.ఎస్.ఆర్ భీమా:

1. గ్రామ పంచాయితీ లోని గ్రామ వాలెంటీర్ల ద్వారా వ్యవస్థీకృతం కాని అందరు కూలీల నమోదుకు అవగాహన కల్పించడం.
2. వ్యవస్థీకృతం కాని కూలీలను గ్రామ వాలెంటీర్ల ద్వారా నమోదు చేయడం. 3. వెబ్‌సైట్ ద్వారా వివరాలు నమోదు.
4. వ్యక్తిగత పాలసీ బాండ్లు/గుర్తింపు కార్డుల పంపిణీ. 5. మరణం తదుపరి గంటలో సమాచారము కాల్ సెంటర్‌కు ఇవ్వడం.
6. చనిపోయిన పాలసీదారుల క్లెయిములు గ్రామ వాలెంటీర్ల ద్వారా తెప్పించడం.
7. పాలసీదారుల పిల్లల స్టడీ సర్టిఫికెట్ మరియు వివరములు సేకరణ జరుగునట్లు చేయుట.
8. గ్రామ వాలెంటీర్ల ద్వారా ఉపకార వేతనముల పంపిణీ జరుగునట్లు చూచుట.

సంక్షేమం మరియు విద్యా సహాయకుని జాబ్ చార్ట్

(G.O.Ms. No. 107 (SW) Dept., Dt. 25-9-2019)

సి. విద్యా శాఖ కార్యక్రమాలపై జాబ్ చార్టు:

1. 5–15 సంవత్సరముల వయస్సు గ్రూపులో పాఠశాల వదలివేసిన వారు/అసలు పాఠశాలలో నమోదు కాని పిల్లలను గుర్తించడం. వారిలో వయస్సుకు అనుగుణంగా విద్యా ప్రవంతిలోనికి తెచ్చుటకు దగ్గరలో ఉన్న ప్రత్యేక రెసిడెన్షియల్ శిక్షణా కేంద్రాలు (RSTC),
2. ప్రత్యేక నాన్ రెసిడెన్షియల్ శిక్షణా కేంద్రాలలో (NRSTC) కాని చేరుటకు గల అవకాశాలపై అవగాహన కల్పించడం. అవసరమైతే వాటిలో చేర్పించుటకు కృషి చేయుట.
3. NRSTC/RSTC లు సందర్శించి విద్యా విషయక మార్గదర్శకాలు ఇవ్వడం.
4. పాఠశాల మేనేజ్‌మెంటు కమిటీ/ఉపాధ్యాయ-తల్లిదండ్రుల సమావేశానికి హాజరు కావడం.
5. విద్యార్థుల విద్య ఫలితాల గురించి (అభ్యసన సామర్థ్యం గురించి) తల్లిదండ్రులకు సమాచారము అందించడం.
6. తక్కువ అభ్యసన స్థాయి గల విద్యార్థుల వివరాలు తరగతి ప్రధానోపాధ్యాయుడు/తరగతి ఉపాధ్యాయుడు నుండి సేకరించి ప్రత్యామ్నాయ బోధన కల్పించడంలో ప్రధాన పాత్ర పోషించడం.
7. గ్రామాలలో పదవ తరగతి (ఎస్.ఎస్.సి) ఉత్తీర్ణత కాని విద్యార్థులను గుర్తించి, వారు ఉత్తీర్ణత చెందుటకు మామూలు పద్ధతి ద్వారా లేదా అవసరం అయినచో AP ఓపెన్ స్కూల్ (APOS) ద్వారా అట్టివారు SSC లో అర్హత సాధించుటకు మార్గదర్శకత్వం ఇవ్వడం.
8. ఎస్.ఎస్.సి. పూర్తి చేయుటకు అనాసక్తి చూపించువారికి స్కిల్ డెవలప్మెంట్ (నైపుణ్యాభివృద్ధి) కోర్సుల గురించి మార్గదర్శకం ఇవ్వడం.

9. అంగన్వాడీ కేంద్రాలలోని 5 సంవత్సరాలు నిండిన పిల్లలు ప్రాథమిక పాఠశాలలో 1వ తరగతిలో 100% నమోదుకు సహకరించడం.
10. స్కూలు విద్యావ్యవస్థలో గృహ పంపిణీ లేనందున ప్రభుత్వంచే మంజూరు అయ్యే పథకాలు అయిన నోట్‌బుక్స్, యూనిఫాంలు, మధ్యాహ్న భోజన వసతి, శానిటరీ న్యాప్కిన్లు మరియు సైకిళ్ళు మొదలైనవి అర్హులకు చేరుటకు కృషిచేయుట.
11. అమ్మ ఒడి పథకంలో తల్లుల ఎంపికలో ప్రధాన పాత్ర పోషించడము.

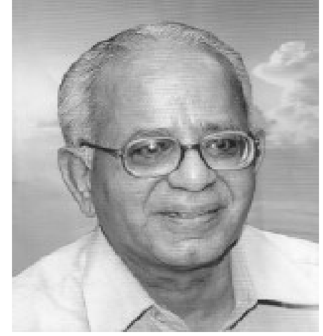
డి. గృహ నిర్మాణ శాఖ కార్యక్రమాల పై జాబ్ చార్టు:

1. గృహ మంజూరుకు అర్హత గల కుటుంబాల సర్వే మరియు వారి డాక్యుమెంటేషన్.
2. పథకము నిబంధనల మేరకు అర్హత గల లబ్ధిదారుల ఎంపిక.
3. మంజూరు అయిన లబ్ధిదారులతో PRA నిర్వహణ.
4. గృహ లబ్ధిదారులను గృహ నిర్మాణం చేయుటకు ప్రోత్సహించుట.
5. ఇంటితో పాటు వ్యక్తిగత మరుగుదొడ్లు నిర్మించుటకు లబ్ధిదారులను ప్రోత్సహించుట.
6. బ్యాంకు ఖాతా తెరుచుటకు గృహ లబ్ధిదారులకు చేయూతనివ్వడం.
7. గృహ నిర్మాణాల స్థితిపై నివేదికను తదుపరి చర్యలకు వార్డు సెక్రటేరియట్‌కు సమర్పించుట.
8. గృహ లబ్ధిదారుల గుర్తింపు, ఎంపిక మంజూరులపై ఫిర్యాదులు పరిష్కరించడం మరియు గృహ నిర్మాణంలో ఇతర ప్రభుత్వ పథకాల అనుసంధానం పై సమన్వయ కర్తగా వ్యవహరించడం.

గమనిక: సంబంధిత అధికారులు తనకు కేటాయించిన ఏ ఇతర అధికార పని అయినను, తమ శాఖకు సంబంధించక పోయినను, సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకులు నిర్వహించవలెను.

–సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ

ఎస్.ఆర్.శంకరన్... ఒక ఆదర్శ అధికారి – (22.10.1934-7.10.2010)

తమిళనాడులోని తంజావూరు జిల్లా సిరిగలత్తురు గ్రామంలో 22.10.1934లో శంకరన్ గారు జన్మించారు. వీరిది ఒక మధ్య తరగతికి చెందిన బ్రహ్మణ కుటుంబం. అయితే వీరు కుల, మత, భాష, ప్రాంతీయపరమైన అన్ని అడ్డుగోడలను ఛేదించి ఒక అభ్యుదయవాదిగా, పేదల పెన్నిధిగా నిలిచారు.మద్రాసు లయోల కళాశాలలో విద్యాభా సం పూర్తిచేసి అతిపిన్నవయసులో (23 సంవత్సరాలకే) కేంద్రప్రభుత్వ ఐ.ఎ.యస్. సర్వీసుకు ఎంపికై ఆంధ్రప్రదేశ్ కాడర్‌కు కేటాయించబడ్డారు.

1957 లో ఐ.ఎ.యస్. లో విధుల్లో చేరినప్పటి నుంచి 1992 లో పదవి విరమణ చేసేవరకు ఎన్నో పదవులు నిర్వహించారు.

ఏ పదవిలో వున్నా ఆయన నిరుపేదల పక్షాన నిలబడి ఆఖరుకి కొన్ని సమయాలలో ప్రభుత్వంతో రాజీపడలేక దీర్ఘకాలిక సెలవుపై వెళ్ళి ఆ తర్వాత త్రిపుర రాష్ట్రానికి చీఫ్ సెక్రటరిగా వెళ్ళటం జరిగింది. శంకరన్ గారిది ఏరకమైన భేషజాలకి లోనుకాని వ్యక్తిత్వం ఉద్యోగధర్మంలో ఎన్ని ఒడుదుడుకులు వచ్చినా తట్టుకొని ఎవరికి వత్తాసు పలకకుండా నిరుపేదల పక్షాన నిలబడి పోరాడిన యోధుడు. రాజ్యాంగంలోని 309, 310, 311, 312 అధికరణలు అధికార యంత్రాంగానికి రక్షణ కల్పించినందున రాజ్యాంగ లక్ష్యాలను సాధించడంలో ఉన్నతాధికారులు ఎవరి ఒత్తిడికి లొంగరాదన్నది ఆయన ప్రగాఢ విశ్వాసం, ఆ మేరకే జీవితమంతా పేదల పక్షాన పోరాడి అంబేద్కర్ మనకు ప్రసాదించిన రాజ్యాంగాన్ని స్ఫూర్తిగా చేసుకుని పేదలకు మరిన్ని సేవలు అధికారాలు అందించాలన్నది వారి భావన. రాజకీయ నాయకుల ఒత్తిళ్ళకు లొంగకుండా, స్వేచ్ఛగా ఇంకా చెప్పాలంటే రాజకీయ నాయకులకు వారి విధులను నిర్దేశిస్తూ, వారిని నియంత్రిస్తూ అధికార యంత్రాంగం సాగిపోవచ్చును. అయితే తాత్కాలికమైన భయాలు, ప్రలోభాలు అధికారులను తమ పనులను తాము చేసుకోనియ్యకుండా చేస్తాయి. వాటిని ఎలా అధిగమించాలో శంకరన్ గారు నిరూపించారు.

ఎస్.ఆర్.శంకరన్... ఒక ఆదర్శ అధికారి – (22.10.1934-7.10.2010)

శంకరన్ గారు అంచెలంచలుగా ఎన్నో పదవుల్ని చేపట్టారు. కర్నూలు జిల్లా, నంద్యాల సబ్ కలెక్టరుగా, ఆ తర్వాత నెల్లూరు జిల్లా జాయింట్ కలెక్టరుగా 3 సంవత్సరాలు, నెల్లూరు జిల్లా కలెక్టరుగా 3 సంవత్సరాలుగా పనిచేసిన కాలంలో నెలకు సగం రోజులు క్షేత్ర పర్యటనలు చేపట్టి ప్రజల్లో, ముఖ్యంగా నిరుపేదలకు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు వాటి ఫలాలు అందేలా కృషిచేసేవారు. ఎక్కడ ఏ మంచి పని జరిగినా వాటిని చూసి అధికారులను అభినందించి వారికి ఉత్తేజాన్ని కలుగజేసేవారు. ఆ క్రమంలోనే గుర్తెడు సంఘటన సంభవించింది.

1987లో గుర్తెడు సంఘటన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో (ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్) ఒక సంచలనం. అధికారు చేసిన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చూడటానికి తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో మారుమూల కుగ్రామమైన గుర్తెడుకు అధికారులతో బయలుదేరిన శంకరన్ బృందాన్ని సాయుధ నక్సలైట్లు చేశారు. ఆ సంఘటనలో ఎవరు చనిపోకుండా అందరినీ క్షేమంగా నక్సలైట్లు విడుదలచెయ్యటం కేవలం శంకరన్ గారి వల్లే సాధ్యమైంది.

ఆయన జీవనశైలి అతి నిరాడంబరంగా వుండేది. ఆయన వాడే ప్రతి వస్తువు ఆయన నిరాడంబర జీవన శైలి తెలియజేస్తుంది. శంకరన్ గారికి భార్యాపిల్లలు కుటుంబం ఏదిలేదు. ఆయన ఆజన్మబ్రహ్మచారి. పెళ్ళి తను ఎంచుకున్న మార్గానికి అవరోధమని భావించారాయన. కాని ఆయనకు నిరుపేదలు, దళితులు గిరిజనులందరు ఆయన కుటుంబమే. ఆయన ఎంత ఉన్నత పదువులు నిర్వహించినా, ఆయన నివసించింది సింగిల్ బెడ్ రూంలోనే. ఆయనకున్న ఆస్తులు ఆ బెడ్ రూంలో వున్న పుస్తకాలు, ఆయన ధరించే మామూలు ఫాంటు, అరచొక్కా -నిలువెత్తు నిరాడంబరత్వానికి నిదర్శనం. ఆయన ప్రక్కన బిళ్ళ బంట్రోతు లేకపోతె కలెక్టరుగారు అని తెలుసుకోవటం కష్టమయ్యేదట. అందుకే అందరూ ఆయన్ని ఐ.ఎ.యస్ గాంధి అని పిలిచేవారు. నెల్లూరు కలెక్టరుగా వున్నప్పుడు విశాలమైన తన కలెక్టరు బంగళాను ప్రవేటు బిల్డింగ్‌లో జరుపుకుంటున్న విద్యార్ధినులకు చదువుకోడానికి ఇచ్చేశారు.

ఎస్.ఆర్.శంకరన్... ఒక ఆదర్శ అధికారి – (22.10.1934-7.10.2010)

శంకరన్ గారు నిర్వహించిన శాఖలో ఆయనకు అత్యంత ఇష్టమైనశాఖ సాంఘిక సంక్షేమశాఖ, ఎందుకంటే ఆ శాఖ ద్వారానే ఎక్కువగా గిరిజనులు, షెడ్యూలు కులాల వారికి సేవచేసే భాగ్యం కలుగుతుంది. శంకరన్‌గారి దృష్టిలో "ఎస్సీ, ఎస్టీల అభివృద్ధి అనేది వారి సామాజిక అర్థిక స్థితిగతుల్లో ఏదో కొంచెం మార్పు వేగవంతంగా రావాలి. మిగతా సమాజానికి, వారికి మధ్యనున్న అంతరాలు అగాధాలు సాధ్యమైనంత త్వరగా పడిపోయి చివరకు పూర్తిగా నిర్మూలించబడాలి. న్యాయబద్ధమైన మానవత్వంతో తొణికిసలాడే సమసమాజం ఏర్పడేందుకు దోహదపడాలి"

వీరి హయాంలోనే గిరిజనులకు ముఖ్యంగా గిరిజన ప్రాంతాల్లో వసతిగృహాలు, స్కాలర్స్ కిచ్చే డబ్బు పెంచడం జరిగింది. గిరిజనుల ఆర్థిక పరిస్థితులు సామాజిక స్థితిగతులు తెలుసుకొని వాటికి అనుగుణంగా ప్రణాళికలు రూపొందించేవారు, వెట్టిచాకి , జోగిని వ్యవస్థల నిర్మూలన, చెంచు యానాదుల కోసం ఆయన చేసిన సేవలు అనిర్వచనీయం. ఎస్.సి, ఎస్.టి జనాభా దామాషా పద్ధతిలో బడ్జెట్ కేటాయింపులు చేయటం, ఉపప్రణాళికలు తయారు చేయటం వీరి కాలంలోనే అంకురార్పణ జరిగింది..

పేదరిక నిర్మూలనలో వారికి తలపెట్టిన కార్యక్రమాల్లో భూసంస్కరణలు ప్రధాన పాత్ర వహిస్తాయని నమ్మినవాడు శంకరన్. భూమి సమస్యే, పేదరికానికి, దోపిడికి, దుఃఖానికి, అవమాన మానవ సంబంధాలకు ప్రధాన కారణమని గ్రహించారు, దళిత గిరిజనులకు భూమి బదలాయింపు ద్వారా, ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా సమాజంలో హోదా లభిస్తుందని నమ్మిన వ్యక్తి.

1980లో దేశానికే ఆదర్శవంతంగా, ఎన్.ఆర్.ఇ.పి, ఆర్.ఎల్.ఇ.జి.పి వంటి గ్రామీణ పథకాలు ఎస్.సి, ఎస్.టీలకు చెందిన పేదరైతుల భూములలో వ్యవసాయ బావులు త్రవ్వించే కార్యక్రమాన్ని రాష్ట్రవ్యాప్తంగా, పెద్ద ఎత్తున చేపట్టి వారి సంక్షేమానికి ఎనలేని కృషిచేసారు.

బొగ్గుగనులు జాతీయం చెయ్యడంలోను, ప్రభుత్వానికి నక్సల్‌తో జరిగిన శాంతి చర్చలలో చురుకైన పాత్ర వహించారు. మన రాష్ట్రం నుంచి త్రిపుర రాష్ట్రానికి చీఫ్ సెక్రటరిగా వెళ్ళినప్పుడు, విమానం దిగి, బయటకు వచ్చి, రిక్షా మాట్లాడుకొని సర్క్యూట్ హౌస్‌కు బయలుదేరే సమయంలో స్వాగతం చెప్పడానికి వచ్చిన

అధికారులు గబగబా రిక్షా దగ్గరకు వచ్చి వారిని గుర్తించలేకపోయినందుకు పశ్చాత్తాపపడి, వారిని రిక్షానుండి సాదరంగా తోడ్కొని వెళ్ళారు. కాని శంకరన్ గారు తనవల్ల రిక్షావాడు నష్టపోకూడదు అని అతని డబ్బులు చెల్లించిన నిరాడంబరుడు.

అటవీ హక్కుల చట్టం వచ్చిన తర్వాత దాని అమలుకు ప్రభుత్వం ఏర్పరిచిన 19 మంది సభ్యుల కమిటీకి శంకర్ నాయకత్వం వహించారు. నక్సల్స్ ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధి పనులు చేపట్టడానికి ఎదురయ్యే సవాళ్ళపై అధ్యయనం చేయడానికి ప్రణాళిక సంఘం నియమించిన కమిటీలో సభ్యుడిగా కూడ పనిచేసారు. ప్రభుత్వేతర సంస్థల్లో కూడ పనిచేశారు.

అంతర్జాతీయ సంస్థలు ముఖ్యంగా ఐక్యరాజ్యసమితి, సర్వోన్నత న్యాయస్థానమైన సుప్రీంకోర్టు వంటి సంస్థలు శంకరన్ గారిని సలహాదారునిగా నియమించుకొని, సర్వేలు చేపట్టవలసినదిగా కోరేవారు. ఆయనకున్న అనుభవం, పేదలపట్ల ఆయనకున్న అవగాహన, పేదల పక్షపాతిగా, ఆయన రూపకల్పన చేసిన ప్రణాళికలు రీత్యా, ఈ భాధ్యతలు ఆయనకు అప్పగించేవారు.

మానవతా విలువలు మనసునిండా నింపుకొని చిత్తశుద్ధితో పనిచేసే అధికారిగా దళితులు, అధికారులు, ప్రజల మన్నన పొందిన ఆయన ఎంతోమంది యువ అధికారులకు స్ఫూర్తిగా నిలచి, ఎందరో పేద దళిత యువకులకు తన సొంత డబ్బులతో విద్యాబుద్ధులు నేర్పించారు. ఎందరో దళితయువ అధికారులను తీర్చిదిద్ది వారికి, పరిపాలన అంటే ఆలనాపాలనా లేని పేదల జీవితాల్లో వెలుగులు నింపాలని కర్తవ్య భోదచేస్తూ వారిని ఉత్తేజ పరిచేవారు. శంకరన్‌గారు దేశం గర్వించదగ్గ అత్యున్నత సివిల్ సర్వీస్ అధికారి. అంతేకాదు, వారు చేసిన సేవలకు గుర్తింపుగా భారత ప్రభుత్వం ఇచ్చిన పద్మభూషణ పురస్కారాన్ని అతి సున్నితంగా తిరస్కరించిన నిరాడంబరుడు, వారిని ఆదర్శంగా తీసుకొని, ప్రతి సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకుడు తన కర్తవ్యాలను నిర్వహిస్తారని ఆశిస్తూ...

సాంఘిక సంక్షేమశాఖ
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం.

నవరత్నాలు

సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకుని పరిధిలోని అంశాలు

1) ఫీజు రీయింబర్స్‌మెంట్ :

అమలు చేయబడిన పథకాలు

ఎ) జగనన్న విద్యా దీవెన (పూర్తి ఫీజు రీయింబర్స్‌మెంట్)

బి) జగనన్న వసతి దీవెన (ప్రతి విద్యార్థికి వసతి, భోజనం కొరకు అదనంగా సంవత్సరానికి రూ. 20 వేలు)

2) అమ్మ ఒడి:

ఎ) పిల్లలను బడికి పంపే ప్రతి తల్లికి సంవత్సరానికి రూ. 15000/- రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చెల్లిస్తుంది. ఈ పథకాన్ని ఇంటర్ మీడియట్ వరకు విస్తరించబడినది.

3) వైఎస్సార్ చేయూత:

45 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి బి.సి., ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనారిటీ మహిళకు 2020-21 నుండి నాలుగేళ్ళలో రూ. 75 వేలు దశలవారీగా ఆయా కార్పోరేషన్ల ద్వారా ఉచితంగా ఇవ్వబడుతుంది.

4) వైఎస్సార్ ఆసరా:

ఎ) ఏప్రిల్ 11, 2019 నాటికి పొదుపు సంఘాల రుణాల మొత్తం సొమ్మును 4 దఫాలుగా నేరుగా మహిళల చేతిలో అందించటం.

బి) సున్నా వడ్డీకే రుణాలు ఇప్పించడం. ప్రభుత్వమే వడ్డీ డబ్బులు బ్యాంకులకు కట్టడం.

5) ఫించన్ల పెంపు:

ఎ) ప్రస్తుతం వున్న ఫించన్ల అర్హత వయస్సు 65 నుండి 60కు తగ్గించడమైనది.

బి) ఫించను మొత్తాన్ని దశల వారీగా రూ. 3000/-కు పెంచడం. దానిలో భాగంగా జూన్ 2019 నుండి రూ.2250/- కు పెంచడం జరిగినది.

బలహీన వర్గాల బలోపేతానికి మూడు నూతన చట్టాలు

బలహీన వర్గాల బలోపేతానికి మూడు నూతన చట్టాలు

బలహీన వర్గాల విద్య, సామాజిక మరియు ఆర్థికాభివృద్ధి కొరకు అమలు పరచబడుచున్న పథకములు మరియు ఏర్పాటు చేయబడుచున్న ప్రత్యేక సంస్థలతో పాటు, ప్రభుత్వం ఇటీవల కొన్ని చారిత్రాత్మకమైన చట్టాలను కూడా చేయడం జరిగినది. వెనుకబడిన తరగతుల వారి అభివృద్ధిలో ఈ నూతన చట్టాల పాత్ర ఎంతగానో ఉంటుంది అనడంలో ఏ మాత్రమూ అతిశయోక్తి లేదు. నూతనంగా చేయబడిన చట్టాల వివరములు క్రింద తెలియ జేయడమైనది.

1) **బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ పదవులలో 50% రిజర్వేషన్ కల్పించుట (యాక్టు నెం. 24 ఆఫ్ 2019) :**

- బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ పదవులలో 50% రిజర్వేషన్ కల్పించు నిమిత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే యాక్టు నెం. 24 ఆఫ్ 2019.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 62, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 ద్వారా అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 77, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 27-09-2019 ద్వారా జారీ చేయడం జరిగినది.
- కల్పించబడిన 50% రిజర్వేషన్‌ను ఈ క్రింది విధంగా వివిధ కేటగిరీల మధ్య విభజించడం జరుగుతుంది.
  బి.సి మరియు మైనారిటీలు - 29%, ఎస్.సి. - 15%, ఎస్.టి. - 6%
- సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను ఈ చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు నోడల్ శాఖగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.

బలహీన వర్గాల బలోపేతానికి మూడు నూతన చట్టాలు

- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌లను అభివ ద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది.

2) బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు మరియు సర్వీసు కాంట్రాక్టులలో 50% రిజర్వేషన్ కల్పించుట (యాక్టు నెం. 25 ఆఫ్ 2019) :

- బి.సి., ఎస్.సి., ఎస్.టి. మరియు మైనారిటీలకు నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు మరియు సర్వీసు కాంట్రాక్టులలో 50% రిజర్వేషన్ కల్పించు నిమిత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే యాక్టు నెం. 25 ఆఫ్ 2019.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 63, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 ద్వారా అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 74, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 16-09-2019 ద్వారా జారీ చేయడం జరిగినది.

  కల్పించబడిన 50% రిజర్వేషన్‌ను ఈ క్రింది విధంగా వివిద కేటగిరీల మద్య విభజించడం జరుగుతుంది.

  బి.సి మరియు మైనారిటీలు - 29%, ఎస్.సి. - 15%, ఎస్.టి. - 06%

- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులకు సంబందించి పంచాయితీ రాజ్ శాఖను (పంచాయితీ రాజ్ డిపార్టుమెంట్), నామినేటెడ్ సర్వీసు కాంట్రాక్టులకు సంబంధించి సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను నోడల్ శాఖలుగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు అమలు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.

బలహీన వర్గాల బలోపేతానికి మూడు నూతన చట్టాలు

- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు పొందడానికి మరియు నామినేటెడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్ట్ పొందడానికి ఆయా వర్గాలకు చెందిన వారు రిజిస్ట్రేషన్ సంబంధిత అధికారుల వద్ద చేయించుకోవాలి.
- రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనుట కొరకు, ఒక ప్రత్యేక డ్రైవ్‌ను (స్పెషల్ డ్రైవ్) చేపట్టడం జరుగుతుంది. ఈ వర్గాలకు చెందిన వారు రిజిస్ట్రేషన్ చేసుకొనుట కొరకు అవసరమైన సాల్వెన్సీ సర్టిఫికేటు మరియు ఎక్స్పీరియన్స్ సర్టిఫికేట్ విషయంలో మినహాయింపు ఇవ్వడమైనది.
- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది. ఇందు కొరకు ఒక ప్రత్యేక 100 పాయింట్ల రోస్టర్‌ను కూడా అభివృద్ధి చేయడం జరిగినది.

3) శాశ్వత ప్రాతిపదికన బి.సి. కమీషన్ ఏర్పాటు (యాక్టు నెం. 19 ఆఫ్ 2019):

- బి.సి. కమీషన్‌ను శాశ్వత ప్రాతిపదికన ఏర్పాటు చేయు నిమిత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే యాక్టు నెం. 19 ఆఫ్ 2019.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 61, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 ద్వారా అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 66, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 30-08-2019 ద్వారా జారీ చేయడం జరిగినది.
- గౌరవనీయులు రిటైర్డ్ జస్టిస్ శ్రీ ఎ. శంకర నారాయణ గారిని బి.సి. కమీషన్ ఛైర్మన్‌గా నియమిస్తూ జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 73, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 12-09-2019 ద్వారా ఉత్తర్వులను ప్రభుత్వం జారీ చేయడం జరిగినది.

బలహీన వర్గాల బలోపేతానికి మూడు నూతన చట్టాలు

బి.సి. కమీషన్ కార్యకలాపాలు :

- వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో చేర్చమని వివిధ కులాల వారు చేయు అభ్యర్థనలను పరిశీలించడం.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 74, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 16-09-2019 ద్వారా జారీ చేయడం జరిగినది.
- కల్పించబడిన 50% రిజర్వేషన్‌ను ఈ క్రింది విధంగా వివిధ కేటగిరీల మధ్య విభజించడం జరుగుతుంది.

  బి.సి మరియు మైనారిటీలు - 29%, ఎస్.సి. - 15%, ఎస్.టి. - 06%
- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులకు సంబందించి పంచాయితీ రాజ్ శాఖను (పంచాయితీ రాజ్ డిపార్టుమెంట్), నామినేటెడ్ సర్వీసు కాంట్రాక్టులకు సంబంధించి సాధారణ పరిపాలన శాఖ (జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ డిపార్టుమెంట్) ను నోడల్ శాఖలుగా ప్రభుత్వం గుర్తించి, తగు అమలు బాధ్యతలను అప్పజెప్పడం జరిగినది.
- ఈ చట్టానికి లోబడి, నామినేటెడ్ కాంట్రాక్ట్ పనులు పొందడానికి మరియు నామినేటెడ్ సర్వీస్ కాంట్రాక్ట్ పొందడానికి ఆయా వర్గాలకు చెందిన వారు రిజిస్ట్రేషన్ సంబంధిత అధికారుల వద్ద చేయించుకోవాలి.
- రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనుట కొరకు, ఒక ప్రత్యేక డ్రైవ్‌ను (స్పెషల్ డ్రైవ్) చేపట్టడం జరుగుతుంది. ఈ వర్గాలకు చెందిన వారు రిజిస్ట్రేషన్ చేసుకొనుట కొరకు అవసరమైన సాల్వెన్సీ సర్టిఫికేటు మరియు ఎక్స్పీరియన్స్ సర్టిఫికేట్ విషయంలో మినహాయింపు ఇవ్వడమైనది.
- ఈ చట్టాన్ని సక్రమంగా మరియు పారదర్శకంగా అమలు చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక వెబ్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి పరచి అమలులోకి తీసుకురావడం జరుగుతుంది. ఇందు కొరకు ఒక ప్రత్యేక 100 పాయింట్ల రోస్టర్‌ను కూడా అభివృద్ధి చేయడం జరిగినది.

బలహీన వర్గాల బలోపేతానికి మూడు నూతన చట్టాలు

3) శాశ్వత ప్రాతిపదికన బి.సి. కమీషన్ ఏర్పాటు (యాక్టు నెం. 19 ఆఫ్ 2019):

- బి.సి. కమీషన్‌ను శాశ్వత ప్రాతిపదికన ఏర్పాటు చేయు నిమిత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక నూతన చట్టాన్ని తీసుకురావడం జరిగినది. అదియే యాక్టు నెం. 19 ఆఫ్ 2019.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 61, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 19-08-2019 ద్వారా అమలులోకి తీసుకురావడం జరిగినది.
- ఈ నూతన చట్టాన్ని అమలు పరచుటకు అవసరమైన రూల్స్ (నియమములు) ను జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 66, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 30-08-2019 ద్వారా జారీ చేయడం జరిగినది.
- గౌరవనీయులు రిటైర్డ్ జస్టిస్ శ్రీ ఎ. శంకర నారాయణ గారిని బి.సి. కమీషన్ చైర్మన్‌గా నియమిస్తూ జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్. నెం. 73, వెనుకబడిన తరగతుల సంక్షేమ (ఎఫ్) శాఖ, తేది. 12-09-2019 ద్వారా ఉత్తర్వులను ప్రభుత్వం జారీ చేయడం జరిగినది.

బి.సి. కమీషన్ కార్యకలాపాలు :

- వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో చేర్చమని వివిధ కులాల వారు చేయు అభ్యర్థనలను పరిశీలించడం.
- వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో ఇదివరకే ఉన్న కులాల నుండి వచ్చు గ్రూపు మార్పిడి అభ్యర్థనలను పరిశీలించడం.
- వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో క్రొత్తగా కులాలను చేర్చుటపైన (అండర్ ఇంక్లూజన్) మరియు జాబితాలో ఇదివరకే ఉన్న కులాల తొలగింపు పైన (ఓవర్ ఇంక్లూజన్) వచ్చు ఫిర్యాదులను పరిశీలించడం.

బలహీన వర్గాల బలోపేతానికి మూడు నూతన చట్టాలు

- విద్యా సంస్థల ప్రవేశాలలో మరియు ఉద్యోగ నియామకాలలో రూల్ ఆఫ్ రిజర్వేషన్‌ను అమలు పరచడంలో వచ్చు ఫిర్యాదులను పరిశీలించడం.
- నిర్దేశించబడిన కాల వ్యవధి ప్రకారం వెనుకబడిన తరగతుల విద్య, సామాజిక మరియు ఆర్థిక ప్రగతిని తగు సర్వే ద్వారా పరిశీలించడం.
- వెనుకబడిన తరగతులు సాధించు పురోగతి మరియు అభివృద్ధి స్థాయిలను అంచనా వేయడం.
- వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన వివిధ కులాలు సాధించు పురోగతి మరియు అభివృద్ధి స్థాయిలను పోల్చడం, ఏవైనా కులాలు తగినంతగా పురోగతి మరియ అభివృద్ధి సాదించలేక వెనుకబడి పోవడాన్ని గమనించిన ఎడల, అట్టి కులాలను వెనుకబడిన తరగతులలోనే ప్రత్యేకంగా గుర్తించి వారిని అత్యంత వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో చేర్చడానికి సిఫారసు చేయడం.
- వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన కులాలలో కొన్నింటిని అత్యంత వెనుకబడిన తరగతులుగా గుర్తించడం జరిగినది. మొత్తం 139 కులాలు వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో ఉండగా, 32 కులాలు అత్యంత వెనుకబడిన జాబితాలో చేర్చబడి ఉన్నవి. పేరుకు తగ్గట్టుగా ఈ 32 కులాలు అన్ని రంగాలలోనూ వెనుకబడిన తరగతులలోని ఇతర కులాల కంటే కూడా ఇంకా వెనుకబడి ఉన్నవన్నమాట. కనుక, వాటి అభివృద్ధికి అవసరమైన రక్షణాత్మక చర్యలను చేపట్టుటకు తగిన సూచనలు, సలహాలు ఇవ్వడం.
- వెనుకబడిన తరగతులకు చెందిన వారిపైన చోటు చేసుకునే అట్రాసిటీస్ మీద మరియు సామాజిక బహిష్కరణలపైన తగు విచారణ జరపడం.
- పైన తెలియజేసిన అంశములపై బి.సి. కమీషన్ తగు పరిశీలన / అధ్యయనం అనంతరం తన సూచనలు, సలహాలు మరియు సిఫారసులతో కూడిన నివేదికను ప్రభుత్వమునకు అందజేస్తుంది. ఆ నివేదికను పరిశీలించి, ప్రభుత్వం తగు చర్యలను చేపట్టడం జరుగుతుంది.

బలహీన వర్గాలకు సంక్షేమ పథకాలు (ఎస్సీ, ఎస్టీ, బి.సి, మైనారిటీ, ఇ.బి.సి. లకు)
జగనన్న విద్యా దీవెన మరియు వసతి దీవెన

పూర్తిఫీజు చెల్లింపు (రీయింబర్స్‌మెంట్):

- కళాశాలలలో చదువుతున్న ప్రతి పేద విద్యార్థికి చదువుకు అయ్యే పూర్తి ఖర్చు ప్రభుత్వమే భరిస్తుంది. పూర్తి ఫీజు చెల్లింపుతో పాటుగా ప్రతి విద్యార్థికి భోజన, వసతి సదుపాయము కొరకు సంవత్సరానికి రూ. 20,000/- ఇవ్వబడుతుంది.

పై హామీకి అనుగుణముగా ప్రభుత్వము రెండు పథకాలను రూపొందించినది:

1. జగనన్న విద్యాదీవెన (RTF)
2. జగనన్న వసతి దీవెన (MTF)

పథకాలు వర్తించే తేది : 2019 - 20 విద్యా సంవత్సరము నుండి పై రెండు పథకాలు వర్తిస్తాయి.

విద్యార్థుల అర్హత:

- స్టేట్ యూనివర్సిటీ/బోర్డ్‌లకు అనుబంధంగా ఉన్న ప్రభుత్వ/ఎయిడెడ్/ప్రైవేట్ కాలేజీలలో పాలిటెక్నిక్, ఐ.టి.ఐ. మరియు డిగ్రీ & ఆ పైస్థాయి కోర్సులు చదువుతున్న అందరు విద్యార్థులు.
- డే స్కాలర్, కాలేజీ అనుబంధ హాస్టళ్ళు, డిపార్టుమెంటు అనుబంధ హాస్టళ్ళ విద్యార్థులు అర్హులు
- స్కాలర్‌షిప్ విడుదలకు 75% హాజరు తప్పనిసరి

విద్యార్థుల అనర్హత:

- ప్రైవేట్/డీమ్డ్ యూనివర్శిటీ విద్యార్థులు కరెస్పాండెన్స్ / డిస్టెన్స్ ఎడ్యుకేషన్ చదివే విద్యార్థులు
- మేనేజ్మెంట్ / స్పాట్ అడ్మిషన్ పొందే విద్యార్థులు

బలహీన వర్గాలకు సంక్షేమ పథకాలు (ఎస్సీ, ఎస్టీ, బి.సి, మైనారిటీ, ఇ.బి.సి. లకు)

జగనన్న విద్యా దీవెన మరియు వసతి దీవెన

ఆదాయ అర్హత	
కుటుంబ సంవత్సర ఆదాయం కుటుంబ యొక్క మొత్తం వ్యవసాయ భూమి	రూ. 2.50 లక్షలకు సమానమైన లేదా తక్కువ 10.00 ఎకరాలకన్నా తక్కువ మాగాణి (లేదా) 25.00 ఎకరాల కన్నా తక్కువ గల మెట్ట భూమి (లేదా) మాగాణి మరియు మెట్ట కలిపి 25.00 ఎకరాలలోపు
ప్రభుత్వ ఉద్యోగి / పింఛనుదారుడు	కుటుంబ సభ్యులలో ఏ ఒక్కరు కూడా ప్రభుత్వ ఉద్యోగం కాని లేక పింఛనుదారుడు కాని అయి ఉండకూడదు. (జీతము మరియు ఉద్యోగ భర్తీకి సంబంధం లేకుండా శానిటరీ వర్కర్లు అందరు అర్హులే)
నాలుగు చక్రాల వాహనం	కుటుంబ సభ్యులలో ఏ ఒక్కరు కూడా నాలుగు చక్రాల వాహనం కలిగి ఉండరాదు. (టాక్సీ/ట్రాక్టర్/ఆటోలకు మినహాయింపు గలదు.)
ఆదాయ పన్ను	కుటుంబంలో ఏ వ్యక్తి కూడా ఆదాయ పన్ను చెల్లింపుదారు అయి ఉండరాదు.
పట్టణ ప్రాంతం లోని ఆస్థి	ఆస్థి లేకుండా లేదా 1500 sft కన్నా తక్కువ బిల్డప్ ఏరియా (Builtup Area) (నివాస లేదా వాణిజ్య భవనము) కలిగి కుటుంబం అర్హులు.

బలహీన వర్గాలకు సంక్షేమ పథకాలు (ఎస్సీ, ఎస్టీ, బి.సి, మైనారిటీ, ఇ.బి.సి. లకు)
జగనన్న విద్యా దీవెన మరియు వసతి దీవెన

పంపిణీ విధానం

జగనన్న విద్యా దీవెన

- పూర్తి ఫీజు విద్యార్థుల తరపున సంబంధిత కళాశాల ఖాతాలకు జమ అవుతుంది.

జగనన్న వసతి దీవెన

- మెయింటెన్స్ (స్కాలర్‌షిప్) మొత్తం అర్హత గల విద్యార్థి తల్లి యొక్క సంబంధిత ఖాతాలో జమ అవుతుంది.
- ఒక వేళ తల్లి మరణించిన యెడల, ఆ మొత్తం విద్యార్థి యొక్క సహజ సంరక్షకుడి (Natural Guardian) ఖాతాకు జమ చేయబడతుంది.

ఎంటైటిల్మెంట్ (**Entitlements**)

జగనన్న విద్యాదీవెన

- సమర్థ అధికార సంస్థ (Competent Authority) నిర్ణయించిన ఫీజు, అర్హత గల విద్యార్థులందరికీ పూర్తిగా తిరిగి చెల్లించబడుతుంది.
- పూర్తి ఫీజు విద్యార్థుల తరపున సంబంధిత కళాశాల ఖాతాలకు జమ అవుతుంది.

జగనన్న వసతి దీవెన

- ప్రతి విద్యార్థికి సంవత్సరానికి రూ. 20,000/- చొప్పున రెండు విడతలుగా జూలై మరియు డిసెంబర్ నెలలో డే-స్కాలర్లకు, కాలేజి అనుబంధ హాస్టళ్ళు మరియు డిపార్టుమెంట్ అనుబంధ హాస్టళ్ళకు అందజేయాలి.
- జగనన్న వసతి దీవెన కుటుంబంలోని అర్హతగల పిల్లలందరికీ వర్తిస్తుంది.

బలహీన వర్గాలకు సంక్షేమ పథకాలు (ఎస్సీ, ఎస్టీ, బి.సి, మైనారిటీ, ఇ.బి.సి. లకు)
జగనన్న విద్యా దీవెన మరియు వసతి దీవెన

విద్యార్థుల కేటగిరి	చెల్లింపు షెడ్యూల్
డే స్కాలర్ విద్యార్థులు	రూ. 10,000/- (2019-20 సం||నికి డిసెంబర్‌లో చెల్లించబడును. రూ. 20,000/- (2020-21 నుండి) రెండు దఫాలుగా విడుదల చేయబడును.
కాలేజి అనుబంధ హాస్టల్ విద్యార్థులు,	రూ. 20,000/- (2019-20) నుండి రెండు దఫాలుగా చెల్లించబడును.
డిపార్టుమెంటు అనుబంధ హాస్టల్ విద్యార్థులు	❑ నెలకు రూ. 1600/- (2019-20 నుండి) విద్యార్థి ఉన్న హాస్టల్ వెల్ఫేర్ ఆఫీసర్ (వార్డెన్) ఖతాకు జమ కాబడును. ❑ బాలెన్స్ మొత్తము విద్యార్థి తల్లి ఖాతాకు రెండు దఫాలుగా అనగా జూలై మరియు డిసెంబర్ నెలలో సుర్దుబాటు చేయబడును.

తల్లి బ్యాంకు ఖాతా వివరముల మ్యాపింగ్ (**Mapping**)

వెల్ఫేర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంట్ పాత్ర

- ❑ తల్లి – విద్యార్థి మ్యాపింగ్
- ❑ తల్లి బ్యాంకు ఖాతా వివరములు నమోదు మరియు డాక్యుమెంట్ అప్లోడు (Upload)
- ❑ ఖాతా వివరాల యొక్క యదార్థతను ధృవీకరించుట

ప్రీ మెట్రిక్ మరియు పోస్ట్ మెట్రిక్ (కళాశాల) వసతి గృహాలు

ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం :

- ప్రాథమిక, సెకండరీ, కళాశాల స్థాయిలలో విద్యార్థులకు ఉచిత వసతితో కూడిన నాణ్యమైన విద్యను అందించే ఉద్దేశ్యంతో ప్రభుత్వం ప్రీ మెట్రిక్, కళాశాల వసతి గృహాలను నిర్వహిస్తుంది.
- ఈ పథకము ఎస్.సి., ఎస్.టి., బి.సి., మైనారిటీ, ఇ.బి.సి, విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్థులకు వర్తిస్తుంది. అర్హత కలిగిన విద్యార్థులు హాస్టల్స్ లో ఉచిత భోజన, వసతులను పొందవచ్చును.

అర్హత :

- తెల్ల రేషన్ కార్డు ఉండి ప్రభుత్వ, ఎయిడెడ్ పాఠశాలలలో 3 నుండి 10 తరగతి వరకు చదువుచున్న విద్యార్థులు ప్రీ మెట్రిక్ హాస్టల్స్‌లోను మరియు అన్ని రకాల ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు కళాశాలల్లో చదువుతున్న విద్యార్థులు కళాశాల వసతి గృహాల్లోను వసతి పొందడానికి అర్హులు.

ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తున్న వసతి గృహాల సంఖ్య :

- రాష్ట్రంలో సంక్షేమ శాఖలు 2171 ప్రీ మెట్రిక్ హాస్టల్స్‌ను మరియు 827 కళాశాల వసతి గృహాలను మూడు లక్షల మంది విద్యార్థులతో నిర్వహిస్తున్నవి.

ప్రభుత్వం కల్పిస్తున్న సదుపాయాలు :

ప్రతి విద్యార్థికి 4 జతల దుస్తులు, స్టేషనరీ సామాగ్రి , ప్లేట్స్ , గ్లాసులు దుప్పట్లు, కార్పెట్లు నిర్ణయించిన స్కేలు ప్రకారం ప్రీ-మెట్రిక్ విద్యార్థులకు అందచేయబడుచున్నవి. ఈ హాస్టల్స్ లో డిజిటల్ తరగతి గదులు ఏర్పాటు చేయుటకు సంకల్పించబడినది. బయో మాట్రిక్ హాజరు అమలు చేయబడుచున్నది. వసతి గృహాలకు ట్యాబ్‌లు, లాప్ ట్యాబ్‌లు ఇవ్వబడినవి. ఆహార, కాస్మోటిక్ మరియు ఇతర ఖర్చుల బిల్లులు అన్ లైన్ నందు జ్ఞానభూమి ఆధారిత బయో మాట్రిక్ హాజరు సహితంగా చేయబడతాయి.

ప్రీ మెట్రిక్ మరియు పోస్ట్ మెట్రిక్ (కళాశాల) వసతి గృహాలు

- సాంఘిక సంక్షేమ శాఖకు చెందిన ఒక్కొక్క కళాశాల వసతి గృహంలోని విద్యార్ధులకు నైపుణ్యాభివృద్ధి శిక్షణ (స్పోకెన్ ఇంగ్లీష్, కంప్యూటర్ శిక్షణ) ఇచ్చుటకు 20 కంప్యూటర్లతో కంప్యూటర్ ల్యాబ్ ఏర్పాటు చేయబడినది.

దరఖాస్తు చేయు విధానం :

- గామ/వార్డు వాలంటీరు ద్వారా/ గ్రామ/వార్డు సచివాలయం ద్వారా దరఖాస్తు ను సమర్పించి వెంటనే హాస్టల్ లో ప్రవేశాన్ని పొందవచ్చు.

డైట్ ఛార్జీల వివరాలు:

తరగతులు	విద్యాలయాల రకాలు	ప్రస్తుతం పెంచిన డైట్ ఛార్జీలు (01-07-2018 నుండి)
III & IV	ప్రీ-మెట్రిక్ వసతి గృహాలు/రెసిడెన్సియల్ పాఠశాలలు	రూ. 1000/-
V, VI & VII	ప్రీ-మెట్రిక్ వసతి గృహాలు/రెసిడెన్సియల్ పాఠశాలలు	రూ. 1250/-
VIII, IX & X	ప్రీ-మెట్రిక్ వసతి గృహాలు/రెసిడెన్సియల్ పాఠశాలలు	రూ. 1250/-

ప్రీ మెట్రిక్ మరియు పోస్ట్ మెట్రిక్ (కళాశాల) వసతి గృహాలు

కాస్మోటిక్ మరియు ఇతర చార్జీల వివరాలు:

క్ర.మ	విషయము	తరగతి	(01-07-2018 నుండి) ఛార్జీలు
1	కాస్మోటిక్ ధరలు	3 నుండి 6వ తరగతుల విద్యార్థులకు	రూ.100 బాలురుల కోసం రూ.110 బాలికల కోసం
		7వ తరగతి విద్యార్థులకు	రూ.125 బాలురుల కోసం రూ.160 బాలికల కోసం
		8, 9 మరియు 10వ తరగతి విద్యార్థులకు	రూ.125 బాలురుల కోసం రూ.160 బాలికల కోసం
2	హెయిర్ కట్ ధరలు	3వ తరగతి, ఆపై తరగతుల విద్యార్థులకు	రూ.30/- నెలకు
3	కుట్టు ధరలు (బాలురు మరియు బాలికలకు)		రూ.80/- జతకు

ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనములు – 9, 10 వ తరగతులకు

ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం :

- సెకండరి స్థాయిలో డ్రాప్ ఔట్స్‌ను నిరోధించి, రిటెన్షన్ రేటును పెంచే ఉద్దేశ్యంతో ఈ పథకాన్ని ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది.

అర్హత :

- ఈ పథకము ప్రభుత్వ, మున్సిపల్, జిల్లా పరిషత్, మండల పరిషత్ మరియు ఎయిడెడ్ స్కూళ్లలో 9,10వ తరగతులు చదివే ఎస్.సి., ఎస్.టి., బి.సి., విభిన్న ప్రతిభావంతులైన డే స్కాలర్ మరియు సంక్షేమ హాస్టల్‌లో వుండే విద్యార్థులకు వర్తించును.
- ఎస్.సి., ఎస్.టి., విద్యార్థుల కుటుంబ సంవత్సరం ఆదాయం 2 లక్షలు లోపు మరియు బి.సి. విద్యార్థులకు రూ.44,500/- లోపు ఉండవలెను.
- 9,10 తరగతులు చదివే డే-స్కాలర్ విద్యార్థులకు సంవత్సరానికి రూ.2250/- మరియు హాస్టల్ విద్యార్థులకు సంవత్సరానికి రూ.4500/- చెల్లించబడును.

దరఖాస్తు చేయు విధానం :

- గ్రామ/వార్డు వాలంటీరు ద్వారా, గ్రామ/వార్డు సచివాలయం ద్వారా ష్ట్ః్జూర://యఅంఐఅంపష్ట్రబఎఱ.ఇజూ.స్త్రశీఙ.ఱఅ వెబ్ సైట్ నందు విద్యార్థులు తమ దరఖాస్తులను సమర్పించ వలెను. ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనాలు విద్యార్థుల బ్యాంకు అకౌంట్ లోనికి నేరుగా విడుదల చేయబడతాయి..

బెస్ట్ అవైలబుల్ స్కూల్స్- రెసిడెన్షియల్ & నాన్ రెసిడెన్షియల్

ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం :

- ఎంపిక చేసిన ఎస్.సి., ఎస్.టి. విద్యార్థులకు జిల్లాలలోని ఉత్తమ ప్రైవేటు పాఠశాలల్లో, ఆంగ్ల మాధ్యమములో నాణ్యమైన విద్యను, రెసిడెన్షియల్ (ఎస్.సి., ఎస్.టి) మరియు నాన్ రెసిడెన్షియల్ (ఎస్.సి) విధానంలో అందించే లక్ష్యం తో ఈ పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది.

అర్హత :

- తెల్ల రేషన్ కార్డు ఉన్న కుటుంబాలకు చెందిన ఎస్.సి, ఎస్.టి., విద్యార్థులు అర్హులు.
- ఈ పథకము ద్వారా ఎస్.సి., విద్యార్థులు ఎంపిక చేసిన పాఠశాలలలో, 5వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు మరియు ఎస్.టి., విద్యార్థులు1వ తరగతి నుండి 10 వ తరగతి వరకు రెసిడెన్షియల్ విధానంలోను మరియు ఎస్.సి., విద్యార్థులు, 1వ తరగతి నుండి 10 వ తరగతి వరకు నాన్-రెసిడెన్షియల్ విధానంలోనువిద్యను అభ్యసిస్తారు.

ఉపకార వేతనాలు చెల్లింపు :

- ఈ పథకం క్రింద రెసిడెన్షియల్ విధానంలో సంవత్సరానికి రూ.30 వేల రూపాయలు మరియు నాన్ రెసిడెన్షియల్ విధానంలో సంవత్సరానికి రూ.20 వేల రూపాయలను గరిష్టంగా, స్కూల్స్ యాజమాన్యానికి, విద్యార్థుల తరుపున ఆన్ లైన్ లో వజూ౦రర వెబ్ సైట్ ద్వారా చెల్లించబడును.
- విద్యార్థి నుండి ఎటువంటి అదనపు రుసుము వసూలు చేయబడదు.

ధరఖాస్తు చేయు విధానం :

- గ్రామ/వార్డు వాలంటీరు ద్వారా/ గ్రామ/వార్డు సచివాలయం ద్వారా లేదా https://epass.apcfss.in వెబ్ సైట్ నందు విద్యార్థులు తమ దరఖాస్తులను సమర్పించ వలెను. ప్రతి సంవత్సరం మే నెలలో 1, 3వ తరగతులలోనికి విద్యార్థుల ఎంపిక ఆన్ లైన్ లాటరీ ద్వారా, మరియు 5, 8 తరగుతులకు **B.A.S.CET** ద్వారా జిల్లాకు కేటాయించిన సీట్ల వరకు జరుగును.

కార్పోరేట్ కళాశాలలలో విద్యా పథకం

నేపధ్యం :

పేద ఎస్సీ/ఎస్టీ/బి.సి/ఇ.బి.సి/మైనారిటీ వర్గాలకు చెందిన మెరిట్ విద్యార్థులు ఇంటర్‌మీడియట్‌లో పేరుగాంచిన కార్పోరేట్ కళాశాలలో రెసిడెన్షియల్ విధానంలో చేరి, నాణ్యత కల విద్యను పొంది ఐ.ఐ.టిలలో, పేరుగాంచిన/ఇంజనీరింగ్/మెడికల్ కళాశాలలో సీట్లు తెచ్చుకొనేందుకు ఆర్థిక సహాయం అందించటం ఈ పథకం లక్ష్యం. 3238 మంది విద్యార్థులకు ప్రతి సంవత్సరం ఈ పథకం క్రింద చేర్పించటం జరుగుతుంది.

అర్హత:

1. పదవ తరగతిలో కనీసం 7 జి.పి.ఎ తెచ్చుకున్నవారు.
2. ఎస్సీ, ఎస్టీ, విద్యార్తులకు సంవత్సర ఆదాయం రెండు లక్షలు మించరాదు.
3. బి.సి, ఇ.బి.సి, మైనారిటీ విద్యార్థుల కుటుంబ సంవత్సర ఆదాయం ఒక లక్షకు మించరాదు.

సీట్ల కేటాయింపు:

ఎ) వసతి గృహాలు, ఆశ్రమ పాఠశాలలు, KGBV లలో చదివిన విద్యార్థులకు – 50% సీట్లు కేటీయింపు.

బి) ప్రభుత్వ/మున్సిపల్/ZP/ఎయిడెడ్ పాఠశాల విద్యార్థులకు – 25%

సి) ప్రభుత్వ సంక్షేమ గురుకుల విద్యార్థులకు, నవోదయ విద్యార్థులకు – 20%

డి) Best Available Schools లో చదివిన ఎస్సీ/ఎస్టీ విద్యార్థులకు – 5%

ఇ) మొత్తం సీట్లలో 60% బాలికలకు, 3% వికలాంగులకు

కార్పోరేట్ కళాశాలలలో విద్యా పథకం

ఆర్థిక సహాయం:

ఎంపిక కాబడిన కళాశాలలో చేరిన తదుపరి, సంవత్సరమునకు రూ.35,000 మించకుండా కళాశాలకు ఫీజు చెల్లించబడును. విద్యార్థికి రూ.3000 Pocket Money గా చెల్లించబడును.

దరఖాస్తుచేయు విధానం:

ప్రతి సంవత్సరం మే నెలలో jnanabhumi.ap.gov.in ద్వారా దరఖాస్తు చేయవచ్చును. గ్రామ/వార్డు సచివాలయం ద్వారా కూడా దరఖాస్తు Online లో పంపవచ్చును. వచ్చిన దరఖాస్తులలో పై నిబంధనల మేరకు, 10వ తరగతి పరీక్షలో వచ్చిన మార్కులు ఆధారంగా ఎంపిక జరుగును.

ఆరోగ్యానికి హానికరమయిన శభ్రంచేయు వృత్తులలో ఉన్నవారి పిల్లలకు ప్రీ-మెట్రిక్ ఉపకారవేతనములు

నేపథ్యం: అత్యంత అణగారిన వర్గాలు అనాదిగా కొన్ని ఆరోగ్య హానికర శుభ్రపరచు వృత్తులలో పనిచేయుచున్నారు. అటువంటి వారి పిల్లలకు బడిలో చదువుకునేందుకు ఆర్థిక సహాయం చేయటం ఈ పథకం లక్ష్యం.

అర్హతలు: మతం, కులంతో సంబంధం లేకుండా, క్రింద పేర్కొన్న వారి పిల్లలు 1 నుంచి 10వ తరగతి వరకు ఉపకార వేతనమునకు అర్హులు.

ఎ) 2013 మాన్యువల్ స్కావెంజర్ వృత్తి నిషేధ చట్టం క్రింద పేర్కొనబడిన మాన్యువల్ స్కావెంజర్‌లు

బి) పశువుల చర్మాలు వలిచే వారు (Tanners & Flayers)

సి) చెత్త ఏరేవారు (Rag-Pickers)

డి) 2013 మాన్యువల్ స్కావెంజర్ వృత్తి నిషేధ చట్టం క్రింద పేర్కొనబడిన ఆరోగ్యానికి హానికరమయిన శుభ్రంచేయు వృత్తులలో ఉన్నవారు.
సంబంధిత పంచాయతి/మున్సిపల్ అధికారి ధృవీకరణ సర్టిఫికేట్ అవసరం.

ఆర్థిక సహాయం:

తరగతి	డేస్కాలర్ విద్యార్థి	హాస్టల్ విద్యార్థి
1 నుండి 10వ	నెలకు రూ. 225/- (10 నెలలకు)	రూ. 700/- (10 నెలలకు)

విదేశీ విద్యా పథకం

ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం :

- నిరుపేద కుటుంబాలకు చెందిన ఎస్.సి., ఎస్.టి., బి.సి.,ఈ.బి.సి., మైనారిటీ, కాపు, బ్రాహ్మణ విద్యార్థులను విదేశాలలో ఉన్నత చదువులు చదివించి బంగారు భవిష్యత్తును ఇచ్చే లక్ష్యంతో ప్రభుత్వము ఈ పథకం ను అమలు చేస్తున్నది.

అర్హత:

- వార్షికాదాయము రూ. 6.00 లక్షల లోపు ఉన్న విద్యార్థులు ఈ పథకానికి అర్హులు

ప్రభుత్వ సహాయం :

- విదేశాలలో డిగ్రీ అనంతర మరియు ఇంజనీరింగ్, మెడిసిన్, పి.హెచ్.డి., పి.జి. డిప్లొమా మొదలైన ఉన్నత విద్యనభ్యసించ కోరు విద్యార్థులకు ప్రభుత్వం ఎస్.సి., ఎస్.టి., మైనారిటీ విద్యార్థులకు రూ.15 లక్షల రూపాయలు మరియు మిగిలిన వారికి రూ.10 లక్షల రూపాయలు ఆర్థిక సహాయం అందచేయబడుతుంది.
- అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలు, గ్రేట్ బ్రిటన్, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, సింగపూర్, జెర్మనీ, న్యూజిలాండ్, స్వీడన్, నెదర్లాండ్స్, ఫ్రాన్స్, డెన్మార్క్, రష్యా, ఫిలిప్పీన్స్, కజికిస్తాన్ మరియు చైనా వంటి 15 దేశాలలో (ఫిలిప్పీన్స్, కజికిస్తాన్ మరియు చైనా లలో కేవలం మెడిసిన్ కోర్సులకు మాత్రమే) గుర్తింపు పొందిన ప్రముఖ విశ్వవిద్యాలయాలలో కోర్స్ లను అధ్యయనం చేయుటకు ఈ పథకం వర్తించును.
- దీనితో పాటు ఒక వైపు విమాన చార్జీలు మరియు వీసా ఫీజు విద్యార్థికి చెల్లించబడును
- నిర్ణిత వడ్డీతో జాతీయ బ్యాంకుల ద్వారా 5 లక్షల రూపాయిల ఋణము లభించును.

దరఖాస్తు చేయు విధానం :

- ఈ పథకానికి ఈ-పాస్ వెబ్ సైట్ నందు దరఖాస్తు చేసుకొనవలెను.
- దరఖాస్తు చేసుకున్న విద్యార్థులను రాష్ట్ర స్థాయి ఎంపిక కమిటి ఇంటర్వ్యూ చేసి ఎంపిక చేస్తుంది.

వై.ఎస్.ఆర్. విద్యోన్నతి

ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం :

- సివిల్ సర్వీసెస్ వంటి ఉన్నత స్థాయి పోటీ పరీక్షలకు సమీకృత శిక్షణ ఇచ్చే ఉద్దేశ్యంతో ఈ పథకాన్ని ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది.

అర్హత :

- రూ. 6.00 లక్షల లోపు వార్షికాదాయము గల, పట్ట భద్రులైన ఎస్.సి., ఎస్.టి., బి.సి., ఈ.బి.సి., మైనారిటీ, కాపు, బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు ఈ పథకము వర్తించును.
- ఎంపికైన విద్యార్థులను భారత దేశంలోని ప్రతిష్టాత్మకమైన 19 కోచింగ్ సంస్థలకు పంపి యు.పి.ఎస్.సి. నిర్వహించు సివిల్ సర్వీస్ ప్రిలిమ్స్ మరియు మెయిన్స్ పరీక్షలకు 9 నెలల సమగ్ర శిక్షణ ఇప్పించ బడుతుంది.
- ఈ పథకానికి ఎంపికైన విద్యార్థులకు నెలకు రూ.10,000 / రూ.12,000/-లు స్టైఫండ్‌ను 9 నెలల పాటు చెల్లిస్తూ, పూర్తి కోచింగ్ ఫీజును ప్రభుత్వం చెల్లిస్తుంది.

దరఖాస్తు చేయు విధానం :

- ఈ పథకానికి **https://jnanabhumi.ap.gov.in** వెబ్ సైట్ నందు నోటిఫికేషన్ వెలువడినప్పుడు దరఖాస్తు చేసుకొనవలెను.

విద్యార్థుల ఎంపిక విధానం :

- విద్యార్థుల ఎంపిక ప్రవేశ పరీక్ష ద్వారా జరుగును.

స్టడీ సర్కిల్స్

నేపథ్యం: ఆంధ్రప్రదేశ్ లో వెనుకబడిన తరగతుల యువతీ యువకులు పోటీ పరీక్షల ద్వారా ఉద్యోగాలు సాధించుటకు ప్రతి జిల్లాకు ఒకటి చొప్పున స్టడీ సర్కిల్ ఏర్పాటు చేసినారు. షెడ్యూల్ట్ కులముల కొరకు కూడా ప్రతి జిల్లాలో అంబేద్కల్ స్టడీ సర్కిల్ ఏర్పాటు త్వరలో చేయబడును. ప్రస్తుతం విశాఖపట్నం, విజయవాడ, తిరుపతిలో అంబేద్కర్ స్టడీ సర్కిల్స్ వున్నవి. మైనారిటీల కొరకు విశాఖపట్నం, గుంటూరు, కర్నూలులో ప్రత్యేక స్టడీ సర్కిల్స్ వున్నాయి. షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు యూత్ శిక్షణ కేంద్రాలు నిర్వహించబడుచున్నాయి.

ప్రయోజనం: నిరుద్యోగ యువతీ యువకులు స్టడీ సర్కిల్ ద్వారా శిక్షణ పొంది తద్వారా పోటీ పరీక్షలలో పాల్గొని ఉద్యోగావకాశాలు పొందడం.

దరఖాస్తు విధానం: ఎ.పి.పి.ఎస్.సి. గ్రూప్ సర్వీసెస్, బ్యాంకింగ్, రైల్వేస్ వంటి పోటీ పరీక్షలకు దరఖాస్తు చేసకొని ఆ హాల్ టిక్కెట్స్‌తో సంబంధిత జిల్లాలోని స్టడీ సర్కిల్ వారికి దరఖాస్తు చేసుకోవాలి.

ఆర్థిక లబ్ధి: 2 నుండి 3 నెలల పాటు ఉచిత కోచింగ్ ఇస్తారు. బుక్స్ కొనుగోలు కొరకు స్టైఫండ్ కూడా ఇవ్వడం జరుగుతుంది.

జగ్జీవన్ జ్యోతి పథకం (200 యూనిట్ల వరకు ఉచిత విద్యుత్)

ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం:

నెలకు 200 యూనిట్ల వరకు వినియోగించు షెడ్యూల్డ్ కులముల, షెడ్యూల్డ్ తెగల కుటుంబాలకు ప్రభుత్వమే విద్యుత్ ఛార్జీలు చెల్లించును. 24-07-2019 నుండి "జగ్జీవన్ జ్యోతి" పథకం ద్వారా మొదటగా ఉన్న నెలకు 100 యూనిట్ల ఉచిత విద్యుత్ పరిమితిని నెలకు 200 యూనిట్ల వరకు లోబడి పెంచబడింది.

ఉదా: 200 యూనిట్ల లోపు వినియోగించే వినియోగదారులు విద్యుత్ ఛార్జీలు చెల్లించనవసరం లేదు. 200 యూనిట్ల కంటే ఎక్కువ విద్యుత్ వినియోగించేవారు పూర్తి యూనిట్లకు విద్యుత్ ఛార్జీలు చెల్లించవలసి ఉంటుంది. వీరు ఉచిత విద్యుత్ పరిధిలోకిరారు.

దరఖాస్తు చేయు విధానం:

- ఈ పథకం ద్వారా లబ్ధి పొందుటకు వినియోగదారులు ఎటువంటి దరఖాస్తు ను చేయవలసిన అవసరం లేదు. ప్రభుత్వమే విద్యుత్ పంపిణి సంస్థల నుండి వివరాలను తెప్పించుకొని, వినియోగదారుల తరుపున విద్యుత్ చార్జీలను చెల్లిస్తుంది.

భీమా పథకములు

YSR భీమా పేదవారికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అందిస్తున్న ప్రధాన భీమా పథకం దానికి అదనంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం/రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందిస్తున్న ఇతర భీమా పెన్షన్ పథకాల వివిరాలు క్రింద ఇవ్వబడినవి.

1. ప్రవాసాంధ్ర భరోసా భీమా పథకం:

నేపథ్యం	: రాష్ట్రానికి చెంది ఇతర దేశాలలో ఉద్యోగాలు చేసేవారికి, చదువుకునే వారి ప్రోత్సాహం కొరకు ఈ భీమా పథకం
ప్రయోజనం	: ఉద్యోగులు రూ. 180/-లు, విద్యార్థుల రూ. 75/- లు ప్రీమియం చెల్లించాలి. ఇందులో నమోదైన వారు ప్రమాదవశాత్తు మరణించినా, శాశ్వత అంగవైకల్యానికి గురైన రూ. 10 లక్షలు పరిహారంగా చెల్లస్తారు.
అర్హతలు	: ప్రవాసాంధ్రులందరూ అర్హులు.
దరఖాస్తు	: రాష్ట్ర మానవ వనరుల శాఖ వారి ఆన్‌లైన్ దరఖాస్తు విధానం.
నిధుల లభ్యత	: రాష్ట్ర ప్రభత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపు

2. ప్రధాన మంత్రి జీవనజ్యోతి భీమా యోజన:

నేపథ్యం	:	18 నుంచి 50 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు ఉన్నవారు ఏ కారణంతోనైనా మరణిస్తే ఆ కుటుంబాన్ని ఆర్థికంగా ఆదుకునే భీమా సదుపాయం.
ప్రయోజనం	:	బ్యాంకు అకౌంట్ కలిగి, 18 నుంచి 50 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు ఉన్నవారు ఏ కారణంతోనైనా మరణిస్తే రూ. 2 లక్షల భీమా మొత్తం బాధిత కుటుంబానికి చెల్లించడం జరుగుతుంది. ఈ పథకం క్రింద ప్రీమియంగా లబ్ధిదారుని ఖతా నుండి సంవత్సరానికి రూ.330/- ఖతాదారుని సమ్మతి మేరకు ఆటోమేటిక్‌గా తగ్గించడం

2. ప్రధాన మంత్రి జీవనజ్యోతి భీమా యోజన:

నేపథ్యం	: 18 నుంచి 50 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు ఉన్నవారు ఏ కారణంతోనైనా మరణిస్తే ఆ కుటుంబాన్ని ఆర్థికంగా ఆదుకునే భీమా సదుపాయం.
ప్రయోజనం	: బ్యాంకు అకౌంట్ కలిగి, 18 నుంచి 50 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు ఉన్నవారు ఏ కారణంతోనైనా మరణిస్తే రూ. 2 లక్షల భీమా మొత్తం బాధిత కుటుంబానికి చెల్లించడం జరుగుతుంది. ఈ పథకం క్రింద ప్రీమియంగా లబ్ధిదారుని ఖతా నుండి సంవత్సరానికి రూ.330/- ఖతాదారుని సమ్మతి మేరకు ఆటోమేటిక్‌గా తగ్గించడం జరుగుతుంది. అదేవిధంగా రెన్యువల్ కోసం లబ్ధిదారుడు ప్రతి సంవత్సరం ఈ పథకం కొరకు బ్యాంకు వారికి ఆప్షన్ ఇవ్వవలసి ఉంటుంది.
అర్హతలు	: బ్యాంకులో పొదుపు ఖాతా ఉండి, 18 నుండి 50 సంవత్సరరాల మధ్య వయస్సు ఉన్నవారందరూ, పేదరికంతో సంబంధంలేకుండా అందరూ ఈ పథకానికి అర్హులు.
దరఖాస్తు	: అన్ని జాతీయ బ్యాంకుల ద్వారా
నిధుల లభ్యత	: కేంద్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపు

భీమా పథకములు

3. ప్రధానమంత్రి సురక్షా భీమా యోజన

నేపథ్యం : తక్కువ ప్రీమియంతో ప్రమాదభీమా కల్పించడం.

ప్రయోజనం : 18 నుండి 70 సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గలవారందరూ బ్యాంక్ అకౌంట్ కలిగి ఉండాలి. ప్రీమియంగా సంవత్సరమునకు 12 రూపాయలు ఖతాదారుని సమ్మతి మేరకు తన బ్యాంక్ అకౌంట్ నుండి ఆటోమేటిక్‌గా జూన్ 1వ తేదీన లేదా అంతకుముందు తగ్గించడం జరుగుతుంది. అదేవిధంగా రిస్క్ కవరేజి కోసం లబ్ధిదారుడు ప్రతి సంవత్సరం ఈ పథకం కొరకు బ్యాంకు వారికి ఆప్షన్ ఇవ్వవలసి ఉంటుంది.

ఎ) ప్రమాదవశాత్తు మరణిస్తే రూ. 2,00,000/-లు

బి) ప్రమాదంలో పూర్తి అంగవైకల్యం సంభవిస్తే రూ. 2,00,000/-లు

అర్హతలు : భారతీయుడై 18 నుండి 70 సంవత్సరాల లోపు వయస్సు కలవారు.

దరఖాస్తు : జాతీయ బ్యాంకుల ద్వారా

నిధుల లభ్యత : కేంద్ర ప్రభత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపు

4. అటల్ పెన్షన్ యోజన

నేపథ్యం	: బ్యాంక్ అకౌంట్ కలిగి, అసంఘటిత రంగాలలో పనిచేస్తున్న పేద కార్మికులకు ఆదాయ భద్రతను కల్పించడం ద్వారా వృద్ధాప్యంలో జీవితాన్ని కొనసాగించడానికి కనీస పెన్షను అందించే పథకం.
ప్రయోజనం	: ఈ పథకం క్రింద లబ్ధిదారులకు నెలకు కనీసం రూ.1000/- లు నుండి రూ.5,000/- లు ఫించనుగా చెల్లించబడుతుంది.
అర్హతలు	: 18 ఏళ్ళ వయస్సు నుండి 40 సంవత్సరముల లోపు పేద కార్మికులు అసంఘటిత రంగానికి చెంది ఉండి బ్యాంక్ అకౌంట్ కలిగి ఉండాలి. లబ్ధిదారుడు ప్రతి సంవత్సరం ప్రతి నెల ఈ పథకం క్రింద చందా కట్టాలి. కేంద్ర ప్రభుత్వం కూడా సంవత్సరానికి రూ. 1000/- లేదా లబ్ధిదారుడు చెల్లించిన దానిలో 50% వరకు కడుతుంది.
దరఖాస్తు	: జాతీయ బ్యాంకుల ద్వారా
నిధుల లభ్యత	: కేంద్ర ప్రభత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపు

5. ప్రధానమంత్రి వయ వందన యోజన

60 సంవత్సరాలు పైబడిన సీనియర్ సిటిజన్‌లకు లబ్ధి చేకూరేలా ఈ పథకం క్రింద కనీసం రూ. 1,50,000/-ల నుండి రూ.15,00,000/-ల వరకు సింగిల్ ప్రీమియంగా చెల్లించినపుడు కనీస పెన్షన్ రూ.1000/- నుండి గరిష్ట పెన్షన్ రూ.10,000/- ల వరకు (ప్రతినెలా) అనగా ప్రీమియం మొత్తంపై కనీసం 8% సంవత్సరానికి ఫించనుగా చెల్లించబడుతుంది. ఈ పథకం నిర్వహణ భారతీయ జీవిత భీమా సంస్థలకు అప్పగించారు.

నేపథ్యం	:	భారతీయ జీవిత భీమా సంస్థ ద్వారా 60 సం.లు దాటిన సీనియర్ సిటిజన్ లబ్ధికొరకు అమలు చేయటం.
ప్రయోజనం	:	60 సంత్సరాలు పైబడిన సీనియర్ సిటిజన్ ఈ పథకం క్రింద కనీసం రూ. 1,50,000/- ల నుండి రూ.15,00,000/-ల వరకు సింగిల్ ప్రీమియంగా చెల్లించినపుడు, కనీస పెన్షన్ రూ.1000/- నుండి గరిష్ట పెన్షన్ రూ.10,000/- ల వరకు (ప్రతినెలా) అనగా ప్రీమియం మొత్తంపై కనీసం 8% సంవత్సరానికి ఫించనుగా చెల్లించబడుతుంది. పాలసీ 10 సంవత్సరాల పాటు వుంటుంది. ఆ లోపు చనిపోతే, ప్రీమియం మొత్తాన్ని చెల్లిస్తారు.
అర్హతలు	:	60 సంవత్సరాలు పైబడిన వారు
దరఖాస్తు	:	ఎల్.ఐ.సి. ద్వారా ఆన్‌లైన్ అప్లికేషన్
నిధుల లభ్యత	:	కేంద్ర ప్రభత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపు

SC/ST/BC అడ్వకేట్లకు ఆర్థిక సహాయం

ఈ పథకం క్రింద న్యాయ పట్టభద్రులకు కోర్టులలో న్యాయ పాలన తగు తర్ఫీదు ఇచేందుకు ప్రతిజిల్లాలో ప్రతి సంవత్సరం అర్హత కలిగిన ◌ాజ/◌ా◌ు/బీజ న్యాయశాస్త్ర పట్టభద్రులను ఎంపిక చేసి న్యాయ శాస్త్రంలో శిక్షణ ఇప్పించడం జరుగుతుంది. శిక్షణా కాల వ్యవధి మూడు సంవత్సరాలు ఎంపిక అయిన అభ్యర్ధులను జిల్లా కోర్టులలోని న్యాయ అధికారులకు అనగా ప్రభుత్వ ప్లీడరు, పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్లు, జిల్లా, అసిస్టెంట్ పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్లకు అనుసంధానము చేస్తారు. సెలక్షను కమిటీ ద్వారా ఎంపికైన అభ్యర్ధులకు నెలకు రూ. 1,000/- లు చొప్పున స్టైఫండు, మూడు సంవత్సరముల వరకు ప్రవేశ రుసుము ఒక్కొక్కరికి రూ. 585/- లా పుస్తకములు, ఫర్నీచరు కొనుగోలు నిమిత్తము కోర్సు మొత్తానికి రూ. 6,000/- లు చెల్లించడం జరుగుతుంది.

వైఎస్ఆర్ చేయూత

45 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి పేద బి.సి, ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనారిటీ మహిళకు ఈ పథకం ద్వారా 2020 - 21 నుండి నాలుగేళ్ళలో రూ. 75000/- దశల వారిగా ఆయా కార్పోరేషన్‌ల ద్వారా ఉచితంగా ఆర్థిక సహాయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా నేరుగా మహిళ బ్యాంక్ ఖాతాకు అందచేయబడుతుంది. దీనిపై త్వరలోనే ఆదేశములు, మార్గదర్శకాలు జారీ కానున్నాయి.

వైఎస్ఆర్ చేయూత

రజకులకు, నాయీబ్రాహ్మణులు, టైలర్లకు ఆర్థిక సహాయం

లక్ష్యం:

- పేద రజకులకు, నాయీబ్రాహ్మణులు మరియు టైలర్లు (కులముతో నిమిత్తము లేకుండా) ఎవరైతే వారి వృత్తి మీద జీవనోపాధి కొనసాగిస్తున్నారో, వారి ఆర్థిక అభివృద్ధికై రాష్ట్ర ప్రభుత్వము సంవత్సరానికి పది వేల రూపాయలు ఆర్థిక సహాయం చేస్తుంది. అయితే, ఆ వృత్తి చేయువారు షాపు కలిగి ఉండాలి. దీని కొరకు వెనుకబడిన తరగతుల శాఖ జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్.నెం.59, తేది: 25-07-2019 న విడుదల చేసింది.

అర్హతలు:

ఎ) వయస్సు 21 సంవత్సరముల నుండి 60 సంవత్సరముల మధ్య వయస్సు కలవారై ఉండవలెను.

బి) కుటుంబ ఆదాయము నెలకు గ్రామీణ ప్రాంతాములవారైతే రూ. 10,000/- లకు లోబడి మరియు పట్టణ ప్రాంతములవారైతే రూ. 12,000/- లకు లోబడి ఉండవలెను.

సి) ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, ప్రభుత్వము నుండి పెన్షన్ పొందువారు మరియు ఆదాయపు పన్ను చెల్లించువారు అనర్హులు.

డి) వృత్తి చేయు వారు షాపు గల వారై ఉండవలెను.

ఇ) ఆ కుటుంబములోని వారికెవరికైనా వ్యవసాయ భూమి ఉంటే అవి మాగాణి భూమి అయితే 3 ఎకరముల లోపు లేదా మెట్ట భూమి అయితే 9 ఎకరముల లోపు లేదా మాగాణి మరియు మెట్ట భూమి మొత్తం కలిపి 9 ఎకరముల లోపు ఉన్న వారు మాత్రమే అర్హులు.

ఎఫ్) ఆ కుటుంబమునకు నివాస పట్టణ ప్రాంతాములో సొంత నివాస గృహము 750 చదరపు అడుగులకు లోబడి ఉండవలెను.

జి) షాపు రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేటు ఉండవలెను.

ఎచ్) టైలరింగ్ వృత్తి చేయుచున్న అన్ని కులముల వారు ఈ పథకము క్రింద అర్హులు.

సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ – సామాజిక న్యాయం – చట్టాలు

1. **SC/ST** లపై అత్యాచార నిరోధక చట్టం 1989 అమలు:

SC/ST కులమునకు చెందిన వారిపై SC/ST లు కాని వారు ఏవరైనా భౌతికంగా సామాజికంగా, ఆర్థిక పరమైన అత్యాచారాలకు పాల్పడితే వారు భారత పార్లమెంట్ ద్వారా ఆమోదించబడిన SC/ST అత్యాచార నిరోధక చట్టం 1989 క్రింద శిక్షార్హులవుతారు.సదరు అత్యాచార బాధితులైన SC/ST లకు కొంత నగదు పరిహారాన్ని (రూ.85000/-నుండి 8,25,000/-వరకు) చెల్లించడముతో పాటు ఇతర సదుపాయాలను కల్పించడం జరుగుతుంది.

ఈ కేసుల విచారణ శీఘ్రముగా జరుగుటకు గానూరాష్ట్ర ప్రభుత్వముఒక్కొక్క జిల్లాకు ఒక ప్రత్యేక సెషన్సు న్యాయస్థానమును మరియు ఈ న్యాయస్థానములోని కేసులను నడుపుట కొరకు ఒక ప్రత్యేక పబ్లికు ప్రాసిక్యూటరును ఈ చట్టము క్రింద ఏర్పాటు చేయడమైనది

SC/ST లు కాని వారి చేత భాదించబడిన SC/ST వారు వారిపై దాడి జరిగిన ప్రదేశమునకు చెందిన పోలీసు స్టేషన్ నందు రిపోర్టు చేసి సదరు విషయమును సంభందిత మండల రెవెన్యు అధికారి లేదా రెవెన్యు డివిజనల్ అధికారి వారికి తెలియ పరచవలయును.

పోలీసు మరియు రెవెన్యు అధికారులు బాధించబడిన SC/ST తగిన రక్షణ కల్పించి సదరు విషయాని జిల్లా కలెక్టరు గారికి తెలియపరుస్తారు. జిల్లా కలెక్టరు గారు ప్రభుత్వ నిర్దేశముల ప్రకారము భాదితులకు ఆర్థిక, న్యాయ మరియు ఇతర సహకారాలను మంజూరు చేస్తారు.

కేంద్ర ప్రభుత్వము 2015 సం.లో ఈ చట్టమునకు కొన్ని సవరణలను చేస్తూ బాదితులకు చెల్లించే పరిహారములను పెంచడము జరిగింది. తదనుగునముగా ఆం.ప్ర. ప్రభుత్వము, సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ, జి.ఓ. యం.ఎస్ సం.95. తేది.29-08-2016 ద్వారా బాదితులకు చెల్లించే పరిహారములను పెంచడము జరిగింది. వాటి వివరములు క్రింద తెలపడమైనది

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
1	Putting any inedible or obnoxious substance [Section 3(1)(a) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. Payment to then victim be made as follows: (i) 10% at First Information Report (FIR) stage for serial numbers (2) and (3) and 25% at FIR stage for serial numbers (1), (4) and (5); (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 40% when the accused are convicted by the lower court for serial numbers (2) and (3) and likewise 25% for serial numbers (1), (4) and (5).
2	Dumping excreta, sewage, carcasses or any other obnoxious substance {Section 3(1)(b) of the Act]	
3	Dumping excreta, waste matter, carcasses with intent to cause injury, insult or annoyance [Section 3(1)(c) of the Act]	
4	Garlanding with footwear or parading naked or semi-naked [Section 3(1)(d) of the Act]	
5	Forcibly committing acts such as removing clothes, fordable tonsuring of head, removing moustaches, painting face or body [Section 3(1)(e) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
6	Wrongful occupation or cultivation of land [Section 3(1)(f) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. The land or premises or water supply or irrigation facility shall be restored where necessary at Government cost by the concerned State Government or Union territory Administration. Payment to the victim be made as follows: (i) 25%. at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
7	Wrongful dispossession of land or premises or interfering with the rights, including forest rights. [Section 3(1)(g) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
8	Begar or other forms of forced or bonded labour [Section 3(1)(h) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) Payment of 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
9	Compelling to dispose or carry human or animal carcasses, or to dig graves {Section 3(1)(i) of the Act}	
10	Making a member of the Scheduled Castes or the Scheduled Tribes to do manual scavenging or employing him for such purpose [Section 3(1)(j) of the Act]	
11	Performing, or promoting dedication of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe woman as a devadasi [Section 3(1)(k) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
12	Prevention from voting, filing nomination [Section 3(1)(I) of the Act]	Eighty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
13	Forcing, intimidating or obstructing a holder of office of Panchayat or Municipality from performing duties [Section3(1)(m)of the Act]	
14	After poll violence and imposition of social and economic boycott [Section 3(1)(n) of the Act]	
15	Committing any offence under this Act for having voted or not having voted for a particular candidate [Section 3(1)(o) of the Act]	

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
16	Instituting false, malicious or vexatious legal proceedings [Section3(1)(p) of the Act]	Eighty-five thousand Rupees to the victim or reimbursement of actual legal expenses and damages, whichever is less. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
17	Giving false and frivolous information to public servant [Section 3(1)(q) of the Act]	One lakh Rupees to the victim or reimbursement of actual legal expenses and damages, whichever is less. Payment to be made as follows: (I) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
18	Intentional insult or intimidation to humiliate in any place within public view [Section 3(1)(r) of the Act]	One lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
19	Abusing by caste name in any place within public view [Section 3(1)(s) of the	
20	Destroying, damaging or defiling any object held sacred or in high esteem [Section 3(1)(t} of the Act]	
21	Promoting feelings of enmity, hatred or ill-will [Section 3(1)(V) of the Act]	

S. No	Name of the offence	Minimum amount of relief
23	Intentionally touching a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe woman without consent, using acts or gestures, as an act of sexual nature, [Section 3(1)(w) of the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
24	Son 326B of the Indian Penal Code (45 of 1860)- Voluntarily throwing or attempting to throw acid. [Section 3(2)(va) read with schedule to the act)	(a) Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim with burns exceeding and 2% and above burns on face or in case of functional impairment of eye, ear, nose and mouth and or burn injury on body exceeding 30% (b) four lakh and fifteen thousand Rupees to the victim with burns between 10% to 30% on the body; (c) eighty-five thousand Rupees to the victim with burns less than 10% on the body other than on face. In addition, the State Government or Union territory Administration shall take full responsibility for the treatment of the victim of acid attack. The payment in terms of items (a) to (c) are to be made as follows: (I) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% after receipt of medical report.

S. No	Name of the offence	Minimum amount of relief
25	Section 354 of the Indian Penal Code (45 of 1860) -- Assault or criminal force to woman with intent to outrage her modesty. [Section 3(2) (va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (I) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
26	Section 354A of the Indian Penal Code (45 of 1860)--Sexual harassment and punishment for sexual harassment. [Section 32) (va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
27	Section 354 B of the Indian Penal Code (45 of 1860)— Assault or use of criminal force to woman with intent to disrobe [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
28	Section 354 C of the Indian Penal Code (45 of 1860)— 'voyeurism. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (I) 10% at First Information Report (FIR) stage (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court. (iii) 40% when the accused are convicted by the lower court.
29	Section 354 D of the Indian Penal Code (45 of 1860) — Stalking. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 10% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 40% when the accused are convicted by the lower court.
30	Section 376B of the Indian Penal Code (45 of 1860)— Sexual intercourse by husband upon his wife during separation. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follow, (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
31	Section 376C of the Indian Penal Code (45 of 1860) -- Sexual intercourse by a person in authority. [Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Four lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
32	Section 509 of the Indian Penal Code (45 of 1860)- Word, gesture or act intended to insult the modesty of a woman. Section 3(2)(va) read with Schedule to the Act]	Two lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
33	Fouling or corrupting of water [Section 3(1)(x)of the Act]	Full cost of restoration of normal facility, including cleaning when the water is fouled, to be borne by the concerned State Government or Union territory Administration. In addition, an amount of eight lakh twenty-five thousand Rupees shall be deposited with the District Magistrate for creating community assets of the nature to be decided by the District Authority in consultation with the Local Body.
34	Denial of customary right of passage to a place of public resort or obstruction from using or accessing public resort [Section 3(1)(y) of the Act]	Four lakh twenty-five thousand Rupees to the victim and cost of restoration of right of passage by the concerned State Government or Union territory Administration. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

S. No	Name of the offence	Minimum amount of relief
35	Forcing of causing to leave house, village, residence desert place of residence [Section 3(1)(z) of the Act]	Restoration of the site or right to stay in house, village or other place of residence by the concerned State Government or Union territory Administration and relief of one lakh Rupees to the victim and reconstruction of the house at Government cost, if destroyed. Payment to be made as follows: (I) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

S.N	Name of the offence	Minimum amount of relief
36	Obstructing or preventing a member of a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe in any manner with regard to— (A) using common property resources of an area, or burial or cremation ground equally with others or using any river, stream, spring, well, tank, cistern, water-tap or other watering place, or any bathing ghat, any public conveyance, any road, or passage [Section 3(1)(za)(A) of the Act] (B) mounting or riding bicycles or motor cycles or wearing footwear or new clothes in public places or taking out wedding procession, or mounting a horse or any other vehicle during wedding processions [Section 3(1)(za)(B) of the Act]	(A): Restoration of the right using common property resources of an area, or burial or cremation ground equally with others or using any river, stream, spring, well, tank, cistern, water-tap or other watering place, or any bathing ghat, any public conveyance, any road, or passage equally with others, by the concerned State Government or Union Territory Administration and relief of one lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

S.No	Name of the offence	Minimum amount of relief
36	(C) entering any place of worship which is open to the public or other persons professing the same religion or taking part in, or taking out, any religious, so or cultural processions including jatras [Section 3(1)(za)(C) of the Act] (D) entering any educational institution, hospital, dispensary, primary health center, shop or place of public entertainment or any other public place or using any utensils or articles meant for public use in any place open to the any public use in any place open to the any public[Section 3(1)(za)(D) of the Act} (E) practicing any profession or the carrying on of any occupation, trade or business or employment in any job which other members of the public, or any section thereof, have a right to use or have access to [Section 3(1)(za)(E) of the Act]	(B): Restoration of the right of mounting or riding bicycles or motor cycles or wearing footwear or new clothes in public places or taking out wedding procession, or mounting a horse or any other vehicle during wedding processions, equally with others by the concerned State Government or Union territory Administration and relief of one lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) Payment of 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court; (C): Restoration of the right of entering any ace of worship which is open to the public or other persons professing the same religion or

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
37	Causing physical harm or mental agony on the allegation of being a witch or practicing witchcraft or being a witch [Section 3(1)(zb) of the Act]	One lakh Rupees to the victim and also commensurate with the indignity, insult, injury and defamation suffered by the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
38	Imposing or threatening a social or economic boycott. [Section 3(1)(zc) of the Act]	Restoration of provision of all economic and social services equally with other persons, by the concerned State Government or Union territory Administration and r3lief of one lakh Rupees to the victim. To be paid in full when charge sheet is sent to the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
39	Giving or fabricating false evidence [Section 3(2)(i) and (ii) of the Act]	Four lakh fifteen thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.
40	Committing offences under the Indian Penal Code (45 of 1860) punishable with imprisonment for a term of ten years or more [Section 3(2) of the Act]	Four lakh Rupees to the victim and or his dependents. The amount would vary, if specifically, otherwise provided in this Schedule. Payment to be made as follows: (I) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
41	Committing offences under the Indian Penal Code (45 of 1860) specified in the Schedule to the Act punishable with such punishment as specified under the Indian Penal Code for such offences [Section 3(2)(va) read with the Scheduled to the Act)	Two lakh Rupees to the victim and or his dependents. The amount would vary if specifically, otherwise provided in this Schedule. Payment to be made as follows: (i) 25% at First Information Report (FIR) stage; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% when the accused are convicted by the lower court;
42	Victimisation at the hands or a public servant[Section 3(2) (vii) of the Act]	Two lakh Rupees to the victim and or his dependents. Payment to be made as follows:

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
43	Disability. Guidelines for evaluation of various disabilities and procedure for certification as contained in the Ministry of Social Justice and Empowerment Notification No. 16-18/97-NI, dated the 1 June, 2001. A copy of the notification is at Annexure-II. (a) 100 % incapacitation (b) where incapacitation is less than 100 % but more than 50 % (c) where incapacitation is less than 50 %	Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; Four lakh and fifty thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court; Two lakh and fifty thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court.

Sl. No.	Name of the offence	Minimum amount of relief
44	Rape or Gang rape. (i) Rape[Section 375 of the Indian Penal Code(45 of 1860)] (ii) Gang rape [Section 376D of the Indian Penal Code(45 of 1860)]	Five lakh Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court. Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after medical examination and confirmatory medical report; (ii) 25% when the charge sheet is sent to the court; (iii) 25% on conclusion of trial by the lower court.
45	Murder or Death.	Eight lakh and twenty-five thousand Rupees to the victim. Payment to be made as follows: (i) 50% after post mortem report; (ii) 50% when the charge sheet is sent to the court.

S.No	Name of the offence	Minimum amount of relief
46	Additional relief to victims of murder, death, massacre, rape, gang rape, permanent incapacitation and dacoity.	In addition to relief amounts paid under above items, relief may be arranged within three months of date of atrocity as follows:- (i) Basic Pension to the widow or other dependents of deceased persons belonging to a Scheduled Caste or a Scheduled Tribe amounting to five thousand Rupees per month, as applicable to a Government servant of the concerned State Government or Union territory Administration, with admissible dearness allowance and employment to one member of the family of the deceased, and provision of agricultural land, an house, if necessary by outright purchase; (ii) Full cost of the education up to graduation level and maintenance of the children of the victims. Children may be admitted to Ashram schools or residential schools, fully funded by the Government; (iii) Provision of utensils, rice, wheat, daIs, pulses, etc., for a period of three months.

S.No	Name of the offence	Minimum amount of relief
47	Complete destruction or burnt houses.	Brick or stone masonry house to be constructed or provided at Government cost where it has been burnt or destroyed."

అంతరానితనం, అత్యాచారాలు, పౌరహక్కులపై ప్రభుత్వ G.O లు (ఆదేశాలు)

1.) ప్రతివారం మండల బృందం గ్రామ సందర్శన:-

- G.O. Ms.No.105,, తేది:31-10-2001.
- వారంలో ఒక నిర్ణీత రోజున మండల బృందం ఒక గ్రామము సందర్శించవలెను.
- బృందంలో తహసీల్దారు, MPDO, Sub - Inspector of Police ఉంటారు.

ఏమి చేయాలి?

- గ్రామ దేవాలయంలోనికి SC లకు ప్రవేశం, గ్రామ నీటి వనరుల దగ్గర అవకాశం కల్పించటం, గ్రామ హోటల్‌లో రెండు గ్లాసుల పద్ధతి నిర్మూలన, Manual Scavenging, బాండెడ్ లేబర్ తదితర సామాజిక రుగ్మతలపై దృష్టి.
- ప్రతి గ్రామంలో అంటరానితనం పూర్తిగా నిర్మూలన జరిగేంతవరకు ఈ గ్రామ సందర్శనలు జరపాలి.

2) పౌరహక్కుల దినోత్సవం

- G.O. Ms.No.128, తేది:21-11-2001
- ప్రతి నెల 30వ తారీఖున జరపాలి. (ఫిబ్రవరి నెలలో 28న)
- తహసీల్దారు, మీణూ, సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ, జుఅసశీషఎవఆ్‌శాఖ అధికారులు, ఇతర మండల అధికారులు పాల్గొనాలి.
- ఒక గ్రామంలో గ్రామ సభ జరపాలి.
- అంటరానితనం అమానుషాలపై ప్రజలను చైతన్యపరచి, అందరినీ సమానంగా చూడవలసిన ఆవశ్యకతను వివరించాలి.
- మొదటి మూడు వారాలలో జరిగిన గ్రామ సందర్శన వివరాలుపై సమీక్షించాలి.
- అ సామాజిక ఘర్షణలు ఏర్పడకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

3) అత్యాచారాలు జరిగే అవకాశం గల ప్రాంతాల గుర్తింపు

- G.O. Ms.No.107/108, తేది: 31-10-2001
- ఇది అత్యాచారాల నిరోధక ముందస్తు చర్య.
- అత్యాచారాలు జరిగే అవకాశం వున్న ప్రదేశాలను గుర్తించి, ఆ గ్రామాలలో అధికారులు తరుచుగా సందర్శించాలి.
- ఆ ప్రాంతాలలో శాంతి కమిటీలను ఏర్పరచాలి.
- RDO, తహసీల్దారు, MPDO లు శాంతి కమిటీ సమావేశాలు జరిపించి, శాంతి స్థాపనకు చర్యలు చేపట్టాలి.

2. ఆ.ప్ర.దేవదాసి/జోగిని వ్యవస్థ నిరోధక చట్టం 1988

పేద ప్రజల అవిద్య,అమాయకత్వము, అభద్రతల కారణంగా ఏర్పడిన ఒక సాంఘిక దురాచారము ఈ దేవదాసి/జోగిని/మాతమ్మ వ్యవస్థ. తమ కుటుంబానికి లేదా గ్రామానికి మేలు జరగాలనీ తమ సంతానములో ఒక ఆడపిల్లను గ్రామ దేవతకు అర్పించడము/గ్రామదేవతతో వివాహము జరిపించడము చేస్తారు. అప్పటినుండి ఆ అమ్మాయి గ్రామ సమిష్టి వ్యక్తిగా పరిగానిన్పబడుతుంది. ఆమె ఇతరుల మాదిరిగా వివాహము చేసుకొనడానికి వీలు లేదు. గ్రామ దేవత ఉత్సవాలలో మరియు గ్రామస్తుల ఇతర ఉత్సవాలలో నాట్యము చేయడము, గుడిని శుబ్రము చేయడము వీరి పని. గ్రామములో బిక్షాటన ద్వారా జీవిస్తారు. సాధారణంగా వీరు ప్రాయములో ఉన్నపుడు గ్రామములోని మోతుబరి / ఇతరుల సెక్సు కోరికలను తీర్చే సాదనముగా ఉపయోగా పదతారు. వయసు మళ్ళిన తరువాత వీరు చాలా దుర్భరమైన ఏ మాత్రం గౌరవం లేని జీవితాన్ని గడుపుతారు. ఈ సాంఘిక దురాచారాన్ని రూపుమాపుటకు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1988 వ సంవత్సరములో ఈ చట్టాన్ని చేసింది, ఈ చట్టం ప్రకారం ఎవరైనా అమ్మాయిని ఆమె ఇష్టంతో గాని లేక ఇష్టం లేకుండా కాని దేవదాసి/జోగినిగా మార్చడం ఈ చట్టం క్రింద నేరం. అట్లు చేసిన వారు, ప్రోత్సాహించిన వారు, సహకరించిన వారు ఈ చట్టం క్రింద శిక్షార్హులు. దేవదాసి/జోగిని ఆవృత్తి నుండి బయటకు వచ్చిన వారికి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్థిక సహకార సంస్థ ద్వారా ఆర్థిక సహాయము పునరావాసము కల్పించడము జరుగుతుంది మరియు వారి పిల్లలను సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ గురుకుల పాటశాలలందు చేర్పించి చదివించడము జరుగుతుంది

ఎవరైనా అమ్మాయిని ఆమె ఇష్టంతో గాని లేక ఇష్టం లేకుండా కాని దేవదాసి/జోగినిగా చేస్తున్నట్లు లేదా చేయబోతున్నట్టు తెలిస్తే ఎవరైనా దగ్గరలోని పోలీసు స్టేషను నందుగానీ, మహిళా శిశు సంక్షేమ అధికారులకు గానీ సాంఘిక సంక్షేమ అధికారులకు తెలియపరిస్తే వారు తదుపరి చర్యలు తీసుకొంటారు.

దేవదాసి/జోగిని ఆవృత్తి నుండి బయటకు వచ్చిన వారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్థిక సహకార సంస్థ ద్వారా ఆర్థిక సహాయము పొందుటకు దరఖాస్తులను ఆన్ లైన్ లో OBMS ద్వారా సమర్పించవలయును. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్థిక సహకార సంస్థ నిధుల లభ్యతను బట్టి వారికి ఆర్థిక సహాయము మజూరుచేస్తుంది.

3.మాన్యువల్ స్కావెంజర్ నిరోధక చట్టం 2013:

దేశంలోని పారిశుద్ధ్య కార్మికులకు గౌరవ ప్రదమైన జీవితాన్ని ఏర్పాటుచేసి వారితో చేయిస్తున్న అసహ్యకరమైన పనులనుండి వారిని రక్షించుటకు భారత ప్రభుత్వము అంతకుముందు ఇదేవిశయము పై ఉన్న చట్టాల స్థానములో 2013 వ సంవత్సరములో ఈ చట్టమును చేయడము జరిగింది.

ఈ చట్టము ప్రకారము వాటర్ సీల్ లేని లేదా ఆధునికంకాని పాయాఖానాలు (Insanitary Latrines) కట్టడము /నిర్వహించడం, వాటిని శుభ్రం చేయుటకు మనుష్యులను వినియోగించడం మరియు పూర్తిగా డికంపోజ్ చేయకుండా వదలిన మానవ మలాన్ని కలిగిన మురుగు కాలువలను అవసరమైన యంత్ర సామాగ్రి, రక్షక కవచములు మరియు ముందు జాగ్రత్తలు లేకుండా మనుష్యులతో శుభ్రము చేయించటం ఈ చట్టం క్రింద నేరము.

భూగర్భములోని మురుగు కాలువలు మరియు సెప్టిక్ ట్యాంకులను యంత్రములతో మాత్రమే శుబ్రము చేయించాలి. అత్యవసర పరిసితితులలో మనుష్యులను ఉపయోగించవలసివస్తే ఈ చట్టం క్రింద చేసిన నియమావళిలో తెలిపిన రక్షక కవచములు, అవసరమైన వైద్య సామాగ్రి, పనివారికి జీవిత భీమా, అవసరమైన గాలి-వెలుతురు మొదలుగునవి ఏర్పాటు చేసిన తరువాతనే వినియోగించాలి. మురుగు కాలువలు మరియు సెప్టిక్ ట్యాంకులను శుబ్రము చేస్తున్నపుడు ప్రమాద వశాత్తు ఎవరైనా పనివారు మరణించినట్లయితే వారి కుటుంబ సభ్యులకు రు.10.00 లక్షల పరిహారాన్ని చెల్లించడము జరుగుతుంది, మరియు వారిని సదరు పనికి మనుష్యులను ఉపయోగించిన సంస్థపై పోలీసు కేసు నమోదు చేయడము జరుగుతుంది.

గుర్తించబడిన మాన్యువల్ స్కావెంజర్లు మరియు పారిశుధ్య పనివారలకు జీవనోపాధికొరకు 40% నుండి 60% వరకు సబ్సిడీతో జాతీయ సఫాయి కర్మచారి అభివృద్ధి పథకము క్రింద వివిధ ఉపాది పథకములను ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఈ పథకముల క్రింద లబ్ది పొందదలచినవారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థకు దరఖాస్తులను ఆన్ లైన్ లో OBMS ద్వారా సమర్పించవలయును. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ నిధుల లభ్యతను బట్టి వారికి ఆర్ధిక సహాయము మజూరుచేస్తుంది.

4. వెట్టి చాకిరీ నిర్మూలన చట్టం 1976

భూస్వాములు వ్యాపారులు అమాయకులైన కొంత మందికి వారి అవసరాలకు కొంత ధనాన్ని అప్పుగా యిచ్చి దానికి బదులుగా వారి కుటుంబములోని అందరు లేదా కొందరు లేదా ఒకరిని సదరు భూస్వామి తన వద్ద సదరు అప్పు తీరే వరకు తన యిష్టమొచ్చిన పనికి వినియోగించుకొంటాడు. ఈ విదముగా పనిలో కుదిరిన వారికి ఏవిదమైన హక్కులు - సౌకర్యా - వేతనములు వుండవు.

అమాయక ప్రజల అసహాయత పై ఏర్పడిన ఈ నిరంకుశ విదానాన్ని రూపు మాపి వెట్టి చాకిరీ గురి అవుతున్న పేదలను రక్షించుటకు భారత ప్రభుత్వము 1976 లో ఈ చట్టమును చేసింది. ఈ చట్టము ఎఅమలులోనికి వచ్చిన తేది 09-02-1976 నాటి నుండి (i) బాండెడ్ లేబర్ / నిర్బంద కార్మిక విదానము / వెట్టి చాకిరీ రద్దు చేయబడింది మరియు బాండెడ్ లేబరర్స్ గా పనిచేస్తున్న వారందరూ సదరు బాండ్ల నుండి విడుదల అయినట్లే మరియు వారు వారి పాత యజమానికి ఎవిదముగాను బద్దులుగా వుండనవసరము లేదు. (ii) బాండెడ్ పనికోరకు ఎవరుకుడా ముందుగా సొమ్మును ఇవ్వరాదు నిర్బందముగా ఎవరిని పనిలో పెట్టుకో నరాదు. మరియు (iii) యజమానులు పనివారితో వ్రాయించుకొన్న బాండ్లు / అంగీకారపత్రములు అన్నీ రద్దు చేయబడినాయి. గుర్తించబడిన పెట్టి కార్మికులకు జీవనోపాధికొరకు 40% నుండి 60% వరకు సబ్సిడీతో వివిధ ఉపాది పథకములను ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ ఏర్పాటు చేస్తుంది. ఈ పథకముల క్రింద లబ్ది పొందదలచినవారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థకు దరఖాస్తులను ఆన్ లైన్ లో OBMS ద్వారా సమర్పించవలయును. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ షెడుల్డు కులముల ఆర్ధిక సహకార సంస్థ నిధుల లభ్యతను బట్టి వారికి ఆర్ధిక సహాయము మజూరుచేస్తుంది.

5. పేదలకు ఇళ్ళ స్థలముల ఏర్పాటు

స్వంత ఇల్లు గానీ ఇంటి స్థలము గానీ లేని పేదలకు స్వంత గృహములు నిర్మించుకొనుటకు అవసరమైన నివాసస్థలములను ఉచితముగా పంపిణీ చేయడము ప్రభుత్వ ప్రాధాన్యతా సంక్షేమ పతకములలో ఒకటిగా వున్నది. స్వంత ఇంటి స్థలములేని పేదలు నివసిస్తున్న గ్రామములో నివాసస్తలములకు అనువైన ప్రభుత్వ భూమి లభ్యముగా వుంటే అందులోగానీ లేకుంటే ప్రయివేటు భూములను ఖరీదు చేసి గానీ ఆగ్రామములోని పేదలందరికీ ఉచితముగా పంపిణీ చేయడము జరుగుతుంది. ఏదైనా గ్రామములో నివాస స్థలములకో రకు సేకరించిన భూమిలో 40% ఎస్సీలకు, 10% యస్టీలకు, 30% బీసీలకు 10% మైనారిటీలకు ఇతరులకు 10% వినియోగించవలయును. మరియు ఇంటి స్థలములను కూడా వలయ పద్ధతిలో అన్ని కులాలవారు కలిసి వుండేవిదముగా పంపిణీ చేయవలసి వుంటుంది. మరియు ఈ విదముగా పంపిణీ చేసిన ప్రాంతములో అవసరమైన రోడ్లు, త్రాగు నీరు, విద్యుత్తు, పార్కు మొ. మౌలిక వసతులు ఏర్పాటు చేసి ఆవాస యోగ్యముగా చేయడము జరుగుతుంది.

నివాస స్థలములకు అవసరమైన ప్రయివేటు భూమిని కొనుగోలుచేయుటకు అవసరమైన నిధులను సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ ఏర్పాటు చేస్తుంది. స్వంత ఇల్లు గానీ ఇంటి స్థలము గానీ లేని పేదలను గుర్తించడము, అవసరమైన భూమిని గుర్తించడము, కొనుగోలుచేయడము మరియు పేదలకు పంపిణీ చేయడము రెవెన్యు శాఖ నిర్వహిస్తుంది.

నూతనముగా ఏర్పడిన ప్రభుత్వము స్వంత ఇల్లు గానీ ఇంటి స్థలము గానీ లేని పేదలందరినీ గుర్తించి రాబోయే రెండు సంవత్సరాలలో 25 లక్షల కుటుంబాలకు అవసరమైన నివాసస్థలములను ఏర్పాటుచేయడముతో ఉచితముగా గృహములను కుడా నిర్మించి ఇచ్చుటకు నిర్ణయించి పాటు ఉచితముగా పంపిణీ చేయడము స్వంత ఇల్లు గానీ ఇంటి స్థలము గానీ లేని పేదలు స్వంత గృహములు నిర్మించుకొనుటకు అవసరమైన నివాసస్థలములను ఉచితముగా పొందుటకు వారి గ్రామములోని రెవిన్యూ సహాయకుని / వారి మండల రెవిన్యూ అధికారిని సంప్రదించవలయును

6. స్మశానముల కొరకు స్థలముల ఏర్పాటు

స్మశానములకు సరయిన స్థలములు లేక పేద ప్రజలు పడుతున్న ఇబ్బందులను గమనించి ప్రభుత్వము, ఏదైనా ఆవాసప్రాంతమునకు అవసరమైన స్మశానభూమి అందుబాటులో లేకుంటే సదరు ఆవాస ప్రాంతమునకు దగ్గరలో అనువైన ప్రభుత్వ భూమి లభ్యముగా వుంటే అందులోగానీ లేకుంటే ప్రయివేటు భూములను ఖరీదు చేసి గానీ ఆగ్రామములోని పేదలందరికీ స్మశానము కొరకు అందుబాటులో ఉంచడము జరుగుతుంది. అవసరమైన ప్రయివేటు భూమిని కొనుగోలుచేయుటకు అవసరమైన నిధులను సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ ఏర్పాటు చేస్తుంది. అవసరమైన భూమిని గుర్తించడము, కొనుగోలుచేసి స్మశానమునకు కేతాయించడము రెవెన్యు శాఖ నిర్వహిస్తుంది.

7. ఆం.ప్ర. షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్ చట్టం 2003 క్రింద రాష్ట్రములో షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కొరకు ఒక శాశ్వత కమీషన్ ను ఏర్పాటు చేయడమైనది. ఈ కమీషన్ రాష్ట్రములో షెడ్యూల్డ్ కులములు మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల వారికి రాజ్యాంగము మరియు వివిధ చట్టములు కల్పించిన హక్కు మరియు సౌకర్యములు అమలు చేయుటలో ప్రభుత్వ అధికారుల అలక్ష్యములు ఆరోపణలపైనా యస్సీ యస్టీలు వారికి కల్పించబడిన హక్కులను రాయితీలను పొందడములో ఇతరుల ద్వారా ఏర్పడే అవరోదముల విషయములపైన విచారణ జరిపి ప్రభుత్వ అధికారులకు తగు ఆదేశములను జారీ చేస్తుంది. మరియు సివిల్ రైట్స్ సంరక్షణ చట్టం 1955 మరియు యస్సీ ఎస్టీ ల పై అత్యాచారముల నిరోధక చట్టము 1989 లలో యస్సీలు యస్టీలకు కల్పించబడిన హక్కుల అమలుపైన సమీక్షలు నిర్వహించి ఈ చట్టములు సమర్ధవంతముగా అమలు జరుపుటకు ప్రభుత్వమునకు తగు సిపార్సులు చేస్తుంది. యస్సీలు యస్టీలు వారికి రాజ్యాంగము ద్వారా మరియు వివిధ చట్టముల ద్వారా దకలు పరచబడిన హక్కులను రక్షణలను పొందడములో ఏర్పడే అవరోదములపై భాదితులు ఎవరైనా సమర్పించిన విజ్ఞాపనపైన గానీ లేదా కమీషన్ వారి దృష్టికి వచ్చిన అంశముపై గానీ విచారణ జరిపే అధికారము ఈ కమీషన్ కలిగి వుంది.

షెడ్యూల్డ్ కులముల కాంపోనెంట్ మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కాంపోనెంట్

- షెడ్యూల్డ్ కులములు, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారి త్వరితగతిన అభివృద్ధికి మరియు వారి అభ్యున్నతి సూచికలలోని అంతరములను పూరించుటకు ఎస్.సి. ఎస్.పి చట్టము మరియు టి.ఎస్.పి. చట్టము ఏర్పాటుచేయబడి ఆంధ్రప్రదేశ్ నందు అమలు పరచబడుచున్నది.
- వచ్చే పది సంవత్సరాలలో సమానత్వం సాధించాలనేది ప్రధాన లక్ష్యం. ఎస్.సి. ఎస్.పి మరియు టి.ఎస్.పి.క్రింద షెడ్యూల్డ్ కులముల, తెగల ఆర్థిక స్వావలంబనకు, సాంఘిక విద్యాభివృద్ధి సాధించుటకు వివిధ పథకములు వివిధ శాఖల ద్వారా అమలుచేయ బడుచున్నవి. రాష్ట్రంలో షెడ్యూల్డ్ కులముల మరియు తెగల జనాభా ప్రాతిపదికన నిధులు కేటాయింపు జరుగుచున్నది.

షెడ్యూల్డ్ కులాల కాంపోనెంట్ పర్యవేక్షణకు శాసనాత్మక విభాగాలు

ఎస్.సి, ఎస్.టిల అభివృద్ధికి రాష్ట్ర కౌన్సిల్:

జీ.ఓ.యం.యస్.నెం.10, ప్లానింగ్ డిపార్టుమెంటు, తేది: 22-02-2013 ప్రకారము గౌరవ ముఖ్యమంత్రి అధ్యక్షులుగా (సెక్షన్16(1) యాక్ట్ -1/2013) ఎస్.సి, ఎస్.టిల అభివృద్ధికి రాష్ట్ర కౌన్సిల్ ఏర్పాటు చేయబడింది.

యస్సియస్పి నోడల్ ఏజన్సీ:

జీ.ఓ.యం.యస్.నెం.8, ప్లానింగ్ డిపార్టుమెంటు, తేది: 23-02-2013 ప్రకారము సాంఘిక సంక్షేమ శాఖ మంత్రి అధ్యక్షులుగా (సెక్షన్18(1) యాక్ట్ -1/2013) యస్సియస్పి నోడల్ ఏజన్సీ ఏర్పాటు చేయబడింది.

షెడ్యూల్డ్ కులముల కాంపోనెంట్ మరియు షెడ్యూల్డ్ తెగల కాంపోనెంట్

యస్‌సియస్‌పి మరియు టి.యస్.పి.జిల్లా పర్యవేక్షణ కమిటీ:

జీ.ఓ.యం.యస్.నెం.10, ప్లానింగ్ డిపార్టుమెంటు, తేది: 01-11-2013 ప్రకారము జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షులుగా సెక్షన్22(1) యాక్ట్ - 1/2013) యస్‌సియస్‌పి మరియు టి.యస్.పి.జిల్లా పర్యవేక్షణ కమిటీ ఏర్పాటు చేయబడింది.

షెడ్యూల్డ్ కులాల ప్రజలకు మరియు వారి ఆవాస ప్రాంతాలకు ప్రత్యక్ష, పరిమాణాత్మకమైన ప్రయోజనాలను కల్పించి వివిధ పథకాల అమలు నిమిత్తం మరియు ఇతరులకు మరియు షెడ్యూల్ట్ కులముల మధ్య అంతరాలను తగ్గించుటకు ఎస్.సి ఉప ప్రణాళిక 2019-20 సంత్సరానికి 46 డిపార్టుమెంట్లకు రూ.15000 కోట్లు బడ్జెట్ కేటాయించబడింది.

డప్పు కళాకారులకు పెన్షన్ల పథకం

లక్ష్యం : షెడ్యూల్ కులములలోని డప్పు కళాకారులకు ఆర్థిక చేయూత మరియు డప్పు వాయింపు కళను ప్రోత్సహించడము

అర్హతలు:

1) కులము : షెడ్యూల్డు కులము, 2) వృత్తి : డప్పు వాయించడము (డప్పు కళాకారులు)
3) వయస్సు : 50 సం. పై బడి ఉండవలెను, 4) ఆర్థిక స్థితి: తెల్ల రేషన్ కార్డు కలిగి ఉండవలెను.
5) ఇతరములు: ఏ ఇతర పెన్షనును కలిగి ఉండరాదు.

దరఖాస్తు చేయు విధానం: మీ సేవా కేంద్రంలో ఆన్ లైన్ పోర్టల్ ద్వారా ధరఖాస్తు చేయవలెను.

జతపరచవలసినపత్రములు:

1) కుల ధృవీకరణ పత్రం (మీ సేవ ద్వారా జారీ చేయబడిన ఇంటి గ్రేటెట్ సర్టిఫికేట్), 2). డప్పు కళాకారునిగా స్వయం ధృవీకరణ పత్రం.

3) వయస్సు ధృవీకరణ కొరకు SSC సర్టిఫికేట్ లేదా ఆధార్ లోని వయస్సు. 4) తెల్ల రేషన్ కార్డు 5) ఆధార్ కార్డు

ఎంపిక :

మీ సేవా కేంద్రంలో రిజిస్టరు కాబడిన దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబింధిత గ్రామ పంచాయితీ కార్యదర్శి గారు పట్టణ ప్రాంతమైతే ఆ ప్రాంత బిల్ కలెక్టరు గారు సదరు దరఖాస్తు దారులు నివసిస్తున్న ప్రాంతములో విచారన జరిపి దరఖాస్తుదారులు సమర్పించిన వివరములు సరియైనవి అని ధృవీకరించుకొన్న తరువాత సదరు దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబింధిత మండల పరిషత్ అభివృద్ధి అధికారిగారికి పట్టణ ప్రాంతమైతే సంబంధిత మునిసిపల్ కమీషనర్ గారికి ఆన్ లైన్ లో పంపిస్తారు. వారు సదరు దరఖాస్తులను పరిశీలించి ఆమోదిస్తారు. ప్రభుత్వము వారు కొత్త పెన్షన్లను మంజూరు చేసినప్పుడు పైవిదముగా అమోదించబడిన దరఖాస్తుదారులకు గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ వారు పెన్షన్ ను వారి బ్యాంకు ఖాతాలకు జమ చేస్తారు

చేయూత: (1) నెలకు రూ.3000/- ల చొప్పున పెన్షను, (2) సుమారు రు.3500/- ల విలువ కలిగిన డప్పు, గజ్జలు, దుస్తులు.

సాంప్రదాయ చర్మకారులకు పెన్షన్ల పథకం

లక్ష్యం: షెడ్యూల్ కులములలోని సాంప్రదాయ చర్మకారులకు ఆర్థిక చేయూత

అర్హతలు:

1) కులము: షెడ్యూల్డు కులము

2) వృత్తి: సాంప్రదాయ చర్మకారులు

3) వయస్సు: 40 సం. పై బడి ఉండవలెను

4) ఆర్థిక స్థితి: తెల్ల రేషన్ కార్డు కలిగి ఉండవలెను.

5) ఇతరములు: ఏ ఇతర పెన్షనును కలిగి ఉండరాదు.

దరఖాస్తు చేయు విధానం: మీ సేవా కేంద్రంలో ఆన్ లైన్ పోర్టల్ ద్వారా ధరఖాస్తు చేయవలెను.

జతపరచవలసిన పత్రములు:

1) కుల ధృవీకరణ పత్రం (మీ సేవ ద్వారా జారీ చేయబడిన ఇంటి గ్రేటెట్ సర్టిఫికేట్)

2) డప్పు కళాకారునిగా స్వయం ధృవీకరణ పత్రం.

3) వయస్సు ధృవీకరణ కొరకు SSC సర్టిఫికేట్ లేదా ఆధార్ లోని వయస్సు.

4) తెల్ల రేషన్ కార్డు 5) ఆధార్ కార్డు

సాంప్రదాయ చర్మకారులకు పెన్షన్ల పథకం

ఎంపిక : మీ సేవా కేంద్రంలో రిజిస్టరు కాబడిన దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబందిత గ్రామ పంచాయితీ కార్యదర్శి గారు పట్టణ ప్రాంతమైతే ఆ ప్రాంత బిల్ కలెక్టరు గారు సదరు దరఖాస్తు దారులు నివసిస్తున్న ప్రాంతములో విచారణ జరిపి దరఖాస్తుదారులు సమర్పించిన వివరములు సరియైనవి అని ధృవీకరించుకొన్న తరువాత సదరు దరఖాస్తులను గ్రామీణ ప్రాంతమైతే సంబందిత మండల పరిషత్ అభివృద్ధి అధికారిగారికి పట్టణ ప్రాంతమైతే సంబంధిత మునిసిపల్ కమీషనర్ గారికి ఆన్ లైన్ లో పంపిస్తారు. వారు సదరు దరఖాస్తులను పరిశీలించి ఆమోదిస్తారు. ప్రభుత్వము వారు కొత్త పెన్షన్లను మంజూరు చేసినప్పుడు పైవిదముగా అమోదించబడిన దద్దరఖాస్తుదారులకు గ్రామీణాబివృద్ది శాఖ వారు పెన్షన్ ను వారి బ్యాంకు ఖాతాలకు జమ చేస్తారు

చేయూత: నెలకు రూ. 2250/- ల చొప్పున పెన్షను

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

విభిన్న ప్రతిభావంతులకు సంక్షేమ పథకాలు

ఎ) ఉపకార వేతనము

నేపథ్యం : రాష్ట్రంలోని 1వ తరగతి నుండి పి.హెచ్.డి., ఆ పై తరగతు వరకు చదువుతున్న విభిన్న ప్రతిభావంతు, హిజ్రా విద్యార్థుందరికీ వారి విద్యాప్రామాణాలు, జీవన ప్రామాణాు మెరుగుపరుచుట కొరకు వివిధ దశలో ఉపకారవేతనము అందించుట.

ప్రయోజనం :

1. **ప్రీ మెట్రిక్ ఉపకార వేతనము:**-1వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు చదువుకొనుచున్న విభిన్న ప్రతిభావంతు, హిజ్రా విద్యార్థుకు సంవత్సరానికి ఈ ఉపకారవేతనము మంజూరు చేయబడుచున్నది:

క్ర.సం.	తరగతి	ఉపకార వేతనము
1	I to V	1000/-
2	VI to VIII	1500/-
3	IX to X	2250/-

అర్హతలు : విభిన్న ప్రతిభావంతు, హిజ్రా కుటుంబ వార్షిక ఆదాయం రూ. 1,00 లోపు ఉండాలి.

దరఖాస్తు విధానం: విభిన్న ప్రతిభావంతు, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధు సంక్షేమ శాఖ వారి OBMMS ఆన్‌లైన్ ప్రక్రియ ద్వారా

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

సి) విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్ధును ఆశ్రమ పాఠశా మరియు వసతి గృహంలో చేర్చుట

నేపథ్యం : పేద విభిన్న ప్రతిభావంతులైన విద్యార్ధు యొక్క జీవన ప్రమాణాలు మరియు విద్య పెంపొందించేందుకు

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితు, భోజన సదుపాయాలు మరియు విద్య కల్పించుట

అర్హతలు : వారి కుటుంబ వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు కలిగి ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకుల కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

డి) హిజ్రా సంక్షేమం నేపధ్యం : రాష్ట్రంలో నివసిస్తున్న హిజ్రా కొరకు ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ లు నిర్వహించబడును

ప్రయోజనం : ఒకేషనల్ ట్రైనింగ్ నిమిత్తము ఒక్కొక్కరికి రూ.25,000/- మంజూరు చేయబడును

అర్హతు : హిజ్రా సర్టిఫికేట్ మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం రూ. 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకు కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

ఇ) వృద్ధుకు ఆశ్రయం కల్పించుట

నేపథ్యం : 60 సంవత్సరాు వయస్సు పైబడిన వృద్ధుకు నివాసం కల్పించుట

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితు, భోజన మరియు వైద్య సదుపాయము కల్పించుట

అర్హతలు : 60 సంవత్సరాల వయస్సు మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరకాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకు కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

నిధు లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వ గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

ఎఫ్) మాదకద్రవ్యాకు బానిసుగా మారిన వ్యక్తును వ్యసన విముక్తి కేంద్రంలో (Drug de-addiction Center) చేర్చుట

నేపథ్యం : మాదకద్రవ్యాలకు, మద్యపానానికి బానిసలుగా మారిన వారిని మళ్ళీ మమూలు వ్యక్తుగా మార్చుట

ప్రయోజనం : కౌన్సిలింగ్ మరియు మందు ఇవ్వడం వన వారు మాదకద్రవ్యాలను విడిచిపెడతారు

అర్హతలు : మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలు అయినవారు అందరు అర్హులు

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకు కార్యాయమును సంప్రదించవలెను

నిధులభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

విభిన్న ప్రతిభావంతుల, హిజ్రాలు మరియు వయోవృద్ధుల సంక్షేమ శాఖ

ఇ) వృద్ధుకు ఆశ్రయం కల్పించుట

నేపథ్యం : 60 సంవత్సరాు వయస్సు పైబడిన వృద్ధుకు నివాసం కల్పించుట

ప్రయోజనం : వారికి నివాస యోగ్యమయిన పరిస్థితు, భోజన మరియు వైద్య సదుపాయము కల్పించుట

అర్హతలు : 60 సంవత్సరాల వయస్సు మరియు వారి వార్షిక ఆదాయం 1.00 లక్ష లోపు ఉండాలి

దరకాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయ సంచాకు కార్యాయము నందు దరఖాస్తు చేసుకోవలెను

నిధు లభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వ గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

ఎఫ్) మాదకద్రవ్యాకు బానిసుగా మారిన వ్యక్తును వ్యసన విముక్తి కేంద్రంలో (Drug de-addiction Center) చేర్చుట

నేపథ్యం : మాదకద్రవ్యాలకు, మద్యపానానికి బానిసలుగా మారిన వారిని మళ్ళీ మమూలు వ్యక్తుగా మార్చుట

ప్రయోజనం : కౌన్సిలింగ్ మరియు మందు ఇవ్వడం వన వారు మాదకద్రవ్యాలను విడిచిపెడతారు

అర్హతలు : మాదకద్రవ్యాలకు బానిసలు అయినవారు అందరు అర్హులు

దరఖాస్తు విధానం : సంబంధిత జిల్లాలోని సహాయి సంచాకు కార్యాయమును సంప్రదించవలెను

నిధులభ్యత : స్వచ్ఛంద సంస్థకు కేంద్ర ప్రభుత్వం గ్రాంట్ ఇన్ ఎయిడ్ ద్వారా

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

ఈ చట్టము యొక్క ఆశయాలు

1. నిర్లక్ష్యానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధుకు పోషణ నివ్వటం.

2. పోషణ మరియు అప్పీలు ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట.

3. వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు మరియు నియంత్రణ.

4. వయో వృద్ధుకి వైద్య సదుపాయం.

5. వయో వృద్ధు ఆస్తు మరియు ప్రాణ రక్షణ.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

జిల్లాలో పోషణ మరియు అప్పీ ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట:

- చాప్టర్ 2 (7) ప్రకారం ప్రతి రెవిన్యూ డివిజన్ నందు రెవిన్యూ డివిజనల్ అధికారి / సబ్ కలెక్టర్ చైర్మన్‌గా పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఏర్పాటు చేయుట.
- చాప్టర్ 2 (15) ప్రకారం పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ తీర్పుపై తల్లిదండ్రులు మాత్రమే అప్పీలు చేసుకునేందుకు మీగా అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ జిల్లా కలెక్టర్ చైర్మన్‌గా ఏర్పాటు చేయుట.
- చాప్టర్ 2 (17) ఈ చట్టము అములో పిర్యాదు దారు కాని భాద్యులు కేసు విషయమై ట్రిబ్యునల్‌లో కాని అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్‌లో గానీ లాయర్లను నియమించరాదు.
- చాప్టర్ 2 (18) సహాయ సంచాకు, విభిన్న ప్రతిభావంతు మరియు వయో వృద్ధ సంక్షేమ శాఖ వారు పోషణ మరియు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్ నందు కన్వీనర్ గాను మరియు పోషణాదికారిగా వ్యవహరించెదరు.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్దుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ యొక్క పని విధానం :

- నిర్లక్షానికి గురైన తల్లిదండ్రులు మరియు వృద్ధుల, వారిచే అధీకరించిన వ్యక్తి / సంస్థ నుండి పిర్యాదు స్వీకరించుట.
- సమన్వయ అధికారు ద్వార విచారణ చేపట్టటం.
- చాప్టర్ 2 (9) (2) ప్రకారం రూ. 10000/- మించకుండా పోషణ ఉత్తర్వులను ఇచ్చుట.
- ఈ యొక్క పోషణ ట్రిబ్యునల్స్ ఉత్తర్వులపై సంతృప్తి చెందని వయో వృద్ధు అప్పిలేటు ట్రిబ్యునల్‌కి అప్పీలు చేసుకోవచ్చు.
- కేసు తీవ్రతను బట్టి విచారణ పూర్తి అయ్యేలోపు తాత్కాలిక బృతిని నిర్ణయించు అధికారము ట్రిబ్యునల్‌కు కలవు.
- ట్రిబ్యునల్ లో నమోదు అయి నోటీసు జారీచేసిన 90 రోజుల లోపు ఉత్తర్వులు అందజేయాలి.
- ట్రిబ్యునల్ ఉత్తర్వులపై సమంజసమైన కారణం లేకుండా నిర్లక్ష్యం చేసిన యెడ జరిమానా విధిస్తూ లేదా జరిమానా మరియు ఒకనెల వరకు జైలు శిక్ష విధించుటకు వారెంట్ జారిచేయు అధికారము ట్రిబ్యునల్‌కు కలదు.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

వృద్ధాశ్రమాలు ఏర్పాటు, నిర్వహణ మరియు నియంత్రణ:

- చాప్టర్ 3 (1) ప్రకారం ప్రతి జిల్లాలోను 150 మందికి తక్కువ కాకుండా వయో వృద్ధుకి ఆశ్రయం కల్పిస్తూ వృద్ధాశ్రమాలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలి.
- ప్రతి జిల్లాలోని వృద్ధాశ్రమాలు నడుపుతున్న సంస్థలు / వ్యక్తు విధిగా సహాయ సంచాకుల విభిన్న ప్రతిభావంతు మరియు వయో వృద్ధు సంక్షేమ శాఖ వారి కార్యాయము నందు నమోదు చేసుకుని లైసెన్సు పొందాలి.
- అట్లు నమోదు చేయని సంస్థలు / వ్యక్తుకి జిల్లా కమిటీ ఆమోదంతో 25000/- వరకు జరిమానా విధిస్తారు.

వయో వృద్ధుకి వైద్య సదుపాయం:

1. చాప్టర్ 4 (1) ప్రకారం ప్రభుత్వం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు ప్రత్యేక పడకలు ఏర్పాటు చేయాలి.
2. చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం ప్రత్యేక క్యులైన్లను ప్రతి ఆసుపత్రి నందు వృద్ధుల కొరకు ఏర్పాటు చేయాలి.
3. చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం దీర్ఘకాలిక వ్యాధుతో బాధపడుచున్న వయో వృద్ధుకు ఆధునిక వైద్యం అందచేయడం.
4. చాప్టర్ 4 (4) ప్రకారం ప్రతి ప్రభుత్వ ఆసుపత్రి నందు వృద్ధు వైద్యం (గేరియాట్రిక్) చేయు నిపుణును మరియు వార్డును ఏర్పాటు చేయడం.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్దుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్ధుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

వయో వృద్ధు ఆస్తులు మరియు ప్రాణ రక్షణ:

- జిల్లా కలెక్టర్ మరియు మేజిస్ట్రేట్ చట్టములోని అన్ని అంశాలను సరిగా అమలు చేయుటకు మరియు వయో వృద్ధు ఆస్థి మరియు ప్రాణ రక్షణకు కావసిన చర్యలు చేపడుతూ వయో వృద్ధు గౌరవంగా సురక్షితంగా జీవించటానికి దోహదం కల్పిస్తారు.
- ప్రమాదాలు మరియు విపత్తు సంభవించినపుడు వారికి సరైన సమయంలో సహాయము మరియు సహకారం అందించుట.
- చాప్టర్ 4 (3) ప్రకారం వివిధ డిపార్టుమెంటు అధికారులకు వయో వృద్ధు అవసరాలు మరియు చట్టంలోని అంశాపై అవగాహనా కల్పించుట.
- చాప్టర్ 4 (2) ప్రకారం విచారణ లో ఉన్న కేసు ప్రగతి పై సమీక్ష చేయుట.
- స్థానిక సంస్థల / విద్య సంస్థల నిపుణలు, స్వచ్ఛంద సేవ సంస్థలు, వృద్ధు సంక్షేమము కై పనిచేయుటకుగాను ప్రోత్సాహించుట.
- హెల్ప్ లైన్ ఏర్పాటు చేయుట.
- చాప్టర్ 5 (1) ప్రకారం వృద్ధ సంక్షేమ కార్యక్రమాలపైన చట్టంలోని అంశాలపైన ప్రచార కార్యక్రమాలు నిర్వహించుట.

తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్దుల పోషణ మరియు సంక్షేమ చట్టం, 2007 మరియు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ తల్లిదండ్రుల, వయో వృద్దుల పోషణ మరియు సంక్షేమ నిబంధనలు, 2011.

జిల్లా పోలీస్ శాఖ నిర్వహించాల్సిన అంశాలు:

- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో నివసిస్తున్న ఒంటరి వయో వృద్ధు కొరకు విధిగా ఒక రిజిస్టర్ ఏర్పాటుచేసి వారిని వాలంటరీ కమిటీ సహాయంతో పర్యవేక్షిస్తూ ఉండాలి.
- కమ్యూనిటీ పోలీసింగ్ వ్యవస్థని ఏర్పాటు చేయుట.
- వయో వృద్ధు పిర్యాదును / సమస్యపై వెంటనే స్పందించుట.
- ఒంటరి వయో వృద్ధు ఇండ్లలో పనిచేయు పనివాండ్ల వివరాలను విచారించుట.
- ప్రతి పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలోని, వృద్ధు పై గతములో జరిగిన దాడులు / నేరాలు / హింసకి ప్పాడిన నేరస్తు వివరాలు నమోదు చేస్తూ రిజిస్టర్ ఏర్పాటు చేయాలి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం – 2016 ముఖ్యాంశాలు

దివ్యాంగుల – వైకల్యాల వారీగా

1. అంధత్వం
2. పాక్షిక అంధత్వం
3. నయమయిన కుష్టువ్యాధి
4. బధిరత్వం
5. కదలిక వైకల్యం
6. బుద్ధి మాంద్యత / మంద బుద్ధి
7. మానసిక రుగ్మతలు
8. మెదడుకి పక్షవాతం
9. ఆటిజం
10. కండరాల వ్యాధి
11. బధిరత్వం మరియు అంధత్వం
12. నేర్వటంలో వైకల్యం

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం – 2016 ముఖ్యాంశాలు

దివ్యాంగుల – వైకల్యాల వారీగా

13. హీమోఫీలియా (రక్తం అవసరానికి మేర గడ్డ కట్టగల సామర్థ్యం లోపించుట) – తల్లి నుంచి మగ సంతానానికి మాత్రమే వచ్చు అనువంశిక వ్యాధి.
14. తలస్సేమియా (అనువంశిక వ్యాధి)
15. సికిల్ సెల్ వ్యాధి (దీర్ఘకాలిక రక్త హీనత వ్యాధి)
16. మరుగుజ్జు
17. యాసిడ్ దాడి
18. బహుళ వైకల్యం
19. పార్కిన్సన్ వ్యాధి
20. మల్టిపుల్ స్కేరేసిస్ (మెదడు మరియు నాడిమండల వాపు వ్యాధి)
21. మాట మరియు భాష వైకల్యం

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం – 2016 ముఖ్యాంశాలు

విద్యాపరమైన హక్కు:

- ప్రభుత్వము లేదా స్థానిక సంస్థల నుండి నిధులు మరియు అనుమతి పొందిన అన్ని విద్యా సంస్థలో వైకల్యం కల పిల్లలకు మిళిత విద్య వివక్షత లేకుండా అందించాలి.
- ఆటలు మరియు వినోద మరియు సంస్కకృతిక పోటీలో సమాన అవకాశాలు కల్పించాలి.
- ప్రత్యేక శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులచే భోదన చేయాలి.
- విద్య ఉపకరణాలు, బ్రెయిలీ, సైగ బాష, లేఖకుడు సహాయం అవసరానికి తగ్గటుగా అందించాలి.
- ప్రతి విద్యా సంస్థలోనూ 5% సీట్లను కేటాయించాలి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం - 2016 ముఖ్యాంశాలు

నైపుణ్యం అభివృద్ధి మరియు ఉపాధి :

- ఏ రకమైనటువంటి వివక్షత లేకుండా అన్ని శిక్షణ సంస్థలోను నిర్దిష్ట శిక్షణను అందించాలి.
- ఋణ సదుపాయాలు, వడ్డీ రాయితీలు కల్పించాలి.
- తయారు చేసిన ఉత్పత్తులకి మార్కెటింగ్ సదుపాయం కల్పించాలి.
- వైకల్యం కారణంగా వారికి రావసిన ఎట్టి పదోన్నతిని కూడా తిరస్కరించరాదు.
- ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలో 4% ప్రతి కేడర్‌లోను కేటాయించాలి.
- ప్రైవేటు సంస్థలో 5% ఉద్యోగాలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన సంస్థకు ప్రోత్సాహకాలు కల్పించాలి.
- పేదరిక నిర్మూన పథకాలు, భూ పంపిణి, ఇంటి స్థలం, గృహనిర్మాణం లో 5% రిజర్వేషన్ కల్పించాలి.

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం – 2016 ముఖ్యాంశాలు

సామాజిక భద్రత, ఆరోగ్యం, పునరావాసం, వినోదం :

- సాధారణ వ్యక్తులకి అందించే పథకాలో ఇచ్చే సహాయంలో 25% అదనంగా వీరికి అందజేయాలి.
- ప్రత్యేక ఉపాధి కార్యాలయం ఏర్పాటు చేసి నమోదు చేసుకొని 2 సం. మించిన ఉద్యోగము రాని వ్యక్తులకు నిరుద్యోగ భృతి.
- తీవ్ర వైకల్యం కల వారికి ప్రత్యేక అలవెన్సు ఇవ్వాలి.
- ప్రభుత్వ ప్రైవేటు ఆసుపత్రులు మరియు ఇతర ఆరోగ్య సంస్థలు కట్టడ అవరోధ రహితముగా ఉండాలి.
- వైకల్యం కల మహిళకు లైంగిక పరమైన, పునరుత్పత్తిపరమైన ఆరోగ్య సేవలు ప్రత్యేకంగా అందించాలి.
- వైకల్యం కలిగిన రచయితలు, నృత్యం, సాహస కృత్యాలు, క్రీడలు కలవారికి ప్రత్యేక ప్రోతా హం.
- కనీసం ఏడాదికి ఒకసారి పిల్లల అందరిని వైద్యపరంగా పరిశీలించి వైకల్యం పొందే వారిని గుర్తించాలి.

రవాణా:

- బస్ స్టాపు, రైల్వే స్టేషన్, విమానాశ్రయాలో ప్రత్యేక పార్కింగ్, టాయిలెట్స్, టికెట్ కౌంటర్లు, టిక్కెటింగ్ మిషన్ యాత్రాలు అందుబాటులో ఉండాలి.
- రాయితీలు, ప్రోత్సాహకాలు
- వాహన నిర్మాణంలో మార్పులు

దివ్యాంగుల హక్కుల చట్టం – 2016 ముఖ్యాంశాలు

కోర్టు / జరిమానాలు/ శిక్షలు :

- సెక్షన్ 84 ప్రకారం ప్రతి జిల్లా లోను ఈ చట్టం క్రింద వచ్చే నేరా సత్వర విచారణ కొరకు ఒక సెషన్ కోర్ట్‌ను ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు.
- ఒక ప్రత్యేక పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్ లేదా ఏడు సం. న్యాయ వృత్తిలో కొనసాగిన ఒక న్యాయవాదిని కానీ నియమించుట.
- సెక్షన్ 89 ఈ చట్టం నిర్దేశించిన ఆదేశాను ఆ చట్టం క్రింద రూపాందించబడిన నిబంధన ఏ వ్యక్తి అయిన ఉల్లఘించిన పక్షంలో మొదటి సారి రూ. 10000/- మరల ఉల్లఘించిన పక్షంలో కనీసం రూ.50000/- గరిష్టం రూ. 500000/- జరిమానా.
- సెక్షన్ 91 ప్రకారం వైకల్యం గల వ్యక్తుకు చెందవసిన / రావసిన ఏ లబ్దినైన మోసపూరితంగా పొందటము లేదా పొందటానికి ప్రయత్నం చేస్తే రెండు సం. జైలు శిక్ష లేదా రూ.100000/- జరిమానా లేదా రెండు విధించవచ్చును.
- సెక్షన్ 92 ప్రకారం వైకల్యం గల ఏ వ్యక్తినైన అగౌరవ పరిచే ఉద్దేశ్యంతో దాడి లేదా బల ప్రయోగం లేదా వైకల్యం గల మహిళ మాన మర్యాదను భంగ పరచిన, లైంగిక దాడి చేసిన, గర్భం తొగించే వైద్య కార్యక్రమాలు చేసిన, చేయమని అడిగిన వారికి కనీసం 6 నెల నుంచి 5 సం. వరకు జైలు శిక్ష విధించబడును.

జాతీయ ట్రస్ట్ యాక్ట్ – 1999 (ఆటిజం, సెరిబ్రల్‌పాల్సి, బుద్ధి మాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం)

- ఈ చట్టం ద్వార ఆటిజం, సెరిబ్రల్ పాల్సి భుద్ధిమాంద్యం మరియు బహుళ వైకల్యం కల వారు స్వతంత్రముగా జీవించుటకు.
- వీరికి ప్రత్యేక సహాయము మరియు సౌకర్యము మెరుగుపరచి కుటుంబముతో కలిసి జీవించుటకు.
- వీరి (పైవైకల్యం గల వారు) కుటుంబము కష్టసమయములో ఉన్నప్పుడు వీరికి అండగా ఈచట్టం క్రింద నమోదు చేసుకున్న సంస్థ ద్వార సహాయం.
- కుటుంబము యొక్క సహాయము లేని వారికి ప్రత్యేక ఏర్పాటు.
- వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) తల్లిదండ్రు లేదా సంరక్షకులు మరణించిన సమయములో వారికి రక్షణ ఏర్పాటు.
- స్థానిక జిల్లా కలెక్టర్ అధ్యక్షతన నమోదు చేసుకున్న ఒక స్వచ్ఛంద సంస్థ మరియు ఒక వైకల్యం గల సామాజిక స్పృహ / సేవతత్వం కలిగిన వ్యక్తి మరియు అవసరం మేరకు న్యాయవాది, డాక్టర్ సభ్యులుగా ఉంటారు.
- ఈ కమిటీ ద్వార అర్హులైన కుటుంబ సభ్యులను కానీ, బందువు కానీ (లేదా) వారు కోరిన వ్యక్తిని కానీ సంరక్షకులుగ నియమించబడును. వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) రక్షణ మరియు ఆస్తుల రక్షణ నియమించిన గార్డియన్ ద్వార జరుగును.
- ఈ గార్డియన్‌కి తన పేరుమీద గాని, తనకు నచ్చిన వారి పేరున గాని వీరి (పై వైకల్యం గల వారు) ఆస్థి బదలాయింపు జరుగుటకు వీలు కాదు.

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

విభిన్న ప్రతిభావంతులకు మరియు వయోవృద్ధులకు ఉపకరణముల ఉచిత పంపిణి

1) **శారీరక విభిన్న ప్రతిభావంతులకు:** మూడు చక్రముల సైకిళ్ళు, వీల్ చైర్స్, కాలిపర్స్, చంక కర్రలు, కృత్రిమ అవయవములు, లాప్ టాప్.

2) **అంధు** : అంధుల ఊతకర్రలు, డైజిప్లేయర్, లాప్ టాప్

3) **బధిరులు:** శ్రవణ యంత్రము, స్మార్ట్ ఫోన్.

4) **బుద్ధిమాంధ్యులు** : వీల్ చైర్స్ మరియు విజ్ఞాన సంబంధిత పరికరము

5) **వయోవృద్ధు** : వృద్ధు చేతికర్ర, యం.సి.ఆర్ చెప్పు, శ్రవణ యంత్రము, వీల్ చైర్స్

అనుబంధ ఉప ప్రక్రియ (ఆసోసియేటడ్ సబ్ ప్రోసెస్)

మంజూరు అధికారి జిల్లా స్థాయిలో : సహాయ సంచాలకులు/ జిల్లా మేనేజరు

రాష్ట్ర స్థాయిలో : మేనేజింగ్ డైరెక్టర్

అప్పిలేట్ అధికారి జిల్లా స్థాయిలో : జాయింట్ కలెక్టర్ / ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ (పునః విచారణాధికారి)

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

అర్హతలు – వివిధ ఉపకరణము కొరకు :

మూడుచక్రము సైకిళ్ళు, వీల్ చైర్స్, కాలిపర్స్, చంక కర్రు, కృతిమ అవయవములు, అంధుల ఊతకర్రలు, డైజిప్లేయర్, శ్రవణ యంత్రము, స్మార్ట్ ఫోన్, వృద్ధు చేతికర్ర, యం.సి.ఆర్ చెప్పులు.

కావసిన అర్హతలు :

సదరం మెడికల్ ధృవీకరణ పత్రము, ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము (లేదా) తెల్ల రేషన్ కార్డ్, ఆధార్ కార్డ్ మరియు విద్యాసంబంధిత ఉపకరణములకు సంబంధిత విద్యాసంస్థ నుండి బోనాఫైడ్ సర్టిఫికేట్.

లాప్ టాప్ మంజూరుకు అర్హతలు :

పి.జి/ ప్రొఫెషనల్ కోర్స్/ డిగ్రీ/ ఐ.టి.ఐ / పాలిటెక్నిక్ మరియు ఉన్నతవిద్యను అభ్యసించుచున్న విద్యార్థులు.

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

జతపరచవసినవి:

1) సదరం మెడికల్ ధృవీకరణ పత్రము

2) ఆధార్ కార్డ్

3) నివాస ధృవీకరణ పత్రము

4) ఆదాయ ధృవీకరణ పత్రము (లేదా) తెల్ల రేషన్ కార్డ్

5) పాస్ పోర్ట్ సైజ్ ఫోటోలు -3

6) బోనా ఫైడ్ సర్టిఫికేట్ (విద్యాసంబంధిత ఉపకరణము కొరకు)

7) నిర్దేశిత దరఖాస్తు

దరఖాస్తు : ఆన్ లైన్ దరఖాస్తు వెబ్ సైట్ (www.apdascac.ap.gov.in) /

ఆఫ్ లైన్ నిర్దేశిత మూల్యము : ఉచితము

ఆం.ప్ర విభిన్న ప్రతిభావంతుల మరియు వయో వృద్ధుల సహకార సంస్థ

దరఖాస్తు మంజూరీ విధానము

1) జిల్లా స్థాయిలో సహాయ సంచాకులు/ జిల్లా మేనేజరు వారిచే నిర్వహించబడు బహుళ ప్రయోజన శిబిరముకు హాజరై దరఖాస్తుచేసుకొనవలెను

2) సహాయ సంచాకులు, జిల్లా మేనేజరు వారు దరఖాస్తును పరిశీలించి అర్హత మేరకు మంజూరు చేయుదురు.

మేజర్ ప్రోసెస్ (భవిష్యత్ లో)

1) గ్రామ/ వార్డు వాంటిర్ దివ్యాంగుల నుండి దరఖాస్తు సేకరించి గ్రామ/ వార్డు సచివాయములో అందజేయుదురు.

2) సంక్షేమ సహాయకుడు దరఖాస్తును మరియు సంబందిత ధృవీకరణమును పరిశీలించి, మంజూరుచేయు అధికారి కార్యాయమునకు తదుపరి పరిశీన నిమిత్తము పంపెదరు.

3) దరఖాస్తును పరిశీలించి ఉపకరణమును సంబంధిత అధికారి మంజూరుచేయుదురు.

అ) గ్రామ సచివాయ సిబ్బంది సంబంధిత కార్యాలయము నుండి మంజూరైన ఉపకరణమును తీసుకుని వెళ్ళి గ్రామ/ వార్డు వాలింటిర్ ద్వారా లబ్దిదారులకు ఇంటివద్దనే అందజేయుదురు.

4) గ్రామ/ వార్డు వాలింటిర్ వారు గ్రామ సచివాలయ సిబ్బంది నుండి మంజూరైన ఉపకరణమును తీసుకుని వెళ్ళి లబ్దిదారుకు ఇంటివద్దనే అందజేయుదురు.

వివిధ సంక్షేమ ఆర్థిక సంస్థల ద్వారా బహీనవర్గాల ఆర్థిక అభివృద్ధి పథకాలు – వైఎస్ఆర్ చేయూత

45 సంవత్సరాలు నిండిన ప్రతి పేద బి.సి, ఎస్సీ, ఎస్టీ, మైనారిటీ మహిళకు ఈ పథకం ద్వారా 2020 - 21 నుండి నాలుగేళ్ళలో రూ. 75000/- దశల వారిగా ఆయా కార్పోరేషన్ ద్వారా ఉచితంగా ఆర్థిక సహాయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ద్వారా నేరుగా మహిళల బ్యాంక్ ఖాతాలకు అందచేయబడుతుంది. దీనిపై త్వరలోనే ఆదేశము, మార్గదర్శకాలు జారీ కానున్నాయి.

వివిధ సంక్షేమ ఆర్థిక సంస్థల ద్వారా బహీనవర్గాల ఆర్థిక అభివృద్ధి పథకాలు – రజకులకు, నాయీబ్రాహ్మణులు, టైలర్లలకు ఆర్థిక సహాయం

లక్ష్యం:

పేద రజకులలకు, నాయిబ్రాహ్మణలకు మరియు టైలర్లు (కులముతో నిమిత్తము లేకుండా) ఎవరైతే వారి వృత్తి మీద జీవనోపాధి కొనసాగిస్తున్నారో, వారి ఆర్థిక అభివృద్ధికై రాష్ట్ర ప్రభుత్వము సంవత్సరానికి పది వేల రూపాయి ఆర్థిక సహాయం చేస్తుంది. అయితే, ఆ వృత్తి చేయువారు షాపు కలిగి ఉండాలి. దీని కొరకు వెనుకబడిన తరగతుల శాఖ జి.ఓ.ఎమ్.ఎస్.నెం.59, తేది: 25-07-2019 న విడుదల చేసింది.

అర్హతలు:

ఎ) వయస్సు 21 సంవత్సరము నుండి 60 సంవత్సరము మధ్య వయస్సు కలవారై ఉండవలెను.

బి) కుటుంబ ఆదాయము నెలకు గ్రామీణ ప్రాంతామువారైతే రూ. 10,000/- లకు లోబడి మరియు పట్టణ ప్రాంతమువారైతే రూ. 12,000/- లకు లోబడి ఉండవలెను.

సి) ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, ప్రభుత్వము నుండి పెన్షన్ పొందువారు మరియు ఆదాయపు పన్ను చెల్లించువారు అనర్హులు.

డి) వృత్తి చేయు వారు షాపు గల వారై ఉండవలెను.

ఇ) ఆ కుటుంబములోని వారికెవరికైనా వ్యవసాయ భూమి ఉంటే అవి మాగాణి భూమి అయితే 3 ఎకరము లోపు లేదా మెట్ట భూమి అయితే 9 ఎకరము లోపు లేదా మాగాణి మరియు మెట్ట భూమి మొత్తం కలిపి 9 ఎకరము లోపు ఉన్న వారు మాత్రమే అర్హులు.

వివిధ సంక్షేమ ఆర్థిక సంస్థల ద్వారా బహీనవర్గాల ఆర్థిక అభివృద్ధి పథకాలు – రజకులకు, నాయీబ్రాహ్మణులు, టైలర్లలకు ఆర్థిక సహాయం

అర్హతలు:

ఎఫ్) ఆ కుటుంబమునకు నివాస పట్టణ ప్రాంతాములో సొంత నివాస గృహము 750 చదరపు అడుగులకు లోబడి ఉండవలెను.

జి) షాపు రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేటు ఉండవలెను.

ఎచ్) టైలరింగ్ వృత్తి చేయుచున్న అన్ని కులము వారు ఈ పథకము క్రింద అర్హులు.

ఐ) కుటుంబములో నాలుగు చక్రాల వాహనం కలిగి ఉండరాదు.

(టాక్సీ, ఆటో, ట్రాక్టరు, మినహాయించడమైనది)

సంక్షేమ సహకార సంస్థలకు సంబంధించి సంక్షేమ & విద్యా సహాయకుల ఉద్యోగ బాధ్యతలు

- లబ్ధిదారుకు “ఆన్ లైన్” లో దరఖాస్తు నమోదు చేసుకోవడం మొదలు, పథకము పూర్తిగా అమలు అయ్యేవరకు చేయూతనివ్వడం.
- కార్పొరేషన్ ద్వారా మరియు ఇతర అనుబంధ సంస్థల ద్వారా అమలు కాబడుతున్న వివిధ పథకాల పై అవగాహన కల్పించడం.
- కార్పొరేషన్ ద్వారా అమలు చేస్తున్న అన్ని పథకములకు అర్హులైన లబ్ధిదారులను గుర్తించడం.
- ఎంపికైన లబ్ధిదారుల డాక్యుమెంట్లు పూర్తి చేయుటలో మండల అభివృద్ధి అధికారులకు సహకరించడం.
- బ్యాంకులకు, మండల అభివృద్ధి అధికారులకు మరియు వివిధ కార్పొరేషన్లకు మధ్య అనుసంధానంగా ఉండటం.
- బ్యాంకు ఖాతాలు తెరవడంలో లబ్ధిదారులకు, బ్యాంకుతో సమన్వయం చేయడం.
- వినియోగ ధృవపత్రము మరియు పథకము ఫోటోలను OBMMS PORTAL (uploading) లో చేర్చడం.
- పథకము అమలుకు ముందు ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తల శిక్షణ (EDP) ఇచ్చుటకు ఏర్పాట్లు చేయడం, అమలు అయిన పథకములను భౌతిక ధృవీకరణ (Physical Verification) చేయడం.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ తన ప్రణాళికను రెండు విధముగా అము చేయుచున్నది.

1. బ్యాంకు ఋణ సహకారముతో

2. బ్యాంకు ఋణ సహకారం లేకుండా

బ్యాంకు ఋణ సహకారముతో అముచేయు పథకాలు

- ఈ పథకం 60% సబ్సిడీ తో (రూ. లక్షకి మించకుండా) మిగిలినవి బ్యాంక్ ఋణము ద్వారా అందించబడుతుంది. ఈ క్రింద చూపబడినట్లు రెండు విధములుగా విభజించబడింది.
- **స్వయం ఉపాధి పథకాలు:** రూ. 1,00,000/- నుండి రూ. 10,00,000/- లక్షల వరకు చిన్న, మద్య తరహా మరియు పెద్ద పథకములకు అమలు చేయబడుతుంది.
- **పాడి పరిశ్రమ పథకాలు:** 60% సబ్సిడీతో (రూ.లక్షకు మించకుండా) మిగిలినది బ్యాంక్ ఋణ సహాయముతో అందించగలగు పథకము.

2 పాడి పశువు - సంకర జాతి ఆవు - గొర్రెలు (20+1) మరియు మినీ డైరీ 5 పాడి పశువుతో అము చేయబడుతుంది.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ – పథకాల వివరాలు

బ్యాంక్ ఋణముతో సంబంధం లేని పథకాలు

- Vulnerable Groups
- చిన్న నీటి పారుదల పథకములు
- భూమి కొనుగోలు పథకము – భూమి అభివృద్ధి
- NSFDC మరియు NSKFDC ఆర్థిక సహాయ పథకాలు
- నిరుద్యోగ యువతకు నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

వ్నరుబ్ల్ గ్రూప్స్

- (ఇతరుల నుండి హాని పొందే అవకాశమున్న వారు) అనగా జోగినీలు/వెట్టిచాకిరి/చర్మకారవృత్తిలో ఉన్నవారు/పారిశుధ్య కార్మికులు మొదగువారికి ఆర్థిక సహాయం.

ఋణ విధానం:	యూనిట్ విలువ	=	రూ. 1,00,000/-
	సబ్సిడీ	=	రూ. 100%

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ – పథకాల వివరాలు

చిన్ననీటి పారుద పథకాలు

గ్రామాలోని సన్న, చిన్నకారు ఎస్సీ రైతుల, పట్టా భూములలో, అసైన్డ్ భూములలో, భూమి కొనుగోలు పథకము కింద మంజూరు చేసిన భూములకు బోరు బావుల ద్వారా, సబ్ మెర్సిబుల్ పంపుసెట్ ద్వారా 90% సబ్సిడీతో మరియు 10% లబ్ధిదారుని వాటాతో నీటిపారుదల సౌకర్యం కలిగించి గణనీయమైన పంట దిగుబడి పొందేటట్లు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్య ఉద్దేశం.

బోరుబావి మరియు సబ్ మెర్సిబుల్ పంపుసెట్

యూనిట్ విలువ	=	రూ. 1.20 లక్ష
సబ్సిడీ	=	90%
బ్ధిదారుని వాటా	=	10%
సబ్ మెర్సిబుల్ సెట్	=	(5 H.P)
యూనిట్ మివ	=	రూ. 75,000/-
సబ్సిడీ	=	90%
బ్ధిదారుని వాటా	=	10%

సబ్ మెర్సిబుల్ పంప్ సెట్ (8.5 H.P.)

యూనిట్ మివ	=	రూ. 83000/-
సబ్సిడీ	=	90%
బ్ధిదారుని వాటా	=	10%

భూమి కొనుగోలు పథకం

లబ్ధిదారుకు కేవం ఆర్థిక స్తోమత కోసమే కాకుండా సాంఘిక పరమైన హోదా కల్పించే ఉద్దేశంతో మరియు విలువ కలిగిన స్థిరాస్థిని అందివ్వడం ఈ పథకం ముఖ్యఉద్దేశం. గ్రామీణ భూమి లేని మహిళా వ్యవసాయ కూలీలకు ఈ పథకం అమలు చేయబడుతుంది.

ఈ పథకం మూడు విధాలుగా అమలు చేయబడుతుంది.

1. 3 ఎకరా మెట్ట భూమి – రూ. 9.00 లక్ష వరకు
2. 2 ఎకరా మాగాణి (బంక మట్టి) – రూ. 12 లక్ష వరకు
3. 2 ఎకరా మాగాణి (బంక మట్టి)– రూ. 15 లక్ష వరకు

ఋణ విధానం :

- సబ్సిడీ –75%
- ఎన్.ఎస్.ఎఫ్.డి.సి ఋణం – 25%

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ – పథకాల వివరాలు

భూమి కొనుగోలు పథకం

అర్హత:-

- భూమి లేని వ్యవసాయ స్త్రీలు మాత్రమే అర్హులు.
- బిపిఎల్ మహిళా లబ్ధిదారులులలో నిరుపేద (పిఓపి) వర్గానికి చెందిన కుటుంబాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది.
- లబ్ధిదారుడు 18 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ మరియు 50 ఏళ్లు పైబడి ఉండకూడదు.
- వివాహితలు మాత్రమే లబ్ధిదారులుగా గుర్తించబడతారు మరియు కొనుగోలు చేసిన భూమి వారి పేర్లతో నమోదు చేయబడుతుంది.

యూనిట్ విలువ:-

- 3.00 ఎకరాలు – పొడి భూమి(Dry Land) – R. 9.00 లక్షలు
- 2.00 ఎకరాలు – ఒక పంట పండు తడి భూమి (Wet Land) – R. 12.00 లక్షలు
- 1.00 ఎకర – తడి భూమి (Wet Land) సం.నకు రెండు పంటలు R. 15.00 లక్షలు

భూమి కొనుగోలు పథకం

జిల్లా స్థాయి కమిటీ :-

జిల్లా స్థాయి కమిటీ ప్రతిపాదన మరియు పత్రాలను పరిశీలిస్తుంది మరియు తరువాత అర్హతగల బ్దిదారులందరి ఎంపిక మరియు ఆమోదం కోసం జిల్లా SC సొసైటీకి పంపబడుతుంది.

జిల్లాస్థాయి కమిటీ:- జిల్లా స్థాయి కమిటీ యొక్క ఈ క్రింది విధంగా ఉంటుంది.

జాయింట్ కలెక్టర్	–	ఛైర్మన్
ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్	–	సభ్యుడు/కన్వీనర్
జాయింట్ డైరెక్టర్, అగ్రికల్చర్	–	సభ్యుడు
డి.డి. (గ్రౌండ్ వాటర్)	–	సభ్యుడు
ఆర్.డి.ఓ.	–	సభ్యుడు

ఈ కమిటీ అన్ని అవసరమైన ధృవపత్రాలను వివిధ విభాగాల నుండి సేకరిస్తుంది.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ – పథకాల వివరాలు

భూమి కొనుగోలు పథకం

భూముల ఉమ్మడి తనిఖీ:

ఈ పథకం కింద కొనుగోలు చేయడానికి ప్రతిపాదించిన భూమిని మండల స్థాయి కమిటీ మరియు గుర్తించిన లబ్ధిదారులు సంయుక్తంగా పరిశీలించాలి. భూమి గురించి లబ్ధిదారుడికి సంతృప్తి, నమ్మకం ఉంటే తప్ప, అటువంటి ప్రతిపాదనను కొనసాగించలేరు.

లబ్ధిదారుడి నుండి జిల్లా ఎస్సీ సొసైటీ లిమిటెడ్ ద్వారా ప్రతి లబ్ధిదారుడి నుండి సమ్మతి యొక్క అఫిడవిట్ పొందాలి.

మండల రెవెన్యూ కార్యాలయం నుండి ధృవీకరణ పత్రం పొందాలి:

యాజమాన్యం, స్వాధీనం మరియు Enjoyment యొక్క ధృవీకరణ మరియు అవసరమైన చోట మ్యుటేషన్ సర్టిఫికెట్‌తో పాటు కొనుగోలు కోసం ప్రతిపాదిత భూమిపై పట్టాదారూ యొక్క హక్కు ధృవీకరణ పొందాలి.

పొడి భూములు భూగర్భ జల సామర్థ్యాన్ని ధృవీకరించడానికి భూగర్భ జలశాఖ:

భూ కొనుగోలు కోసం ప్రతిపాదించిన అన్ని పొడి భూములు భూగర్భ జల శాఖ భూగర్భ జల సామర్థ్యాన్ని అన్వేషించాలి.

భూమి ధర నిర్ణయించడం:

ధరను జిల్లా జాయింట్ కలెక్టర్ నేతృత్వంలో జిల్లా స్థాయి కమిటీ నిర్ణయిస్తుంది.

జిల్లా కలెక్టర్ / జిల్లా ఎస్సీ సొసైటీ చైర్మన్ పరిపానా అనుమతి ఇవ్వాలి / ఆమోదించాలి.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ – పథకాల వివరాలు

ఎన్.ఎస్.ఎఫ్.డి.సి (NSFDC) పథకాలు:

చదువుకొని నిరుద్యోగులుగా ఉన్న ఎస్సీ యువతకు సుభంగా మరియు తక్కువ వడ్డీకి ఋణ సదుపాయం కల్గించి వారి పారిశ్రామిక సామర్ధ్యతను గుర్తించి వాటికి అనువగు స్వయం ఉపాధి పథకాలను అమలు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్యఉద్దేశం.

ఋణ విధానం :

- సబ్సిడీ – 35%
- లబ్దిదారుని వాటా – 2%
- ఎన్ . ఎస్ .ఎఫ్ .డి .సి ఋణం – మిగిలినది

ప్రధానమైన పథకములు:

- రవాణా వాహనములు / కార్లు.
- వ్యర్ధ పదార్ధాలు /చెత్త రవాణా వాహనము /ఆటోలు /ట్రాక్టర్ మరియు ట్రైలర్.
- మురుగు కాలువలు శుభ్రపరిచే యంత్రాలు.
- ప్రాజెక్టు మదింపుతో పథకము, అనగా సూపర్ బజార్, టీ టిఫన్ సెంటర్స్, హోటల్స్, టెంట్‌హౌస్, రైస్ మిల్లులు చులవరాయి సానబట్టే యంత్రాలు
- ఎలక్ట్రానిక్ ఆటో రిక్షాలు.

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ – పథకాల వివరాలు

ఎన్.ఎస్.కె.ఎఫ్.డి.సి (NSKFDC) పథకాలు:

సులభంగా మరియు తక్కువ వడ్డీకి నిరుద్యోగులైన పారిశుధ్య కార్మికులకు వారి పారిశ్రామిక సామర్ధ్యతను గుర్తించివాటి అనువగు స్వయం ఉపాధి పథకాలను అమలు చేయడం ఈ పథకం ముఖ్యఉద్దేశం.

ఋణ విధానం :

సబ్సిడీ	–	35%
లబ్ధిదారుని వాటా	–	2%
ఎన్.ఎస్.కె.ఎఫ్.డి.సి ఋణం	–	మిగిలినది.

ప్రధానమైన పథకములు :

- ❑ ఇన్నోవా కార్లు
- ❑ రవాణా వాహనాలు / కార్లు
- ❑ ఎలక్ట్రానిక్ ఆటోలు (చెత్త తొగించడానికి)
- ❑ మురుగు కాల్వలు శుభ్రపరిచే యంత్రాలు

ఎస్సీ కార్పొరేషన్ - పథకాల వివరాలు

శిక్షణా కార్యక్రమాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్ కులాల సహకార ఆర్థిక సంస్థ ద్వారా వృత్తి విద్యా /వేతన ఉపాధి లేదా స్వయం ఉపాధి కోసం యువత నైపుణ్యా అభివృద్ధి నిమిత్తం 2019-20 సం. లో 15000 చదువుకున్న ఎస్సీ నిరుద్యోగ యువతకు వివిధ కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వబడును. నిరుద్యోగ యువత యూత్-వే పోర్టల్ (www.youthwayportal.ap.gov.in) ద్వారా నమోదు చేసుకొనవలెను. యూత్ వే పోర్టల్ లో నమోదు ద్వారా చదువుకున్న SC యువతకు ఉపాది చూపబడును.

శిక్షణా సంస్థ ద్వారా ఈ క్రింది కోర్సులో శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది.

1. అత్యధిక విలువ తో కూడిన ఉద్యోగ ఆధారిత శిక్షణా కార్యక్రమం
2. ప్లేస్మెంట్ ఆధారిత శిక్షణా కార్యక్రమం
3. స్వయం ఉపాధి శిక్షణా కార్యక్రమం
4. సాఫ్ట్ స్కిల్స్ (మృదువైన నైపుణ్యాలు) మరియు ఆంగ్ల భాషలో ప్రావీణ్యత పెంపొందించుట.
5. సెంట్రల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ప్లాస్టిక్ ఇంజనీరింగ్ & టెక్నాజీ, హైదరాబాద్, విజయవాడ (CIPET).
6. ఆఫెన్ టెక్ సిస్టమ్స్ సంస్థ (ప్రై) ద్వారా డ్రోన్ శిక్షణా కార్యాక్రమము.

చర్మకారులకు ఉపకరణ సామాగ్రి (Tool Kits)

చర్మకారులకు చర్మముతో తయారు చేసే బ్యాగు, బెల్ట్, పర్సు మరియు చర్మ వస్తువులు తయారుచేయుటకు టూల్ కిట్స్ కొరకు రూ. 10,000/- మంజూరు చేయబడును. మరియు ముడి సరుకు కొనుగోలు వర్కింగ్ క్యాపిటల్ కొరకు రూ. 20,000/- మంజూరు చేయబడును.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

సంఘంలోని అట్టడుగు వర్గాల జీవనోపాధి మరియు ఉపాధి అవకాశాల కల్పనపైన అభివృద్ధి ప్రధానంగా ఆధారపడి ఉంటుంది. కనీస అవసరాలు తీర్చుకునేందుకు గాను సరిపోవునంత స్థిరమైన అదనపు ఆదాయం పొందే విధంగా గిరిజనులకు ఆసరా కల్పించడం జరిగింది. ఆర్థికాభివృద్ధిని సాధించే దృష్టితో ఆదాయభద్రత సాధనకు స్థిరమైన అభివృద్ధి గమ్యం, సమ్మిళిత మరియు స్థిరమైన ఆర్థిక పెరుగుదల, ఉపాధి మరియు అందరికి పని ఆధారంగా కింది పథకాలు చేపట్టడం జరిగింది.

1) **ట్రైకార్** :- ఆంధ్రప్రదేశ్ గిరిజన ఆర్థిక సహకార సంస్థ (ట్రైకార్) 1976లో ఆవిర్భవించింది. ఈ సంస్థ కార్యక్రమాలు రాష్ట్రమంతా విస్తరించాయి. దారిద్ర్యరేఖకు దిగువన ఉన్న గిరిజనుల ఆర్థిక అభివృద్ధికి వివిధ రాష్ట్ర స్థాయి ప్రణా కను మరియు కేంద్ర ప్రయోజిత పథకాలను అమలు చేస్తుంది. మరింత బహీనంగా ఉన్న గిరిజన తెగ (పివిటీజి) కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం అందించే సిసిడిపి పథకాన్ని అమలు చేయడంతోపాటు, గ్రామీణాభివృద్ధి, వ్యవసాయం, ఉద్యానవనం, పశుసంవర్ధక శాఖ, పరిశ్రమలు తదితర శాఖ కార్యక్రమాలను కూడా సమన్వయం చేసుకుంటుంది. ప్రభుత్వం తీసుకున్న కొత్త విధానం మేరకు ట్రైకార్ ఒక రుణ ప్రధాన సంస్థగా కాక, గిరిజన లబ్ధిదారులకు వివిధ ఆదాయ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఫెసిలిటేటర్ పాత్ర నిర్వహించుచున్నది. అంతే కాకుండా స్కిల్ డెవప్మెంట్ కార్యక్రమాలు కూడా ట్రైకార్ పర్యవేక్షిస్తుంది.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

ట్రైకార్ ద్వారా ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలు :-

ఆంధ్రప్రదేశ్ పుర్విభజన తరువాత (ఆ.పు.చట్టం 2014) ఈ సంస్థను కూడా రెండుగా విభజించడమైనది. తేది. 27-06-2016 నుండి ట్రైకార్ సంస్థ ప్రధాన కార్యాలయం విజయవాడలో స్థాపించి గిరిజనుల ఆర్థిక అభివృద్ధి కోసం వివిధ కార్యక్రమాలు చేపట్టడం జరుగుతుంది. (ట్రైకార్) సంస్థ కార్యక్రమాలు రాష్ట్రమంతటా 13 జిల్లాలో విస్తరించియున్నది.

గిరిజనులలో మరింత బహీనంగా ఉన్న గిరిజన తెగలు (పివిటిజి) కోసం పరిరక్షణ మరియు అభివృద్ధి ప్రణాళిక పథకం (CCDP), గిరిజన ఉపప్రణాళిక క్రింద కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రత్యేక సహాయంతో అభివృద్ధి పథకాలను (SCA to TSS), ఆర్థిక సహాయ పథకాను (ESS), జాతీయ షెడ్యూల్ ట్రైబల్ ఫైనాన్స్ డెవలప్‌మెంట్ కార్పొరేషన్ (NSTFDC) వారి సహాయంతో తక్కువ వడ్డీ, ఎక్కువ రాయితీతో రుణాలు మరియు భారత రాజ్యాంగములో అధికరణ (ఆర్టికల్) 275 (1) క్రింద షెడ్యూల్డ్ తెగల లేదా షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాల అభివృద్ధికి కేంద్ర ప్రభుత్వ సహాయంతో మేలైన సదుపాయాలు కల్పించడంలో, కీలకమైన అంతరాలను భర్తి చేయడానికి కావలసిన నిధులను విడుదల చేయడంలో ముఖ్య పాత్ర పోషిస్తున్నది. గిరిజనులు సేకరించిన చిన్న తరహ ఆహార ఉత్పత్తులకు గిట్టుబాటు ధరను కల్పించి వారి జీవనోపాధులు మెరుగు పరచడానికి ఏర్పాటు చేసిన గిరిజన కార్పోరేషన్ కూడా ఆర్థిక సహాయం అందించి, గిరిజనుల ఉత్పత్తును సేకరించి అమ్మేవారికి పండించే వారికి సహాయ సహాకారాలను పరోక్షంగా అందిస్తుంది.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

ట్రైకార్ ద్వారా ఆర్థికాభివృద్ధి పథకాలు :-

ప్రభుత్వం విధానం మేరకు ట్రైకార్ ఒక రుణ ప్రధాన సంస్థగా కాక, గిరిజన లబ్ధిదారుకు వివిధ ఆదాయ అభివృద్ధి కార్యక్రమా పై అవగాహన సదస్సును నిర్వహిస్తున్నది. ఇంతే కాకుండా ఆంధ్రప్రదేశ్ నైపుణ్య శిక్షణాభివృద్ధి సంస్థ ద్వారా నైపుణ్యాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు (Placements) యువత శిక్షణ కేంద్రాల ద్వారా (YTC) ఔత్సాహిక పారిశ్రామిక వేత్తల శిక్షణా కార్యాక్రమాలను ఆంధ్రప్రదేశ్ నైపుణ్యాభివృద్ధి సంస్థ (APSSDC) తో యువ శిక్షణా కేంద్రాల ద్వారా మరియు డిక్కీ అనే సంస్థ ద్వారాను గిరిజన యువతకు వివిధ రకా శిక్షణలు ఇవ్వబడుతున్నవి.

షెడ్యూల్డ్ తెగ ఆర్థిక అభివృద్ధి

అ) ఆర్థిక సహాయ పథకం (Economic Support Schemes) :-

దారిద్రరేఖకు దిగువున ఉన్న గిరిజన కుటుంబాలను ఆదుకునేందుకు ఈ పథకం కింద ఆర్థిక సహాయం మంజూరు చేయబడుతుంది. ఇందుకు సంబంధించిన కార్యాచరణ ప్రణాళికను మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ వారు చేపడతారు. జి.ఓ.ఎం.ఎస్.101, తేది: 31-12-2013 ఆదేశాల మేరకు సబ్సిడీని యూనిట్ కాస్ట్‌లో 60 శాతం రూ. లక్ష మించకుండా పెంపుద చేయడం జరిగింది. అంతేకాక ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల సంఖ్య 31, తేది: 01-06-2015 ప్రకారం పివిటిజి ఇతర బలహీన గిరిజన తెగలకు ఇచ్చే సబ్సిడీని 60 శాతం నుంచి 90 శాతం వరకు పెంచుతూ రూ. లక్ష రూపాయలు మించకుండా ఈ కార్యక్రమాలను మరింత సమర్థవంతంగా అమలు చేయటం కోసం సమగ్ర ఉత్తర్వులను జారీ చేయటం జరిగింది. ఈ పథకాలను ఏపిసిఎఫ్ఎస్ఎస్ సంస్థ అభివృద్ధి చేసి నిర్వహిస్తున్న ఆన్‌లైన్ బెనిఫిషరీ మానిటరింగ్ సిస్టం (ఓబిఎంఎంఎస్) ద్వారా అమలు చేయటం జరుగుతున్నది. దారిద్రరేఖకు దిగువున ఉన్న గిరిజన కుటుంబాలకు (ప్రాథమిక అవసరాలైన ఆహారం, దుస్తులు మరియు ఇళ్లు కొనుగోలుకు తగిన ఆదాయం లేనివారు) వ్యవసాయం, పాడి పశువులు, ISB, ఫిషరీష్ మరియు రవాణా విభాగాలో స్వయం ఉపాధి కోసం ఆర్థిక సహాయం అందిస్తుంది.

ఆ) గిరిజన ఉపప్రణాళిక కింద కేంద్ర ప్రత్యేక సహాయం (SCA to TSS):-

గిరిజనుల యొక్క జీవన స్థితిగతులు, ఆరోగ్య, నైపుణ్యాభివృద్ధి మరియు మౌళిక సదుపాయాలలో గల క్లిష్టమైన తేడాలను మెరుగు పరుచుటకు గాను ఈ పథకం ద్వారా ప్రత్యేక నిధులు మంజూరు చేయబడుచున్నవి.

మైనారిటీల సంక్షేమం

ఎ) ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లకు గౌరవ వేతనం, హజ్ మరియు హోలీ లాండ్ యాత్రకు వెళ్ళేవారికి ఆర్థిక సహాయం:

నేపథ్యం : రాష్ట్రంలోని మైనారిటీ వర్గాలకు చెందిన వారి సంక్షేమం కొరకు మసీదు మరియు దర్గాలలో ఉండే ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లకు గౌరవ వేతనాలు మరియు పవిత్ర యాత్రలకు వెళ్ళే ముస్లిం సోదరులకు ఆర్థిక సహాయం అందించుట కొరకు.

ప్రయోజనం : మసీదు మరియు దర్గాలలో ఉండే ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లకు గౌరవ వేతనాలు ఇచ్చేందుకు వినూత్న పథకం తెచ్చారు. నెలకు ఇమామ్‌కు రూ. 5 వేలు, మౌజామ్‌లకు రూ. 3 వేల ఇస్తున్నారు.

అర్హతలు : మసీదు మరియు దర్గాలలో ఉండే ఇమామ్‌లు, మౌజామ్‌లుగా గుర్తింపు పొందుయుండాలి.

దరఖాస్తు విధానం : ముస్లిం వక్ఫ్ బోర్డుకు దరఖాస్తు చేయడం ద్వారా

ఆర్థిక లబ్ధి : రాష్ట్ర మైనారిటీ శాఖ ద్వారా నిధుల కేటాయింపు

నిధుల లభ్యత : రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపులు.

బి) పాస్టర్ల గౌరవ వేతనాలు, జీతాలు వగైరా:

నేపథ్యం	:	రాష్ట్రంలోని చర్చి పాస్టర్లకు, వారి నిర్వహణ ఖర్చులకు గాను ఆర్థిక సహాయం అందించుట కొరకు
ప్రయోజనం	:	గుర్తించబడిన చర్చి పాస్టర్లకు గౌరవ వేతనం రూ. 5 వేలు చొప్పున ఆర్థిక సహాయం.
అర్హతలు	:	గుర్తించబడిన చర్తి పాస్టర్లు అయి ఉండాలి.
దరఖాస్తు విధానం	:	ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర క్రిస్టియన్ మైనారిటీస్ ఫైనాన్స్ కారో షన్ (ూూూజవీఖీజ) కు దరఖాస్తు చేయడం ద్వారా
ఆర్థిక లబ్ధి	:	రాష్ట్ర మైనారిటీ శాఖ ద్వారా నిధుల కేటాయింపు
నిధుల లభ్యత	:	రాష్ట్ర ప్రభుత్వ బడ్జెట్ కేటాయింపులు.

అమలు చేస్తున్న పథకాల సంక్షిప్త సమాచారం 2019-20

1) వేదవ్యాస వేద విద్యా పథకం

ఆశయం : వేదాభ్యాసం చేసి విద్యార్థులకు ఆర్థిక సహాయం అందించడం.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. వేదవిద్య (స్మార్తం / యజుర్వేదం / ఋగ్వేదం / సామవేదం /అధర్వణ వేదం) తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం / ఆం.ప్ర. దేవదాయశాఖ గుర్తించిన లేదా ఆం.ప్ర. బ్రాహ్మణ సంక్షేమ సంస్థ జాబితాలో వున్న ఏదేని ప్రైవేటు వేదపాఠశాలలో పూర్తికాలపు కోర్సుగా అభ్యసిస్తూ వుండాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం :

స్మార్తం రూ.12,000/-	మూలం, రూ. 12,000/-	పదం రూ.24,000/-
క్రమం రూ. 30,000/-	జఠ రూ. 36,000/-	ఘనం రూ.36,000/-

2) గాయత్రి విద్యా పథకం

ఆశయం : ఎస్.ఎస్.సి. / ఇంటర్మీడియట్ లేదా తత్సమానం / గ్రాడ్యుయే షను / వృత్తి విద్యా కోర్సులు మొదలైన కోర్సులలో 2018-2019 విద్యా సంవత్సరానికి విద్యా సంస్థలలో సర్వప్రథము లుగా వచ్చిన విద్యార్థులను గుర్తించుట.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. 2018-19 విద్యా సంవత్సరానికి విద్యాసంస్థలో తాను చదువు తున్న కోర్సుల సర్వప్రథముడు/ ప్రథమురాలు అయి వుండాలి.

3. ఎస్.ఎస్.సి. / ఇంటర్మీడియట్ లేదా తత్సమానం / గ్రాడ్యుయే షను కోర్సులు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పూర్తిచేసి వుండాలి. కాని వృత్తి విద్యా కోర్సులలో సర్వ ప్రథములు (10+2 తర్వాత ఏదేని 4 సంవత్సరాల వృత్తివిద్యా కోర్సు) భారతదేశంలో ఎక్కడినుంచైనా కోర్సు పూర్తి చేయవచ్చును.

అందించే ఆర్థిక సహాయం :	ఎస్ఎస్సి	రూ. 7,500/-	ఇంటర్మీడియట్	రూ. 10,000/-
	గ్రాడ్యుయేషన్	రూ. 15,000/-	వృత్తివిద్యా కోర్సులు	రూ. 20,000/-

3) భారతి విద్యా పథకం : పేద బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు ఆర్థిక సహాయం అందించడం ద్వారా విద్యను కొనసాగించడానికి ప్రోత్సహించడం కోసం ఈ పథకం ప్రవేశ పెట్టబడింది

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ వుండాలి.

2. తల్లిదండ్రుల/సంరక్షకుల వార్షిక ఆదాయం రూ. 3 లక్షలకు మించరాదు.

3. విద్యార్థి, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో గుర్తింపు పొంది, ప్రఖ్యాతి వహించిన ఏదేని కాలేజీలో 2019-20 విద్యా సంవత్సరంలో చదువుతూ వుండాలి.

4. వెనుకటి సంవత్సరము (ల) అన్ని సబ్జెక్టులలో ఉత్తీర్ణత సాధించి వుండాలి.

తరగతి : 1వ తరగతి నుండి 5వ తరగతి వరకు

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 5,000/-

తరగతి : 6వ తరగతి నుండి 10వ తరగతి వరకు

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 7,000/-

ఆశయం : ఇంటర్మీడియట్ లేదా తత్సమానం

(**ITI, D.Ed., Polytechnic, TTC, D. Pharmacy)**

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 10,000/-

ఆశయం : గ్రాడ్యుయేషను (10+12 తర్వాత 3 సంవత్సరాల కాల వ్యవధి గల కోర్సులను ఈ విభాగంలో పరిగణిస్తారు.) అనగా, **B.A., B.Com., B.Sc.,** మొదలైనవి. బీ.జుస.,ని కూడ కలుపుకుని.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 15,000/-

ఆశయం : వృత్తివిద్యా కోర్సులు.

(10+12 తర్వాత 4 సంవత్సరాల కాల వ్యవధి గల కోర్సులను ఈ విభాగంలో పరిగణిస్తారు.)

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : వృత్తివిద్యా కోర్సులు. చార్టర్డు ఎకౌంటెన్సీ ఇంటరు IPCC)

అర్హతలు : 2018 లో CPT /గ్రాడ్యుయేషను లో ఉత్తీర్ణత సాధించి వుండాలి. మే 2019 లేక నవంబరు 2019 లో జరిగే ఇంటర్ (IPCC) కోర్సు పరీక్షకు రిజిస్టరు చేయించుకొని, ఫీజు చెల్లించి వుండాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : వృత్తి విద్యా కోర్సు – ఛార్టర్డ్ అకౌంటెంట్ ఫైనల్

అర్హతలు : ఇంటర్ (IPCC) కోర్సుకు చెందిన రెండు గ్రూపులనూ 2014 తర్వాత ఉత్తీర్ణుడై మే 2019, లేక నవంబరు 2019 లో జరిగే C.A ఫైనల్ పరీక్షకై రిజిస్టర్ చేయించుకొని ఫీజు చెల్లించి వుండాలి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ బ్రాహ్మణ సంక్షేమ సంస్థ

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్ ళిగ్రాడ్యుయేషన్ (10◌ం2◌ం3) తర్వాత 2సం.లు లేక అంతకు మించిన వ్యవధి గల ఏ కోర్సు అయినా ఈ విభాగంలో వస్తుంది. అంటే (**M.Sc., M.A., M.Com., M.Tech., M.D., M.Pharm., M.B.A.)** మొ..

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 20,000/-

ఆశయం : విదేశాలలో మాస్టర్సు డిగ్రీ. (12 కాల పరిమితికి తక్కువ కాని ఏదైనా విదేశీ మాస్టర్సు డిగ్రీ.)

అర్హతలు : తల్లిదండ్రులు / సంరక్షకుడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో నివసిస్తూ వుండాలి.

తల్లిదండ్రుల / సంరక్షకుని వార్షికాదాయం రూ.6 లక్షల లోపు వుండాలి.

విదేశాలలో 2019-20 సంవత్సరానికి ఏదేని మాస్టర్సు డిగ్రీ ప్రోగ్రాం చదవడానికి ప్రవేశం పొంది వుండాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 10,00,000/- (18 నెలల కనీస కాల పరిమితి గల కోర్సులకు)

రూ. 5,00,000/- (12 నుంచి 18 నెలల కనీస కాల పరిమితి గల కోర్సులకు)

4) **వశిష్ట పోటీ పరీక్షల శిక్షణ పథకం**

ఆశయం : కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు (రైల్వే, బ్యాంకులు, సివిలు సర్వీసులు, పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్, స్టాఫ్ సెలక్షన్ కమీషన్ వంటి ఉద్యోగాల కొరకై) నిర్వహించే పోటీ పరీక్షల కు శిక్షణ ఇప్పించే పథకం.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. తల్లిదండ్రుల / సంరక్షకుని వార్షికాదాయం రూ.6 లక్షల లోపు వుండాలి.

3. సంబంధిత పోటీ పరీక్ష వ్రాయడానికి అర్హులై వుండాలి.

4. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందించే ఇటువంటి పథకం క్రింద ఇప్పటికే ప్రయోజనం పొంది ఉండరాదు.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : శిక్షణ రుసుము విద్యార్థి/శిక్షణ సంస్థకు నేరుగా అందించ బడుతుంది. బయట వేరే వూళ్ళ నుండి శిక్షణకు వచ్చే విద్యార్థులకు లాడ్జింగ్ మరియు బోర్డింగ్ చార్జీల కొరకు రోజుకు రూ. 200/- చెల్లించ బడుతుంది.

5) ద్రోణాచార్య నైపుణ్యాభివృద్ధి పథకం

ఆశయం : ఉపాధి లేదా ఉద్యోగాలకు అవసరమైన వృత్తి నైపుణ్యం సాధించడానికి ఈ పథకం క్రింద యువతీ యువకులకు గుర్తించిన శిక్షణ సంస్థలలో శిక్షణను ఇప్పిస్తారు.

అర్హతలు : 1. తల్లిదండ్రులు/ సంరక్షకులు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ ఉండాలి.

2. తల్లిదండ్రుల / సంరక్షకుని వార్షికాదాయం రూ.6 లక్షల లోపు వుండాలి.

3. సంబంధిత పోటీ పరీక్ష వ్రాయడానికి అర్హులై వుండాలి.

4. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందించే ఇటువంటి పథకం క్రింద ఇప్పటికే ప్రయోజనం పొంది ఉండరాదు.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : శిక్షణ రుసుము విద్యార్థి/శిక్షణ సంస్థకు నేరుగా అందించ బడుతుంది. బయట వేరే వూళ్ళ నుండి శిక్షణకు వచ్చే విద్యార్థులకు లాడ్జింగ్ మరియు బోర్డింగ్ చార్జీల కొరకు రోజుకు రూ. 200/- చెల్లించ బడుతుంది.

6) క్రశ్యప ఆహార మరియు ఆశ్రయ పథకం

ఆశయం : ఈ పథకం క్రింద పేద, అనాధ పిల్లలకు (14 సంవత్సరాల లోపు),దివ్యాంగులకు, వితంతువులకు మరియు 60 ఏళ్ళ పైబడిన వృద్ధులకు, 50 ఏళ్ళ దాగిన వివాహం కాని లేదా భర్త వదిలి వేసిన, పేద బ్రాహ్మణ మహిళలకు వారి ఆశ్రయం మరియు ఆహారం కోసం నెలనెలా ఆర్ధిక సహాయం అందించే పథకం.

అర్హతలు : 1. అర్జీదారు వార్షికాదాయం రూ. 75,000/- మించరాదు.

2. అర్జీదారు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ వుండాలి.

3. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుండి ఇప్పటికే ఇటువంటి పథకాల క్రింద (YSR పెన్షన్ కానుక మొ.) ప్రయోజనం పొందుతూ వుండకూడదు.

అందించే ఆర్ధిక సహాయం : రూ. 2000/- (అనాధలు, దివ్యాన్గులు, వితంతువులు, భర్త వదిలివేసిన మహిళలు, స్వతంత్రంగా నివసిస్తున్న వృద్ధులు.)

రూ. 4000/- (ఏదైనా వృద్ధాశ్రమంలో నివసిస్తున్న వృద్ధులు.)

రూ.2000/- (YSR పెన్షన్ తీసుకుంటూ వృద్ధాశ్రమాలలో నివసిస్తున్న వృద్ధులు.)

7) గరుడ అంత్యక్రియల సహాయ పథకం

ఆశయం : బ్రాహ్మణ కుటుంబాలలో ఎవరైనా మరణించినప్పుడు అంత్యక్రియల ఖర్చు కోసం ధనం లేనప్పుడు ఆర్థిక సహాయం అందించే పథకం.

అర్హతలు : 1. అర్జీదారు వార్షికాదాయం రూ. 75,000/- మించరాదు.

2. మరణించిన వారి కుటుంబ సభ్యులు/దగ్గరి బంధువులు (భార్య లేదా

3. భర్త,కొడుకు,కుమారుడు,కుమార్తె,తల్లిదండ్రులు,మనుమడు) వ్యక్తి మరణించిన తేదీనుండి 45 రోజులలోగా సంబంధిత పత్రాలతో(మరణ ధ్రువ పత్రం) దరఖాస్తు చేయాలి.

4. దరఖాస్తుదారు తాన మరణించిన వ్యక్తికి న్యాయబద్ధమైన వారసుడిని/వారసురాలిని అని స్వీయ ధ్రువ పత్రాన్ని పొందుపరచాలి.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 10,000/-

8) కళ్యాణమస్తు పథకం

ఆశయం : పూర్తి కాలపు పురోహితులు/అర్చకులు/వేదపండితులను వివాహం చేసుకునే పేద బ్రాహ్మణ యువతులకు ప్రోత్సాహకంగా ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించే పథకం.

అర్హతలు :
1. పెండ్లి కుమార్తె (దరఖాస్తుదారు)కు వివాహ సమయానికి 18 సంవత్సరములు మరియు పెండ్లి కుమారునికి 21 సంవత్సరాల వయసు నిండి వుండాలి.
2. పెండ్లి కుమార్తె మరియు ఆమె తల్లిదండ్రులు బ్రాహ్మణ కులములకు చెందిన వారై వుండాలి.
3. పెండ్లికుమారుడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో నివసిస్తూ పౌరోహిత్యం/అర్చకత్వం/ వేదపారాయణం వృత్తుల ద్వారా జీవనోపాధి పొందుతూ వుండాలి.
4. పెండ్లి కుమారుడు వేరే ఇతర సంస్థలో పూర్తికాలపు ఉద్యోగి అయి వుండకూడదు. వేరే వృత్తుల ద్వారా ఉపాధి పొందకూడదు. పూర్తికాలపు వ్యాపారవేత్త పారిశ్రామికవేత్త అయి వుండకూడదు.

అందించే ఆర్థిక సహాయం : రూ. 75,000/-

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు – ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

అన్ని సంక్షేమ కార్పొరేషన్ లను ఒకే వేదిక మీదకు తీసుకు వచ్చి ఆదే విధంగా అన్ని సంక్షేమ సంస్థలు ఉపయోగించే విధంగా OBMMS ను అభివృద్ధి చేయాలని, దీనిని ముఖ్యమంత్రి గారి డాష్ బోర్డుకు సమకాలీకరించాలని నిర్ణయించడమైనది. OBMMS Portal లో గణనీయంగా పునః రూపకల్పన చేసి ఈ క్రింద మార్పులు, చేర్పులు చేయడమైనది.

- బ్యాంకర్లకు క్రొత్త లాగిన్ ఇవ్వడం, దానిలో వారు నూతనంగా తెరిచే ఖాతాల వివరాలు పొందుపర్చటం, పథకాల అమలుకు సంబంధించిన వివరాను అప్లోడ్ చేయటం మొదలైనవి.
- జియోటాగింగ్ విధానం
- బయోమెట్రిక్ విధానం అమలు
- గుర్తించబడిన సంస్థలచే యూనిట్ల పర్యవేక్షణ మరియు మూల్యాంకములు
- బ్యాక్ ఎండ్ సబ్సిడీ విధానం అమలు
- రికవరీ మాడ్యూల్ తయారీ

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు –
ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

1. దరఖాస్తు నమోదు :

అన్నీ కార్పొరేషన్‌లు వారి బడ్జెట్ కేటాయింపు ప్రకారం కార్యాచరణ ప్రణాళికను తయారు చేసి అమోదిస్తాయి.

ఎ. మొత్తం లక్ష్యాన్ని సంబంధిత సంక్షేమ సంస్థలచే మండలాల వారీగా మరియు బ్రాంచ్ వారీగా విభజించబడతాయి.

బి. మండలాల వారీగా / బ్రాంచ్ వారీగా ఉన్న లక్ష్యాల ప్రకారం, అన్ని సంక్షేమ సంస్థలచే మండల స్థాయి లో ఒక సాధారణ గుర్తింపు కార్యక్రమం ఉంటుంది.

సి. ఎం.పి.డి.ఓ రిజిస్టర్డ్ అభ్యర్థులందరికీ స్క్రీనింగ్-కమ్-సెక్షన్ కమిటీ ముందు హాజరుకావాలని సమాచారం పంపిస్తారు.

డి. అభ్యర్థులకు తేదీని మరియు వేదిక (స్థలం), ఎం.పి.డి.ఓ తెలియ చేయునప్పుడు కమిటీ సభ్యులకు కూడా సమాచారము పంపబడును.

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

2. మండ స్థాయి ఎంపిక కమిటీ :

మండల స్థాయి / మునిసిపాలిటీ/ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ కమిటీలు ప్రభుత్వ శెలవుదినాలను మినహాయించి ఎంపిక ప్రక్రియ ప్రారంభమైన 72 గంటలలోపు జాబితాను ఖరారు చేయాలి. ఎంపిక ప్రక్రియకు హాజరైన సభ్యుల వివరాలను సాఫ్ట్‌వేర్ లో పొందుపర్చబడును. ఎంపిడిఓ / కమిషనర్లు / మునిసిపల్ కమిషనర్ సభ్యుల సంతకాలను నమోదు చేయాలి. మరియు ఎంపిక జాబితాలో సంతకం చేయడానికి నిరాకరించిన అధికారికేతర సభ్యుల పేర్లను కూడా నమోదు చేయాలి.

3. బయోమెట్రిక్ ప్రామాణీకరణ :

ఎంపిక పూర్తయిన తరువాత, ఎంపికైన అభ్యర్థుల బయో మెట్రిక్ ప్రామాణీకరణ, సంబంధిత ఎంపిడిఓలు / మునిసిపల్ కమిషనర్ కార్యాయంలో, అందుబాటులో ఉన్న ట్యాబ్ ల ద్వారా తీసుకోబడును.

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

4. MPDO / మునిసిపల్ Commissioner లాగిన్ :

సంబంధిత MPDO / మునిసిపాలిటీ కమిషనర్లు / మునిసిపల్ కార్పొరేషన్ల కమిషనర్లు ఎంచుకున్న జాబితాను ఫార్వార్డ్ చేస్తున్నప్పుడు అతను / ఆమె నాన్ ఆపరేటివ్ SB ఖాతాను మరియు సున్నా (Zero Balance) ఖాతాను OBMMS పోర్టల్ ద్వారా తెరవడానికి బ్రాంచ్ మేనేజర్ (ఫైనాన్సింగ్ బ్యాంక్) కు ఒక లేఖను వ్రాయవలెను.

5. బ్యాంకర్లు లాగిన్/ సమ్మతి లేఖ జారీ :

ఎ. లబ్ధిదారుడు బ్యాంక్ కు డిపాల్టర్ కాదు అని బ్రాంచ్ మేనేజర్ ధృవీకరిస్తారు.

బి. లబ్ధిదారుని ధృవీకరించిన తరువాత, బ్రాంచ్ మేనేజర్ నాన్-ఆపరేటివ్ ఎస్బి ఖాతా మరియు '0' బ్యాలెన్స్ లోన్ అకౌంట్ నంబర్లను తెరి , బ్యాంకర్స్ లాగిన్‌లో OBMMS పోర్టల్‌లో రెండు ఖాతా నంబర్లను నమోదు చేస్తాడు.

సవరించిన OBMMS క్రింది విధంగా పనిచేయుచున్నది.

సి. బ్ధిదారుడు బ్యాంకులకు డిపాల్టర్ గా కనబడితే, అతను ఎగవేత వివరాలను పంపి లబ్ధిదారుని ఎంపికను తిరస్కరిస్తాడు.

డి. ఎం.పి.డి.ఓ. (MPDO) ద్వారా బ్యాంక్ వివరాలను వెంటనే సంక్షేమ సంస్థల సంబంధిత ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్లకు సమర్పించబడుతుంది.

ఇ. బ్రాంచ్ మేనేజర్ జాబితాతో పాటు రెండు ఖాతా నంబర్లను MPDO లాగిన్‌కు పంపబడును. MPDO క్రమంగా సీనియర్ అసిస్టెంట్ లాగిన్ కు పంపుతారు. సంబంధిత వెల్ఫేర్ కార్పొరేషన్ లోని సీనియర్ అసిస్టెంట్ చెక్-లిస్ట్ ప్రకారం వివరాలను ధ్రువీకరిస్తారు. మరియు అతని వ్యాఖ్యను నోట్ ఫైల్, ప్రొసీడింగ్స్ మరియు అనుసంధానంతో EO / AEO లాగిన్‌కు పంపబడతాయి.

6. ED లాగిన్:

ప్రతిపాదనను EO / AEO అదే చెక్-జాబితాను మరోసారి ధృవీకరిస్తారు. మరియు అతని వ్యాఖ్యలతో పాటు ED లాగిన్‌కు ఫార్వార్డ్ చేయబడును.

7. జిల్లా కలెక్టర్ల లాగిన్ :

ఎ. వెల్ఫేర్ కార్పొరేషన్ యొక్క ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ నోట్ ఫైల్, బ్యాంక్ బ్రాంచ్ వారీగా ప్రొసీడింగ్స్ మరియు అనుబంధ జాబితాను జిల్లా కలెక్టర్ కు పోర్టల్ ద్వారా సమర్పించి అనుమతి పొందవచ్చును. డిజిటల్ సంతకం ద్వారా జిల్లా కలెక్టర్ ఫైల్‌ను ఆమోదిస్తారు.

బి. జిల్లా కలెక్టర్ యొక్క పరిపాలనా అనుమతి పొందిన తరువాత, వాటిని సంబంధిత బ్యాంకు శాఖలకు పంపబడుతుంది మరియు సబ్సిడీ విడుదల కోసం సంబంధిత సంస్థ యొక్క వైస్ ఛైర్మన్ & మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ (VC & Managing Director) ఆమోదం కొరకు సమర్పించబడును.

8. లబ్ధిదారునికి ఖాతా కి సబ్సిడీ బదిలీ :

ఎ. నిధు బదిలీ కోసం ఖాతా నెంబర్లను CFMS కు పంపబడును.

బి. CFMS ద్వారా ఈ మొత్తాన్ని సంబంధిత బ్ధిదారుడి నాన్-ఆపరేటివ్ సేవింగ్ ఖాతా బదిలీ చేయబడును.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు – ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

9. బ్యాక్ ఎండ్ సబ్సిడీ విధానం ప్రకారం యూనిట్ల గ్రౌండింగ్ :

ఎ. బ్యాక్ ఎండ్ సబ్సిడీ మార్గదర్శకాల ప్రకారం, బ్రాంచ్ మేనేజర్ సబ్సిడీ మొత్తాన్ని టర్మ్ డిపాజిట్ రసీదు (టిడిఆర్) లో రెండు సంవత్సరాల లాకింగ్ పీరియడ్ లో ఉంచుతారు.

బి. మంజూరు క్రమంలో సూచించిన మొత్తం యూనిట్ వ్యయాన్ని విడుదల చేయడం ద్వారా బ్రాంచ్ మేనేజర్ ఈ పథకాన్ని గ్రౌండ్ చేస్తారు.

సి. ఎంపిడిఓ, బ్రాంచ్ మేనేజర్, లబ్ధిదారుడు మరియు సంబంధిత కార్పొరేషన్ ప్రతినిధితో కూడిన గ్రౌండింగ్ కమిటీ ఈయూనిట్‌ను గ్రౌండ్ చేస్తుంది.

డి. బ్రాంచ్ మేనేజర్ యూనిట్ యొక్క ఫోటో ను యు.సి. తో పాటు పోర్టల్‌లో గ్రౌండింగ్ వివరాలను అప్‌లోడ్ చేయవలెను.

10. యూనిట్ల జియో-ట్యాగింగ్:

ప్రతి ఆరునెలల తరువాత, ఎంచుకున్న ఏజెన్సీ యూనిట్ యొక్క జియోట్యాగింగ్ ఫోటో తీసుకుంటుంది మరియు పోర్టల్‌లో అప్‌లోడ్ చేయడానికి సంబంధిత ED కి సమర్పిస్తుంది.

11. మూడవ పార్టీ ధృవీకరణ / యూనిట్ల ఆడిట్ :

ఎంపిక చేయబడిన మూడవ పార్టీ ధృవీకరణ కూడా ఎంచుకున్న ఏజెన్సీ ద్వారా చేయబడుతుంది. దీనిని రెండు దశల్లో, అనగా ప్రతి 6 నెలలకు మరియు 15వ నెల తరువాత పర్యవేక్షించి OBMMS పోర్టల్‌లో అప్‌లోడ్ చేయడానికి నిర్దేశిత ప్రొఫార్మాలోని ధృవీకరణ వివరాలను సంబంధిత ED కి సమర్పిస్తారు.

12. బ్ధిదారు రుణ ఖాతాకు సబ్సిడీ సర్దుబాటు:

ఎ. రెండేళ్లు పూర్తయిన తరువాత, గ్రౌండింగ్ కమిటీ మరోసారి భౌతికంగా యూనిట్ పర్యవేక్షించి ధృవీకరిస్తారు మరియు రికవరీ వివరాలను గమనించి, సబ్సిడీ మొత్తాన్ని లబ్ధిదారుడి రుణ ఖాతాకు సర్దుబాటు చేసేందుకు సంబంధిత ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ వారికి సమర్పిస్తారు. సంబంధిత ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ సంబంధిత బ్రాంచ్ మేనేజర్‌కు టిడిఆర్ ఉపసంహరణకు అనుమతి ఇస్తారు మరియు లబ్ధిదారుడి రుణ ఖాతాకు సబ్సి ని సర్దుబాటు చేస్తారు.

బి. బ్యాక్ – ఎండ్ సబ్సిడీ మార్గదర్శకాల ప్రకారం, బ్రాంచ్ మేనేజర్ TDR పై వడ్డీని చెలించరు మరియు సబ్సిడీ మొత్తం పరిమాణంపై వడ్డీని వసూలు చేయరు.

బ్యాంకు రుణం ఆధారిత స్వయం ఉపాధి సబ్సిడీ పథకాలు – ఆన్‌లైన్ లబ్ధిదారు నిర్వహణ మరియు పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ (OBMMS)

13. యుసిలు మరియు యూనిట్ ఫోటో అప్‌లోడ్:

ED యూనిట్ల గ్రౌండిరగ్‌ను పర్యవేక్షిస్తారు మరియు సంబంధిత బ్యాంక్ మేనేజర్ పజ డ వీణ కి వినియోగ ధృవీకరణ పత్రాన్ని పంపుతారు.

14. మండల స్థాయిలో జెఎమ్ఎల్‌బిసి సమావేశాలలో, గ్రౌండ్ చేసిన యూనిట్ల స్థితి మరియు బ్యాంకులు తిరస్కరించిన యూనిట్లు మరియు కారణాలు సమీక్షించబడతాయి.

15. రవాణా పథకాలకు సంబంధించి, యూనిట్ల హైపోథెకేషన్ బ్యాంకులకు అనుకూలంగా జరుగుతుంది.

16. బ్యాంకు రుణ మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించిన తరువాత ఫైనాన్సింగ్ బ్యాంక్ యూని యొక్క హైపోథెకేషన్‌ను విడుదల చేస్తారు.

THANK YOU

TATA CONSULTANCY SERVICES

Experience certainty. IT Services
Business Solutions
Outsourcing

TATA

User Guide v1.0.0

MOBILE APPLICATION

FOR

INTEGRATED MONITORING SYSTEM FOR MIDDAY MEALS AND SANITATION

DEPARTMENT OF SCHOOL EDUCATION

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

TATA CONSULTANCY SERVICES

Experience certainty. IT Services
Business Solutions
Outsourcing

Contents

Introduction

1. Overview of Mobile/Tab Application

The Mobile/Tab Application facilitates the users to capture the attendance details, stock details, midday meals monitoring information and present scenario of school Information, future development of schools and for monitoring the schools maintenance.

2. Hardware, Software & Network Requirements

Department of School education recommends the use of following specifications for the best view of Mobile/Tab Application.

- Smart Phone with minimum 500MB storage space
- Android Version 4.0.3 or more.
- Mobile Internet connectivity (or) Wi-Fi with 3G or 4G Speed.
- Sufficient Mobile Data for Uploading Photos and videos.

3. How to download the Application

Mobile application can be downloaded through the following ways

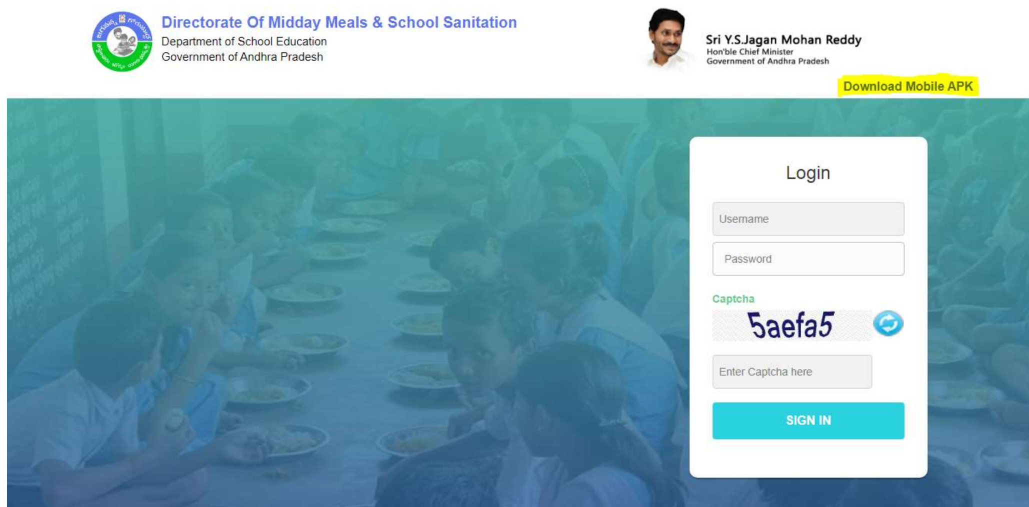
- Access the URL : http://Jaganannagorumudda.ap.gov.in/ on your mobile.
- Click on the “Download APK” link inside the "Menu" options.
- After downloading the APP file (IMMS.APK), go to downloaded location and click to install.

Modules:

There are Two modules in this application. They are:

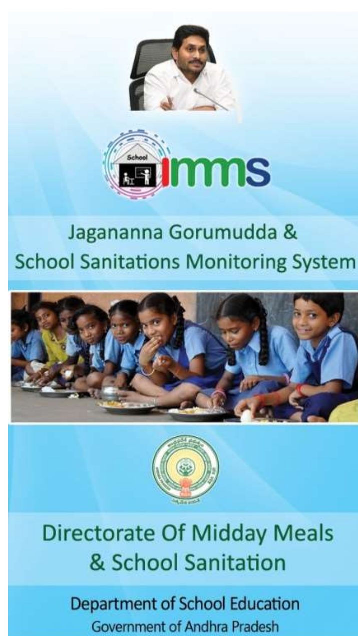
1. Jagananna Gorumudda (MDM)
2. Sanitation Monitoring System (SMS)

Download URL: http://Jaganannagorumudda.ap.gov.in/

To download the application, click on 'Download APK' shown above.

After installing the application the home page will be as shown in the figure.

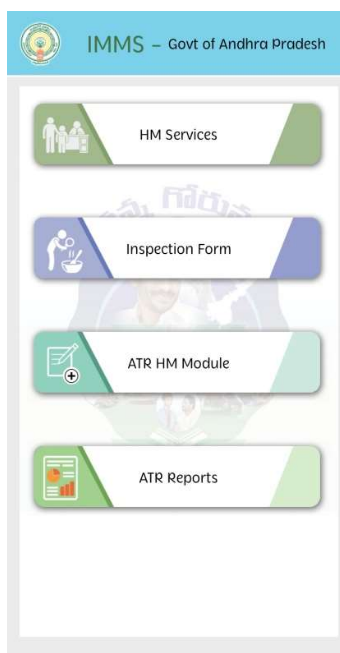

For login enter the user ID and password which is provided by the department and click on Login button On successful login a new below Screen will be displayed with the 2 modules

1. Jagananna Gorumudda (MDM)

User has to click on the First module to enter into MDM module.

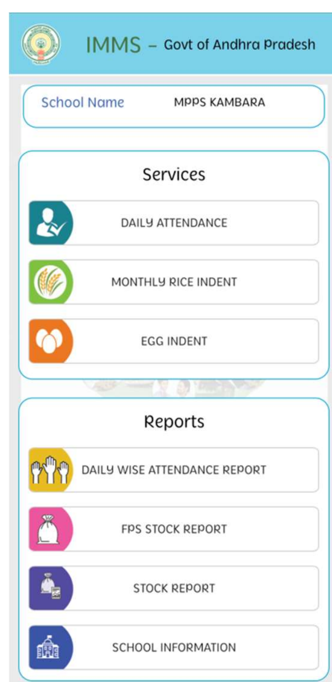

After entering into the module the above screen displayed with sub modules based on user as below shown in below table.

HM	Parent Committee	EWA/WEA	VO	All Officers
HM Services	Inspection Module	Inspection Module	Inspection Module	Inspection Module
Inspection Module	ATR Reports	ATR Reports	ATR Reports	ATR Reports
ATR HM Module				
ATR Reports				

i. HM Services

User has to click HM Services module to enter into HM Services module.

In HM Services two Sections are available as shown above image.

Services

a. Daily Attendance
b. Monthly Rice indent
c. EGG Indent

Reports

a. Day Wise Attendance Report
b. FPS stock Details
c. Stock report
d. School Information

Services

a. Daily Attendance

User has to click Daily Attendance to enter into Daily Attendance data entry screen.

On clicking the Daily attendance, the screen will appear as above where user has to enter attendance details and click submit button.

On click of Submit button, an alert is displayed as "Successfully Submitted" if the data is submitted successfully.

If data is already present, the data is pre populated as shown above.

b. Monthly Rice indent

User has to click Monthly rice indent to enter Monthly rice indent entry screen.

The screen will appear as above where user has to enter last month closing balance of rice.

On clicking submit button, the screen will appear as above to confirm the details.

After confirmation rice indent will be submitted as shown above.

c. EGG Indent

User has to click EGG Indent to enter Weekly EGG indent entry screen.

The screen will appear as above last week details and present week eggs requirement

User has to enter Supplied Quantity and capture the photo and click on submit.

On clicking submit button, the screen will appear as above to confirm the details after confirmation EGG receipt will be submitted.

Reports

a. Day Wise Attendance Report

User has to click Day wise attendance report to enter Day wise attendance report screen.

Here user can select the month which month attendance want to show, after selection of month click on GO button day wise attendance details will be shown as shown above.

b. FPS Stock Details

User has to click FPS Stock Details to enter FPS Stock Details report screen.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

FPS Stock Report

School Name	MPPS KAMBARA

Shop Number	1102020
Dealer Name	Srinivas
District	SRIKAKULAM
Mandal	VEERAGHATTAM
Contact Number	9874561231
Rice stock available on today(KGs)	1020

The screen will appear as shown above with tagged FPS shop stock details.

c. Stock details

User has to click Stock Details to enter Stock Details screen.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Stock Report as on 24-09-2020

School Name	MPPS KAMBARA

Alloted Quantity	0
Balance Quantity	0
Closing Balance	266
Commodity Name	Egg
Consumed %	0
Consumed Quantity	0
Opening Balance	350
Recieved Quantity	10

The screen will appear as shown above with stock details of eggs and rice.

d. School Information

User has to click School information to enter School information screen.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School ID	28110100203
School Name	MPPS KAMBARA
School Type	Co-educational
District	SRIKAKULAM
Mandal	VEERAGHATTAM
FPS	1102020
Enrollment	54
HM Name	Mr. Satyanarayana
Aadhaar ID	-

The screen will appear as shown above with school basic information.

ii. Inspection Module

User has to click Inspection module to enter into Inspection module module.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Inspection Form

School ID	:28110100203
School Name	:MPPS KAMBARA
Students Enrolled	:104
Students Attended	:94
Meals Opted	:94
Kitchen Type	:School Kitchen
Inspection Officer Name	:

Storage area	Good	Bad
Cooking area	Good	Bad
Utensils Cleanliness	Good	Bad
Dining area	Good	Bad
Wastage disposal	Good	Bad
Quality of Drinking water	Good	Bad
Menu followed	Yes	No
Quality of ingredients	Good	Bad
Quantity of ingredients	Good	Bad
Quality of egg	Good	Bad
Food taste	Good	Bad
Food temperature	Good	Bad
Cook hygiene	Good	Bad

Screen will appear as above where user has to enter inspection parameters with photos.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Inspection Form

School ID	:28110100203
School Name	:MPPS KAMBARA
Students Enrolled	:104
Students Attended	:94
Meals Opted	:94
Kitchen Type	:School Kitchen
Inspection Officer Name	: Raghavendra

Storage area ◉ Good ○ Bad

Cooking area ○ Good ◉ Bad

Utensils Cleanliness ○ Good ◉ Bad

Dining area ◉ Good ○ Bad

Wastage disposal ◉ Good ○ Bad

Quality of Drinking water ○ Good ◉ Bad

Menu followed ○ Yes ◉ No

Quality of ingredients ◉ Good ○ Bad

Quantity of ingredients ◉ Good ○ Bad

Quality of egg ○ Good ◉ Bad

Food taste ◉ Good ○ Bad

Food temperature ◉ Good ○ Bad

Cook hygiene ◉ Good ○ Bad

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Menu followed ○ Yes ◉ No

Quality of ingredients ◉ Good ○ Bad

Quantity of ingredients ◉ Good ○ Bad

Quality of egg ○ Good ◉ Bad

Food taste ◉ Good ○ Bad

Food temperature ◉ Good ○ Bad

Cook hygiene ◉ Good ○ Bad

Remarks

keep maintain all the facilities.

Submit

Screen will appear as above where user has to enter all the details and click on submit button.

After click on submit button all the information will be submitted as shown above.

iii. ATR Module

In MEO and DEO login this module will be there, this module is used to raise the ATR against the bad performance parameters and track the resolutions.

User has to click on ATR Module to enter into ATR module

On clicking of ATR module it will be redirected to mandal list or schools list based on designation. On clicking of mandal list user will be redirected to schools list as shown.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Mandal Id	281101
Mandal Name	VEERAGHATTAM
Total No of Schools	17
Total No of Bad Schools	65
Mandal Id	281118
Mandal Name	AMADALAVALASA
Total No of Schools	1
Total No of Bad Schools	97

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School Id	28110100101
School Name	MPPS KADAKELLA
School Id	28110100201
School Name	CBMAPS KAMBARA
School Id	28110100203
School Name	MPPS KAMBARA
School Id	28110100204
School Name	ZPHS KAMBARA VALASA
School Id	28110100403
School Name	ZPHS NARSIPURAM GORA
School Id	28110100501
School Name	MPPS CHINAGORA
School Id	28110100502
School Name	MPUPS CHINAGORA COLONY
School Id	28110100601

On clicking of school name, user will be redirected to a screen which contains list of bad parameters to raise a ATR.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School Name :MPPS KAMBARA

Category Name Storage area

Supervisor Comments bad

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School Name :MPPS KAMBARA

Category Name Storage area

Supervisor Comments bad

Reviewer Remarks

Remarks

Cancel Proceed

User has to enter the remarks / observation against the bad parameters to raise a ATR

After entering the remarks user has to click on proceed button to raise ATR.

After click on proceed a ticket will be logged as shown above.

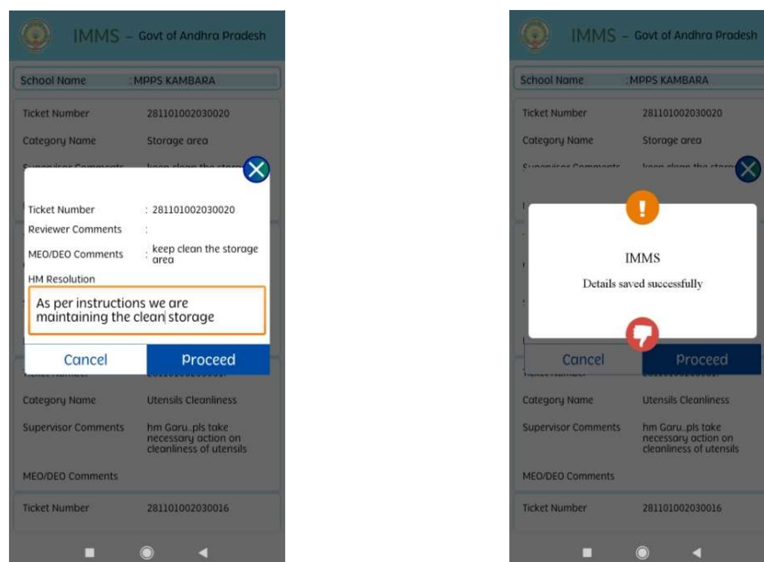
vi. ATR HM Module

In HM login this module will be there, this module is used to enter the resolution which was raised by MEO/DEO.

User has to click on the ATR HM module to enter into ATR HM module.

All the raised tickets will be displayed as shown above.

When click on the ticket provision will be given to enter the resolution as shown above.

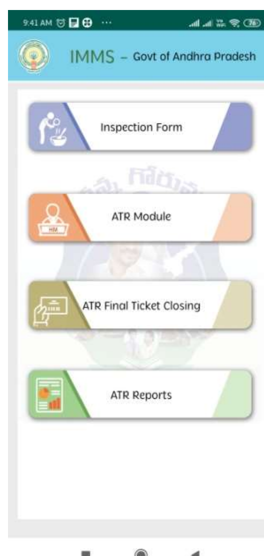

After entering the resolution user has to click on proceed to close the ticket.

v. ATR Final Ticket Closing Module.

In DEO login this module will be there, this module is used to close the tickets which was resolved by HM.

User has to click on the ATR Final Ticket Closing module to enter into ATR Final Ticket Closing module.

On clicking of ATR final closing module it will be redirected to mandal list or schools list based on designation. On clicking of mandal list user will be redirected to schools list as shown.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Mandal Id	281101
Mandal Name	VEERAGHATTAM
Mandal Id	281102
Mandal Name	VANGARA
Mandal Id	281103
Mandal Name	R.AMADALAVALASA
Mandal Id	281104
Mandal Name	RAJAM
Mandal Id	281105
Mandal Name	G.SIGADAM
Mandal Id	281106
Mandal Name	LAVERU
Mandal Id	281107
Mandal Name	RANASTHALAM
Mandal Id	281108
Mandal Name	ETCHERLA

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School Id	28111800001
School Name	Bhavitha Center, IERC AMADALAVALASA
School Id	28110100101
School Name	MPPS KADAKELLA
School Id	28110100203
School Name	MPPS KAMBARA
School Id	28110100301
School Name	MPUPS DASUMANTHAPURAM
School Id	28110100401
School Name	MPPS NARSIPURAM
School Id	28110101101
School Name	MPPS VIKRAMPURAM

On clicking of school name, user will be redirected to a screen which contains list of closed tickets by HM.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School ID	:28110100203
School Name	:MPPS KAMBARA
Ticket Number	:281101002030011
District Name	:SRIKAKULAM
Mandal Name	:VEERAGHATTAM
Category Name	:Storage area
MEO/DEO Comments	:keep clean the storage area
HM Comments	:we are maintaining the storage area cleanly
Status	: Select
Closing/Re-OpeningComments	: Enter your Comments

Submit

When click on the ticket provision will be given to enter the closing remarks as shown above.

After entering the final closing remarks user has to click on proceed to close the ticket. Otherwise select reopen and enter the remarks to reopen the ticket then it will go to HM to resolve the ticket again.

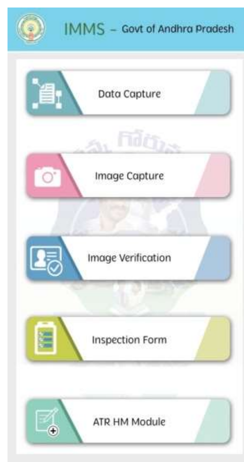
vi. ATR Report Module.

User has to click on the ATR Report module to enter into ATR Report module.

User can select the status of ticket and from to date to show the tickets as shown above.

2. Sanitation Monitoring System:

User has to click on the second module to enter into Sanitation Monitoring System module.

After entering into the module the above screen displayed with sub modules based on user as below shown in below table.

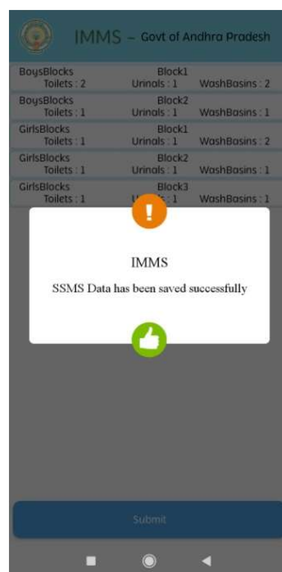
HM	Sanitary worker	EWA/WEA	All Officers
Data Capture	Image Capture	Inspection Form	Inspection Module
Image Capture	Inspection Form	ATR Reports	ATR Module
Image Verification	ATR Reports		ATR Reports
Inspection Form			
ATR HM module			
ATR Report			

i. Data Capturing :

User has to click on the data capture to enter into data capture module

Screen will appear as above where user has to enter 'No of boy’s blocks' and 'No of girl’s blocks' and click on Next button.

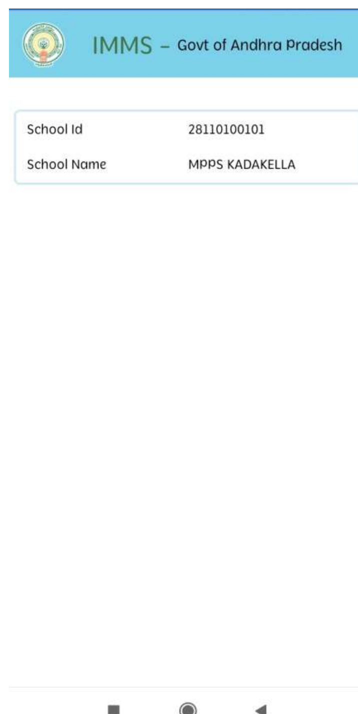
User has to enter No of Toilets, No of Urinals, No of Wash Basins for every block and click on add.

User will be navigated to the above screen. User can submit all the saved data by clicking on Submit.

ii. Image Capturing

User has to click on the Image capture to enter into Image capture module

After entering into the module, user has to enter the school ID to get the school details.

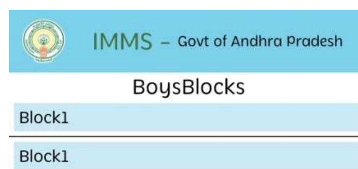

Boys Blocks (2)

Girls Blocks (0)

The screen will appear as above indicating no of boy’s blocks and no of girl’s blocks and click on any of the button.

On clicking any of the buttons, the above screen is displayed and click on any of the block.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Toilets (2)

Urinals (2)

Wash Basins (1)

Floor Photo

On clicking any of the block, the above screen is displayed and click on any of the button.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Toilet1

Toilet2

SUBMIT

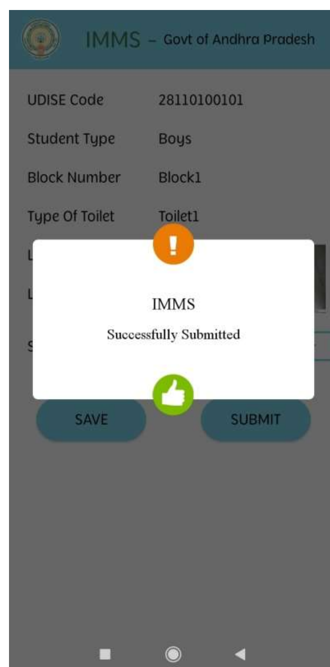

On selecting Toilet module or Urinal module or Wash Basins module or floor photo module , the user will be navigated to the above screen. User can select the any of the toilet/urinal/washbasin/floor.

User has to capture the image and select the condition. For Floor photo module, on click of the module, user will be navigated to the above screen directly.

User has to click on Save button to save the data and Submit button to submit the data.

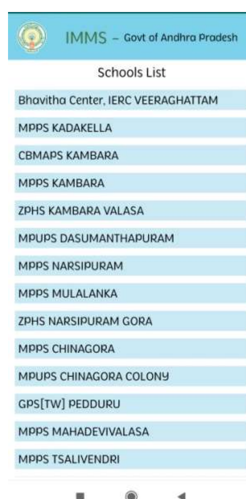
If data is already present, the data is pre populated as shown above. User can click on Delete button to delete the data and Submit button to submit the data.

On click of Submit button, an alert is displayed as "Successfully Submitted" if the data is submitted successfully.

iii. Image verification Module

On clicking image verification module it will be redirected to mandal list or schools list based on designation. On clicking of mandal list user will be redirected to schools list as shown.

On clicking of school name, user will be redirected to a screen which contains list of block, school type and toilet type as shown in figure.

On clicking on any item user will be redirected to a screen as shown in the figure. If there is saved data then it'll be pre populated. If designation is MEO/DEO then user has to enter remarks and capture the image. If the designation is HM then user has to select the rectified status then enter remarks. If the rectified status is yes then user has to capture the image and. User can save or submit the data. Saved data can be submitted or deleted.

iv. Inspection Module

User has to click Inspection module to enter into Inspection module module.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Inspection Form

School ID	:28110100101
School Name	:MPPS KADAKELLA
Inspection Officer Name	: Raghavendra
No of boys blocks	:2
No of girls blocks	:1

Availability of running water	Yes	No
Availability of Sanitary worker	Yes	No
Availability of Cleaning agents	Yes	No
Availability of cleaning tools	Yes	No
Cleanliness of urinals	Good	Bad
Cleanliness of toilets	Good	Bad
Cleanliness of wash basin	Good	Bad
Cleanliness of floor	Good	Bad
Cleanliness of premises	Good	Bad
Student hygiene	Good	Bad

Screen will appear as above where user has to enter inspection parameters with photos.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Inspection Form

School ID	:28110100101
School Name	:MPPS KADAKELLA
Inspection Officer Name	: Raghavendra
No of boys blocks	:2
No of girls blocks	:1

Availability of running water	Yes	No
Availability of Sanitary worker	Yes	No
Availability of Cleaning agents	Yes	No
Availability of cleaning tools	Yes	No
Cleanliness of urinals	Good	Bad
Cleanliness of toilets	Good	Bad
Cleanliness of wash basin	Good	Bad
Cleanliness of floor	Good	Bad
Cleanliness of premises	Good	Bad
Student hygiene	Good	Bad

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Availability of running water	Yes	No
Availability of Sanitary worker	Yes	No
Availability of Cleaning agents	Yes	No
Availability of cleaning tools	Yes	No
Cleanliness of urinals	Good	Bad
Cleanliness of toilets	Good	Bad
Cleanliness of wash basin	Good	Bad
Cleanliness of floor	Good	Bad
Cleanliness of premises	Good	Bad
Student hygiene	Good	Bad

Remarks

Maintain all the sanitation facilities

Submit

Screen will appear as above where user has to enter all the details and click on submit button.

After click on submit button all the information will be submitted as shown above.

v. ATR Module

In MEO and DEO login this module will be there, this module is used to raise the ATR against the bad performance parameters and track the resolutions.

User has to click on ATR Module to enter into ATR module

On clicking of ATR module it will be redirected to mandal list or schools list based on designation. On clicking of mandal list user will be redirected to schools list as shown.

On clicking of school name, user will be redirected to a screen which contains list of bad parameters to raise a ATR.

User has to enter the remarks / observation against the bad parameters to raise a ATR

After entering the remarks user has to click on proceed button to raise ATR.

After click on proceed a ticket will be logged as shown above.

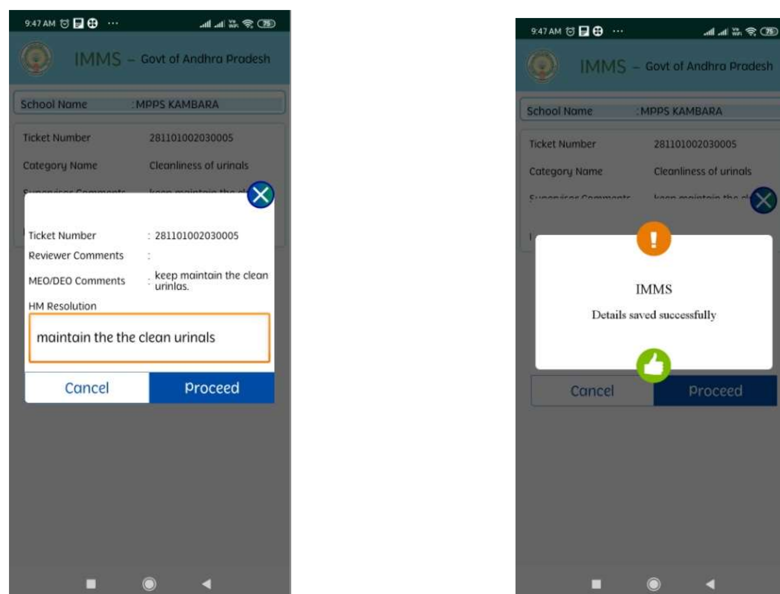
vi. ATR HM Module

In HM login this module will be there, this module is used to enter the resolution which was raised by MEO/DEO.

User has to click on the ATR HM module to enter into ATR HM module.

All the raised tickets will be displayed as shown above.

When click on the ticket provision will be given to enter the resolution as shown above.

After entering the resolution user has to click on proceed to close the ticket.

vii. ATR Final Ticket Closing Module.

In DEO login this module will be there, this module is used to close the tickets which was resolved by HM.

User has to click on the ATR Final Ticket Closing module to enter into ATR Final Ticket Closing module.

On clicking of ATR final closing module it will be redirected to mandal list or schools list based on designation. On clicking of mandal list user will be redirected to schools list as shown.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

Mandal Id	281101
Mandal Name	VEERAGHATTAM
Mandal Id	281102
Mandal Name	VANGARA
Mandal Id	281103
Mandal Name	R.AMADALAVALASA
Mandal Id	281104
Mandal Name	RAJAM
Mandal Id	281105
Mandal Name	G.SIGADAM
Mandal Id	281106
Mandal Name	LAVERU
Mandal Id	281107
Mandal Name	RANASTHALAM
Mandal Id	281108
Mandal Name	ETCHERLA

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School Id	28111800001
School Name	Bhavitha Center, IERC AMADALAVALASA
School Id	28110100101
School Name	MPPS KADAKELLA
School Id	28110100203
School Name	MPPS KAMBARA
School Id	28110100301
School Name	MPUPS DASUMANTHAPURAM
School Id	28110100401
School Name	MPPS NARSIPURAM
School Id	28110101101
School Name	MPPS VIKRAMPURAM

On clicking of school name, user will be redirected to a screen which contains list of closed tickets by HM.

IMMS – Govt of Andhra Pradesh

School ID	:28110100203
School Name	:MPPS KAMBARA
Ticket Number	:281101002030003
District Name	:SRIKAKULAM
Mandal Name	:VEERAGHATTAM
Category Name	:Availability of Cleaning agents
MEO/DEO Comments	:maintain the cleaning agents
HM Comments	:Issue Resolved
Status	: Close
Closing/Re-OpeningComments	: maintain same in future

Submit

When click on the ticket provision will be given to enter the closing remarks as shown above.

After entering the final closing remarks user has to click on proceed to close the ticket. Otherwise select reopen and enter the remarks to reopen the ticket then it will go to HM to resolve the ticket again.

vi. ATR Report Module.

User has to click on the ATR Report module to enter into ATR Report module.

User can select the status of ticket and from to date to show the tickets as shown above.

Thank You

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
SCHOOL EDUCATION DEPARTMENT

Memo. Rc.No. ESE02-27021/164/2020-MDM Dt.31/10/2020.

Sub:- AP-School Education- Amaravati – Standard Operation Procedure/ Guidelines for serving Mid -Day Meal & School Sanitation in the Schools Instructions issued – Communicated - Regarding.

Ref:- Standard Operation Procedure/Guidelines for serving Mid -Day Meal & School Sanitation in the Schools issued by Government of India & Government of AP.

@@@

The attention of the District Educational Officers is invited that, the reopening of the schools is scheduled from November 2nd onwards. In this regard, it is informed that the Mid Day Meal is to be provided to the children and school sanitation should be properly ensured.

In this regard, The District Educational Officers shall take all necessary actions to provide mid day meals to the students and necessary actions regarding School sanitation in the schools duly following the general as well as COVID specific guidelines/ instructions issued by Government of India, Government of AP, Director of School Education and Directorate of MDM from time to time.

Further, the AP State Standard Operating Procedure (SOP) for MDM and school sanitation is enclosed herewith for necessary action to ensure the implementation of the same. They are further instructed to involve the district authorities, community organisations, parents committees, local representatives, stakeholders in the 4 tier monitoring system and other stakeholders for smooth and successful implementation of the SOP in the interest of students nutrition, hygiene and safety

Therefore, the District Educational Officers are instructed to follow the above instructions scrupulously.

Encl: AP State SOP of MDM & School Sanitation

B Mohamed Diwan Mydeen Ifs

DIRECTOR
MID-DAY MEAL &
SCHOOL SANITATION

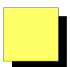
To,

All the District Educational Officers in the State.

Copy to all the Regional Joint Director of School Education in the State.

Copy to Director, School Education for favor of information

Signature Not Verified

Digitally signed by B
MOHAMED DIWAN MYDEEN
IFS
Date: 2020.10.31 16:08:50 IST

SOP FOR MID DAY MEALS AND SCHOOL SANITATION

I. MID DAY MEALS

a) Entry of Cook-cum-Helpers (CCH) in schools:

- ALL CCH should be properly educated about the dangers about COVID and precaution measures to be taken for COVID by the Head Masters and Parents Committee.
- All CCH to also give a self-declaration with regard to the wellness of self and family members before starting their work in school.
- Thermal scanning of the CCH may be carried out at the entry of the school to check the temperature. The temperature may be recorded on daily basis.
- The CCH must sanitize/ wash their hands for minimum 40 seconds upon entering in the school following the prescribed methods
- Wearing face cover/mask will be mandatory during cleaning, washing cutting, cooking and serving of meals. If handmade face covers are used, it should be ensured they are washed daily.
- Nail polish should not be worn because they can become foreign bodies and may compromise on food safety.
- No watches, rings, jewelry and bangles should be worn during cooking, serving and distribution as there is a danger of contamination of product.
- Spitting and nose blowing should be strictly prohibited within the premises by CCH or any other person during school hours and especially while handling food.
- The CCHs should be asked to wear adequate and suitable clean protective apron, and head gear for covering hair and gloves. It must be ensured that the CCHs at work wear only clean protective apron and head covering.
- The CCHs should wash their hands at least each time work is resumed and whenever contamination of their hands has occurred; e.g. after coughing / sneezing, visiting toilet, using telephone. Hand washing time should be a minimum of 40 seconds.
- CCH must be cautious to avoid certain hand habits - e.g. scratching nose, running finger through hair, rubbing eyes, ears and mouth, scratching beard, scratchingpartsofbodiesetc.-thatarepotentiallyhazardouswhenassociated

with handling food products, and might lead to food contamination through the transfer of microbes. When unavoidable, hands should be effectively washed before resuming work after such actions. Soap must be available at all times at the wash basin/hand pump/tap water for frequent hand cleaning by CCH.

- Capacity building of CCH and teachers through digital mode can be used to update them on hygiene, safety and physical/social distancing in schools.

b) Cleaning Kitchen cum Store or the place of cooking:

- The kitchen cum store/place of cooking must be deep cleaned and sanitized before 24 hours of actual cooking after reopening of schools.
- The kitchen should be cleaned before the actual preparation and cooking of MDM on daily basis.
- The floors of kitchen and the cooking top should be cleaned every day before and after the food is cooked.
- Special attention should be paid to the cleaning of difficult to reach areas including cooking areas and at the junction of floors and walls.
- It is important that surfaces in direct contact with food must be both clean and dry before use.
- Cracks, rough surfaces, open joints etc. must be repaired as soon as possible.
- There should be efficient drainage system with adequate provisions for disposal of refuse. Potential sources of contamination like rubbish, waste water, toilet facilities, open drains and stray animals should be kept away from kitchen.
- Ventilation systems natural and /or mechanical including windows, exhaust fans etc. wherever required, should be designed and constructed so that air does not flow from contaminated areas to clean areas.

c) Cleaning of utensils for cooking and serving of MDM:

- Cleaning accessories such as cloths, mops and brushes carry a very high risk of cross contamination. They must therefore be thoroughly washed, cleaned and dried after use.
- Cleaning accessories used in the cooking area should not be used in other parts of the kitchen.
- Sun drying of the cleaning accessories in a clean and tidy place should be done.
- Tables, benches and boxes, cupboards, glass cases, etc. should be clean and tidy. Cooking utensils and crockery should be clean and in good condition. These should not be broken/ chipped.
- All kitchen utensils and devices should be washed and sun-dried before using. Preferably use hot water (above 60 degrees Celsius) for washing and sanitizing.

- Clean cloths should be used for wiping utensils, wiping hands and for clearing surfaces. Cloth used for floor cleaning should not be used for cleaning surfaces of tables and working areas and for wiping utensils.
- Leftovers or crumbs from plates or utensils should be removed into dustbin byusing cloth or wiper. Every utensil or container containing any food or ingredient of food should at all times be either provided with a properly fitted cover/lid or with a clean gauze net or other material of texture sufficiently fine to protect the food completely from dust, dirt and flies and other insects.

d) Checking of old stock of food grains, oil & fat and condiments before use:

- Use of left out food grains, oil & fat and condiments should only be done after careful inspection of quality and shelf life if any, as they are left in schools for the last few months due to closure of schools.
- Use of ingredients should be subject to FEFO (First Expire First Out) or FIFO (First in, First Out) stock rotation system as applicable.

e) Washing & cutting of vegetables and cleaning of food-grains and pulses etc.

- Vegetable, fruits and perishable food commodities should be procured fresh and storing for long time/duration should be avoided.
- The vegetables once procured should be thoroughly cleaned with water before use. Vegetables may be washed thoroughly with a combination of salt and haldi (turmeric) / 50 ppm chlorine (or equivalent solution) and clean potable water to remove the dirt and other contaminants.
- The food grains, pulses need to be washed properly before using.
- Outer sealed package /cover of condiments, pulses etc., should be thoroughly washed with soap solution and sun dried before transferring the material to the jars followed by washing of hands with soap for a minimum of 40 seconds.
- No raw material or ingredient should be accepted if it is known to contain vermin, undesirable micro-organisms, pesticides, veterinary drugs or toxic items, decomposed or extraneous substances, in other words, material which cannot be reduced to an acceptable level by normal sorting and/or processing.

f) Cooking of the Mid-Day Meals:

- Wherever possible, kitchen activities may be performed maintaining appropriate distance between activities e.g., there should be defined separations for raw material procurement area, cutting of vegetables and cleaning of grains/ pulses, cooking area, cooked food area.
- The cooks cum helpers may work with their faces in the opposite direction to maintain physical distance.
- CCHs should be asked to avoid unnecessary talk during the cooking processes and while in serving of meals.

g) Serving of Mid-Day Meals:

- The serving and dining area should also be well sanitized before and after food consumption.
- The serving of MDM to the school children may be done in a spread-out manner in batches to follow physical/ social distancing norms. The distance between each student should be of minimum 5 feet
- Students should be asked to sit only in single line.
- Teachers should be asked to handle a section of students during meals time and interfere whenever the students try to deviate from social distancing norms
- Staggering of the mid day meal distribution is to be followed to minimize physical contacts and maximize social distancing.
- Students in small groups may be allowed to sit in their classes with appropriate social distance.
- However, in case the meals are served in school verandah/dining halls, clear markings should guide the children to the seating arrangement.
- Students may be encouraged to bring their own plates and tumblers and interchanging of the plates and tumblers and food items should be avoided.
- If students want to take away their mid day meal to home in their own vessels , that may be allowed
- The CCH, while distributing the food should wear personal protective equipment such as hand gloves, face mask, head cover and shall maintain appropriate distance from the schoolchildren.
- The school children should also wear face cloth/ masks while the food is being served and at all times in the dining area except while eating/drinking.
- Students should be advised by the teachers not to speak while taking foods as a precautionary method
- Temperature of the mid-day meal when served should be maintained at least at 65°C. Therefore, food should be served to children immediately after being cooked.

h) Hand washing by School Children before and after having MDM:

- Hand wash with soap for a minimum of 40 seconds before and after eating MDM should be vigorously promoted.
- The schools should define an area for hand washing where children can wash their hands while maintaining physical/social distancing. For this purpose, empty plastic bottles can be filled with liquid soap and diluted with water.
- Children should wash their hands for minimum 40seconds.
- The teachers need to monitor the process of hand washing carefully.
- Wherever proper hand washing facilities are either not available or inadequate for all children, buckets and mugs can be used to supplement the available facilities.

i) Drinking Water supply:

- Continuous supply of potable water should be ensured in the school premises. In case of intermittent water supply, adequate storage arrangement for water used in food or washing should be made. Water used for cleaning, washing and preparing food should be potable in nature.
- Water storage tanks, if available, should be thoroughly cleaned before the reopening of schools and further periodical cleaning should be done.
- Non potable water pipes should be clearly distinguished from those in use for potable water.

j) Management of waste:

- Adequate waste disposal systems and facilities should be provided and they should be designed and constructed in such manner that the risk of contaminating food or the potable water supply is eliminated.
- Waste storage/tanks should be located in such manner that it does not contaminate the food process, storage areas, the environment inside and outside the kitchen and waste should be kept in covered containers and removed at regular intervals.
- Periodic disposal of the refuse/waste may be made compulsory.

k) Involving stakeholders:

- Under the prevailing circumstances, active positive involvement of parents, community, SMC members and teachers is of crucial importance in providing nutritious meals to children in a safe and hygienic manner.

II.SANITATION

a) Entry of Sanitary Workers:

- All Sanitary Workers should be properly educated about the dangers about COVID and precaution measures to be taken for COVID by the Head Masters.
- All Sanitary Workers to also give a self-declaration with regard to the wellness of self and family members before starting their work in school.
- Thermal scanning of the Sanitary Workers may be carried out at the entry of the school to check the temperature. The temperature may be recorded on daily basis.
- The Sanitary Workers must sanitize/ wash their hands for minimum 40 seconds upon entering in the school following the prescribed methods
- Wearing face cover/mask will be mandatory Sanitary Workers while in the schools. If handmade face covers are used, it should be ensured they are washed daily.

- Spitting and nose blowing should be strictly prohibited within the premises by Sanitary Workers during school hours.
- The Sanitary Workers should be asked to wear suitable clean protective gear
- The Sanitary Workers should wash their hands at least each time work is resumed and whenever contamination of their hands has occurred; e.g. after coughing / sneezing, visiting toilet, using telephone. Hand washing time should be a minimum of 40 seconds.
- Sanitary Workers must be educated and to be cautious to avoid certain hand habits - e.g. scratching nose, running finger through hair, rubbing eyes, ears and mouth, scratching beard, scratching parts of bodies etc.- . When unavoidable, hands should be effectively washed. Soap must be available at all times at the wash basin/ hand pump/tap water for frequent hand cleaning.

b) Cleaning toilets, urinals, wash basins and change rooms:

- The toilets, urinals, wash basins and change rooms must be cleaned and sanitized before reopening of schools and on daily basis.
- The toilets, urinals, wash basins and change rooms should be cleaned frequently, after every interval given for a batch of students in the proposed staggered intervals. This will ensure the spread of virus through these places.
- Care must be taken to clean the places and points which are prone for frequent touching like door handles, latches, buckets, mugs, water taps, faucet handles, health faucets, flush tank levers, etc
- Special attention should be paid to the cleaning of difficult to reach areas including the junction of floors and walls, cracks, rough surfaces, open joints etc..
- There should be efficient drainage system with adequate provisions for disposal of waste. Potential sources of contamination like rubbish, waste water, open drains and stray animals should be kept away.
- Ventilation systems with natural and /or mechanical including windows, exhaust fans etc. should be facilitated
- Teachers should be made in charge for each of the staggered intervals to monitor the students and to intervene, if the students try to flout the social distancing norms
- In charge teachers and head masters shall check the toilets frequently and personally to check whether the sanitary workers clean and maintain the toilets and take precautionary measures as above.

c) Hand washing by School Children after using toilets:

- Students should be allowed to use toilets in staggered manner.

- Students should be asked to follow Queue with a distance of 3 to 5 feet between each student, while going to toilets.
- Hand wash with soap for a minimum of 40 seconds after utilizing the toilets should be vigorously promoted.
- The schools should arrange for hand washing where children can wash their hands while maintaining physical/social distancing. For this purpose, empty plastic bottles can be filled with liquid soap and diluted with water.
- Children should be asked to wash their hands for minimum 40seconds.
- The teachers need to monitor the process of hand washing carefully.
- Wherever proper hand washing facilities are either not available or inadequate for all children, buckets and mugs can be used to supplement the available facilities.

d) Involving Stakeholders:

Under the prevailing circumstances, active involvement of parents, community, parents committee members and teachers is of crucial importance in maintaining the sanitation in schools and taking precautionary methods as the toilets, urinals and wash basins are the places frequented by people/ students

e) Cleaning materials:

Cleaning Materials may be purchased from the available funds under media and community mobilization grants, youth and eco- club grants and school composite grants available in schools but not more than 10% of grants duly maintaining the procedure and proper records.

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH

ABSTRACT

School Education – COVID-19 pandemic – Re-opening of Schools and Learning with Physical/Social Distancing – Standard Operating Procedure(SOP) for Health and Safety protocols to be followed in all schools functioning under all managements for the academic year 2020-21 – Certain Instructions – Issued.

SCHOOL EDUCATION (PROG.II) DEPARTMENT

G.O.Rt.No.216 Dated:**01.11.2020**

Read the following:

1) D.O.Lr.No.40-3/2020-DM-I(A), Dated:30.09.2020 of the Union Home Secretary, Chairman, NEC, GoI, New Delhi.
2) G.O.Rt.No.433, Health, Medical & Family Welfare (B2) Dept., Dated:05.10.2020.
3) F.No.11-16/2020-Sch.4, Dated:05.10.2020 of the Deputy Secretary to Govt., MHRD, GoI, with regard to Standard Operating Procedure (SOP) guidelines for reopening of schools.
4) D.O.Lr.No.40-3/2020-DM-I(A), Dated:27.10.2020 of the Union Home Secretary and Chairman, NEC, GoI, New Delhi.
5) File No. ESE02-30/94/2020-A& I- CSE dated 30-10-2020 of the Director of School Education, A.P

--o0o--

O R D E R:

The Ministry of Home Affairs, Government of India vide ref 1st read above, has issued guidelines for re-opening of Schools and coaching institutions, after 15th October, 2020 in a graded manner for which the State may take a decision in consultation with the respective school/ institution management, based on their assessment of the situation, and subject to the given conditions. Accordingly, the Ministry of Education, DoSEL, New Delhi has issued a detailed Standard Operating Procedure (SOP)/guidelines for reopening of schools after COVID-19 lockdown.

2. In pursuance of the instructions issued by the GoI, and the circumstances reported by the Director of School Education, A.P., vide Letter 5th read above, the Government hereby orders the following protocol for reopening of schools in the state of Andhra Pradesh:

Day of reopening

3. Schools shall be reopened on 2nd November, 2020 in a graded manner. The graded manner for reopening of schools under all managements is as follows:

Sl.No	Date of Opening	Schools	Classes
1	2nd November, 2020	All Managements	9th to 12th
2	2nd November – 23rd Nov 2020	Residential Schools and hostels	9th to 12th
3	23rd November, 2020	All Managements	6th to 8th
4	14th December, 2020	All Managements	1st to 5th

Note: The present scenario of conducting of online classes may be continued until resuming the regular classes for respective grades.

(PTO)

Graded manner

4. Schools will function for half a day (09 A.M to 01.30 P.M) for the month of November, 2020 and students will be sent home after Mid-Day Meal.

5. Not more than 16 students may be accommodated in a classroom ensuring at least 6 feet distance between students in the seating plan. The students will attend classes on alternative days. For eg., Class IX on one day and Class X on another day. After 23rd November, classes 6th, 8th will attend on one day and classes 7th and 9th on another day. After 14th December, classes 1st, 3rd, 5th, 7th , 9th will be run on one day and classes 2nd, 4th, 6th, 8th will be run on the second day. However class X will be run every day. In case the student strength is more than 750, the students will be grouped into 3 batches and each batch will attend the school once in 3 days. The detailed schedule has to be prepared by each headmaster based on the total strength, availability of space duly following the principle of 16 students for an average classroom size.

6. If available, temporary space or outdoor spaces (in case of pleasant weather) may be utilized for conducting classes, keeping in view of the safety and security of the children and physical distance protocol.

7. Teachers should attend to the schools every day (i.e., Morning session - classroom instruction: Afternoon session - Online classes.

8. All schools under all managements will conduct classes as per the schedule proposed and guidelines prescribed in the Academic Calendar and they have to provide Mid-Day Meal to the students attending.

9. The school timings for the month of December will be taken based on the assessment of the situation in November.

Hostels and Residential Schools

10. 9th to 12th class students will be permitted in hostels/ Residential schools based on the availability of accommodation from 2nd November, 2020. In case the institutions are not ready with accommodation and other facilities, they may open them up by 23rd November, 202O. Meanwhile, the inmates may be suggested to attend the classes at their nearest Government Schools/online sessions.

11. Instructions with regard to hostel facility for students from Class III to VIII will be issued subsequently. Those students may also attend the nearest Government schools as day scholars and take mid day meal. The respective Government Departments may take up detailed student-institution mapping and advise the students accordingly.

Standard Operating Procedure (SoP) for opening and running of schools

12. The standard Operating Procedure for opening and running of schools as directed by Government of India is enclosed to this order. The Director, School Education, Andhra Pradesh shall communicate a Telugu translation of the SoP to the Regional Joint Directors of School Education and District Education Officers for wide dissemination and to create awareness among the heads of the institutions, teachers, parents, students and the general public on the SoP.

State Level responsibilities:

13. While adhering to the SoP communicated by Government of India the following responsibilities which are state specific, shall be attended to immediately.

a. **School Academic Calendar:** SCERT, Andhra Pradesh has prepared the school academic calendar focusing on learning outcomes and encouraged pedagogies that promote socio – emotional and foundational learning skills among children. For this purpose, the school academic year 2020-21 shall be from 2-11-2020 to 30-4-2021 with 180 days. All the days shall be treated as learning days. However on those

(Contd…)

days such as Sundays and Public holidays when the schools do not function, the children have to carry learning at home. For this purpose, the entire syllabus has been graded into the core syllabus which is taught in the schools, the chapters that the student can learn at home and those chapters that can be left out this year. Director, School Education shall communicate the academic calendar with class wise, subject wise syllabus with the above classification and also the assessment schedule on the lines suggested by Government of India.

b. **Time-table:** School Timetable (annexure-I) and student timetable at home (annexure-II) for the month of November for model is placed.
c. **District Level Task Force:** Constitution of District Level Taskforce involving identified stake holders for random visits to schools for observing their preparedness and safe operations (Checklists enclosed at annexure - III). The taskforce may be constituted consisting of following officers:

Sl.No	Officer	Responsibility
1	Collector & District Magistrate	Chairperson
2	Joint Collector (Development)	Vice-Chairperson
3	Project Officer, ITDA	Member
4	District Medical & Health Officer	Member
5	Additional Project Coordinator, Samagra Shiksha	Member
6	Deputy Director, Social Welfare	Member
7	District B C Welfare Officer	Member
8	District Tribal Welfare Officer	Member
9	RIO/DVEO	Member
10	Municipal Commissioner	Member
11	Regional Transport Officer	Member
12	Two representatives from private unaided schools	Members
13	Principal, DIET	Member
14	District Educational Officer	Member- convenor

a. **Capacity building of teachers for digital education:** Director of School Education, A.P & S.P.D. Samagra Shiksha shall made arrangements for online/digital education capacity building through television channel, radio and other online and social media tools, on COVID-19 infection, preventive measures, tackling students and parents in this situation, teaching – learning with new perspectives limitations of physical distance etc., with modules and videos.
b. **Hassle free admissions to children of migrant labourers:** In view of the lockdown due to COVID-19 a large number of migrant labourers are returning to their homes and are likely to stay there for varying periods. Along with the migrant workers, their families and children are also returning to their homes. For these children this will lead to a disruption in their studies and learning. Hence the Director, School Education shall issue instructions to the field level functionaries to give automatic admission to the children of migrant labourers in order to ensure that there is no loss of learning or academic year for all such children.
c. **Ensuring safe transport:** All institutions under all managements to ensure safe transport and follow the COVID-19 Protocol.
    1. Ensure sanitization of school transport before they start plying.
    2. Since students may be coming from different locations by using public transports such as buses, trains, etc., it is important that they should minimize their contact and interaction with others on arrival at hostel, and effectively, maintain quarantine as per State/UT requirement. Their health status should be monitored during the period.

(PTO)

3. Sanitization of school transportation on regular basis at least twice a day – once before children board the transport and once after.
4. As far as possible, parents may be encouraged to use their personal transport to drop their children to school.
5. All commuters to wear face cover/masks in the bus/cab. School transport should not permit children without masks to board buses.
6. Students commuting through public transport should be adequately guided by schools to take all precautions such as – physical/social distancing, covering nose and mouth with up face cloth/masks, sanitizing hands when touching any surface etc.

School Specific Standard Operating Procedure (SoP)

14. Institutions/schools shall prepare their own institution/school level SOPs in consultation with the Parents Committees (PCs) for all activities which include use of playground, library and laboratory, break time, regular cleaning and disinfection of school infrastructure, use of school transport, private pick up and drop off facility, monitor and plan for absenteeism of both staff and students, information sharing system with partners, dealing with emergency situation, visit of service providers, parents and other visitors to school etc., by involving the Parents Committees, keeping in view the safety and physical/social distancing norms, and ensuring that the notices/posters /messages/ communication to parents in this regard are prominently displayed/ disseminated.

Mid Day Meals (Jagananna Gorumudda) Scheme:

15. To meet the nutritional requirements of children and safeguard their immunity during the COVID-19 outbreak, providing hot cooked Mid-day Meal to eligible children is mandatory and essential. Accordingly, the detailed Standard Operating Procedures (SOPs) were issued with respect of all activities related to providing of Mid-day Meal to children.

1. With regard to safe distribution of Mid Day Meal by the schools adopt various mechanisms/methods which may include staggered distribution.
2. Physical/social distancing norms may be observed in the kitchen as well. While taking midday meal children should not sit facing each other. The normal practice of all children sitting in a line with physical distancing, facing one direction only shall be continued.
3. No other person may be allowed in the kitchen except minimum essential staff.
4. Cleanliness of kitchen and its staff must be ensured.
5. Further, suggested that, to ensure staggered timing for having midday meals to avoid crowding.
6. The Director, Midday Meal and Sanitation shall communicate detailed guidelines for serving Mid-day meal in schools immediately.

Constructing a social bubble

16. While running the schools and classes, it is important to construct a social bubble to ensure that the spread of virus is prevented/controlled. The bubble shall ensure that necessary physical distance is maintained, everybody wears a mask, and the social interaction is limited to the members within the bubble and all the members agree upon the rules of interaction . They shall move as a bubble either in the classroom or in the laboratory, library or at the midday meal and should not intermingle with other bubbles.

(Contd…)

Checklists:

17. Checklists for safe school environment for Schools (i.e., School Administrators, Teachers and other Staff), Parents and Students to contain the spread of COVID-19 adopted from UNICEF guidelines and the schools can contextualize them as per their needs/plans/procedures.

SoP from Medical and Health Department

18. The Commissioner, Health and Family Welfare shall issue a Standard Operating Procedure (SoP) from the Medical and Health perspective immediately.

SoP from Transportation Department

19. The Commissioner, Transport, Andhra Pradesh shall issue a detailed Standard Operating Procedure (SOPs) along with IEC/BCC Protocols while ferrying school going children using school buses / auto rickshaws immediately.

20. The Director of School Education, A.P, the State Project Director, Samagra Shiksha, the Secretary, APREIS/APSWREIS/APTWREIS/APBCWREIS, etc., Commissioner and Director, Municipal Administration and Urban Development, Director of Government Examinations, District Collectors and RJDSEs and DEOs shall take further necessary action in the matter accordingly. *Standard Operating Procedure is appended to the G.O. at Annexure –I to III.*

(BY ORDER AND IN THE NAME OF THE GOVERNOR OF ANDHRA PRADESH)

B.RAJSEKHAR
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

To
The Director of School Education, A.P, Ibrahimpatnam.
The State Project Director, Samagra Shiksha, Vijayawada.
The Director, Midday Meal and Sanitation, AP, Ibrahimpatnam
The Commissioner and Director, Municipal Administration and Urban Development, AP, Amaravathi
The Commissioner, Health and Family Welfare, AP, Amaravathi
The Commissioner, Transport, AP, Amaravathi
The Director, Social Welfare/BC Welfare/Tribal Welfare, AP, Amaravathi
The Commissioner, Minorities Welfare, AP, Amaravathi
The Secretary, APREIS/APSWREIS/APTWREIS/APBCWREIS, Amaravathi
The Secretary, KGBVs, Vijayawada.
All the Collectors & District Magistrates.
All the Joint Collectors (Development) in the state.
All the Regional Joint Directors of School Education in the state.
All the District Educational Officers
Copy to:
The PS to Hon'ble Minister for Education
The Addl.PS to Spl. CS to CM
The PS to Prl.Secy (SE)
SF/SC.

// FORWARDED BY ORDER//

SECTION OFFICER

Annexure -1 to G.O.Rt.No , School Education (Prog.II) Dept., dt:01.11.2020

Time table for the High Schools for Class IX and X for the month of November

From	To	Activity
09.00 am	09.15 am	Prayer and Oath on COVID – 19 (In classrooms only, there shall not be any common assembly)
09.15 am	10.00 am	1st period
10.00 am	10.15 am	Anandavedika / Walk in school premises by maintaining physical distance / Break for 1/3 Students / Hand wash
10.15 am	11.00 am	2nd period
11.00 am	11.15 am	Anandavedika (Story telling / Painting/ Role play related to subject)/ Break for 1/3 Students / Hand wash
11.15 am	12.00 Noon	3rd Period
12.00 noon	12.15 pm	Breathing exercise / Break for 1/3 Students / Hand wash befor midday meal
12.15 pm	01.00 pm	Lunch break for First batch (lower classes)
12.15 pm	01.00 pm	4th period for higher classes
01.00 pm	01.45 pm	Lunch Break for Second Batch (higher classes)
01.00 pm	01.45 pm	4th period for lower classes
	01.45 pm	Students disperse for home.
2.00 PM	02.15 PM	Teachers will meet, distribute work among themselves for online classes.
02.15 pm	04.00 pm	Conducting / Monitoring Online classes through Whatsapp / DD / Diksha / Group calls / Phone In, You – tube lessons)
04.00 pm	04.15 pm	Teachers will meet, draw up the plan of action for net day and disperse,

Note:

1. During break period care must be taken by maintaining physical distance.
2. Each break should be given for 1/3 of the students however the needy students can be allowed for the break.
3. COVID – 19 norms should be followed while serving of MDM to the students.

B.RAJSEKHAR
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

Annexure-II to G.O.Rt.No , School Education (Prog.II) Dept., dt:01.11.2020

Model Timetable for the students for self learning at home

From	To	Activity
06.00 am	07.00 am	Wake up, Morning Walk, Exercise
06.00 am	07.00 am	Fresh Up and Newspaper reading
07.00 am	07.30 am	Yoga then taking milk/Java
07.30 am	08.30 am	Study / worksheets
08.30 am	09.00 am	Breakfast
09.00 am	10.00 am	Painting / Puzzles / Sudoku etc …..
10.00 am	11.30 am	DD Classes / Online Classes / Reading / Play
11.30 am	01.00 pm	DD Classes / Online Classes / Reading / Play
01.00 pm	02.00 pm	Lunch Break
02.00 pm	03.00 pm	DD Classes / Online Classes / Rest
03.00 pm	04.00 pm	DD / Worksheets / Home assignment
04.00 pm	05.00 pm	Snacks / Tea
05.00 pm	06.00 pm	Evening walk
06.00 pm	07.00 pm	House hold works
07.00 pm	08.00 pm	Study
08.00 pm	09.00 pm	Watching TV / Any recreation
09.00 pm	-	Sleep

B.RAJSEKHAR
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

Annexure-III ***to G.O.Rt.No , School Education (Prog.II) Dept., dt:01.11.2020***

CHECKLIST FOR SAFE SCHOOL ENVIRONMENT

1. **Checklist for School Administrators, Teachers and other Staff**

S. No.	Task	Yes/No
A	**Healthy Hygiene Practices are promoted and ensured**	
1	Students and Staff have been sensitized on good personal hygiene practices and proper hand washing technique (minimum 40 seconds)	
2	Signage's on Healthy Hygiene Practices have been displayed at prominent places in the school like classrooms, corridors, washrooms, reception area, etc. • Stop handshaking – use other noncontact methods of greeting • Wash hands at regular intervals (wash for at least 40 seconds) • Avoid touching face cover coughs and sneezes	
3	Adequate, clean and separate toilets for girls and boys	
4	Soap and safe water are available at age appropriate hand washing Stations	
5	Key supplies like thermometers (calibrated contact-less infrared digital thermometer), disinfectants, soaps, hand sanitizers, masks, etc., are available in adequate quantity in the school	
6	Health and hygiene lessons are integrated in every day teaching	
7	School building, classrooms, kitchen, water and sanitation facilities, school transport facilities, surfaces that are touched by many people (desks, railings, door handles, switches, lunch tables, sports equipment, window handles, toys, teaching learning material etc. are cleaned and disinfected at least once a day	
8	Adequate cleaning staff is available in the school	
9	There is enough air flow and ventilation in the school premises and that all windows are kept open during the school time	
10	Regular health screening of all staff and students in the school	
11	Trash is removed daily and disposed of safely	
12	There is full time nurse or doctor and counsellor available in the school.	
13	The school has tie up with the nearby hospital for dealing with emergency.	
B	Physical / Social distancing Measures have been implemented	
1	School arrangements have been adjusted to avoid crowded conditions.	
2	Enough space has been created between the desks of the students.	

(PTO)

2. **Checklist for Parents**

S. No.	Task	Yes/No
1	Regular monitoring of child's health.	
2	Keeping of child at home if s/he is ill or has any specific medical condition that may make them more at risk.	
3	Teach and model good hygiene practices at home. • Wash your hands with soap and water frequently or use an alcohol-based hand sanitizer with at least 70%alcohol. • Ensure availability of safe drinking water • Ensure clean and safe toilets at home • Ensure safe collection, storage and disposal of waste • Cough and sneeze into a tissue or your elbow and avoid touching your face, eyes, mouth, nose	
4	Ensure emotional safety of your child through different means.	
5	Prevent stigma by using facts and teach your children to be considerate of one another.	
6	Coordinate with school to receive information.	
7	Offer support to the school to strengthen school safety efforts.	

3. **Checklist for Students**

S. No.	Task	Yes/No
1	You avoid stressful situation by talking and sharing with others and help keep yourself and your school safe and healthy.	
2	You protect yourself and others by: • Washing hands frequently, always with soap and safe water for at least 40 seconds	
3	Not touching face by • Not sharing cups, eating utensils, food or drinks with others	
4	You act as a leader in keeping yourself, your school, family and community healthy by: • Sharing what you have learnt about preventing disease with your family and friends, especially with younger children • Model good practices such as sneezing or coughing into your elbow and washing your hands, especially for younger family members.	
5	You don't stigmatize your peers or tease anyone about being sick.	
6	You tell your parents, another family member, or a caregiver, if you feel sick, and ask to stay home.	

B.RAJSEKHAR
PRINCIPAL SECRETARY TO GOVERNMENT

జగనన్న గోరుముద్ద

మధ్యాహ్న భోజన ప్రామాణిక
ఆచరణ విధానాలు

పాఠశాల విద్యాశాఖ

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

Technical Support

Dr. Lakshmi Jagarlamudi
Professor & Univ. Head, Dept. of Food Science Nutrition
Acharya N.G. Ranga Agricultural University

Dr. Laskhmi K.
Asst. Professor

సందేశం

ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో విప్లవాత్మక మార్పులు తీసుకురావడానికి ప్రభుత్వం చిత్తశుద్ధిగా కృషి చేస్తోంది. ప్రతి విద్యార్థి ప్రభుత్వ పాఠశాలలో చదువుకునేందుకు మొగ్గు చూపేలా పాఠశాలలను తీర్చిదిద్దాలి. ఈ దిశగా చేసే ప్రయత్నమే **'జగనన్న అమ్మఒడి', 'మన బడి:నాడు-నేడు'** పథకాలకు శ్రీకారం చుట్టడం జరిగింది.

పిల్లలు ఆసక్తిగా చదువుకోవాలంటే వారికి ఆకలి బాధ తెలియకూడదు. 'నేటి బాలలే రేపటి పౌరులు ... ఈనాటి వారి ఆరోగ్యమే రేపటి దేశానికి బలం' అన్నది నా ప్రగాఢ నమ్మకం. అందుకే బడి పిల్లలకు అందించే మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో సరికొత్త మార్పులు తీసుకొస్తూ నాణ్యమైన కమ్మని వంటకాలతో పుష్టికర భోజనంతో కడుపు నింపాలన్నదే నా ఉద్దేశం. ఈ మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి 'జగనన్న గోరుముద్ద'గా నామకరణం చేయడం జరిగింది.

ప్రతి రోజూ ఒకే రకమైన భోజనం కాకుండా పిల్లలకు ఆసక్తి కలిగించే విధంగానూ, రుచికరంగానూ, పుష్టికరంగానూ కొత్త మెనూ రూపొందించాం. దీనిని 21 జనవరి 2020 నుండి అమలు చేస్తున్నాం. ఈ కొత్త మెనూలో పులిహోర, వెజిటేబుల్ రైస్, కిచిడీ, బెల్లం పొంగలి, చిక్కీ, ఐదు కోడిగుడ్లు ప్రతి విద్యార్థికి అందాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాం. నాణ్యమైన, ఆరోగ్యకరమైన ఆహారం అందించడం ద్వారా పిల్లల్లో శారీరక, మానసిక వికాసాన్ని మరింత మెరుగుపరచవచ్చు. దీనివలన రాష్ట్రంలోని 45 వేల ప్రభుత్వ బడులలో చదివే

36 లక్షలకు పైగా పిల్లలకు లబ్ధి చేకూరుతుంది. మంచి పోషకాలు కలిగిన ఆహారాన్ని అందించే క్రమంలో దాదాపు రెండు వందల కోట్లు అదనంగా ఖర్చు అవుతున్నా సంతోషంగా ఆ భారాన్ని భరిస్తూ ఉన్నాం. ఆయాలకు చాలీచాలని జీతాలు, అదీ నెలల తరబడి వేచిచూడడం ఉండకూడదని గతంలో ఇచ్చే వేయి రూపాయల గౌరవవేతనాన్ని మూడువేలకు పెంచాం. ఇందుకోసం అదనంగా నూట డెబ్బై ఏడు కోట్లు ఖర్చవుతుంది.

'జగనన్న గోరుముద్ద' లో భాగంగా అందించే భోజన నాణ్యత విషయంలో ప్రభుత్వం చాలా పట్టుదలగా ఉంటుంది. ఈ పథకాన్ని సక్రమంగా అమలు చేయడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, అధికారులు, పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీ బాధ్యతగా నిరంతరం పర్యవేక్షిస్తున్నారు. పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో చేపట్టిన మార్పులను వారికి వివరించి వారిని మధ్యాహ్న భోజనం పాఠశాలలోనే చేసేటట్లు ప్రోత్సహించే బాధ్యత కూడా మీ అందరిపైనే ఉంచుతున్నాను.

అందుకే ఈ **'కరదీపిక'**ను మీ ముందుకు తెస్తున్నాం. ఇందులో ప్రతి సామగ్రి ఎంతెంత వాడాలో, తయారీ విధానం వివరణతో సహా ఉంది. ఈ కరదీపిక ప్రతి ఒక్కరికీ ఉపయోగపడుతుందని ఆశిస్తున్నాను. ఈ పథకాన్ని సక్రమంగా అమలు చేయడంలో ప్రజలంతా సహకరించాలని కోరుతున్నాను.

మీ

వై.ఎస్. జగన్ మోహన్ రెడ్డి,

ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి

సందేశం

గౌ॥ డా. ఆదిమూలపు సురేష్
విద్యాశాఖామాత్యులు
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం
అమరావతి.

'జగనన్న గోరుముద్ద'ను సక్రమంగా అమలు చేద్దాం

'జగనన్న అమ్మఒడి', 'మన బడి:నాడు-నేడు' వంటి వినూత్న పథకాలతో మన రాష్ట్రం స్వర్ణయుగం దిశగా పరుగులు పెడుతోంది. దీంతోపాటు మధ్యాహ్న భోజన పథకం ద్వారా బడి పిల్లలకు రోజుకో ప్రత్యేక వంటకంతో నాణ్యమైన, పౌష్టికాహారాన్ని అందించడానికి 'జగనన్న గోరుముద్ద' పేరిట కొత్త పథకానికి గౌరవ ముఖ్యమంత్రివర్యులు శ్రీ వై.ఎస్.జగన్‌మోహన్‌రెడ్డిగారు శ్రీకారం చుట్టడం శుభపరిణామం. అమ్మఒడితో పాటు అమ్మలాంటి కమ్మనైన భోజనం అందించడానికి సీఎంగారు తీసుకున్న నిర్ణయానికి అటు ఉపాధ్యాయ, విద్యార్థిలోకం ఇటు తల్లిదండ్రులు హర్షాతిరేకాలు వ్యక్తం చేయడం సంతోషదాయకం.

మన రాష్ట్రంలో 'జగనన్న గోరుముద్ద' పథకం 45,484 ప్రభుత్వ మరియు ఎయిడెడ్ పాఠశాలల్లో అమలు జరుగుతోంది. ఈ పథకం ద్వారా 36,88,610 మంది విద్యార్థులు లబ్ధి పొందుతున్నారు. తరగతి గదిలో పిల్లలు ఆకలితో లేకుండా చేసి వారికి బలవర్ధకమైన ఆహారాన్ని అందించి, తద్వారా విద్యార్థుల నమోదు / హాజరు శాతం పెంచడం, విద్యా ప్రమాణాలను పెంపొందించడం ఈ పథకం ముఖ్యోద్దేశం. దీనిని 21 జనవరి 2020 నుండి కొత్త ఆహార పట్టిక(మెనూ)ను అమలు చేయడం జరిగింది. కొత్త మెనూలో భాగంగా ప్రతి విద్యార్థికి వారానికి పులిహోర, వెజిటేబుల్ రైస్, కిచిడీ, బెల్లం పొంగలి, 3 చిక్కీలు, ఐదు కోడిగుడ్లు అందేలా ప్రభుత్వం ప్రత్యేక చర్యలు తీసుకుంటున్నది.

ఇందుకోసం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అదనంగా దాదాపు 200 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తుంది.

'జగనన్న గోరుముద్ద' సక్రమంగా అమలు చేయడానికి ఆంధ్రప్రదేశ్ పాఠశాల విద్యాశాఖ ఈ **కరదీపిక**ను రూపొందించింది. ఇందులో పిల్లలకు అందించే ఆహారంలో బియ్యం, పప్పులు, కూరగాయలు, నూనె, మసాలా దినుసులు, వేరు శెనగలు, బెల్లం ఎంతెంత ఉండాలో వివరించారు. అలానే పప్పుచారు, గుడ్డు కూర, పులిహోర, టమాట పప్పు, వెజిటేబుల్ బిర్యానీ, కుర్మా, కిచిడీ, టమాట పచ్చడి, ఆకుకూర పప్పు, సాంబారు, బెల్లం పొంగలి వంటి ఒక్కో వంటకానికి కావాల్సిన పదార్థాలు, తయారీ విధానం కూడా సచిత్ర వివరణ ఇవ్వడం జరిగింది.

'అన్ని ప్రాంతాల్లో ఒకే రకమైన నాణ్యత ఉండాలని, ఎక్కడ తిన్నా రుచి ఒకేలా ఉండాల్సిందే అని, పులివెందులలో తిన్నా, అమరావతిలో తిన్నా రుచి మారకూడదని' అధికారులను ఉద్దేశిస్తూ సీఎం పలికిన పలుకులు ఆయన అకుంఠిత కార్యదీక్షను గుర్తు చేస్తున్నాయి. ఆ మాటలు నిజం కావడానికి ఈ కరదీపిక తోడవుతుందనడంలో అతిశయోక్తి లేదు. విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు, పాఠశాల వంట కార్మికులకు, పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీకి ఈ కరదీపిక తప్పకుండా ఉపయోగపడుతుంది.

పిల్లలకు అందించే మధ్యాహ్న భోజనం పట్ల ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించి దేశంలో ఏ ముఖ్యమంత్రి చేయని విధంగా మన సీఎం గారు కొత్త చరిత్రను సృష్టించారు.

'తిండి కలిగితే కండ కలదోయ్ ... కండ కలవాడేను మనిషోయ్' అని గురజాడ వారు నాడు అన్నట్లు 'నేటి బాలలే రేపటి పౌరులు ... ఈనాటి వారి ఆరోగ్యమే రేపటి దేశానికి బలం' అంటూ నేడు మన ముఖ్యమంత్రి వర్యులు శ్రీ వై.ఎస్.జగన్ మోహన్‌రెడ్డి గారు చాటి చెప్పిన గట్టి నమ్మకాన్ని నిలబెడతారని ఆశిస్తున్నాను.

మీ

డా. ఆదిమూలపు సురేష్

విషయ సూచిక

కవరేజి

తరగతులు	పాఠశాలలు	విద్యార్థులు
ప్రాథమిక (I - V)	35,201	18,16,355
ప్రాథమికోన్నత (VI - X)	4,550	11,45,459
ఉన్నత పాఠశాలలు (IX - X)	5,733	7,26,796
మొత్తం	45,484	3688610

'జగనన్న గోరుముద్ద' పథకం

ప్రామాణిక ఆచరణ విధానాలు

(స్టాండర్డ్ ఆపరేటింగ్ ప్రొసీజర్ - ఎస్ఓపీ)

పరిచయం

'జగనన్న గోరుముద్ద' (మధ్యాహ్న భోజన పథకం) అనేది భారత ప్రభుత్వం ద్వారా అందించబడ్డ ప్రధాన కార్యక్రమం. ఇది ప్రభుత్వ, స్థానిక సంస్థలు మరియు ప్రభుత్వ ఎయిడెడ్ ప్రాథమిక మరియు ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలల్లో చదివే పిల్లల్లో పోషకాహార స్థాయిని మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఎడ్యుకేషన్ గ్యారెంటీ స్కీం (EGS)/ఆల్టర్నేటివ్ & ఇన్నోవేటివ్ ఎడ్యుకేషన్ (AIE) మరియు జాతీయ బాలకార్మికుల పథకం (ఎన్ సిఎల్ పి) స్కూళ్లలో ప్రస్తుతం వీటిని దేశవ్యాప్తంగా అన్ని ప్రాంతాలలో ప్రత్యేక శిక్షణా కేంద్రాలు (STC) అని పిలవబడుతున్నాయి.

పథకం యొక్క లక్ష్యాలు

- తరగతి గది విద్యార్థుల ఆకలిని నివారించడం కొరకు,
- పాఠశాలల్లో విద్యార్థుల నమోదు పెంచడానికి,
- పాఠశాల హాజరు శాతం పెంచడానికి,
- పోషకాహార లోపాన్ని నివారించడం, మహిళా సాధికారత

గౌరవ ముఖ్యమంత్రి పిల్లలలో పోషకాహార లోపం యొక్క స్థితిని సమీక్షించి, ప్రస్తుతం ఉన్న భోజన పట్టికలో సమూలమైన మార్పులు తీసుకురావాలని మరియు పిల్లలకు అదనపు పౌష్టిక ఆహారం అందించాలని ఆదేశించారు. ఈ మేరకు భోజన పట్టికను సవరించాలని ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.

సవరించిన రోజువారీ ఆహార పట్టిక

రోజు	మెను అంశాలు
సోమవారం	అన్నం, పప్పు-చారూ, గుడ్డు కూర మరియు వేరుశనగ-బెల్లం చిక్కి.
మంగళవారం	చింతపండు/నిమ్మకాయ/మామిడి-అన్నం (పులిహోర), టమాటోపప్పు మరియు ఉడికించిన గుడ్డు.
బుధవారం	కూరగాయలన్నం, ఆలూ- కుర్మా, ఉడికించిన గుడ్డు మరియు వేరుశనగ-బెల్లం చిక్కి.
గురువారం	కిచిడి, టమాట పచ్చడి మరియు ఉడికించిన గుడ్డు.
శుక్రవారం	అన్నం, ఆకుకూర-పప్పు, ఉడికించిన గుడ్డు మరియు వేరుశనగ-బెల్లం చిక్కి.
శనివారం	అన్నం, సాంబారు మరియు తీపి పొంగలి.

సవరించిన ఆహార పట్టిక 2020 జనవరి 21 నుంచి అమల్లోకి వచ్చింది.

I. పాత్రలు మరియు బాధ్యతలు

అ) సహాయ సంచాలకులు (మధ్యాహ్న భోజనం మరియు పారిశుద్ధ్యం)

1. మధ్యాహ్న భోజన పథకం అమలును పర్యవేక్షణ చేయడం కొరకు జిల్లాలోని పాఠశాలలను సందర్శించడం.

2. మధ్యాహ్న భోజన పథకంపై జిల్లా కలెక్టర్ గారి 'స్పందన' కార్యక్రమంలో వచ్చిన ఫిర్యాదులపై రోజువారీ విచారణ, ఫిర్యాదుదారులకు, కలెక్టర్ మరియు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుకు ప్రత్యుత్తరాలను మరియు నివేదికలను పంపడం.

3. ప్రతి సంవత్సరం వార్షిక పని ప్రణాళిక మరియు బడ్జెట్ తయారు చేయడం.

4. మధ్యాహ్న భోజన పథక ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సంచాలకులు వారు కోరినప్పుడు బడ్జెట్ కు సంబంధించిన ఖర్చు మరియు అంచనాలను సమర్పించడం.

5. పర్యవేక్షణ మరియు పర్యవేక్షణ 4/5 అంచెల నిర్మాణం కింద మధ్యాహ్న భోజనం పథకం కొరకు కేటాయించిన చరవాణి యాప్ లో వివరాలను నమోదు చేయడం.

6. మధ్యాహ్న భోజన పథక ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సంచాలకులు వారి ద్వారా కేటాయించబడ్డ పాఠశాలలను ఆకస్మిక సందర్శనలు చేయడం.

7. మండల విద్యాశాఖాధికారుల నుంచి అందుకున్న వంట ఖర్చులకు సంబంధించిన అన్ని బిల్లులను పరిశీలించి, ధృవీకరించి మరియు ఉత్పత్తి చేసి లబ్ధిదారులకు చెల్లించడం

కొరకు ప్రతినెలా జిల్లా ఖజానా అధికారికి బిల్లులను సమర్పించడం.

8. పౌర సరఫరాల శాఖకు సంబంధించిన ఆహార ధాన్యాల బిల్లులు మరియు ఆహార ధాన్యాల రవాణా ఖర్చుల బిల్లులను పరిశీలించి, ధృవీకరించి సీఎఫ్ఎంఎస్ పోర్టల్ ద్వారా బిల్లులు జిల్లా ఖజానా అధికారికి సమర్పించి వారి ద్వారా బిల్లులను చెల్లించడం.

9. వంట సహాయకుల గౌరవ వేతనం చెల్లించడం కొరకు మండల విద్యాశాఖాధికారుల ద్వారా బిల్లులను స్వీకరించి, పరిశీలించి, ధృవీకరించి సీఎఫ్ఎంఎస్ పోర్టల్ ద్వారా జిల్లా ఖజానా అధికారికి వంట సహాయకుల గౌరవ వేతన బిల్లులను సమర్పించడం.

10. మధ్యాహ్న భోజన పథక కార్యక్రమంపై దాఖలు చేయబడ్డ కోర్టు కేసులను న్యాయ పర్యవేక్షణ కేంద్రం (LMC), కమిషనర్ పాఠశాల విద్యాశాఖ కార్యాలయం మరియు హైకోర్టు ప్రభుత్వ ప్లీడర్ తో ఎప్పటికప్పుడు పర్యవేక్షణ చేయడం.

11. ప్రతి రోజు వార్తాపత్రికలలో మధ్యాహ్న భోజన పథక కార్యక్రమంపై వస్తున్న అనుకూల మరియు ప్రతికూల వార్తలను ఒక ప్రత్యేక పట్టికలో నమోదు చేసి మరియు ప్రతికూల వార్తలపై విచారణ నివేదికలను జిల్లా కలెక్టర్ మరియు మేజిస్ట్రేట్ గారికి, మధ్యాహ్న భోజన పథక సంచాలకులు వారికి మరియు గౌరవ ఛైర్మన్ ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆహార సంఘం వారికి సమర్పించడం.

12. మధ్యాహ్న భోజన పథకంపై అందిన ఫిర్యాదులపై జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి గారు, సంయుక్త కలెక్టర్ (అభివృద్ధి) గారు, జిల్లా కలెక్టర్ మరియు మేజిస్ట్రేట్ వారు, మధ్యాహ్న భోజన పథక సంచాలకులు వారు, ప్రధాన కార్యదర్శి పాఠశాల విద్యాశాఖ వారు మరియు ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం వారు ఆదేశించిన వెంటనే విచారణ చేసి నివేదికలను సమర్పించడం.

13. ప్రతి సంవత్సరం ఈ-ప్రొక్యూర్ మెంట్ పద్ధతి ద్వారా టెండర్లను పిలిచి గుడ్లు కొనుగోలు చేయడం మరియు సరఫరా చేయడంలో జిల్లా విద్యాశాఖాధికారికి తోడ్పాటు అందించడం.

14. మధ్యాహ్న భోజన పథకం సంచాలకులు వారు ఆదేశించిన వెంటనే మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని సమర్పించడం.

ఆ) ప్రధానోపాధ్యాయులు

1. విద్యార్థులను సక్రమంగా పాఠశాలకు హాజరు కావాలని ఆదేశించడం మరియు పాఠశాలలోనే మధ్యాహ్న భోజన పథకం చేసేలా ప్రోత్సహించడం.

2. మధ్యాహ్న భోజన పథకం తయారీలో వాడుతున్న పదార్థాల పరిమాణాన్ని విద్యార్థుల ద్వారా తనిఖీ చేయించడం.

3. వంట చేసే సహాయకులకు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రతను పాటించేటట్లు సూచనలు చేయడం.

4. నిబంధనల ప్రకారం పోషక విలువలు గల, రుచికరమైన, శుభ్రమైన మరియు ఆరోగ్యవంతమైన ఆహారాన్ని తయారు

చేసేటట్లు పాఠశాల ప్రమాణాల్ని పాటించడం. దీనిని విద్యార్థులందరూ చూసి, నేర్చుకుని మరియు స్వీకరించడం.

5. మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి సంబంధించి ఏవైనా తప్పొప్పులను కనుగొన్నట్లయితే ఉన్నతాధికారుల దృష్టికి తీసుకెళ్లి వాటిని సవరించడం మరియు మధ్యాహ్న భోజన పథకం మెరుగుదల కొరకు సూచనలు చేయడం.

6. మధ్యాహ్న భోజన పథకం కొరకు కేటాయించబడ్డ చరవాణి యాప్ నందు ప్రతిరోజు విద్యార్థుల హాజరు వివరాలు, భోజనం చేసిన విద్యార్థుల సంఖ్య, గుడ్లు మరియు చిక్కిలు పొందిన విద్యార్థుల వివరాలను రిజిస్టరులో, చరవాణి యాప్‌లో నమోదు చేయాలి.

7. వంట వండే కార్యక్రమాన్ని మరియు భోజనం విద్యార్థులకు వడ్డిస్తున్న సందర్భంలో పర్యవేక్షించడానికి ఉపాధ్యాయులకు రోజువారిగా విధులు కేటాయించడం.

8. పాఠశాలలో మధ్యాహ్న భోజన పథక రుచి పట్టికను ఏర్పాటు చేసి ప్రతిరోజు అందులో ఉపాధ్యాయుల ద్వారా మధ్యాహ్న భోజనాన్ని రుచి చూసి రుచిపట్టికలో నమోదు చేయడం, మరియు రుచిలో ఏవైనా తేడాలు కనుగొన్నట్లయితే వెంటనే ప్రధానోపాధ్యాయుల దృష్టికి తీసుకుని వచ్చి వంట చేసే సహాయకులకు ఆదేశాలు ఇచ్చి సవరించడం.

9. పాఠశాలను సందర్శించే మండల స్థాయి అధికారుల నుంచి రాష్ట్ర స్థాయి అధికారుల కొరకు ఒక ప్రత్యేక పట్టిక (రిజిస్టరు)ను ఏర్పాటు చేసి అధికారులు సందర్శించినప్పుడు వారి అభిప్రాయాలను మరియు సూచనలు రిజిస్టరులో నమోదు చేయించడం.

10. పాఠశాలలో నీరు, పారిశుద్ధ్యం మరియు పరిశుభ్రత సంరక్షణా విధానాలను పిల్లలు పాటించేలా వారిని ప్రోత్సహించడం.

11. పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీకి ఎప్పటికప్పుడు మధ్యాహ్న భోజన పథకం నాణ్యత, పరిమాణం మరియు పాఠశాల పరిశుభ్రత గురించి తెలియజేయడం వాటికి సంబంధించి సూచనలు పొందడం.

ఇ) పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులు

1. తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులు, తల్లిదండ్రుల-ఉపాధ్యాయ సంఘాలు మరియు అటువంటి సంస్థలు మధ్యాహ్న భోజన పథకం అమలు పరచడంలోను, పారిశుద్ధ్యం మరియు పరిశుభ్రమైన తాగునీరు అందించడం వంటి విషయాలలో చురుగ్గా పాల్గొనడం, మరింత అభివృద్ధి కోసం నిత్యం అభిప్రాయాలు పంచుకోవడం.

2. మధ్యాహ్న భోజనం అమలులో పిల్లలకు అందించే భోజన నాణ్యత, వంటచేసే స్థలం శుభ్రత మరియు పథకం అమలులో లోపాలు లేకుండా పర్యవేక్షించాలి.

3. భోజనం, గుడ్లు మరియు చిక్కిలు నాణ్యతను తనిఖీ చేయాలి.

4. పాఠశాల సంపూర్ణ అభివృద్ధి కోసం అవసరమైన సూచనల కొరకు పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులతో నెలవారీ సమావేశం నిర్వహించాలి.

5. మధ్యాహ్న భోజన పథకం యొక్క పర్యవేక్షణ మెరుగు పరచడం మరియు సమస్యలను ముందస్తుగా గుర్తించడం

మరియు వేగంగా సరిచేసే విధంగా చూడటం కొరకు తల్లిదండ్రుల–ఉపాధ్యాయ సంఘాల సమావేశాలు మరియు పౌర సమాజం సూచనలు, సలహాలు స్వీకరించడం.

ఈ) గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకుడు (WEA)/ పట్టణ ప్రాంతాల్లో వార్డు సంక్షేమ అభివృద్ధి కార్యదర్శి (WWDS)

1. గ్రామ సచివాలయం/వార్డు సచివాలయం పరిధిలోని అన్ని స్కూళ్లలో మధ్యాహ్న భోజన పథకం అమలును పర్యవేక్షణ చేయడం.

2. ప్రధానోపాధ్యాయులకు సమాచారం ఇవ్వకుండా పాఠశాలలను సందర్శించడం మరియు హాజరుపట్టీల కచ్చితత్వాన్ని తనిఖీ చేయడం, మధ్యాహ్న భోజన పథకం వినియోగం మరియు డేటా నమోదులో తప్పొప్పులను గమనించడం.

3. వీరు వారంలో కనీసం 3 పాఠశాలల్లో మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్ని తనిఖీ చేయాలి.

4. మధ్యాహ్నభోజన పథకం ఆహారపట్టి అమలును తనిఖీ చేయడం. మరియు తనిఖీ సమయంలో ఇంతకుముందు చేసిన తనిఖీలలో బయటపడిన తప్పొప్పుల సవరించడం జరిగిందా? లేదా? అన్నది పరిశీలించాలి.

5. మధ్యాహ్న భోజన పథకం నాణ్యత మరియు పరిమాణం, పాఠశాల శుభ్రత – పరిశుభ్రత మెరుగుపరచడానికి తక్షణ చర్యలు తీసుకోవాలని ప్రధానోపాధ్యాయులకు సూచించాలి. మధ్యాహ్న భోజన పథకం కొరకు నిర్వహిస్తున్న పట్టిక (రిజిస్టరు)లో నమోదు చేయాలి, మరియు సంబంధిత అధికారుల దృష్టికి తీసుకెళ్లి సమస్యల పరిష్కారించాలి.

6. మధ్యాహ్న భోజన పథకంపై వస్తున్న సమస్యలను తల్లిదండ్రుల కమిటీ దృష్టికి తీసుకెళ్లి పథకం మెరుగుదల కొరకు వారి సహాయ సహకారాలు తీసుకోవడం.

ఉ) గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో విలేజ్ ఆర్గనైజేషన్ (S.H.Gs)/ పట్టణ ప్రాంతాల్లో మురికివాడల స్థాయి సమాఖ్య (SLMs)

1. నీటి సదుపాయం, పారిశుద్ధ్యం మరియు పాఠశాలల పరిసరాల పరిశుభ్రత పర్యవేక్షణ చేయడం.

2. పాఠశాల యాజమాన్యానికి నాణ్యమైన వంట తయారు చేయడంలోను, వడ్డించడంలోను మరియు శుభ్రత వంటి కార్యకలాపాలలో గ్రామ పంచాయితీలు/ తల్లిదండ్రుల కమిటీలు అంచెలు వారీగా పాఠశాలలను తనిఖీలు చేసి వారికి తగు సూచనలు సలహాలు ఇవ్వటం.

3. పండుగలు, వివాహాలు, పుట్టినరోజులు సందర్భంగా గ్రామ సమాజాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ విరాళాలు స్వీకరించి పాఠశాల విద్యార్థులకు తిథి (పంక్తి) భోజనాలు ఏర్పాటు చేయడం.

4. మధ్యాహ్న భోజన పథక కార్యక్రమంలో తల్లులను ప్రోత్సహించడం ద్వారా 'తల్లుల గమనిక'తో పిల్లల పోషణను పర్యవేక్షించడానికి, తల్లులు మాట్లాడం ద్వారా వారి పాత్ర మరియు వారి యాజమాన్యత హక్కును మధ్యాహ్న భోజన పథకంపై తెలియజేయడం.

5. ప్రతి 15 రోజులకు ఒకసారి పాఠశాలను సందర్శన చేయడం.

II. పరిశుభ్రత

అ) వంట చేసే సహాయకుల వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత

1. వంటచేసేవారు మరియు వడ్డించేవారు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రతను పాటించాలి.

2. వంటచేసే సహాయకులు వంట చేసేటప్పుడు మరియు వడ్డించేటప్పుడు పరిశుభ్రమైన దుస్తులు, చేతులకు గ్లౌజులు మరియు తలకు టోపీ, శరీరం మీద అప్రాన్ (వంట గౌను) ధరించాలి. .

3. వంట చేసే సహాయకులు చేతివేళ్ళ గోళ్లను ఎప్పటికప్పుడు శుభ్రంగా కత్తిరించుకోవాలి. పని ప్రారంభించడానికి ముందు మరియు పని పూర్తయిన తర్వాత సబ్బు/ డిటర్జెంటుతో చేతులను శుభ్రం చేసుకోవాలి. మరుగుదొడ్లకు వెళ్లిన ప్రతిసారి చేతులు, కాళ్లు సబ్బు/డిటర్జెంటుతో శుభ్రం చేసుకోవాలి.

4. నమలడం, పొగతాగడం, ఉమ్మివేయడం మరియు ముక్కు చీదడం వంటి పనులు ఆహారాన్ని వండేటప్పుడు గాని, వడ్డించేటప్పుడు గాని చేయరాదు.

5. వంట గది ఆవరణలోకి వంట చేసేవారు, సహాయకులు చెప్పులు వేసుకుని వెళ్లకూడదు.

6. వంట చేసే సహాయకులు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత ఆవశ్యకతలతోపాటు ఆహార పరిశుభ్రత మరియు ఆహార భద్రతా విషయాల్లో శిక్షణ పొందేలా చూడాలి. శిక్షణా కార్యక్రమాలను సక్రమంగా సమీక్షించాలి.

7. వంట చేసే సహాయకులు వంట గది లోపల ఉండే వ్యర్థ పదార్థాలను జాగ్రత్తగా చెత్తబుట్టల్లో వేయాలి.

8. వంట చేసే సహాయకులకు సంవత్సరానికి రెండు సార్లు ఆరోగ్య పరీక్షలు చేయించాలి.

ఆ) పిల్లలు చేతులను శుభ్రం చేసుకోవడం

1. భోజనం తినడానికి ముందు మరియు భోజనం తిన్న తరువాత సబ్బుతో చేతులను శుభ్రం చేసుకునేటట్లు అవగాహన కల్పించాలి, ఉపాధ్యాయుల ద్వారా పర్యవేక్షించాలి.

2. పాఠశాలలో విద్యార్థులు ఎక్కువ సంఖ్యలో ఉన్నట్లయితే మూడు లేక నాలుగు ప్రాంతాలలో చేతులను శుభ్రం చేసుకునే విధంగా సదుపాయాలను ప్రధానోపాధ్యాయులు వారు కల్పించాలి.

3. మరుగుదొడ్లకు వెళ్లిన ప్రతిసారి తప్పనిసరిగా చేతులను సబ్బు/ శానిటైజర్‌తో శుభ్రం చేసుకోనేటట్లు వారికి అవగాహన కల్పించాలి.

4. విద్యార్థులను తమ చెప్పులను బయటే ఉంచాలని వారిలో చైతన్యం కలిగించాలి.

5. విద్యార్థులు పరిశుభ్రతను పాటించే సామాజిక ప్రవర్తనను అభ్యసించడానికి మరియు ఉమ్మివేయడం, దగ్గు మరియు ఇతర పరిశుభ్రత లేని కార్యకలాపాలను నివారించడం కొరకు విద్యార్థులకు తగిన శిక్షణ ఇవ్వాలి.

III) మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో ఉపయోగించే ముడి పదార్థాల సరఫరా మరియు వాటి నిల్వ

1. ఆహార ధాన్యాలు, ముడి పదార్థాలు, సబ్బులు మరియు చేతులు శుభ్రం చేసుకునే వస్తువులు సరఫరా చేయబడినప్పుడు, ప్రధానోపాధ్యాయులు మరియు వంట చేసే సహాయకులు జాగ్రత్తగా తీసుకోవాలి. అలానే గుడ్లు పగలకుండా గుడ్లు ఉన్న ట్రేలను జాగ్రత్తగా తీసుకుని అన్ని పదార్థాలు సక్రమంగా ఉన్నది లేనిది ధృవీకరించుకోవాలి.

2. అందుకున్న పదార్థాల యొక్క పరిమాణం మరియు నాణ్యతను ప్రధానోపాధ్యాయులు తనిఖీ చేయాలి. మరియు కచ్చితమైన తేదీ మరియు రశీదుతో నిల్వ పట్టిక (స్టాక్ రిజిస్టర్)లో నమోదు చేయాలి.

3. అందుకున్న పదార్థాల యొక్క పరిమాణంలో లోటును, నాణ్యతలో లోటును గమనించినట్లయితే ఆ లోటును పట్టికలో నమోదు చేయాలి. మరియు రశీదుతో సరఫరాదారునికి వెనకకు తిరిగి ఇవ్వాలి. పరిమాణం మరియు నాణ్యత ఉన్న పదార్థాలను సరఫరాదారుడు తిరిగి అందించేలా చర్యలు తీసుకోవాలి.

4. పరిమాణం మరియు నాణ్యతను తనిఖీ చేసిన తరువాత, పదార్థాలను వంటశాల మరియు నిల్వ చేసే గదిలో సురక్షితంగా ఒక క్రమంలో అమర్చాలి. పదార్థాలను నిల్వ చేసేటప్పుడు క్రిమికీటకాలు, ఎలుకల నుండి మరియు తేమ నుండి పదార్థాలకు నష్టం వాటిల్లకుండా సరైన జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. అలాగే గోడల నుండి తేమ నిల్వ చేసిన పదార్థాలను చేరకుండా పదార్థాలను ఒక అడుగు దూరంలో సంచులల్లో నిల్వ ఉంచి, 8నుంచి 12

సెంటీమీటర్ల ఎత్తు ఉన్న చెక్క పలకలను ఉపయోగించి ఆ చెక్క పలకలమీద ఆహార ధాన్యాలను గాలి చొరబడని డబ్బాలలో గానీ, గోనె సంచిల్లో గానీ నిల్వ చేయాలి. ఆహార ధాన్యాలను మరియు ముడి పదార్థాలను పొడిగా, గాలి వెలుతురు వచ్చే విధంగా భద్రపరచాలి. అలాగే విషతుల్యం కాకుండా, రసాయనాలకు, క్రిమిసంహారక మందులకు దూరంగా మరియు నష్టం జరగకుండా ఎప్పటికప్పుడు తనిఖీ చేయాలి.

5. పప్పు ధాన్యాలు, నూనెలు, ఉప్పు, మసాలాలు మొదలైన పదార్థాలను గాలి చోరబడని డబ్బాలలో నిల్వ చేయాలి.

6. ఆహార ధాన్యాలను మరియు ఇతర ముడి పదార్థాలను నిల్వ చేసే డబ్బాలను గానీ, గోనె సంచులను ఎప్పటికప్పుడు శుభ్రం చేసి సూర్యరశ్మి తగిలేలా ఉంచి మరియు వాటిని ఉపయోగించాలి.

7. ప్రధానోపాధ్యాయులు మరియు వంట చేసే సహాయకులు వంటశాల మరియు నిల్వగదిలో అన్ని పదార్థాలకు సక్రమంగా ముద్ర (లేబుల్) అంటించేలా చూడాలి. తద్వారా ప్రతి పదార్థాలను కూడా నిర్ధిష్ట ప్రదేశంలో ఉంచవచ్చు. మరియు పదార్థాలను సులభంగా గుర్తించడానికి వీలవుతుంది. అదేవిధంగా నిల్వపట్టిక (స్టాక్ రిజిస్టర్) మరియు నిల్వగది(స్టోర్ల)ను సులభంగా తనిఖీ చేయడానికి ఉపయోగించబడుతుంది.

8. గుడ్లు మరియు చిక్కిలను నిల్వ చేయడం వల్ల తేమ మరియు కీటకాలు ఎక్కువగా ఉండే అవకాశం ఉంటుంది కనుక వాటిని సక్రమంగా నిల్వ చేయాలి.

9. ఆహార ధాన్యాలు, ఇతర పదార్థాలు మరియు నూనెలు నేల మీద పడకుండా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. తద్వారా వంటశాల మరియు

నిల్వగదిలోకి క్రిమికీటకాలు మరియు ఎలుకలు రాకుండా నివారించవచ్చు.

10. వంటచేసేవారు నిల్వ ఉంచిన వస్తువులపైన ఏవైనా క్రిమికీటకాలు మరియు ఎలుకలు వంటివి రాకుండా రోజూ తనిఖీ చేయాలి.

IV) ఉత్పత్తుల నాణ్యత

అ) పప్పు, నూనె మరియు కూరగాయలు

1. తాజా కూరగాయలు, పప్పు ధాన్యాలు మరియు నూనెలు ఎక్కువ రోజులు నిల్వ ఉంచకుండా తాజాగా వినియోగించాలి.

2. సిఫారసు చేయబడ్డ పరిమాణంలో పప్పు ధాన్యాలు మరియు నూనెలను మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో వినియోగించేలా ప్రధానోపాధ్యాయులు వారు గానీ/ బాధ్యతను అప్పజెప్పిన ఉపాధ్యాయులు తనిఖీ చేయాలి.

ఆ) ముడి పదార్థాల సరఫరా బాహ్య సంస్థల ద్వారా అయితే

1. సరఫరాదారుల ద్వారా సరఫరా చేయబడుతున్న కందిపప్పు మరియు వంట నూనెలు నిర్ణీత సమయానికి సరఫరా చేసే విధంగా ప్రధానోపాధ్యాయులు సరఫరాదారులతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరపవలెను. అలాగే ఆ పదార్థాలు సాంకేతిక ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా సరఫరా చేశారా లేదా అనేది ప్రధానోపాధ్యాయులు నిర్ధారించుకోవాలి.

2. సరఫరాదారులు పప్పు ధాన్యాలు 5/10/25 కేజీల ప్యాకెట్లలో, నూనె ఒక లీటర్ ప్యాకెటల్లో మాత్రమే సరఫరా చేయాలి. ఆ ప్యాకెట్లలోకి గాలి, తేమ చొరబడకుండా,

పాడవకుండా, ఒలికిపోకుండా ఉండేలా సురక్షితమైన ప్యాకెట్లు సరఫరా చేయాలి.

3. 15 రోజులకు ఒకసారి సరఫరాదారులు పాఠశాలకు సరిపడ సరుకులను / ఆహార పదార్థాలను ప్రధానోపాధ్యాయులు ఇచ్చిన జాబితా (ఇండెంట్) ఆధారంగా సరఫరా చేయాలి.

4. ప్యాకింగ్ తేదీ, గడువు ముగిసే తేది వివరాలను ప్యాకెట్/ సంచిపై ముద్రించాలి. అలాగే పాఠశాలకు సరఫరా చేసిన తేది, వస్తువులు గడువు ముగిసే తేదీకంటే 90 రోజులు ముందు సరఫరా చేయాలి.

5. కందిపప్పులో గానీ, నూనె పదార్థంలో గానీ కొంత భాగం లేదా మొత్తం పదార్థం యొక్క నాణ్యతలో లోటు లేదా పాడైపోయినట్లు ప్రధానోపాధ్యాయులు వారు గుర్తించిన యెడల ఆ పదార్థం మొత్తం తిరస్కరించాలి.

6. సరఫరా సంస్థ ప్రతి నెలా 20వ తేదీనాటికి పాఠశాలకు మరుసటి నెలలో అవసరమైన జాబితా (ఇండెంట్)ను పాఠశాలల ద్వారా సేకరించి, మరుసటి నెల 1వ తేదీ నాటికి కందిపప్పు మరియు నూనెలను సరఫరా చేయాలి.

7. సరఫరాదారు యొక్క వివరాలు మరియు చరవాణీ నంబరును అన్ని పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయుల దగ్గర ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల కోసం ఉంచుకోవాలి మరియు ఆహారపట్టిక బోర్డులో కూడా చరవాణి నంబరును నమోదు చేయాలి.

ఇ) కుకింగ్ ఏజెన్సీల ద్వారా సేకరించినట్లయితే

1. 'అగ్‌మార్క్ క్వాలిటీ' చిహ్నంతో ప్యాక్ చేయబడ్డ కందిపప్పు, నూనెలు, ఉప్పు మరియు మసాలా దినుసులు మాత్రమే కొనుగోలు చేయాలి, వొదులుగా విక్రయించబడే ఏదైనా పదార్థం ఎన్నడూ కొనుగోలు చేయరాదు. ప్యాకింగ్ మరియు పదార్థాల యొక్క గడువు తేదీని తనిఖీ చేయాలి.

2. మధ్యాహ్న భోజనం వండటానికి "బలవర్ధకమైన అయోడిన్ ఉన్న ఉప్పు"ను మాత్రమే వాడాలి. ఆహార ధాన్యాలను డబ్బాలలో గానీ, సంచుల్లో గానీ నిల్వ చేయాలి. కందిపప్పు మరియు మసాలాలు ప్లాస్టిక్ డబ్బాలలో నిల్వ చేయడం మంచిది.

3. కూరగాయలు మరియు తక్కువ సమయం నిల్వ ఉండే పదార్థాలను తాజాగా కొనుగోలు చేసి వాడుకోవాలి. వీటిని ఎక్కువ కాలం నిల్వ చేయకూడదు.

4. పాడైపోయిన వస్తువులను ప్లాస్టిక్ బ్యాగుల్లో నిల్వ చేయరాదు, ఎందుకంటే ఇవి బాష్పోత్సేకం (ట్రాన్స్ పిరేషన్) లేకపోవడం వల్ల త్వరగా పాడైపోతాయి. అటువంటి వస్తువులను చల్లని ప్రదేశంలో సూర్యకాంతి నుంచి దూరంగా ఉంచాలి.

5. ముడిపదార్థాలు, ఇతర పదార్థాలను సురక్షితంగా నిల్వ చేయడం మరియు మొదట గడువు ముగిసేవాటిని మొదట వాడటం (FEFO ఫస్ట్ ఎక్స్‌పైరడ్ ఫస్ట్ అవుట్) లేదా ముందుగా వచ్చిన వస్తువులను ముందుగా వాడటం (FIFO ఫస్ట్ ఇన్, ఫస్ట్ అవుట్) స్టాక్ రొటేషన్ సిస్టమ్‌కు లోబడి ఉండాలి.

6. ముడిపదార్థాలను భౌతికంగా తనిఖీ చేయాలి మరియు క్షుణ్ణంగా శుభ్రం చేయాలి. నిల్వ చేసే/ నిల్వ చేసే సామర్థ్యం కలిగిన పరిమాణంలో ముడిపదార్థాలను కొనుగోలు చేయాలి. ప్యాకేజ్డ్ ముడిపదార్థాన్ని 'గడువు ముగిసే తేదీ'/ 'బెస్ట్ బిఫోర్ యూజ్ తేది' ప్యాకేజింగ్ సమగ్రత మరియు నిల్వపరిస్థితుల కొరకు విధిగా తనిఖీ చేయాలి.

ఈ) తాగునీరు

1. ప్రధానోపాధ్యాయులు మరియు సంబంధిత ఉపాధ్యాయుడు/ ఉపాధ్యాయురాలు విద్యార్థులకు స్వచ్ఛమైన తాగునీటిని అందించే విధంగా నీటియొక్క రంగు, రుచి, వాసన మరియు నాణ్యతను తనిఖీ చేయాలి.

2. నీటిని నిల్వ చేయడానికి ముందు పాత్రలను ప్రతిరోజూ/ క్రమం తప్పకుండా శుభ్రం చేసేవిధంగా చూడాలి. నీటిని ఎక్కువ కాలం నిల్వ చేయరాదు మరియు నీటిని కలుషితం కాకుండా మరియు అంటువ్యాధులు రాకుండా నివారించడం కొరకు ప్రతి ప్రత్యామ్నాయ రోజుశుభ్రం చేయాలి.

3. నీటిని తాగడానికి ఉపయోగించే గ్లాసులను మరియు మగ్గులను శుభ్రంగా ఉంచాలి.

4. తాగునీరు కలుషితమైనట్లు గుర్తించిన వెంటనే/ సందేహం వచ్చిన వెంటనే ఆ నీటిని వెంటనే పారవేసి, సురక్షితమైన తాగునీటిని అందుబాటులో ఉంచాలి.

5. విద్యార్థులు తాగునీటి పైపులు లేదా నిల్వ ఉన్న (స్టోరేజీ) ప్రదేశాల్లోని గల నీటి లోపల చేతులు లేదా వేళ్లు ఉంచక

పోవడం, దగ్గడం, ఉమ్మివేయడం మొదలైన వాటి గురించి పిల్లలకు అవగాహన కలిగించాలి. తద్వారా తాగునీరు శుభ్రంగా మరియు రక్షితంగా ఉంటుంది. దీనివల్ల విద్యార్థులను అంటువ్యాధుల నుంచి సంరక్షణ చేయవచ్చు.

ఉ) గుడ్లు

1. గుడ్లు అందుకున్న సమయంలో, ప్రధానోపాధ్యాయులు/ ఉపాధ్యాయులు గుడ్డు పెంకు పగిలిపోలేదని, జారిపోవడం లేదని తనిఖీ చేయాల్సి ఉంటుంది. పగుళ్లు ఉండటం వల్ల బ్యాక్టీరియా ఉనికిని తెలియజేస్తుంది.

2. ప్రధానోపాధ్యాయుని సమక్షంలో సరఫరాదారుడు గుడ్లను రోజువారీ నిర్దేశించిన రంగు సంకేతంతో నాణ్యత, పరిమాణంతో సరఫరా చేసి ప్రధానోపాధ్యాయునితో ధృవీకరించుకుని సంబంధిత రశీదును పొందవలసి ఉంటుంది.

3. సరఫరాదారుడు గుడ్లను పాఠశాలలకు సరఫరా చేసే సమయంలో ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన గుడ్ల బరువును లెక్కించడం కొరకు ఒక భారయంత్రం (అప్లయన్స్)ను తీసుకెళ్లే విధంగా సూచన చేయాలి.

4. సరఫరా చేసిన తర్వాత పాడైపోయిన/పగిలిన/తక్కువ బరువు ఉన్న గుడ్లను అక్కడికక్కడే నాణ్యమైన గుడ్లతో సరఫరా దారుడు భర్తీ చేయాలి.

5. గుడ్లను ముందుగా శుభ్రం చేయాలి మరియు గది ఉష్ణోగ్రత వద్ద లేదా ఫ్రిజ్ లో బాగా వెలుతురు ఉండే చోట నిల్వ చేయాలి. గుడ్లను మూసిఉన్న (గాలి టైట్) అల్మారా లేదా

పాత్రల్లో లేదా స్టవ్ లేదా వంట ప్రాంతంలో నిల్వ చేయరాదు.

6. సరఫరాలో ఏవైనా తేడాలుంటే వెంటనే ఉన్నతాధికారులకు ఫిర్యాదు చేసి సమస్యను పరిష్కరించుకోవాలి.

7. గుడ్లు సరఫరా చేసిన తేదీ నుంచి వారంలోగా విద్యార్థులకు గుడ్లు అందించాలి. ఉడికించే ముందుగా గుడ్లను ఒక నీటి పాత్రలో వేసి వాటి నాణ్యతను పరిశీలించవలెను, చెడిపోయిన గుడ్లను ఎటువంటి పరిస్థితుల్లో వాడరాదు.

8. పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీ సమావేశాలు క్రమం తప్పకుండా నిర్వహించి, అందులో మధ్యాహ్న భోజన పథకం అమలు మరియు గుడ్ల సరఫరా వంటి విషయాలు వారి దృష్టికి తీసుకుని వచ్చి వారిలో మధ్యాహ్న భోజన పథకంపై ఆసక్తిని పెంచాలి.

ఉ) వేరుశనగ-బెల్లం చిక్కి

1. పదార్థాలు: వేరుశనగలు మరియు బెల్లం 2:1 నిష్పత్తిలో ఉండాలి.

2. ప్రతి చిక్కి చతురస్రం లేదా దీర్ఘచతురస్రాకారంలో ఉండాలి. ఒక్కో చిక్కి 25 గ్రాముల బరువుతో కూడి ఒకదానికొకటి అతుక్కోకుండా ఉండాలి.

3. ప్రమాణాల ప్రకారం మాత్రమే స్వచ్ఛమైన బెల్లం ఉపయోగించి చిక్కిలను తయారు చేయాలి. చిక్కి తయారీలో ఏ రకమైన కృత్రిమ రసాయనాలను ఉపయోగించరాదు.

4. వేరు శనగపప్పులో మట్టి, రాళ్లు లేకుండా మరియు క్రిమికీటకాలు మరియు ఎలుకల విసర్జక పదార్థాలు

లేకుండా, కుళ్లిన వాసన లేకుండా నాణ్యమైన మరియు భారతీయ ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా మొదటిరకపు వేరు శనగపప్పును వాడాలి.

5. ఆహార కల్తీ నిరోధక చట్టం, 1954 మరియు దానికింద రూపొందించబడ్డ నిబంధనల కింద ఉన్న పదార్థాలు మినహా ఇతర అదనపు రంగులు, రంగుల కారకాలు మరియు సంరక్షణ కారకాలను వాడరాదు.

6. చిక్కిలకు భారత ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల నియంత్రణ సంస్థ (FSSAI) నెంబరుతో పాటు పోషక విలువలు ఉండాలి.

7. ప్యాకింగ్ : ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన ప్రదేశాలకు సరఫరా చేసేటప్పుడు 25 గ్రాములు ఉన్న 40 చిక్కిలను ఒక కిలోగ్రాము ప్యాకింగ్ చేసి పథకం పేరు, లోగో మరియు కంటెంటుతో ప్యాకింగ్ చేయాలి. మరియు ప్రతి కిలోగ్రాము ప్యాకెట్‌ని 10/20 కి.గ్రాల కార్టున్ పెట్టె (అట్ట పెట్టె)ల్లో ప్యాక్ చేయాలి. ప్రతి నిర్దేశిత ప్రాంతానికి సరఫరా చేయబడ్డ అన్ని కార్టన్ బాక్సులు తప్పనిసరిగా బార్‌కోడింగ్ చేయాలి.

V) వంటశాలల నిర్వహణ

అ) కేంద్రీకృత వంటశాలలు (సెంట్రలైజ్డ్ కిచెన్స్)

1. 20000- 30000 మంది విద్యార్థులకు వంట చేయడానికి సెమీ ఆటోమేటిక్ వంటశాల నిర్మించడానికి 1500-1750 చదరపు గజాల స్థలం అవసరం.

2. వంటశాల పరిశుభ్రమైన మరియు బహిరంగ ప్రదేశాల్లో ఉండాలి మరియు మురికి పరిసరాలను లేకుండా చూడాలి

మరియు మొత్తం మీద పరిశుభ్రమైన వాతావరణాన్ని నిర్వహించాలి. ఆవరణ శుభ్రంగా, తగినంత వెలుతురు మరియు గాలి వెలుతురు ఉండేవిధంగా ఉండాలి మరియు తిరగడానికి తగినంత ఖాళీ స్థలం ఉండాలి.

3. వంటశాల అన్ని పాఠశాలలకు సమాన దూరంలో ఉండాలి. అలాగే చివరి పాఠశాలకు 20 కి.మీ. వ్యాసార్థంలో ఉండాలి మరియు మధ్యాహ్న భోజనం కేంద్రీకృత వంటశాల నుండి చివరి పాఠశాలకు చేరే ప్రయాణ సమయం 1 గంట కంటే తక్కువగా ఉండాలి.

4. వంట మరియు వినియోగానికి మధ్య ఉండే సమయం ఎల్లప్పుడూ 4 గంటల కంటే తక్కువగా ఉండాలి మరియు వడ్డించే సమయంలో ఆహారం యొక్క ఉష్ణోగ్రత 65^0C వద్ద లేదా అంతకంటే ఎక్కువ ఉండాలి.

5. వండిన భోజనాన్ని స్టెయిన్ లెస్ స్టీల్ పాత్రలలో సరఫరా చేయాలి.

6. వంట చేసే సమయంలో మరియు ఆహారం వడ్డించే సమయంలో మనుషుల ద్వారా వచ్చే అంటువ్యాధులను నివారించడానికి తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

7. కూరగాయలు, పండ్లు మరియు ఎక్కువ కాలం నిల్వలేని ఆహార పదార్థాలు తాజాగా ఉండాలి మరియు ఎక్కువ కాలం పాటు నిల్వ చేయరాదు.

8. డబ్బాలు, బల్లలు, యంత్రాల యొక్క భాగాలు మొదలైన వాటిని శుభ్రం చేసే ఏర్పాట్లు చేయాలి.

9. వంట చేసే సహాయకుల వ్యక్తిగత శుభ్రత, పరిశుభ్రత మరియు ఆరోగ్య పరీక్షలు నియుతానుసారంగా నిర్వహించాలి.

10. సమర్థవంతమైన మురుగువ్యవస్థ ఉండాలి మరియు వ్యర్థ పదార్థాలను బయటికి పంపించడం కొరకు తగిన ఏర్పాట్లు ఉండాలి.

11. సురక్షిత నీటి సదుపాయం ఉండాలి మరియు నీటిని నేరుగా మానవ సంబంధం లేకుండా వంట చేసే బాయిలర్లకు వెళ్లే విధంగా తగిన ఏర్పాట్లు చేయాలి.

12. వాహనాల వివరాలు, వాహనచోదకుల చరవాణి నంబర్లు మరియు మార్గ పటం (రూట్ మ్యాప్) ప్రతి ప్రధానోపాధ్యాయుని వద్ద, మండల విద్యాశాఖాధికారి వద్ద ఉండాలి. అలాగే పాఠశాలలో అంటించిన ఆహారపట్టికలో కూడా ఈ వివరాలు నమోదు చేయాలి.

13. ప్రతినెలా విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల నుంచి మధ్యాహ్న భోజన పథకం మీద అభిప్రాయ సేకరణ చేయాలి. మరియు స్థానిక ప్రాధాన్యతలకు అనుగుణంగా కూరల్లో అవసరమైన మార్పులు చేయాలి.

14. అన్ని రకాల ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరపడానికి కేంద్రీకృత వంటశాలలకు సంబంధించిన ఒక బాధ్యతాయుతమైన వ్యక్తి సంవత్సరం పొడవునా జిల్లా విద్యాశాఖాధికారికి మరియు ఇతర క్షేత్రస్థాయి అధికారులందరికీ అందుబాటులో ఉండాలి మరియు ప్రధానోపాధ్యాయుల దగ్గర ఆ వ్యక్తి చరవాణి నంబరు ఉండాలి.

ఆ) పాఠశాల వంటశాల

1. వంటగది మరియు నిల్వగది మురికిగా ఉండే పరిసరాల్లో లేకుండా, తగినంత గాలి, వెలుతురు ఉండేటట్లుగా మరియు తిరగడానికి తగినంత ఖాళీస్థలం ఉండాలి.

2. వంటగదిని పరిశుభ్రంగా ఉంచాలి. ఒలికిపోయిన నూనె, ఇతర వ్యర్థాలను తొలగించడం కొరకు వంటగదిని ప్రతిరోజూ సరైన రీతిలో శుభ్రం చేయాలి, తద్వారా కీటకాలు, ఎలుకలు, ఫంగస్, ధూళి మరియు సంక్రమించే వ్యాధులు రాకుండా తగిన జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

3. బియ్యం, కూరగాయలు, పప్పు ధాన్యాలు, ఇతర పదార్థాలు శుభ్రం చేస్తున్నప్పుడు మరియు నీటితో కడుగుతున్నప్పుడు సరైన జాగ్రత్తలు తీసుకుని కలుషితం కాకుండా చూడాలి.

4. సమర్థవంతమైన మురుగు నీటి వ్యవస్థ ఉండాలి మరియు వ్యర్థాలను బయటికి పంపడం కొరకు తగిన ఏర్పాట్లు ఉండాలి.

5. వంటశాల తరగతి గదుల నుంచి వేరుగా ఉండాలి మరియు అందరికి అందుబాటులో ఉండాలి.

6. ప్రతి ఒక్కరి అవగాహన కొరకు ప్రాంతీయ భాషలో పాఠశాల ఆవరణంలో ఒక ముఖ్యమైన ప్రదేశంలో వంట చేసే సహాయకులు (CCH) చేయవలసిన పనులు మరియు చేయకూడని పనులు ప్రదర్శన పటం (డిస్ప్లే బోర్డు)లోపల ఉంచాలి.

7. మధ్యాహ్న భోజనం చేసే సమయంలో పిచికారీ చేయరాదు, అయితే, దానికి బదులుగా ఆవరణలోకి ఈగలు, కీటకాలు

రాకుండా కిటికీలకు, తలుపులకు జాలిని తెర (మెష్) తో బిగించాలి.

8. వంటశాలలోని నేలను, పైకప్పులను మరియు గోడలను ఎప్పటికప్పుడు శుభ్రం చేస్తూ చక్కటి స్థితిలో ఉండేటట్లుగా నిర్వహణ చేయాలి.

9. వ్యర్థ పదార్థాలను మరియు మురుగునీటిని సులభంగా బయటికి పంపేందుకు వంటశాలలోని నేల ఏటవాలుగా ఉండాలి మరియు ఆహారం తయారు చేసే దిశకు వ్యతిరేక దిశలో వ్యర్థాలు ప్రవహించాలి. మురుగుకాలువల నుంచి ప్రాసెసింగ్ ప్రాంతంలోకి కీటకాలు ప్రవేశించకుండా నిరోధించడం కొరకు తగిన నియంత్రణ చర్యలు చేపట్టాలి.

10. వంటగదిలో గాలి ఫిల్టర్లు, ఎగ్జాస్ట్ ఫ్యానులతో సహా వెంటిలేషన్ వ్యవస్థను అవసరమైనచోట నిర్మించాలి. తద్వారా కలుషితమైన గాలి వంటగదిలోకి ప్రవేశించదు.

11. వంటగది ఆవరణలో నిరంతరం తాగునీటిని సరఫరా చేయాలి. ఒకవేళ నీటి సరఫరా మధ్యలో ఆగిపోయినట్లయితే ఆహారం లేదా శుభ్రతకు ఉపయోగించడానికి తగినంత నీటిని నిల్వ చేయడం కొరకు ఏర్పాట్లు చేయాలి.

12. అన్ని పాత్రలను శుభ్రంగా కడిగి ఎండలో ఆరబెట్టాలి. దీనిద్వారా క్రిమికీటకాదులను నిరోధించవచ్చు.

13. తనిఖీ చేయడం కొరకు అన్ని పాత్రలను క్రమంలో ఉంచాలి.

14. ఆహార ధాన్యాలపై చేరిన చెత్త వంటి వ్యర్థ పదార్థాలను ఎప్పటికప్పుడు శుభ్రం చేసి బయట పడేయాలి.

15. విష రసాయనాలను మరియు శుభ్రం చేసే కారకాలను వంటగదిలో భద్రపరచకుండా వేరే గదిలో భద్రపరచాలి.

16. వంట చేసేవారు, వంటగదిని తనిఖీచేసే వారు వంటగదిలోపల ఎలాంటి అపరిశుభ్రమైన పనులు చేయరాదు మరియు అంటువ్యాధులు వ్యాప్తి చెందకుండా పరిశుభ్రత నిర్వహణ కొరకు మాస్క్/ ఇతర బట్ట ద్వారా ముక్కు మరియు నోటిని కప్పుకోవాలి.

17. వంటగది లోపలకి, భోజనం చేసే ప్రదేశంలోకి పాదరక్షలతో రాకూడదు. పాదరక్షలు వంటగది వెలుపల ఉంచాలి.

20. నీటి నిల్వ ట్యాంకులను ఎప్పటికప్పుడు తగిన రసాయనాలతో శుభ్రం చేయాలి మరియు దానికి సంబంధించిన రికార్డులను నిర్వహణ చేయాలి.

VI. ఆహార భద్రతా చర్యలు

అ) తయారు చేసే సమయంలో

1. వంట చేయడానికి ముందు పప్పు ధాన్యాలు, కూరగాయలు, ఇతర ముడిపదార్థాలలో ఉన్న మట్టి, రాళ్లు వంటి పదార్థాలను వంట చేసే సహాయకులు వాటిని ఏరివేయాలి.

2. కూరగాయలను మరియు ఆకుకూరలను ముందుగానే వేడినీటితో శుభ్రం చేసి వంట చేయడానికి అనుకూలంగా కూరగాయలు, ఆకుకూరలను శుభ్రమైన చాపింగ్ బోర్డు లేదా శుభ్రం చేయబడిన నేల మీద ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.

ఆ) వంట చేసేటప్పుడు

1. పోషకాలు కలుషితం కాకుండా ఉండాలంటే మూతపెట్టి ఉడికించాలి.

2. ప్రతిరోజు వంటచేయడానికి ముందు మరియు తరువాత పాత్రలను శుభ్రం చేయాలి.

ఇ) ప్రధానోపాధ్యాయులు/ ఉపాధ్యాయులు మధ్యాహ్న భోజనాన్ని రుచిచూడటం

1. కేంద్రీకృత వంటగదిలో/ పాఠశాల ఆవరణలో వండిన ఆహారాన్ని, వడ్డించడానికి ముందు ప్రధానోపాధ్యాయులు/ ఉపాధ్యాయులు రుచిచూడటం తప్పనిసరి.

2. ప్రధానోపాధ్యాయుడు/ ఉపాధ్యాయుడు రుచి చూసి రుచి నమోదు పట్టిక (టేస్ట్ రిజిస్టర్)లో ఆ రుచి వివరాలను నమోదు చేయాలి.

3. తల్లిదండ్రుల కమిటీకి సంబంధించిన ఒక తల్లి/తండ్రి విద్యార్థులకు వడ్డించడానికి ముందు రొటేషన్ ప్రాతిపదికన ఆహారాన్ని రుచి చూడాలి.

ఉ) మురుగునీరు మరియు వ్యర్థపదార్థాలను బయటికి పంపడం

1. మురుగునీటిని, వ్యర్థాలను బయటికి పంపే సదుపాయాలను కల్పించాలి మరియు తద్వారా ఆహారం, నీరు కలుషితం కాకుండా నిరోధించవచ్చు.

2. ఘన వ్యర్థాలను చెత్తబుట్టలో వేసి వంటగది వెలుపల ఉంచాలి. ఆ వ్యర్థాలను రోజూ తప్పనిసరిగా దూరంగా ఉంచి బడితోట (కిచెన్ గార్డెన్)కు ఎరువుగా విని

యోగించాలి. బడితోటకు ఇది ఉపయోగపడనట్లయితే, దానిని జాగ్రత్తగా బయట దూరంగా పారవేయాలి మరియు స్కూలు ఆవరణలో లేదా రోడ్డు మీద వేయరాదు.

3. విద్యార్థులు భోజనం పూర్తి చేసిన తరువాత కిచెన్ వ్యర్థాలతో పాటు ఆహార వ్యర్థాలను పారవేయడం కొరకు స్కూళ్లలో చెత్తబుట్టలను ఉంచాలి.

4. సరైన వ్యర్థాలను పారవేయడం వల్ల స్కూలు ఆవరణలోనికి ఎలుకలు, కీటకాలు వీధి కుక్కలు మొదలైనవి రాకుండా ఉంటాయి మరియు అంటువ్యాధి వ్యాప్తి చెందకుండా ఉండటానికి ఇది సహాయపడుతుంది.

5. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో గ్రామ సచివాలయం/ గ్రామ పంచాయితీ పారిశుద్ధ్య కార్మికుల ద్వారా పట్టణ ప్రాంతాల్లో అయితే వార్డు సచివాలయం/ మున్సిపాలిటి పారిశుద్ధ్య కార్మికుల ద్వారా పాఠశాలలోని వ్యర్థ పదార్థాలను ఎప్పటికప్పుడు శుభ్రం చేసే విధంగా తగిన చర్యలు తీసుకోవాలి.

ఊ) ఆహారం వడ్డించే ప్రాంతం

1. ఆహారం వడ్డించే ప్రాంతం తగినంత విశాలంగా, గాలి వెలుతురు వచ్చేవిధంగా మరియు జాలి (వైర్ మెష్) కిటికీలు ఉండాలి.

2. భోజనానికి ముందు, తర్వాత ప్రతిరోజూ ఆహారం వడ్డించే ప్రాంతాన్ని శుభ్రం చేయాలి.

3. ప్రతి పరిశుభ్రతా అంశంపై విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయులు మార్గదర్శనం చేయాలి.

4. విద్యార్థులు మరియు భోజనం వడ్డించేవారు భోజనానికి ముందు, భోజనం తర్వాత చేతులను మరియు ప్లేట్లను, గ్లాసులను/ భోజనం వడ్డించే పాత్రలు సబ్బుతో / హ్యాండ్ వాష్ లిక్విడ్‌తో శుభ్రం చేసుకోవాలి. మరియు వడ్డించేవారు చేతికి గ్లౌజులు ధరించాలి, ముక్కు మరియు నోటిని మాస్క్ లేదా ఇతర బట్టతో కప్పుకోవాలి. వంటవారు, ఆహారం వడ్డించే వారు ముక్కు చీదడం, కళ్లను నలపడం, దగ్గడం, ఉమ్మడం, తుమ్మడం, తాకడం చేయరాదు. పరిశుభ్రతకు సంబంధించిన ఆదేశాలు ప్రధానోపాధ్యాయులు వంట వారికి, విద్యార్థులకు జారీ చేయాలి. దీనిద్వారా అంటు వ్యాధులు రాకుండా నిరోధించవచ్చు.

5. విద్యార్థులు వరుసగా(క్యూ)లో నిలబడేటట్లు/ కూర్చొనేటట్లు వారికి సూచనలు చేయాలి మరియు పర్యవేక్షణ చేయాలి. మరియు వంట చేసే సహాయకుల ద్వారా భోజనం అందించాలి. పాఠశాలలో ఎక్కువమంది విద్యార్థులు ఉన్నట్లయితే విద్యార్థుల సంఖ్యను బట్టి తగినన్ని అన్నం వడ్డించే కౌంటర్లు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి.

6. వాష్ బేసిన్లను రోజూ శుభ్రం చేయాలి మరియు వాటిని పరిశుభ్రంగా ఉంచాలి.

7. విద్యార్థులు మరియు వంటవారు చేతులు కడుక్కోవడానికి నీటిని ఏర్పాటు చేయాలి.

8. మరుగుదొడ్లకు దూరంగా మరియు చెడు వాసనలు లేకుండా చూసుకోవాలి.

9. ఆహారాన్ని వేడిగా/తగిన ఉష్ణోగ్రతలో అందించాలి.

10. ప్రధానోపాధ్యాయుడు మరియు వంటవారు ఆహారం వడ్డించేటప్పుడు బాలబాలికల పట్ల సున్నితంగా వ్యవహరించాలి.

11. ప్రతి విద్యార్థికి ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన పరిమాణంలో ఆహారం అందించాలి.

VIII. భోజనం నాణ్యత

దిగువ పేర్కొన్న వాటిని బట్టి భోజనం యొక్క నాణ్యత లెక్కించబడుతుంది:

- భోజనం వడ్డించే సమయంలో ఉష్ణోగ్రత.
- భోజనం రుచి.
- భోజనం తయారీలో ఉపయోగించే పదార్థాల నాణ్యత మరియు పరిమాణం.
- ఇందులో బాహ్య కారకాలు రూపం, నిర్మాణం, మరియు రంగులు వంటి అంశాలు ఇమిడి ఉంటాయి.
- సురక్షితమైన ఆహారాన్ని వండేందుకు, వంట చేసే ప్రాంతాన్ని మరియు వాతావరణంను పరిశుభ్రంగా ఉండాలి.
- నాణ్యమైన కోడిగుడ్లు, వేరు శనగ-బెల్లం చిక్కిలను క్రమం తప్పకుండా ప్రభుత్వం నిర్దేశించిన రోజులలో అందించాలి.
- పిల్లల సంతృప్తి/ అభిప్రాయ సేకరణ.
- వంటకు, తాగడానికి ఉపయోగించే నీరు నాణ్యమైనదిగానూ, శుభ్రమైనదిగానూ ఉండాలి.

IX. బడితోట (కిచెన్/ న్యూట్రి గార్డెన్)

బడిఈడు పిల్లలు బాగా ఎదగడానికి, వారి భవిష్యత్తు కొరకు, వ్యాధుల నుంచి సంరక్షించుకోవడానికి మరియు రోజంతా శక్తిని పొందడానికి మంచి ఆహారం అవసరం అవుతుంది. వారు మంచిగా తినడమే కాకుండా, మరియు అవసరమైతే స్వతహాగా తమ ఆహారాన్ని ఎలా తయారు చేసుకోవాలన్న విషయాలను కూడా నేర్చుకోవాల్సి ఉంటుంది. బడితోట వల్ల విద్యార్థులకు ప్రకృతి, పర్యావరణంపట్ల పిల్లల వైఖరులను మెరుగుపరచడానికి, మరీ ముఖ్యంగా సేంద్రియ విధానాలతో, పర్యావరణం మరియు దాని ఆవరణ వ్యవస్థలపై వాస్తవిక అవగాహన కల్పించే విధంగా బడితోట కార్యకలాపాలను అలవాటు చేసుకునేలా చూడాలి.

స్థాపన ప్రక్రియ

- పాఠశాల ఆవరణలో విద్యార్థుల ఆటస్థలానికి అంతరాయం లేకుండా బడితోట కొరకు స్థలాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి.
- మంచి చైతన్యం కలిగిన స్థానిక రైతును గుర్తించడం, అతని సహకారంతో బడితోట స్థల రూపకల్పన చేయాలి.
- పాఠశాలలో బడితోటను పెంచే స్థలం యొక్క భూసారాన్ని తెలుసుకునేందుకు ఆ మట్టిని మండల వ్యవసాయ అధికారి ద్వారా భూసార పరీక్ష కేంద్రాలకు పంపించడం.
- వ్యవసాయం కొరకు స్థానికంగా లభ్యం అయ్యే వనరుల వినియోగం.
- కృత్రిమ విత్తనాలకు బదులు స్థానికంగా లభించే విత్తనాలను ఎంచుకోవడం.

- బడితోట అభివృద్ధి కొరకు స్థానిక రైతులను మరియు తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులను ఇందులో భాగస్వామ్యం చేయడం.
- బడితోట అభివృద్ధి కొరకు వ్యవసాయ శాఖ నుంచి స్థానిక జీరో బేస్డ్ నేచురల్ ఫార్మింగ్ యొక్క రిసోర్స్ పర్సన్‌ను భాగస్వామ్యం చేయడం.
- బడితోటలో ఉత్పత్తి అయ్యే కూరగాయలను మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో భాగంగా మాత్రమే ఉపయోగించవలెను.

X. మధ్యాహ్న భోజన పథకం బిల్లులు సకాలంలో చెల్లించడానికి బిల్లులను జిల్లా ఖజనాధికారికి సకాలంలో సమర్పించడం

- ఆంధ్రప్రదేశ్ సెంటర్ ఫర్ ఫైనాన్షియల్ సిస్టమ్స్ అండ్ సర్వీసెస్ (AP-CFSS) మధ్యాహ్న భోజన పథకం కొరకు ఉద్దేశించిన మొబైల్ అప్లికేషన్ లో ప్రధానోపాధ్యాయులు అందించిన డేటా ప్రకారం జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి పేరిట బిల్లు ఉత్పత్తి చేయబడుతుంది. అలా ఉత్పత్తి చేయబడ్డ బిల్లు ప్రతి నెలా 5వ తేదీ నాటికి జిల్లా విద్యాశాఖాధికారికి పంపబడుతుంది.
- జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి కార్యాలయం వారు లబ్ధిదారుల ఖాతా సంఖ్యలను తనిఖీ చేయాలి. అవసరమైతే బిల్లుల్లో మార్పులు చేయాలి (అకౌంట్ నంబర్లలో మాత్రమే, ప్రొసీడింగ్స్ Rc.No.144/ MDM/2017, తేదీ : 24-11-2018లో నిర్వచించబడ్డ అసాధారణ పరిస్థితుల్లో మాత్రమే.
- పాఠశాలలో విద్యార్థుల సమాచారం (చైల్డ్ ఇన్ఫో)కు, విద్యార్థుల నమోదుకు తేడా ఉన్నట్లయితే ప్రధానోపాధ్యాయులు విద్యార్థుల

సమాచారాన్ని వెంటనే అప్‌డేట్ చేయాలి మరియు నమోదులో ఎలాంటి తేడాలు లేవని ధృవీకరించుకోవాలి.

- జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి కార్యాలయం వారు బిల్లులను తనిఖీ చేసిన తరువాత, అందులో ఉన్న లోటుపాట్లను సరిదిద్ది ఎలాంటి ఆలస్యం లేకుండా ఆ నెల 10వ తేదీ లోపు బిల్లులను జిల్లా ఖజనా కార్యాలయానికి సమర్పించాలి.
- మొత్తంలో ఏవైనా మార్పులు చోటు చేసుకోవడం కొరకు, ఆ మేరకు ప్రత్యేక బిల్లును జనరేట్ చేయడం కొరకు సమాచారాన్ని మధ్యాహ్న భోజన పథక సంచాలకుల వారికి సమర్పించాలి.
- బిల్లుల చెల్లించడం కొరకు జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి నియంత్రణలో అవసరమైన బడ్జెట్‌ను కూడా ఉంచాలి. బిల్లులు చెల్లించిన ప్రతిసారి ఆ సమాచారాన్ని (డేటా)ను మధ్యాహ్న భోజన పథక వెబ్ పోర్టల్‌లో అప్‌డేట్ చేయాలి.
- లబ్ధిదారుల ఆధార్ సంఖ్యకు జతచేయబడ్డ బ్యాంకు ఖాతా సంఖ్యలకు మాత్రమే వంటకు అయిన ఖర్చు (కుకింగ్ కాస్ట్) మరియు వంట చేసే సహాయకుల గౌరవ వేతనం జమ అవుతుంది. వంటచేసే సహాయకులు వారి బంధువుల బ్యాంకు ఖాతా సంఖ్యలను నమోదు చేయరాదు. వంట చేసే సహాయకులను తొలగించిన సందర్భాలలో తప్ప బ్యాంకు ఖాతా సంఖ్యలలో ఎలాంటి మార్పు ఉండరాదు.
- ప్రధానోపాధ్యాయులు మధ్యాహ్న భోజన పథకం కొరకు నిర్దేశించబడిన యాప్‌లో రోజువారీగా విద్యార్థుల హాజరు వివరాలను నమోదు చేసే విధంగా ప్రధానోపాధ్యాయులకు ఆదేశాలు జారీ చేయబడతాయి. హాజరు వివరాలను తరచుగా దిద్దుబాటు చేయకూడదు.

XI. సామాజిక తనిఖీ మరియు పర్యవేక్షణ

- విద్యార్థుల ఆకలి నివారించడానికి, విద్యార్థుల శారీరక, మానసిక ఆరోగ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి వీలుగా సకాలంలో, రుచికరమైన ఆహార పదార్థాలతో సమతుల్యమైన పోషకాహారాన్ని అందించాలని 'జగనన్న గోరుముద్ద' పథకం ముఖ్యోద్దేశం.

పర్యవేక్షించవలసిన విధానం

I. కార్యక్రమ కొలబద్ద అంటే విద్యార్థులందరు క్రమం తప్పకుండా సంతృప్తికరమైన, నాణ్యమైన భోజనం చేసేలా ఈ కార్యక్రమాన్ని పర్యవేక్షించాలి.

II. విద్యార్థుల్లో పెరుగుదల స్థితిని మెరుగుపరుస్తూ, విద్యార్థుల హాజరు యొక్క క్రమబద్ధత మరియు ప్రాథమిక, ప్రాథమికోన్నత మరియు మాధ్యమిక విద్యలో నమోదు, హాజరు, నాణ్యమైన విద్య (క్వాలిటీ ఎడ్యుకేషన్) మరియు పూర్తి చేయడం(కంప్లీషన్)పై ప్రభావం చూపిస్తుంది.

అ) పర్యవేక్షణ పద్ధతులు

1. అన్ని క్షేత్రస్థాయి అధికారులకు సంబంధించి పాఠశాలల్లో మధ్యాహ్న భోజన పథకాన్ని తనిఖీ చేయడం కొరకు నెలవారీ లక్ష్యాలను నిర్దేశించడం. గ్రామ/ పట్టణ సచివాలయ పరిపాలన శాఖ, స్త్రీ మరియు శిశు సంక్షేమ అభివృద్ధి శాఖ, ఆరోగ్యం మరియు కుటుంబ సంక్షేమ శాఖ మొదలైన విభాగాలవారిని భాగస్వామ్యం చేయడం.

2. ప్రతి త్రైమాసికంలో సగటున 25% స్కూళ్లను సందర్శించాలి, మరియు ప్రతి సంవత్సరం కనీసం ఒక్కసారైన అన్ని స్కూళ్లను సందర్శించాలి.

3. తనిఖీ అధికారులు క్షేత్ర సందర్శన సమయంలో అధికారులు నింపవలసిన ప్రొఫార్మాలో వారి పరిశీలనలను నమోదు చేయవలసి ఉంటుంది.

4. చాలా సందర్భాల్లో సందర్శించే పాఠశాలను ముందే ప్రకటించకుండా సందర్శించాలి. విమర్శనాత్మక పరిశీలన మరియు విస్తృత శ్రేణి వ్యక్తులను ఇంటర్వ్యూ చేయడం కొరకు సందర్శన ఉపయోగపడుతుంది.

5. సమాచారం నింపే ప్రొఫార్మాలలో ప్రధానోపాధ్యాయులు, వంటసహాయకులు, సంస్థ నిర్వాకులు, విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు, తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులు, స్థానిక ప్రజాప్రతినిధులు మరియు స్థానిక సంస్థలు వారి అభిప్రాయాలను నమోదు చేయాలి.

6. తనిఖీ నివేదికలను గత నివేదికలతో లోతుగా విశ్లేషించాలి మరియు ఏవైనా లోటుపాట్లు ఉన్నట్లయితే పరిష్కార మార్గాలను సూచించాలి.

7. సందర్శన నివేదికలలో కనుగొన్న విషయాలను లిఖిత పూర్వకంగా ఉంచాలి, మరియు తల్లిదండ్రుల కమిటీ సమావేశాలలో మండలస్థాయి, జిల్లా స్థాయి అధికారిక సమావేశాల్లో చర్చించి, సమస్యలకు పరిష్కారమార్గాలను చూపాలి.

8. పాఠశాల తనిఖీ అధికారులు క్షేత్ర సందర్శనలకు వెళ్లినప్పుడు మధ్యాహ్న భోజన పథకానిక సంబంధించిన సూచనలు, సలహాలను లిఖితపూర్వక సమాచారాన్ని తల్లిదండ్రులకు, సాధారణ ప్రజలకు అందుబాటులో ఉంచవచ్చు.

9. సమాచార నిర్వహణ వ్యవస్థ (మేనేజ్ మెంట్ ఇన్ఫర్మేషన్ సిస్టమ్) ద్వారా పాఠశాల స్థాయి నుంచి సమాచారాన్ని సేకరించి, ఇతర భాగస్వాములకు అందించాలి.

10. మధ్యాహ్న భోజన పథకం పై అవగాహన స్థితిని నియమితానుసారం సమీక్షలు జరపాలి.

11. ఆహార ధాన్యాలను ఎలక్ట్రానిక్ పాయింట్ ఆఫ్ స్కేల్ (ఈ-పివోఎస్) సిస్టమ్ ద్వారా మాత్రమే సేకరించాలి. ఆహార ధాన్యాల కొరకు ఇండెంట్‌ని సకాలంలో ప్రధానోపాధ్యాయులు ఆన్‌లైన్‌లో నమోదు చేయాలి మరియు నిర్ధిష్ట కాల పట్టిక ప్రకారంగా ఆహార ధాన్యాలను చౌకధరల దుకాణాల (ఎఫ్‌పీ షాపు) నుంచి సేకరించాలి.

ఆ) రికార్డుల నిర్వహణ

1. సరఫరాదారు నుంచి సరఫరా చేయబడ్డ ఆహార ధాన్యాలు, ముడిపదార్థాలు, గుడ్లు మరియు చిక్కిలు అందుకుని నమోదు చేసిన రికార్డులు.

2. మధ్యాహ్న భోజనం తయారీకి ఉపయోగించిన ముడి పదార్థాల వినియోగం యొక్క రికార్డులు.

3. పాఠశాల నమోదు, రోజువారీ హాజరు మరియు మధ్యాహ్న భోజనం తీసుకున్న విద్యార్థులకు సంబంధించిన రిజిస్టరులు.

4. దాతల నుంచి అందుకున్న విరాళాలు మరియు వాటి వినియోగం యొక్క రిజిస్టర్లు.

5. రుచి నమోదు పట్టిక, ఇందులో తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులు, ప్రధానోపాధ్యాయులు/ ఉపాధ్యాయులు భోజనం రుచి చూసి, వారి అభిప్రాయాలను నమోదు చేస్తారు.

6. పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీల సమావేశాలు మరియు దాని యొక్క తీర్మానాల రిజిస్టరు, తీర్మానాలపై తీసుకున్న చర్యలు నియతానుసారంగా రిజిస్టరులో అప్ డేట్ చేయవలెను.

7. తనిఖీ అధికారుల పరిశీలనను మరియు వారి పరిశీలనలపై తీసుకున్న చర్యలు మరియు పరిష్కార మార్గాల నమోదు యొక్క రిజిస్టరు.

ఇ) వివిధ స్థాయి అధికారుల ద్వారా తనిఖీలు

1. జిల్లా విద్యాశాఖాధికారులు, డిప్యూటీ ఎడ్యుకేషనల్ ఆఫీసర్లు, సహాయ సంచాలకులు(ఎండీఎం), ఎంఈవోలు పాఠశాల లను తనిఖీ చేయాలి.

2. ఒక నెలలో వివిధ స్థాయి అధికారులు తనిఖీ చేయవలసిన/ సందర్శన చేయవలసిన పాఠశాలల సంఖ్య దిగువ పేర్కొన్నవిధంగా ఉంటుంది:

3.	1.	ప్రాంతీయ సంయుక్త సంచాలకులు పాఠశాల విద్య	-	5
4.	2.	జిల్లా విద్యా అధికారి	-	7
5.	3.	డిప్యూటీ ఎడ్యుకేషనల్ ఆఫీసర్	-	10
6.	4.	సహాయ సంచాలకులు (మధ్యాహ్న భోజన పథకం)	-	12
7.	5.	మండల విద్యాశాఖాధికారి	-	15

8. క్రమంగా షెడ్యూల్ తనిఖీలకు అదనంగా క్షేత్రస్థాయి అధికారులు ఎంఈవో/ డిప్యూటీ ఎడ్యుకేషనల్ ఆఫీసర్

స్కూలుకు ఆకస్మిక తనిఖీలు చేయాల్సి ఉంటుంది. అకస్మికంగా సందర్శనలు చేయవలసిన పాఠశాలలను రాష్ట్రస్థాయి నుంచి కంప్యూటర్ ద్వారా ఆటోమేటిక్‌గా జనరేట్ చేసిన పాఠశాలలను తనిఖీ అధికారులకు ఆన్‌లైన్ ద్వారా తెలియజేయబడుతుంది.

9. క్షేత్రస్థాయి అధికారులు సందర్శన/తనిఖీ తరువాత సిఫారసు చేయబడ్డ ప్రొఫార్మాలో /చెక్‌లిస్ట్ లో తనిఖీ నివేదికను నమోదు చేయాలి.

10. క్షేత్రస్థాయి అధికారుల సందర్శనల సమయంలో అనుసరించాల్సిన చెక్‌లిస్ట్ లేదా ప్రశ్నావళిఈ మార్గదర్శ కాలకు జత చేయబడింది.

11. వివిధ స్థాయిల ద్వారా మధ్యాహ్న భోజన కార్యక్రమాన్ని పర్యవేక్షించడం, స్కూళ్లను తనిఖీ చేయడం వల్ల కార్యక్రమం విజయవంతంగా అమలు చేయడానికి మరియు కార్యక్రమం యొక్క లక్ష్యాలను సాకారం చేయడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

12. ప్రభుత్వం ద్వారా నిర్దేశించిన 4/5 అంచెల తనిఖీ వ్యవస్థ ప్రకారంగా తనిఖీలు నిర్వహించబడతాయి.

13. ప్రధానోపాధ్యాయులు మరియు తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులు ప్రతిరోజు వంటగది, పదార్థాల నిల్వ గది, డైనింగ్ ఏరియా మరియు వాష్ బేషిన్ వంటి వాటిని ప్రతిరోజూ తనిఖీ చేయాలి మరియు మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి సంబంధించిన వివరాలన్నీ రిజిస్టర్‌లను తనిఖీ చేయాలి మరియు ఎంట్రీలు చేయాలి.

14. సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకులు/ వార్డు సంక్షేమ అభివృద్ధి కార్యదర్శి వారానికి కనీసం మూడు సార్లు పాఠశాలలను సందర్శించాలి మరియు కిచెన్ కమ్ స్టోర్, డైనింగ్ ఏరియా, వాష్ బేసిన్‌ని తనిఖీ చేయాలి మరియు పైన పేర్కొన్న రిజిస్టర్లలో తమ పరిశీలనలను నమోదు చేయాలి.

15. గ్రామ సంస్థ సభ్యులు/ మురికివాడల సమాఖ్య సభ్యులు వారి పరిధిలో ఉన్న పాఠశాలలను నెలలో రెండుసార్లు తనిఖీ చేసి వారి పరిశీలనలను మధ్యాహ్న భోజన పథక రిజిస్టరులో నమోదు చేయాలి.

16. గ్రామ సర్పంచ్‌లు, ఎంపిపిలు, జడ్ పిటిసిలు, వార్డు మెంబర్లు, మున్సిపల్ కార్పొరేటర్లు, మున్సిపల్ చైర్ పర్సన్లు, జిల్లా పరిషత్ చైర్ పర్సన్లు, గౌరవ ఎమ్మెల్యేలు, గౌరవ ఎమ్మెల్సీలు, గౌరవ మంత్రులు, గౌరవ పార్లమెంట్ సభ్యులు తదితర ప్రజా ప్రతినిధులకు ఈ కార్యక్రమం గురించి వివరించాలి మరియు వారు పాఠశాలను తనిఖీ చేసే విధంగా ప్రోత్సహించాల్సి ఉంటుంది. ఈ తనిఖీలు కార్యక్రమాన్ని విజయవంతంగా అమలు చేయడానికి దోహదపడుతుంది.

తనిఖీ చేసే అధికారులు ఈ కింది అంశాలపై దృష్టి పెట్టాలి

- వంటగదిలో సదుపాయాలు, ఆహార పట్టిక మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో వాడుతున్న ముడిపదార్థాల బరువు నిబంధనలు.
- గోదాము/ నిల్వగది యొక్క నిర్వహణ.
- హాజరు మరియు నిల్వ రిజిస్టర్ల నిర్వహణ.

- పాఠశాలల్లో ఆహార పదార్థాల మిగులు నిల్వ.
- వంటగది, ఆహార భద్రతా చర్యల పరిశీలన.
- ఉపయోగించే పదార్థాల మరియు కూరగాయల నాణ్యత.
- పిల్లలకు నాణ్యమైన మరియు ఖచ్చితమైన పరిమాణంలో భోజనం అందించబడుతుందా లేదా అని విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయుల నుండి అభిప్రాయ సేకరణ చేయాలి.
- కేంద్రీకృత వంటశాలల ద్వారా భోజనసరఫరా మరియు భోజనాన్ని అందించే సమయం.
- వివిధ స్థాయి అధికారులు మరియు వివిధ వ్యక్తుల తనిఖీల సమయంలో చేయవలసిన పరిశీలనలు కింద పేర్కొన్న ప్రొఫార్మాలో నింపవలెను.

పాఠశాల సందర్శన ప్రొఫార్మా		
1	స్కూలు U-DISE కోడ్	
2	పాఠశాల పేరు	
3	తరగతులు	నుంచి-వరకు
4	హాజరుపట్టీల ప్రకారం పాఠశాల నందు మొత్తం విద్యార్థుల సంఖ్య	
5	మధ్యాహ్న భోజనం తీసుకున్న విద్యార్థుల సంఖ్య	
6	కిచెన్ కమ్ స్టోర్ లభ్యం అవుతున్నదా లేదా	
7	గ్యాస్ సిలిండర్/ వంటచెరకు/ ఇతరాలతో భోజనం తయారు	

8	వంటను వంటగదిలో చేస్తున్నారా? బయట చేస్తున్నారా?	
9	వంట చేసే సహాయకుల సంఖ్య?	
10	వంట చేసే సహాయకుల (CCH) గౌరవ వేతనం ఏ నెల వరకు చెల్లించబడింది?	
11	వంట ఖర్చుల బిల్లులు (కుకింగ్ కాస్ట్) ఏ నెల వరకు చెల్లించబడింది?	
12	వంట పాత్రల స్థితి	
13	వంటపాత్రలు అవసరం ఉన్నట్లయితే వాటిని పేర్కొనండి.	
14	బడితోట (కిచెన్ గార్డెన్) అందుబాటులో ఉందా? లేదా?	
15	బాలబాలికలకు వేరువేరు మరుగుదొడ్లు ఉన్నాయా? లేవా?	
16	పారిశుద్ధ్య కార్మికులు పనిచేస్తున్నారా? లేదా? పనిచేస్తున్నట్లయితే వారి సంఖ్య?	
17	పారిశుద్ధ్య కార్మికులు ప్రధానోపాధ్యాయుని ద్వారా నియమించబడ్డారా? లేదా బయటి సంస్థ ద్వారా నియమించబడ్డారా?	
18	పారిశుద్ధ్య కార్మికులకు ఏ నెల వరకు గౌరవ వేతనం చెల్లించబడింది?	
19	గుడ్ల సరఫరా తనిఖీ	

20	చిక్కిల సరఫరా తనిఖీ	
21	సవరించిన ఆహారపట్టిక ముఖ్యమైన ప్రదేశంలో ప్రదర్శించబడిందా? లేదా?	
22	పాఠశాల ద్వారా నిర్వహించబడే మధ్యాహ్న భోజన పథక రికార్డులను తనిఖీ	
23	నీటి సదుపాయాల తనిఖీ	
24	విద్యార్థులు చేతులు శుభ్రం చేసుకునే సదుపాయాల తనిఖీ	
25	మధ్యాహ్న భోజన పథకం కొరకు నిర్దేశించిన చరవాణి యాప్ పరిశీలించడం, ప్రధానోపాధ్యాయులు సమాచారాన్ని యాప్‌లో అప్‌లోడ్ చేసే విధానం పరిశీలించడం	
26	పారిశుద్ధ్య చరవాణి యాప్ పరిశీలన	
27	ఏవైనా ఇతరాలు	

ఈ) గ్రామసభ/ వార్డు సభల ద్వారా సామాజిక తనిఖీ

1. మధ్యాహ్న భోజన పథకం పర్యవేక్షణకు నాలుగు/ ఐదు స్థాయిల పర్యవేక్షణ వ్యవస్థ ఉంది. దీనితోపాటుగా ప్రతి సంవత్సరం గ్రామసభ/ వార్డు సభ నిర్వహించాలి మరియు మధ్యాహ్న భోజన పథకానికి సంబంధించిన సామాజిక తనిఖీ నిర్వహించాలి. సంబంధిత పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు, సంక్షేమ మరియు విద్యా సహాయకుడు/ వార్డు సంక్షేమ అభివృద్ధి కార్యదర్శి గత విద్యా సంవత్సరం

మధ్యాహ్న భోజన పథకం యొక్క విజయాలను జూన్ నెల చివరిలోగా గ్రామ/ వార్డు సభ ముందు ఉంచాలి.

2. గ్రామ/వార్డు సభలో సభ్యులు ఇచ్చిన అభిప్రాయాలు, ఫిర్యాదులను ప్రత్యేక రిజిస్టరులో నమోదు చేయాలి. ఈ సామాజిక తనిఖీ ద్వారా మధ్యాహ్న భోజన పథకం విజయవంతంగా అమలు చేయడానికి గ్రామస్థుల్లో అవగాహన కల్పించాలి.

3. ఆహార పట్టిక వివరాలు, ఆహారం తీసుకున్న విద్యార్థుల సంఖ్య, ఇతర సంబంధిత సమాచారాన్ని గ్రామ/ వార్డు సచివాలయాల్లో, పంచాయతీ/ మున్సిపల్ కార్యాలయాల్లో కూడా ప్రదర్శించాలి.

ఉ) సమావేశాలు

1. ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొన్నట్లు టైమ్ ప్రోటోకాల్ ప్రకారంగా పాఠశాల స్థాయి, మండలస్థాయి, జిల్లా మరియు రాష్ట్ర స్థాయిలో స్టీరింగ్ కమ్ మానిటరింగ్ కమిటీలు నిర్వహించాలి. తద్వారా మధ్యాహ్న భోజన పథకం యొక్క పర్యవేక్షణ విజయవంతంగా అమలు చేయడం మరియు లక్ష్యాలను సాధించడం కొరకు ఉపయోగపడుతుంది.

2. మధ్యాహ్న భోజన పథకం పురోగతిని సమీక్షించడానికి, వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడానికి మరియు లక్ష్యాలను సాకారం చేయడానికి జాయింట్ కలెక్టర్ (అభివృద్ధి) వారు ప్రతి నెలా సంబంధిత అధికారులతో సమావేశాలు నిర్వహించాలి.

ఊ) పాఠశాల తల్లిదండ్రుల కమిటీ (PC)

1. ఉచిత మరియు నిర్బంధ విద్యా హక్కు చట్టం, 2009 కింద తప్పనిసరి చేయబడ్డ తల్లిదండ్రుల కమిటీ మధ్యాహ్న భోజన పథకం అమలును కూడా పర్యవేక్షణ చేయాలి.

2. మధ్యాహ్న భోజన పథకం అమలులో పిల్లలకు అందించే భోజనం నాణ్యత, వంట చేసే ప్రదేశం యొక్క పరిశుభ్రత మరియు పాఠశాల పరిశుభ్రతను తల్లిదండ్రుల కమిటీ పర్యవేక్షించాలి.

3. పాఠశాల యొక్క సంపూర్ణ అభివృద్ధిపై అవసరమైన సూచనల కొరకు తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులతో నెలవారీ సమావేశాలు నిర్వహించాలి.

4. మధ్యాహ్న భోజన పథకం యొక్క పర్యవేక్షణ మెరుగు పరచడం మరియు సమస్యలను ముందుగా గుర్తించి, వేగంగా సరిచేసేవిధంగా పరిష్కారాల కొరకు పేరెంట్-టీచర్ అసోసియేషన్ సమావేశాలు నిర్వహించడం వల్ల పాఠశాల సంపూర్ణ అభివృద్ధి చెందుతుంది.

5. గ్రామ పంచాయితీ/ మున్సిపాలిటీ సభ్యులు మరియు తల్లిదండ్రుల కమిటీ సభ్యులు క్రమంగా పాఠశాలను సందర్శన చేయడం వల్ల వారిని పాఠశాల అభివృద్ధిలో భాగస్వామ్యం చేసినట్లవుతుంది. పాఠశాల నిర్వహణకు చక్కటి సూచనలు కొరకు, నాణ్యమైన వంట, భోజనం వడ్డించడం మరియు శుభ్రత కార్యకలాపాలలో సాయపడటం కొరకు వారిని సంప్రదించవచ్చు.

ఎ) తల్లుల ప్రమేయం

1. తల్లులకు ఆహారం యొక్క నాణ్యత మరియు క్రమబద్ధత ఉండేలా చూడటం కొరకు వంతుల వారీగా ప్రోత్స హించాలి. ఈ 'తల్లుల వాచీ' యొక్క ఈ సరళమైన జోక్యం, వారికి ఒక వాయిస్ మరియు ఒక పాత్ర మరియు కార్యక్రమం యొక్క అధిక యాజమాన్యత ఇస్తుంది.

2. తల్లుల ప్రమేయం వల్ల వంటలో మెరుగుదల, పరిశుభ్రతలో గణనీయమైన మెరుగుదలకు దోహదపడుతుంది. అలాగే ఉపాధ్యాయుల గైర్హాజరీలో తగ్గుముఖం పట్టి వారి వైఖరిలో మార్పు కూడా చోటు చేసుకుంటుంది.

3. మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో తల్లులను భాగస్వామ్యం చేయడం వల్ల సామాజిక చైతన్యం మరియు విస్తృత ప్రచారం చేసినట్లవుతుంది.

4. తల్లులు సమర్థవంతమైన భాగస్వామ్యం ద్వారా

   - తల్లులు తమవంతు పాత్రను పోషించి, వంటల తయారీని, భోజనం చేసే ప్రదేశాన్ని పర్యవేక్షణ మరియు పాఠశాల పరిశుభ్రత మెరుగుపడటం.

   - తల్లుల ప్రమేయం ద్వారా భోజనంలో క్రమబద్ధత, నాణ్యతలో గణనీయంగా అభివృద్ధి జరుగుతుందనే వాస్తవాన్ని తెలియజేయడం.

   - ఈ కార్యక్రమం యొక్క కీలక మైన భావనల గురించి తల్లులకు అవగాహన కలిగించడం, వారు పర్య వేక్షించాల్సిన విషయాల మీద అవగాహన కలిగించడం.

- సంవత్సరంలో ప్రత్యేక రోజులలో వారు పాఠశాల కార్యక్రమాల్లో సమర్థవంతంగా పాల్గొనేందుకు దోహదపడుతుంది.

- కార్యక్రమ వ్యూహాలను బలోపేతం చేయడం కొరకు, కమ్యూనిటీ భాగస్వామ్యాన్ని పెంపొందించడం కొరకు, భోజనం నాణ్యత మెరుగుపరచడం కొరకు తల్లుల యొక్క సూచనలు పొందడం.

ఏ) అభిప్రాయ సేకరణ

1. మధ్యాహ్న భోజన పథకం నాణ్యత మరియు పరిమాణం మీద అవగాహన కల్పించడం, అభిప్రాయ సేకరణ మరియు ఫిర్యాదులు వంటివి స్వీకరించడం కోసం విద్యార్థుల తల్లి దండ్రుల చరవాణులకు నిత్యం సందేశాలు (ఎస్ఎమ్ఎస్) పంపుతూ ఉండాలి.

2. తల్లిదండ్రుల నుంచి ఏదైనా ఫిర్యాదు లేదా అభిప్రాయాన్ని తెలపడానికి రికార్డ్ చేయబడేవిధంగా టోల్‌ఫ్రీ నెంబరు ఇవ్వాలి మరియు ఫిర్యాదును పరిష్కరించాలి.

3. మధ్యాహ్న భోజన పథకంలో భోజన శాల, భోజనం తినే ప్రాంతం, ఆహార పాత్రలు, వాష్ బేసిన్, ప్లేట్లు, గ్లాసులు, తాగునీటి సరఫరా వంటి అన్ని అంశాల దగ్గర పిల్లలు స్నేహపూర్వకంగా ఉండాలి, తద్వారా పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజనం సక్రమంగా, సురక్షితంగా మరియు హుందాగా ఉండే విధంగా పొందడంలో ఎలాంటి అసౌకర్యం ఉండదు.

XII) స్కూలు ఆరోగ్య కార్యక్రమం

1. జిల్లా వైద్య, ఆరోగ్య శాఖ విభాగాలను సంప్రదించి, పాఠశాల ఆరోగ్య కార్యక్రమాన్ని (స్కూలు హెల్త్ ప్రోగ్రామ్) మరింత మెరుగ్గా నిర్వహించేందుకు జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి చొరవ తీసుకోవాలి.

2. పిల్లల యొక్క సరైన ఆరోగ్య నిర్వహణ కొరకు అన్ని పాఠశాలల్లో "రాష్ట్రీయ బాల స్వస్థ్య కార్యక్రమం (ఆర్‌బిఎస్‌కె, (పాఠశాల ఆరోగ్య కార్యక్రమం)" అమలు చేయబడుతుంది.

3. క్షేత్రస్థాయి అధికారులు/ ప్రధానోపాధ్యాయులు పాఠశాలల్లో వైద్య తనిఖీ క్యాంపులు, వైద్య మరియు ఆరోగ్యశాఖ ద్వారా పిల్లలకు అవసరమైన డీవార్మింగ్ మాత్రలు, విటమిన్-ఎ, ఐరన్ మరియు ఫోలిక్ యాసిడ్ మాత్రలు మొదలైన వాటిని సరఫరా చేసేలా చూడాలి.

4. మండల విద్యాశాఖాధికారులు/ ప్రధానోపాధ్యాయులు తప్పనిసరిగా 'వైఎస్సార్ కంటి వెలుగు' పథకం ద్వారా పిల్లల కంటి చూపును తనిఖీ చేయించి, అవసరమైన వారికి కళ్లజోళ్లు అందేలా చూడాలి. మరియు శస్త్రచికిత్సలు అవసరమైనవారికి పై అధికారులను సంప్రదించి శస్త్ర చికిత్సలు చేయించాలి.

5. ప్రత్యేక అవసరాలు గల పిల్లలకు (సీడబ్ల్యూఎస్ఎన్) అవసరమైన ఉపకరణాలు సమగ్రశిక్షా ద్వారా అందేటట్లు చూడాలి.

5. వైద్య ఆరోగ్యశాఖ వారి సహాయంతో పిల్లలకు అవసరమైన శరీర (ఆంత్రోపోమెట్రిక్) కొలతలు చేపట్టాలి.

6. జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి ఆరోగ్య శాఖతో సంప్రదించి విద్యార్థులకు సంబంధించి ఒక ఆరోగ్య ప్రణాళికను తయారు చేయాలి.

సవరించిన ఆహారపట్టిక

వారం	నూతన మెనూ ప్రణాళికా వివరాలు
సోమవారం	వండిన అన్నం, పప్పుచారు, గుడ్డు కూర మరియు చిక్కి
మంగళవారం	చింతపండు / నిమ్మకాయ / మామిడికాయ అన్నం (పులిహోర), టమోటా పప్పు మరియు ఉడికించిన గుడ్డు
బుధవారం	కూరగాయల అన్నం, బంగాళదుంప కుర్మా, ఉడికించిన గుడ్డు మరియు చిక్కి
గురువారం	కిచిడి (పెసరపప్పు అన్నం), టమోటా పచ్చడి మరియు ఉడికించిన గుడ్డు
శుక్రవారం	వండిన అన్నం, ఆకుకూర పప్పు, ఉడికించిన గుడ్డు మరియు చిక్కి
శనివారం	వండిన అన్నం, సాంబారు మరియు తీపి పొంగలి

ఆహార నిబంధనలు పాతవి / కొత్తవి

వివరములు	ప్రాథమిక		ప్రాథమికోన్నత / ఉన్నత	
	పాతవి	కొత్తవి	పాతవి	కొత్తవి
బియ్యం	100 గ్రా/రో.	100 గ్రా/రో.	150 గ్రా/రో.	150 గ్రా/రో.
పప్పులు (కందిపప్పు)	20 గ్రా/రో.	16 గ్రా/రో.	30 గ్రా/రో.	23 గ్రా/రో.
కూరగాయలు (ఆకుకూరతో)	50 గ్రా/రో.	57 గ్రా/రో.	75 గ్రా/రో.	87 గ్రా/రో.
నూనెలు	5.0 గ్రా/రో.	7 గ్రా/రో.	7.5 గ్రా/రో.	9.7 గ్రా/రో.
కోడిగుడ్లు	వారానికి 5	వారానికి 5	వారానికి 5	వారానికి 5
మసాలా దినుసులు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
చిక్కి		వారానికి 3		వారానికి 3

1. పప్పుచారు

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
కందిపప్పు	10 గ్రాములు	1 కిలో	15 గ్రాములు	1.5 కిలో
ఉల్లిపాయలు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	10 గ్రాములు	1 కిలో
టమాటాలు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	10 గ్రాములు	1 కిలో
నూనె	2.5 గ్రాములు	250 గ్రాములు	3 గ్రాములు	300 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు (చింతపండు, జీలకర్ర, ఎండుమిర్చి, కరివేపాకు మొదలైనవి)	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
కారం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పసుపు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

పప్పుచారుకు కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- కందిపప్పును రాళ్ళు లేకుండా శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- శుభ్రం చేసిన కందిపప్పును మంచినీటిలో కడిగి, నీళ్ళుపోసి నాన బెట్టుకోవాలి.
- చింతపండును నానబెట్టి, గుజ్జును తీసుకోవాలి.
- ఉల్లిపాయలు, టమాటాలను ఉప్పునీటిలో వేసి బాగా కడిగి, పెద్ద ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- తాలింపు దినుసులు (జీలకర్ర, ఆవాలు, కరివేపాకు, ఎండుమిర్చి, వెల్లుల్లి)ను పక్కన పెట్టుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ముందుగా శుభ్రం చేసిన కందిపప్పును తీసుకొని, సరిపడా నీళ్ళు పోసి మెత్తగా ఉడికించుకోవాలి.
- ఉడికిన పప్పును బాగా మెదిపి ముందు తగినంత రసం, తగినన్ని ఉల్లిపాయలు, టమాటా ముక్కలు, ఉప్పు, కారం, పసుపు వేసి మరిగించుకోవాలి (ఉడికించాలి).
- బాగా మరిగిన పప్పుచారులో పోపువేసి కలుపుకోవాలి.

పప్పు చారు

2. గుడ్డు కూర

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
గుడ్డు	1	100	1	100
ఉల్లిపాయలు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	10 గ్రాములు	1 కిలో
టమాటాలు	20 గ్రాములు	2 కిలోలు	30 గ్రాములు	3 కిలోలు
ఇతర కూరగాయలు ★	10 గ్రాములు	1 కిలో	15 గ్రాములు	1.5 కిలోలు
నూనె	4 గ్రాములు	400 గ్రాములు	6 గ్రాములు	600 గ్రాములు
కొత్తిమీర/ పుదీనా	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	7.5 గ్రాములు	750 గ్రాములు
కరివేపాకు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	7.5 గ్రాములు	750 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు ★★	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
చింతపండు రసం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
కారం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పసుపు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

★ దోసకాయలు, వంకాయలు, బంగాళదుంపలు మొదలైనవి.

★★ ఆవాలు, జీలకర్ర, అల్లం, వెల్లుల్లి, ఎండుమిర్చి మొదలైనవి.

గుడ్డు కూర చేయటానికి కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- ముందుగా గుడ్డును మంచినీళ్ళలో ఉడకబెట్టి, పెంకుతీసి పక్కన పెట్టుకోవాలి.
- అల్లాన్ని నీటిలో నానబెట్టి, బాగా కడిగి పై పొట్టు తీసి ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- వెల్లుల్లి రెబ్బల పొట్టును తీసి, ముందుగా శుభ్రం చేసిన అల్లం ముక్కలతో కలిపి ముద్దగా రుబ్బుకోవాలి / మిక్సీ పట్టుకోవాలి.
- ఉల్లిపాయలు, టమాటాలు, పచ్చిమిర్చి మరియు ఇతర కూరగాయలు (దోసకాయ, ఆనపకాయ, వంకాయ, బంగాళదుంపలు) ఉప్పు నీటిలో కడిగి ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- కొత్తిమీర / పుదీనా, కరివేపాకు మంచినీటిలో కడిగి తరగాలి.

తయారీ విధానం

- ఒక కడాయి తీసుకొని ముందు చెప్పినంత నూనెను పోసి వేడి చెయ్యాలి.
- వేడి అయిన నూనెలో తాలింపు గింజలు వేసి, తాలింపు సిద్ధం అయిన తరువాత ఉల్లిపాయ ముక్కలు, టమాటా ముక్కలు, కరివేపాకుతో పాటు తరిగిన పచ్చిమిర్చి మరియు కూరగాయ ముక్కలు (దోసకాయ, ఆనపకాయ, వంకాయ, బంగాళదుంపలు) వేసి వేయించుకోవాలి.
- ఇది వేగేటప్పుడు అల్లం, వెల్లులి ముద్దను వేసి, చక్కగా మాడిపోకుండా వేయించుకోవాలి.

- ఇందులో ముందు చెప్పినంత పరిమాణంలో ఉప్పు, కారం, పసుపు వేసి మూత పెట్టుకోవాలి.
- కూర గుజ్జుగా వచ్చిన తరువాత ముందు ఉడికించిన కోడిగుడ్లకు గాట్లు పెట్టి కూరలో వేసి బాగా కలుపుకోవాలి.

గుడ్డుకూర

3. పులిహోర

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
బియ్యం	100 గ్రాములు	10 కిలోలు	150 గ్రాములు	15 కిలోలు
పల్లీలు	10 గ్రాములు	1 కిలో	15 గ్రాములు	1.5 కిలోలు
నూనె	2.5 గ్రాములు	250 గ్రాములు	3.5 గ్రాములు	350 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు *	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
చింతపండు రసం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పచ్చిమిర్చి	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పసుపు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

* ఆవాలు, జీలకర్ర, ఎండుమిర్చి, పచ్చిపప్పు, కరివేపాకు మొదలైనవి.

పులిహోర చేయటానికి
కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- బియ్యంలో రాళ్ళు, పురుగులు లేకుండా శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- బియ్యాన్ని నీటిలో కడిగి శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- చింతపండును నానబెట్టి, గుజ్జును తీసి పక్కన పెట్టుకోవాలి.
- పచ్చిమిర్చిని కడిగి, పొడవు ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- కావలసిన తాలింపు దినుసులను సిద్ధం చేసుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- శుభ్రపరచిన బియ్యానికి, ముందు చెప్పినంత పరిమాణంలో వేడినీరు, కొద్దిగా నూనె, పసుపు వేసి అన్నం తయారు చేసుకోవాలి.
- ఒక కడాయి తీసుకొని, మిగిలిన నూనె వేసి వేడి చెయ్యాలి.
- వేడి అయిన నూనెలో ముందు చెప్పిన పరిమాణంలో తాలింపు దినుసులు (ఆవాలు, ఎండుమిర్చి, కరివేపాకు, పచ్చిపప్పు, పల్లీలు, మినపప్పు) తరిగిన పచ్చిమిర్చి వేసి, వేగిన తరువాత పసుపు, ముందుగా తీసి ఉంచిన చింతపండు రసం తగినంత ఉప్పు వేసి మూత పెట్టి ఉడికించాలి.
- సిద్ధమైన పలిహోర తాలింపును ముందుగా ఉడికిన అన్నానికి కలుపుకోవాలి.

పులిహోర

4. టమాటా పప్పు

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
కందిపప్పు	20 గ్రాములు	2 కిలోలు	30 గ్రాములు	3 కిలోలు
ఉల్లిపాయలు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	10 గ్రాములు	1 కిలో
టమాటాలు	30 గ్రాములు	3 కిలోలు	40 గ్రాములు	4 కిలోలు
ఇతర కూరగాయలు	10 గ్రాములు	1 కిలో	10 గ్రాములు	1 కిలో
నూనె	4 గ్రాములు	400 గ్రాములు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
చింతపండు రసం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
కారం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పసుపు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

టమాటా పప్పు చేయుటానికి
కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- కందిపప్పును రాళ్ళు లేకుండా శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- శుభ్రం చేసిన కందిప్పును మంచినీటిలో కడిగి పక్కన పెట్టుకోవాలి.
- ఉల్లిపాయలు, టమాటాలు, కూరగాయలను ఉప్పునీటిలో కడిగి, ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- చింతపండును నానపెట్టి గుజ్జు తీసుకోవాలి.
- కావలసిన తాలింపు దినుసులను సిద్ధం చేసుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ఒక గిన్నెలో కడిగిన పప్పును తీసుకొని, సరిపడా నీళ్ళుపోసి ఉడికించుకోవాలి.
- ఉడికిన పప్పులో తరిగిన టమాటా ముక్కలు, కూరగాయ ముక్కలు (దోసకాయ, క్యారెట్, బంగాళదుంపలు) వేసి మగ్గిన తరువాత ఉడికిన పప్పును కొంచెం మెదుపుకోవాలి.
- ఈ మిశ్రమంలో చింతపండు రసం, ఉప్పు వేసి ఉడికించుకోవాలి.
- ఇందులో పోపువేసి కలుపుకోవాలి.

టమాటా పప్పు

5. కూరగాయల (వెజిటబుల్) బిర్యాని

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
బియ్యం	100 గ్రాములు	10 కిలోలు	150 గ్రాములు	15 కిలోలు
ఇతర కూరగాయలు ★	25 గ్రాములు	2.5 కిలోలు	35 గ్రాములు	3.5 కిలోలు
కొత్తిమీర	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు
కరివేపాకు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు
నూనె	4 గ్రాములు	400 గ్రాములు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు ★★	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పచ్చిమిర్చి	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
కారం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
అల్లం వెల్లుల్లి ముద్ద	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

★ కారెట్స్, బీన్స్, బంగాళదుంపలు, బఠానీలు మొదలైనవి.

★★ యాలకులు, లవంగాలు, దాల్చినచెక్క మొదలైనవి.

కూరగాయల (వెజిటబుల్)
బిర్యాని చేయుటానికి కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- బియ్యంలో రాళ్ళు, పురుగులు లేకుండా శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- బియ్యాన్ని మంచినీటిలో శుభ్రంగా కడిగి, నానబెట్టుకోవాలి.
- కూరగాయలను (క్యారెట్స్, బంగాళదుంపలు, బీన్స్, టమాటాలు, ఉల్లిపాయలు) ఉప్పునీటిలో కడిగి కావలసిన సైజులో ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- ఎండు బఠాణీ అయితే నానబెట్టుకోవాలి.
- అల్లాన్ని మట్టిపోయే వరకు ఉప్పు నీటిలో నానబెట్టి పై పొట్టు తీసి ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- వెల్లుల్లి రెబ్బలను పొట్టు తీసి, ముందుగా శుభ్రం చేసిన అల్లం ముక్కలతో కలిపి మిక్సీ పట్టాలి / రుబ్బుకోవాలి.
- దాల్చిన చెక్క, యాలకులు, లవంగాలు, గరంమసాల పొడి తీసి సిద్ధంగా వుంచుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ఒక కడాయి తీసుకొని సరిపడా నూనె / నెయ్యి వేసి, వేడి చెయ్యాలి.
- కాగిన నూనె / నెయ్యిలో దాల్చిన చెక్క, లవంగాలు, యాలకులు, గరంమసాలా పొడి, ఉల్లిపాయ ముక్కలు, పుదీనా వేసి వేయించుకోవాలి.

- ఈ మిశ్రమంలో అల్లం వెల్లుల్లి ముద్దను వేసి, వేగిన తరువాత తరిగిన కూరగాయ ముక్కలు (బంగాళదుంపలు, క్యారెట్స్, బీన్స్, బఠాణీలు) వేసి వేయించుకోవాలి.
- కూరగాయ ముక్కలు మగ్గుతున్నప్పుడు ఉప్పు వేసి బాగా కలుపుకోవాలి.
- చివరిగా నాన బెట్టిన బియ్యంవేసి, కొద్దిగా వేయించుకోవాలి. (ఇలా వేయించడం వల్ల అన్నం ముద్ద కాదు).
- దీనిలో సరిపడా నీళ్ళు పోసి ఉడికిన తరువాత దించుకోవాలి.

కూరగాయుల (వెజిటబుల్) బిర్యాని

6. కుర్మా

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
ఇతర కూరగాయలు ★	15 గ్రాములు	1.5 కిలోలు	15 గ్రాములు	1.5 కిలోలు
ఉల్లిపాయలు	10 గ్రాములు	1 కిలో	20 గ్రాములు	2 కిలోలు
టమాటాలు	10 గ్రాములు	1 కిలో	20 గ్రాములు	2 కిలోలు
కొత్తిమీర	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	7.5 గ్రాములు	750 గ్రాములు
కరివేపాకు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	7.5 గ్రాములు	750 గ్రాములు
నూనె	4 గ్రాములు	400 గ్రాములు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు ★★	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
బంగాళదుంపలు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఎండుకొబ్బరి	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
నువ్వులు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
కారం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పసుపు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

★ కారెట్స్, బీన్స్, బంగాళదుంపలు, బఠానీలు మొదలైనవి.

★★ యాలకులు, లవంగాలు, దాల్చినచెక్క, అల్లం, వెల్లుల్లి మొదలైనవి.

కుర్మా చేయుటానికి కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- బంగాళదుంపలు, ఉల్లిపాయలు, టమాటాలు, కారెట్, బీన్స్ ఉప్పునీటిలో కడిగి ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- అల్లాన్ని మట్టిపోయే వరకు నీటిలో నానబెట్టి పై పొట్టు తీసి ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- వెల్లుల్లి రెబ్బలు పొట్టు తీసి పక్కన పెట్టుకోవాలి.
- నువ్వులను వేయించి అల్లం, వెల్లుల్లి, ఎండుకొబ్బరి / పచ్చి కొబ్బరితో కలిపి రుబ్బుకోవాలి / మిక్సీపట్టాలి.
- దాల్చిన చెక్క, యాలకులు, లవంగాలు సిద్ధం చేసుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ఒక కడాయి తీసుకొని సరిపడా నూనె వేసి వేడి చేయాలి.
- వేడి అయిన / కాగిన నూనెలో దాల్చిన చెక్క, యాలకులు, లవంగాలు, తరిగిన ఉల్లిపాయ ముక్కలు వేసి వేగనివ్వాలి.
- ఉల్లిపాయలు వేగిన తరువాత మిక్సీ పట్టిన మిశ్రమాన్ని (ఎండుకొబ్బరి / పచ్చికొబ్బరి / వేయించిన నువ్వులు, అల్లం వెల్లుల్లి) వేసి వేయించుకోవాలి.
- ఇప్పుడు తరిగిన కూరగాయ ముక్కలు వేసి మగ్గనివ్వాలి.
- కూరగాయ ముక్కలు మరిగిన తరువాత టమాటా ముక్కలు పసుపు, కారం వేసి మగ్గిన తరువాత ఉప్పువేసి సన్నని సెగపై వేయించుకోవాలి.
- చివరిగా సరిపడా నీళ్ళు పోసి కూర గుజ్జుగా వచ్చేంతవరకూ ఉడికించుకోవాలి.

కుర్మా

7. కిచిడీ

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
బియ్యం	100 గ్రాములు	10 కిలోలు	150 గ్రాములు	15 కిలోలు
పెసరపప్పు	20 గ్రాములు	2 కిలోలు	30 గ్రాములు	3 కిలోలు
ఉల్లిపాయలు	10 గ్రాములు	1 కిలో	15 గ్రాములు	1.5 కిలో
టమాటాలు	10 గ్రాములు	2 కిలో	15 గ్రాములు	3 కిలో
నూనె	4 గ్రాములు	400 గ్రాములు	7 గ్రాములు	700 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు *	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పచ్చిమిర్చి	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
అల్లంవెల్లుల్లి ముద్ద	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

*దాల్చిన చెక్క, లవంగం, యాలకులు మొదలైనవి

కిచిడీ చేయుటానికి కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- బియ్యం మరియు పెసరపప్పును రాళ్ళు లేకుండా శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- శుభ్రం చేసిన పెసరపప్పు, బియ్యంను మంచినీటిలో కడిగి నానబెట్టుకోవాలి.
- అల్లాన్ని నానబెట్టి బాగా కడిగి పొట్టు తీసి ముక్కలుగా తరగాలి.
- వెల్లుల్లి రెబ్బలను పొట్టుతీసి ముందుగా శుభ్రం చేసిన అల్లంతో కలిపి మిక్సీ పట్టుకోవాలి / రుబ్బుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ముందుగా ఒక కడాయి తీసుకొని సరిపడా నూనె వేసి వేడి చెయ్యాలి.
- కాగిన నూనెలో దాల్చిన చెక్క, లవంగాలు, యాలకులు వేసి వేగనివ్వాలి.
- ఇందులో తరిగిన ఉల్లిపాయ ముక్కలు వేసి, వేగిన తరువాత, తరిగిన పచ్చిమిర్చి ముందు తయారు చేసిన అల్లం వెల్లుల్లి ముద్ద వేసి వేయించుకోవాలి.
- ఇప్పుడు తరిగిన టమాటా ముక్కలు వేసి మగ్గనివ్వాలి.
- ఇందులో నానబెట్టి ఉంచిన బియ్యం, పెసరపప్పు వేసి వేయించిన తరువాత ముందుగా చెప్పిన పరిమాణంలో నీళ్ళు పోసి ఉప్పు వేసి సన్నని మంట (సెగపై) ఉడికించుకోవాలి.

కిఛడీ

8. టమాటా పచ్చడి

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
టమాటాలు	40 గ్రాములు	4 కిలోలు	45 గ్రాములు	4.5 కిలోలు
నూనె	2.5 గ్రాములు	250 గ్రాములు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు
చింతపండు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పచ్చిమిర్చి	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
జీలకర్ర	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
వెల్లుల్లి	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

టమాటా పచ్చడి చేయుటానికి

కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- టమాటాలు, పచ్చిమిర్చిని ఉప్పునీటితో కడిగి పెద్ద ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- వెల్లుల్లిని పొట్టు తీసుకొని పక్కనపెట్టుకోవాలి.
- చింతపండును నీటిలో నానబెట్టి చిక్కని గుజ్జును తీసుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ఒక కడాయి తీసుకొని సరిపడా నూనె వేసి వేడి చేయాలి.
- మరిగిన నూనెలో తరిగిన పచ్చిమిర్చి, టమాటా ముక్కలు వేసి బాగా మరగినివ్వాలి.
- కాసేపటి తరువాత వేయించిన టమాటా ముక్కలు, పచ్చిమిర్చి, జీలకర్ర, వెల్లుల్లి, చింతపండు రసం, సరిపడా ఉప్పు వేసి మిక్సీ పట్టుకోవాలి.
- మిక్సీ పట్టిన తర్వాత తాలింపు వేసుకోవాలి.

టమాటా పచ్చడి

9. ఆకుకూర పప్పు

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
కందిపప్పు	20 గ్రాములు	2 కిలోలు	30 గ్రాములు	3 కిలోలు
ఆకు కూర	50 గ్రాములు	5 కిలోలు	75 గ్రాములు	7.5 కిలోలు
నూనె	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	7.5 గ్రాములు	750 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు ఎండుమిర్చి, వెల్లుల్లి, ఆవాలు, జీలకర్ర	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
చింతపండు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
కారం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పసుపు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

ఆకుకూర పప్పు చేయటానికి
కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- కందిపప్పును రాళ్ళు లేకుండా శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- శుభ్రం చేసిన కందిపప్పును మంచినీళ్ళతో కడిగి, నీళ్ళు పోసి పక్కన పెట్టాలి.
- చీడ, పీడలేని ఆకు కూరను తీసుకొని, మంచి నీళ్ళతో కడిగి పెద్దగా ఆకుకూరను కోసుకోవాలి.
- తాలింపు దినుసులు (ఆవాలు, జీలకర్ర, వెల్లుల్లి, ఎండుమిర్చి, కరివేపాకు) తీసి పక్కన పెట్టుకోవాలి.
- చింతపండును నానబెట్టి, గుజ్జు తీసుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ముందుగా శుభ్రం చేసిన కందిపప్పును మరియు ఆకుకూరను తీసుకొని సరిపడా నీళ్ళుపోసి, కారం, పసుపు వేసి ఉడికించు కోవాలి.
- ఉడికిన పప్పుని బాగా మెదిపి, దానిలో చింతపండు గుజ్జు, ఉప్పు వేసి బాగా కలిపి మరలా ఉడికించాలి.
- ఈ మిశ్రమంలో పోపు వేసి కలుపుకోవాలి.

ఆకుకూర పప్పు

10. సాంబారు

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
కందిపప్పు	20 గ్రాములు	2 కిలోలు	30 గ్రాములు	3 కిలోలు
ఉల్లిపాయలు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	10 గ్రాములు	1 కిలో
టమాటాలు	10 గ్రాములు	1 కిలో	20 గ్రాములు	2 కిలోలు
ఇతర కూరగాయలు*	15 గ్రాములు	1.5 కిలోలు	20 గ్రాములు	2 కిలోలు
ఆకు కూర	10 గ్రాములు	1 కిలో	20 గ్రాములు	2 కిలోలు
నూనె	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు	5 గ్రాములు	500 గ్రాములు
తాలింపు దినుసులు **	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
చింతపండు రసం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
ఉప్పు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
కారం	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత
పసుపు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

* ఆనపకాయ, దోసకాయ, బీన్స్, గుమ్మడికాయ, బెండకాయ, క్యారెట్, చిలకడదుంప, ముల్లంగి, కరివేపాకు, కొత్తిమీర

** ఎండుమిర్చి, వెల్లుల్లి, ఆవాలు, జీలకర్ర, సాంబారుపొడి

సాంబారు చేయుటానికి

కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- కందిపప్పులో రాళ్ళు లేకుండా శుభ్రం చేసుకోవాలి.
- శుభ్రం చేసిన కందిపప్పును, మంచినీటితో కడగాలి.
- టమాటాలు, ఉల్లిపాయలు, ఇతర కూరగాయలు (ఆనపకాయ, దోసకాయ, ముల్లంగి, గుమ్మడికాయ, క్యారెట్స్ మొదలైనవి) ఉప్పునీటిలో కడిగి పెద్ద ముక్కలుగా కోసుకోవాలి.
- చింతపండును నానబెట్టి, గుజ్జు తీసుకోవాలి.
- తాలింపు దినుసులు (ఎండుమిర్చి, వెల్లుల్లి, జీలకర్ర, ఆవాలు, కరివేపాకు) తీసుకొని సిద్ధంగా ఉంచుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ముందుగా శుభ్రం చేసి ఉంచిన కందిపప్పును తీసుకొని, సరిపడా నీళ్ళు పోసి మెత్తగా ఉడికించుకోవాలి.
- ఉడికిన పప్పును బాగా మెదపాలి.
- మెదిపిన పప్పులో చింతపండు రసం, ఉల్లిపాయలు, టమాటాలు, కారం, పసుపు, సాంబారుపొడి కూరగాయ ముక్కలు వేసి బాగా మగ్గనివ్వాలి.
- ఆ తరువాత మరిగిన మిశ్రమంలో పోపు వేసి కలుపుకోవాలి.

సాంబారు పొడి తయారీ విధానం

కావలసిన పదార్థాలు

పచ్చిశనగపప్పు	-	100 గ్రా.
మినపప్పు	-	100 గ్రా.
ధనియాలు	-	100 గ్రా.
జీలకర్ర	-	50 గ్రా.
మిరియాలు	-	50 గ్రా.
ఎండుమిర్చి	-	100 గ్రా.
ఇంగువ	-	20 గ్రా.

పై చెప్పిన అన్ని పదార్థాలను వేరువేరుగా వేయించుకొని, పొడికొట్టుకొని పొడి గాలి చొరబడని డబ్బాలో నిల్వ ఉంచుకోవాలి.

సాంబారు

11. తీపి (బెల్లం) పొంగలి

కావలసిన పదార్థాలు	ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు		ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు	
	ఒకరికి	వంద మందికి	ఒకరికి	వంద మందికి
బియ్యం	25 గ్రాములు	2.5 కిలోలు	35 గ్రాములు	3.5 కిలోలు
పెసరపప్పు	10 గ్రాములు	1 కిలో	20 గ్రాములు	2 కిలోలు
నెయ్యి	4 గ్రాములు	400 గ్రాములు	7 గ్రాములు	700 గ్రాములు
బెల్లం	12 గ్రాములు	1.2 కిలోలు	15 గ్రాములు	1.5 కిలోలు
యాలకులు	తగినంత	తగినంత	తగినంత	తగినంత

తీపి (బెల్లం) పొంగలి చేయుటానికి కావలసిన పదార్థాలు

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- బియ్యాన్ని మంచినీటిలో కడిగి శుభ్రం చేసుకొని, నానబెట్టాలి.
- పెసరపప్పులో రాళ్ళు లేకుండా శుభ్రం చేసి నీటితో కడిగి పక్కన పెట్టుకోవాలి.
- బెల్లాన్ని పొడిగా చేసి పెట్టుకోవాలి.
- యాలకులు పొడిగా తయారు చేసుకోవాలి.

తయారీ విధానం

- ఒక కడాయి తీసుకొని, నెయ్యి వేసి వేడిచెయ్యాలి.
- కాగిన నెయ్యిలో నానబెట్టిన బియ్యం, పెసరపప్పును వేసి సన్నని సెగ (మంట)పై వేయించి, ముందుగా చెప్పినన్ని నీళ్ళు పోసి ఉడికించాలి.
- ఉడికిన మిశ్రమంలో బెల్లం పొడి వేసి కొద్ది సేపు ఉడికించుకోవాలి.
- చివరిగా యాలకుల పొడి వేయాలి.

బెల్లం పొంగలి

12. వేరుశనగ చిక్కీలు

కావలసిన పదార్థాలు

వేరుశనగ పప్పులు – 2 కిలోలు

బెల్లం – 1 కిలో

యాలకలు పొడి తగినంత

ముందుగా సిద్ధం చేసుకోవలసిన పదార్థాలు

- ముందుగా వేరుశనగ పప్పును తీసుకొని, పొట్టు పోయేవరకు వేయించాలి.
- ఒక కడాయిలో నీళ్ళు తీసుకొని మెత్తగా మెదిపిన బెల్లం వేసి కరగనివ్వాలి.
- ఈ మిశ్రమాన్ని పొయ్యి మీద పెట్టి తీగ పాకం వచ్చే వరకు మరగనివ్వాలి.
- తరువాత ఇందులో యాలకల పొడి వేసి కలపాలి.
- బెల్లం మిశ్రమం ముదురు పాకం వచ్చాక అందులో ముందుగా వేయించిన వేరుశనగలు వేసి బాగా కలపాలి.
- చివరిగా పొయ్యి మీద నుంచి దించి కావలసిన పరిమాణంలో (25 గ్రా) చిక్కిలు చేసుకోవాలి.

పాఠశాలలో ఆరోగ్య రక్షణ విధానంలో నిర్ధిష్టమైన (ప్రామాణికమైన) నిర్వహణ పద్ధతి

పరిచయం :

పాఠశాల ఆరోగ్య రక్షణ అనేది భారత ప్రభుత్వం ద్వారా నిర్వహింపబడుచున్న కార్యక్రమాలలో ఒక ప్రధానమైన అంశము. ఇది ప్రతి యాజమాన్య పాఠశాలలో చదువుచున్న విద్యార్థులకు ఆరోగ్య ప్రమాణాలను పెంచుతూ వారి విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడే విధానం. దీనిలో భాగంగా ప్రభుత్వ, స్థానిక సంస్థల పాఠశాలలో మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం ప్రారంభించుటకు భారత ప్రభుత్వం 1999లో నిర్ణయం తీసుకొనుట జరిగింది. 2003 నాటికి సుమారు 1,40,000 పాఠశాలలో నిర్మాణం జరిగినది. 2012 వ సంవత్సరంలో ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ వారి సూచనలనుసరించి బాలికల ఋతుచక్ర సమస్యలు, మూత్రాశయ సమస్యలు మొదలైనవి దృష్టిలో ఉంచుకొని బాలికలకు వేరుగా మూత్రాశాలలు మరియు మరుగుదొడ్లు నిర్మించుటకు ప్రభుత్వం ఎక్కువ ప్రాధాన్యతను కల్పించినది. 2014 స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం నాడు ప్రస్తుత ప్రధాన మంత్రివర్యులు " స్వచ్ఛ భారత్ - స్వచ్ఛ విద్యాలయం" పేరిట అన్నీ పాఠశాలలో MHRD ద్వారా బాలురకు, బాలికలకు వారి సంఖ్య అనుసరించి మూత్ర మరియు మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం, నిర్వహణ విషయమై సమగ్ర శిక్ష అభియాన్ (SSA) పథకాల ద్వారా చర్యలు తీసుకొనుట, బాగా నిర్వహణ జరుగుచున్న పాఠశాలలను, మండలాలను, జిల్లాలను గుర్తించి స్వచ్ఛ విద్యాలయం పురస్కారాలను ప్రకటించుట జరిగింది. 2018-19 సంవత్సరం నుండి ప్రభుత్వం నిర్వాహకులకు గౌరవభృతి చెల్లించుటకు నిధులను కేటాయించడమైనది. 2020 సంవత్సరంలో ప్రస్తుత ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి వర్యులు శ్రీ వై.యస్. జగన్ మోహన్‌రెడ్డి గారు " అమ్మ ఒడి" పథకం ద్వారా విద్యార్థుల ప్రతి తల్లికి చెల్లించిన సొమ్ము రూ. 15,000/- లో స్వచ్ఛందంగా పాఠశాలల నిర్వహణకు గానూ చెల్లించిన రూ. 1,000/-తో పాటు ప్రభుత్వ నిధులతోనూ ఉన్నత ప్రమాణాలతో కూడిన ఆరోగ్య రక్షణ కార్యక్రమం నిర్వహించుటకు నిర్ణయం తీసుకొనుట జరిగినది. " నాడు - నేడు" కార్యక్రమంలో భాగంగా మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం, అవసరమైన మరమ్మత్తులు నిర్వహించుట జరుగుచున్నది. పాఠశాలలోని ప్రతి 40 మంది విద్యార్థులకు 2 మూత్రశాలలు, 1 మరుగుదొడ్డి, 1 వాష్ బేసిన్ బాలురు, బాలికలకు వేరు వేరుగా నిర్మించుట జరుగుచున్నది.

లక్ష్యాలు :

1. అనారోగ్యమును నిర్మూలించి, ఆరోగ్యకరమైన, ఆహ్లాదకరమైన పరిసరాలలో విద్యనందించుట.
2. పాఠశాలలో విద్యార్థుల ప్రవేశాలను పెంచుట.
3. విద్యార్థుల హాజరు శాతం పెంచుట.
4. పాఠశాలలలో విద్యార్థుల Dropout ను నిరోధించుట.

పాత్రలు, బాధ్యతలు : ప్రధానోపాధ్యాయులు మరియు ఉపాధ్యాయులు:

1. పాఠశాల ప్రధానోధ్యాయులు / ఉపాధ్యాయులు పాఠశాల పరిసరాలు, మూత్రాశాలలు, మరుగుదొడ్లు, వాష్ బేసిన్‌లు పరిశుభ్రంగా ఉండేలా చర్యలు తీసుకొనుట.
2. విద్యార్థులలో పరిసరాలు, వ్యక్తిగత పరిశుభ్రతపై అవగాహన కల్పించి, ఆచరించేలా చూచుట.
3. పనివారిచే సక్రమంగా పని నిర్వహించేలా చూచుట.
4. పరిశుభ్రతకు అవసరమైన సామగ్రిని సమకూర్చుట.
5. విద్యార్థిని, విద్యార్థుల తల్లిదండ్రుల కమిటీలతో సమావేశాలు నిర్వహించి పరిశుభ్రతపై అవగాహనను కల్పించుట.
6. ఆసక్తి, అవగాహన ఉండి స్వచ్ఛందంగా ముందుకు వచ్చే వ్యక్తులు, సంస్థల నుండి విరాళాలు సేకరించి మెరుగైన పరిస్థితులను ఏర్పరుచుట.
7. ప్రతి దినం పాఠశాల పరిసరాలను, మూత్రాశాలలు, మరుగుదొడ్లను పరిశీలించుట.
8. వాటికి అవసరమైన నీటి సరఫరా మరియు వాడుక నీరు బయటకు పోయేలా ఏర్పాట్లు,మరమ్మత్తులు ఎప్పటికప్పుడు జరిగేలా చూచుట.
9. విద్యార్థులు తరచూ (అనగాఅవసరాలను తీర్చుకొన్న తదుపరి మరియు భోజనానికి ముందు, తరువాత) చేతులను శుభ్రపరుచు కొనేలా చూచుట.
10. ప్రతిరోజు శానిటేషన్ App లో వివరాలను, ఫోటోలను Upload చేయుట.
11. విద్యార్థులకు తరచూ ఆరోగ్యపరమైన పరీక్షలు అందుబాటులో ఉన్న ఆరోగ్య సంస్థ వారిచే నిర్వహించుట.
12. నిపుణలతో విద్యార్థులకు అవగాహన సదస్సులను ఏర్పాటు చేయుట.
13. పనివారికి గౌరవభృతి అందేలా చూచుట (చర్యలు తీసుకొనుట)
14. మూత్రాశాలలు, మరుగుదొడ్ల ప్రవేశ ద్వారము వద్ద ఎల్లప్పుడు పొడిగా ఉండే కార్పెట్లు ఉండేటట్లు చూచుట.
15. మూత్రాశాలలు, మరుగుదొడ్లు మరియు వాష్ బేసిన్ల నందు నీటి లభ్యత ఎల్లప్పుడు (Runningwater) ఉండేటట్లుచూచుట.
16. విద్యార్థుల వయస్సు దృష్ట్యా ప్రాథమిక పాఠశాలల విద్యార్థులకు **Toiletblocks, Urinalblocks** మరియు **Urinal block** చిన్న సైజులో ఉండే విధంగా చూడాలి.
17. మూత్రశాలలు, మరుగుదొడ్లు పరిసరములలో వినియోగించిన నీరు నిల్వ ఉండకుండా చూడాలి.
18. **World Health Day ,Hand Wash Day** వంటి పరిశుభ్రతకు సంబంధించిన కార్యక్రమములు పాఠశాలల నందు నిర్వహించి సంబంధిత వ్యక్తుల పనితీరును మెచ్చుకొనుట ద్వారా పరిశుభ్రతపై అవగాహన పెంపొందించాలి.

విద్యార్థులు మరియు వ్యక్తి గత పరిశుభ్రత :

1. విద్యార్థులు వ్యక్తిగత మరియు పరిసరాల శుభ్రత పాటించాలి.

2. మూత్రశాలలు, మరుగుదొడ్లను సరైన విధానంలో వాడుట అనగా అవసరమునకు పోయినప్పుడు ముందుగా నీటిని వినియోగించుట, ఉపయోగించిన తదుపరి కూడా సరైన విధానములో సరిపడా నీటిని వినియోగించుట ద్వారా తరువాత వెళ్లినవారు ఉపయోగించు కొనేలా చూడాలి.

3. మూత్రము పోయి వచ్చిన తదుపరి చేతులను సబ్బుతోనే, సరిపోయేంత నీటితో శుభ్రపరుటకొనుట.

4. ఏ విధమైన అవశేషాలు నిల్వఉండకుండా ఉండుటకు, వీలుగా చేతి, కాలి గోళ్లని ఎప్పటికప్పుడు కత్తిరించుకొనుట.

5. తోటి విద్యార్థులు కూడా సక్రమముగా పరిశుభ్రతను పాటించేలా చూచుకొనుట.

6. ముఖ్యంగా బాలికలు ఋతుక్రమంలో వాడిన శానిటరీనాప్కిన్స్ ఎక్కడపడితే అక్కడ పడేయకుండా దానికొరకు ఏర్పాటు చేయబడిన చెత్త బుట్టలో సరైన విధానంలో పడవేయుట.

7. మంచి నీటిని త్రాగు ప్రతిసారి చేతులను శుభ్రము చేసుకొనుట.

8. భోజనానికి ముందు, తర్వాత కూడా సబ్బుతో చేతులను శుభ్రం చేసుకొనుట.

విద్యార్థిని విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు – అవగాహన :

1. విద్యార్థిని విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు వారు వారి పిల్లలకు వ్యక్తిగత, పరిసరాల పరిశుభ్రతపై అవగాహన కల్పించి, ఆచరించేలా చూడాలి.
2. పిల్లలు చదువుచున్న పాఠశాలలను తరచూ సందర్శించి, పాఠశాల ఆవరణ, మూత్రాశాలలు, మరుగుదొడ్లు, చేతులను శుభ్రపరిచే **Wash basins** పరిస్థితిని పరిశీలించుట.
3. అవసరమైనచో ప్రధానోపాధ్యాయులు / ఉపాధ్యాయులు పనివారితో సంప్రదించి మెరుగైన పరిస్థితిలో శుభ్రంగా ఉండేలా చూచుట.
4. పేరెంట్స్ టీచర్స్ కమిటీ సమావేశమునకు హాజరై తగు సూచనలు ఇస్తూ,వాటికవసరమైన సామాగ్రి మొదలైన వాటిని సమకూర్చడం.
5. ఎవరైనా దాతలు, పూర్వపు విద్యార్థులు, స్వచ్ఛంద సంస్థల సహకారంతో సంప్రదించి విరాళాలు సేకరించుట.
6. సేకరించిన విరాళాలను జాయింట్ అకౌంట్‌లో జమ చేసేలా జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.
7. సదరు సొమ్మును సక్రమంగా ఖర్చు అయ్యేలా నిర్ణయాలు తీసుకొనుట.
8. ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి వర్యులు శ్రీ వై,యస్. జగన్‌మోహన్‌రెడ్డి గారు ప్రవేశ పెట్టిన "అమ్మ ఒడి" కార్యక్రమము ద్వారా విద్యార్థిని విద్యార్థులు ప్రతి తల్లికి అందిన " అమ్మ ఒడి" మొత్తము అనగా రూ. 15,000/-లు నుండి ప్రతి తల్లి తప్పనిసరిగా రూ. 1,000/- పాఠశాల పరిశుభ్రత నిర్వహణ కొరకు స్వచ్ఛందంగా ఇచ్చేటట్లుచూడాలి.
9. పాఠశాల సందర్శన సమయంలో మూత్రాశాలలు, మరుగుదొడ్లు, వాష్‌బేసిన్లు, పరిసరాలు విషయంలో శానిటేషన్యాప్‌లో వివరములను, ఫోటోలను **Upload** చేయుట, వాటికి మార్కులను కూడా కేటాయించుట చేయాలి.

10. తరచుగా విలేజ్ / వార్డు హెల్త్ అసిస్టెంట్ మరియు శానిటరీ సిబ్బంది సహాయంతో పనివారు , విద్యార్థులకు ఆరోగ్య పరీక్షలు నిర్వహించేలా చూచుట.

విలేజ్ / వార్డు ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంట్, వార్డు / విలేజ్ సెక్రటరీ, హెల్త్ అసిస్టెంట్, శానిటరీ అసిస్టెంట్లు

1. విలేజ్ / వార్డు ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంట్, వార్డు / విలేజ్ సెక్రటరీ, హెల్త్ అసిస్టెంట్, శానిటరీ అసిస్టెంట్ ల సహకారంతో పాఠశాలలను సందర్శించి పాఠశాల ఆవరణలోని అన్నీ ప్రాంతాలు పరిశుభ్రంగా ఉండేలాగాచూచుట, విద్యార్థుల, ఉపాధ్యాయులు, పనివారి ఆరోగ్య విషయమై పరీక్షలు నిర్వహించేలా చూచుట.
2. అవసరమైనచో విద్యార్థులకు పరిశుభ్రత గూర్చి అవగాహన కల్పించుట.
3. ప్రధానోపాధ్యాయులు /ఉపాధ్యాయులకు, పనివారికి తగు సూచనలు ఇచ్చుట.
4. పేరెంట్స్, టీచర్సు కమిటీ సమావేశాలకు హాజరై పరిశుభ్రత విషయంలో తీసుకొన్న నిర్ణయాలు సక్రమంగా జరిగేలా చూచుట.

శుభ్రపరచు సిబ్బంది :

1. పని వారు పాఠశాలకు వచ్చే సమయంలో వ్యక్తిగత శుభ్రతను పాటించాలి

2. మూత్రశాలలను, మరుగుదొడ్లను ప్రతి దినము సరైన పద్ధతిలో శుభ్రము చేయుట.

3. మూత్రశాలలను , మరుగుదొడ్లను శుభ్రపరచిన పరికరాలను వెంటనే సరైన పద్ధతిలో శుభ్రపరచి ఎండలో ఆరబెట్టి తదుపరి .జాగ్రత్త చేయాలి.

4. అదే విధముగా శుభ్రపరుచుటకు వాడే కెమికల్స్‌ను పరికరములను విద్యార్థులు సంచరించే చోట కాకుండా వేరుగా జాగ్రత్త చేయాలి.

పర్యవేక్షణ సిబ్బంది :

1. విద్యాశాఖకు సంబంధించిన MEO, DyEO, DEO, AD, SSA Monitoring Staff వారు శానిటేషన్ శాఖ సిబ్బంది, ఆరోగ్య శాఖ సిబ్బందితో విడి విడిగా లేదా అవకాశాన్ని బట్టి కలిసి కానీ పాఠశాలలను సందర్శించి తగు సూచనలు, సలహాలను ఇచ్చుట.
2. పాఠశాల పరాసరాలు, మూత్రశాలలు, మరుగుదొడ్లు, వాష్‌బేసిన్లు మొదలైనవి పరిశీలించుట.
3. పరిశీలించిన విషయములను శానిటేషన్ యాప్ ఫోటోను Upload చేయుట.
4. అన్నీ విధాలా బాగున్న పాఠశాలలను గుర్తించి, సిబ్బందిని విద్యార్థులను ప్రోత్సహించుట.
5. విద్యార్థులకు అవగాహన కల్పించుట.
6. పనివారికి కూడా తగు సూచనలు, అవగాహన కల్పించుట (వ్యక్తిగత,పరిసరాల శుభ్రత విషయంలో).
7. విద్యార్థులకు, పనివారికి ఆరోగ్య శాఖ అసిస్టెంటు / సిబ్బంది తరచుగా ఆరోగ్య పరీక్షలు నిర్వహించుట.
8. నిధులు, వివరాలు విషయమై రికార్డులను పరిశీలించుట.
9. పనివారి గౌరవభృతి సక్రమంగా, సకాలంలో చెల్లించేందుకు అవసరమైన చర్యలు తీసుకొనుట.
10. శుభ్రత కొరకు వాడే పరికరాలు, కెమికల్స్ మొదలగునవి సరైన పద్ధతిలో భద్రపరి చినది లేనిది పరిశీలించుట.

శుభ్రత కొరకు అవసరమైన వస్తువులు :
చీపుర్లు, బ్రష్‌లు, బ్లీచింగ్ పౌడర్, యాసిడ్, ఫెనాయిల్, సబ్బులు, బకెట్లు, మగ్గులు, గ్లౌజులు, మాస్కులు, స్లిప్పర్స్/ బూట్లు, క్లోత్ కోట్లు మొదలగునవి.

కొనుగోలు :
పై వస్తువులను కొనేటప్పుడు వాటి నాణ్యత, ఘాడత, కాలపరిమితి, ధర మొదలగునవి పరిశీలించి కొనుగోలు చేయాలి.

జాగ్రత్త పరుచుట :
నెలకు, 3 నెలలకు, 6 నెలలకు సరిపడే వస్తువులను ఒకేసారి కొనుగోలు చేసిన చో (వాటి కాలపరిమితిని అనుసరించి) వాటిని తెమలేకుండా, విద్యార్థులు సంచరించని ప్రదేశములలో జాగ్రత్తగా భద్రపరచవలెను.

రికార్డులుభద్రపరచుట :
ప్రతి కొనుగోలు, వాడకం, భద్రపరచుట, వాటికి సమకూరిన సామగ్రి (ప్రభుత్వ నిధులు, అమ్మ ఒడి వివరాలు, స్వచ్ఛంద సంస్థల వివరాలు, పూర్వపు విద్యార్థుల విరాళాలు మొదలగునవి) వాటికి, ఆరోగ్యశాఖ వారిచే విద్యార్థులకు, పనివారికి, సిబ్బందికి నిర్వహించిన పరీక్షల వివరాలు, తీసుకున్న జాగ్రత్తలు, మందుల వివరాలు, నిపుణులచే విద్యార్థులకు ఏర్పాటు చేసిన అవగాహన సదస్సులు మొదలైన వాటికి వేర్వేరుగా రికార్డులను మెయింటెయిన్ చేసి వాటిని ఆడిట్ కూడా చేయిస్తూ ఉండాలి.

మూత్రశాలలు, మరుగుదొడ్లను సందర్శన / తనిఖీ పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయులు, శానిటరీ వర్కర్లు ప్రతి రోజు వార్డు / విలేజ్ ఎడ్యుకేషన్ అసిస్టెంటు వారానికి 3 సార్లు నిర్వహించి వాటియొక్క వివరములను, చిత్రాలతో సహా Toilet Cleaning Management System (TCMS) App లో పొందుపరచాలి. అలా తెలిపిన విషయాలకు చెక్ లిస్టులో వివరణ ఇచ్చినచో వాటికి ActionTaken Report (ATR) లో Ticket Rise అవుతుంది. అందులో నమోదు అయిన వివరములపై ప్రధానోధ్యాయులు 3 దినములలో చర్యగైకోని వాటిని మరల యాప్‌లో పొందుపరచవలసి ఉంటుంది. 5 రోజులలో మండల విద్యాశాఖాధికారులు, ఉపవిద్యాశాఖాధికారులు, 10 రోజులలో విద్యాశాఖాధికారులు, చర్యలు తీసుకోనాల్సి ఉంటుంది.